HOMEROS

ODYSSEİA

DÜNYA KLASİKLERİ

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİRENLER
AZRA ERHAT - A. KADİR

Homeros kimin oğluydu, nerede doğdu yaşadı? Kendisi bu yönde bize hiçbir bilgi vermediği gibi, ondan söz edenler de kesin bir sonuca varamamışlar ve bir sürü hayale kapılmışlardır. Kimi Kolophon'da doğduğunu, kimi Khios'ta, kimi İzmir'de, kimi de İos'ta ya da Kyme'de dünyaya geldiğini söyler. Kısacası hiçbir kent yoktur ki Homeros'u kendi oğlu gibi benimsemiş olmasın. Bu yüzden Homeros'a dünya yurttaşı desek yeridir.

Proklos, İS 5. yüzyıl

Ozan Demodokos, Troya Savaşı'nın anlı şanlı olaylarını anlatmakla Odysseus'u duygulandırır, ağlatır ve anılarının canlanmasına yol açarak *Odysseia* destanının dile gelmesini sağlar... İthake Kralı ve Troya kahramanı Odysseus, destanı Demodokos'un ağzından alıp sürdürmeyi ve bir sanatçıymış gibi, kendi destanını bir boydan bir boya kendi okumayı göze almaktadır. Bu Demodokos öyle önemli bir tiptir ki, Homeros hakkında ne söylenmişse, hep *Odysseia*'daki bu ozan tipine bakarak uydurulmuştur: Kör oluşu, şölenlerde ezgi söyleyişi, birçok destan geleneklerini sürdürüp okuyuşu ve bir ozanlar okulu kurduğu söylentileri hep buradan gelmedir.

Azra Erhat

HOMEROS

ODYSSEİA

Can Yayınları: 594
Dünya Klasikleri: 31

Odysseia, Homeros

1. basım: 1970
21. basım: Ekim 2008

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzelti: Fulya Tükel
Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-378-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

HOMEROS
ODYSSEİA

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİRENLER
AZRA ERHAT - A. KADİR

CAN YAYINLARI

HOMEROS'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTABI

İLYADA / *destan*

Homeros, Eski Yunan'ın en büyük destanları *İlyada* ve *Odysseia*'nın yaratıcısı olarak kabul edilir. Yaşamına ilişkin pek az bilgi bulunmakla birlikte, çoğu tarihçi, Homeros'un İÖ 9. ya da 8. yüzyılda yaşamış bir İon olduğu konusunda birleşmektedir. *İlyada* ve *Odysseia*, Antik Çağdan bu yana Batı edebiyatını da derinden etkilemiş, modern dillere sayısız çevirileri yapılmıştır. Bu yapıtların asıl değeri, tanrılar ve kahramanlık serüvenleriyle ilgili yüceltici anlatımdan zaman zaman sıyrılarak derin insanî duyguları da işleyen şiirsel dilinden gelir.

Azra Erhat, 1915'te İstanbul'da doğdu. Evrensel nitelikteki yapıtların dilimize kazandırılmasını sağladı, yaşamı ve yazılarıyla hümanist anlayışının ülkemizde yaygınlaşmasına öncülük etti. Eski Yunan edebiyatının Sophokles, Aristophanes, Hesiodos gibi yazarlarının yapıtlarının yanı sıra Homeros'un *İlyada* ve *Odysseia* destanlarını da A. Kadir'le birlikte Türkçeleştirdi. *Mavi Anadolu* ve *Mavi Yolculuk* gibi kitaplarında, Anadolu'nun kültür değerlerine öncelik verdi, gelmiş geçmiş tüm Anadolu uygarlıkları arasında bağlantılar olduğunu savundu. 1982'de İstanbul'da öldü.

A. Kadir, 1917'de İstanbul'da doğdu. 1940 Kuşağı toplumcu şairleri arasında yer aldı; çeviri çalışmalarıyla dünya şiirinin ülkemizde tanınmasına katkılarda bulundu. 1938'de Kara Harp Okulu öğrencisiyken Nâzım Hikmet'le birlikte tutuklanarak 10 ay hapse mahkûm oldu; bu olayı, 1966'da yayınladığı *Harp Okulu Olayı ve Nâzım Hikmet* adlı kitapta aydınlattı. Tebliğ, *Hoş Geldin Halil İbrahim, Dört Pencere, Mutlu Olmak Varken* gibi şiir kitaplarının yanı sıra Ömer Hayyam, Mevlâna, Tevfik Fikret gibi şairlerin şiirlerini sadeleştirerek yayınladı. 1985'te İstanbul'da öldü.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ . . . 9
Odysseia'nın Kuruluşu . . . 9
Odysseia'nın İnsanları . . . 21
Masal ile Gerçek . . . 25
Odysseus'un Uğrakları . . . 32
ODYSSEİA . . . 41
I. Sesleniş - Tanrılar Toplantısı - Athene'nin Öğütleri - Şölen . . . 43
II. İthakelilerin Toplantısı - Telemakhos'un Yola Çıkışı . . . 56
III. Pylos'ta . . . 69
IV. Lakedaimon'da . . . 84
V. Kalypso'nun Mağarası - Odysseus'un Salı . . . 109
VI. Odysseus'un Phaiak İline Gelişi . . . 124
VII. Odysseus Alkinoos'un Sarayında . . . 135
VIII. Odysseus'un Onuruna Şenlik . . . 146
IX. Odysseus Anlatır - Kikonlar - Lotosyiyenler - Tepegözler . . . 163
X. Aiolos - Laistrygonlar - Kirke . . . 180
XI. Ölüler Ülkesinde . . . 196
XII. Seirenler - Skylla - Kharybdis - Güneş'in Sığırları . . . 214
XIII. Odysseus'un Phaiaklar İlinden Ayrılması - İthake'ye Varışı . . . 227
XIV. Odysseus'un Eumaios'la Konuşması . . . 239
XV. Telemakhos'un Eumaios'un Kulübesine Gelişi . . . 254
XVI. Telemakhos'un Babasını Tanıması . . . 269
XVII. Telemakhos'un Kente Dönüşü . . . 283
XVIII. Odysseus'la İros'un Güreşi . . . 300
XIX. Odysseus'la Panelopeia'nın Görüşmesi - Ayak Yıkama Sahnesi . . . 312
XX. Tanrıdan İşmarlar . . . 329

XXI. Odysseus'un Oku 340
XXII. Taliplerin Öldürülmesi 352
XXIII. Odysseus'la Panelopeia'nın Kavuşması 365
XXIV. Ölülerin Ülkesi - Son 375
KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE ODYSSEUS'UN
YOLCULUĞU VE SERÜVENLERİ 391
ODYSSEİA'DA GEÇEN ADLAR 393
ODYSSEİA ÇEVİRİSİNDE KULLANILAN
BAŞLICA METİN VE ÇEVİRİLER 411

ÖNSÖZ

ODYSSEİA'NIN KURULUŞU

İlyada bir olayın, *Odysseia* bir kişinin destanıdır. Çağdaş okuyucu destan da demez *Odysseia*'ya, onu daha çok bir romana, bir filme benzetir. Gerçekten de konusuyla romanı, kuruluşuyla filmi andırır *Odysseia*.

İlyada'nın önsözünde[1] Homeros'un anlatma tekniğini incelerken, Troya destanında olayların düz akışlı bir anlatımla ortaya serildiğini, *Odysseia*'nın bambaşka bir yönteme göre kurulduğunu belirtmiştik. *Odysseia* beş ayrı destan parçasından bir araya gelir. Destanın bu ana bölümlerini aşağıdaki adlarla şöyle sıralayabiliriz:

I. Telemakhia (Bölüm I'den Bölüm IV'e)
II. Kalypso'nun adasında (Bölüm V)
III. Phaiakların ülkesinde (Bölüm VI'dan Bölüm IX'a)
IV. Odysseus'un serüvenleri (Bölüm IX'dan Bölüm XII'ye)
V. İthake'de (Bölüm XIII'ten Bölüm XXIV'e)

Bu beş ana bölümden birincisini, ikincisini, dördüncüsünü ve beşincisini *Odysseia*'nın ozanı kimse o anlatır, asıl *Odysseia* destanı olan Odysseus'un serüvenlerini ise Odysseus'un kendisi anı olarak anlatır.

Telemakhia, Odysseus'un oğlu Telemakhos'un destanıdır. Troya Savaşı biteli neredeyse on yıl geçtiği halde, İthake Kralı Odysseus, yurduna dönmemiştir. Karısı Penelopeia'ya talip olan İthake ve komşu ülkelerin gençleri, Odysseus'un sarayına yerleşmiş, varını yoğunu sömürmektedirler. Odysseus'un öldüğü, bir daha yurduna dönmeyeceği söylentileri çoğalınca, Telemakhos babasından haber almak için Troya'dan dönmüş olan öbür Akha önderlerine babası

[1] Homeros, *İlyada*, çeviren: Azra Erhat - A. Kadir. Can Yayınları, İstanbul, 1984, s. 59.

hakkında sorular sormaya gider.

Birden sahne değişir: Olympos'taki tanrılar, yedi yıldır Kalypso'nun adasında tutuklu bulunan Odysseus'un artık yurda dönmesine karar verirler. Odysseus da kendine bir sal yapıp denize açılır ve korkunç bir fırtınaya tutulup Phaiakların ülkesine çıkar.

Denizci bir ulus olan Phaiaklar onu iyi karşılar ve yurduna göndermeye karar verirler. Odysseus kendini tanıtır ve Troya Savaşı'ndan bu yana başından geçen serüvenleri anlatır. Destanın merkezi ve ekseni olan bu öykü, Odysseus'un on iki gemisi ve yoldaşlarıyla Troya'dan ayrılmasıyla başlar ve üç yıl denizlerde sürünüp binbir tehlike atlattıktan ve gemileriyle bütün yoldaşlarını yitirdikten sonra Kalypso'nun Ogygie Adası'na varışıyla biter. 'Kalypso'nun adasında' başlığıyla gösterdiğimiz ikinci ana bölüm, kronolojik sıraya göre buraya gelmektedir.

Odysseus, öyküsünü bitirdikten sonra, Skherie'den bir Phaiak gemisiyle İthake'ye gönderilir. Ertesi günü gemi İthake'ye varıp Odysseus'u karaya çıkarır. Yiğit bir dilenci kılığında Eumaios'un kulübesine sığınır. Yolculuktan dönen oğlu Telemakhos'la buluşur ve ikisi birden saraya gidip talipleri öldürürler. Destan da Odysseus ile Penelopeia'nın yirmi yıllık ayrılıktan sonra kavuşmalarıyla kapanır.

Binbir anı, öykü ve masalın, kesintiler, zamanda geriye dönmeler ve bir yerden bir yere atlamalarla birbirinin içinde anlatıldığı *Odysseia* destanı karmaşık bir kuruluşla karşımıza çıkmaktadır. Okuyucunun bu masal kumkuması içinde ipin ucunu kaçırmaması ve bu çeviriyi okurken istediği yerden alıp istediği yerde bırakabilmesi için, destanı aşağıda bölüm bölüm özetlemeyi uygun gördük.

BÖLÜM I.

İlyada gibi *Odysseia* da bir seslenişle başlar (I, 1-10). 'Tanrıça' diye çevirdiğimiz esin perisi Mousa'ya seslenen ozan, yapıtının bir planını çizer; ne var ki bu plan, *Odysseia*'nın tümünü değil, XII. bölümde anlatılan Güneş Tanrı'nın adasındaki olaya kadar olan serüvenleri (XII, 260-373) kapsamaktadır. Tanrılar toplantısında Odysseus'un Kalypso Adası'nda (I, 11-15), başdüşmanı Poseidon'un da Yüzüyanıklar'da, yani Habeşistan'da olduğu öğrenilir (I, 16-26). Athene, İthake'nin komşu adası Taphos'un Kralı Mentes kılığına girip Telemakhos'u uyarır (I, 96-324). Saraydaki şölen (I, 325-444).

BÖLÜM II.

İthakelilerin toplantısı. Telemakhos, taliplerin evlerine çekilmelerini ister. Odysseus'un eski dostu Mentor'un öğütlerine karşın, talipler sarayda kalacaklarını bildirirler (II. 1-259). Telemakhos'la Mentor kılığındaki Athene, yol hazırlıkları yaparlar. Telemakhos, dadısı Eurykleia'ya, gittiğini anasına bildirmemesini buyurur (II, 260-404). Gece yola çıkış (II, 405-434).

BÖLÜM III.

Pylos'a varış ve iyi karşılanma. Telemakhos, Nestor'a gelişinin nedenini bildirir (III, 1-101). Nestor da anılarını ve bildiklerini anlatır (II, 102-328). Pylos'ta geçen gece. Telemakhos'un, Nestor'un oğlu Peisistratos'la birlikte arabaya binip Lakedaimon'a gidişi (III, 329-497).

BÖLÜM IV.

Lakedaimon'a varış. Menelaos'un sarayı. Menelaos'un, sözü Odysseus'a getirmesi (IV, 1-112). Menelaos ve Helene'nin Telemakhos'a sevgileri. Menelaos'un Mısır yolculuğu, deniz ihtiyarı Proteus'tan öğrendikleri. Telemakhos'a konukluk armağanları (VI, 113-624). Sahne gene İthake'dedir: Talipler Telemakhos'u dönüşte öldürmeye karar verirler, bir gemiyi Asteris Adası'na gönderip pusuya yatarlar. Penelopeia'nın üzüntüsü ve düşü (IV, 625-847).

BÖLÜM V.

İkinci tanrı toplantısı. Zeus ile Athene'nin kararları. Tanrı Hermeias'ın Kalypso Adası'na gönderilmesi (V, 1-42). Hermeias'ın tanrı buyruğunu Kalypso'ya ulaştırması (V, 43-147). Odysseus'un ormanda ağaç kesip kendine bir sal yapması (V, 148-261). On yedi günlük yolculuk. Poseidon'un, salı görüp fırtına koparması (V, 262-332). Sal paramparça olur, Deniz Tanrıçası İno, Odysseus'a acır, ona büyülü bir yaşmak verir (V, 333-353). Odysseus iki gün iki gece yüzer, üçüncü günü Skherie kıyılarına ulaşır, bir ırmağın ağzında karaya çıkıp ormanda kuru yapraklardan bir döşekte uykuya dalar (V, 354-493).

BÖLÜM VI.

Phaiak Kralı Alkinoos'un sarayı; kızı Nausikaa'nın gördüğü düş (VI, 1-47). Yunaklara gidiş. Odysseus'un uyuduğu ormanın yanı başında kızların çamaşır yıkaması, yemek yiyip top oynaması. Odysseus'un uyanması (VI, 48-126). Odysseus Nausikaa'nın dizlerine kapanıp yalvarır (VI, 127-197). Odysseus yıkanıp giyinir, karnını doyurur (VI, 198-250). Kente gitmek üzere yola koyulurlar. Odysseus Athene'nin kutsal koruluğunda yakarır (VI, 251-331).

BÖLÜM VII.

Athene, bir Phaiak kızı kılığında Odysseus'u Alkinoos'un sarayına götürür. Sarayın güzelliği. Odysseus'un Kraliçe Arete'nin ayaklarına kapanması ve konukluğa kabul edilmesi. Alkinoos, onu ülkesine göndereceğine söz verir (VII, 1-232). Odysseus gerçek kimliğini açıklamadan Ogygie Adası'ndan buraya nasıl geldiğini anlatır (VII, 233-327).

BÖLÜM VIII.

Odysseus'u yurduna götürecek geminin hazırlanması. Şölende ozan Demodokos'un Troya Savaşı'ndan menkıbeler anlatması. Odysseus'un gözyaşlarını saklaması. Yarışmalar (VIII, 1-103). Euryalos'un meydan okuması üzerine Odysseus'un yarışmaya katılıp disk atmada birinci gelmesi. Demodokos'un Ares'le Aphrodite'nin sevişmelerini anlatması (VIII, 104-366). Gençlerin hora tepmesi. Nausikaa'nın, Odysseus'u selamlamaya gelmesi (VIII, 367-469). Demodokos'un Troya destanından tahta at öyküsünü anlatması. Bu kez gözyaşlarını saklayamayan Odysseus'tan kimliğini açıklaması istenir (VIII, 470-586).

BÖLÜM IX.

Odysseus, adını verip kendini tanıtır. Serüvenlerini anlatmaya başlar: Trakya kıyılarında İsmaros'un yağması ve Kikonların saldırısı (IX, 1-61). Fırtına ve Lotosyiyenlerin ülkesine varış. Odysseus'un lotos yemişini yiyip sılayı unutan tayfasını oradan zorla ayırması (IX, 62-104). Kykloplarin oturdukları toprağın karşısında bir adaya çıkış. Odysseus, on bir gemisini orada bırakıp kendi gemisi ve on

iki tayfasıyla Polyphemos'un mağarasına gider (IX, 105-180). Polyphemos, Odysseus'la arkadaşlarını mağaraya kapatır ve iki günde altı adam yer. Yiğit Tepegöz'ün gözünü kör eder. Kalan arkadaşlarıyla kaçıp kurtulmak yolunu bulur. Denize açılır ve arkasından kayalar fırlatan Tepegöz'le alay eder (IX, 181-566).

BÖLÜM X.

Rüzgâr Tanrısı Aiolos'un adasına çıkış. Aiolos, Odysseus'a bütün yelleri içine kapattığı bir tulum verir. Odysseus uyurken arkadaşları tulumu açarlar. Fırtına. İkinci kez adasına çıkan Odysseus'u, Aiolos kovar (X, 1-76). Altı günlük yoldan sonra yamyam Laistrygonların kentine varış. On bir geminin tayfası Laistrygonların eline düşüp yok olur. Odysseus tek bir gemiyle kurtulur (X, 77-132). Büyücü Kirke'nin Aiaie Adası'na varış. Kirke, Odysseus'un arkadaşlarını domuza çevirir. Odysseus, Tanrı Hermeias'ın yardımıyla Kirke'nin büyülerini boşa çıkarır, Kirke'nin gönlüne girer ve arkadaşlarının gene insan kılığına sokulmasını sağlar (X, 133-405). Kirke Adası'nda bir yıl kalırlar. Arkadaşlarının uyardığı Odysseus, Kirke'den ayrılmak ister. Büyücü, ona ölüler ülkesine gidip, bilici Teiresias'tan dönüş yolu hakkında bilgi almasını söyler, yol gösterir (X, 406-540). Elpenor'un damdan düşüp ölmesi (X, 541-574).

BÖLÜM XI.

Ölüler ülkesine varış. Odysseus, kurbanlar kesip kanlarını bir çukura akıtır. Kan kokusuna üşüşen ölü ruhlardan Elpenor, gömülmek ister. Odysseus'un anası Antikleia. Teiresias'ın kan içip Odysseus'a İthake'ye dönmenin çarelerini anlatması (XI, 1-49). Antikleia, İthake'de olup bitenleri anlatır. Ölüler ülkesindeki kadınların geçit töreni (XI, 150-332). Burada Odysseus anlatmasına ara verir. Phaiakların ısrarı üzerine devam eder. Agamemnon'la, Akhilleus'la, Aias'la konuşması (XI, 333-567). Minos, Orion, Tityos, Tantalos, Sisyphos ve Herakles'le karşılaşma (XI, 568-626). Dönüş (XI, 627-640).

BÖLÜM XII.

Kirke Adası'na varış. Elpenor'un cenazesi (XII, 1-141). Yola çıkış: Seirenlerin önünden geçiş (XII, 142-200). Skylla ile Karybdis Geçidi (XII, 201-259). Güneş Tanrı'nın Adası. Kutsal sığırlar. Odysseus

uyurken tayfasının işlediği büyük suç (XII, 260-373). Zeus'un kasırgasında Odysseus'un tekmil arkadaşları boğulur. Kendi dokuz gün denizde kaldıktan sonra Kalypso'nun adasına çıkar. Odysseus'un Phaiaklara anlattığı serüvenler burada sona erer (XII, 374-453).

BÖLÜM XIII.

Phaiakların armağanlar verip Odysseus'u uğurlamaları. Odysseus'un gemiye binip uykuya dalması (XIII, 1-92). İthake'ye varış. Phaiak gemicilerinin Odysseus'u armağanlarıyla kıyıya bırakıp dönmeleri. Poseidon'un Phaiak gemisini dönüşte bir kayaya çevirmesi (XIII, 93-184). Athene'nin, Odysseus'a görünmesi ve onu Çoban Eumaios'un kulübesine götürmesi, sonra da Telemakhos'u getirmek için Lakedaimon'a gitmesi (XIII, 185-440).

BÖLÜM XIV.

Eumaios'un, dilenci kılığındaki Odysseus'u iyi karşılaması. Odysseus hakkında konuşmaları. Odysseus'un uydurduğu masallar. Çobanlarla birlikte akşam yemeği (1-533).

BÖLÜM XV.

Telemakhos'un Lakedaimon'dan ayrılması. Pylos'a uğramadan gemiye binmesi. Bilici Theoklymenos'u yanına alması. Denize açılış (XV, 1-300). Sahne gene İthake'dedir: Odysseus Eumaios'a sorular sorar, babası Laertes'in acıklı hayatı ve anasının ölümü hakkında bilgi edinir. Eumaios ona hayat öyküsünü anlatır (XV, 301-492). Telemakhos'un gemisi, İthake'ye varır. Telemakhos, konuğu Theoklymenos'u kente gönderip kendisi ağılların önündeki kumsala çıkar (XV, 493-557).

BÖLÜM XVI.

Taliplerin kurduğu pusudan böylece kurtulan Telemakhos, Eumaios'un kulübesine gelip sevinçle karşılanır. Konuk dilenciyle tanışır. Eumaios Penelopeia'ya Telemakhos'un döndüğü haberini götürmeye gidince baba-oğul yalnız kalırlar. Athene Odysseus'u kendi kılığına sokunca baba-oğul gözyaşlarıyla birbirlerine sarılırlar (XVI, 1-219). Taliplerin hakkından gelmek için kurdukları plan (XVI, 220-

320). O sırada Telemakhos'un gemisi limana girer. Taliplerin öfkesi. Penelopeia ile talipler arasında sert konuşma. Kraliçe'ye müjdeyi veren Eumaios, ağıllara döner (XVI, 321-481).

BÖLÜM XVII.

Saraya gelen Telemakhos, Eurykleia ve Penelopeia'ya yolculuğunu anlatır (XVII, 1-165). Talipler şölen hazırlarken, Eumaios, dilenciyle saraya gitmek üzere yola çıkarlar (XVII, 166-182). Yolda keçi çobanı Melanthios, dilenciye sövüp sayar. Sarayın önünde Odysseus'un yaşlı köpeği Argos, efendisini tanır (XVII, 183-327). Taliplerin dilenciyi hırpalamaları. Penelopeia şölene inip yabancıyı korur. Ona Odysseus hakkında soru sormak için katına çağırtır. Dilenci, herkes çekildikten sonra geleceğini bildirir. Eumaios ağıllara döner (XVII, 328-606).

BÖLÜM XVIII.

Saray dilencisi İros'la Odysseus arasındaki güreş ve şölen (XVIII, 1-157). Penelopeia gene şölene karışıp dilenciye saygı gösterilmesini ister, yakında kendine bir koca seçeceğini bildirerek taliplerin armağanlarını kabul eder (XVIII, 158-301). Hizmetçilerden Melantho, Odysseus'a çıkışır, taliplerden Eurymakhos da kafasına bir tokmak atar. Ortalık yatışınca herkes yatmaya gider (XVIII, 302-428).

BÖLÜM XIX.

Telemakhos, sofada bulunan bütün silahları saklar (XIX, 1-46). Odysseus'un Penelopeia ile görüşmesi (XIX, 47-307). Penelopeia dadısı Eurykleia'ya yabancının ayaklarını yıkamasını buyurur. Eurykleia, dilencinin bacağında Odysseus'un bir zamanlar dedesi Autolykos'la birlikte avlanırken aldığı bir yaranın izini görüp efendisini tanır (XIX, 308-507). Hiçbir şeyin farkına varmayan Penelopeia, yabancıya, gördüğü bir düşü yorumlatır. Talipler arasında bir yarışma yapmaya ve kim kazanırsa ona varmaya karar verir. Ayrılıp yatmaya giderler (XIX, 508-604).

BÖLÜM XX.

Karı koca ikisinin de uyuyamaması. Tanrı işaretleri (XX, 1-121). Sabahki toplantı. Evde temizlik. Çobanların Odysseus'a davranışları

(XX, 122-239). Telemakhos ve talipler arasındaki çatışma. Şölen (XX, 240-394).

BÖLÜM XXI.

Penelopeia, Odysseus'un büyük yayını getirtip yarışmayı başlatır. Hiçbiri yayı germeyi beceremez. Dilenci yayı denemek için Telemakhos'tan izin ister. Talipler karşı koyarlarsa da, Telemakhos, Penelopeia ile kadınlarını gönderip yayı Odysseus'a verdirir. Odysseus yayı gerer ve oku baltaların arasından geçirir. Taliplerin şaşkınlığı (1-434).

BÖLÜM XXII.

Odysseus, ilkin Antinoos'la Eurymakhos'u öldürür (XXII. 1-89). Silahların hazine odasından getirilmesi ve Çoban Melanthios'a işkence edilmesi (XXII, 90-199). Athene'nin işe karışması. Ozan Phemios'la haberci Medon'dan başka herkesin öldürülmesi (XXII, 200-380). Suç işlemiş hizmetçilerin asılması. Ortalığın temizlenip Penelopeia'nın çağrılması (XXII. 381-501).

BÖLÜM XXIII.

Penelopeia, önce Odysseus'u tanımaz, sonra çekingen davranıp onu dener. Karı koca birbirine kavuşup odalarına çekilirler ve çekmiş oldukları çileleri birbirlerine anlatırlar (XXIII, 1-343). Ertesi sabah Odysseus, babası Laertes'i görmeye gider (XXIII, 344-372).

BÖLÜM XXIV.

Taliplerin ruhları Hades ülkesinde (XXIV, 1-202). Sahne değişir: Odysseus'un ihtiyar Laertes'le buluşması. Çobanların sevinci (XXIV, 303-412). Taliplerin öldürüldükleri haberi İthake'de yayılır. Akrabaları öç almaya gelir. Ama tanrılar katında Zeus ile Athene, barışın kurulmasını isterler. Athene araya girip barışı sağlar. Destan sona erer (XXIV, 413-547).

Bu yoğun metin, bu karmaşık anlatım, ilkçağdan bu yana şaşırt-

mıştır bilginleri. Destan içinde destan, masal içinde masal olduğuna göre, ozan içinde ozan da bulunabileceğini düşünmüştür bu bilginler. Ve canım *Odysseia* metni üstünde yapmadıkları varsayım ve sözümona düzeltme kalmamıştır. '*Interpolatio*' sözcüğünü bayrak gibi kullanan bu bilginler, metni sonradan yapılmış eklemelerden arındırmak hevesine düşmüşler, böylece destanın altını üstüne getirenler bile olmuştur. En yetkililerden biri, *Odysseia*'nın Fransızca'ya çevirmeni Victor Bérard, destan metnini taramış, ayıklamış ve parça parça keserek şunu oraya, bunu buraya yerleştirmekle bölümleri birbirine karıştırmıştır; bir de *Introduction à l'Odyssée* adlı üç ciltlik koca bir kitapta Homeros'unkinden 'daha iyi' bir destanı nasıl oluşturduğunu açıklamıştır. Başka bilginler, *Odysseia*'nın, bir tek ozanın elinden çıkmadığı, iki ya da daha çok yazarı bulunduğu kanısına varmış ve değer ölçüleri kullanarak, bu yazarlar arasında bir dereceleme yapmaya yeltenmişlerdir. Bir tanesi de –adını unuttum, İngiliz'di sanıyorum– *Odysseia* yazarının bir kadın olduğunu ileri sürmüştür. Neden derseniz, *Odysseia*'nın 'mevhum' yazarları arasında kiminin denizcilikten ve başka teknik konulardan çok iyi anladığını, kiminin de hiçbir şey anlamadığını görmüş bu bilgin ve her nedense, anlayanın erkek, anlamayanın kadın olduğu sonucuna varmış. Ama bilginlere çatmak kolaydır bugün, elimizde binbir emekle meydana getirdikleri eleştirili metinlerin bulunduğu bir zamanda! Yukarıdaki özeti izleyen çağdaş okuyucu, *Odysseia*'nın metninde bir tutarsızlık bulamaz, zaman ve mekân düzeyinde atlamalar olduğunu görürse de, çağımızın roman ve filmlerinde çok rastladığı bu teknikleri yadırgamaz ve üç bin yıl önce yaşamış bir yazardan bunların umulamayacağını ya hiç düşünmez ya da *Odysseia* yazarının modern ve güncel bir sanatçı olduğu kanısına varır. Öyle ya, sanat her zaman sanat değil miydi ve büyük sanatçı, sanatının göz kamaştırıcı ürünlerini ortaya dökerken yüzyılların içindeki yerini mi düşündü? Sanatçının mantığı elbette ki bilginin mantığıyla kıyaslanmayacak derecede üstündür. Ne var ki, *Odysseia*'da gerçekten düşündürücü ve kuşku uyandırıcı parçalar ve dizeler vardır. Bazı ek olaylar, biri XI'inci bölümdeki Nekyia denilen Ölüler Ülkesi'ne gidiş ve hele XXIV'üncü bölümdeki İkinci Nekyia diye anılan ve olayların akışıyla ilgisi olmadığı gibi, görüş tutarsızlıkları gösteren, ayrıca da düşük düzeyde, kötü bir üslupla yazılmış bulunan parçalar örnek alınabilir. Phaiakların şöleninde ozan Demodokos'un anlattığı Ares'le Aphrodite'nin gizli sevişmeleri de (VIII, 104-366) tartışmaya yol açmış bir parçadır. Buralarda

uzun uzun ad saymalara, nutuk çeker gibi retorik çarelere başvurmalara, başka yerlerden yinelenerek alınmış ve yerine oturtulamamış, giderek sonu bile getirilmemiş dizelere rastlanır. *Odysseia*'nın son dizesi de buna örnektir: "Sesini ve bedenini tıpkı Mentor'a benzetmişti," diye biter destan, bir dize ki yinelene yinelene suyu çıkmıştır destanda. Kimi çevirilerde bu dize atılır, biz Türkçemizin elverişli kuruluşundan bu tümceyi başa almakla destana yakışır bir final havası vermeye çalıştık son üç dizede.

Bütün bu nedenler, *Odysseia* destanının *İlyada*'ya kıyasla gerek kuruluşu, gerekse yazarı bakımından daha karmaşık sorunlar ortaya atmıştır. Bu tartışmaların ayrıntılarına giremeyiz, ama şunu da söyleyelim ki, *Odysseia*'nın gerçekçi ortamı, bu ikinci destanın *İlyada*'dan daha sonra kaleme alındığı kanısını uyandırmaktadır.

Odysseia'nın yazarı *İlyada*'yı yazan Homeros mu?

Ama gelin şu *Odysseia*'nın anlatımına biraz daha yakından bakalım.

Odysseia'nın anlatımı *İlyada*'nınkine benzemez, dedik. Ne bakımdan benzemez? Yinelemeler, kaynak bildirmeler, zamanda geriye gidip geçmiş olayları anmalar, anlatmalar iki destanda da var; hele tüm anılar üstüne kurulu *Odysseia*'da daha önemli bir öğe olarak var. Bir kişinin sözlerini başka bir kişiye aktarırken bu sözlerin olduğu gibi yinelenişini, *İlyada*'da olduğu kadar sık değilse de, *Odysseia*'da da görürüz (V, 43-147'de Hermeias, Zeus'un buyruklarını Kalypso'ya sözcüğü sözcüğüne aktarır): İhtiyar Nestor, savaş anılarını (III, 102-200), Menelaos da Mısır yolculuğunu (IV, 351-569) anlatmak fırsatını kaçırmazlar. Kaynak bildirmenin en canlı örneği de *Odysseia*'da Eurykleia'nın dilenci kılığındaki Odysseus'un ayaklarını yıkarken, onu bacağındaki bir yara izinden tanıması ve bu yaranın ne zaman, nerede ve nasıl alındığının uzun uzadıya anlatılmasıdır (XIX, 386-475).

İlyada'daki anlatım öğelerinin hepsi *Odysseia*'da da bulunduğuna göre, iki destan arasındaki anlatış farkı neredededir acaba? Bu öğelerin özünde de, kullanılışında da bir başkalık vardır, onu nitelemeye çalışalım. *İlyada*'da Agamemnon'un kral değneğinin (*İl.* II, 101-108), ya da Akhilleus'un yeni yapılan silahlarının (*İl.* XVIII, 469-615) tanımlanması, ya da Glaukos'un ta Bellerophontes'e uzanan soyağacının bildirilmesi (*İl.* VI, 145-231), destana renk ve çeşni vermekle birlikte, bir ek, bir süs niteliğini aşmaz ve anlatımın akışında bir boşluk yaratmadan öykü dışı bırakılabilir. Odysseus'un, dedesi Autolykos'un oğullarıyla yabandomuzu avına gitme-

si ve yaralanması olayı da bir ek olay ve bir kaynak bildirmedir eninde sonunda; ne var ki bu olayın anlatılması ayak yıkama sahnesine sımsıkı bağlıdır ve bu sahneden ayrılmaz: Eurykleia'nın dilencinin ayaklarını yıkarken gördüğü yara izinin Odysseus'a ait olduğu ve bu yaranın nasıl alındığı anlatılmazsa, sütninenin kafasında canlanan ve efendisi Odysseus'u tanımasına yol açan anı da verilmemiş olur. Odysseus'un tanınmasıyla yaranın kaynağının bildirilmesi, birbirinden ayrılmaz iki olaydır, bunlar arasında organik bir bağ, bir mantık bağı var. Hem yalnız mantık bağı mı? Duygusal bir bağ da vardır, *Odysseia*'daki masalların anlatımında. Duygusaldır, çünkü bir insan anlatır onları.

İlyada'yı anlatan ozan kimse, destanına esin istemek için bir 'tanrıça'ya seslenir.[1] Bunu, destanın başında bir kez, ikinci bölümde de (*İl.* II, 484) "Olympos'ta oturan Mousalar..." diyerek bir daha yapar; sonra da ne anlatacaksa kendi anlatır. *Odysseia*'da adlarıyla sanlarıyla iki ozana rastlarız: Biri Phaiakların toplumunda önemli bir yer tutan Demodokos, öteki, taliplerin şölenini şenelten Phemios'tur. Demodokos'u Kral Alkinoos hiç ayırmaz yanından, her fırsatta çağırıp ezgi söyletir ve şu sözlerle niteler insanlar arasındaki rolünü:

"Ozanlar saygı görürler ve değerli bilinirler
bu yeryüzünde yaşayan tekmil insanlar arasında,
çünkü Mousa öğretmiştir onlara ezgi söylemeyi,
Mousa çok sever ozanların soyunu." (VIII, 479-481)

Demodokos, Troya Savaşı'nın anlı şanlı olaylarını anlatmakla Odysseus'u duygulandırır, ağlatır ve anılarının canlanmasına yol açarak *Odysseia* destanının dile gelmesini sağlar. Phemios'un ezgilerini pek işitmeyiz, ama taliplerle ilişiği olan herkes öldürüldüğü halde, Odysseus'un yalnız ulak Medon'la bu ozanı esirgemesi (XXII, 310-380), ozan kişilere özel bir değer verdiğini, üstün bir saygı beslediğini gösterir. Bu ne saygıdır ki, ozan tanrıdan esinli de olsa, bir '*demioergos*',[2] yani halk hizmetinde bir sanatçı olduğu halde, koca İthake Kralı ve Troya kahramanı Odysseus, destanı Demodokos'un ağzından alıp sürdürmeyi ve bir sanatçıymış gibi, kendi destanını bir boydan bir boya kendi okumayı göze almaktadır!

Bu Demodokos öyle önemli bir tiptir ki, Homeros hakkında ne

[1] Bkz. *İlyada*, Önsöz, s. 59 (Can Yayınları).
[2] Bkz. *Od.* XVII, 382 vd.

söylenmişse, hep *Odysseia*'daki bu ozan tipine bakarak uydurulmuştur: Kör oluşu, şölenlerde ezgi söyleyişi, birçok destan geleneklerini sürdürüp okuyuşu ve bir ozanlar okulu kurduğu söylentileri hep buradan gelmedir.[1]

İyi hoş, ama bu ne demek? *İlyada*'nın ozanına destanını esinleyen, giderek söyleyen ve söyleten Mousa nerede kaldı? Odysseus anlatmaya giriştiği bunca serüveninin üstesinden gelmek için başvurmuyor yardımına; Demodokos'a gelince; o Mousa'ya sesleneceğine, Mousa ona sesleniyor:

> "Mousa, haydi dedi ozana, ünlü yiğitleri an,
> beğen beğendiğini, ünleri göklere çıkmış destanlar
> arasından." (VIII, 73)

Eh, ne oldu? Athene'nin her fırsatta yeryüzüne koşup Mentes, Mentor, bir kız ya da bir oğlan çocuk kılığına girmesi gibi, dokuz ya da bir tek peri olarak simgelenen Mousa da, Demodokos'un, Phemios'un, giderek Odysseus'un kılığına mı girdi? Tanrıça, insan mı oluverdi? Esin denilen, artık insanın dışında bir dağın doruğundan değil de, kendi içinden mi gelmektedir? Ozanlık, tanrıların armağanı, ama insanların içinde.

Olympos ya da İda Dağları'nın tepelerinde en küçük ayrıntılarına dek önceden kararlaştırılıp yeryüzünde sadece gerçekleştirildiği *İlyada*'nın olaylar dünyasından çok uzağız. Destan da iki katlı bir sahnede değil,[2] tek düzeyli insanlar dünyasında oluşan bir olaylar toplamı olarak canlanır gözümüzün önünde. *Odysseia*'nın kuruluşunu ve olay içinde olay, öykü içinde öykü tekniğini ancak bu açıdan incelersek, gereğince anlayıp değerlendirebiliriz. *Odysseia*, tanrı-insan ikiliğini, bir gökte, bir yerde yansıtan bir destan değil, insan ağzından anlatılan ve insanın insan-üstü, insan-dışı varlıklarla ilişiklerine yeni yeni anlam, imge ve simgeler arayan bir romandır. Uygarlığımızın ilk romanı. Film dedik, roman diyoruz; ikisi de doğrudur: *Odysseia* göze görüneniyle film, kafaya değineniyle romandır.

---

[1] Bkz. *Od.* VII. 45, 63, 499.
[2] Bkz. *İlyada*, Önsöz, s. 39.

ODYSSEİA'NIN İNSANLARI

Odysseia'nın baş kahramanı, tek kahramanı Odysseus'a destanlarla verilen sıfatlar incelenmeye değer, çünkü kendine özgü nitelikleri vardır Odysseus'un.

Troya Savaşı'nın öbür önderleri gibi Odysseus'a da 'tanrısal', 'Zeus'un beslediği', 'ulu yürekli' denir, ama bir de '*polymetis*', '*polymekhanos*', '*polytropos*', '*polytlas*', '*polytlemon*' ve '*talasiphron*' da denir. Yunancalarını yazdığımız bu sıfatların başında '*çok*' anlamına gelen bu '*poly*' eki, kahramanımızın bir tanrı vergisinden çokça pay aldığını gösterir. Nedir bu tanrı vergisi? Tanrılardan Zeus ile Athene'de görülen '*Metis*', yani düşünme gücü ve akıldır; çare bulma, düzen kurma anlamına gelen '*mekhanos*' ve '*tropos*'; bir de '*-tlas*', '*-tlemon*' ve '*-talasi*' eklerinin dile getirdiği her derde sabırla katlanma, dayanma gücüdür. İki yönlü bir güç vardır demek Odysseus'ta: '*Metis*' ile '*phren*',[1] yani kavrama, anlama ve düşünme yetisi, bir de hayatın karşısına çıkardığı güçlüklere dayanıp onları yenmek için çare ve çözüm bulma, önceden plan kurma gücü. Odysseus'un bu çift yönlü yetisini biz dillerimizdeki olanaksızlık yüzünden 'kurnazlık' ve 'sabır'la karşılarsak, kahramanımıza özgü niteliği kapsamamış, verememiş oluruz. Odysseus'u bunca yüzyıldan beri kurnaz, düzenbaz, çıkarcı bir kişi olarak görmekle ve onu bizim serüven roman ve filmlerimizde alkışladığımız kural ve ahlakdışı kahramanların bir atası saymakla, Homeros'un çizdiği Odysseus tipini hakkınca değerlendirmiş olmayız. Evet, Odysseus cin fikirlidir, üstün zekâlıdır, gerektiği zaman yalan söylemesini, masal uydurmasını, elâlemi kandırmasını becerir ve en çetin güçlüklerin, en çetrefil durumların, en korkunç tehlikelerin içinden yağdan kıl çekercesine sıyrılmasını bilir. Ama Odysseus'un aklı kötüye işlemez. İthake Kralı, kurallara, törelere herkesten çok saygılıdır; yalan ve düzeni yalnız yerinde, olumsuz güçlere karşı kullanır, onun '*metis*'ya da '*phren*' ile nitelenen düşün yetisinde bugün akıl ve zekâ

[1] Bkz. Azra Erhat, *Ecce Homo - İşte İnsan*, s. 33-41.

dediğimizden başka bir de bilinç kavramı vardır. Odysseus her olayın neye varacağını önceden sezer, anlar ve olayı istediği yöne çevirmek için ne gibi tedbirlerin alınması gerektiğini düşüncesiyle bulur ve uygular. Bu yeteneğiyle o, serüven kahramanlarının değil, çağımızın büyük keşiflerine yol açan arayıcı, bulucu ve yaratıcı kafaların prototipi, ilk örneğidir. Odysseus'un destanda hangi sıfatlarla tanımlandığını gördük, şimdi de hayat karşısında nasıl davrandığını, belli durumlarda kafasını nasıl işlettiğini görelim.

Deniz Tanrısı Poseidon, Odysseus'a karşı dinmez bir kin ve garez beslemektedir. Neden? Tek gözlü oğlu, dev ve yamyam Polyphemos'u kör ettiği için mi? Ama Polyphemos, 'konuksever, tanrıya saygılı' bir insan değil, mağarasına sığınan Odysseus'un arkadaşlarını kıtır kıtır yiyen 'yabani, kaba, doğruluk bilmez'[1] bir azmandır. Odysseus'un onun hakkından gelmek için kurduğu düzen, geçerli bir öz-savunması değil de nedir? Poseidon ise ölçüsüz, dizginsiz, amansız doğanın simgesidir. Doğanın, kaderin insana neden çullandığı bilinmediği gibi, Poseidon'un Odysseus'a karşı kin ve öfkesinden niçin bir türlü vazgeçmediği de bilinmez, söylenmez destanda. Açıkça beliren bir şey varsa, *İlyada*'nın insana karşı insanın savaşını anlattığı halde, *Odysseia*'nın insanın doğaya karşı savaşını dile getirdiğidir. Bu ölümsüz konuyu ilkin dile getiren büyük insanlık destanıdır *Odysseia*.

Ama nasıl davranıyor bakalım bu ilk 'insan'?

Elleriyle yaptığı bir tahta salın üstünde, tek başına ve yalnız doğaya baka baka öğrendiği doğa sırlarıyla, günlerce gecelerce neredeyse aç susuz, gözüne uyku girmeden denizleri aşmaya çabalayan bu insanı, doğanın acımasız gücü, bir fırtınayla alabora edince, Odysseus bir yandan beden gücünü, bir yandan da aklını kullanmaya bakar. Böyle durumlarda hep yaptığı gibi, kendi içinde '*thymos*'u ve '*phren*'iyle[2] konuşmaya, tartışmaya koyulur ve Tanrıça İno'dan gelen yardıma yüzde yüz güvenmeyerek kendi elindeki olanağı (yani saldan arta kalan tek bir tahtayı) elden bırakmaz. Onu, iki gün iki gece hem yüzer, hem düşünür görürüz. Phaiak toprağı karşısına çıkınca, Odysseus sevinecek olur, ne var ki karaya yaklaştığı zaman keskin ve pürtüklü kayaların bir duvar gibi önüne dikildiğini görür. Gene düşünür taşınır, bu kayalara tırmanmanın bir yolunu arar, dalgayla kayalara çarpıp yok olmamak için bir çare bulur, sonra karaya çıkacak bir sığlık arar kendine. Irmak ağ-

1 *Od.* IX, 175.
2 Bkz. *Ecce Homo - İşte İnsan*, s. 41.

zını görünce, ilk işi ırmak tanrıya saygıyla yakarmaktır. Çünkü alçakgönüllüdür bu insan-kahraman, her fırsatta yalvarıcı-konuk, dilenci-konuk pozuna girip alçalmaktan çekinmez. Karaya ayak basınca toprağı öper. Sonra, bir an olsun bitkin ve baygın bir halde uzanmaya vakit kalmadan gene de çare düşünmek zorundadır; geceyi nerede geçirecek, ayaza, çiye, kırağıya nasıl karşı koyacak, vahşi hayvanlardan nasıl sakınacaktır? Gene de uğraşır didinir, kendine bir yatak yapar ve uyuyakalır. Uyanınca karşılaştığı sorunlar bambaşkadır: Bu haliyle insanların, özellikle genç kızların karşısına nasıl çıksın, nasıl davransın, ne desin de kendi çektiği çilelerden habersiz yaşayan uygar insanları ürkütmesin, onlara yaransın da konuk olarak kabul ettirsin kendini? Kral kızına söylenecek en uygun sözü bulur Odysseus, öyle ki insanca davranışıyla bizi büyülediği gibi, kızın da gönlüne girer. O anda Nausikaa diye ölümsüz bir genç kız tipi biçimlenir gözümüzün önünde, pembe bir sis perdesinin arkasında bir gönül ilişkisi düğümlenir: Tanrıça Athene'nin, düğününün yakın olduğunu sezinleterek yunaklara gönderdiği Nausikaa, Odysseus'a gönül vermiştir elbet, bir kral kızına yakışır cesaret ve vakarla davranmasını sağlayan bu adamı, hele yıkanıp giyindikten sonra görünce, genç kızın hayran bakışlarında, çağdaş bir romancının anlatmakla bitiremeyeceği bir duygu fırtınası dile gelmektedir.

İşte bu insandır Odysseus. Ama ben ne anlatayım, siz okuyacaksınız ya. Yalnız şunu da söyleyeyim ki, destanın bütün insanları Odysseus'un ışığı altında ve Odysseus tipi açısından görülmeli ve değerlendirilmelidir. Odysseus'un tam karşıtı olan kimseler, onun tayfası, yoldaşları, yol arkadaşlarıdır. Bir sürü ahmak, kafasız, duygusuz, düşüncesiz adam. Hepsi tutkularına, güçsüzlüklerine, budalalıklarına kurban giderler; bir teki bile kurtulmaz. Odysseus acır, ağlar onlara, ama biz pek acımayız, çünkü kişi diye çıkmazlar karşımıza. Avamdan, uşak takımından oldukları için değil. Homeros –*İlyada*'da değil, yalnız *Odysseia*'da– uşağın da efendisini çizmesini bilmiştir: Eumaios, Eurykleia ve Odysseus'un daha birçok çobanı, uşağı da köledirler, ama efendi gibi saygı görürler, çünkü efendice davranırlar. Oysa taliplerin her biri birer efendidir, ama uşaktan daha aşağılık gösterir Homeros onları, akıl ve doğruluktan pay almamışlardır çünkü. Tutkularına kapılarak davranan bu adamlar, insanın insanı sömürmesinin yıkımla sonuçlanacağını kanıtlar bize.

Ya Penelopeia? Vefalı, akıllı, sabırlı, olgun kadın tipini simgele-

yen ve böylece dillere destan olan Penelopeia, nasıl da Odysseus'un dişisi, onun tıpatıp eşi olarak canlandırılmaktır! Son bölümlerde Odysseus'u tanımakta gösterdiği direnme ve kuşku, Telemakhos'u bile çileden çıkarır, 'taş yürekli' diye çatar anasına (XXIII, 97); ne var ki Odysseus bayılır karısının bu tutumuna, onun talipleri oyalayıp aldatmasını, armağanlarını önceden alıp onları başaramayacakları bir yarışmaya koşmasını övdükçe över içinden, çünkü Penelopeia tıpkı kendisinin davranacağı gibi davranır. Odysseus'un eşi Penelopeia, Odysseus'un yetiştirdiği, yarattığı insandır.

MASAL İLE GERÇEK

Masal ile gerçek arasındaki sınırı çizmek epey güçtür *Odysseia*'da. Ama neden efsane demiyoruz da masal diyoruz burada? Troya Savaşı, bir efsanedir: Bütün bir ulusu ilgilendiren bir olayın ve o olaya karışmış kişilerin insan-üstü güçlerle ilişkide ve belli bir dinin çerçevesi içinde anlatılan destanıdır. *Odysseia* ise tek bir kişinin öyküsü. *İlyada*'da tanrılar hem ön planda, hem üst plandadır. Yeryüzündeki olaylara karışmak için yeryüzüne inerlerse de, asıl konutları Olympos'ta, yani gerçeküstü, gerçekdışı bir dünyadadır. *Odysseia*'da Olympos'u tanrılarıyla birlikte yoğun bir bulut sarmış gibidir. Zeus asıl ve doğrudan doğruya yönetici rolünü başka tanrılara vermiş, bunlar da yeryüzündeki olaylara karışmak için hep insan kılığına girmek zorundadırlar. Ama *Odysseia*'da asıl rol alan başka tanrılardır: Kirke, Kalypso, İno, Proteus, Poseidonoğlu Polyphemos, Seirenler, Skyllalar, Kharybdisler. Eylemi asıl yöneten onlardır. Ama tanrı mı denir bu devlere, bu büyücülere, tek gözlü ve bin kollu, kuş ya da fok kılıklı bu yamyamlara, bu canavarlara? Bunların yeryüzünde belli birer konutu vardır, ya bir adada ya bir mağarada ya da denizin bir dip köşesinde otururlar. Olympos tanrılarıyla da ilişkileri yoktur, varsa da gergin, düşmanca bir ilişkidir bu; Zeus'un buyruğunu kendisine ileten Hermeias'a şöyle der Kalypso:

"Amma da kıskançsınız, tanrılar, yazık size!
Çok görürsünüz bir erkekle yatmasını bir tanrıçanın,
sevdiği bir erkeği koca diye almasını açıkça." (V, 119)

Kirke'ye, *İlyada*'da Hera'ya verilen '*dia theaon*' sıfatı verilir, yani tanrıçaların tanrısalı, yüce, ulu tanrıça denir. Oysa güzel belikli, yaman bir tanrıça olarak nitelendirilen Kirke, insan sesli bir büyücüdür; onun Kalypso kadar da ilişkisi yoktur Olympos tanrılarıyla. Ne var ki, Odysseus'un kader ipliğini sanki o tutmaktadır elinde, o bildirir yiğide İthake'ye varmak için izlemesi gereken yo-

lu, o sayıp döker ona karşılaşacağı binbir tehlikeyi ve onları yenme çarelerini, kendi bildiklerinin daha ötesini öğrenmesi için de, dünyanın ucunda, Okeanos Irmağı'nın kıyısındaki Ölüler Ülkesi'nde Bilici Teiresias'ın, yani ölmüş bir insanın ruhuna başvurmasını o salık verir Odysseus'a. İnsanı var etme ya da yok etme gücünü ellerinde tutan bu tanrısal yaratıklar ne kadar uzaktır bildiğimiz Olympos tanrılarından. Onlara hiç benzemedikleri gibi, onlarla ilişkileri de yok. Peki, bu ne demek? Başka bir tanrı dünyası, başka bir din ve bir mitolojiyle mi ilişkileri var bu tanrıların, yoksa sadece uydurulmuş birer masal kişileri mi bunlar? *Odysseia*'ya efsaneden çok masal dedik. *Odysseia*'da anlatılan gerçekle masal karışımı ortamda insanı aşan doğal güçleri biçimlendirmek ve adlandırmak için uydurulmuş birer simge mi bunlar, yoksa destanın içine aldığı koca Akdeniz bölgesinde var olan ve başka kaynaklardan gelen birer tanrısal kavram mı? Homeros'a Yunan mythos'unun babası, kurucusu denir. *Odysseia*'nın Yunan mythos'unu aşan bu tanrısal simgeleri de Homeros mu kurdu ve uydurdu, yoksa onları başka mitolojilerden alarak mı Yunan tanrı dünyasına soktu? Bu sorunları gereğince aydınlatabilmek için, en iyisi, *Odysseia*'yı başından sonuna kadar bir daha inceleyerek, destanda anlatılan gerçek payını da, hayal payını da kesinlikle ortaya koymaya çalışmaktır.

ODYSSEUS'UN MAVİ YOLCULUĞU

Kimi adlar vardır, dile girer, ölümsüzleşir. Mausolos, nasıl anıtkabirlerin hepsine adını vermişse, Odysseus da aşılmaz engellerle dolu, sonu gelmeyen yolculuklara vermiştir adını. 'Odise' denilen, böyle bir yolculuktur. Mavi yolculuk diyesim geliyor. Ne var ki, maviliği unutulmuştur bu yolculuğun, yalnız tüyler ürpertici korkunç tehlikeleri kalmıştır akılda. Öyle ya, on yıl denizlerde sürünmek ne demek? Güzellik, mavilik mi kalır gözün önünde? Yine de mavidir Odysseus'un destanı. Masmavi, çünkü Odysseus, Kristof Kolomb' dan bunca yüzyıl önce bir kıta keşfetmiş. Hangi kıta mı? Halikarnas Balıkçısı'nın 'altıncı kıta' diye adlandırdığı Akdeniz kıtası, Akdeniz dünyası. Geçirdiği bunca tehlikelere de değmiş, çünkü Kolomb'un eremediği bir mutluluğa ermiş Odysseus: destanını yazmış koca bir ozan! Troya ve Odysseus: Mutsuzlukların en büyüğünü yaşayıp mutlulukların en büyüğüne ermiş bir kent ve bir adam. Homeros'u bulmuş ikisi de. Bu yüzden masmavi olmuşlar ve ölümsüz.

Okuyucularım, Troya'yı bize Schliemann açtı, *Odysseia*'yı da

bilginler yıllar yılı inceledi durdu, ama hiçbiri yaşatamadı bize Akdeniz destanını. Bir İngiliz denizcisi, tıpkı Schliemann gibi Homeros'a inanmış bir adam, yedi yıl denizlerde küçük bir yelkenliyle dolaştı, Odysseus'un yolculuğunu bir daha yaşayacağım diye. Dostlarım, yaşantıya inanıyorum ben, onun için yıllar yılı Homeros destanlarını çevirirken okuduğum bunca kitabı bir yana bırakıp bu inanmış denizcinin kitabını izleyerek anlatacağım size Odysseus'un mavi yolculuğunu. Bilginler nasıl Schliemann'a ateş püskürmüşlerse, Ernle Bradford'u da masal uyduran bir deli sayarlar herhalde. Boş verelim onlara, biz mavi yolcular! Yalnız, yaşamakla bulunur gerçek. Bilimin tek gerçeği de yaşantıdır. Gelin, Ernle Bradford'la birlikte yaşayalım biz de Odysseus'un serüvenlerini.[1]

HOMEROS'UN DÜNYA HARİTASI

Bu destanın sonunda bir dünya haritası görecek ve şaşacaksınız elbet. Yusyuvarlak bir tabağa benzeyen bu dünya bizim dünyamız mı, diyeceksiniz. Homeros'un *Odysseia*'da anlattığı kadarınca bizim dünyamız. *Odysseia*'nın kaleme alındığı İÖ VIII-VI yüzyıllarında harita yoktu, coğrafya diye bir kavram da yoktu. Tuhaftır ki bu iki kavramı da Homeros denilen o koca ozan yarattı; Batı şiirini ve yazınını da yarattığı gibi. Hem de tutarlıdır bu dünya haritası, bu dünya coğrafyası; gelecek kuşakların coğrafya bilginlerine hep örnek ve kaynak olmuştur. Bakın bu haritaya: Yunanistan'ı, Anadolu'su, Ege ve Karadeniz'iyle kusursuz bir harita. Akdeniz dünyasının doğusunu kapsamış, ne güzel. Nasıl kapsamasın ki, Yunan denizcileri taramaya başlamışlardı bu bölgeleri. Akdeniz'in batısına gelince; onu kim biliyordu *Odysseia*'nın kaleme alındığı çağlarda? Fenikyelilerin İÖ XII'nci yüzyıldan beri Batı Akdeniz'e uzandıkları, Sardinya ve Sicilya'da üsler, IX'uncu yüzyılda da Kuzey Afrika kıyılarında Kartaca'yı kurdukları bilinir. Bu denizci ve alışverişçi ulusun açtığı çığır, önce sözlü, sonra da yazılı geleneğe dökülerek 'periplous' denilen seyahatnamelerin oluşmasını sağlamıştır. İlk periplous yazarı, yani ilk coğrafyacı, bizim Miletli Hekataios' tur, ama yapıtlarının birine 'Europe' (Avrupa), öbürüne 'Asie' (Asya) adını veren bu İonyalı bilgin, Homeros'tan birkaç yüzyıl sonra yaşadığı halde, dünya görüşünü gene Homeros'tan alır, yani o da dünyayı yuvarlak bir disk biçiminde tasarlar. Bu diski çepeçevre

---

[1] Ernle Bradford'un *Ulysses Found* adlı kitabını ben *Reisen mit Odysseus* adlı Fritz Güttinger'in Almanca çevirisinden okudum. Bu kitap Scherz Verlag, Bern, 1964'te yayınlanmıştır.

dolanan engin su akıntısı, Olympos tanrılarından önce yeryüzünde egemenliği ellerinde tutan tanrılardan Okeanos'tur. Ne doğu, ne kuzey, ne de güney yönünde Okeanos'un kıyılarına varan olmamıştır, yalnız güneybatıda İonyalıların pek iyi bildikleri Mısır ve onun ünlü ırmağı Nil ile Poseidon'un şölenlerine gittiği Yüzüyanıkların, yani Habeşlerin, Zencilerin bulunduğu biliniyor; kuzeyde ise korkunç devlerin, en batıda da gün ışığının hiç uğramadığı karanlıklar ülkesinde Kimmerlerin oturduğu sanılıyordu (Bkz. *Od*. XI, 11). Bu yönde en öteye giden adam Herakles'ti: Okeanos'a açılan çifte kayalara varmış, orada gökkubbesini sırtında taşıyan dev Atlas'a rastlamış, korkunç yükünü Atlas'ın omuzlarından alarak bir süre kendi taşıyıp Atlas'ı Akşam Kızlarının Bahçesi'nde altın elmalar koparmaya göndermişti. Güçlü yiğit çifte kayalara adını verdikten sonra üç altın elmayla Olympos'a dönmüştü. İlkçağ boyunca 'Herakles sütunları' diye anılan Cebelitarık'a Herakles'ten sonra giden oldu mu, olduysa ilk giden Odysseus muydu, değil miydi, bilmiyoruz, ama herhalde oradan ötesinin Okeanos Irmağı'nın çepeçevre dolandığı sonsuz bir deniz akıntısı olduğu ve insanın gemiyle buraya varamayacağı kanısı Yunan dünyasında ta Euripides'e dek tutunmuştur. Bu denli efsanevi ve esrarlı bir âlemdi Batı Akdeniz.

Girit-Minoen Uygarlığı'nın İÖ XII'nci yüzyıla dek deniz egemenliğini elinde tuttuğu halde, Girit gemilerinin Akdeniz'in batısında nereye kadar gittikleri bilinmemektedir. Troya'nın yıkılışını bu yüzyıla yerleştirirsek, efsane bize Aineias'ı birkaç yüzyıl sonra Etrüsklerin, Foçalıların ve Samosluların Batı'ya göçlerinin öncüsü olarak gösterir. Aineias'ın İtalya'ya çıkışını bize Romalı şair Vergilius bildirmiştir. *Odysseia* yazarına gelince; İtalya diye bir toprağı bilmediği halde, Sicilya diye üçgen biçiminde bir adadan söz edildiğini duyduysa da, onu efsanelik devler ve yamyamlar ülkesi olarak gözünde canlandırdığı, *Odysseia*'nın metninden anlaşılmaktadır. Odysseus'un, İthake'ye vardıktan sonra gerçek kimliğini saklamak için anlattığı uydurma serüvenlerden ve Eumaios'un hayat öyküsünden de çıkan sonuç şudur ki, Fenikyeliler de, Giritliler de o zamanlar korsanlık ve ticaret amacıyla dolaşmaktaydılar denizleri (Bkz. *Od*. XIV ve XV). Ama hep Doğu Akdeniz havzasıyla ilgili bu öyküler, Yunanistan ve Anadolu kıyılarıyla adaların çok iyi bilindiğini, Batı Akdeniz'in ise daha keşfedilmemiş olduğunu kanıtlamaktadır. Ernle Bladford, Odysseus filosunun bunca yolculuk ve serüvenleri sırasında hiçbir gemiye rastlamadıklarına dikkat etmekte ve denizlerin *Odysseia*'nın söz konusu olduğu çağlarda bomboş olduğu sonu-

cunu çıkarıp Odysseus'u Batı Akdeniz'in ilk Yunanlı kâşifi, *Odysseia*'nın da bu keşfin ilk destanı saymak gerektiğini ileri sürmektedir.[1] Öte yandan da *Odysseia*'da verilen güzergâh, yön, rüzgârlar, kıyılar ve limanlara değgin bilgilerin ne kadar tutarlı ve gerçekçi olduğunu belirten ve zamanımızın deniz haritaları ve gemici el kitaplarıyla karşılaştıran Bradford, *Odysseia* yazarının anlattığı yolculuğu kendisi yapmamış olduğu belliyse de, sözlü gelenek yoluyla elde ettiği bu bilgileri yerinde kullandığına inanmaktadır.

Hemen söyleyelim ki, ilkçağdan ve özellikle coğrafyacı Strabon'dan bu yana birçok bilgin bu görüşü paylaşıp destanda sözü geçen yerleri haritalarda saptamaya çalışmışlardır. Bu bilginlerin en yetkililerinden biri de gene Victor Bérard'dır.[2] Ne var ki Bradford'un verileri hem daha yeni, hem de daha inandırıcı görünmektedir bize. *Odysseia*'nın gerçekçi yönünü büsbütün yadsıyıp, destanı baştan başa uydurma ve masal sayan bilginlere gelince; görüşleri gün geçtikçe gözden düşmektedir. Bütün bu tartışmalardan çıkarılabilen sonuç şudur ki, *Odysseia*'nın kaleme alındığı zamanda Batı Akdeniz'e sokulmuş gemiciler vardı, bunların anlattıkları serüvenler ağızdan ağıza dolaşmış ve birçok efsane ve masal öğeleriyle süslenerek dillere destan olmuştur. Homeros dediğimiz ozan, sözlü geleneğin aktardığı bütün bu destan parçalarını bir tek büyük destan halinde toplayan, ona kahraman olarak da Troya Savaşı'nın önderleri arasında cin fikirli Odysseus'u seçen kimsedir. Sonradan bu destana tek tük eklemeler yapılmış olabilir, bunları eleştirmeli metinlerde göstermek de yerindedir, ama '*interpolatio*' avına çıkarak destanın altını üstüne getirmek *İlyada* için ne kadar saçmaysa, *Odysseia* için de öyledir. *Odysseia*, bu haliyle zamanın Akdeniz havzası üstüne bilinen bilgilerin hepsini bir araya getiren bir kitap. Odysseus da o güne dek Giritli, Fenikyeli ya da Yunanlı olsun Akdeniz'i dolaşmış gemicilerin prototipi ve böylelikle ilk dünya kâşifi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Odysseia'nın verdiği bu somut bilgileri aşağıda özetlemeye çalışalım.

RÜZGÂRLAR

Destanda dört rüzgârın adı geçer: Notos, Boreas, Euros ve Zephyros. Bunların *Odysseia*'da ne kadar önemli bir rol oynadıklarını

[1] a.g.e. s. 52.
[2] Victor Bérard, *Les navigations d'Ulysse*, 5 cilt, 1929.

okuyucu okumaya başlar başlamaz anlayacaktır. Biz bu rüzgârların adlarını çevirimizde olduğu gibi bıraktık, ama bunların Türkçe hangi rüzgârlara karşılık oldukları sorusunu da Ege ve Akdeniz'in yetkili denizcisi Halikarnas Balıkçısı'na sorduk. Balıkçı bize aşağıdaki açıklamayı yaptı:

Notos, bizde adını Lodos'a, Boreas da Poyraz'a vermiştir, ama ikisi de 45 derece yer değiştirmiş oluyorlar; biz bugün Homeros'un Notos'una Kıble, Boreas'ına da Yıldız deriz. Dört ana rüzgârın Poyraz, Gündoğrusu, Lodos ve Batı olması gerekirken, Yıldız (Kutupyıldızı'ndan), Gündoğrusu, Kıble oluyor. Bu Gündoğrusunun aslı da Gündoğusu'dur sanırım. Demek ki: Notos'a Kıble ya da Lodos, Boreas'a Yıldız, Euros'a Keşişleme, Zephyros'a Batı ya da Karayel dememiz doğru olacak.

Ege Denizi ya da Arşipel'de rüzgârlar yazın 'etesyen'dir (*etesios*=yıllık demek), yani batı yönlerinden eser, onun için bunlara 'Meltem' denir. Zaten Türkçe'de Zephyr, mavi rüzgâr sayılır. Serin serin yelpazeler. Zephyr'in '*personnification*'u, yani Tanrı Zephyr de genç, güzel ve kanatlı gösterilir. Bu aynı rüzgâr, kışın zehir gibi eser. Bütün Akdeniz'de Zephyr'in başka bir adı da 'Ponant'tır (Ponant: Levant'ın karşıtıdır –Ponere'den gelir– Güneş orada batar – Occident gibi): İtalyancası '*Ponente*'dir. '*Ponente pericolo niente*' diye bir deyim var, yani Ponent rüzgârında tehlike yoktur. Karayel'e 'Maestro' denilir. Fransızca'da Mistral'dir. Sert eser, sağanak sağanak eser. Yelken direği rüzgârın basıncıyla eğilir, kayık tam yol alacağı zaman bıçak gibi kesilir. Direk gene dikleşir. Yani yol almak yok kayık için. Oysa Ponent rüzgârlarının sağanakları büsbütün kesilmez, sağanak arası rüzgâr yine üflemekte devam eder. Kayık eğildi miydi, düzenli mavi yolunda devam eder. Sağanağa Giritliler '*Syphonas*' derler. Ponent'e '*o ponentis*' derler.

Bradford, yedi yıllık Akdeniz seferlerinden edindiği bilgi ve deneylerle *Odysseia*'da rüzgâr ve mevsim verilerinin gerçeklere tıpatıp uyduğunu göstermektedir. Biz de bu özette konuya elden geldiğince değineceğiz.

ODYSSEUS'UN GEMİLERİ

Troya'dan çıkışta 12 gemisi vardır Odysseus'un. Çift sıra kürekli ve yelkenli gemilerdir bunlar, sancak ve iskelede onar kürekten yirmi kürekçi çalışır demek bu gemilerde. Aldığı yol, küreklerle yelkensiz gidildiği zaman saatte bir ile bir buçuk mil, yelkenle elverişli

rüzgârda üç ile dört mil olarak hesaplanır. Homeros çağı gemilerinde demir yoktur. *İlyada*'da da sözü geçen ve Bodrum Müzesi'nde güzel örnekleri bulunan delikli taşlar kullanılır ki, mavi yolculuklarda kayıkla balığa çıkıldığı zaman bugün de Ege denizcilerinin kullandıkları bunlardır. Limana girince, gemilerin kıyıya çekildiği, *Odysseia*'da durmadan anlatılır. Seyir, çoğu zaman gündüz olur, fırsat düştükçe limana girilip gecelenir. Kumanyalarını bu gemiciler gene Bodrum Müzesi'nde birçok çeşitlerine rastlanan amforalarda taşırlar, su ve şarabı tulumlarda bulundururlar. Başlıca yemekleri ettir, her fırsatta kurban kesip şölen yapan bu gemicilerin et kumanyalarını saklamak yolunu buldukları, destandan anlaşılır. Balık tutup yediklerini gösteren hiçbir belirti yoktur, balık sözü Homeros destanlarında yalnız benzetmelerde geçer.

ODYSSEUS'UN UĞRAKLARI

KİKONLAR

Troya'dan sonra ilk uğrak Kikonların İsmaros kentidir. Bu Trakya kenti, bugünkü Dedeağaç olsa gerek. Orayı Akhalar bir iyice talan ederler. Neden? Kikonlar Troya'nın savaş ortakları olduklarından mı, yoksa giderayak bolca mal edinmek için mi? Odysseus oradan yedi külçe altın, bir gümüş tas, on iki sağrak dolusu da İsmaros şarabı alır. Bir tasına yirmi tas su katılan bu bal gibi şarapla ileride sarhoş edecektir Tepegöz'ü. Bu işleri yaptıktan sonra, "Çabuk gemilere!" der adamlarına, ama onlar oyalandığı için, dağlardan inen atlı Kikonların saldırısına uğrarlar. Gene de ucuz kurtulurlar: Altı ölü verip denize açılırlar.

EGE'DE POYRAZ

Ege'de yazın Meltemler eser. Kuzeyden gelen rüzgâr Odysseus'un filosunu güneye sürer. Canlarına minnet, ama Poyraz fırtınaya çevirir. Bir yerde (acaba Nausikaa'ya anlattığı Delos Adası'nda mı?) iki gün iki gece fırtınanın geçmesini bekledikten sonra, pupayelken Peloponez'in uç burnuna varırlar. Oradan Boreas'ın Notos'a çevirmesi, doğru İthake'ye götürecektir onları, ne var ki kuzey sağanakları kesilmez. Bu kez dokuz gün dokuz gece çalkalanırlar balıklı enginde. Habire güneybatıya. Nereye? 300 mil yol alıp Libya kıyılarına çıkarlar.

LOTOSYİYENLER

Kimdir bu Lotosyiyenler? Herhalde konuksever insanlar ki, Odysseus'un tayfasından keşfe giden üç adamı 'lotos' şölenine otururlar. Lotos da nasıl bir yemiş, nasıl bir içkiyse, sılayı unutturur 'ekmekyiyen' Akhalara. Aman aman burada kalalım, rahat edelim de

eksik olsun İthake, diye gözyaşı dökerek yalvarırlar Odysseus'a. O da bakar ki durum kötü, sert davranır, palaspandıras adamlarını gemilere bindirip açılır gene engine. İlkçağ bilginleri Lotosyiyenlerin ülkesini Gabes Körfezi'nde Cerba Adası'na yerleştirmişlerdir. İnsana dünyasını unutturan o canım lotos yemişi de hurma mı, muz mu, yoksa bir yemişten yapılan bir tatlı mı, bir içki mi? '*Cordia myxa*' ya da '*rhamnus zizyphus*' diyor bitkiciler. Ben anlamam, ama anlaşılan şu ki: Kuzey Afrika kıyılarının gevşetici havası, dünya dertlerinden uzak rahat bir hayat sürme özlemini uyandırmış bu adamlarda.

KYKLOP POLYPHEMOS

Afrika'dan Sicilya'ya, Lotosyiyenlerin ülkesinden yamyamların adasına. Odysseus'un üçüncü uğrağı tek gözlü devlerin (*kykl-op*: yuvarlak göz) yemyeşil toprağıdır. Filo ilkin Küçükada denilen bir adaya çıkar. Bradford, bunun Sicilya'nın batı kıyılarından 4 mil uzakta, eskiden Aigusa, yani Keçiler Adası diye bilinen Favignana olduğuna inanır. Tepegözler de çobandır, keçi ve koyunculukla yaşarlar. Polyphemos'un mağarası da karşıki kıyıda Eryx (750 metre) Burnu'nun dibinde bugün Trapani kentinin bulunduğu yerde olsa gerek. Tepegözler masalı öteden beri buralara yakıştırılmış ve bir mağaraya da 'Grotto di Polifemo' adı verilmiştir.[1] *Odysseia*'da anlatılan manzaralar bu bölgeye tıpatıp uymaktadır. Bu kıyılarda, kaçan Odysseus'un arkasından Polyphemos'un fırlattığı koca taşları andıran denize serpili kayalar bile görülür.

Kykloplar kimdi? Ozan Hesiodos'un yapıtlarında Olympos tanrılarından önce dünya egemenliğini ellerinde tutan tanrı soyları arasında Kyklopların da adı geçer. Okeanos ile Gala'nın oğulları olan bu devleri, Zeus yeraltına kapatmıştır. Orada demircilik yapan Kykloplar, yanardağlardan fışkıran ateş kıvılcımları, yer sarsıntıları ve gürültüleriyle kendilerini belli ederler. Polyphemos da Etna ya da Stromboli yanardağlarının bir kişilendirilmesi, tek gözü de kraterin bir simgesi sayılmıştır. Oysa Polyphemos, hem Tanrı Poseidon'un oğlu, hem demirci değil de, sürü ve mandıra sahibi bir azman olarak canlandırılır. Sicilya folklorunda daha sonraları da rastlanan bu tek gözlü dev tipik bir masal kahramanı olmakla birlikte

[1] Bu mağara, adını 19'uncu yüzyılın bilgiç turistlerine ve özellikle *Odysseia* yazarının kadın olduğuna inanan Samuel Butler'e (*The authoress of the Odyssey*, 1897) borçlu olsa gerek. Ancak o kıyılarda, içlerinde kaya resimleri de bulunan ilginç mağaralar çokmuş: Levanzo mağaralarında sığır ve antilop resimleri bulunmuş (bkz. Bradford, a.g.e. s. 72).

–Halikarnas Balıkçısı'nın belirttiği gibi– Hitit kabartmalarında hep profilden gösterildiği için tek gözlü sanılabilen adamlarla ilişkili olabilir. Bu konu bilginlerce daha incelenmiş değilse de, Hitit ve Anadolu folkloruyla ilişkiyi belirtmek amacıyla Kyklop'a Tepegöz demeyi uygun bulduk.

AİOLOS'UN ADASI

Homeros, Akdeniz'in ortasına kondurduğu Rüzgârlar Tanrısı Aiolos'un adası için şöyle der:

> "Yıkılmaz, tunçtan bir duvarla çevriliydi bu yüzen ada,
> kent oturtulmuştu göğe yükselen bir kayanın üzerine."

Bu ne demek? Ada, denizin dibine kök salmış bir toprak parçası olmayıp denizin üstünde yüzüyor muydu, bir yüzeye çıkıyor, bir dalgaların içine mi gömülüyordu? Sakın dillere destan Atlantis Adası olmasın bu? Konu oldukça tartışıldı, ama boşuna, çünkü Odysseus'un filosu oradan ayrıldıktan sonra dokuz gün dokuz gece yol alıp gerisin geri Aiolos'un adasına dönünce yerli yerinde bulur onu. Şiir öğeleri ağır basar bu parçada: Yüzen ada da, tunç duvar da, rüzgârların içine kapatıldığı tulum da birer imge olsa gerek. Bradford dostumuz, Favignana'nın 60 mil kuzeyindeki bugünkü Ustica Adası'nı bu tanımlamaya tam uygun bulur ve arkadan esen Zephyros'la dokuz günde İthake'nin açıklarına varılabileceğini kesinlikle hesaplar. Kendisi bu yolu yazın *Odysseia*'da bildirilen süre içinde yapmış da, tam Yunanistan'ın batı kıyılarına yaklaşırken korkunç bir fırtınaya tutulmuş, yelkenlisinin motoru olmasa, Odysseus gibi gerisin geri dönmekten başka çare bulamayacakmış diye anlatır (s. 94). Yani tulumdan kurtulan rüzgârların simgelediği, oralarda sık sık görülen fırtınalarmış. Burada da Homeros'un anlattıklarının gerçeğe uygun olduğuna tanıklık etmektedir.

LAİSTRYGONLAR

Aiolos'un adasından kovulunca Odysseus'un filosu, altı gün kürek çekerek Laistrygonların Telepylos Limanı'na varır. Varmaz olsaydı, çünkü Odysseus'un anlatmakla bitiremediği bu elverişli limanda on bir gemisini kurban verecektir. Telepylos'un, Sicilya kıyılarında Leontini, Batı İtalya'da Formia, ya da Sardinya'da Olbia olduğu ile-

ri sürülmüştür. Ne var ki bu limanların hiçbiri Homeros'un tanımlamasına uymuyor diye düşünen Bradford, nasıl bir rastlantıyla Korsika'nın Bonifacio Limanı'na girdiğini ve bu eşsiz limanın Odysseus'a bela getiren liman olduğunu fotoğraflarla da kanıtlıyor (s. 106-110). O zamanları hiç bilinmeyen Korsika'nın ilkel ve vahşi halkı, Yunanlılara korkunç devler ve yamyamlar gibi görünmüş olabilir. Kaldı ki bugün bile bir kabasaba yanı vardır bu halkın.

KİRKE

Geldik mi Kirke'nin Aiaie Adası'na! Yeri, pek tartışmaya yol açmadan belli: Sardinya'nın tam karşısında, İtalya'nın Etrurya bölgesinde, bugün de Capo Circeo diye anılan yer olsa gerek. Ama bu, ada değil de bir burun, eh Odysseus o kadarında yanılmış olabilir. Önemli olan Kirke'nin kendisi: İnsanları hayvana çeviren, en büyük Olympos tanrıçalarıyla bir tutulduğu halde, onlarla hiçbir ilişkisi olmayan bu tanrıça kimdir? İlkçağdan kalan resimlerde bu tanrıça, çevresinde vahşi hayvanlarla gösterilmektedir. Etrurya, vahşi hayvanlar tanrıçası... hemen şimşek gibi çakıyor kafamızda (hoş, benim kafamda ancak Bradford'un uyarmasından sonra çaktı): Kirke, Anadolu'nun Ana Tanrıçası olmasın? Roma çağında oralarda Feronia diye bir tanrıçaya tapılırmış, hayvanların ve ormanların tanrıçasıymış bu, adı da vahşi hayvan anlamına gelen Latince '*feri*'den geliyor. Bradford bu kadarını söylüyor. Bizim Kybele, evrensel Ana Tanrıça, nasıl ve ne zaman vardı oraya? Kirke'nin başka bir mitolojiden geldiği belliydi. Etrüskler Anadolu'dan İÖ 700 yıllarında İtalya'ya göç etmişlerdir. Ana Tanrıça'yı onlar mı götürdü İtalya'ya, yoksa daha önceleri oralarda var mıydı? Homeros onu Kirke adıyla nereden aldı? Bu sorulara elbette bir gün çözüm bulunacak, yeter ki Anadolu'nun Ana Tanrıçası üstüne başlamış olan araştırmalar daha da ilerlesin. *Odysseia*'da Ana Tanrıça'nın izine rastlamak tavana hoplatıyor insanı. Hem bununla da kalmıyor, ileride Ana Tanrıça'ya bir daha rastlayacağız, hem bu kez arkeolojik buluşlar, yorumu kesin bir gerçek haline getirecek.

NEKYİA

Odysseus'un yolculuğunda gerçekle ilişkisi olmayan tek parça, Ölüler Ülkesi'ne gidiştir. Dikkat edilirse, Odysseus'un nasıl gittiği, nasıl döndüğü belli olmadığı gibi, Nekyia, bildiğimiz Hades, yani

yeraltı dünyası da değildir. Bu parçanın destana sonradan ekleme olup olmadığı, Yunan dininin ve mitolojisinin bilinen töreleriyle ilişkisinin derecesi burada tartışılamayacak dallı budaklı konulardır. Nekyia'nın sonradan Vergilius, Dante ve daha birçok ozanın yapıtlarına örnek diye bir destan motifi olarak çığır açtığını belirtmekle yetinelim.

SEİRENLER

Öykünün bundan sonrası gizemli bir hava içinde geçer. Ölüler Ülkesi'nden dönünce, Kirke'nin Odysseus'a çizdiği yol bugün de izlenmeyecek bir yol değil, ama Tanrıça'nın sözlerinden anlaşıldığı gibi, insan burada kendi kaderiyle baş başa kalmaktadır, kendi seçeceği yola göre ya kaderi yenip kurtulacak ya da anaforlarda yok olup gidecektir. Seirenler, Skylla, Kharybdis sanki belli bir denizde, belli engeller değil de, hayat engininde her insanın karşılaşabileceği tehlikelerdir. Onun için Odysseus'un buradaki çabaları içimize işliyor, onunla birlikte çarpıyor yüreğimiz.

Seirenleri, Salerno Körfezi'nde Galli Adaları'na yerleştirmek yerinde olur. Kadın başlı, kuş gövdeli bu efsane yaratıkları, benzerleri Harpyalar gibi ölüm perileridir. Ne var ki, Harpyalar (bkz. eski Lykia'nın Xanthos [Kınık] kazılarından çıkan Harpya mezarı) ölmüşlerin ruhlarını Hades'e taşımakla kalırlar, Seirenlerse ölüme aşkı da karıştırırlar. Bu aşk özlemini de sesleri, ezgileriyle dile getirirler.

Seirenlerin ezgisini Odysseus'tan başka duyan oldu mu? Yani bu masalın gerçekle bir ilişkisi var mı? Ernle Bradford burada da şaşılacak bir olay anlatır: 1943'te İngiliz filosu Salerno Körfezi'ni tararken, Exmoor torpidosunda nöbetçi olduğu bir gece Galli Adaları'nın önünden geçiyormuş, motorların durdurulduğu bir anda sesler duyar gibi olmuş, kulak kabartmış, gaipten gelen bir inilti, birkaç kadın sesinin bir arada söylediği bir ezgi gibi bir şeymiş bu. Ama ruhu, canı, canlılığı yokmuş bu seslerin. O zamanlar Bradford, *Odysseia*'yı daha bilmezmiş. İçine tuhaf bir korku, bir çeşit özlem girmiş, adalara yaklaştırdıkça yaklaştırmış gemiyi, arkadaşlarını da çağırmış, ama bir şey görememişler, Bradford'dan başkası da bir şey duyamamış. Bradford sonradan bu seslerin Seirenlerden gelme olduğunu anlamış ve birkaç yıl sonra yelkenlisi ve karısıyla birlikte aynı mevsimde, aynı saatte Galli Adaları'na uğraşmışsa da bu kez hiç ses vermez olmuş Seirenler. Öyle ya, diyor Bradford, gemide ka-

dın vardı da ondan. Seirenler yalnız bir simge mi, insanın benliğinin derinlerinden gelen bir çağrı mı? Ozanlar öyle duymuş ve yansıtmış Seirenlerin ezgisini. Öykünün asıl gerçeği de bu olsa gerek.

SKYLLA İLE KHARYBDİS

'Kharybdis'ten Skylla'ya düşmek', yağmurdan kaçarken doluya tutulmak anlamına gelir Frenkçe'de. *Odysseia*'daki bu öykünün ne kadar ün saldığı bu deyimden belli. Ama Skylla ile Kharybdis serüveninde ne oldu ne bitti, iyice anlamak için bu olayı bir özetleyelim.

Kirke, Odysseus'a dönüş için iki yol gösterip ikisi arasında seçim yapmasını söyler. Her ikisini de en küçük ayrıntılarına kadar anlatır (XII, 55-110). Anlaşıldığına göre, birincisi Kıranlar diye çevirdiğimiz ateş saçan iki yalçın kaya arasından geçip Sicilya'yı batıdan dolaşan yoldur, öteki de Messina Boğazı. Kuş uçurmayan ve yalnız Argonautlar gemisinin geçebildiği Kıranlar, besbelli ki Stromboli Yanardağı ile tam karşısındaki Trombolicchio Adası'dır. Odysseus bu yolu seçmez, ama açıktan geçerken gördükleri duman ve işittikleri gümbürtü, tayfasını dehşete düşürür (XII, 201-221).

Skylla ile Kharybdis de karşı karşıya duran birer kayadır; Skylla kayasının dibinde bir mağara ve mağaranın içinde yarı bele kadar gömülü, 12 ayaklı, 6 boyun ve 6 başlı bir canavar yaşar, başlarını mağaradan dışarı uzatıp geçen gemicileri yakalar ve üçer sıra dişiyle çiğneyip yer. Kharybdis'e gelince; tepesinde bir incir ağacı bulunan bu kayanın dibinde günde üç kez yerin dibine kadar açılan bir anafor vardır. Kirke, Kharybdis'te büsbütün yok olmaktansa, Skylla'da altı kurban vermesini öğütler Odysseus'a. O da öyle yapar. Gemi Kharybdis'ten kurtulmaya bakarken, Skylla başlarını uzatıp altı tayfayı kapar. Bu korkunç sahne anlatıldıktan sonra da boğazı geçerler. Ne var ki, bir süre sonra bütün yoldaşlarını yitiren Odysseus, tek başına gemi omurgasının üstünde bir daha geçecektir Kharybdis'in önünden ve akıllara durgunluk veren bir ustalıkla gene kurtulacaktır anaforundan (XII, 430).

Kharybdis, Messina Boğazı'ndaki akıntı ve anafor, ama Skylla ne? Dev bir ahtapot mu, bir deniz canavarı mı? Burada doğal afetlerin ilkel insanların belleğinde bıraktığı izlerden başka bir şey aramamalı. Bu masalda bir gerçek payı varsa da, onu hayallerde büyümüş tepkilerin arasından bulup çıkaramayız.

GÜNEŞ TANRI'NIN SÜRÜLERİ

Yüceleri oğlu Güneş'in sürülerinden sakınmasını, Bilici Teiresias söylemişti Odysseus'a. O da mola vermeden geçmek ister Thrinakia Adası'nın önünden. Ama bitkin düşen tayfası ayaklanacak gibi olur. Odysseus da kutsal hayvanlara dokunmayacaklarına ant içirir adamlarına ve karaya çıkar. Ne var ki durmadan esen Notos yeli bir ay alıkoyar onları bu adada. Odysseus'un uykuya vardığı bir anda, olan olur, Tanrı'ya karşı büyük suç işlenir.

Sicilya'nın doğu kıyısındaki Taormina, Yunanlıların 'Tauromenion' adıyla kurdukları bir kenttir; '*tauros*' boğa demek; Taormino Koyu *Odysseia*'da sözü geçen Oyuk Liman'a uyuyor; ayrıca da bu bölge, otlakları bol, sürülere elverişli bir bölge; yaz sonlarında, Sirokko denilen çölden gelme sıcak bir rüzgârın etkisinde, kutsal hayvanların da 350 baş olduğu söyleniyor; ay yılının 350 günü yani. Buradaki simge, kutsal hayvanları kesip yemekle tayfanın ömürlerini kısalttıkları anlamına gelmesin? İlkçağda Sicilya'ya 'Trinakia' yani üçgen adası denirdi; biçiminden ötürü. Teiresias'ın 'Thrinakia' (Çatal Adası) dediği küçük bir harf değişikliğiyle Sicilya olsa gerek. Her neyse; bu olayla Odysseus'un gemilerle yolculuğu biter, tek başına 'odise'si başlar.

KALYPSO

Kalypso adı, Yunan '*kalyptein*', saklamak fiilinden gelir; adasının adı da Ogygie. Bu güzelim adayı şöyle anlatır Athene (I, 50): "Sular ortasında bir ada, *göbeğinde* denizin." Ogygie'nin Syrakuza kentinin üstüne kurulduğu Ortygie olduğu ileri sürüldü; olamaz, çünkü bu kayalık ada hem denizin ortasında değil, hem de Odysseus'a bir sal yaptırabilecek kadar 'bol ağaçlı' değil. Ama bıldırcın ülkesi (*ortyx*: bıldırcın), denizin göbeği (*omphalos*: göbek), Kalypso hem 'saklı tanrıça', hem Olympos tanrılarından önceki kuşaktan Tanrı Atlas'ın kızı. Baş döndürücü benzerlikler bunlar. Yoksa Kalypso da, Kirke gibi Ana Tanrıça olmasın? Anadolu'da Ortygie'de Apollon'la Artemis'i dünyaya getiren Leto, Ana Tanrıça'nın başka bir adıdır. Burada Halikarnas Balıkçısı'na bir merhaba çakmak gerek. Bradford, denizle çevrili Kalypso Adası'nın Malta olduğunu hem denizcilik hem de arkeoloji bakımından sapasağlam kanıtlıyor. Malta Müzesi'nde (steatopyg) geniş kalçalı Kybele figürinleri ve Ana Tanrıça'nın hizmetinde bulunan Kabirlerin heykelcilikleri görülür.

Malta'ya ilk ayak basan Fenikyelilerdir, oraya Maleth adını vermişler ki, bu ad da liman ya da saklı koy anlamına gelir. Kalypso, Maleth'in Yunanca çevirisinden başka bir şey değildir. Omphalos, göbek, Kybele'nin simgesidir; Ana Tanrıça'nın yeri, dünyanın göbeğidir; onu simgeleyen her eşyada, bugüne dek tutunan ve onun kültünden gelme hamam taslarında bile görülür. Odysseus'un yedi yıl etkisinde kaldığı tanrıça, Ana Tanrıça'dır besbelli. Odysseus, matriarkal bir düzenin egemenliğine girmiş demektir, yani Hacılar'dan çıkan heykelciklerde gördüğümüz gibi, tanrıçanın dolgun bedenine yapışık, bir araçtan başka bir şey olmayan bir erkek. *Odysseia*'da, Homeros destanlarında ha! İnanılacak şey mi? Ayrıntılı olarak işlenmesi gereken bu konuda uyarılmayı, klasik bilginlere değil, Ernle Bradford gibi bir mavi yolcuya borçlu olduğumu belirtmek isterim.[1]

PHAİAKLARIN DÜZENİ

Bu önsözü fazla uzatamam, yoksa Phaiakların toplum düzeninden söz açacaktım size. Bilginlerin bazıları Phaiakları hayal saymışlar, bir çeşit ölüm gemicileri, kentlerinin ve yaşayışlarının düzenini de pek üstünde durmadıkları bir ütopya. Günah değil mi böyle kara düşünmek masmavi aydınlığın karşısında? Korfu'dur, Phaiakların Skherie Adası. Düzenlerinin iki yönüne de parmak basmadan geçemeyeceğim: dış ve iç yönü.

Saraylarının yapısına ve güzelliğine hayran kalır Odysseus. Hem mimar, hem denizcidir bu ulus, gemileri öyle sağlam yapılıdır ki aşamadıkları engin yoktur. Odysseus, gemilerine biner binmez, on yıllık sürüncemelerini unutup ilk kez rahat ve güvenli bir uykuya dalacaktır. Haksever, töreye saygılı, uygar ve demokratik bir düzendir toplum düzenleri. En başta kadına ve sanata saygılıdırlar. Barış içinde yaşarlar, günleri yarışmalar, horonlar ve hele tanrıdan esinli ozanları dinlemekle geçer. Özgür insanlardır bunlar; Alkinoos, eş haklarla toplumu yöneten danışmanlarını her fırsatta toplar, dışişlerini tartışır onlarla. Düzenin içişlerine de Arete bakar; insanlar arasındaki ilişkilere yön veren, adı Erdem anlamına gelen bu kraliçedir. Hem ne güzeldir bu ilişkiler! Homeros burada Platon' dan çok önce ideal bir cumhuriyetin örneğini vermiştir. Bu düzeni Homeros, İthake'de de yansıtmak istemiş, ne var ki, yönetici baş (kral demeyeceğim, kral değil ki Homeros destanlarının önderleri) olmadığından,

[1] Bradford, a.g.e. s. 206-217.

İthake'nin düzeni bozulmuş, çıkarcıların, çapulcuların eline düşmüştür. Yoksa Eumaios, Eurykleia, çobanlar ve bağcılar orada da insana saygılı, uyumlu bir düzenin özgür kişileridir. Bu düzenlerin içinde insan mutludur. Odysseus'un bunca yıl bunca çileye dayanması ancak bu mutluluğa olan özlemiyle anlaşılabilir. Bu sağlam yapılı düzene kavuşmak içindir ki insanüstü çabalara girişmek ve yalnız insan aklıyla akıldışı düzensizlikleri yenmek gücünü bulur kendinde. İthake'ye vardıktan sonra sömürücüleri öldürmesi, yalnız doğruluk üstüne kurulu düzeni yeniden kurmak içindir.

Ama bu kadar söz yeter. Siz Homeros'un sözüne kulak verin, orada bulacaksınız mutluluğu.

AZRA ERHAT
Ocak 1970

ODYSSEİA

Birinci Bölüm

SESLENİŞ – TANRILAR TOPLANTISI – ATHENE'NİN ÖĞÜTLERİ – ŞÖLEN

Anlat bana, tanrıça, binbir düzenli yaman adamı,
kutsal Troya'yı yerle bir etmişti hani,
sonra sürünmüş durmuştu ordan oraya,
ne çok yerler görmüş, ne çok insan tanımıştı,
ne çok acı çekmişti denizlerde yüreği,
kurtarayım derken kendi canını,
yoldaşlarına dönüş yolunu açayım derken...
Ama gene de kurtaramadı onları bir türlü,
taşkınlıkları yüzünden hepsi yok oldu,
Güneş Tanrı'nın sığırlarını yemiş, budalalar,
yücelerin oğlu da kapatmış onların dönüş yolunu.
Al bir yerinden, tanrıça, anlat bize de.
Ölüm uçurumundan kurtulanlar kurtulmuştu,
savaştan ve denizden dönenler dönmüştü,
bir o kavuşamamıştı yurduna ve karısına,
oyuk mağaralarda alıkoymuştu onu Kalypso, yüce Tanrıça,
yanıp tutuşuyordu, güçlü peri, kocası olsun diye o.
Yıllar birbiri ardından geldi ve geçti,
ve tanrıların büktüğü kader ipliği
vardı İthake'ye, yurduna döneceği güne,
–dertleri orda da tükenmeyecekti ya–,
ama tekmil tanrılar o gün acıdılar ona,
bir Poseidon vardı ona acımayan,
çok içerliyordu tanrıya denk Odysseus'a,
yurduna ayak basıncaya dek içerleyecekti.
Poseidon, uzakta oturan Yüzüyanıklara gitmişti o gün,
dünyanın en ucundaki insanlardır Yüzüyanıklar,
ikiye bölünmüşler, kimi batan günde oturur, kimi doğan günde,
kurbanlık boğa ile koç almaya gitmişti oraya,

orda dalmıştı şölende gönül eğlendirmeye,
öbür tanrılarsa Zeus'un sarayında toplanmışlardı,
o ara, Tanrıların ve İnsanların Babası başladı söze,
kusursuz Aigisthos'u anıyordu yüreğinde,
çok ünlü Agamemnonoğlu Orestes öldürmüştü onu,
işte o Aigisthos'u anıp şöyle dedi ölümsüzlere:
"Ne diye insanlar tanrılardan bilir birçok şeyi!
Sanırlar bütün belalar bizden gelir,
oysa kaderin dışında acı yığar başlarına
kendi kendileri, kendi taşkınlıkları,
Aigisthos da kadere karşı gelmedi mi,
Atreusoğlu'nun asıl karısını almadı mı,
yurduna dönen Agamemnon'u öldürmedi mi,
oysa Aigisthos da biliyordu her şeyi,
bir gün düşeceğini ölüm uçurumuna,
önceden söylemiştik biz ona, Hermeias'ı gönderip,
Argos'u öldüren keskin gözlü tanrıyı,
öldürmesin onu, demiştik, karısını almasın.
Orestes alacak Atreusoğlu'nun öcünü,
özleyince, yurdunu, ergen çağında, demişti Hermeias.
Ama kandıramadı onu Hermeias'ın iyi niyeti.
Aigisthos da sonunda ettiğini buldu."
Gök gözlü tanrıça Athene karşılık verdi, dedi ki:
"Baba, Kronosoğlu, tanrıların en güçlüsü,
ölümü çoktan hak etti bu adam,
onun gibi suç işleyenler ölmeli.
Ama akıllı Odysseus'a parçalanır yüreğim,
ne kadar da karaymış zavallının bahtı,
acı çeker durur sevdiklerinden uzakta,
sular ortasında bir adada, göbeğinde denizin.
Bol ağaçlı bir ada, içinde bir peri,
kara yürekli, uğursuz Atlas'ın kızı,
bu Atlas görür denizin bütün uçurumlarını
ve koca direkleri omuzlarında taşır,
yeri göğü birbirinden ayıran direkleri.
İşte o Atlas'ın kızı alıkor zavallıyı,
büyüler onu, konuşur tatlı tatlı,
etmediğini komaz unutsun diye İthake'yi.
Oysa Odysseus yurdu için can atar,
tüter gözünde ocağının dumanı.

Dokunmaz mı yüreğine senin bunlar, Olymposlu?
Odysseus, Argosluların gemileri yanında,
kurbanlar kesip senin yüreğini sevindirmedi mi,
öyleyken, ne diye içerlersin ona bu kadar?"
Bulutları devşiren Zeus karşılık verdi, dedi ki:
"Ne biçim söz kaçtı, yavrum, dişlerinin arasından?
Hiç unutur muyum ben tanrısal Odysseus'u,
ölümlülerin en üstünüdür akıldan yana,
engin gökteki tanrılara az mı kurbanlar kesti.
Ama yeri sarsan Poseidon çok içerler ona,
tanrıya denk Polyphemos'un gözünü kör etti diye,
Polyphemos, Tepegözler arasında en üstündür güçte,
Peri Thoosa'dır anası onun,
ekin vermeyen denizin efendisi Phorkys'in kızı,
Thoosa, Poseidon'la birleşmişti oyuk mağaralarda.
İşte Poseidon, Odysseus'a ondan bu yana öfkeli.
Ama ne öldürür, ne de yurduna koyverir onu.
Haydi gelin, verelim burada baş başa,
bulalım evine kavuşturmanın yolunu.
Poseidon da bıraksın artık öfkesini,
bütün ölümsüzler, tanrılar ona karşı,
kafa tutamaz onlara tek başına."
Gök gözlü Athene karşılık verdi, dedi ki:
"Baba, Kronosoğlu, tanrıların en güçlüsü,
mutlu tanrıların şimdi isteği ne,
çok akıllı Odysseus'un evine dönmesi mi,
Hermeias'ı salalım, Argos'u öldüren kılavuz tanrıyı,
gitsin bi koşu Ogygie Adası'na,
güzel örgülü periye desin değişmez kararını senin,
sağlamaya baksın sabırlı Odysseus'un yurda dönmesini.
İthake'ye gideyim ben de, kışkırtayım oğlunu,
bir özlem koyayım yüreğine,
çağırsın toplantıya gür saçlı Akhaları,
haydi kovun, desin, şu talipleri buradan,
baksanıza, durmadan boğazlarlar, desin,
yünlü koyunlarımı, paytak yürüyen boynuzlu öküzlerimi.
Sonra onu Sparta'ya göndereyim, kumsal Pylos'a,
anlasın bakalım babası dönecek mi, dönmeyecek mi,
insanlar arasında soylu bir ün de kazanır belki."
Böyle dedi, ayaklarına güzel sandallarını bağladı,

bu tanrısal altın sandalları giyince o,
rüzgârlarla bir olur, uçardı sular üstünde,
uçsuz bucaksız topraklar üstünde uçardı.
Sivri temreni tunçtan kargısını aldı eline,
ağır, iri, sağlam kargısını,
öfkelendi mi yiğit sıraları onunla kırar geçerdi,
en üstün güçlü tanrının kızıydı o.
Bir fırlayışta indi Olympos'un doruklarından,
tunç kargısı elinde, İthake'ye vardı,
buldu Odysseus'un evini, durdu avlu kapısı eşiğinde,
girmişti Taphosluların önderi Mentes'in kılığına,
gördü orada, avluda, azgın talipleri,
bir kapı önünde tavla oynayıp eğleniyorlardı,
kestikleri sığırların postlarına oturmuşlardı.
Dönüp duruyordu çevrelerinde bir sürü uşak,
kimisi suyla şarabı karıştırıyordu küpte,
kimi de çok delikli süngerlerle masaları siliyordu,
etler koyuyorlardı önlerine bol bol.
Onu en önce tanrıya denk Telemakhos gördü,
talipler arasında oturuyordu, yüreği tasalı,
soylu babası tütüyordu gözünde Telemakhos'un,
bir gelseydi, krallığını alsaydı eline,
otursaydı kendi malının mülkünün başına,
nasıl dağıtırdı onları çil yavrusu gibi, alırdı öcünü!
Bunları geçirirken aklından, görmüştü Athene'yi,
kalktı ve dosdoğru avlu kapısına yürüdü,
ayıptı avlu kapısında bekletmek bir konuğu,
durdu yanında, tuttu sağ elini, kargısını aldı,
kanatlı sözlerle seslendi ona, dedi ki:
"Selam sana, konuğum, hoş geldin evimize,
sonra dersin neden geldin, önce yemek ye."
Böyle deyip yol gösterdi, Athene de girdi arkasından,
vardıkları zaman yüksek çatılı evin içine
Telemakhos büyük bir taş direğe dayadı kargıyı,
cilalı bir kargı dolabı vardı taşın içinde,
orada bir sürü kargısı dururdu sabırlı Odysseus'un.
Götürdü Athene'yi bir tahta oturttu,
işlemeli güzel bir keten örtü serilmişti üstüne,
altında tokmak vardı ayakları dayamak için,
kendi de alacalı bir iskemleye oturdu yanında,

taliplerden epeyce uzakta oturmuşlardı,
yan yana otursaydılar o taşkın adamlarla,
konuk belki bunalır, tadını çıkaramazdı şölenin,
babasıyla ilgili şeyler de konuşulamazdı.
Su döktü hizmetçi güzel bir altın ibrikten,
yıkadılar ellerini gümüş bir leğen üstünde,
gene o hizmetçi cilalı bir masa açtı yanlarına,
saygıdeğer kâhya kadın da ekmeği getirdi koydu,
sonra yemekler getirdi dağıttı çok çok.
Sofracıbaşı tabaklar taşıdı önlerine,
tabaklar türlü türlü etlerle doluydu,
altın taslar koydu tabakların yanı başına,
bir uşak doldurdu tasları şarapla, gide gele.
Derken o azgın talipler girdi içeriye,
gelip tahtlara, iskemlelere sırayla oturdular,
kendi uşakları su döktü ellerine,
hizmetçi kadınlar da ekmek yığdılar sepet sepet,
delikanlılar içkiyle doldurdular küpleri.
Sonra hepsi uzattılar ellerini bol yemeklere.
Yenilip içilince doyasıya,
uyandı yüreklerde başka istekler,
çalgıyla, oyunla şölen tam olsundu.
Uşak, çok güzel bir saz verdi Phemios'un eline,
bu ozana düşmüştü taliplere ezgi söylemek,
dokundu tellere, bir türkü tutturdu.
O sıra Telemakhos seslendi gök gözlü Athene'ye,
eğmişti başını ona, duymasın diye ötekiler:
“Sevgili konuğum, kızma bu diyeceklerime,
bunların derdi günü sazla türkü,
yeme içme bedava, mallar başkasının,
yağmurda şu sıra ak kemikleri çürür belki bir adamın,
bir kıyıya atılmış ya da dalgaları arasında denizin.
Görürlerse onun İthake'ye döndüğünü bir gün,
diyecekler, alın bütün altınlarımız sizin,
tek ayaklarımız çevik olsun, kaçalım burdan.
Ama artık gelmez o, kurban gitti kara kadere,
kim derse desin onun yurduna döneceğini,
inandıramaz yeryüzünde beni buna hiç kimse.
Sen gene de hiçbir şey saklama, söyle bana:
Adın ne, nerden gelirsin, ataların kim?

Buralara yaya gelmiş olamazsın sen,
söyle, hangi gemiyle ve nasıl geldin,
kimler seni İthake'ye getiren gemiciler?
Gerçeği söyle bana, bileyim iyicene:
İlk gelişin mi bu, konuğu musun yoksa babamın?
Çok adamlar gelmiştir bizim evimize,
konukseverdi Odysseus, babam benim."
Gök gözlü Athene karşılık verdi, dedi ki:
"Dinle beni, konuşacağım işte açık açık.
Adım Mentes, övünürüm Ankhialos'un oğlu olmakla,
kralıyım küreksever Taphosluların.
Geldim buraya gemiyle, yoldaşlarımla,
geçtim yaban diller konuşan insanlar arasından,
yolum şarap rengi denizde Temes'e doğru,
ışıldayan demir verip tunç alacağım.
Gemim kıyıda, kentten uzakta,
ormanlı Neion Dağı eteğinde, Reithros Limanı'nda.
Eski baba dostuyuz, övünürüz bununla,
yaşlı Laertes'e git sor istersen,
o yiğit şimdi kentte değilmiş, öyle mi,
uzakta, kırlara çekilmiş, yas içinde,
bir yaşlı hizmetçi varmış yanında,
yemeğini o yedirirmiş, o içirirmiş suyunu,
yorgunluk çökünce eline ayağına
şarap veren bağında başıboş dolaşmaktan.
Geldim buraya, ama uzaktaymış baban,
tanrılar alıkoymuşlar yolundan onu.
Ama ölmedi Odysseus, yeryüzünde, sağ,
engin denizde, sular ortasında bir adada,
azgın, kaba adamlar tutar onu diri diri,
o da kalır orda zorla, istemeye istemeye.
Bilici milici değilim, anlamam kuş falından,
ama bir şeyler dedi tanrılar yüreğime
diyeyim sana olanı, bir de olacağı:
Artık uzak kalmayacak Odysseus baba toprağından,
demir zincirlerle bağlasalar onu kıskıvrak,
gene bulacak buraya gelmenin yolunu,
çünkü binbir türlü çare var onda.
Ama söyle şimdi, anlat bana açıkça,
Odysseus'un oğlu musun, bu kadar büyüdün mü?

Yüzünle, gözlerinle çok benzersin ona,
tıpkı böyle buluşurduk onunla sık sık,
gitmeden önce öbür Argoslularla Troya'ya,
yiğitler koca karınlı gemilere binmeden önce.
Sonra ne ben onu gördüm, ne o beni."
Akıllı Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Hiçbir şey saklamam senden, konuğum,
anama bakarsan, Odysseus'tan olmuşum,
doğrusu ben bilmem, kimse de bilmez babası kim?
Mutlu bir adamın oğlu olaydım keşke,
malı mülkü arasında geçirseydi son günlerini.
En talihsiz ölümlülerden benim babam, öyle derler,
madem sordun, bunu böylece bil."
Gök gözlü tanrıça Athene de ona dedi ki:
"Demek senin gibi bir oğul doğurmuş Penelopeia,
tanrılar düşünmüşler demek soyunuzun ününü.
Sen şimdi söyle bana, açıkça anlat,
bu şölen, bu kalabalık ne, nedir bunlar?
Düğün dernek mi var, yemekleriyle gelmemiş gibiler,
nedir bu içip coşmalar senin evinde,
baksana, ne çok azmış bu adamlar,
karışsa aranıza aklı başında bir adam,
görse bu olanları, ne der?"
Akıllı Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Madem ilgilendin bu kadar, konuğum, dinle beni,
bu ev varlıklı, düzenliydi eskiden,
ama yiğit yurdundaydı o zaman,
yıkım kuran tanrıların şimdi isteği başka,
tekmil insanlar arasında onun izini komadılar,
öldü diye yasını tutaydım keşke,
Troya ilinde yoldaşlarıyla düşseydi,
doldurup savaş çilesini, ölseydi dost elinde,
Akhalar toplanır, bir mezar yığarlardı ona.
Bana onur payı bırakırdı arkasında, oğluna.
Yırtıcı yeller alıp götürmüştür şimdi onu.
Ne adı sanı kaldı, ne izi,
acılar, hıçkırıklar bıraktı bana,
ona acımak, dövünmek bir şey değil,
tanrılar daha bir sürü dert sardı başıma.
Ne kadar soylu kişi varsa adalarda,

Dulikhion'da, Same'de, ormanlı Zakynthos'ta,
ne kadar sözü geçer adam varsa İthake'de,
hepsi talip anama, sömürürler varımı yoğumu.
Anam razı değil böyle pis bir evlenmeye,
ama kesip atamaz da bir türlü,
onlar da yer içer, yıkarlar evimi,
yok edecekler nerdeyse beni de."
Pallas Athene'nin çok sıkıldı canı buna, dedi ki:
"Ne kadar istersin kimbilir Odysseus'un geri gelmesini,
indiriversin yumruğunu şu utanmazların suratına.
Bi gelse de dikilse dış kapının eşiğine, şuraya,
tolgasıyla, kalkanıyla, iki kargısıyla,
onu ilk gördüğüm günkü gibi tıpkı,
Mermerosoğlu İlos'un kentinden gelmişti, Ephyre'den,
içip eğleniyordu evimizde bizim, katılmıştı şölene.
Hızlı bir gemiyle gitmişti Odysseus oraya,
adam öldüren bir zehir almaya gitmişti,
sürecekti o zehri tunç temrenlerine.
Ama İlos ona zehri vermemişti,
korkmuştu hep var olan tanrılardan.
Oysa babam çok severdi onu, verdi istediğini.
O günkü gibi bi çıksa şunların karşısına,
topunun ömürleri kısalır, düğünleri kanlı olurdu.
Ama karar vermek tanrıların elinde,
biz bilemeyiz yurduna dönecek mi, dönmeyecek mi,
gelip alacak mı sarayında bu adamların öcünü.
Sen şimdi adamakıllı düşün taşın,
onları burdan kovmanın yolunu bul.
Kulak ver bana, iyi dinle beni:
Yarın Akha yiğitlerini çağır toplantıya,
tanık tut tanrıları, anlat başınıza geleni,
buyur şu heriflere, çekip gitsinler evlerine.
İlle de evlenmek isterse anan, ona da de ki,
yanına dönsün gücü yaygın babasının,
düğünü orada hazırlansın, çeyizi orada düzülsün,
sevgili kızına bol bol versin istediğini.
Candan bir öğüdüm var sana, dinlersen beni,
yirmi kürekçi bindir bir gemiye,
ama olsun dayalı döşeli bir gemi,
git soruştur yurdundan uzaktaki adamı, babanı,

belki bir ölümlüden haber gelir sana,
Zeus'tan gelme bir söylenti duyarsın belki de,
söylenti götürür ünü ağızdan ağıza, çok uzağa.
İlkin Pylos'a git, tanrısal Nestor'u ara,
gidersin ordan sarışın Menelaos'un yanına, Sparta'ya.
Tunç zırhlı Akhalardan odur en son dönen.
Duyarsan babanın yaşadığını, yakında döneceğini,
daha bir yıl bu sıkıntılara dayan.
Ama bu dünyadan göçtüğü çalınırsa kulağına,
hiç durma, dön baba toprağına gerisin geri,
bir mezar yığ, ona yaraşır törenlerle,
ananı da ver kocaya gitsin.
Bitirdikten sonra bütün bu işleri,
kafanda, yüreğinde düşün taşın,
bul bu adamları öldürmenin yolunu,
ya bir düzen kur ya da göz göre göre yap.
Büyüdün artık, baksana çocuk değilsin.
Nasıl bir ün kazandı Orestes, duymadın mı,
öldürdü diye babasını öldüreni,
pis bir düzenle babasına kıyan Aigisthos'u?
Güçlü, yakışıklı bir delikanlısın işte,
korkmadan karşı koy sen de erkekçe,
övgüsünü kazan gelecek kuşakların.
Haydi döneyim ben de artık hızlı gemime,
dostların canı sıkılmıştır bekleye bekleye.
Sen de düşün taşın, unutma sakın dediğimi."
Akıllı Telemakhos da karşılık verdi, dedi ki:
"Tam dostça dedin, konuğum, bana ne dediysen,
bir baba oğluna der bunları dese dese,
unutmam ölünceye kadar bu öğütlerini.
Ama ne olur, kalkma birden, kal biraz daha,
yıkan, dinlen, hoş et gönlünü,
bir armağanımı al, git güle güle sonra gemine,
değerli, güzel bir armağan, dostun dosta verdiği,
ne iyi olur, anarsın beni ara sıra."
Gök gözlü Athene de ona karşılık dedi ki:
"Yolumdan alıkoma beni, yeter kaldığım,
canından kopan armağanını da verme şimdi,
öbür gelişimde ver, götüreyim evime,
benden de bir armağan alırsın o değerde."

Gök gözlü Athene böyle dedi, gitti,
uçtu bir kuş gibi, gözden ırak oldu,
atılganlık koymuştu Telemakhos'un yüreğine,
daha çok düşünmeye başladı babasını,
Telemakhos dalar dalmaz sarsıldı birdenbire:
Tanrı olduğunu seziverdi bu gelenin.
Taliplerin yanına gitti çabucak.
Türkü çağırıp duruyordu ünlü ozan,
sessiz sedasız oturmuş dinliyorlardı onlar da.
Ozan söylüyordu Akhaların acıklı dönüşünü,
Athene, Troya dönüşü belalar yağdırmıştı başlarına.
İkarios'un kızı akıllı Penelopeia dinliyordu üst katta,
tanrıdan gelme sözler işliyordu yüreğine.
Aşağı indi evinin yüksek basamaklarından,
tek başına değildi, iki hizmetçi ardından geliyordu.
Tanrısal kadın durdu taliplerin karşısında,
erkeklere ayrılan odanın eşiğinde tam,
örttü yanaklarını pırıl pırıl yaşmağıyla,
bir hizmetçi bir yanındaydı, bir hizmetçi bir yanında.
Seslendi ağlaya ağlaya tanrısal ozana, dedi ki:
"Nice türküler bilirsin, Phemios, açar insanın içini,
nice masallar bilirsin, ozanların dile getirdiği,
anlatıver şimdi bir tanesini bunların,
şunlar da içsinler şaraplarını ses çıkarmadan,
yürek yakan bu acıklı türküyü bırak,
parça parça eder yüreğimi göğsümde bu türkü,
dayanılmaz bir yas çökmüştür üstüme,
o güzel yüzü getiririm gözümün önüne durmadan,
Hellas'ta ve Argos'ta ünü yaygın kocamı."
Akıllı Telemakhos döndü ona, dedi ki:
"Sadık ozanımıza ne kızarsın, anacığım,
nasıl isterse bırak öyle eğlendirsin bizi,
bu işte Zeus suçlu olsa gerek, ozanlar değil,
alınteri dökenlere Zeus verir kader payını.
Ozana darılmamalı, dile getirdi diye Danaoların kaderini.
Kulak verenler bakar ki türküde yepyeni bir konu var,
severler türküyü, canla başla dinlemeye koyulurlar.
Sen de zorla yüreğini, onu dinle.
Bir Odysseus değil ki dönüş gününü yitiren,
daha nice yiğit öldü Troya'da.

Haydi evine git, bak işine gücüne,
git dokuma tezgâhına, ipliğine bak,
buyur hizmetçilerine, işe göz kulak olsunlar,
konuşmak erkeklere vergi, en başta bana,
benim bu evin tek efendisi."
Penelopeia şaşırdı ve döndü kendi katına,
oğlunun akıllıca sözü yüreğine işlemişti.
Hizmetçi kadınlarla yukarıya çıkar çıkmaz oturdu,
başladı sevgili kocası için doya doya ağlamaya.
Athene gözkapaklarına uyku dökünceye dek ağladı.
Geceyle örtülü sarayda talipler bağırıp çağırıyorlardı,
hepsi can atıyordu o kadınla yatağa uzanmaya.
Telemakhos aralarında söz aldı, dedi ki:
"İleri gidersiniz, ey anarnın talipleri,
bırakın çıkaralım şölenin tadını, bağıracak ne var,
bir usta ozanın türküsüne verelim kendimizi,
baksanıza, sesi tıpkı tanrı sesi.
Sabahleyin alanda toplanalım hepimiz,
bir şey diyeceğim size orda açıkça,
burdan gidin, diyeceğim, başka yerde kurun sofranızı.
Yiyin kendi paranızı, çağırın birbirinizi şölene.
Ama derseniz, daha kolay bizce, daha çıkarlı,
yiyip tüketmek tek bir adamın varını yoğunu,
yolun onu istediğiniz gibi, yolun,
hep var olan tanrıları tanık tutarım ben de,
bir gün Zeus elbet ödetir size bunu,
topunuz zıbarır gidersiniz bu sarayın içinde,
o zaman çıkmaz öcünüzü alacak bir tek kişi."
Telemakhos böyle dedi, hepsi dudak ısırdı,
şaştılar, nasıl da yiğitçe konuşmuştu.
Karşılık verdi ona Antinoos, Eupeites'in oğlu:
"Ne o, Telemakhos, amma da savurdun ha,
tanrılar öğretmiş sana bunu, besbelli.
Kral soyundansın, ama dilerim Kronosoğlu gene de,
denizle çevrili İthake'de kral yapmasın seni."
Akıllı Telemakhos buna karşı dedi ki:
"Kızacaksın, ama, Antinoos, demeden edemem,
krallığı armağan ederse Zeus bana, alırım.
Ne dersin, çok kötü bir armağan mı bu?
Krallık öyle kötü bir şey olmasa gerek.

Kral oldun mu değerin artar, zenginlik yağar evine.
Ama kral olabilecek daha bir sürü Akha var,
genci var, yaşlısı var denizle çevrili İthake'de,
Odysseus öldüyse kral olsun onlardan biri,
ben olacağım kendi evimin, uşaklarımın efendisi,
tanrısal Odysseus'tan kaldı onlar bana."
Karşılık verdi ona Eurymakhos, Polybos'un oğlu:
"İthake'de Akhalardan kimin kral olacağını
tanrılar bilir, Telemakhos, tanrılar,
senin olsun nen varsa, senin olsun bu saray,
İthake'de insanlar ve halk yaşadıkça
senin malını zorla alamaz hiç kimse.
Söyle de bilelim, dostum, kimdi bu yabancı?
Hangi topraktan olmakla övünür?
Nerde soyu sopu, yeri yurdu nerde?
Sana iyi bir haber mi getirdi babandan,
yoksa kendi işi için mi gelmiş buraya?
Ne de çabuk kalktı gitti, anlamadım,
öyle sıradan bir adam değildi o."
Akıllı Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Eurymakhos, artık babamdan umut yok,
inanmam hiçbir habere bundan böyle,
tanrı sözcüsüne bile kulak asmam,
çağırsın onu anam, sorsun isterse.
Bu yabancı Taphoslu bir baba dostu,
övünür yiğit Ankhialos'un oğlu Mentes olmakla,
kralıdır küreksever Taphosluların."
Telemakhos böyle dedi, ama
sezmişti yüreğinde onun bir tanrı olduğunu.
Talipler döndüler gene oyuna, yürek avutan türküye,
akşama kadar eğlendiler doya doya.
Bu ara kara gece geldi çöktü.
Her biri gitti kendi odasına yatmaya.
Telemakhos'un bir odası vardı güzel avluda,
yüksek bir yapıydı, uzakta tek başına.
Telemakhos gidiyordu yatmaya, düşüne düşüne,
Eurykleia, Peisenoroğlu Ops'un kızı,
çevresinde onun dört döne döne,
çırağılar tuttu yoluna pırıl pırıl.
Onu Laertes parasıyla satın almıştı çok eskiden,

körpecik bir kızken almıştı yirmi sığıra karşılık,
sayardı onu sarayında asıl karısı gibi,
ama yatağına almaınıştı bir kez olsun,
ödü kopuyordu karısının öfkesinden.
İşte bu Eurykleia'ydı çırağıyı tutan,
Telemakhos'u en çok seven de oydu,
bebekken dadılığa başlamıştı Telemakhos'a,
bakmıştı ta çocukluğundan kocaman oluncaya dek.
Ustaca yapılmış kapıyı açtı Eurykleia,
Telemakhos oturdu yatağın üstüne,
çıkardı yumuşak gömleğini, verdi hamarat kadına.
O da düzeltip katladı gömleği,
astı oymalı döşeğin yanındaki askıya,
sonra çıktı odadan dışarı,
kapıyı tutup çekti gümüş halkasından,
sürgünün kayışı çekilince kapı kapandı.
Telemakhos, ince yün örtüsü altında bütün gece
düşündü Athene'nin salık verdiği yolculuğu.

İkinci Bölüm

İTHAKELİLERİN TOPLANTISI – TELEMAKHOS'UN YOLA ÇIKIŞI

Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
Odysseus'un sevgili oğlu yatağından kalktı,
giyinip sivri kılıcını astı omzuna,
parlak ayaklarına bağladı güzel sandallarını.
Çıkarken odadan tıpkı tanrı gibiydi.
Ossaat buyurdu çınlayan sesi habercilere,
çağrılsın dedi toplantıya gür saçlı Akhalar.
Haber yayıldı, toplanıldı çabucak.
Toplanınca tekmil halk bir araya,
Telemakhos, elinde tunç kargısı, derneğe yürüdü.
Tek başına değildi, iki hızlı köpeği arkasındaydı.
Athene tanrısal bir güzellik saçmıştı üstüne.
Yaklaştıkça, ona dönüyordu bütün gözler.
Yol açtı ihtiyarlar, babasının tahtında otursun diye,
sonra yiğit Aigyptios başladı söze:
Çok şey biliyordu bu yaşlı, iki büklüm adam.
Oğlu, savaşçı Antiphos, gitmişti tanrısal Odysseus'la
koca karınlı gemilerle, at yetiştiren Troya'ya gitmişti,
yabani Kyklop öldürmüştü onu oyuk mağarasında,
onun etiyle yapmıştı son akşam yemeğini.
Üç oğlu daha vardı Aigyptios'un,
biri taliplerdendi, Eurynomos'tu adı,
öbür ikisi çalışıyorlardı babalarının topraklarında.
Ama dinmemişti yüreğinde Antiphos'un acısı,
ona gözyaşı döke döke dile geldi, dedi ki:
"Dinleyin de konuşayım, İthakeliler, dinleyin beni,
tanrısal Odysseus koca karınlı gemileriyle
savaşa gittiğinden bu yana
toplanmamıştık böyle, derneğimiz olmamıştı,

şimdi bizi buraya toplayan kim?
Gençlerden mi o, yoksa yaşlı biri mi?
Neden gerekti böyle çarçabuk toplanmamız?
Ordumuz geri mi gelir, bir haber mi var ki?
Duyduğu bir haberi, bize de bildirmek mi ister?
Yoksa halkın başka bir işi var da o mu tartışılacak?
Bence doğru, yararlı bir iş yapıyor bu adam.
Dilerim, Zeus yüzünü güldürsün onun."
Böyle dedi, Odysseus'un sevgili oğlu da sevindi,
konuşmaya can atıyordu, duramadı yerinde,
yürüdü meydanın ortasına, elinde değnekle,
o değneği oracıkta, Peisenor vermişti ona,
Peisenor, iyi öğütler bilen haberci.
İlkin ihtiyara döndü, başladı söze, dedi ki:
"O adam uzakta değil, ihtiyar, işte tanı:
Halkı buraya toplayan benim,
bir acı var içimde, kocaman, derin,
ordu dönüyor diye bir haber almış değilim,
duyduğum bir başka haber de yok ki diyeyim,
tartışacağımız şeyle halkımızın da bir ilgisi yok,
bu benim kendi derdim, yuvama çöken iki bela:
Yitirdim eski kralınızı, soylu babamı,
hepimizin babasıydı o, yumuşak ve dost.
Ama şimdi daha da kötüsü geldi başıma:
Evimde nem var nem yok tükenecek nerdeyse,
yok olacak yiyeceklerimin tümü.
Anamın aklında hiç evlenmek yokken,
bir sürü isteyen sardı çevresini onun,
burdaki en soylu kişilerin sevgili oğulları bunlar.
Çekinirler dedem İkarios'un evine gitmekten,
gidip konuşsalar onunla, işi bitirseler ya;
o da kızına bir çeyiz hazırlardı elbet,
anam kimden hoşlanırsa ona verirdi anamı.
Oysa gelip sermişler postu bizim eve,
keserler sığırlarımı, koyunlarımı, semiz keçilerimi,
yer içer, şölen yaparlar gece gündüz,
tüketirler kızıl şarabımı boş yere,
yok oldu gitti bir sürü ötem berim,
Odysseus gibi bir erkek de yok ki yanımızda,
kovsun atsın bu belayı yuvamızdan,

biz de savunacak güçte değiliz kendimizi,
ama boyuna pısırık mı kalacağız böyle?
Gücüm kuvvetim yetseydi savunurdum elbet,
başımıza gelenlere dayanmak öylesine zor,
namusu kalmadı evimin, yıkılıp gidiyor.
Bari siz el koyun bu işe ne olur,
utanın çevrenizdeki konudan komşudan,
korkun öfkesinden tanrıların,
ya bir gün çevirirlerse kötülüğü sizin üstünüze.
Yalvarırım Olymposlu Zeus adına, Themis adına,
insan derneklerini toplayıp dağıtan, Themis adına,
yeter artık, dostlarım, baş başa bırakın acımla beni.
Yoksa babam, soylu Odysseus, bir zamanlar,
güzel dizlikli Akhalara bir kötülük mü etmişti,
siz de benden öç almayı mı tasarladınız yoksa?
Varlığımı, sürülerimi siz tüketseydiniz keşke.
Malımı siz yiyeydiniz, çabuk ödetirdim size,
kenti dolaşır, bağırır çağırır, geri isterdim mallarımı,
hepsini ödetirdim, bırakmazdım peşinizi.
Ama şimdi çaresiz dertlerle doldurdunuz yüreğimi."
Böyle dedi dövüne dövüne, değneğini yere attı,
yaşlar fışkırdı gözlerinden, tekmil halk acıdı ona.
Karşılık vermeye yetmedi kimsenin gücü.
Bir tek Antinoos girişti söze, dedi ki:
"Amma da attın, Telemakhos, şu öfkeni dizginle,
gerçek niyetin ne, bizi suçlamak mı?
Başına gelen belalar talipler yüzünden değil.
O senin düzenler kuran sevgili anacığın yok mu,
üç yıl oldu, dört yıl olacak nerdeyse,
aldatır göğüslerinde Akhaların gönlünü,
söz verir bize, açar umut kapılarını,
hepimize haberler salar, ama niyeti bambaşka,
kendi kendine şöyle bir düzen tasarlamıştı:
Kocaman bir tezgâh kurmuştu odasında,
arşın arşın bez dokuyordu ha bire,
bize de şöyle laf ediyordu arada bir:
–Delikanlılar, madem tanrısal Odysseus öldü,
içinizden birine varacağım elbette,
ama ne olur, bekleyin bir parça daha,
bitsin şu dokuma, boşa gitmesin bunca iplik,

bir kefen dokurum yiğit Laertes'e,
günü gelir de, ölüm onu yere sererse upuzun,
mezara kefensiz yatarsa o varlıklı adam,
Akhalı kadınlar ne der sonra bana.–
Böyle derdi, biz de söz dinler, gemlerdik erkek yüreğimizi.
Meğer o, gündüzleri dokuduğu koca bezi
bir çırağı önünde sökermiş geceleri.
Kandırdı bizi işte böyle tam üç yıl,
dördüncü yılda, geçen ilkbaharda,
bir kadın geldi, düzeni haber verdi bize,
parlak dokumayı sökerken yakaladık onu.
Bitirdi dokumayı istemeye istemeye, zorla.
Taliplerin de bir lafı var, iyi dinle.
Duysun, öğrensin tekmil Akhalar da.
Gönder ananı babasının evine, buyur ona,
kendisinin ve babasının beğendiği adama varsın,
yok avutayım derse Akhaoğullarını daha uzun zaman,
güvenirse Athene'nin ona bağışladığı el işine,
yürek erdemlerine, düzenbazlığa güvenirse,
–eski kadınlarımızda duyulmadı böylesi akıl,
güzel örgülü o eski Akhalardan
ne Tyro, ne Alkmene, ne de güzel çelenkli Mykene
bilmiş değillerdi Penelopeia kadar–,
anan böyle inadım inat derse,
o zaman onun bilmesi gereken bir şey var:
Yiyip tüketeceğiz senin varını yoğunu.
Vazgeçmezse tanrıların verdiği akıldan,
belki kendi büyük bir ün kazanır, ama
görürsün sen de koca bir varlığın yok olduğunu.
Şunu bil ki, bir Akhaya varmadıkça anan
biz ne işimize döneriz, ne başka yere."
Akıllı Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"O istemezse gitmez, Antinoos,
nasıl kovarım onu evimden, söyle,
beni doğuran, büyüten anamı nasıl kovarım?
Babam kimbilir nerelerde? Sağ mı, ölü mü?
Onu kendim gönderirsem babası İkarios'a,
yıkım olmaz mı bana ödemek çeyizini?
Hadi babasından çekeceğim bir yana, ya anam,
eşikte Erinysleri çağırıp bana lanet edecek,

tanrılar da bela yığacak başıma bir sürü;
sonra insanlardan da görürüm göreceğimi,
elimde değil, git diyemem ben ona.
Ama bir parça tanrı korkusu varsa sizin yüreğinizde,
gidin benim evimden, başka şölenler yapın,
konuk olun birbirinize, yiyin kendi malınızı.
Yok, sizce daha kolaysa, daha iyiyse
bir tek adamın varını yoğunu yemek bedavadan,
soyun bakalım onu soyabildiğiniz kadar,
ben de yakaracağım hep var olan tanrılara,
bakalım Zeus bu yapılanlara bir karşılık vermeyecek mi:
Şu konağın içinde hepinize yok olup gitmek var,
öç alacak bir tek kişi bırakmadan."
        Akıllı Telemakhos böyle konuştu.
Gür sesli Zeus saldı iki kartal,
ta yukarlardan uçageldiler, bir dağın doruğundan,
yelin yoluna uyup süzülüverdiler önce,
gergin kanatlarıyla uçuyorlardı yan yana,
varınca uğultulu toplantı alanının üstüne,
dolgun kanatlarını sallaya sallaya uçtular,
ölüm saçan gözleri insan başlarına dikilmişti.
Sonra pençeleriyle yırttılar birbirinin yüzünü, boynunu,
ve uçtular sağa doğru, evlerin ve kalelerin üstünden.
Bu belirtileri kim gördüyse titredi tepeden tırnağa,
nasıl olacaktı kimbilir bu işin sonu.
Söz aldı yaşlı yiğit Halitherses, Mastor'un oğlu,
kuş falıyla geleceği görmede üstüne yoktu,
iyi niyetle yöneldi onlara, dedi ki:
"Dinleyin beni, İthakeliler, diyeceğim var:
Ama talipleredir bu sözüm daha çok,
ölüm kasırgası onların başı üstünde.
Odysseus uzun zaman uzak kalmayacak sevdiklerinden,
artık onun yurduna dönmesi yakın,
dikecek ölüm tohumlarını tümünün köküne,
birçoğumuzun da başına belalar gelecek bir sürü,
bizim, ta uzaklardan gözüken İthake'de oturanların.
Bir son vermeye bakalım iş işten geçmeden,
onlar da bıraksınlar artık taşkınlıklarını,
böylesi onlar için çok daha iyi.
Toy bir bilici değilim, bilirim ben ne dediğimi.

Ona da ne dediysem bir bir çıkmadı mı,
hani Argoslular İlyon'a doğru yol almıştı,
çok kurnaz Odysseus da binmişti onlarla gemiye.
İşte o zaman, çok çekeceksin, demiştim ona,
yitireceksin, demiştim, tekmil yoldaşlarını,
yirminci yılında döneceksin, demiştim, evine,
ama o zaman tek kişi tanımayacak seni.
Şimdi gerçek oluyor bütün dediklerim."
Buna karşı, Eurymakhos, Polybos'un oğlu, dedi ki:
"Çek git evine, ihtiyar, çek git hadi,
git de, kendi çocuklarının falına bak,
bundan böyle bir bela gelmesin başlarına,
ben senden üstün falcıyım bu işte.
Bir sürü kuş uçar gün ışınları altında,
bunların hepsi de mi kaderin belirtisi?
Odysseus çok uzaklarda öldü gitti,
sen de onunla göçüp gitseydin keşke,
bari tanrı yorumcusu kesilmezdin başımıza,
ipe sapa gelmez bir sürü laf etmezdin bize,
azdırmazdın öfkesini Telemakhos'un,
bu iş için sakın bir şeyler vermiş olmasın sana.
İyi dinle beni, olacak benim bu dediğim:
Yaşlıyım ben, çok şeyler bilirim gibilerden
bir sürü palavrayla körüklersen bu gencin öfkesini,
ilkin ona olacak ne olacaksa,
başının çaresini kuşlarda arasın dursun.
Sana da, ihtiyar, bir güzel ceza keseriz,
şöyle yüreğini yakacak bir para ödetiriz sana,
gider gömülürsün en onulmaz acılara.
Telemakhos'a da şunu derim herkesin önünde,
kendi babasının evine göndersin anasını,
düğün dernek yapacak adam var burda,
sevgili bir kızı almak için babasından
gereken ağırlıkları verecek adam var.
Ama daha önce, şuna inan iyicene,
bu işten vazgeçmeyecek Akhaoğulları,
bizim hiç kimseden korkumuz yok,
biz ne ağzı kalabalık Telemakhos'tan korkarız,
ne de senin bomboş fallarından, ihtiyar,
saçma sapan konuştukça iğreniyoruz senden.

Anası bir şöyle bir böyle laf edip oyaladıkça Akhaları
Telemakhos'un nesi varsa yenilip tüketilecek,
alamayacak mallarına karşılık hiçbir şey,
bizim burda bekleye bekleye gitti günlerimiz,
onun namusu için yarışırız birbirimizle,
başvurmayız dengimiz başka kadınlara."
Buna karşı Telemakhos akıllı konuştu, dedi ki:
"Eurymakhos ve siz öbür soylu Akhalar,
artık ne bir şey isterim sizden bu konuda,
ne de artık bir şey derim size,
tanrılarla tekmil halk biliyor olanı biteni.
Hızlı bir gemiyle yirmi arkadaş verin şimdi bana,
alsınlar, o limandan o limana götürsünler beni.
Sparta'ya gideceğim, bir de kumsal Pylos'a,
soracağım orda babamın ne vakit döneceğini,
bakalım ölümlülerden biri bana bir şey diyecek mi,
bir şey duyacak mıyım bakalım oralarda
insanların ününü dünyaya yayan Zeus'tan.
Bir öğrenirsem babamın yaşadığını, döneceğini,
ne yapıp yapıp dayanacağım daha bir yıl,
yok, derlerse ki, yaşamaz artık, öldü,
sevgili baba toprağına döneceğim çabucak,
ona bir mezar dikeceğim orda, anlı şanlı,
namına yaraşır törenler yapacağım,
sonra da bir kocaya vereceğim anamı."
Telemakhos böyle dedi, sonra yerine oturdu.
Mentor, Odysseus'un kusursuz arkadaşı, kalktı ayağa,
Odysseus gemiyle giderken bütün evini ona bırakmıştı,
yardım etsin diye ihtiyara, bütün işlere baksın diye.
İyi niyetle konuştu Mentor, dedi ki:
"Dinleyin şimdi, İthakeliler, size diyeceğim var:
Neye yarar güzel huylu, yumuşak bir kral olmak,
haksever bir yürek taşımak neye yarar,
katı yürekli olmalı, gözyaşına aldırmamalı,
işte tanrısal Odysseus'u kimsecikler anmaz oldu,
işte yumuşak babasını unuttu tekmil halk.
Ama ben, o taşkın adamlara çıkışacak değilim,
varsın zorbalık etsinler, düzenler kursunlar,
bir gün başlarıyla ödeyecekler bunu nasıl olsa,
evini barkını yıkıp varını yoğunu yerler Odysseus'un,

sanırlar o bir daha evine dönmeyecek.
Ben sizi ayıplarım asıl, İthake halkı,
yola getirmek için şu bir avuç adamı
bir tek laf söylemezsiniz, bir tek,
oysa siz çok kalabalıksınız onlardan."
Euhenor'un oğlu Leiokritos, buna karşı dedi ki:
"Amma da sapıttın be, Mentor!
Kulağın duydu mu şu ağzından çıkanı?
Bizi yola getirsinler diye kışkırtacaksın onları, ha!
Ne kadar kalabalık olursa olsun senin halkın,
burda yiyip içeriz diye duramaz bize karşı.
Şimdi İthakeli Odysseus bile çıkıp gelse,
soylu talipleri kendi evinde yer içer görse,
onları sarayından kovmayı kursa yüreğinde,
onu dört gözle bekleyen karısı hoşnut olmaz gene de,
koca kalabalık onun arkasından gelecek belki,
ama o da düşecek pisi pisine tuzağına ölümün.
Saçma sapan konuşursun, bilmiş ol.
Haydi dağılsın bu halk, herkes işine gücüne.
Yol işini ister sen düzenle, ister Halitherses düzenlesin
ya da eski baba dostlarından bir başkası.
Bana kalırsa hiç olmayacak bu yolculuk,
haberi şurda alacak, oturduğu yerde, İthake'de."
Böyle konuştu, toplantıyı da çabucak dağıttı.
Herkes evine döndü, işinin başına.
Talipler de girdiler tanrısal Odysseus'un konağına.
Telemakhos gitti deniz kıyısına doğru,
kırçıl dalgalarla yıkayıp ellerini yakardı Athene'ye:
"Dün evime gelen tanrıça, dinle beni,
sen değil miydin sisli denizlere açıl diyen,
git öğren diyen babamın ne zaman döneceğini?
Akhalar buna engel oluyor, işte bak,
o adamlar kötüye kullanıyor güçlerini."
Böyle yakardı, Athene de yanına geldi,
boyu bosu ve sesiyle Mentor'a benzemişti,
kanatlı sözlerle seslendi ona, dedi ki:
"Sen bundan böyle ne akılsız olursun, ne de korkak,
ama güçte, yürekte babana çektinse,
tam adamdı o, sözünde durur, başarırdı işini,
senin yolculuğun da, Telemakhos, başarılı olacak.

Odysseus'la Penelopeia'nın oğlu olmasaydın
pek ummazdım başaracağını bu işi.
Babasına denk gelen oğul az,
çoğu babasından aşağı, azı üstün.
Ama sen bundan böyle ne akılsız olacaksın, ne de korkak,
Odysseus'un aklından yoksun da değilsin ki,
neden getirmeyesin bu işin sonunu.
Bırak o adamları, ne yaparlarsa yapsınlar,
ne akıl var onlarda, ne doğruluk diye bir şey,
görmezler burunlarının ucunu, kara ölümü,
gelip hepsini tepeleyecek bir günde.
Haydi, engel kalmadı, davran yolculuğa,
ben senin can yoldaşınım, baba dostun,
hızlı gemini hazır edip geleceğim seninle.
Şimdi eve git, taliplere bir görün,
bir yandan da yollukları düz,
her şeyi koydurt ayrı ayrı kaplara,
şarabı iki kulplu testilere koydurt,
buğday ununu sağlam tulumlara,
insanlara ilik olan unu.
Ben de gider toplarım halktan gönüllü kürekçi,
denizle çevrili İthake'de birçok gemi var,
yenisi var gemilerin, eskisi var,
en uygun hangisiyse donatırım onu,
hemencecik açılırız engin denizlere."
Böyle konuştu Athene, Zeus'un kızı,
Telemakhos da duyunca onu hiç durmadı,
yüreği kaygı içinde, yürüdü eve doğru.
Taşkın talipleri sarayda buldu,
avluda keçilerin derilerini yüzüyorlardı,
domuzların tüylerini yakıyorlardı alevde.
Yürüdü Antinoos gülerek, Telemakhos'a doğru,
aldı elini eline, konuştu, diller döktü:
"Yüksekten atan Telemakhos, öfkesini dizginlemeyen,
bırak tasarladığın şu olmayacak işi,
eskisi gibi birlikte yiyelim içelim gel,
ne dilersen bir bir yerine getirir Akhalar,
gemi de verirler, seçkin kürekçi de verirler sana,
kumsal Pylos'a gider, haber alırsın şanlı babandan."
Buna karşı Telemakhos akıllıca konuştu, dedi ki:

"Yok, Antinoos, karışınam artık size,
oturamam şölenlerinizde, gönül eğlendiremem.
yetmedi mi bunca değerli malımı yok ettiğiniz,
yetmedi mi bugüne dek, ey talipler, yetmedi mi?
Çocuktum o zaman, şimdiyse büyüdüm,
söylenilenleri anlıyorum, gelişti göğsümde yüreğim.
Pylos'a gitsem de gitmesem de yapacağım elimden geleni,
ölüm tanrıçalarını salacağım üstünüze.
Dediğim gibi olacak, boşuna değil bu yolculuk,
madem istemediniz bir gemim olsun, kürekçilerim,
ben de çıkarım yola basbayağı bir yolcu gibi."
Böyle dedi, kurtardı elini Antinoos'un elinden,
bu ara talipler evin içinde şölen hazırlıyorlardı,
öbürleriyse alıyorlardı onu alaya.
Bu şımarık delikanlılardan biri şöyle diyordu:
"Şuna da bakın, öldürmeyi tasarlar bizi!
Yardımcılar getirecekmiş kumsal Pylos'tan,
Sparta'dan da getirir belki, can atar baksanıza,
toprağı bereketli Ephyre'ye de gider mi ki?
Öldürücü bir zehir getirir ordan belki de,
şarap küpüne attı mı, topumuz gümler gideriz!"
Şöyle diyordu bir başka şımarık delikanlı da:
"Belli olmaz, bakarsın gidiverir koca karınlı gemiyle,
bulur belasını yaban ellerde, Odysseus gibi!
Bir de başımıza iş çıkarır üstelik,
paylaşmak zorunda kalırız varını yoğunu!
Evini de veririz anasına, olur biter,
kiminle evlenecekse otursun onunla."
Onlar böyle konuşurlarken Telemakhos inmişti bile
babasının yüksek tavanlı hazine odasına.
Bu geniş odada altın, bakır yığılıydı külçe külçe,
sandık sandık kumaşlar, mis gibi zeytinyağları,
yıllanmış, bal gibi tatlı şarap dolu küpler
duvarlara dayalı duruyordu sıra sıra,
hiç karışmamış, tanrısal içki vardı bu küplerde,
bunca çileden sonra, dönmesini bekliyorlardı Odysseus'un.
Kapı kanatları sağlam ağaçtandı, iki sürgülüydü,
bir kâhya kadın beklerdi orda gece gündüz,
gözü tetikte, her şeyi kollar dururdu,
Eurykleia'ydı o, Peisenoroğlu Ops'un kızı.

Telemakhos çağırdı onu odaya, dedi ki:
"Şarap doldur, dadı, iki kulplu testilere,
tatlı olsun, hani o talihsize ayırdığın,
bir gün çıkagelir diye sakladığın güzel şarap var ya,
tatlılıkta ondan sonra gelenle doldur on iki testi,
sımsıkı kapa ağzını bütün testilerin,
sağlam dikişli tulumlara un dök,
yirmi ölçek olsun en iyi öğütülmüşünden.
Senden başka kimse bilmesin bunu.
Yan yana diz testileri bir köşede,
akşam olunca gelir alırım onları,
anam üst kata çıkıp çekilince uykuya.
Sparta'ya, kumsal Pylos'a gitmeyi kafama koydum,
sevgili babam dönecek mi, dönmeyecek mi, anlayayım."
Böyle dedi, dadısı Eurykleia bir çığlık attı.
Kanatlı sözler söyledi yana yakıla:
"Nerden koydun bunu kafana, yavrum, nerden?
Nerelere gitmek dilersin bu uçsuz bucaksız dünyada?
Senden başka, a gözümün bebeği, kimimiz kaldı ki.
Baban da uzaklarda, yaban ellerde, öldü gitti.
Kimbilir ne kötü şeyler yapılacak arkandan
tuzağa düşürüp yok etmek için seni.
Tekmil mallarını pay edecekler aralarında,
kal burda, göz kulak ol malına mülküne.
Hasatsız denizlerde çile çekmek senin neyine?"
Akıllı Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Korkma, dadıcığım, tanrı koydu bunu kafama.
Ama söz ver anama bir şey demeyeceğine.
On bir gün geçsin ya da on iki gün üstünden.
Daha önce sorar öğrenirse yazık olur,
paralar güzelim yüzünü ağlaya ağlaya."
Böyle dedi, kadın da ant içti tanrılar üstüne.
Ant içip bitirir bitirmez andını,
doldurdu şarabı iki kulplu testilere,
sağlam dikişli tulumlara döktü unları.
Telemakhos da gitti saraya, karıştı taliplere.
Bu ara gök gözlü Athene başka işlere koşuyordu:
Mentor'un kılığında fır dönüyordu kenti,
yolunu kesiyordu nerde bir kürekçi görse,
akşama, diyordu, tez giden geminin yanında ol.

Noemon'dan tez giden bir gemi istemişti,
Phronios'un anlı şanlı oğlundan,
o da, seve seve veririm, demişti.
Akşamleyin gölgelenirken bütün sokaklar,
Athene indirdi tez giden gemiyi denize,
gereken bütün araçlarla donattı sağlam gemiyi,
sonra götürdü bıraktı onu limanın ağzına.
Bir araya gelmişti soylu yoldaşları Telemakhos'un.
Gök gözlü tanrıça güç verdi onlara bir bir,
sonra Odysseus'un sarayına doğru yola çıktı,
orda tatlı bir uyku döktü taliplerin gözlerine,
şaşırttı onları içkilerini içerlerken,
düşürdü ellerinden şarap taslarını,
kalktılar, evimize gidelim yatalım, dediler,
uyku gözkapaklarına bayağı ağır basmıştı.
Gök gözlü Athene de seslendi Telemakhos'a,
çağırdı onu güzel yapılı saraydan dışarı.
Görünüşü, sesi, Mentor'unkiydi tıpkı:
"Telemakhos, güzel dizlikli yoldaşların, işte,
hepsi hazır, beklerler buyruğunu.
Haydi davran, gecikmeden çıkalım yola."
Athene böyle dedi, tez adımlarla düştü öne,
o da yürüdü Tanrıça'nın arkasından.
Vardıkları zaman gemiye ve denize,
uzun saçlı yoldaşları buldular kıyıda.
Tanrısal güçlü Telemakhos onlara dedi ki:
"Haydin, dostlar, taşıyalım yiyeceği içeceği.
Hepsi sarayda hazır, anaının haberi yok,
tek bir hizmetçinin haberi var bundan."
Yol gösterdi, onlar da yürüdüler izinden.
Ne varsa sağlam güverteli gemiye taşıdılar,
Telemakhos nereye koyun dediyse koydular oraya.
Bu iş bitince Telemakhos atladı gemiye.
Kılavuz Athene geminin gerisine oturdu,
onun yanına yerleşti Telemakhos da.
Halatlar çözüldü, kürekçiler geçti ıskarmozların başına,
gök gözlü Athene onlara itici bir yel saldı,
Zephyros, şarap rengi denizde uğul uğul uğuldadı.
Manevra yapın, dedi, yoldaşlarına Telemakhos,
dinlediler onlar da Telemakhos'un buyruğunu,

kaldırdılar çam direği, diktiler oyuk yuvasına,
çarmıhları gerip çektiler sağlam kayışlarla ak yelkeni,
yelken birdenbire tam ortasından şişiverdi.
Güm güm vurdu karinaya alacalı dalgalar,
işte artık gemi yola çıkmıştı.
Dalgaların üstünde koşuyordu ha bire,
uçuyordu enginin bağrında, kıra kıra dalgaları.
Halatları bağladıktan sonra boylu boyunca
tez gidişli kara tekneye,
diktiler silme şarap dolu testileri,
sunu sundular hep var olan tanrılara,
en çok da Zeus'un gök gözlü kızına.
Gemi bütün gece, gün ağarana dek, gitti.

Üçüncü Bölüm

PYLOS'TA

Güneş güzelim gölün içinden çıktı,
tunca boyalı gökte ışıdı ölümsüzlere,
bereketli toprak üstünde ölümlülere ışıdı.
Onlar da vardılar Pylos'a,
Neleus'un sağlam duvarlı kentine.
Kurbanlar kesiliyordu denizin kıyısında,
kapkara boğalar sunuluyordu
toprağı sarsan lacivert yeleli tanrıya.
Dokuz sıra olmuştu Pyloslular,
oturuyordu her sırada beş yüz kişi,
dokuz boğa düşüyordu sıra başına.
Boğaların butlarını tanrılara yakmıştılar,
içerilerini başlamıştılar yemeye.
Bu ara İthakeliler vurdular dümdüz karaya,
topladılar denk yapılı geminin yelkenlerini,
küreklerle yanaşa yanaşa çıktılar kıyıya.
Telemakhos da indi gemiden,
Athene yürüyordu önünde.
Gök gözlü tanrıça ilkin ona seslendi, dedi ki:
"Sakın ha, Telemakhos, sıkılayım falan deme,
denizi aşıp neden geldin bunca yolu,
babandan haber almak için değil mi,
bilmek istersin nerde saklı, neler geldi başına,
haydi yürü, at yetiştiren Nestor'a git doğru,
anlayalım bakalım, göğsündeki düşünce ne.
Yalvarmalı ona, konuşsun açık açık,
çok akıllıdır, sanınam aldatsın bizi."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Nasıl giderim, Mentor, nasıl çıkarım onun karşısına?
Doğru dürüst konuşmasını bile bilmem.

Sıkılmaz olur mu benim gibi toy bir kişi
bir şey sorarken kendinden çok yaşlı birine?"
Gök gözlü tanrıça karşılık verdi, dedi ki:
"Aklınla bulur söylersin, Telemakhos, birçok sözü,
birçoğunu da tanrı koyar ağzına,
tanrılar istemeden doğmuş büyümüş değilsin ya."
Pallas Athene böyle dedi, hızlı adımlarla düştü öne,
Telemakhos da yürüdü tanrıçanın izinden.
Vardılar Pylos erlerinin toplandığı yere,
Nestor oturuyordu oğullarıyla,
şölen hazırlıyordu çevresinde adamları,
kimi et kızartıyor, kimi şişlere geçiriyordu.
Görünce yabancıları koşuştular hep birden,
elleriyle selam verip buyur edip oturttular.
Nestoroğlu Peisistratos geldi yanlarına ilkin,
tuttu ikisini de elinden, oturttu şölene,
deniz kıyısına serili yumuşak postların üstüne,
kardeşi Thrasymedes'le babasının arasına.
Pay ayırdı onlara içeriklerden,
şarap doldurdu altın bir sağrağa,
Pallas Athene'ye sundu sağrağı,
şu sözlerle seslendi kalkanlı Zeus'un kızına:
"Konuğumuz, Kral Poseidon'a yakar önce,
onun şölenine rastladınız buraya gelirken.
Sun gereken sunuyu, yakar,
sonra ver arkadaşına bal gibi şarap dolu tası,
sanırım onun da yakarması gerek tanrılara,
hiçbir insan edemez tanrılara yakarmadan.
Ama o senden genç, ben yaşta olmalı,
bu yüzden sağrağı sana verdim ilkin."
Böyle dedi, tatlı şarap dolu tası verdi eline,
Athene de hoşlandı bu akıllı gençten
altın tası ilkin ona verdiği için,
ossaat yakardı Kral Poseidon'a:
"Toprağı saran Poseidon, dinle beni,
bırak gerçekleşsin isteklerimiz, ne olur,
ün bağışla Nestor'la oğullarına en başta,
sonra çok ünlü yüzlük kurbanları için
iyi bir karşılık ver Pylos halkına.
Bir de Telemakhos'la işimizi görmemizi sağla.

Bu iş için geldik buralara tez giden kara gemimizle."
Böyle yakardı ve dileğini gerçekleştirdi.
İki kulplu güzelim kupayı uzattı Telemakhos'a.
Odysseus'un sevgili oğlu da yakardı tıpkı onun gibi.
Ateşte kızaran etleri çekip aldılar ilkin,
sonra pay edip yediler doya doya.
Yiyip içtikten sonra doyasıya,
at yetiştiren yaşlı Nestor dile geldi, dedi ki:
"Şölenin tadını aldıktan sonra sorulur
konuklara kim oldukları.
Konuklarım, siz kimsiniz?
Deniz yoluyla bu geliş nereden?
Bir iş için mi dolaşırsınız denizlerde,
yoksa başıboş korsanlar gibi mi dolaşırsınız,
canlarını ortaya koyup başbelası kesilen?"
Akıllı Telemakhos gözünü kırpmadan karşılık verdi,
Athene'ydi yüreğine bu atılganlığı koyan,
sorup soruştursun diye gurbetteki babasını,
üstün bir ün kazansın diye insanlar arasında:
"Ey Neleusoğlu Nestor, Akhaların şanı şerefi,
sordun nereden geldiğimi, diyeyim her şeyi sana.
Neion Dağı'nın eteklerinden geliriz, İthake'den,
sözünü edeceğim, halkımın işi değil, kendi işim,
düşmüşüm ünü yaygın babamın ardına,
bakalım neler duyacak kulaklarım,
neler denecek çok sabırlı tanrısal Odysseus için,
o seninle birlikte savaştı, bilirsin,
seninle birlikte yıktı Troya kentini.
O savaşta ölen tekmil insanların
duyduk nasıl vardıklarını acı ölüme.
Ama onun ölümü nasıl oldu, belli değil.
Kronosoğlu istemedi bunu bilelim.
Şöyle öldü diyemez kimse, ya da şöyle:
Karada, düşmanın eli altında,
ya da denizde, dalgaları arasında Amphitrite'nin.
Bu yüzden geldim dizlerine sarılmaya,
ne olur anlat bana, nasıl öldü o,
belki gözlerinle gördün, belki duydun bir yolcudan,
ne günlere doğurmuş anası onu!
İstemem, acıma bana, yumuşatma dilini,

gözlerin ne gördüyse anlat bana bir bir.
Siz Akhalar, bir sürü dert içindeyken,
soylu Odysseus, benim babam, Troya ilinde,
sözünün eri olduysa, yaradıysa işinize,
getir onları gözünün önüne, bana gerçeği söyle."
At sürücüsü yaşlı Nestor karşılık verdi, dedi ki:
"Getirme aklıma o acı günleri, ey dost,
gücü tükenmez Akhaoğulları neler çekti oralarda, neler,
sisli denizlere açılmıştık bir sürü gemiyle,
Akhilleus'un ardından yağmaya koşuyorduk,
koca kral Priamos'un kenti önünde savaşırken
neler çektik bilemezsin, ey dost,
en yiğit adamlarımız öldü orada,
Ares'e benzer Aias orada yatar, Akhilleus orada,
düşüncesi tanrıya denk Patroklos orada,
orada yatar güçlü Antilokhos,
gözünü budaktan esirgemez sevgili oğlum, yiğidim,
koşmakta, savaşmakta yoktu onun üstüne.
Daha ne acılar çektik oralarda, ne acılar.
Hiçbir ölümlü insan anlatamaz bunu sana.
İster beş yıl kal burda, ister altı yıl kal,
orada çekilen acıları öğrenmenin mümkünü yok,
öğrenemeden dönersin bir gün baba toprağına gerisin geri.
Bela ördük başlarına tam dokuz yıl,
çevirdik onları bin türlü düzenle,
verdi sonunda istediğimizi bize Kronosoğlu.
Akıldan yana kimse boy ölçüşemezdi Odysseus'la,
türlü düzen kurmakta herkesi yenerdi senin baban.
Sahiden sen onun oğluysan,
bir tuhaf oluyorum bakarken sana,
konuşman da tıpkı onun konuşması.
Hem bu kadar genç ol, hem onun gibi konuş,
doğrusu buna şaştım kaldım.
Ayrı gayrı bilmezdik tanrısal Odysseus'la biz,
Argoslularla danışırken toplantılarda
bir tek yürek gibi çarpardı yüreğimiz,
düşünürdük en iyi çareleri tek kafa gibi.
Sonunda Priamos'un dik kalesini yerle bir etmişken,
ve yurdumuza dönmek için binmişken gemilerimize,
Zeus dert dolu bir dönüş tasarladı bize,

azdı Argoslular arasında akıllı uslu, doğru adam,
gök gözlü Athene'nin kahreden öfkesine uğradı çoğu,
güçlü tanrının kızı fit soktu iki Atreusoğlu arasına.
Tekmil Akhalar ansızın toplantıya çağrılmıştı,
hiç olmayacak bir zamanda, gün batarken,
Akhaoğulları körkütük geldiler toplantıya,
karınları tulum gibi, şarapla şişmişti.
İki Atreusoğlu anlattı bize toplantının nedenini.
Menelaos diyordu ki tekmil Akhalara:
Dönmeye bakın sırtında engin denizin.
Oysa Agamemnon hoşlanmadı bu konuşmadan,
halkı orada alıkoymaktı niyeti onun,
diyordu kesilsin kutsal yüzlük kurbanlar,
dindirilsin Athene'nin korkunç öfkesi.
Hiç olmayacak bir şeydi bu, aptal,
hep var olan tanrıların kararı nasıl değişirdi?
İkisi karşı karşıya geçmişlerdi,
olmayacak şeyler söylüyorlardı birbirlerine,
güzel dizlikli Akhalar da fırlamışlar ayağa,
çığrışıp duruyorlardı avaz avaz,
ikiye bölünmüşlerdi onlar da.
Kötü şeyler düşündük bütün gece birbirimiz için,
Zeus dayanılmaz belalar hazırlıyordu bize.
Gün doğarken indirdik denize tanrısal gemileri,
mallarımızı, güzel kemerli kadınlarımızı yerleştirdik gemilere.
Gitmem de gitmem, diyordu halkın yarısı,
kaldılar erlerin güdücüsü Atreusoğlu Agamemnon'la.
Öbür yarımız gemilere binip açıldık,
kuşlar gibi uçup gidiyordu gemiler,
tanrı dümdüz etmişti koca engini.
Tenedos'a varınca kurbanlar kestik tanrılara,
bıraksınlar bizi yurdumuza dönelim diye.
Ama Zeus istemiyordu o günlerde dönüşümüzü.
Ne katı yürekli tanrıdır o,
ikinci uğursuz kavgayı saldı aramıza.
İki kıvrımlı gemilerini geri döndürenler oldu,
akıllı ve kurnaz Odysseus vardı bunların başında,
diyorlardı gidelim Agamemnon'un gönlünü alalım.
Bense topladım arkadan gelen ne kadar gemi varsa,
haydi dedim, vakit yok, kaçalım.

Anlamıştım, tanrı bir bela salıyordu başımıza.
Tydeus'un yiğit oğlu da kaçıyordu yoldaşlarıyla,
baktım sarışın Menelaos da ardımıza düşmüştü.
Bizi Lesbos'ta buldu, tam da uzun yola çıkacakken,
nerden geçelim, diyorduk, yukardan mı geçelim,
yoksa Khios kayalıklarını solumuzda bırakıp
Psara Adası'na doğru mu gidelim?
Khios'un aşağısından rüzgârlı Mimas'ı mı tutalım yoksa?
Yakarıyorduk tanrıya, bir belirti göstersin diye.
Sonunda belirti göründü:
Beladan kurtulmak istiyorsak bir an önce,
Enboia'ya dümen kırmalıydık açık denizden dosdoğru.
Uğuldayan bir yel başladı esmeye,
balıklı engini tezelden yardı gemiler,
Geraistos Burnu'na vardık geceleyin.
Uzun bir deniz yolunu aşmıştık çok şükür.
Poseidon'a bir sürü boğa budu yaktık orada.
Argos'a vardığımızda dördüncü gündü.
Tydeusoğlu at güdücüsü Diomedes ve yoldaşları
düzgün gemilerini çektiler karaya,
ben de tuttum Pylos'un yolunu,
tanrının es dediği yel hiç eksilmedi.
Ben böyle geldim işte, yavrum,
ne desem boş, görmedim hiçbir şey,
bilemem Akhalardan kim kurtuldu, kim öldü.
Ama sarayımda, oturduğum yerde,
ne duyduysam dökerim sana bir bir,
senden saklayacağım da ne olacak?
Kargılarıyla ünlü Myrmidonlar dönmüş sağ salim,
başlarındaymış ulu canlı Akhilleus'un yaman oğlu,
Poias'ın parlak oğlu Philoktetes de varmış yurduna.
Kaç yoldaşı varsa savaştan kurtulan
hepsini Girit'e götürebilmiş İdomeneus,
deniz yutmamış onların hiçbirini.
Uzaktasınız, ama herhal siz de bizim gibi
duymuş olacaksınız döndüğünü Atreusoğlu'nun,
kara bir ölüm hazırladığını Aigisthos'un ona.
Ama Aigisthos da ettiğini buldu.
Arkada bir oğul bırakmak ne iyi!
Orestes aldı ünlü babasının öcünü,

o da Aigisthos'u tepeledi bir gün.
Sen de bu güzelliğin, bu çalımınla, dostum,
yürekli ol, övsün torunlarından biri seni."
Aklı başında Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Ey Neleusoğlu Nestor, Akhaların şanı şerefi,
öcünü tam aldı o, dediğin doğru,
yayılacak onun ünü gelecek kuşaklara.
Bana da yeterince güç bağışlasa tanrılar keşke,
ödetsem taliplere ağır suçlarının cezasını,
anlasınlar ne demekmiş bana karşı günah işlemek.
Ama tanrılar nasip etmedi bana böyle bir mutluluk,
ne babama nasip ettiler, ne bana.
Çaresi yok, katlanmalı sonuna dek."
At sürücüsü yaşlı Nestor karşılık verdi, dedi ki:
"Madem açtın sözü, dostum, konuşayım ben de.
Bir sürü adam anana göz dikmiş, öyle mi?
Kötü düzenler kurarlarmış senin sarayında sana karşı.
İsteye isteye mi katlanırsın sen buna,
yoksa sana düşmanlık mı eder yurdunda halkın,
boyun mu eğerler bir tanrının buyruğuna?
Babanın geleceği gün belli değil,
onlara ne zaman gününü gösterecek kimbilir,
tek başına mı yapacak bu işi dersin,
tekmil Akhaların yardımıyla mı yapacak?
Gök gözlü Athene seni sevse keşke,
ünlü Odysseus'u sevip koruduğu gibi
Troyalıların ilinde acılar çektiğimiz o günlerde.
Görmemiştim hiçbir tanrının hiçbir insanı sevdiğini
Pallas Athene'nin onu göz göre göre koruduğu kadar.
Seni de öyle sevse, ilgilense seninle öyle yürekten,
taliplerin çoğu vazgeçerdi anandan."
Aklı başında Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Hiç sanınam bu dileğin bir gün gelsin yerine,
çok büyük laf ettin, kamaştı gözlerim,
tanrılar bile istese, olacak gibi değil bu."
Gök gözlü tanrıça Athene karıştı söze, dedi ki:
"Nasıl bir söz kaçtı dişlerinin arasından Telemakhos?
tanrı istedi mi, uzak da olsa, kurtarır sevdiği adamı.
Yurda döner dönmez, Agamemnon gibi,
karısının ve Aigisthos'un düzeniyle ölmektense,

çeksin acıları, sonra dönsün sılaya, daha iyi.
Gerçi hepimizin payıdır ölüm,
uğursuz ecel ölüm döşeğine serince insanı,
tanrılar bile uzaklaştıramaz ölümü onun başından."
Aklı başında Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Bırakalım şimdi, Mentor, bu lafları,
sıla falan yok artık babama,
tanrılar ona göstermiştir ölümü çoktan.
Başka bir şey öğrenmek isterim Nestor'dan şimdi,
üstüne yoktur onun doğruluktan, düşünceden yana,
krallık etmiş derler üç kuşak insana,
gözüme bir tanrı gibi görünür o.
Nestor, Neleusoğlu, gerçeği sen söyle bana:
Nasıl öldü Atreusoğlu, gücü yaygın Agamemnon?
Menelaos neredeydi o zaman?
Düzenbaz Aigisthos nasıl hazırladı ölümü?
Nasıl öldürdü kendisinden güçlü adamı?
Menelaos Argos'ta değildi de nerdeydi?
Başka illerde mi dolaşırdı yoksa?
Öbürü bundan yüreklendi de mi öldürdü Agamemnon'u?"
At sürücüsü yaşlı Nestor karşılık verdi, dedi ki:
"Hay hay, yavrum, her şeyi anlatayım sana.
Sarışın Menelaos, Troya dönüşünde,
Atreusoğlu'nun sarayında diri bulsaydı Aigisthos'u,
sen kendin de bilirsin ne olacaktı:
Toprak bile atmazdı yerde yatan ölüsüne,
yem olurdu kurtlara kuşlara
kentin dışında kırlarda serili leşi.
İşlediği suç o kadar ağırdı ki,
ağlayamazdı ona bir tek Akha kadın.
Savaş üstüne savaş verirken biz orda,
o, at besleyen Argos'un dibinde, keyif çatıyordu,
ayartıyordu Agamemnon'un karısını bin dereden su getirip.
Nasıl olur, diyordu ilkin tanrısal Klytaimestre,
yüreğinde kötülük yoktu da ondan.
Bir ozan vardı onun yanında,
Agamemnon bekçi komuştu Troya'ya giderken,
karım sana emanet, demişti, onu sen koru.
Ama tanrı kaderi onun yakasına yapıştığı gün,
Aigisthos aldı ozanı sürdü ıssız bir adaya,

bıraktı orda kuşlara yem olsun diye.
Kadının da canı çekti, eğdi boynunu,
Aigisthos götürdü kadını evine.
Bir sürü kurban butları yaktı kutsal sunaklarda,
işlemeli kumaşlar, altınlar astı adak diye,
başarmıştı hiç ummadığı büyük işi.
Biz de Menelaos'la yola çıkmıştık Troya'dan,
onunla dosttuk, gemilerimiz gidiyordu yan yana.
Ama Sunion'a vardığımız sırada,
Atina'nın o kutsal burnuna,
Phoibos Apollon tatlı oklarından biriyle,
vurup öldürdü Menelaos'un dümencisini,
bu dümenci Onetoroğlu Phrontis'ti,
hızla giden geminin dümenini tutuyordu elinde,
dümen kullanmakta onun üstüne yoktu
kasırgalar altüst ederken denizi.
Menelaos mola verdi hemen oracıkta,
oysa çabuk yol almamız gerekti,
yoldaşını gömdü, yaptı cenaze törenini.
Şarap rengi denizin üstünde gene kaydı
koca karınlı gemileri Menelaos'un.
Vardılar Maleia Dağı'nın sarp kayalıklarına,
orda Zeus uğursuz bir yol çizdi ona,
uğuldayan kasırgalar saldı üstüne,
koca koca dalgalar kabardı, dağlar gibi.
O zaman gemiler ayrıldılar birbirlerinden,
Girit'e sürüklendi gemilerin çoğu,
İardanos Irmağı kıyılarında oturan Kydonlara doğru.
Yalçın bir kaya yükselir dimdik
Gortyne'nin ucunda, sisli enginin içinde,
çarpar durur kocaman dalgalarını Notos yeli,
batı çıkıntısında, Phaistos'a doğru,
kafa tutar, başkaldırır ufacık kaya,
kocaman dalgaları iter gerisin geri.
İşte sürüldüler ta buraya kadar.
İnsanlar zorla kurtuldu ölümden.
Gemilerse parça parça oldu kayalara vura vura.
Bunlardan beş kara burunlu gemi
Mısır'a sürüklendi rüzgârlar ve dalgalarla.
Menelaos yaban ellerde gemileriyle seferdeydi,

bol kumanya ve altın peşinde,
bu ara Aigisthos yıkımlar kuruyordu evinde ona.
Öldürdü sılasına kavuşan Atreusoğlu'nu,
aldı tekmil halkı boyunduruk altına.
Hüküm sürdü bol altınlı Mykene'de tam yedi yıl.
Tanrısal Orestes başının belası oldu sekizinci yılda,
döndü Atina'dan, öldürdü babasını öldüreni,
kendisini ünlü bir babadan eden adamı.
Uğursuz anasını, korkak Aigisthos'u gömdü,
ölü şöleni verdi tekmil Argoslulara.
Gür sesli Menelaos da çıkageldi o gün,
gemileri malla doluydu tıkabasa.
Sen de çok oyalanma evinden uzak, dostum,
pis adamlara bırakma sarayında varını yoğunu,
paylaşır yerler nen var nen yok,
boşuna yolculuk etmiş olursun sen de, boşuna.
Sana ben şimdi, kalk Menelaos'a git, derim,
odur aramızda yaban elden en son dönen,
hiç kimse geri dönemezdi onun döndüğü yerden,
bir kez kasırgalar sürmeyegörsün oralara insanı.
Deniz öyle engin, öyle korkunç, öyle uzak ki,
giden kuşlar bile bir yılda dönemez oradan.
Gemin ve yoldaşlarınla git oraya, haydi,
sana at araba veririm karadan gidersen.
Tanrısal Lakedaimon'a dek oğullarım götürür seni,
kendin konuş orda, sarışın Menelaos'a sor,
her şeyi olduğu gibi söylesin sana,
akıllı adamdır, yalan dolan bilmez o."
        Nestor konuşurken ortalık kararıyordu.
Gök gözlü tanrıça Athene aldı sözü, dedi ki:
"Anlattın, ihtiyar, her şeyi gereğince,
kesin şimdi artık kurbanların dillerini,
şarabı karıp sunalım Poseidon'la öbür tanrılara,
sonra da yatmayı düşünelim, vakit tamam,
karanlığın içine gün batıyor bakın,
tanrılar bile şölende uzun boylu oturamaz."
        Zeus'un kızı böyle dedi, onlar da dinlediler sözünü,
haberciler ibriklerle su döktüler ellerine,
delikanlılar küpleri doldurdular ağızlarına dek,
sırayla şarap koydular herkesin sağrağına,

attılar dilleri ateşe, ayakta sundular şarabı,
sonra da içtiler doyana kadar.
Athene'yle tanrı yüzlü Telemakhos kalktı,
koca karınlı gemilerine gideceklerdi,
dile geldi Nestor, alıkoydu onları:
"Zeus'la öbür ölümsüzler esirgesin benden bunu!
Burdan ayrılıp hızlı gemilere gitmek de ne!
Çok yoksul bir adam mıyım ki ben?
Evimde bol çarşaflar, örtüler mi yok?
Hepimiz yatamaz mıyız yumuşak döşeklerde?
Benim evimde çarşaflar da var, güzel örtüler de,
benim sağlığımda gidemez gemi güvertesinde yatmaya
yiğit Odysseus'un canım oğlu,
ben bu dünyadan gidince oğullarım olacak evimde
gelen konukları ağırlamaya hazır."
Gök gözlü tanrıça Athene karşılık verdi, dedi ki:
"Ne de güzel konuştun, ihtiyar,
Telemakhos'a seni dinlemek yaraşır,
böyle olması çok daha iyi.
O gitsin seninle, uyusun senin konağında,
ama ben gitmeliyim kara gemiye,
her şeyi demeliyim yoldaşlarına, yüreklendirmeliyim,
övünürürn onların arasında en yaşlı olmakla,
hepsi delikanlı, hepsi Telemakhos'la yaşıt,
dost bildiler ulu yürekli genç Telemakhos'u,
geldiler buralara onun arkasından.
Ben orada yatayım, koca karınlı kara gemide,
ulu yürekli Kaukonlara gideceğim şafakta,
eski bir alacağım var orada, az da değil hani.
Sen de bu konuğunu arabayla ve bir oğlunla yola çıkar,
hızlı koşan, en güçlü atlarını da ver ona."
Gök gözlü Athene böyle konuştuktan sonra
bir şahin gibi kayboldu gözden,
titredi tekmil Akhalar tepeden tırnağa,
gördü gözüyle yaşlı Nestor, şaştı kaldı,
tuttu Telemakhos'un elini, konuştu, diller döktü:
"Çok güvenim var sana, dostum,
yürekli olacaksın çok dayanıklı,
bu genç yaşında bak tanrılar kılavuz oluyor sana.
Olymposlu tanrılardan biriydi bu giden,

hem de Zeus'un kızı, ulu Tritogeneia'nın ta kendisi,
Argoslular arasında soylu babanı sayardı en çok.
Gül yüzüme, yüce tanrıça, ün bağışla bana,
çocuklarıma, saygıdeğer eşime ün bağışla,
keseyim ben de sana bir yaşında bir buzağı,
sabana koşulmamış, boyunduruğa girmemiş,
geniş alınlı bir hayvan keseyim,
boynuzlarını altınla kaplayıp kurban edeyim sana."
Böyle yakardı, Pallas Athene de dinledi onu.
At sürücüsü yaşlı Nestor onlara yol gösterdi,
oğulları ve damatları önünde yürüdü konağına doğru.
Varınca kralların çok ünlü konağına,
tahtlara, koltuklara sırayla oturdular,
konukların ağırlanmasını buyurdu yaşlı kral,
çabuk karıştırılsın, dedi, suyla
on bir yıllık tatlı şarap dolu küp.
Kâhya kadın örtüyü atıp açtı küpün ağzını,
şarap suyla bir güzel karıştırıldı,
sonra bol sunular döktü ihtiyar
ve yakardı Kalkanlı Zeus'un kızına.
Sonra herkes içti canı istediği kadar.
Yatmaya gitti sonra herkes kendi evine.
Yaşlı Nestor oracıkta yatırdı Telemakhos'u,
tanrısal Odysseus'un sevgili oğlunu,
oymalı iki sedir serdirmişti yankılı avluda,
Peisistratos kalıyordu yanında Telemakhos'un,
kendi oğlu, yiğitlerin önderi, usta kargıcı,
konağında evli olmayan tek oğluydu o.
Kendisi de gitti yüksek evin en dibine,
hazır etti karısı döşeğini, o da yattı.
Erken doğan gül parmaklı Şafak sökerken,
at sürücüsü yaşlı Nestor kalktı yatağından.
Çıktı dışarı, oturdu cilalı taş sıralara,
yüksek kapıların önünde dururdu bu sıralar,
pırıl pırıl parlıyorlardı, apaktılar.
Neleus otururdu orda eskiden,
fikirleri tanrılara denk danışman.
Ama onu kader alt etmiş, Hades'e yollamıştı.
Yaşlı Nestor otururdu orda o günden beri.
Kral değneğini tutardı elinde.

Oğulları odalardan çıkıp çevresinde toplandılar:
Ekhephron, Stratios, Perseus,
Aretos ve tanrıya benzer Thrasymedes,
sonra altıncı oğlu yiğit Peisistratos geldi,
getirdiler tanrı yüzlü Telemakhos'u da, oturttular yanına.
At sürücüsü yaşlı Nestor dile geldi, dedi ki:
"Sevgili çocuklarım, çabuk getirin yerine dileğimi:
Tanrılardan ilkin Athene'ye yakaralım,
bereketli tanrı şöleninde göründü bana o.
Gitsin biriniz tarlaya, bir düve bulsun,
bir sığırtmaç tezelden sürsün getirsin onu,
gidin biriniz de ulu canlı Telemakhos'un gemisine,
alın getirin tekmil yoldaşlarını buraya,
iki kişi bekçi kalsın orda, yeter.
Biriniz de gidip kuyumcuyu çağırsın buraya, Laerkes'i.
gelsin altın döksün boynuzlarına düvenin.
Geri kalanların dursun hepsi burada.
Buyurun, ünlü sarayda bir şölen hazırlasın kadınlar,
buraya da koltuklar getirsinler, odun ve parlak su."
        Böyle dedi, hepsi koşuştu gitti.
Tarladan ossaat düve getirildi.
Yoldaşları geldi ulu canlı Telemakhos'un,
denk yapılı, tez giden gemiden.
Sonra elinde öteberisiyle kuyumcu geldi,
örs vardı elinde, çekiç vardı,
çok güzel yapılmış ateş kıskacı vardı,
altın dövmeye yarayan tunç araçlar vardı.
Athene de geldi kurbanda hazır bulunmaya,
at sürücüsü yaşlı Nestor altını verdi,
kuyumcu da döktü altını düvenin boynuzlarına.
Özene bezene yaptı bu işi,
tanrıça görünce beğenmeliydi onu.
Stratios'la tanrısal Ekhephron,
boynuzlarından tutup sürüklediler düveyi.
Aretos, güzel kokulu mahzenden
kurban suyu getirdi çiçekli bir leğende,
arpa sepetini tutuyordu öbür elinde.
Savaşa dayanıklı Thrasymedes, elinde keskin balta,
kurbanlık düvenin yanında duruyordu,
baltayı hayvanın kafasına indirmeye hazır.

Perseus da kan çanağını tutuyordu.
At sürücüsü yaşlı Nestor başladı törene,
yıkadı ellerini, arpaları saçtı,
uzun uzun yakardıktan sonra Athene'ye,
birkaç kıl koparıp ateşe attı başından hayvanın.
Hepsi yakardılar, arpa tanelerini serptiler yere,
indirdi baltayı ulu canlı Thrasymedes, Nestor'un oğlu,
balta kesti boynunun kaslarını düvenin,
yitirdi düve gücünü, kadınlar çığrıştırdı,
kızları Nestor'un, gelinleri, saygıdeğer eşi,
Klymenos kızlarının en büyüğü, Eurydike.
Erkeklerse bu ara, geniş yollu toprağın üstünden
kaldırdılar kurbanı, tuttular havada,
erlerin önderi Peisistratos boğazladı onu,
kanı aktı kapkara, can bırakıverdi kemiklerini.
Ossaat doğradılar hayvanı, butlarını ayırdılar,
yağlı gömlekle sardılar butları iki kat,
sonra etler koydular üstüne çiğ çiğ.
Odunların üstünde kızarttı ihtiyar onları.
Şarap döktü üzerlerine, ateş gibi, pırıl pırıl.
Beş dişli çatal tutuyordu yanında delikanlılar.
Butlar kızartıldı, ciğerler yürekler yenildi,
kalan etler parçalandı, şişlere geçirildi,
uzun şişler iki elle tutuldu, etler kızartıldı.
Bu ara güzel Polykaste yıkadı Telemakhos'u,
en küçük kızıydı o Neleusoğlu Nestor'un.
Yıkayıp ovduktan sonra parlak zeytinyağla,
giydirdi ona güzel bir gömlek,
bir de harmani attı sırtına,
hamamdan gelirken ölümsüzler gibi yürüyordu.
Geçti oturdu erlerin güdücüsü Nestor'un yanına.
Üstteki etler kızarınca çektiler ateşten, oturdular şölene,
göz kulak oluyordu soylu kişiler
altın taslara şarap dökülmesi işine.
Doyasıya yiyip içildikten sonra,
at sürücüsü yaşlı Nestor dile geldi, dedi ki:
"Getirin bana güzel yeleli atları, haydi çocuklar,
koşun arabayı da, Telemakhos binsin koyulsun yola."
Böyle dedi, oğulları dinlediler onun sözünü,
ossaat koştular çevik atları arabaya.

Bir kâhya kadın da ekmek, şarap ve katık koydu,
Zeus'un beslediği kralların yiyeceklerinden.
Telemakhos da güzelim arabaya bindi,
yanına da Peisistratos bindi, Nestoroğlu,
erlerin önderi aldı eline dizginleri,
şaklattı kamçıyı çıkmak için yola,
iki at hızla fırladı ovaya doğru,
bıraktılar arkada sarp kalesini Pylos'un.
Atların hamudu bütün gün sallandı durdu.
Gün batıp tekmil yolları karanlık kapladığı sıra
vardılar Pherai'ye, Diokles'in konağına.
Alpheios'un torunuydu Diokles, Ortilokhos'un oğlu.
Diokles'in konuğu oldular, geçirdiler geceyi orada.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
koştular atları, bindiler gene alacalı arabaya,
çıktılar kapıdan, yankılı avludan dışarı,
şaklattılar kamçıyı çıkmak için yola,
atlar fırladı hızla buğday taşıyan ovaya doğru.
Çevik atlar öyle uçuyorlardı ki,
çok geçmeden yolu tekmil ettiler.
Gene gün battı, karanlık kapladı yolları.

Dördüncü Bölüm

LAKEDAİMON'DA

Oyuk yarlar içinde Lakedaimon'a vardılar,
sürdüler arabayı soylu Menelaos'un sarayına doğru,
düğün sofrasında buldular onu eşi dostuyla,
çifte düğünü kutluyordu oğlunun ve kusursuz kızının.
Erleri püskürten Akhilleus'un oğluna gidiyordu kızı,
ilkin Troya'da, başıyla, olur veririm demişti,
tanrılar gerçekleştiriyordu şimdi bu düğünü.
Atlar va arabalarla yola koyup gönderecekti kızı
Myrmidonlar kralının çok ünlü kentine.
Oğluna da Alektor'un kızını almıştı Sparta'dan.
Bir kölesi doğurmuştu ona oğlunu,
bu güçlü kuvvetli Megapentes'i.
Başka çocuk vermemişti tanrılar Helene'ye,
ilk batında ay parçası bir kız doğurmuştu o,
yüzü altın Aphrodite'ye benzeyen Hermione'yi.
İşte böyle, soylu Menelaos'un komşuları ve yakınları
düğün dernek kurmuşlardı yüksek tavanlı koca sarayda.
Aralarında tanrısal bir ozan vardı,
hem söylüyor, hem çalıyordu.
Bir yandan oyunlar oynanıyordu,
bir yandan iki cambaz dönüp duruyordu ortada.
Yiğit Telemakhos'la Nestor'un parlak oğlu
kapının önünde durdurdular atlarını.
Eteoneus Usta dışarı çıkıp onları gördü,
soylu Menelaos'un hamarat bir uşağıydı o,
eve girdi haber vermek için halkın çobanına,
durdu yanında, kanatlı sözlerle dedi ki:
"İki konuk geldi, Menelaos, iki yiğit,
ulu Zeus'un soyundan olsalar gerek.
Çözeyim mi hızlı atlarını, söyle bana,

yoksa, gidin başka yere konun mu diyeyim?"
Sarışın Menelaos fena içerledi bu lafa, dedi ki:
"Sen böyle avanak değildin eskiden, ey Boethosoğlu,
ne diye çocuk gibi laf edersin şimdi,
senle ben, buraya gelene dek,
hiç konuk olup el ekmeği yemedik mi?
Zeus vere de bitmiş olsun bu çilemiz!
Çöz atlarını yabancıların, git hadi,
getir onları, konuk olsunlar burda."
Menelaos böyle dedi, öbürü de bir solukta
çıktı büyük sofadan dışarı,
çağırdı öbür uşakları yardıma.
Çözdüler yügen altında terleyen atları,
bağladılar onları ahırın yemliklerine,
ak buğdayla karışık kepek attılar önlerine,
pırıl pırıl duvara dayadılar arabayı,
konukları da götürdüler tanrısal saraya,
konuklar sarayı görünce şaşakaldılar,
ay gibi, güneş gibi parlıyordu
yüksek tavanlı konağı soylu Menelaos'un.
Baktılar gözleriyle doya doya,
sonra cilalı teknelerde bir güzel yıkandılar.
Hizmetçiler yıkadı onları, ovdu zeytinyağıyla,
sonra gömlekler giydirdiler, yün harmaniler,
geldiler sonra Menelaos'un yanına, tahtlara oturdular.
Bir hizmetçi su getirdi el yıkasınlar diye,
gümüş leğen üstünde, güzel bir altın ibrikle.
Cilalı bir sofra kurdu önlerine,
saygıdeğer kâhya kadın ekmek getirdi koydu,
sonra yemekler getirdi dağıttı çok çok.
Etçi de tabaklar getirdi türlü etlerle dolu.
Altın taslar koydu tabakların yanı başına.
Sarışın Menelaos ikisine de işaret etti, dedi ki:
"Ekmek alın, bol bol yiyin, doyurun karnınızı,
yemekten sonra sorarız adınızı sanınızı.
Soyunuzun kuşağı sizinle sönmeyecek, besbelli.
Zeus'un beslediği krallar soyundan olmalısınız,
değnek taşıyan krallar soyundan,
aşağılık dölden doğmaz böyle oğullar."
Böyle dedi ve uzattı onlara iki eliyle

sığır sırtından, yağda kızarmış bir parça et,
bu parça onur payıydı, önüne konmuştu onun,
onlar da uzattılar ellerini önlerindeki bol yemeklere.
Doyasıya yiyip içtikten sonra,
Telemakhos seslendi Nestoroğlu'na,
kimse duymasın diye eğdi ona başını:
"Nestoroğlu, can yoldaşım, baksana,
şu yankılanan sarayda tunç parıltılarına bak,
bak şimşek gibi çakan şu altına,
şu gümüşe, fil dişine, kehribara!
Zeus'un Olympos'taki sarayından farksız.
Bunlar ne güzel şey böyle, ne de çok,
dilim tutulacak nerdeyse, baka baka."
        Sarışın Menelaos duydu bu sözü,
döndü, kanatlı sözler söyledi onlara:
"Canım çocuklar, hiçbir ölümlü boy ölçüşemez Zeus'la,
ölümsüzdür onun evi, malı mülkü,
insanlar arasında, benim mallarımla
boy ölçüşecek var mı yok mu, bilmem ama,
bunları buraya getirene dek neler çekmişim, neler!
Sekiz yıl dolaştım denizlerde gemilerimle,
sürüldüm Kıbrıs'a, Finike'ye, Mısır'a,
vardım Habeşistan'a, Sidon'a, Arap iline,
kuzuları boynuzlu doğan Libya'ya vardım,
ağası da, çobanı da yoksun değil orda
taze peynirden, etten, sütten,
sağılmaya gelir hayvanlar durmadan,
koyunlar üç kez yavrular bir yılda.
Dolaşıp bol bol mal toplarken ben oralarda
öteki burda öldürüyordu kardeşimi benim,
apansız tuzak kurmuş gizli gizli,
düzen çevirmişti uğursuz karısıyla.
Bunca mal mülk içinde kral olmak
sanki ne diye sevindirsin beni.
Siz kim olursanız olun,
duymuşsunuzdur babalarınızdan
neler çektiğimi benim, neler yitirdiğimi,
bir evim vardı, dopdolu, dayalı döşeli.
Şunların üçte biri olsaydı da keşke,
Troya ilinden sağ salim dönseydiler

at besleyen Argos'tan uzakta ölenler.
Dövünür dururum o canım yiğitlere,
bu sarayımda ağlamadığım gün yok,
hıçkırmak çok hoşuna gider yüreğimin,
ağlarım bedenim bitkin düşene dek.
Ama ne kadar üzülürsem üzüleyim,
Odysseus'a yandığım kadar yanmam hiçbirine.
Ne zaman getirsem onu aklıma,
ne uyku girer gözüme, ne de ağzıma bir lokma.
Akhalardan hiçbiri çekmedi onun gibi,
beni de ne çok severdi, ne çok,
sayısız dertler geldi onun başına,
hiç unutmam acısını onun,
nice zamandır ortada yok,
sağ mı, öldü mü, kimse bilmez,
yaşlı babası Laertes gözyaşı döker boyuna,
uslu akıllı karısı Penelopeia gözyaşı döker,
bir de ufacık Telemakhos'u var,
evinde bıraktığı yavrucağı."
İşte Menelaos böyle dedi,
ağlamak isteği uyandırdı Telemakhos'ta.
Telemakhos duyar duymaz babasının adını,
başladı gözkapaklarından yaşlar dökülmeye,
kapadı gözlerini erguvan rengi harmanisiyle,
ama ossaat farkına vardı Menelaos,
gönlünde, yüreğinde düşündü taşındı,
babasını ansın diye beklesin miydi,
yoksa kendisi mi sorup öğrenseydi her şeyi?
Böyle düşünüp taşınırken gönlünde ve yüreğinde,
Helene çıkageldi yüksek tavanlı, güzel kokulu odasından,
altın örekeli Artemis'e benziyordu tıpatıp.
Adraste bir iskemle getirdi, iyi yapılı,
Alkippe de üstüne yumuşacık yünden bir halı yaydı.
Phylo, gümüş sepetini getirdi kodu önüne,
Polybos'un eşi Alkandre'nin armağanıydı bu,
Polybos, Mısır Thebai'sinde otururdu,
tekmil evler mallarla dolup taşar orda,
iki gümüş hamam teknesi bağışlamıştı Polybos,
bir çift üçayak bağışlamıştı Menelaos'a,
bir de on altın talant bağışlamıştı,

karısı da güzelim armağanlar vermişti Helene'ye,
altın bir öreke armağan etmişti,
bir de gümüş tekerlek üstüne oturtulmuş bir sepet,
altınla örülmüştü sepetin ağzı.
İşte o sepeti getirmişti Helene'nin hizmetçisi Pylo,
çok güzel bükülmüş bir iplik vardı içinde,
üstüne de öreke yatırılmıştı, menekşe renkli.
Helene iskemleye oturup dayadı ayaklarını tokmağa.
Ossaat dile geldi, kocasına sordu bir bir:
"Söylesene, Menelaos, Zeus'un beslediği,
söylesene, kim bunlar?
Kim evimize bunları gönderen?
Yüreğim bak ne buyurur, doğru mu bilmem:
Böyle benzerini ne erkekte gördüm, ne kadında,
baktıkça aklım başımdan gider,
olsa olsa Telemakhos'tur bu çocuk,
ulu yürekli Odysseus'un oğlu,
giderken memede bırakmıştı onu,
benim uğruma gitmişti Akhalar Troya'ya,
ben köpek yüzlünün uğruna,
hepsi o uğursuz savaşa atılmıştı."
Sarışın Menelaos karşılık verdi, dedi ki:
"Ben de ona benzettim, kadınım,
ayaklar onun ayakları, eller onun elleri,
gözlerinin çakışı, başı, saçları da öyle.
Demin sözünü etmiştim Odysseus'un,
benim uğruma çektiklerini sayıp döktüm dövüne dövüne,
kirpiklerinin altından yaşlar döktü bu delikanlı,
kapadı gözlerini erguvan rengi harmanisiyle."
Nestoroğlu Peisistratos söz aldı, dedi ki:
"Zeus'un beslediği Menelaos, halkların önderi,
dediğin doğru, Odysseus'un oğlu bu,
uslu akıllı bir delikanlı, baksana,
atılganlık göstermekten çekindi gelir gelmez evine,
sen bizi tanrı gibi büyülerken kesmedi sözünü.
At sürücüsü yaşlı Nestor gönderdi beni,
gönderdi ona yol göstereyim diye,
seni görmek istiyordu o,
senden bir öğüt istiyordu, bir-iki söz.
Babası gidince evde yalnız kalan oğul

çok acılar çeker, çok acılar,
yâr olmaz ona hiç kimse,
Telemakhos'un da başına neler geldi babasız kalınca,
başından belayı savacak tek kişi çıkmadı halkından."
Sarışın Menelaos karşılık verdi, dedi ki:
"Demek canyoldaşımın oğlu gelmiş evime!
Ne savaşlara katlanmıştı benim için o dost.
Bir gün o buraya gelirse, demiştim,
iri gözlü Zeus, Olymposlu,
nasip ederse hızlı gemilerimizle dönmeyi,
öyle bir ağırlayacağım ki, demiştim onu,
hiçbir Argoslu görmemiştir böyle ağırlama.
Oturtacaktım onu Argos'un bir kentinde,
orada bir ev kuracaktım ona,
getirtecektim onu İthake'den tekmil varı yoğuyla,
çoluğu çocuğu, tekmil halklarıyla getirtecektim.
Boşaltacaktım ona bir koca kenti,
buyruğum altındaki kentlerden birini.
Yakınımda oturacaktı, olacaktık içli dışlı,
kimseler dokunmayacaktı keyfimize
bizi kaplayana dek ölümün kara bulutu.
Ama tanrılardan biri kıskanmış olacak,
bir o kara talihliye esirgedi sıla gününü."
Böyle dedi, hepsinin ağlamak kaynadı içinden:
Argoslu Helene, Zeus'un kızı, başladı ağlamaya,
arkasından Telemakhos'la Menelaos da ağladı.
Yaşsız kalmadı Nestoroğlu'nun da gözleri,
andı gönlünde kusursuz Antilokhos'u,
onu parıltılı Şafağın ünlü oğlu öldürmüştü.
Andı kardaşını, söyledi kanatlı sözler:
"Yaşlı Nestor bizimle konuşurken sarayında,
çok zaman seni anardık, Atreusoğlu,
boyuna seni sorardık biz ona,
en akıllısı senmişsin ölümlülerin, öyle derdi.
Ama şimdi, elinden gelirse, dinle beni,
sevmem şölenden sonra ağlamayı,
erken doğan Şafak bir söksün hele,
hiç ayıp olmaz o zaman ağlamak
kaderine boyun eğip ölen insanlara.
Saçlarımızı keser, adarız onları ağlaya ağlaya,

öderiz talihsiz ölümlülere son borcumuzu.
Benim de bir kardaşım öldü, Antilokhos'tu adı,
en kötüsü değildi o Argosluların,
sen bilirmişsin onu, ben görmedim,
yiğitliğini başkalarından duyarım,
hızlı koşmakta, savaşmakta geçermiş hepinizi."
Sarışın Menelaos ona karşılık verdi, dedi ki:
"Aklı başında bir adam gibi konuştun, dostum,
bu sözler daha yaşlı bir adama yaraşır
Öyle bir babanın oğlu elbet böyle konuşur.
Zeus, evlilikten ve evlattan yana
mutluluk bağışlamışsa bir adama,
çok çabuk tanınır o adamın oğlu.
Nestor'a da tanrılar onu bağışladı ömrü boyunca,
sarayında mutlu bir ihtiyarlık sürer,
usta kargıcı, uslu akıllı oğulları sarmış çevresini.
İçimizden kaynayan hıçkırıkları bırakalım artık,
şölene dönelim, ellerimize su döksünler,
Telemakhos'la yarın sabah konuşur, bakarız işimize."
Böyle dedi, Asphalion su döktü ellerine,
hamarat uşaklarındandı o sarışın Menelaos'un,
onlar da uzattılar ellerini önlerindeki yemeklere.
O sıra Zeus'un kızı Helene bir şeyler tasarladı,
bir ilaç attı içtikleri şaraba,
yası, öfkeyi dindiren bir ilaçtı bu,
tekmil acıları unutturan bir ilaçtı.
Katıldığı sağraktan şarap içen
gözyaşı dökmezdi bütün bir gün,
anası babası ölmüş olsa bile.
Ya kardaşını ya sevgili oğlunu
gözünün önünde tunçla kesseler,
gözleriyle görse nasıl can verdiklerini,
bir damla gözyaşı dökmezdi gene de.
Böyle erdemli, iyi ilaçları vardı Zeus kızının,
Mısırlı Polydamna vermişti onları, Thon'un eşi,
bu ilaçlar Mısır'ın bereketli toprağından fışkırırdı,
birçoğu şifalıydı, birçoğu da zehirli,
hekimleri de çok bilgili, üstün hekimlerdi,
hepsi de Paian tanrının soyundandılar.
Helene ilkin ilacı attı, sonra şarap doldurttu sağraklara,

sonra söz aldı gene, seslendi, dedi ki:
"Menelaos, Zeus'un beslediği, Atreusoğlu,
ve siz, soylu yiğitlerin oğulları,
Zeus kimi zaman insana mutluluk verir,
kimi zaman da kötülük, yıkım,
iyi günü, kötü günü o tutar elinde.
Rahatınıza bakın şu sarayda, yiyin için,
iyi karşılayın sözlerimi, diyeceğim dosdoğru.
Sabırlı Odysseus'un savaşları o kadar çok ki,
hepsini sayıp dökemem, anlatamam size.
Ama bu yiğit adamın başardığı bir iş var,
çile çekerken siz Akhalar Troya ilinde,
işte bu anlatılmaya değer:
Kendi kendini döve döve,
vura vura orasına burasına,
yara bere içinde komuştu bedenini,
yırtık pırtık bir şey atmıştı sırtına,
bir uşak olup çıkıvermişti,
düşman kentinin geniş sokaklarına işte böyle girdi o,
Akha gemilerindeki Odysseus nerde, o nerdeydi,
bir dilenci sanırdı onu gören.
İşte böyle girdi Troyalıların iline,
aldandı kentin bütün insanları,
bir ben tanıdım onu, anladım kim.
Bir sürü şey sordum kurcaladım,
kurnaz kurnaz kaçamaklar yaptı,
aldım onu bir güzel yıkadım,
zeytinyağıyla ovup üstünü giydirdim,
o zaman bir kocaman ant içtim ona,
sen hızlı gemilere, barakalara varmadan önce, dedim,
buraya geldiğini söylemem Troyalılara, söz.
İşte o zaman Akhaların niyetlerini bir bir saydı döktü,
sonra keskin kılıcıyla doğradı bir sürü Troyalıyı,
döndü Argosluların yanına bir hayli bilgiyle.
Öbür Troyalı kadınlar ağlayıp sızlanıyordu,
ama artık seviniyordu benim yüreğim,
gönlüm şimdi dönmek istiyordu evime,
ne diye bu çılgınlıkları yapmıştım sanki, ne diye,
Aphrodite çelmişti aklımı, oralara götürmüştü beni,
götürmüştü sevgili baba toprağından uzaklara,

ayırmıştı çocuğumdan, yuvamdan, kocamdan,
ne akıldan yoksundu kocam benim,
ne de güzellikten yoksundu."
Sarışın Menelaos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Bu dediklerin tekmil doğru, kadınım,
ben de bir sürü yiğit kişi tanıdım,
dinledim onları, öğrendim ne düşünürler,
kalmadı gezip dolaşmadığım yer,
ama görmedim hiçbir yerde böylesini,
görmedim çok çekmiş Odysseus'un yüreği gibi yürek.
Ne zor işler başardı bu güçlü adam!
En seçkinler nasıl da saklanmıştık hani
o oymalı tahtadan atın içine...
Götürmüştük biz Argoslular ölümü, yıkımı Troya'ya.
Sonra da sen geldiydin oraya, Helene,
bir tanrı getirmişti herhal seni,
Troyalılara ün sağlamak isteyen bir tanrıydı bu,
arkandan tanrıya benzer Deiphobos geliyordu,
üç kez dolandın, yokladın koca karınlı tuzağı,
Danaoların seçkinlerini adlarıyla çağırdın bir bir,
karılarının sesine benzettin sesini ayrı ayrı.
Ben, Tydeusoğlu, bir de Odysseus
oturmuş kulak veriyorduk sesine,
Tydeusoğlu'yla ben şöyle bir davranalım dedik,
ya kalkıp gelecektik yanına, ya da seslenecektik,
Odysseus durdurdu, yatıştırdı bizi,
sessiz kalakalmıştı öbür Akhaoğulları tekmil,
bir Antiklos yenemedi sana seslenmek isteğini,
ama Odysseus dayadı iki güçlü elini çenesine,
öylece tuttu, kurtardı tekmil Akhaları,
Pallas Athene seni oradan alıp götürene dek."
Aklı başında Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Zeus'un beslediği, Menelaos, halkların önderi,
bu dediklerin çok acı, çok,
ama bu demir gibi yürek neye yaradı,
ondan uzaklaştırabildi mi kara ölümü?
Haydi götürün bizi, yataklarımıza uzanalım,
bir güzel dinlenelim tatlı uykuyla."
Böyle dedi, Argoslu Helene de buyurdu hizmetçilere,
döşekleri avluya döşeyin, dedi,

güzelim erguvan çarşafları yayın,
halıları serin, dedi, onların üstüne,
en üste de yün keçeler koyun, dedi.
Onlar da ellerinde çırağılarla çıktılar büyük sofadan,
serdiler döşekleri, buyruğu getirdiler yerine,
bir ulak getirdi konukları,
yiğit Telemakhos'la Nestor'un parlak oğlunu.
Orada, evin giriş yerinde, uzandılar yataklarına.
Atreusoğlu'ysa yüksek sarayının en dibinde yattı,
uzun entarili Helene, tanrısal kadın,
geldi uzandı onun yanına.
Sökünce erken doğan gül parmaklı Şafak,
gür sesli Menelaos kalktı yatağından,
giydi rubalarını, sivri kılıcını attı omzuna,
parlak ayaklarına bağladı güzel sandallarını,
yürüdü çıktı odasından bir tanrı gibi.
Telemakhos'un yanına varıp oturdu, diller döktü:
"Ne diye geldin buraya, yiğit Telemakhos, söyle bana,
ne diye aştın engin denizin sırtını,
tanrısal Lakedaimon'da ne işin var?
Halkın mı gönderdi, kendin mi geldin, de bana."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Zeus'un beslediği, Atreusoğlu, halkların önderi,
sormaya geldim babamdan bir haber var mı diye.
Tükendi nem var nem yok, kuruttular evimi,
doldu yuvam düşman kişilerle,
yağlı koyunlarımı keserler boyuna,
çarpık basan boynuzlu sığırlarımı,
anamın talipleri bunlar, zorba kişiler.
Bu yüzden geldim dizlerine sarılmaya,
ne olur anlat bana, nasıl öldü o,
belki gözlerinle gördün, belki duydun bir yolcudan,
yaban ellerde dolaşan birinden duydun.
Ne günlere doğurmuş anası onu!
İstemem, acıma bana, yumuşatma dilini,
gözlerin ne gördüyse anlat bana bir bir.
Siz Akhalar bir sürü dert içindeyken,
soylu Odysseus, benim babam, Troya ilinde,
sözünün eri olduysa, yaradıysa işinize,
getir onları gözünün önüne, bana gerçeği söyle."

Sarışın Menelaos'un canı çok sıkıldı, dedi ki:
"Biz bugünleri de mi görecektik böyle!
Ciğeri beş para etmez adamlar çıkacak demek
böyle güçlü bir yiğidin yatağına!
Girer koca aslanın inine bir geyik,
yeni doğmuş memede iki yavrusunu kor uyumaya,
çıkar dağın çimenli bayırlarına, otlar,
aslan da dönünce inine bulur yavruları orda,
getirir ikisine de korkunç ölümü.
Odysseus da öyle bir ölüm getirecek onlara.
Ne olur Zeus Baba, Athene, Apollon,
bir daha gösterseler bize ne olur,
güzel surlu Lesbos'taki o günü,
Philomeles oğlu ona meydan okumuştu hani,
o da kalkmış güreşmişti, alt etmişti onu gücüyle,
çok sevinmişti buna tekmil Akhalar.
Çıksın onların karşısına Odysseus o günkü gibi,
hepsi acı düğünlü olsun, hepsi kısa ömürlü.
Sorduğun, istediğin bütün şeyler aklımda,
anlatacağım sana bir bir, hiç saklamadan gizlemeden,
ne dediyse bana denizin yalan bilmez ihtiyarı.
Artık Mısır'dan bir dönebilsem, diyordum,
ama tanrılar tutuyordu beni orda
adadığım bir yüzlük kurbanı kesmedim diye,
tanrılar isteklerini boyuna hatırlatır dururlar.
Çok dalgalı denizin içinde bir ada vardır,
Mısır'a yakın, Pharos derler adına,
Mısır toprağından uzaklığı
bir günde alacağı yol kadardır
koca karınlı bir geminin,
pupadan sert bir yel eserse.
Liman gibi bir koyu vardı bu adanın,
dengeli gemiler ordan açılabilirdi denize
tatlı su sarnıçlarını kapkara doldurup.
Orada alıkoydular beni tanrılar tam yirmi gün,
denize doğru esen yellerin hiçbiri uyanmadı
denizin yaygın sırtında gemileri götürmek için.
Bir tanrı acıyıp beni kurtarmasaydı
azığımız bitecek, adamlarımın tükenecekti gücü.
Deniz ihtiyarı güçlü Proteus'un bir kızı vardır,

Eidothoe'dir bu kızın adı,
altüst etmiştim herhal yüreğini onun,
tek başıma dolaşırken rastlamıştım bir gün ona,
epey uzaktaydım arkadaşlarımdan,
açlık kemiriyordu karınlarını onların,
çengelli oltalarla dört dönüyorlardı adayı,
ölüyorlardı balık, balık diye.
Karşımda durup seslendi bana, dedi ki:
–Sen bu kadar hımbıl, aptal mısın, yabancı,
yoksa bile bile mi koyverdin kendini böyle?
Ne diye oyalanır durursun bu adada,
çok mu hoşuna gider acı duymak?
Bir türlü bulamazsın çıkmanın yolunu,
iler tutar yeri kalmadı dostlarının.–
Böyle konuştu, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Hangi tanrıçasın, bilmem, ama
açıkça diyeyim sana bak,
durmuyorum burda ben kendi isteğimle,
bir suçum var gibime gelir
yaygın gökte oturan tanrılara karşı,
bari sen söyle, bilir tanrılar her şeyi,
hangi ölümsüz tanrı bağlar yolumu?
Söyle, ne yapayım da açılayım denize?–
Böyle dedim, tanrıça da ossaat karşılık verdi, dedi ki:
–Diyeyim sana her şeyi dosdoğru,
buraya sık sık gelir, ey yabancı,
yalan bilmez bir deniz ihtiyarı.
Mısırlı Proteus derler bu ölümsüze,
bilir denizin tekmil girdisini çıktısını,
Poseidon'un kullarındandır o.
Benim babammış, ondan doğmuşum ben.
Pusuya düşürür de bir yakalarsan onu,
söyler yolunu sana, yolda ne kadar gideceğini,
gösterir nasıl döneceğini balıklı denizde.
Dilersen, ey Zeus'un beslediği, söyler sana
sarayında iyi kötü neler olup bittiğini,
bu sıkıntılı uzun yolculuğa çıktığın günden bu yana.–
Böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Nasıl düşüreyim onu pusuya, sen söyle,
beni görür de anlarsa kaçar elimden,

tanrıyı alt etmesi bir ölümlünün çok zor.–
Böyle dedim, ulu tanrıça da karşılık verdi, dedi ki:
–Bak ben de dosdoğru diyeyim sana:
Gün dolanıp varınca göğün ortasına,
çıkar dalganın sırtına denizin yalan bilmez ihtiyarı,
saklanır Zephyros'un kara yeli altında,
sonra gider oyuk mağaralara uzanır.
Alacalı enginden çıkıp sürüyle yatarlar çevresine
güzel deniz tanrıçasının yüzen ayaklı fok balıkları,
derinlerin ekşi deniz kokusunu yayarlar ortalığa.
Götürürüm seni oraya şafak söker sökmez,
sen sağlam döşemeli gemilerinde seçiver
arkadaşların arasında en yararlı üç adam.
İhtiyarın tekmil düzenlerini anlatayım şimdi sana:
En önce fokları sayacak o,
sonra ayıracak onları beşer beşer,
uzanacak aralarına sürüdeki çoban gibi.
Görür görmez siz onun uykuya daldığını,
ossaat saldırın var gücünüzle,
ne yaparsa yapsın koyvermeyin, tutun sımsıkı.
Her kılığa girecek, her biçimi alacak,
benzeyecek yerde sürünen tekmil hayvanlara,
su olup akacak, ateş olup yakacak,
bırakmayın sakın, tutun daha sıkı.
Ne zaman dile gelip başlarsa konuşmaya,
zoru bırakın, çözün bağlarını,
sor ona, yiğidim, başına bu dertleri ören kim,
sor nasıl döneceğini balıklı denizde.–
Tanrıça böyle dedi, daldı denizin altına.
Tuttum ben de kumsalda yatan gemilerimin yolunu,
giderken bir sürü düşünceyle çalkandı yüreğim.
Varınca gemiye, deniz kıyısına,
hazır ettik akşam yemeğini.
Sonra bastırdı tanrısal gece,
biz de deniz kıyısında yatıp uyuduk.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
tanrılara yalvara yakara koyuldum yola
kıyıları boyunca engin denizin.
Götürüyordum arkadaşlarımdan üçünü,
her işte en çok güvendiğim.

Tanrıça dört tane fok derisi getirmişti
denizin yaygın kucağından.
Az önce yüzülmüştü bu deriler,
tuzağı kendi hazırlıyordu babasına,
kumsalda oyuklar kazmış bekliyordu,
biz de geldik yaklaştık ona,
yan yana yatırdı bizi,
örttü üstümüzü birer deriyle.
Pusunun en iğrenç zamanıydı bu,
denizin beslediği foklar çok pis kokuyordu,
nerdeyse bayılacaktık kokudan,
nasıl yatılırdı deniz canavarının yanında?
Neyse ki tanrıça güçlü bir ilaçla kurtardı bizi:
Akıttı hepimizin burun deliklerine
yanında getirdiği tanrı balından.
Öyle tatlı bir kokusu vardı ki ilacın,
ossaat bastırdı fokların kokusunu.
Bekledik bütün sabah, yüreğimiz sabırla dolu.
Foklar çıktı denizden sürüyle,
gelip sıra sıra uzandılar kıyıda,
ihtiyar da çıktı denizden öğleye doğru,
gördü besili fokları, dolaşıp saydı sıraları.
bizden başlayıp saydı canavarları tekmil,
bir düzen var mı yok mu getirmedi aklına,
kendisi de yattı uzandı oracığa.
Bağıra çağıra saldırıp kollarımızla sardık onu.
Başvurdu o da ustası olduğu bütün düzenlere.
Yeleli bir arslan oluverdi ilk önce,
sonra ejderha, sonra pars, sonra bir koca domuz,
sonra su olup aktı,
dikildi ağaç olup dallı budaklı.
Biz onu sımsıkı tutuyorduk sabırlı yürekle.
Ama bütün düzenler tükendi sonunda,
o zaman ihtiyar dile geldi, sordu bana:
–Hangi tanrı öğüt verdi sana, Atreus'un oğlu,
ne diye yakalayıp tuzağa düşürdün böyle beni?
Söyle bakalım, isteğin ne?–
    Böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Neden sorarsın, ihtiyar, bilmezmişsin gibi?
Nice zamandır tutulup kalmışım bu adada,

çıkmanın yolunu bulamadım bir türlü,
öyle daralır ki göğsümde yüreğim,
sen söyle, bilir tanrılar her şeyi,
beni alıkoyan, yolumu kesen hangi tanrı?
Söyle, nasıl döneyim balıklı denizde?–
Böyle konuştum, o da ossaat karşılık verdi, dedi ki:
–Şarap rengi denizde varabilmen için yurduna,
güzel kurbanlar sunmalıydın yola çıkmadan
hem Zeus'a, hem öbür tanrılara.
Gitmezsen Zeus'un akıttığı Aigyptos Irmağı kıyılarına,
orada yaygın gökte oturan ölümsüzlere
kutsal yüzlük kurbanlar kesmezsen,
nasip olmayacak sevdiklerini görmek sana,
yüksek çatılı evine, baba toprağına kavuşmak.
Bunu yaparsan açar tanrılar özlediğin yolu.–
Böyle dedi, benim de yüreğim oldu parça parça.
Bana sisli denizlerde bir daha Aigyptos'a doğru
o sıkıntılı, uzun yolculuğu buyuruyordu.
Gene de karşılık verdim ona, dedim ki:
–Nasıl buyurduysan öyle olsun, ihtiyar.
Ama sen de söyle bana, dosdoğru, bir bir,
Nestor'la Troya'dan gelirken gemilerde bıraktığımız
tekmil Akhalar döndüler mi sağ salim?
Aralarında uğursuz ölümle ölenler var mı,
gemilerinin içinde ölenler,
ya da sevdiklerinin kollarında, savaş dönüşü?–
Böyle konuştum, o da ossaat karşılık verdi, dedi ki:
–Atreusoğlu, ne diye sorarsın bunları bana?
Benim bildiklerimi bilme, öğrenme daha iyi,
öğrenirsen edemezsin gözyaşı dökmeden.
Dostlarının birçoğu kaldıysa, birçoğu öldü.
Tunç zırhlı Akha önderlerinden ikisi,
yalnız ikisi öldü sılaya kavuşmadan.
Sen de bulundun, bilirsin o savaşı.
Üçüncü önder sağ, ama engin denizin öbür ucunda.
Aias öldü, uzun kürekli gemileri de battı.
İlkin Poseidon sürdü gemilerini
Gyrai denilen koca kayalara,
onu da kurtardı denizden.
Athene ona çok kızıyordu, ama

ölümden kurtaracaktı onu gene de,
ama büyük laf etti Aias, bir suç işledi, çok ağır,
kurtuldum, dedi, koca uçurumlarından denizin,
tanrılar bana vız gelir, dedi.
Öyle de bağırdı ki, Poseidon duydu bu dediğini.
Ossaat aldı üç dişli yabasını güçlü ellerine,
saldırdı Gyrai kayasına, böldü onu ikiye,
bir parçası olduğu yerde kaldı kayanın,
bir parçası yuvarlandı denize,
Aias bu kayanın üstünde savurmuştu küfrü,
kaya sürükledi onu dalgalı engin denize,
orada öldü, yuta yuta acı suyu.
Senin kardeşini Hera korudu,
kaçtı kurtuldu ölümden koca karınlı gemileriyle.
Ama sarp Maleia Burnu'na tam varacakken
bir kasırga koparıp sürükledi onu,
attı balıklı denize ağlaya hıçkıra,
sürdü uzağa, toprakların ucuna,
o topraklarda eskiden Thyestes otururdu,
şimdi de Thyestesoğlu Aigisthos'undu o topraklar.
Ama ordan da dönüş yolu göründü:
Tanrılar rüzgârı çevirip kavuşturdular yurduna.
Baba toprağına sevinçle ayak bastı,
avuçlayıp öptü toprağı,
yaşlar döküldü gözlerinden sıcak sıcak.
Ama bir gözcü görmüştü onu kulesinden,
gözcüyü kurnaz Aigisthos dikmişti oraya,
sana iki altın veririm, demişti,
Atreusoğlu hızını alıp kaçamasın diye,
bütün bir yıl orada beklemişti bu adam.
Gitti evinde haber verdi halkın güdücüsüne,
Aigisthos da hemen kurnazca bir düzen kurdu:
Seçti halk arasında yirmi yiğit delikanlı,
bir yandan delikanlıları koydu pusuya,
bir yandan şölenin hazırlanmasını buyurdu.
Kendi de atları arabalarıyla gitti karşılamaya
halkların güdücüsünü, Agamemnon'u.
Oysa domuzluk düşünüyordu içinden.
Habersizce sürükledi onu ölüme,
yemek yerken onu öldürdü

boğazlar gibi ağılda bir öküzü.
Sağ bırakmadı birlikte gelen tek arkadaşını,
Aigisthos'un adamlarından da bir kişi kalmadı sağ.–
Böyle dedi, benim de yüreğim parçalandı,
ağladım oturup kumsalın üstüne,
ne yaşamak istiyordu artık canım
ne de görmek gün ışığını.
Usanınca yerde yuvarlana yuvarlana ağlamaktan,
seslendi bana denizin yalan bilmez ihtiyarı:
–Böyle ağlayıp bitirme kendini, Atreusoğlu,
hiçbir çıkar yol bulamazsın ağlamakla,
baba toprağına nasıl döneceksin, ona bak.
Orda ya sağ bulursun Aigisthos'u,
ya da Orestes öldürmüşse tez davranıp,
cenaze şölenine yetişirsin onun.–
Böyle dedi, benim de bütün acılarıma karşın,
can dolu erkek yüreğim uyanıverdi göğsümde,
seslendim ona, söyledim şu kanatlı sözleri:
–İki yiğidin başına gelenleri anladım şimdi,
üçüncü yiğit ne oldu, sen bana onu söyle,
alıkonuyor engin denizde o diri diri,
ölmüşse bile öğrenmek isterim bunu.–
Böyle konuştum, o da karşılık verdi, dedi ki:
–Laertes'in oğlunu sorarsın bana,
yurdu İthake'de olan adamı.
Durmadan gözyaşı döker gördüm onu bir adada,
Tanrıça Kalypso'nun evindeydi,
bir türlü dönemiyordu baba toprağına,
tanrıça zorla alıkoyuyordu bu adada onu,
ne çok kürekli gemileri vardı, ne arkadaşları,
denizin engin sırtında onu götürecek.
Sana Menelaos, Zeus'un beslediği, nasip değil
at yetiştiren Argos'ta ölüp kaderini doldurmak,
ölümsüz dünyanın ucuna götürecek seni,
Elysion Ovası'na, sarışın Rhadamantys'in yanına,
öyle rahat yaşar ki insanlar orda:
Hiç kış olmaz, ne kar yağar, ne yağmur,
insanları serinletmek için yükselir Okeanos'tan
esen yelleri Zephyros'un tatlı tatlı.
Neden mi böyle olacak bu,

sen Helene'nin kocası, Zeus'un damadısın da ondan.–
Böyle dedi, daldı köpüklü denizin dibine.
Döndüm gemilere ben de tanrıya denk dostlarımla,
yolda bir sürü düşünce gönlümde gitti geldi.
Vardık kıyıda gemiye, hazır ettik akşam yemeğini,
sonra tanrısal gece bastırdı,
biz de yattık uyuduk denizin kıyısında.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
ilkin gemileri çektik tanrısal denize,
koyduk yerli yerine yelkenlerle direkleri.
Sonra bindi adamlarım, geçtiler ıskarmozların başına,
başladılar kürekleriyle dövmeye alacalı denizi.
Varınca tanrılardan gelme Aigyptos Irmağı'na,
gemileri durdurup sundum yüzlük kurbanları,
son verdim hep var olan tanrıların öfkesine.
Bir de mezar yığdım Agamemnon'a, ölümsüz olsun diye ünü.
Bittikten sonra bu işler, yola çıktık,
öyle bir rüzgâr bağışladı ki tanrılar bana,
dosdoğru sevgili yurduma itti beni.
Sen şimdi benim sarayımda kal
on birinci, on ikinci gün gelene dek.
O zaman parlak armağanlarla uğurlarım seni,
üç at veririm, bir de pırıl pırıl bir araba,
bir de çok güzel bir kupa veririm,
sunu sunasın diye ölümsüz tanrılara,
beni ömrün boyunca anasın diye."
Uslu akıllı Telemakhos ona karşılık dedi ki:
"Beni burda çok eğleme, Atreusoğlu,
senin yanında bütün bir yıl kalırdım kalmasına,
ne evimi arardım, ne anamı,
çok hoşuma gitti senin tatlı dilin,
ama arkadaşlar sıkılır kutsal Pylos'ta beklemekten,
uzun zaman beni burda eğlemen doğru değil.
Değerli kupayı alırım yalnız armağanlarından,
ama atları götüremem İthake'ye,
onlar burda seninle kalsın daha iyi,
sen kralısın engin bir ovanın,
bol bol yonca yetişir bu ovada,
yabani yulaf, buğday yetişir, bereketli ak arpa,
oysa ne geniş koşu alanları var İthake'de,

ne de at beslemek için çayırlar var.
Benim adam keçi besler,
severim onu at besleyen topraklardan çok,
gelmez at koşturmaya bizim adalardan hiçbiri,
ne çayır vardır oralarda ne çimen,
sarkar denizin üstüne adalar dimdik,
bunların içinde İthake'dir en dik ada."
Böyle dedi, gür sesli Menelaos da gülümsedi,
okşadı eliyle onu, konuştu, diller döktü:
"Bu konuşmandan belli, yavrum, iyi kandan olduğun.
Değiştiririm armağanlarını, gücüm var buna,
en güzelini vereceğim sana evimdeki değerli eşyaların:
Tüm gümüş dövme bir sağrak vereceğim,
ağzı altınla bezenmiş, Hephaistos'un eseri,
yiğit Phaidimos vermişti bana onu, Sidon kralı,
evinde konuk etmişti buraya dönerken beni o,
şimdi sana sunmak isterim o sağrağı."
Böyle konuşurlarken onlar birbirleriyle,
davetliler tanrısal kralın sarayına geliyordu,
koyunlarla, güç veren şarapla birlikte,
güzel yaşmaklı karılarının gönderdiği ekmeklerle.
Onlar böyle hazırlayadururken şöleni,
öte yanda, Odysseus'un sarayında talipler,
diskler, kargılar atıp eğleniyorlardı
taş döşeli büyük avluda,
öteden beri şımardıkları yerde.
Antinoos'la tanrıya denk Eurymakhos oturmuşlardı,
taliplerin başta gelenleriydiler, güçte en üstünleri.
Noemon yaklaştı onlara, Phronios'un oğlu,
seslendi Antinoos'a, şöyle dedi:
"Söyle, Antinoos, var mı haberin yok mu,
ne zaman dönecek Telemakhos kumsal Pylos'tan?
Benim gemimi alıp gitmişti o,
şimdi yaygın ovalı Elis'e gidecektim o gemiyle,
on iki baş yavrulu kısrağım var orada,
tayları çalışacak çağda, ama boyunduruğa koşulmadı,
alıp getirmek isterdim alıştırmak için birini."
Böyle dedi, onlar da şaşırıverdiler,
inanamadılar Telemakhos'un Pylos'a gittiğine,
kırlarda sanıyorlardı onu, koyun sürülerinin yanında,

ya da domuz çobanının yanında sanıyorlardı.
Seslendi ona Antinoos, Eupeithes'in oğlu, dedi ki:
"Doğru söyle, ne zaman gitti, kimlerle?
Kimden seçti arkadaşlarını, İthakelilerden mi?
Yoksa kendi uşaklarını mı aldı yanına?
Bilirim, bu da gelir onun elinden.
Söyle bana, bileyim her şeyi olduğu gibi:
Zorla mı aldı senden kara gemini,
yoksa istedi de kendin mi verdin ona?"
Noemon, Phronios'un oğlu, buna karşılık dedi ki:
"Ben kendim verdim, nasıl derdim vermem,
üzüntüyle gelip isteyince böyle bir adam,
kim olsa yapardı benim gibi.
Bu yurdun en seçkin delikanlıları gitti onunla.
Yol gösterici Mentor'u gördüm gemiye binerken,
ona tıpatıp benzeyen bir tanrıydı belki de,
işin içinde bir iş olsa gerek:
Dün sabaha karşı burada gördüm Mentor'u,
oysa Pylos'a gitmek için gemiye binmişti o."
Böyle dedi, döndü gitti babasının evine,
şaşıp kalmıştı iki talipinin zorlu yüreği.
Oyunları kesip oturttular onları bir araya.
Söz aldı Antinoos, Eupeithes'in oğlu,
yüreği doluydu kapkara bir öfkeyle,
yanıyordu iki gözü yalım yalım:
"Vay canına! Telemakhos'a bakın siz!
Boyuna bakmadan yola çıkmış ha!
Biz ona bu işi yapma, demiştik.
Bu ufacık çocuk, bu kadar kişiye inat,
donatır da bir gemiyi, yola çıkarsa,
alıp götürürse en seçkin yurttaşlarını,
çok yakında bela gelecek demektir başımıza!
Dilerim Zeus'tan, erişmeden yetişkin çağa, kırılsın gücü!
Haydi, hızlı bir gemiyle yirmi arkadaş verin bana,
gidip yatayım pusuya, gözleyeyim dönüşünü
İthake'yle kayalık Same arasındaki boğazda,
anlasın babası uğruna sefere çıkmak ne demekmiş!"
Böyle dedi, hepsi alkışlayıp onayladı.
Az sonra kalkıp girdiler Odysseus'un evine.
Penelopeia uzun zaman habersiz kalmadı bu konuşulandan,

öğrendi taliplerin gizliden kurduğu düzeni;
haberci Medon geldi bunu söyledi ona,
ötekiler bu düşünceyi tartışırlarken içerde,
kararları avlunun dışından duymuştu o.
Sarayın içinden geçip gitti Penelopeia'ya haber vermeye.
Eşiğe ayak basınca, Penelopeia ona seslendi:
"Soylu talipler neden gönderdiler seni buraya, haberci?
Tanrısal Odysseus'un hizmetçi kadınları işlerini bıraksınlar,
onlara şölen hazır etsinler demen için mi?
Ne olurdu, bana talip olmaktan vazgeçeydiler,
bana düzen kurmaktan vazgeçeydiler, ne olurdu,
en son şölenlerini yapaydılar bugün burada!
Hep birlik olmuş tıkınıp durursunuz
uslu akıllı Telemakhos'umun varını yoğunu.
Siz çocukluğunuzda babalarınızdan
hiç duymadınız mı Odysseus'un kim olduğunu,
hiçbir haksızlık yapmadığını duymadınız mı halkına,
onlara kötü hiçbir şey söylemediğini,
kimine kötülük, kimine iyilik göstermediğini duymadınız mı?
Hiçbir vakit kimseye haksızlık etmedi bu adam,
oysa sizin gönlünüz boyuna pis işler peşinde,
şükretmek duygusu kalmamış içinizde sizin."
Uslu akıllı Medon karşılık verdi ona, dedi ki:
"Keşke en büyük yıkım bu olaydı, kraliçem!
onlar ne korkunç düzenler kurarlar, bilmezsin,
dilerim Kronosoğlu gerçekleştirmez bunu!
Keskin kılıçla öldürecekler yurduna dönerken Telemakhos'u.
Babasından haber almak için kutsal Pylos'a gitti o,
sonra da tanrısal Lakedaimon'a gitti."
Böyle dedi, Kraliçe'nin dizleri çözüldü, parçalandı yüreği,
bir vakit sessizlik çöktü üstüne,
iki gözü doldu, kesildi sesi soluğu.
Az sonra dile geldi, dedi ki:
"Neden gitti benim oğlum, söyle bana, haberci,
tez giden gemilere binmek nesine gerekti,
insanlar denizde at gibi kullanır o gemileri,
su enginlerini aşarlar o gemilerle,
unutulsun mu ister insanlar arasında adı sanı?"
Uslu akıllı Medon buna karşılık dedi ki:
"Bilmem ki, bir tanrı mı kışkırttı onu,

yoksa kendi içinden mi geldi Pylos'a gitmek,
bir haber alsın diye babasından,
dönecek mi, yoksa başına bir şey mi geldi, anlasın diye."
Böyle dedi ve Odysseus'un sarayından gitti.
Keskin bir acı saplanmıştı Kraliçe'nin yüreğine,
sığamaz oldu odasındaki koltuklara.
İyi işlenmiş sarayının eşiğine çıktı, acısını haykırmaya.
Tekmil kadınları ağlaşıyordu çevresinde,
genci de ağlaşıyordu, yaşlısı da.
Penelopeia seslendi onlara ağlaya ağlaya:
"Dinleyin beni, dostlarım, dinleyin beni,
Olympos tanrısı bana öyle acılar verir ki,
benim yaşıtımda hiçbir kadına vermedi böylesini.
Önce soylu, aslan yürekli kocamdan olduydum,
Danaoları her türlü erdemde geçen bir kocaydı o,
ünü Argos'a, Hellas'a yayılmış bir yiğitti!
Sevgili oğlumu aldı götürdü kasırgalar şimdi de,
evinden uzaklara götürdü, sildi izini,
duymadım gittiğini onun ben bile.
Hiçbiriniz akıl etmedi, hayırsızlar, hiçbiriniz,
gelip çıkarmayı yatağımdan beni
koca karınlı gemiye binip gittiği zaman o,
biliyordunuz oysa siz her şeyi.
Bir duysaydım onun çıkacağını bu yola,
ne yapar yapar alıkordurn onu gitmekten,
ya da giderdi ölümün üzerine basarak.
Gitsin bir koşucu, çağırsın ihtiyar Dolios'u,
buraya gelirken babam vermişti onu yanıma,
bağıma bahçeme bakıyor şimdi o benim,
çabuk gitsin anlatsın Laertes'e her şeyi,
düşünür taşınır, belki bulur bir yolunu,
gelip yumuşatır yok etmek isteyenleri
biricik çocuğunu tanrısal Odysseus'un."
Derken sadık dadı Eurykleia söze karıştı, dedi ki:
"İster öldür beni amansız tunçla,
ister kov konağından, sevgili gelinim,
gene de sana her şeyi dosdoğru diyeceğim:
Biliyordum bütün olanı biteni,
istediği şeyleri de ben verdim ona,
tatlı şarabını verdim, ekmeğini.

Ant içtim sana bir şey demeyeceğime,
on iki gün geçmeden.
Korkuyordu kendin araştırır da duyarsın diye gittiğini,
güzel tenini ağlaya ağlaya yırtarsın diye.
Haydi git su serp yüzüne, temiz giysiler giyin,
çık üst kata kadın hizmetçilerinle,
yakar Athene'ye, kalkanlı Zeus'un kızına,
bir o kurtarabilir ölümden oğlunu.
İhtiyarın acılarına acı katma.
Sanınam tanrılar düşman olsun büsbütün
Arkesiosoğlu Laertes'in soyuna:
Elbet bu soydan biri tutacak elinde
yüksek çatılı konağını, bereketli topraklarını."

Böyle konuştu, Penelopeia da kesti ağlamayı.
Yüzüne su serpti, giyindi temiz giysiler,
çıktı üst kata kadın hizmetçileriyle,
sunu arpaları doldurdu sepete, Athene'ye yakardı:
"Dinle beni, kalkanlı Zeus'un gücü tükenmez kızı,
çok akıllı Odysseus yaktıysa bir gün bu konakta sana
yağlı butlarını bir öküzün ya da bir koyunun,
şimdi bunu getir aklına, kurtar sevgili oğlumu,
o azgın adamları burdan kov."

Böyle yakardı, Tanrıça da duydu bunu.
Öte yandan gölgeli konakta talipler bağrışıyordu.
Şöyle diyordu taşkın güçlü gencin biri:
"Bizim için düğün hazırlığı yapsa gerek
çok talipli bu kraliçe,
oğluna ölüm hazırlandığından haberi yok."

Ama hiçbiri bilmiyordu olup biteni.
Aralarında Antinoos dile geldi, dedi ki:
"Vazgeçin, deliler, bu taşkın sözlerden,
bakın biri girip haber vermesin içeriye.
Haydi gidelim gerçekleştirelim sessizce
onayladığımız kararı hep birden."

Böyle dedi, gitmek için hızlı gemiye, deniz kıyısına,
on iki delikanlı seçti en güçlülerinden,
ilkin indirdiler kara tekneyi derin suya,
sonra direği dikip yelkenleri taktılar,
bağladılar kürekleri kösele ıskarmozlara,
her şeyi gereğince yapıp gerdiler ak yelkenleri,

hamarat uşaklar donattı gemiyi baştan başa,
götürüp koyun üst yanına demirlediler onu,
sonra karaya indiler karınlarını doyurmaya,
ve orada beklediler akşamı.
Uslu akıllı Penelopeia aç karnına yatmıştı üst katta,
ne bir lokma geçmişti boğazından, ne bir damla.
Ölümden kaçacak mıydı kusursuz oğlu, düşünüyordu ha bire,
taşkın güçlü taliplere alt olacak mıydı yoksa.
İnsan kalabalığına düşen bir aslan nasıl dönerse şaşkına,
pusu çevresinin daraldığını görür de korkarsa nasıl,
böyle kıvranırken yakaladı Penelopeia'yı tatlı uyku.
Uyuyordu başı arkaya dayalı,
bedeninin tekmil bağları çözülmüştü.
O sıra bir şeyler düşündü gök gözlü Athene:
Bir görüntü yaptı, benzetti bedenini kadına,
ulu yürekli İkarios'un kızı İphtime'nin tıpkısına,
Eumelos'la evli, Pherai'de oturan bir kadındı o.
Tanrısal Odysseus'un evine gönderdi Athene onu,
bir son versin diye gönderdi
ağlayıp dövünen Penelopeia'nın hıçkırık ve gözyaşlarına.
Girdi odaya süzülüp mandal kayışından içeri,
durdu başucunda, ona dedi ki:
"Uyur musun, Penelopeia, kaygılar içinde bir yürekle?
Mutlu tanrılar razı değil senin ağlamana, üzülmene,
dönecek oğlun yolculuktan sağ salim,
tanrılara karşı senin hiçbir günahın yok."
Uslu akıllı Penelopeia karşılık verdi ona,
dalmış uyuyordu düş kapılarında tatlı tatlı:
"Ne diye geldin, kardeşim, buralara,
pek gelmezdin bizim eve önceleri,
çok uzaklarda evin buralardan.
Bırakayım diyorsun ağlamayı sızlamayı,
yüreğimi kemiren acılar öyle çok ki!
İlkin yitirdim arslan yürekli, soylu kocamı,
geçerdi Danaoları her türlü erdemleriyle,
Argos'a, Hellas'a dek yayılmıştı ünü.
Sevgili oğlum binmiş koca karınlı gemiye şimdi de,
gözünü budaktan esirgemez, toy mu toy,
bilmez dalavere, düzen falan ne,
ona kaygım kocamdan çok,

ödüm kopar, ya bir şey gelirse başına
gittiği yerde ya da deniz üstünde.
Pusuya yatmış düşmanları çok,
onu öldürmeye bakarlar varmadan baba toprağına."
Silik gölge karşılık verdi, dedi ki:
"Ne diye korkuya, kaygıya kapılırsın o kadar!
Öyle bir kılavuzu var ki onun,
çok insan ister öyle bir kılavuzu olsun,
bu kılavuz Pallas Athene, elinden her şey gelen,
o yolladı beni, acır senin üzüntüne,
yolladı sana bunları diyeyim diye."
Uslu akıllı Penelopeia, ona karşılık dedi ki:
"Sen bir tanrıysan, tanrıdan getirirsen haberi,
söyle bana, ne oldu öbür adamcağız?
Sağ mı, görür mü gün ışığını,
Hades ülkesine mi gitti, öldü mü yoksa?"
Silik gölge karşılık verdi, dedi ki:
"Sağ mı, öldü mü, nasıl anlatayım şimdi bunu?
Ne çıkar boşuna konuşmaktan!"
Böyle dedi, kapı mandalından dışarı süzüldü,
gitti karıştı yellere,
İkarios'un kızı da uyandı uykusundan,
ferahlamıştı yüreği ne güzel,
apaydınlık bir düş görmüştü gecenin içinde.
Taliplerse, gemilerle denize açılmışlardı,
nasıl düşüreceğiz diye düşüne düşüne
Telemakhos'u ölüm uçurumuna.
Bir ada vardır denizin göbeğinde, sarp bir kaya,
İthake'yle kayalık Same Adaları ortasında,
ufacıktır, Asteris'tir adı,
gemi barındıran limanları vardır,
iki ağızlı limanları.
İşte Akhalar orda yattılar pusuya.

Beşinci Bölüm

KALYPSO'NUN MAĞARASI - ODYSSEUS'UN SALI

Şafak yatağından kalkmış, ayrılmıştı Şanlı Tithonos'un yanından,
ışığı götürsün diye ölümsüzlerle ölümlülere.
Tanrılarsa oturum yapmışlardı çevresinde Zeus'un,
yüksekten gürleyen, en güçlü tanrının çevresinde.
Athene bir bir anlattı Odysseus'un çektiği bunca derdi,
kaygılanıyordu Nymphe'nin evinde kalıyor diye o:
"Zeus Baba ve siz hep var olan tanrılar,
değnek taşıyan krallardan hiçbiri
artık olmasın yumuşak, tatlı, iyi niyetli,
hiçbiri iyilik düşünmesin kafasında,
tersine, sert olsun, kırsın geçirsin,
tanrısal Odysseus ne candan bir babaydı halkına,
ama ne oldu, tekmil halkı onu bile unuttu.
İşte o adam bir adada yatıyor şimdi,
bir sürü dert var başında,
Kalypso alıkoyuyor onu sarayında zorla,
dönemiyor baba toprağına bir türlü,
ne kürekli gemileri var, ne arkadaşları,
denizin engin sırtında onu götürecek.
Öldürmeyi kuruyorlar şimdi de sevgili oğlunu,
evine dönerken yolda öldürmeyi,
gitmişti haber almak için babasından
kutsal Pylos'a, tanrısal Lakedaimon'a."
Bulutları devşiren Zeus karşılık verdi, dedi ki:
"Nasıl bir söz çıktı dişlerinin arasından, çocuğum?
vermedin mi bu kararı sen kendin,
dönüp öç alacak Odysseus bunlardan, demedin mi?
Davran haydi, yol göster Telemakhos'a,

–sen çok güzel becerirsin bunu–,
dönsün baba toprağına sağ salim,
talipler de, rastlamadan ona, dönsünler gerisin geri."
Böyle dedi, seslendi Hermeias'a, sevgili oğluna:
"Madem hep sen götürür getirirsin haberi,
ilet değişmez kararımızı güzel örgülü Nymphe'ye,
çok sabırlı Odysseus yurduna dönecek, de,
kimse yol göstermeyecek ona,
ne tanrılar, ne ölümlü insanlar,
ekli tahtalardan bir salla
sıkıntı çeke çeke varacak yirminci günü
Skherie'ye, Phaiakların toprağına,
Phaiaklar tanrı soyundandırlar,
bir tanrıymış gibi sayacaklar onu,
öyle bol tunç, öyle bol altın, bol giysi verecekler ki,
Odysseus Troya'dan sağ salim dönüp alsaydı doyumluk payını,
hiçbir zaman bu kadar çok şey getirmeyecekti.
Sonra bir gemiyle gönderecekler onu sevgili baba toprağına.
Geri dönmektir kaderi onun,
bir daha görmek sevdiklerini, yükşek çatılı evini."
Böyle dedi, Argos'u öldüren kılavuz da olmaz demedi,
güzelim sandallarını bağlayıverdi ayaklarına,
o altın kakmalı tanrısal sandallar
taşırlardı onu denizin üstünde,
ya da sınırsız topraklar üstünde yel gibi hızlı.
Aldı eline değneğini,
isterse büyülerdi onunla gözünü insanların,
isterse uyandırırdı onları derin uykudan.
Aldı onu eline güçlü tanrı, uçtu gitti.
Pierie'yi geçip indi havadan denize,
kaydı dalgaların üstünde bir martı gibi,
balık avlarken ağır kanatlarını köpüklere daldırır hani
dipsiz kıvrımlarında ekin vermez denizin,
Hermeias da binbir dalganın üstünde öyle gidiyordu.
Varınca ta uzaklardaki adaya,
çıktı karaya menekşe rengi denizden,
yürüdü gitti koca mağaraya doğru,
o mağarada güzel örgülü Nymphe otururdu.
Buldu onu içinde mağaranın.
Kocaman bir ateş vardı ocakta,

kokusu uzaklara yayılıyor, sarıyordu adayı
çatır çatır yanan dağ selvisinin, mazı ağacının.
Kalypso içerde türkü çağırıyordu güzel sesiyle,
kumaş dokuyordu altın mekikle tezgâhına gide gele.
Gür bir orman sarmıştı mağaranın çevresini,
kızılağaçlar, kavaklar, güzel kokulu selviler,
ağaçlarda yuva yapmıştı yaygın kanatlı bir sürü kuş,
baykuşlar, atmaca, geveze kargalar,
yemlerini enginden çıkaran deniz kuşları.
Oracıkta, mağara oyuğunun tepesinde
bir bağ vardı, dal budak salmış,
üzümleri uzanır salkım salkım.
Dört pınar akıyordu yan yana dizili,
duru sular fışkırıyordu oraya buraya.
Yumuşak çimenler yeşeriyordu çevresinde suların,
menekşeler, maydanozlar gövermişti çimenlerde.
Ölümsüz de olsa şaşar kalır buraya gelen,
bütün bu şeyler aydınlatır yüreğini.
Argos'u öldüren kılavuz da bakakaldı.
Gönlünce seyretti her şeyi bir bir,
sonra geniş mağaraya doğru yürüdü,
orada karşılaştı Kalypso'yla,
yüce Tanrıça görür görmez tanıdı onu:
Çok uzakta otursalar da birbirlerinden,
tanrılar gene tanırlar birbirlerini.
Ama ulu yürekli Odysseus'u göremedi içerde:
Deniz kıyısında oturmuş ağlıyordu o,
her vakit orda yer bitirirdi kendini
gözyaşları, hıçkırıklar, iniltilerle,
hasat vermez engine bakardı boyuna,
bakardı iki gözü iki çeşme.
    Kalypso, yüce Tanrıça, sordu Hermeias'a,
pırıl pırıl bir tahta oturttuktan sonra onu:
"Altın değnekli Hermeias, ne diye geldin bana?
Severim, bilirsin, sayarım seni,
ama öyle sık gelmezdin sen buralara,
söyle bakalım, niyetin ne?
Gönlüm yapmak ister dilediğini,
elimden gelen, yapılmaz bir şey değilse.
Ama dur, önce sana bir şeyler sunayım."

Tanrıça böyle dedi, bir masa koydu önüne.
Tanrı balı getirdi, kardı kızıl nektarı.
Yedi içti Argos'u öldüren Kılavuz Tanrı.
Karnını doyurduktan sonra bir güzel,
karşılık verdi ona, dedi ki:
"Neden geldin diye sorarsın, Tanrıça,
diyeyim sana her şeyi olduğu gibi:
Kendim istemedim, buraya gelmemi bana Zeus buyurdu,
acı engini geçmeyi kim ister, kim katlanır buna?
Hiçbir kenti yok buralarda ölümlülerin,
tanrılara sunu sunacak insan yok buralarda,
seçkin kurbanlar kesecek insan yok.
Ama hiçbir tanrı çıkamaz buyruğundan kalkanlı Zeus'un,
hiçbir tanrı karşı koyamaz onun isteğine.
Zeus diyor ki, bir yiğit varmış senin yanında,
en kara talihlisi Priamos'un kenti uğruna savaşanların,
dokuz yıl savaşmışlardı da hani,
yıkmışlardı kenti onuncu yılda,
sonra baba topraklarına döndüydüler hani,
yolda saygısızlık ettiydiler Athene'ye,
tanrıça da uğursuz yeller, koca dalgalar saldıydı üstlerine,
yok olduydu o zaman soylu arkadaşları tekmil,
yeller ve dalgalar buraya attıydı onu da.
İşte Zeus çarçabuk geri göndermeni buyurdu o adamı,
kaderinde yok sevdiklerinden uzakta ölmek,
geri dönmektir kaderi onun,
bir daha görmek sevdiklerini, yüksek çatılı evini."
Böyle konuştu, donakaldı Kalypso, yüce Tanrıça,
dile geldi, kanatlı sözler söyledi:
"Amma da kıskançsınız, tanrılar, yazık size!
Çok görürsünüz bir erkekle yatmasını bir tanrıçanın,
sevdiği erkeği koca diye almasını, açıkça,
gül parmaklı Şafak bir vakitler Orion'u almıştı hani,
rahat yaşayan tanrılar, çok gördüydünüz onu da,
bereket altın tahtlı kızoğlankız Artemis bir gün
Ortygie'de öldürdüydü onu tatlı oklarıyla.
Güzel örgülü Demeter de gönül vermişti İasion'a,
sarmaş dolaş olmuştu ikisi sevgiyle,
yatmışlardı üç kez sürülmüş bir tarlada,
ama Zeus ossaat aldıydı bu haberi,

erkeği tepelediydi göz kamaştıran yıldırımla.
Çok görürsünüz şimdi de, siz tanrılar,
şimdi de benim ölümlü bir erkekle yatmamı.
Oysa bir gün ben kurtardıydım onu,
bir gemi omurgasında tek başınaydı,
yıldırımla Zeus yarmıştı onun da hızlı gemisini,
sürmüştü şarap rengi denizlere.
Yok olmuş gitmişti soylu arkadaşları tekmil,
yeller, dalgalar atmıştı onu buraya.
Onu sevdim, aldım yanıma, besledim,
derdim, bir ölümsüz kılsam onu, hiç yaşlanmasa.
Madem hiçbir tanrı çıkamaz buyruğundan Zeus'un,
madem hiçbir tanrı karşı koyamaz onun isteğine,
Zeus hasat vermez denize açılmasını istediyse, gitsin,
ama ben nasıl göndereyim onu?
Denizin engin sırtında onu götürecek
ne arkadaş var, ne de kürekli gemilerim.
Gene de ona candan öğütler veririm,
saklamam baba toprağına sağ salim dönebileceği yolu."
Argos'u öldüren kılavuz karşılık verdi, dedi ki:
"Öylece gönder onu, Zeus'un öfkesinden sakın,
hışmına uğrayacak, zarar göreceksin yoksa."
Argos'u öldüren güçlü Tanrı böyle dedi, gitti.
Yüce Nymphe de gitti ulu yürekli Odysseus'u bulmaya,
götürecekti ona Zeus'un yolladığı haberi.
Kıyıda oturur buldu onu,
boyuna gözyaşı akıyordu gözlerinden,
tüketiyordu tatlı ömrünü, dönüşünü özleye özleye,
Nymphe'den hoşlanmıyordu artık o,
isteksiz uzanıyordu geceleri mağarada onun yanına.
Gündüzleri kayalarda, kumsallarda yer bitirirdi kendini
gözyaşları, hıçkırıklar, iniltilerle,
bakardı boyuna hasat vermez engine,
bakardı iki gözü iki çeşme.
Yüce Tanrıça yanında durdu, seslendi ona:
"Talihsiz adam, ağlayıp durma artık karşımda,
ömrünü boşuna tüketme, seni göndereceğim ben kendim.
Haydi git uzun tahtalar kes tunç baltanla,
geniş bir sal yap uydurup birbirine tahtaları,
dikine bir küpeşte kur üstüne,

sisli denizde o sal götürür seni.
Ben de ekmek, su ve kırmızı şarap veririm sana,
açlık çekmeyesin diye veririm bol bol.
Ayrıca rubalar giydiririm sırtına,
yollarım rüzgârı da arkandan,
sağ salim varasın baba toprağına,
yaygın gökte oturan tanrılar varmanı isterlerse, ama
hem işte üstündür onlar benden, hem kararda."
Böyle deyince o, çok çekmiş Odysseus donakaldı,
sonra dile geldi, söyledi kanatlı sözler:
"Sen başka bir şey düşünürsün, Tanrıça, dönüşümü değil,
ne diye denizin uçurumunu bir salla geçmemi istersin?
Olacak iş değil, korkunç bir şey bu!
Zeus püfür püfür yel estirse bile arkalarından
en dengeli hızlı gemiler geçemez denizi.
Gücüne gitmesin, ama ben sala falan binemem,
en büyük antla bana bir söz ver bakalım,
başına bela getirmek niyetim yok, de."
Böyle dedi, yüce Tanrıça Kalypso da gülümsedi,
eliyle okşadı onu, konuştu, diller döktü:
"Seni gidi seni, hiç laf etmezsin boşuna!
Düşünür taşınır, dersin diyeceğini!
Tanığım olsun Gaia ve üstündeki koca Uranos,
mutlu tanrıların en büyük, en korkunç antlarını dinleyen
Styks'ün yeraltında çağlayan suları tanığım olsun,
senin başına dert ve bela getirmeye niyetim yok!
Kendimi koyuyorum da senin yerine,
o zaman kendime nasıl bir yol ararsam
öyle bir yol öğütlüyorum şimdi sana.
Kötülük nedir bilmez benim aklım,
göğsümdeki yürek demirden değil,
göğsümdeki yürek yumuşacık."
Yüce Tanrıça böyle dedi, ossaat koyuldu yola,
Odysseus da yürüdü Tanrıça'nın izinden.
Tanrıça'yla yiğit vardılar oyuk mağaraya,
orada Tanrıça tahta oturttu Odysseus'u,
az önce Hermeias kalkmıştı o tahttan.
Nymphe, yesin içsin diye, bir sürü şey koydu önüne,
ölümlü insanlar ne yerse onlardan.
Tanrısal Odysseus'un karşısına oturdu kendisi de,

hizmetçileri tanrı şarabıyla tanrı balı getirdi ona.
Önlerindeki seçkin yemeklere uzattılar ellerini.
Yiyip içtikten sonra doyasıya,
dile gelde Kalypso, yüce Tanrıça, dedi ki:
"Çok kurnaz Odysseus, Zeus'tan doğma Laertesoğlu,
tezelden dönmek istersin demek, evine, baba toprağına,
hadi öyleyse, güle güle git.
Ama daha neler gelecek başına, bir bilse yüreğin,
baba toprağına varmadan önce,
bilsen bundan sonra neler çekeceğini,
karın Penelopeia'yı ne kadar özlersen özle,
kalırdın benimle, bekçi olurdun bu eve,
üstelik ölümsüz yapardım seni.
Övünürüm ondan aşağı olmamakla boyda bosta,
ölümlü kadınların tanrıçalarla görülmüş değil
beden güzelliğinde boy ölçüştükleri."
Çok sabırlı Odysseus karşılık verdi, dedi ki:
"Yüce tanrıça, bağışla beni,
ben bütün bunları bilmez değilim,
hem boyda bosta, hem güzellikten yana
uslu Penelopeia hiç kalır senin karşında.
Ne de olsa bir ölümlüdür o,
senin içinse ne yaşlanmak var, ne ölüm.
Neyleyim ki gece gündüz onda aklım,
tek istediğim şey, görmek sıla gününü.
Gene de acı çektirecekse ölümsüzlerden biri
şarap rengi denizin üstünde bana,
ne yapayım, o acıya da katlanacağım,
göğsümdeki yürek öylesine dayanıklı.
Neler çekmiş, nelere göğüs germişim
denizlerde, savaşlarda bundan önce.
Hazırım bundan sonra gelecek acılara da."
Odysseus böyle konuşurken güneş battı,
birdenbire karanlık kapladı ortalığı.
Yürüdüler oyuk mağaranın içine doğru,
sokuldular birbirlerine, oldular sarmaş dolaş.
Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
çabucak giydi Odysseus gömleğini, kaftanını,
Nymphe de gümüş renkli harmanisini atmıştı sırtına,
çok güzel ince bir harmaniydi bu,

altından güzel bir kemerle sardı belini,
örttü başını bir yaşmakla,
ve düşündü ulu yürekli Odysseus'un yolculuğunu.
Bir büyük balta verdi ona, tam avcuna uygun,
iki ağzı bilenmiş tunç bir balta,
sağlam bir sapı vardı zeytin ağacından.
Sonra da bir keser verdi eline pırıl pırıl,
geçti öne, yol gösterdi öbür ucuna doğru adanın.
Koca koca ağaçlar yetişmişti orada,
kızılağaçlar, kavaklar, bulutlara değen çamlar,
kupkuru olmuştu hepsi çoktan,
suyun üstünde yüzmeye elverişliydiler.
Gösterdikten sonra ona büyük ağaçların yerini
Kalypso, yüce Tanrıça, döndü evine,
Odysseus da koyuldu odun kesmeye,
yirmi ağacı bir çırpıda deviriverdi,
baltayla yontup düzeltti güzelce,
bir ip çekip denk getirdi hepsini.
Derken, delgiler getirdi Kalypso, yüce Tanrıça,
o da delikler açıp takozlar yaptı,
sonra birbirlerine çaktı tahtaları.
Bir marangoz ambar dibini nasıl ölçerse,
geniş bir yük gemisini ustaca yaparsa nasıl,
Odysseus da öyle en ve boy verdi salın döşemesine,
sık mertekler dikip kurdu küpeşteyi,
sonra geniş tahtalarla kaplayıp tamamladı onu,
bir direk yaptı, sereni taktı ona,
bir de dümen yaptı yönetmek için salı,
boydan boya örttü her yanı saz örgülerle,
sonra bol odun yükledi safra olsun diye dalgalara.
Bu sırada bez getirdi Kalypso, yüce Tanrıça,
yelken yapılacaktı bu bezlerle,
Odysseus biçti yelkenleri bir güzel,
bağladı halatı, ıskotayı, yaka iplerini,
sonra feleklerle indirdi salı denize.
Bitmişti dördüncü günde salın bütün işleri,
Kalypso uğurladı Odysseus'u adadan beşinci günü,
onu yıkamış, rubalar giydirmişti, güzel kokulu,
bir tulum siyah şarap vermişti yanına,
daha büyük bir tulum dolusu da su,

koymuştu kumanyayı bir meşin torbaya,
her türlü yiyecek vermişti bol bol.
Ardından uğurlu, tatlı bir yel saldı,
Odysseus da sevinç içinde açtı rüzgâra yelkeni.
Dümenin başında güzel güzel yönetiyordu salı,
bir damla uyku girmiyordu gözlerine,
bakıyordu Ülker'le genç batan Küçükayı burçlarına,
Kutupyıldızı'na göre yön veriyordu sala,
yerinde döner bu yıldız, boyuna Orion'a bakar,
dalmaz sularına Okeanos'un hiçbir vakit.
Öğüt vermişti ona Kalypso, yüce Tanrıça,
demişti o yıldızı hep solunda tut.
Denizlerde yol aldı on yedi gün,
on sekizinci günü sisler arasında
Phaiak toprağının dağları göründü,
çok yakınlardaydı kara,
duruyordu sisli denizde bir kalkan gibi.
Yanıkyüzlüler ülkesinden dönen Poseidon o ara
gördü onu Solymos Dağı tepesinden,
ilişti gözüne denizde yüzen sal,
yeri sarsan Tanrı öfkelendi yüreğinde adamakıllı,
söylendi kendi kendine, sallaya sallaya başını:
"Odysseus için verilmiş kararı tanrılar
ben Yanıkyüzlüler'deyken değiştirdiler demek!
Phaiakların toprağına yanaşacak nerdeyse,
orda kurtulacak başına gelen belalardan.
Ama ben daha bir sürü bela getirebilirim onun başına."
Böyle dedi, yığdı bulutları üst üste,
bir anda allak bullak etti denizi,
üçlü yabasını tutuyordu elinde,
salıverdi çeşitli yellerin kasırgalarını tekmil,
toprağı, denizi kapladı bulutlarla,
karanlıklar boşandı göklerden.
Euros'la Notos ve uluyan Zephyros,
ve koca dalgalarla açık gökten kopan Boreas,
estiler dört bir yandan boğuşa boğuşa.
Sızladı yüreği Odysseus'un, çözüldü dizlerinin bağı,
inleye inleye şöyle dedi ulu canlı yüreğine:
"Vay benim talihsiz başım, vay!
Bunu da mı görecektim sonunda?

Tanrıça'nın dediği doğru mu çıkıyor ne?
Daha çok çile dolduracaksın, demişti,
baba toprağına varmadan önce.
İşte hepsi gerçek oluyor şimdi.
Kalkanlı Zeus, engin gökyüzünü
nasıl da kaplıyor kara bulutlarla!
Allah bullak etti denizi,
tekmil kasırgaları koptu çeşitli yellerin,
ölüm uçurumu açılıyor önümde, besbelli!
Çok mutluymuş Danaolar, çok,
ne iyi ettiler öldüler yaygın Troya'da,
öldüler Atreusoğulları uğruna!
Can çekişen Peleusoğlu'nun çevresinde o gün
bir sürü Troyalı tunç kargılarını yağdırdıydı başıma.
Ben de o gün öleydim keşke,
bir mezarım olurdu, yayardı Akhalar ünümü.
Kaderim burda ölmekmiş meğer korkunç bir ölümle."
Böyle konuşurken o kendi kendine,
koca bir dalga indi yukarlardan aşağı,
gümbürtüyle çarptı sala, getirdi altını üstüne.
Odysseus saldan çok uzaklarda buldu kendini,
dümenin yekesi fırlamıştı elinden,
karmakarışık rüzgârlardan kopan kasırga
direği ortasından iki parça etmişti,
yelkenle sereni uzağa atmıştı, açık denize.
Odysseus suyun altında kaldı bi süre,
koca bir dalganın pençesinden kurtaramadı kendini,
çok ağırlaşmıştı Kalypso'nun verdiği rubalar da.
Neden sonra çıktı suyun yüzüne,
ağzından acı sular fışkırıyordu,
sel gibi dökülüyordu başından aşağı sular.
Böyleyken unutmadı salını gene de,
atıldı dalgaların içine, yakaladı onu,
ortasına oturup baktı ölümden kurtulmaya.
İri dalgalar salı ordan oraya sürükledi durdu,
güzün Boreas nasıl devedikenlerini salarsa ovaya,
ovada nasıl girerse yığınlar birbirleri içine,
sal da öyle gidip geliyordu bir dalgadan bir dalgaya,
şurda Notos tutup atıyordu onu Boreas'a,
şurda Euros bırakıyordu yakasını,

şurda Zephyros düşüyordu peşine.
Gördü onu güzel topuklu İno, Kadmos'un kızı,
eskiden insan sesli ve ölümlüydü bu Aktanrıça,
deniz tanrıları arasında sayılır oldu sonraları.
Gördü neler çektiğini, acıdı Odysseus'a,
bir martı oldu, pır etti, çıkıverdi sudan,
geldi oturdu salın üstüne, seslendi, dedi ki:
"Şu Poseidon, yeri sarsan, ne ister senden zavallıcık,
ne diye bunca belayı salar senin başına?
Taş çatlasa yok edemez o seni.
Sen gel yap ben ne dersem,
hiç benzemezsin akılsız bir adama:
Hadi çıkar rubalarını sırtından,
yeller götürsün salını bırak,
ulaşmaya bak Phaiakların toprağına
olanca gücünle yüze yüze,
orda kurtulmaktır kaderin senin.
Al şu tanrısal yaşınağı vereyim sana,
göğsünün altına dola onu,
ne acı var artık, korkma, ne ölüm.
Ama değdiği zaman karaya ellerin,
onu çöz at şarap rengi denize, uzağa,
atar atmaz da dön gerisin geri."
Tanrıça böyle konuştu, yaşınağı verdi ona,
daldı bir martı gibi dalgalı denize,
kara dalgalar örtüverdi üstünü.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus öylece kaldı,
seslendi ulu canlı yüreğine inleye inleye:
"Vay başıma gelen! Ölümsüzlerden biri
gene bir düzen mi kuruyor ne?
Yoksa ne diye, saldan in, desin bana?
Bu kez kolay kolay dinlemem sözünü,
'İşte senin kurtuluş yerin' dediği toprak
gözlerimden çok uzakta, çok.
En iyisi, ben bildiğimden şaşmam:
Salının tahtaları ekli durdukça birbirine,
ben de üstünde her şeye göğüs gererim,
dalgalar parçalarsa salımı kalmaz çarem,
denize atlar, koyulurum yüzmeye."
Bu düşünceler gidip gelirken gönlünde,

Poseidon, yeri sarsan, kaldırdı bir dalga,
korkunç, dev gibi bir şeydi bu,
onu başından aşağı yıktı üstüne.
Bir kasırga saman yığınına çullanır da nasıl,
oraya buraya savurursa saman çöplerini,
dalga da koca tahtaları öyle darmadağın etti.
Bindi Odysseus bir tahtaya, ata biner gibi,
çıkardı Kalypso'nun verdiği rubaları,
yaşınağı da hemencecik doladı göğsünün altına,
uzatıp kollarını, daldı denize, başladı yüzmeye.
Gördü onu güçlü Tanrı, yeri sarsan,
söylendi yüreğine sallaya sallaya başını:
"Denizlerde sürün bakalım şimdi de,
daha çok çekeceğin var senin,
Zeus'tan doğma Phaiaklara kavuşmadan.
Başına gelecek bela sanırım yeter sana."
Böyle dedi, kamçıladı güzel yeleli atlarını,
Aigai'ya doğru gitti, ünlü sarayına doğru.
Ama Athene, Zeus'un kızı, buldu başka çare,
tekmil öbür rüzgârların kesti yolunu,
hadi bakalım, dedi, hepiniz uykuya.
Bir tek çevik Boreas'ı estirdi, kırdı dalgaları,
Zeus'tan doğma Odysseus kavuşana dek
usta kürekçi Phaiakların iline,
kurtulana dek acılardan ve ölümlerden.
Kabaran denizin üstünde çalkandı durdu
tam iki gün iki gece,
yüreği kaç kez ölümü gelirken gördü.
Güzel örgülü Şafak getirince üçüncü günü,
rüzgâr birden düştü, deniz oldu çarşaf gibi.
Baktı Odysseus keskin gözleriyle
koca bir dalganın tepesinden,
işte şuracıktaydı toprak.
Nasıl sevinir çocuklar, bilirsiniz,
uzun bir hastalıktan kalkınca babaları,
kötü niyetli bir tanrı varmıştır üstüne,
öyle acılar çeker ki zavallı,
sanırsınız ha gitti ha gidecek,
ama bir gün öbür tanrılar kurtarır onu,
sevindirirler çocukları da bir güzel,

Odysseus'u öyle sevindirdi işte
toprakla ormanı karşıda görmek.
Yüzdü olanca gücüyle ayak basayım diye karaya.
Yaklaşınca sesini duyuracak kadar,
denizin kayalarda gürlediği geldi kulağına,
güm güm vuruyor, hopluyordu koca dalgalar,
köpükten burgaçlar yayılıyordu dört bir yana,
ne körfez, ne koy, ne bir sığınak vardı,
dimdik, sipsivri, pürtüklü kayalarla
giriyordu kıyı denize.
Sızladı yüreği Odysseus'un, çözüldü dizlerinin bağı,
acı acı söylendi ulu canına:
"Vay başıma gelen! Tam kırılmışken umudum,
Zeus çıkarsın karayı karşıma,
aşayım ben enginin uçurumlarını,
yüze yüze varayım toprağa,
ama bulamayayım çıkmanın yolunu köpüklü denizden.
Kayalar uzansın karşımda sipsivri,
dalgalar uğuldasın dört bir yanımda,
düz bir duvar gibi yükselsin önümde taş.
Deniz de öyle derin, öyle derin ki.
Bir karış yer yok kurtulmak için basacak.
Çıkayım derken ya alırsa bir koca dalga beni,
atarsa sert kayaların üstüne,
bunca çabamı çıkarırsa boşa.
Bulayım diye bir sığ yer
yüzer gidersem daha ötelere,
bir fırtına çıkıverir, beni kapar sürükler,
açık denize atar gerisin geri,
yem olurum balıklara bağıra çığıra.
Tanrı salarsa deniz canavarını üzerime,
hani, şu ünlü Amphitrite'nin beslediği!
İyi bilirim yeri sarsan tanrıyı, iyi,
büyük öfkesi var bana, kini var."
Kafasında, yüreğinde böyle düşünürken o,
iri bir dalga fırlattı onu pürtüklü kayaya,
derisi yüzülecek, çatır çatır kırılacaktı kemikleri,
neyse ki gök gözlü Athene korunma yolunu gösterdi:
İki eliyle yapışıverdi kayaya, soluya soluya,
öyle kaldı, dalga üstünden geçinceye dek.

Başına geleceği geçiştiriverdi öylece,
ama dalga geri döndü, gene saldırdı ona,
çekti kayadan, attı denize.
Deliğinden koparılan ahtapot vardır hani,
bir sürü çakıl yapışır kalır dokunumuna,
öyle kalmıştı kayanın sivrilerinde
Odysseus'un güçlü ellerinden yüzülen deriler.
Mutsuz Odysseus, içine gömüldü koca bir dalganın.
Gök gözlü Athene soğukkanlılık vermeseydi ona
ölüp gidecekti vakti gelmeden.
Uğuldayan dalganın içerisinden kurtardı kendini,
ilerledi kıyı boyunca yüze yüze,
iki gözü karşıda toprağa dikili,
sığınacak bir koy aradı, sığ bir kıyı.
Çok tatlı akan bir ırmağın ağzına vardı,
elverişli göründü burası gözüne,
kaya maya yoktu, rüzgâr falan hak getire,
akıntı yeriydi, anladı, yakardı yüreğinde:
"Kimsen, dinle beni, koca ırmak,
bittim denizde araya araya seni,
öfkesinden kaçarken Poseidon'un.
Ölümsüz tanrılar bile acır benim gibisine,
çok çektim, geldim sonunda sana,
kapandım dizlerine, acı bana ne olur,
ocağına düştüm, sığındım akıntına."
Böyle dedi, ırmak da akışını durduruverdi,
tuttu dalgayı, denizi dümdüz etti, çarşaf gibi,
kurtardı Odysseus'u, çekti aldı yatağına.
Odysseus dizleri üstüne yıkıldı,
kesildi eli ayağı, tükendi gücü,
deniz onda ne yürek komuştu, ne bir şey,
şişmişti gövde boydan boya,
sular fışkırıyordu ağzından burnundan.
Baygın düştü kıyıya, kesildi soluğu,
gömülü kaldı dipsiz yorgunluk içinde.
Sonra gene soluk aldı, yüreğinde toplandı gücü,
çözdü göğsünden Tanrıça'nın yaşmağını,
attı onu denize akan ırmağa,
koca bir dalga yaşınağı önüne kattı,
İno alıverdi yaşınağı kendi eliyle.

Odysseus da çıktı ırmaktan, uzandı sazlar arasına,
öptü bereketli toprağı, seslendi ulu yüreğine:
"Neler geldi benim başıma, neler!
Daha da neler gelecek kimbilir!
Geçirirsem bu uğursuz geceyi ırmak kıyısında,
korkarım içime işler buz gibi kırağı,
ortalığı saran çiy içime işler,
uyuşturur beni, alır bi solukluk canımı.
Buz gibi yel eser sabaha karşı ırmaktan.
Şu tepeye çıksam, girsem gölgeli ormana,
sık çalılar altına uzanır, yan gelirim,
ama ya sıcak bir yandan, yorgunluk bir yandan
alt eder de beni, bir tatlı uykuya dalarsam,
bir güzel yem olursam kurda kuşa."
Düşündü taşındı, en iyisi sığınmaktı
şu ırmağın yamacındaki ormana.
Tırmandı, vardı bir çalılığın dibine,
iki zeytin ağacı vardı orada,
fışkırıyordu ikisi de bir kökten,
biri yabaniydi, biri aşılı,
öyle girmişti ki birbiri içine bu iki ağaç,
ne esen yelin ıslak gücü geçerdi,
ne de yağmur sızardı diplerine,
öylesine sımsıkıydı yapraklar,
öylesine sarmaş dolaş.
Odysseus giriverdi bu ağaçların altına,
elleriyle bir döşek serdi kendisine,
yerde dökülmüş yaprak vardı bir sürü,
örtecek kadar iki-üç adamı,
koruyacak kadar kıştan soğuktan.
Çok çekmiş Odysseus gördü bunları, sevindi,
uzandı toprağa, örtündü yapraklarla.
Issız bir yer vardır hani, kimseciklerin olmadığı,
saklar orda insan kor parçasını kara kül dibinde,
korusun diye ateşi, uzaklarda ateş aranmasın diye,
işte Odysseus yapraklar içine öyle gömülmüştü.
Athene döktü uykuyu gözlerine,
kapadı o canım gözkapaklarını,
çabuk kurtulsun diye acı yorgunluktan.

Altıncı Bölüm

ODYSSEUS'UN PHAİAK İLİNE GELİŞİ

Çok çekmiş tanrısal Odysseus böyle uyurken,
yorgunlukla uyku alt etmişken onu,
Athene gitti Phaiakların yurduna, kentine.
Eskiden Phaiaklar engin Hypereia'da otururdu,
güçte üstün zorba Tepegözlere yakın,
Tepegözler onların topraklarını boyuna yağma ederlerdi.
Tanrı yüzlü Nausithoos onları kaldırdı,
götürdü yerleştirdi Skherie'ye,
alınteriyle yaşayan insanlardan uzağa.
Dört yandan surla çevirmişti kenti,
evler kurmuş, tapınaklar yapmıştı tanrılara,
tekmil toprakları dağıtmıştı.
Ama o çoktan boylamıştı Hades ülkesini,
düşünceleri tanrılardan gelen Alkinoos kraldı şimdi.
İşte gök gözlü tanrıça Athene gitti onun evine,
dert edinmişti Odysseus'u,
dönecek miydi yurduna, dönmeyecek miydi?
Doğru yürüdü çok süslü yatak odasına,
bir kız yatıyordu orada,
boyu bosu, görüntüsü tanrılara denk,
Nausikaa'ydı bu, ulu yürekli Alkinoos'un kızı
bir yanında bir hizmetçi yatıyordu, bir yanında bir hizmetçi,
şipşirin, canayakındı ikisi de,
pırıl pırıl kapı kanatları kapalıydılar.
Tanrıça, kızın yatağına yel gibi vardı,
benzemişti gemileriyle ün salmış Dymas'ın kızına,
Nausikaa'nın yaşıtıydı bu kız, severdi onu canı gibi.
Gök gözlü Athene bu kılıkla seslendi ona, dedi ki:
"Ne kaygısız doğurmuş, Nausikaa,
anan olacak kadın seni!

Güzel rubaların kalmış yüzüstü,
oysa geldi çattı evleneceğin gün,
hazırlık yapmalısın düğüne,
güzelce giyinip kuşanmalısın,
seni everenler de giyinip kuşanmalı.
Dillere destan olur böyle düğünler,
mutluluk getirir babana, ulu anana.
Tan ağarırken gidelim çamaşır yumağa,
geleyim ben de, tutayım işi bir ucundan,
çabucak olsun bitsin bu iş,
uzun zaman kız kalamazsın nasıl olsa.
Yaraşır sana koca olmak için yurttaşların,
Phaiak halkının en soylu kişileri.
Gün doğmadan kalk, dile ulu babandan,
hazırlatsın katır arabasını,
yükletsin rubaları, kuşakları, pırıl pırıl yaşmakları.
Yaya olmaz, arabayla gitmen gerek,
yunak kentten, biliyorsun, epey uzak."
Gök gözlü Athene böyle dedi, çıktı Olympos'a.
Tanrıların temelli yurdu derler oraya,
dokunmaz Olympos'a rüzgâr falan,
ne kar düşer, ne yağmur yağar,
bulutsuz gökyüzü yayılır masmavi,
ak ışınlar dolanır çepeçevre.
Orada geçirir tanrılar mutlu günlerini,
kıza yol gösterdi, gök gözlü, çıktı oraya.
Şafak da ossaat çıktı güzel tahtına,
uyandırdı güzel rubalı Nausikaa'yı.
Nausikaa şaşmış kalmıştı bu düşe,
yürüdü gitti evin içinden,
düşünü anlatacaktı anasına babasına.
İçerde buldu sevgili anasını babasını,
hizmetçilerle oturmuştu anası ocak başında,
çeviriyordu deniz gibi alacalı örekesini.
Kapıda karşılaştı babasıyla,
ünlü krallar toplantısına gidiyordu,
soylu Phaiaklar toplantıya çağırmıştı onu.
Dikildi sevgili babasının önünde, dedi ki:
"Hazırlatsana bana, canım babam,
güzel tekerlekli yüksek arabayı,

çamaşır yumak isterim gidip ırmağa,
pis pis durur ortada rubalarımız.
Sen en başta gelenlerdensin toplantıda,
tertemiz rubalar giyinmen gerek.
Sarayında beş oğlun yaşar,
ikisi evli, üçü delikanlı, bekâr,
hepsi yeni yıkanmış rubalar ister,
yoksa horona nasıl katılacaklar.
Bütün bunlara bakmak bana düşer."
Böyle dedi, utandı söz açmaya
sevgili babasına, düğününden.
Ama anladı baba her şeyi, dedi ki:
"Ne katırlarımı esirgerim senden,
ne de başka bir şeyimi, yavrum.
Güzel tekerlekli, yüksek arabayı
uşaklarım hazırlasınlar da git.
Yerleştirsinler üstüne sepetini de."
Böyle dedi, çağırdı uşakları,
onlar da ossaat koyuldular işe,
güzel tekerlekli katır arabasını çektiler dışarı,
hayvanları kuşatıp koştular arabaya.
Kız da parlak rubaları getirdi odadan,
tahtası cilalı arabaya yükledi.
Anası da öteberi koydu bir sepet dolusu,
türlü türlü yemişler vardı sepette, birçok,
bir de keçi tulumu vardı, şarap dolu.
Kız binince arabaya, verdi ona anası
altın bir ibrik içinde su gibi bir yağ,
sürünsün diye, yıkanırken hizmetçi kızlarla.
Nausikaa, ışıldayan dizginleri eline aldı,
şaklattı kamçıyı, katırlar sürdü arabayı gıcırtıyla,
olanca güçleriyle atıldılar öne,
kızı da götürdüler, rubaları da.
Hizmetçiler de yanı başında koşuyordu.
Vardılar ırmağın gürül gürül akan sularına,
orada yunaklar vardı, yaz kış dolu,
kaynaklardan buz gibi su fışkırıyordu,
en kirli çamaşırı yıkayacak kadar bol.
Orada çözdüler katırları arabadan,
saldılar anaforlu ırmağın kıyılarına,

otlasınlar diye bal gibi tatlı çimleri.
Kızlar indirdiler arabadan giysiler
attılar suyun kara yalağına.
Başladı yarış, çiğne babam çiğne.
Tekmil çamaşırlar yıkanıp durulandı,
serildi deniz kıyısına sıra sıra,
dalganın karaya uzanıp arada bir
çakıl taşlarını yıkadığı yere.
Güneşte kurumaktayken çamaşırlar,
kızlar yıkanıp kokulu yağlar süründüler,
sonra ırmak kıyısında doyurdular karınlarını.
Nausikaa'yla hizmetçileri yiyip içtikten sonra,
attılar başörtülerini başlarından,
başladılar hep birden top oynamaya.
Ak kollu Nausikaa'ydı oyunu yöneten.
Artemis, elinde oku, ordan oraya koşarsa nasıl,
koca Taygetos ya da Erymanthos Dağları boyunca,
yabandomuzları, hızlı geyikleri kovalar sevinir,
Nympheler, kalkanlı Zeus'un kızları,
sıçrar durur kırlarda onunla birlikte,
bir hoş olur yüreği Leto'nun,
Artemis başıyla, alnıyla geçer hepsini,
bütün güzeller içinde belli olur bir bakışta.
İşte öyle aşıyordu hizmetçileri
kızoğlankız Nausikaa da.
Gelince gerisin geri eve dönme vakti,
güzelim giysileri katlayıp koştular katırları.
Ama başka türlü düşündü gök gözlü Athene,
uyansaydı Odysseus, görseydi güzel yüzlü kızı,
o da götürseydi Odysseus'u Phaiakların kentine.
Derken kral kızı atıverdi topu havaya,
ama hizmetçinin eline değmedi top,
derin bir burgacın dibine düştü.
Kızlar bastılar çığlığı bir ağızdan,
tanrısal Odysseus uyanıp doğruldu,
olduğu yerde düşündü kafasında, yüreğinde:
"Vay başıma gelen! Kimlerin toprağına varmışım gene!
Kim bunlar, zorba, yabani, doğruluk bilmez insanlar mı?
Konuksever midirler yoksa, tanrılara karşı saygılı mı?
Çığrışan kızlar sarmış dört bir yanımı,

dağların sivri doruklarındaki Nympheler mi bunlar,
kaynaklarda, yemyeşil dere kıyılarında oturan?
Hadi kalkayım da bir göreyim şunları."
Tanrısal Odysseus böyle dedi, çalılıktan çıktı,
sık ormandan bir dal kopardı güçlü eliyle,
bol yapraklı bir daldı bu,
örttü onunla bedeninde erkekliğini.
Dağlarda büyümüş, gücüne güvenen bir aslan,
yağmurun, kasırganın altında yürürse nasıl,
iki gözü iki alev gibi yanarak,
en kuytu ağıllardan çalmak için sürüleri,
hazırdır sığırlara, koyunlara saldırmaya,
yabangeyiklerine saldırmaya hazır,
aç karnı buyurmuştur ona bunu,
öyle yürüyordu güzel örgülü kızlara doğru Odysseus da.
Çıkacaktı karşılarına çırılçıplak,
başka çaresi yoktu, ne yapsındı.
Çok korkunç göründü kızlara
tuzlu suda bozulmuş çıplak beden,
kaçıştılar dört bir yana, ta koylara dek.
Orada bir Alkinoos'un kızı kaldı,
Athene yürek koymuştu onun içine,
bedeninden çekip almıştı korkuyu.
Dimdik durdu Odysseus'un karşısında,
Odysseus da düşündü taşındı,
dizlerine sarılıp ona yalvarsın mıydı,
yoksa uzaktan bal gibi sözler mi döksündü,
yakarsın mıydı giysiler versin diye,
göstersin diye kentin yolunu.
Bir ara düşündü, baktı ki en iyisi
tatlı sözlerle yalvarmaktı uzaktan,
sarılırsa dizlerine kız belki ürkerdi.
Bal gibi dokunaklı sözlerle seslendi, dedi ki:
"Yalvarırım, kraliçem sana,
ister tanrı ol, ister insan.
Yaygın göklerdeki tanrılardansan,
ulu Zeus'un kızı Artemis olmalısın,
görünüşün, boyun bosun, dipdiri bedeninle tıpkı osun.
Yeryüzündeki ölümlü insanlardansan,
üç kez mutlu derim ulu babana, ulu anana,

mutlu derim kardeşlerine üç kez,
görürler bedenini oyuna yürürken, dal gibi,
ısınır göğüslerinde yürekleri kıvançla.
Ama bilirim kim olacak hepsinden mutlu,
alıp götürecek seni evine
sana en çok ağırlık veren talip.
Senin gibi bir insan görmedi gözlerim daha,
ne erkeklerden, ne kadınlardan.
Baktıkça bakasım geliyor sana.
Senin gibisini Delos'ta görmüştüm, Apollon Tapınağı'nda,
alabildiğine boy atmış bir hurma filizi görmüştüm.
İşte oraya da gittim bir sürü halkla,
ne dertler açtı başıma bu yolculuk, ne dertler!
Görünce onu şaşmış kalmıştı yüreğim,
böyle bir ağaç gövdesi çıkmamıştır topraktan,
baktıkça öyle şaşıyorum sana da, ey kadın,
dizlerine kapanmaktan çok korkuyorum, çok.
Bir bilsen, öyle acılar çektim ki,
daha dün kurtulabildim şarap rengi denizden,
Ogygie Adası'ndan ayrılalı beri
tam yirmi gün süründüm durdum,
kasırgalarla göklere yükselen dalgalar
tam yirmi gün sürükledi beni.
Tanrı bu kıyıya attı sonunda,
burada da ne yıkımlar gelecek başıma, kimbilir,
bu belalar bitmeyecek gibime gelir,
tanrılar yeni acılar mı yığacak başıma?
Bunca dertten sonra, acı bana, kraliçem,
sen dikildin karşıma ilkin,
bu toprakta, bu kentte, tek kişi tanımam.
Göster bana kentin yolunu,
bir parçavra ver, sarınayım,
getirmişsindir gelirken bez gibi bir şey.
Ne dileğin varsa, versin sana tanrılar,
bir evin olsun, bir de erkeğin,
onunla paylaşasın her şeyi,
erkekle kadının bir çatı altında
anlaşması kadar güzel, tatlı ne var,
çatlatır düşmanlarını, dostlarını sevindirir,
kendileri de mutluluk içinde yaşar."

Ak kollu Nausikaa karşılık verdi, dedi ki:
"Hiç de benzemezsin, yabancı, kötü ve aptal bir adama.
Olymposlu Zeus'tur insanlara mutluluktan pay veren,
iyi günü, kötü günü üleştirir dilediği gibi.
O sana bu acıları vermişse, katlan,
ama mademki geldin bizim toprağımıza, kentimize,
ne giysiden yoksun kalırsın, ne başka şeyden,
ne gerekirse veririm sana hepsini,
veririm çaresiz kalmış, yalvaran birine ne vermek gerekirse.
Sana gösteririm kentin yolunu,
adını söylerim burada oturan halkın,
Phaiaklar oturur bu kentte, bu toprakta,
kızıyım ben de ulu yürekli Alkinoos'un,
Phaiaklarda babam tutar elinde bütün gücü."
Böyle dedi, buyurdu güzel örgülü hizmetçilerine:
"Durun, kadınlar, durun!
bir erkekten böyle kaçmak neye?
Bir düşman mı sandınız bu adamı?
Phaiakların toprağına savaş getirecek adam
daha doğmadı anasının karnından,
hiçbir zaman da doğmayacak,
ölümsüz tanrılar sever bizi canı gibi,
başka insanlar da gelip karışmaz bize,
otururuz biz çok uzak kıyılarda,
en ucunda çok dalgalı denizin.
Bu zavallı adam gelmiş buraya dek sürüne sürüne,
kucağımızı açmalıyız biz ona,
az da olsa candan bir şey vermeliyiz,
bütün yabancılar, dilenciler gelir Zeus'tan,
verin ona bir gömlekle bir harmani
şu yıkanmış çamaşırlardan,
ırmakta, kuytu bir yerde yıkayın onu."
Böyle dedi Nausikaa, ulu canlı Alkinoos'un kızı,
kadınlar da durup çağırdılar birbirlerini.
Uydular Nausikaa'nın buyruğuna,
kuytu bir yere götürdüler Odysseus'u,
bir gömlek koydular önüne,
bir harmani ve çamaşır koydular,
bir de altın ibrik içinde duru bir yağ,
dediler, buyur, ırmağın akıntılarında yıkan.

Tanrısal Odysseus da onlara şöyle dedi:
"Kızlar, hele şöyle uzak durun benden,
omuzlarımı yıkarım ben kendim,
deniz kirini atarım üstümden,
sonra ovunurum verdiğiniz şu yağla.
Çoktan yağ görmedi, ovulmadı derim.
Ama utanırım, sizin önünüzde yıkanamam,
görünemem güzel örgülü kızlara çırılçıplak."
Odysseus böyle dedi, onlar da uzaklaştılar,
gelip söylediler bunu kral kızına,
tanrısal Odysseus da yıkadı bedenini suyun köpüğünde,
temizledi sırtına, geniş omuzlarına yapışan yosunları,
ekin vermez denizin kirini sildi başından,
bir güzel yıkanıp yağlar süründü.
Giyindi kızoğlankız Nausikaa'nın verdiği şeyleri,
Zeus'tan doğma Tanrıça Athene
daha iri, daha kocaman görünmesini sağladı,
saçları dökülüyordu başından kıvır kıvır,
tıpkı sümbül çiçekleri gibi.
Nasıl bir usta adam gümüşün üstüne altını dökerse,
Hephaistos'la Pallas Athene'nin yetiştirdiği bir usta adam,
alacalı sanatıyla insanın ağzını açık bırakırsa nasıl,
o da öyle döktü başından, omuzlarından güzelliği.
Gelip oturduğu zaman deniz kıyısına,
güzelliği, alımı öyle pırıl pırıldı ki
genç kız baktı, şaştı kaldı.
Derken döndü güzel örgülü hizmetçilerine, dedi ki:
"Dinleyin beni, ak kollu hizmetçilerim, diyeyim size;
Olympos'taki tanrıların isteği olmadan
tanrısal Phaiakların arasına karışamazdı bu adam.
Demin yüzüne bakılmaz gibi geldi bana,
şimdiyse tanrılara benzer, engin gökte oturanlara.
Ne olur, böylesine bir gün kocam desem,
kalsa burda, otursa bizim yanımızda.
Bu yabancıya yiyecek, içecek verin kızlar, hadi."
Böyle dedi, onlar da uydular ona,
ossaat yerine getirdiler buyruğunu.
Bol yiyecek, içecek serdiler Odysseus'un önüne.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus da yedi içti tıkabasa,
aç, susuz kalmıştı bunca zaman.

Bu ara ak kollu Nausikaa uğraştı başka şeylerle,
çamaşırı katlayıp güzelim arabaya koydurdu,
koşturdu tek tırnaklı katırları,
kendisi de atladı arabaya,
çağırdı Odysseus'u, konuştu, diller döktü:
"Hadi kalk, yabancı, kente gidelim,
götüreyim seni babamın evine,
akıldan yana üstün bir adamdır o,
Phaiakların en ileri gelenlerini görürsün orada.
Bak sana diyeyim ne yapacağını,
aklı başında bir adam görünürsün bana:
Biz geçerken tarlalar üzerinden,
insanların işlediği topraklardan geçerken,
sen de hizmetçilerimle hızlı hızlı yürü,
gel katırların, arabanın arkasından.
Ben göstereceğim sana kente giden yolu,
yüksek bir duvar sarar onu çepeçevre,
güzel iki liman görünür kentin iki yanında,
boğazları açılır daracık daracık,
iki ucu kıvrık tekneler dizilidir yol boyunca,
kayıkhaneye girmiştir bir tekne,
bir meydan vardır işte orada,
ortasında bir Poseidon anıtı vardır,
döşemesi dağdan getirilmiş düzgün taşlardandır,
orada kara tekneleri donatmakla uğraşılır,
halatlar, yelkenler yapılır, kürekler parlatılır,
Phaiaklar uğraşmaz oklar ve yaylarla,
seren, kürek, dengelı gemiler yapmaktır onların işi gücü,
alacalı denize coşa coşa açılırlar bunlarla.
Kaçınmalıyım onların pis dedikodularından,
korkarım, arkamdan kötü laf etmesinler,
-densiz kişiler vardır halk arasında-,
çıkar aşağılık adamın biri, şöyle der:
–Kim bu, Nausikaa'nın ardından gelen yabancı,
nerde bulmuş bu yakışıklı, boylu boslu adamı?
Yoksa kendine bir koca mı seçti ne?
Gemisi batmış biri olmasın,
gelmiş buralara sığınmış biri,
yakın komşularımız yok, uzaktan gelmiş olmalı.
Yoksa durmadan yalvardı yakardı da,

bir tanrı mı indirdi göklerden
alsın götürsün onu, mutlu günler yaşatsın diye?
Hadi bakalım, hayırlısı!
Dön dolaş dışardan bir koca bulmuş olacak,
az mı hor gördü bizim halktan olanları,
ona talip birçok ünlü Phaiakları istemedi.–
Dedikoduya meydan vermemeli bir kız.
Böyle bir kızı ben de ayıplardım doğrusu,
anası babası varken, gitsin karışsın erkeğe,
onlardan habersiz, düğünü olmadan, güpegündüz.
Bak, yabancı, noksansız yaparsan benim dediğimi,
dönüşünü çabucak sağlayabilir babam.
Rastlayacağız yol kenarında Athene'nin bir korusuna,
pırıl pırıl kavaklardan bir koru,
içinde bir pınar var, çimenlik iki yanı,
babamın bir bahçesi var orada,
meyve verir istediğin kadar,
kente çok yakın, bağırsan duyulur.
Biz kente varıp babamın evine girene dek
sen orada dur, otur bekle.
Hesapla bizim eve girdiğimiz vakti,
sen de Phaiakların kentine doğru yollan,
sor ulu yürekli Alkinoos'un, babamın evini,
orada yoktur onu bilmeyen
gösterir sana ufacık çocuklar bile.
Yiğit Alkinoos'un evi gibi ev yok
Phaiakların tekmil evleri arasında.
Avluyu aşıp girince evin içine,
geç büyük sofayı bi koşu, anama var,
oturur ocak başında, yün eğirir ateşe karşı,
alacalı renklere bak bak şaş,
sırtını direğe dayamıştır anam,
oturur hizmetçileri de arkasında.
Tahtındadır babam, sırtı ocağa dönük,
şarabını içer yudum yudum,
ölümsüz bir tanrı sanırsın onu.
Dosdoğru gider, dayarsın ellerini anamın dizlerine,
görürsün sıla gününü, olursun mutlu:
Ne kadar uzaklardan gelirsen gel,
iyi duygular kıpırdatırsan yüreğinde anamın,

hazır ol sevdiklerine kavuşmaya,
güzel yapılı evine, baba toprağına."
Böyle dedi, şaklattı parlak kamçıyı katırların sırtında,
katırlar hızla uzaklaştılar akan ırmaktan.
Bir dörtnal gidiyorlardı, bir rahvan.
Nausikaa sıkıyordu dizginleri,
kamçıyı yerinde kullanıyordu,
düşünüyordu yaya giden hizmetçilerle Odysseus'u.
Athene'nin kutsal korusuna vardılar gün batınca,
tanrısal Odysseus kaldı orada,
başladı ulu Zeus'un kızına yakarmaya:
"Kalkanlı Zeus'un gücü tükenmez kızı, dinle beni!
Bari şimdi eğil üstüme, ne olur,
yeri sarsan ünlü tanrı beni kinle kovaladı durdu,
çok acılar çektim, çok acılar,
sen bir kez olsun uzatmadın bana elini.
Şimdi Phaiaklar beni dostça karşılasınlar, bırak,
bırak, şimdi acısınlar bana."
Yakara yakara böyle dedi,
Pallas Athene de dinledi onu.
Ama görünmedi, çıkmadı karşısına,
ödü kopuyordu amcasından,
Poseidon çok içerliyordu tanrıya denk Odysseus'a,
Odysseus baba toprağına varana dek içerleyecekti.

Yedinci Bölüm

ODYSSEUS ALKİNOOS'UN SARAYINDA

Çok çekmiş tanrısal Odysseus böyle yakarıyordu işte.
Kızı da kente doğru götürüyordu katırların gücü.
Nausikaa varınca babasının şanlı evine,
durdu dış kapı önünde, karşıladı onu kardeşleri,
tanrılara denk delikanlılar arabayı sardılar,
çözdüler katırları koşumdan, rubaları taşıdılar içeriye.
Kız yukarı çıktı, kendi odasına,
ateş yakmıştı ona oda hizmetçisi,
Eurymedousa, Epiroslu ihtiyar.
Epiros'tan iki kıvrımlı gemi getirmişti onu ta eskiden,
onur payı diye seçmişlerdi Alkinoos'a,
tekmil Phaiakları yönetirdi Alkinoos,
halkı sayardı onu bir tanrı gibi.
Sarayda bu kadın büyütmüştü ak kollu Nausikaa'yı,
şimdi de ateş yakmış, hazır ediyordu yemeğini.
O sırada Odysseus da tuttu kentin yolunu,
onu hep koruyan Athene bol sis döktü çevresine,
ulu canlı Phaiaklardan biri görmesin diye onu yolda,
laf atıp kim olduğunu sormasın diye.
Ama güzelim kente tam girecekken,
gök gözlü Athene çıkıverdi karşısına,
küçük bir kız kılığında, elinde bir testi,
durdu önünde tanrısal Odysseus'un,
tanrısal Odysseus da ona sordu:
"Yavrum, beni Alkinoos'un konağına götürür müsün?
Kralıymış o adam bura insanlarının.
Yabancıyım, çok çektim yollarda, geldim buraya,
uzak bir ülkeden geldim, deniz aşırı,
tanımam burada oturanlardan bir tek kişi."
Gök gözlü Athene buna karşı dedi ki:

“Gel, konuk baba, göstereyim sana aradığın evi,
çok yakın benim kusursuz babamın evine.
Hiç ses çıkarmadan düş arkama,
yüzüne bakma kimsenin, bir şey sorayım deme,
iyi karşılanmaz burada yabancılar,
güler yüz gösterilmez dışardan gelene,
tez giden gemileridir tek güvendikleri,
yeri sarsan tanrının armağanıdır onlara,
koca enginleri aşarlar bu gemilerle,
gemiler kanat kadar, düşünce kadar hızlıdırlar.”
Pallas Athene böyle konuşup yol gösterdi,
tez yürüyen tanrıçanın arkasından gitti o da.
Kentin içinde yanlarından geçiyordu Phaiakların,
ama gemileriyle ünlü Phaiaklar onun farkında değillerdi,
güzel örgülü, güçlü tanrıça göstermiyordu onlara Odysseus’u,
tanrısal bir sis dökmüştü Odysseus’un üstüne.
Odysseus bakıyordu şaşarak limanlara, dengeli gemilere,
yiğitlerin toplandığı alanlara bakıyordu,
bölmeler ve burçlarla donatılmış geniş, yüksek surlara.
Çok şaşılacak şeylerdi bunlar sahiden.
Vardıkları zaman kralın şanlı konağına,
gök gözlü tanrıça Athene dile geldi, dedi ki:
“İşte göster dediğin ev, konuk baba,
Zeus’un beslediği krallar şölendeler içerde,
haydi hiç çekinmeden gir içeri,
insan atılgan olmalı başarmak için bir işi,
hele dışarlardan gelmiş olursa o insan.
Saraya girer girmez git doğru kraliçenin yanına:
Onun adı Arete’dir, kendi de erdemli,
anası babası Alkinoos’u dünyaya getiren soydan.
Poseidon, yeri sarsan Tanrı,
Nausithoos’a baba olmuştu ilkin,
birleşmişti kadınların en güzeli Periboia ile,
en küçük kızıydı Periboia ulu canlı Eurymedon’un,
taşkın canlı devlerin kralıydı Eurymedon bir zamanlar,
ama yok etti tanrıya saygısız halkını da, kendini de.
İşte bu Periboia ile birleşti Poseidon,
kadın da doğurdu ulu canlı Nausithoos’u,
Nausithoos da sonradan Phaiaklara kral oldu,
babası oldu Reksenor’la Alkinoos’un,

gümüş yaylı Apollon öldürdü Reksenor'u yeni evliyken,
oğlu olmamış, bir tek kız çocuk bırakmıştı,
Arete bu kız çocuğuydu işte,
Alkinoos kendine karı aldı onu,
Arete'yi öyle saydı, öyle saydı ki,
hiçbir kadın böyle sayılmadı yeryüzünde,
erkeğinin buyruğunda, evinde yaşayan hiçbir kadın,
hem çocukları, hem kocası saydı onu yürekten,
halk da bir tanrıça gibi baktı ona,
tatlı sözlerle selam verirlerdi kente inince o,
çok akıllıydı, iyi yürekliydi de ondan,
yatıştırırdı bütün kavgalarını erkeklerin.
İyilik dilerse o kadın yüreğinde sana,
umudun olsun sevdiklerini bir daha göreceğine,
yüksek çatılı evine döneceğine, baba toprağına."
Gök gözlü Athene böyle dedi, uçtu gitti
hasat vermez denizin üstünden,
ayrıldı şipşirin Skherie'den, vardı Marathon'a;
geniş sokakları olan Atina'ya vardı,
girdi o sağlam yapılı evine Erekhteus'un.
Bu ara Odysseus da gitti Alkinoos'un şanlı konağına,
giremedi içeri, gözleri kamaşıverdi,
durakaldı tunç eşiğin önünde,
ulu canlı Alkinoos'un yüksek çatılı sarayı
ışıldıyordu güneş gibi, ay gibi!
Tunç duvarlar uzanıyordu iki yanda
girişten ta içerilere kadar,
kuşaklar vardı bu duvarlarda, mavi mineden,
altın kapılar açılıyordu sağlam evin içerisine doğru,
eşikleri tunçtan, söveleri gümüştendi,
iki yanları ve kapı tokmakları altından.
Yerde iki köpek vardı, biri altındı, biri gümüş,
bütün ustalığını göstermişti Hephaistos bunlarda,
korusunlar diye ulu canlı Alkinoos'un konağını,
ölümsüzdüler ve hiç eskimek bilmeyeceklerdi.
İçerde tahtlar vardı duvarlara dayalı,
girişten uç köşelere dek sıra sıra,
üstlerine incecik örtüler serili,
güzel şeylerdi bunlar, kadınların dokuduğu.
Tahtlarda Phaiakların önderleri otururdu,

bolluk içinde yer içerlerdi bütün yıl.
Heykeller dikilmişti güzel ayaklıklar üstüne,
yanan çırağılar tutuyordu ellerinde altından delikanlılar,
konaktaki şölenleri aydınlatmak için geceleri.
Elli hizmetçi kadın vardı konakta,
kimisi elma sarısı buğday öğütüyordu değirmen taşında,
tezgâhlarda bez dokuyordu kimisi,
öreke çeviriyordu yapraklar gibi dönen,
kavakların tepesindeki yapraklar gibi,
dokunan ince bezlerden yağ sızıyordu damla damla.
Phaiaklar tekmil öbür erkeklerden nasıl üstünseler
denize ustaca sürmekte hızlı gemileri,
kadınları da dokumada öyle üstündüler,
güzel işler başarmayı Athene bağışlamıştı onlara,
halim selim, tertemiz bir yürek bağışlamıştı.
Bir büyük bahçe vardı avlu dışında, kapılara yakın,
dört dönümlük, çitlerle çevrili çepeçevre:
Ağaçlar dal budak salmıştı burda kocaman kocaman,
armut ve nar ağaçları, pırıl pırıl yemişli elma ağaçları,
bal gibi incirler, yemyeşil fışkıran zeytinler,
ne yok olur, ne eksilir yemişleri bu ağaçların,
yaz, kış ara vermeden bütün yıl yeşerirler.
Zephyros estikçe biri biter, biri düşer,
taze armut biter kuruyan armut yerine,
elma üstüne elma biter, salkım üstüne salkım,
incir üstüne incir biter.
Bir bağ var ötede, salkım salkım üzümlü,
arada bir güneşlik çardaklar kurulu,
işte kızarmış salkımlar, koparılıp ezilmeye hazır,
ama koruklar var yanı başında,
çiçek dökmedeler yeni yeni,
alttan da başka başka salkımlar kızarır.
En dipte, öbür ucunda bağın,
asma kütüklerinin yanında, düzenli bostanda,
fışkırır yol boyunca çeşit çeşit bitkiler.
Bağın içinde iki çeşme akar,
biri dolaşır bütün bahçeyi,
biri gider avlu eşiğinden yüksek konağa doğru,
hep bu çeşmeden su alır yurttaşlar.
İşte parlak armağanlar bunlardı,

tanrıların Alkinoos'a verdiği.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus
orada durup baktı bir süre.
Gönlünce seyrettikten sonra her şeyi,
atlayıverdi eşiği, girdi evin içine:
Phaiakların önderleriyle danışmanlarını
keskin gözlü Hermeias'a taslarıyla şarap sunar buldu,
yatmaya gitmeden, ona sunarlardı en son.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus yürüdü evin içinden,
yoğun sis vardı üstünde, Athene'nin döktüğü,
yürüdü Arete'ye ve Kral Alkinoos'a doğru.
Dizlerine kapandı Arete'nin, sarıldı kollarıyla ona,
Odysseus'u saran sis ossaat dağıldı.
Birdenbire önlerinde bir adam görünce ordakiler,
yuttular dillerini, apışıp kaldılar,
Odysseus da başladı yalvarmaya:
"Arete, tanrıya denk Reksenor'un kızı,
saygıdeğer eşi ulu yürekli Alkinoos'un,
çok acılar çektikten sonra, bak işte,
kapanıyorum ayaklarına, dizlerine senin,
yalvarıyorum tekmil konuklarına ayrı ayrı:
Mutlu yaşamayı bağışlasın tanrılar size,
bırakasınız çocuklarınıza evinizin varlığını,
halkın size verdiği onur payını bütün!
Yola koyun beni, tezelden gönderin yurduma,
çile doldururum ne zamandır sevdiklerimden uzakta."
Böyle dedi, gitti ocağın külleri içine oturdu,
kesiliverdi bir anda herkesin sesi soluğu.
İhtiyar Ekheneos söz aldı az sonra,
en yaşlısıydı o Phaiak yiğitlerinin,
söz söylemede de çok üstündü,
eski şeyler bilirdi bir sürü.
İyi niyetle konuştu, dosdoğru dedi ki:
"Olmadı bu, Alkinoos, yakışmaz doğrusu
konuğun yerde oturması, ocağın külleri arasında.
Hepimiz sustuk sen konuşasın diye.
Hadi kaldır, gümüş kakmalı bir tahta oturt konuğu,
karsınlar şarabı, buyur uşaklara,
sunu sunalım yıldırım savuran Zeus'a,
odur yalvarıcılara yoldaşlık eden.

Kâhya kadın da yemek versin içerden konuğumuza."
Duyunca bu sözleri Alkinoos'un kutsal gücü,
çok bilmiş, akıllı Odysseus'u elinden tuttu,
kaldırdı ocak başından, parlak bir tahta oturttu,
yerinden kaldırmıştı yanı başındaki Laodamas'ı,
yiğit oğlunu.
Alkinoos severdi bu oğlunu çok.
Hizmetçi kadın su getirdi el yıkamak için
gümüş bir leğen üstünde altın bir ibrikle,
sonra da cilalı bir sofra serdi önüne.
Saygıdeğer kâhya kadın da getirdi üstüne ekmek koydu,
ne yiyecek varsa hepsinden sundu bol bol.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus da yedi içti.
O sıra seslendi uşağa Alkinoos'un gücü:
"Sağrakta şarabı kar, Pontonoos,
hepimize şurda dağıt, sunu sunalım Zeus'a,
odur yalvarıcılara yoldaşlık eden."
Böyle dedi, Pontonoos da bal gibi şarabı kardı,
sonra döktü herkesin tasına o şaraptan.
Onlar da sunu sundular önce,
sonra içtiler canları çektiğince.
Yiyip içildikten sonra doyasıya,
Alkinoos söz aldı aralarında, dedi ki:
"Phaiakların önderleri, danışmanları, dinleyin beni,
yüreğim göğsümde ne buyurur, diyeyim size:
Şölen bitti, dönün isterseniz evlerinize,
yarın ağarırken tanyeri
çağırın büyüklerimizden daha çoğunu,
ağırlayalım bu sarayda konuğumuzu,
güzel kurbanlar sunalım tanrılara,
sonra da görüşelim bakalım bu işi,
konuğumuz bizim kılavuzluğumuzla nasıl dönecek
o çok uzak baba toprağına,
kazasız belasız, sevinçten uça uça,
dileriz yolda hiç sıkıntı çekmesin
yurduna ayak basıncaya dek.
Sonra ne gelecekse başına gelsin,
kader ipliğini büken güçlü tanrılar ona
anasının karnından doğduğu gün
hangi kumaşı dokumuşlarsa onu giysin.

Yoksa gökten gelme bir ölümsüz mü bu,
bir şeyler mi kurar tanrılar bizim için?
Oldum olası görünmüştür tanrılar bize,
şanlı yüzlük kurbanlar kestiğimizde,
bizimle şölen eder, otururlar oturduğumuz yere,
ıssız yollarda yolcumuza da görünürler,
hiç saklanmazlar onlar bizden,
çok yakınız çünkü onlara biz,
Tepegözler ve Devlerin yabani soyları gibi yakınız."
Karşılık verdi çok çekmiş Odysseus, dedi ki:
"Böyle şeyler getirme Alkinoos aklına,
benim yaygın gökte oturan ölümsüzlere benzer yerim yok,
ne yapım benzer onlara, ne boyum bosum,
ölümlü insanlardanım ben.
Çok çile çeken bir insan varsa bildiğiniz
ona benzerim benzesem benzesem,
daha da büyük çilelerden söz edebilirim size,
tanrıların buyruğuyla çekmediğim acı yok benim.
Ama bırakın şimdi derdi merdi, karnımı doyurayım,
daha aşağılık bir şey yok bu köpek karından,
yüreğimiz yas ve üzüntüyle dolu olunca bile
buyurur bize, hatırlatır durur boyuna kendini.
Bakmaz sızlamasına yüreğimin,
buyruklar verir, hadi ye iç, der,
bütün dertlerimi unutup doyurmam gerekir onu,
bütün çektiklerimi unutturur bana,
yalnız beni doyur, der, doyur beni.
Ama siz, ağarır ağarmaz gün, yapın gerekeni,
çıkarın bu çok çekmiş talihsizi yurdunun toprağına,
daha çok acılar çekeceksem ne çıkar sanki,
yurdumu görür görmez yitireyim ömrümü,
tek göreyim malımı mülkümü, adamlarımı,
yüksek çatılı evimi."
Böyle dedi, dinleyenler beğendiler bu sözleri,
dediler, yurduna gönderilsin bu konuk, hakça konuştu.
Sundular sunularını, içtiler canları çektiğince,
sonra herkes yatıp uyumaya gitti evine.
Bir tanrısal Odysseus kalmıştı sarayda,
Arete'yle tanrı yüzlü Alkinoos yanında oturmuşlardı,
hizmetçiler boş kapları kaldırmadaydı,

aralarında ak kollu Arete başladı söze,
tanımıştı Odysseus'un sırtındaki gömlekle abayı,
o güzel rubaları hizmetçi kadınlarıyla kendisi dokumuştu,
seslendi ona, kanatlı sözler söyledi:
"Sana şunu soracağım ilkin, konuğumuz:
Kimsin sen? Hangi insan soyundan? Bu rubaları kim verdi sana?
Denizlerde sürüldüm de vardım buraya, demedin mi?"
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi, dedi ki:
"Gökteki tanrılar öyle çok çile verdiler ki bana,
anlatmak çok zor, Kraliçem, bütün çektiklerimi!
Ama öğrenmek istediğini anlatacağım sana:
Ogygie adlı bir ada var, ta uzakta, denizin ortasında,
Atlas'ın kurnaz kızı oturur orada, Kalypso,
güzel belikli, korkunç bir tanrıça,
ne bir tanrı uğrar ona, ne ölümlü bir insan.
Kötü niyetli bir tanrı düşürdü beni
onun ocağına, tek başıma.
Ak yıldırımıyla Zeus parçaladıydı tez giden gemimi,
sonra sürdüydü beni şarap rengi denizin ortasına.
Yok olmuş gitmişti soylu dostlarımın hepsi,
bir ben kaldıydım su üstünde dokuz gün,
sarılmıştım kollarımla çift kıvrımlı gemimin omurgasına,
tanrılar Ogygie Adası'na attılar beni
kapkara gecenin ortasında onuncu günü,
orada Kalypso oturur, o korkunç Tanrıça, güzel belikli,
aldı beni, candan baktı bana, sevdi, besledi,
seni ölümsüz kılayım, derdi, hiç yaşlanmayasın,
ama göğsümde yüreğim bir türlü istemezdi bunu.
orada yedi yıl kaldım zorla,
ıslattım durdum rubalarımı gözyaşlarımla,
o tanrısal rubaları, Kalypso'nun bana verdiği.
Yıllar döne döne geçti, geldi çattı sekizinci yıl,
buyurdu Tanrıça, hadi çık yola, dedi, yurduna dön,
ya Zeus'tan bir haber almış ya da fikrini değiştirmişti,
ekli tahtalardan bir salla yolladı beni,
bol yiyecek ve tatlı şarap koydu yanıma,
ölümsüz giysiler verdi giyineyim diye,
bir yel saldı ardıma, uğurlu ve tatlı.
Gittim on yedi gün tam salımla denizlerde,
göründü on sekizinci gün toprağınızın gölgeli dağları,

sevindi içimde canım yüreğim ama,
çok çekeceklerim varmış benim daha!
Nice çileler hazırlamış bana Poseidon, yeri sarsan!
Saldı üstüme yelleri, yolumu tıkadı benim o,
bir karıştırdı denizi, bir allak bullak etti ki, anlatamam,
inledim inim inim, bırakmadı salın üstünde beni dalga,
bir kasırga darmadağın etti salı,
ben de aşmaya koyuldum engini, yüze yüze,
yel ve deniz beni atıncaya dek sizin toprağınıza.
Karaya çıkacakken dalga bir daha çullandı üstüme,
koca bir kayaya, biçimsiz bir yere attı beni,
yeniden yüzmeye koyuldum geri çekilip,
vardım bir ırmak ağzına, uygunca bir yere,
kaya maya yoktu, rüzgâr falan hak getire,
attım kendimi kıyıya yarı baygın,
tanrısal gece kaplamıştı ortalığı,
çıktım Zeus'un akıttığı ırmaktan,
uzandım gittim çalılıkların arasına,
örttüm üstümü baştan başa yapraklarla,
tanrı da sonsuz bir uyku döktü gözüme.
Uyudum bütün gece, şafaktan günün ortasına dek,
orada, yapraklar arasında, yana yana yüreğim.
Varırken gün ikindiye, uyandım tatlı uykudan,
kızının hizmetçileri top oynarlar baktım kıyıda,
kızın da ortalarındaydı, tıpkı bir tanrıça.
Gittim yalvardım ona, ağırbaşlı dinledi beni,
gösterdi soyuna uygun bir akıl gücü,
bu kadarını ummazdım doğrusu bu genç kızdan,
aklı başında olmaz gençlerin çoğu.
Bana bol ekmek verdi, kızıl şarap verdi,
yıkattı ırmakta, giydirdi şu gördüğün giysileri.
İşte gerçeği olduğu gibi söyledim sana
yüreğim yanarken acılar içinde."
Alkinoos karşılık verdi ona, dedi ki.
"Benim kızım ödevini tam yapmamış, konuğum,
madem hizmetçileri vardı yanında,
ve madem sen yalvardıydın ona ilkin,
ne diye evimize getirmedi alıp seni?"
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Çıkışma bu yüzden kusursuz kızına, yiğidim,

hizmetçilerimle gel arkamdan, dedi bana o,
ama utandım, çekindim, ben istemedim,
belki tepen atar beni görünce, kızarsın, dedim.
Biz yeryüzündeki insan soyları
kolay kaptırırız öfkeye kendimizi."
Karşılık verdi Alkinoos ona, dedi ki:
"Ey konuğum, benim göğsümde yüreğim
bilmez öyle boş, olur olmaz öfkeleri,
doğru düşünürüm ben, ölçer biçer, tartarım her şeyi,
keşke Zeus Baba, Athene, Apollon nasip etse
senin gibi düşünen, soylu bir erkek,
alsın benim kızımı, damat olsun bana,
burada kalırdın, sana bir ev verirdim,
üstelik mal mülk verirdim bir sürü,
burada kalmak istersen ama,
yoksa hiçbir Phaiak alıkoymaz seni zorla,
Zeus Baba bunu bize göstermesin.
Şimdi kararlaştırayım işte gideceğin günü,
yarın gidersin, koy kafana bunu,
uykuya dalınca götürür adamlarım dümdüz denizde,
baba toprağına, evine bırakırlar seni,
canın nereye isterse bırakırlar oraya.
İsterse daha uzak olsun yerin Euboia Adası'ndan,
adamlarım dünyanın ucu derler oraya,
sarışın Rhadamanthys'ü götürdüydüler bir gün,
toprağın oğlu Tityos'u görmeye,
hiç yorulmadan, bir solukta almışlardı bu yolu,
ve o gün dönmüşlerdi buraya gerisin geri.
Göreceksin bak, ne üstündür gemilerimiz bizim,
adamlarımız göreceksin ne üstündür kürekle dövmekte
denizi."
Böyle dedi, çok çekmiş tanrısal Odysseus da sevindi,
sonra da yakardı, konuştu, diller döktü:
"Yerine getir bütün dediklerini Alkinoos'un, Zeus Baba,
sonsuz bir ünü olsun onun bereketli topraklarda,
koy ben de yurduma varayım sağ salim."
Onlar böyle konuşurlarken birbirleriyle
ak kollu Arete hizmetçilerine buyurdu,
avluya bir sedir koyun, dedi,
en güzel erguvan çarşafları serin, dedi, üstüne,

onların üstüne yayın, dedi, örtüleri,
en üste de yünlü keçeleri, dedi, koyun.
Hizmetçiler ellerinde yanan çırağılarla çıktılar dışarı.
Kalın bir döşek serdiler çabucak,
sonra dönüp seslediler Odysseus'u:
"Hadi gel yat, konuğumuz, yatağın hazır."
Böyle dediler. Ne de tatlı şeydi yatıp uyumak.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus yattı uyudu,
orada, oymalı sedirde, yankılı avluda.
Alkinoos da gitmiş yüksek konağın öbür ucunda yatmıştı,
karısı hazırlamıştı onun döşeğini orada.

Sekizinci Bölüm

ODYSSEUS'UN ONURUNA ŞENLİK

Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
Alkinoos, o kutsal yiğit, kalktı yatağından,
kentleri yıkan tanrısal Odysseus da kalktı.
Alkinoos, o kutsal yiğit, yol gösterdi herkese,
gittiler Phaiakların pazar alanına doğru,
gemilerin yanı başındaydı bu alan
Oturdular orda cilalı taşların üstüne yan yana.
Kentte dolaşıyordu Pallas Athene,
benzetmişti kendini üstün akıllı Alkinoos'un bir habercisine,
kuruyordu kafasında ulu yürekli Odysseus'un dönüşünü.
Şöyle konuşuyordu her yiğidin yanında durup:
"Haydi, Phaiakların önderleri, danışmanları,
gidin pazaryerine, görün yabancıyı,
yeni geldi o, aşarak denizleri,
geldi üstün akıllı Alkinoos'un evine,
görmeyin, boy bos tanrılar gibi."
Böyle dedi, meraklandırdı herkesin yüreğini.
Pazar alanında oturacak yerler ossaat doldu.
Laertes'in yiğit oğluna dikilmişti bütün gözler.
Athene tanrısal bir güzellik dökmüştü
başından ve omuzlarından aşağıya,
onu daha boylu göstermişti, daha iri,
istiyordu hoşlarına gitsin tekmil Phaiakların,
saygı duysunlar, ürksünler gücünden,
Phaiakların düzenleyeceği yarışmalarda o
istiyordu çokluk Odysseus başarı kazansın.
Böylece gelince hepsi bir araya
Alkinoos söz aldı, onlara dedi ki:
"Phaiakların önderleri, danışmanları, dinleyin beni,
göğsümde yüreğimin buyurduğunu diyeyim size:

Bu konuğum, bilmiyorum kimdir,
dolaşmış durmuş, sonra varmış evime,
ister batı illerinden olsun, ister doğu,
dönmek diler baba toprağına,
yalvarır sağlayalım diye dönüşünü.
Her vakit yaptığımız gibi yapalım biz,
sağlayalım çabucak dönüşünü onun.
Ne o, ne de evime gelen başka insan,
yakınamaz uzun zaman burada kaldığından,
yakınamaz dönemediğinden yurduna.
Haydin, indirelim kara bir gemimizi tanrısal denize,
olsun gemimizin bu ilk seferi,
delikanlı seçelim halkın içinden elli iki tane,
olsun yiğit bildiğimiz, denizcilikte sınanmış kişilerden.
Gidip ıskarmozlara bağlasınlar küreklerini,
sonra gelsinler, bir şölen hazırlasınlar sarayımda,
ben yedirip içireceğim herkesi.
Delikanlılara duyuralım bu dediklerimi,
değnek taşıyan krallar, siz de, buyurun sarayıma,
gelin, birlikte ağırlayalım konuğumuzu.
Olmaz, demesin buna hiç kimse,
çağıralım tanrısal ozan Demodokos'u,
tanrı vergisidir ona ezgi söylemek,
büyüler dinleyenleri ne söylese."
Böyle dedi o ve yola koyuldu,
değnek taşıyanlar yürüyordu ardından,
haberci de gitti tanrısal ozanı almaya.
Delikanlı seçildi elli iki tane,
gittiler onlar da, buyurulduğu gibi,
hasat vermeyen denizin kıyısına.
Oraya varıp binince gemiye,
ilkin indirdiler kara tekneyi derin suya,
sonra direği dikip yelkenleri taktılar,
bağladılar kürekleri kösele ıskarmozlara,
her şeyi gereğince yapıp gerdiler ak yelkenleri,
götürüp demirlediler gemiyi koyun üst yanına, derine.
Yollandılar üstün akıllı Alkinoos'un büyük sarayına doğru,
avlular, odalar, sofalar, her yer dopdoluydu,
gençler ve yaşlılar toplanmıştı, çok kalabalıktılar.
Aralarında Alkinoos kurban etti on iki koyun,

sekiz ak dişli domuz kurban etti
ve paytak paytak yürüyen iki öküz,
derileri soyuldu, kondu etler kızartılmaya,
bir şölen hazırlanıyordu güzel mi güzel.
Haberci de geldi, değerli ozan vardı yanında,
Mousa çok severdi bu ozanı,
ona hem iyi şey vermişti, hem kötü şey:
Gözlerinden yoksun etmişti onu,
ama tatlı ezgiyi bağışlamıştı ona.
Pontonoos bir koltuk uzattı, altın çivili,
dayadı koltuğu halkın ortasında koca bir direğe,
astı ince ve keskin sesli sazını
tam başının üstünde bir çengele,
haberci de gösterdi elini uzatıp nasıl alacağını,
güzel bir masa çekti önüne,
ekmek sepetiyle şarap sağrağı vardı üstünde masanın,
canı istediği vakit yiyip içecekti.
Hepsi önlerindeki yiyeceklere uzattılar ellerini.
Yiyip içildikten sonra doyasıya,
Mousa, haydi dedi ozana, ünlü yiğitleri an,
beğen beğendiğini ünleri göklere çıkmış destanlar arasından.
Odysseus'la Akhilleus'un kavgasını söyledi o da,
tanrıların parlak şöleninde bir vakitler nasıl kavga etmişlerdi,
ağır sözlerle çıkışmışlardı o zaman birbirlerine,
Agamemnon da sevinmişti yüreğinde, insanların önderi,
Akhaların en yiğitleri birbirlerine düştüler diye.
Daha önceden Apollon'un bir sözcüsü söylemişti ona bunu,
tapınağın taş avlusuna ayak bastığı gün
dinlemek için tanrısal Pytho'da tanrı sözünü.
Büyük Zeus'un buyruğuyla o zaman başladıydı dönmeye
Troyalılarla Danaolar için yıkım çemberi.
Çok ünlü ozan bu destanları anlatıyordu işte,
Odysseus da o sıra güçlü elleriyle kaldırıp harmanisini
başının üstüne çekmiş, örtmüştü güzel yüzünü,
utanıyordu Phaiaklardan, görmesinler istiyordu
kirpikleri arasından akan gözyaşını,
tanrısal ozan ara verdikçe ezgilerine,
gözlerini silip çıkarıyordu başını harmaniden,
ve alıp iki kulplu sağrağı, sunu saçıyordu tanrılara.
Phaiakların ileri gelenleri de, haydi diyorlardı ozana, söyle,

başlayınca ozan söylemeye ve halk dinlemeye,
Odysseus gene örtüp başını ağlıyordu hıçkıra hıçkıra.
Herkesten saklayabildi gözyaşlarını böylece,
ama bir tek Alkinoos fark etti ve gördü onu,
yanı başında duruyor, inlediğini duyuyordu ağır ağır,
ossaat usta kürekçi Phaiaklara seslendi, dedi ki:
"Dinleyin, Phaiakların danışmanları, önderleri,
eşit şölenden pay aldık doyasıya,
parlak şölene yaraşan çalgıdan hoş ettik gönlümüzü,
gidelim yarışmalarda kendimizi deneyelim şimdi,
konuğumuz, isterim yurduna döndüğünde
anlatsın dostlarına üstün olduğumuzu oyunlarda,
anlatsın ne üstün olduğumuzu yumruk dövüşünde,
güreşte, atlamada, koşuda ne üstün olduğumuzu."
Böyle dedi, yola koyuldu, ötekiler gittiler ardından.
Haberci gene astı ince ve keskin sesli sazı çengele,
tutup elinden Demodokos'u çıkardı saraydan dışarı,
öbür Phaiak ileri gelenleriyle tuttu aynı yolu,
hepsi gidiyorlardı oyunları seyretmeye.
Gene indiler pazar alanına, büyük bir kalabalıkla,
akın ediyordu pazara binlerce insan,
aralarında soylu gençler de vardı bir sürü:
Akroneos, Okyalos, Elatreus vardı,
Nauteus, Prymneus, Ankhialos, Eretmeus vardı,
Ponteus vardı, Proreus vardı, Thoon vardı, Anabesineos vardı,
ve Amphialos vardı, Tektonoğlu Polyneos'un oğlu,
bir de Euryalos, adam öldüren Ares'in dengi,
sonra Naubolides vardı, kusursuz Laodamas'la birlikte
boy bos ve güzellikte tekmil Phaiakları aşardı.
Yarışanlar kusursuz Alkinoos'un üç oğluydu:
Laodamas, Halios ve tanrıya denk Klytoneos.
Bunlar koşuda yarıştılar ilkin:
Dikildiler sınır taşının önüne,
sonra hep birden hızla ovada
uçtular katarak tozu dumana.
Kusursuz Klytoneos'tu en üstün koşucu,
nadasta katır çifti bir çırpıda ne yol alırsa
o kadar ilerdeydi öbürlerinden,
o kadar arkada kalmıştı öbürleri.
Sonra yarıştılar güçlü güreşte,

Euryalos yendi en usta güreşçileri.
Atlamada Amphialos üstün geldi hepsinden,
disk atmada Elatreus geçti hepsini,
yumruk güreşindeyse birinci geldi
Laodamas, Alkinoos'un yiğit oğlu.
Bir güzel keyiflenmişti herkes bu oyunlarla.
Laodamas, Alkinoos'un oğlu, seslendi, dedi ki:
"Hadi, arkadaşlar, soralım konuğumuza,
bildiği, usta olduğu bir oyun var mı?
Bakın şu butlara, şu baldırlara,
omuzlarından sarkan şu iki koluna,
şu güçlü ensesine, şu geniş göğsüne!
Hiçbir şey yitirmemiş gençliğinden,
ama bunca çektiği acılar hırpalamış onu.
Ne kadar güçlü olursa olsun,
yere sermek için bir adamı
yoktur denizden daha belalısı."
Euryalos da ona karşılık verdi, dedi ki:
"Çok yerinde söyledin, Laodamas, çok yerinde,
git çağır onu kendin ve gereken sözü söyle."
Bu sözleri duyar duymaz Alkinoos'un yiğit oğlu,
hemen kalktı ve alanı aşıp gitti seslendi Odysseus'a:
"Çık sen de alana, konuk babamız, katıl yarışmalara,
hangi oyunda idmanlıysan onda yarış,
oyunda ustasın herhal, görünüşe bakılırsa,
bir adam için, yaşadıkça, en büyük ün
elleri ayaklarıyla kazandığı başarıdır yarışmada,
haydi dene kendini sen de,
at bütün kaygılarını yüreğinden,
gemi denize indirilmiş, arkadaşların da hazır işte,
uzak değil artık senin yola çıkma günün."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık dedi ki:
"Neler buyurursun böyle, Laodamas, alaylı alaylı?
Hal mi kaldı bende oyunu düşünecek?
Neler çektim bir bilsen, buraya gelene dek!
Şimdi şuracıkta, sizin aranızda, aklım fikrim sılada,
kralınızdan da bunu diliyorum, halkınızdan da."
Euryalos, yüzüne karşı yerdi onu, dedi ki:
"Oyunlara yatkın değil senin elin, besbelli,
bunca oyunun hiçbirinden haberin yok,

erkek adamların oynadığı bunca oyunun hiçbirinden.
Çok kürekli bir gemiyle sık sık gitmiş gelmişsen,
alışveriş peşindeki gemicilerin başındaydın demek,
aklın fikrin yüklediğin mallardaydı herhal,
yolcuların vereceği paradaydı ve bol kazançta.
Yoksa senin güreşçiye benzer neren var ki?.."
Çok akıllı Odysseus tepeden tırnağa süzdü onu, dedi ki:
"Duymuyorsun ağzından çıkanı, delikanlı,
senin aklın bir karış havada.
Tanrılar vermez insana bütün güzel, iyi şeyleri,
boy bos ve akıl ve söz ustalığı toplanmaz bir adamda.
Tanrı kimine güzellik vermemiştir ama
bakarsın bir konuşur, bütün gözler ona döner,
ölçülü sözleriyle sevdirir kendini halka,
bakarlar ona her geçtiği yerde tanrı gibi.
Kimi de güzellikten yana tanrılara benzer ama,
bir konuşması vardır, berbat mı berbat.
Sen de öylesin işte, bir tanrı gibi güzel,
akıldan yanaysa, fukara mı fukara.
Bu hiç yakışık almaz sözlerinle sen
allak bullak ettin göğsümde yüreğimi,
oysa hiç de acemisi değilim oyunların,
en başında gelirdim oyuncuların ben eskiden,
gençliğime ve ellerime güvenirdim o günler,
şimdiyse mutsuzluğa, acılara gömülmüşüm,
neler çekmişim neler, savaşırken yiğitlerle,
zorlu dalgalarla boğuşurken neler çekmişim neler.
Ama gene, bütün çilelerim bir yana,
deneyeceğim oyunlarınızı, çünkü bana meydan okudun,
çünkü ısırdın sözlerinle benim yüreğimi."
Böyle dedi, atılıp bir disk aldı,
harmanisini bile çıkarmamıştı sırtından,
bu disk çok daha enli, çok daha ağır, çok daha iriydi
Phaiakların birbirleriyle yarışırken kullandıklarından.
Güçlü koluyla bir kez çevirdi onu, sonra fırlattı,
taş vınladı ve oradakiler tüm yere eğdiler başlarını,
tüm Phaiaklar, tüm usta gemiciler, tüm uzun kürekçiler,
avuçtan hızla çıkan taş, yuvarlana yuvarlana,
hepsinin nişanlarını geçti gitti,
Athene durdurdu sonunda onu,

bir adamın bedenine girmişti, seslendi, diller döktü:
"Bir kör bile bulabilir, ey yabancı,
elinin yordamıyla, diskin bıraktığı izi,
öbür izlere karışmamış bak, hepsinden çok ilerde,
umutlu ol, güven bu başarına,
bir Phaiaklı ne buraya kadar atabilir, ne daha öteye."
Böyle dedi, çok çekmiş tanrısal Odysseus da sevindi,
bir dost bulmuştu kendine bu yarışmada.
Seslendi Phaiaklara daha açık yürekle:
"Hadi bakalım, delikanlılar, ulaşın buraya bakalım,
bir ikincisini ya aynı yere ya daha uzağa atacağım birazdan.
Başka hangi oyunları çekiyorsa gönlünüz denerim onları da,
hepsine varım: Güreşe de, yumruk yarışına da, koşuya da.
Çok oldunuz artık, kabarttınız saframı,
kaçınmam hiçbir Phaiak'la dövüşmekten,
ama sakın Laodamas çıkmasın karşıma,
evinde konukladı beni o,
nasıl savaşır insan dostuyla?
Bir adam, yabancı bir ülkede, bir yarışmada,
meydan okursa kendisini konuklayan adama,
aşağılığın aşağılığı, bayağının bayağısıdır o.
Kaçınmam Laodamas'tan başka hiç kimseden,
çıksın karşıma kim isterse, denesin gücünü!
Erlerin oynadığı hiçbir oyunun acemisi değilim,
çok iyi bilirim güzel işlenmiş yayları kullanmayı,
ilk atışta hemen vururum kimi istersem,
arkadaşları istedikleri kadar oklarıyla korusunlar onu.
Ok atmada bir Philoktetes geçerdi beni
biz Akhalar ok attığımız günler Troyalıların ilinde,
ondan başka herkesi geçmekle övünürüm,
ekmek yiyen bütün ölümlülerden üstünüm ben bu yeryüzünde,
ama eski zaman yiğitleriyle boy ölçüşemem,
ne Herakles'le, ne de Oikhalieli Eurytos'la,
onlar tanrılarla boy ölçüşürlerdi ok atmada.
Büyük Eurytos da ihtiyarlıktan ölmedi sarayında,
ok atmada tanrıya meydan okudu,
Apollon da öfkelendi, öldürdü onu.
Kargıyı da çok uzaklara atarım,
başkası oku atamaz o kadar uzağa,
ama korkarım koşuda baş edemem sizinle,

çok acı çektim denizlerde ben, çok acı,
bunca dalga ezdi beni, bende güç komadı,
tutmaz oldu dizlerim bu yüzden."
Odysseus böyle konuştu, herkes dondu kaldı,
bir Alkinoos karşılık verdi, dedi ki:
"Bu sözlerin hoşumuza gitti gitmesine, konuğum,
göstermek istersin içinde kalan erdemi,
sana meydan okudu diye kızdın sen buna,
aklı başında olup konuşmasını bileydi o,
şu kadar leke sürmezdi senin erdemine.
Ama şu diyeceğimi kafana koy iyicene,
sarayında başka yiğitlere de söyle istersen
çoluğunun çocuğunun yanında şölen yaptığın zaman,
onlara bizim erdemimizi söyle, anlat onlara bizi,
atalarımızdan bu yana Zeus bize neler bağışladı durdu.
Güreşte ya da yumrukta bir üstünlüğümüz yok bizim,
ama çok tez koşarız, çok iyi denizciyizdir.
Şölenlere bayılırız oldum olası,
temizpak rubalardan, sıcacık hamamlardan, sevişmekten.
Haydi, Phaiakların en usta oyuncuları,
oynayın da anlatsın dostlarına bu konuğumuz,
yurduna döndüğünde anlatsın ne kadar üstünüz herkesten
gemicilikte, koşuda, oyunda, ezgide.
Gidin, alın biriniz Demodokos'un ince sesli sazını.
bizim sarayda kaldı o, haydi çabuk!"
Tanrıya denk Alkinoos böyle dedi, haberci de kalktı,
oyuk karınlı sazı getirmeye gitti kralın evinden.
Halk arasından dokuz hakem seçilmişti,
bunlar kalkıp her şeyi eksiksiz hazır ettiler,
güzelce düzeltip genişlettiler oyun alanını.
Haberci de geldi, verdi sazı Demodokos'a,
ozan sazını alıp geçti ortaya,
horada usta gencecik delikanlılar dizildiler çevresine,
başladılar tanrısal toprağa ayaklarıyla vurmaya,
bakakaldı Odysseus, şaştı gönlünde,
ışıl ışıl dönen ayaklarına delikanlıların.
Demodokos, elinde sazı, güzel bir ezgiye koyuldu,
Ares'le güzel belikli Aphrodite'nin sevgileri üstüne,
bunlar Hephaistos'un evinde bir gün nasıl gizlice sevişmişlerdi,
Ares bol armağanlar vermişti nasıl,

ve nasıl kirletmişti yatağını Kral Hephaistos'un.
Güneş de ossaat yetiştirmişti ona bunu,
birleştiklerini onların bir oydu gören,
bu acı haberi duyar duymaz Hephaistos
yürüdü gitti demir ocağına doğru,
çok kötü şeyler kuruyordu kafasında,
koca bir örs yerleştirdi orada kütüğe,
bir ağ ördü kırılmaz ve çözülmez zincirden,
kıskıvrak kapatacaktı içine iki sevgiliyi.
Bitirince bu tuzağı Ares'e köpüre köpüre,
gitti güzelim yatağının bulunduğu odasına,
demirleri yatağın ayaklarına çepeçevre doladı,
bir sürü zincir yaydı üstüne, dam yaptı,
bunlar örümcek ağı gibi inceciktiler,
hiç kimse göremezdi onları, mutlu tanrılar bile,
öylesine bir düzen kurmuştu Hephaistos, kurnazca.
Yatağın çevresine sarınca tekmil ağı,
Lemnos'un güzel yapılı kentine gitti,
en çok sevdiği insanlardı yeryüzünde Lemnos halkı.
Ama altın dizginli Ares kör değildi ki,
ünlü sanatçı Hephaistos'un gittiğini pusuda görmüştü,
bu çok ünlü tanrının evine koştu ossaat,
güzel çelenkli Aphrodite'ye yanıyordu ölesiye.
Aphrodite, babası yaygın güçlü Kronosoğlu'nun yanından
yeni gelmiş, tam oturacakken,
girdi yanına Ares, aldı elini, konuştu, diller döktü:
–Yatalım sevgilim gel, sevişelim doyasıya,
Hephaistos burada yok, yola çıktı,
Lemnos'a gidiyor, kaba konuşan Sintililere.–
Böyle dedi, yatmayı Tanrıça'nın da içi çekti,
ama uzanır uzanmaz yatağa, sardı onları
çok akıllı Hephaistos'un ustaca yaptığı demir ağ.
Ne kollarını kımıldatabiliyorlardı şimdi, ne bacaklarını,
kaçıp kurtulmanın artık hiç yolu yoktu.
Derken çok ünlü topal geldi yanlarına,
Lemnos toprağına varmadan geri dönmüştü,
Güneş haber vermişti olanı biteni ona,
o da döndü evine ossaat, yüreğinde acılarla.
Durdu kapının önünde, öfkeden kudurmuş gibi,
bağırdı avaz avaz, bütün tanrılar duydu onu:

–Zeus Baba ve hep var olan öbür mutlu tanrılar,
gelin, şu gülünç, bayağı işlere bir bakın!
Zeus'un kızı Aphrodite hor gördü beni,
topalım diye hor gördü, sevdi Ares'i,
sevdi onu, yakışıklı, çevik ayaklı diye,
kabahat bende değil, sakat doğmuşsam,
kabahat anamda babamda, beni dünyaya getirmeselerdi!
Bakın şunlara, nasıl yatmış sevişirler benim yatağımda!
Bunu gören nasıl çıkmaz çileden, nasıl!
Sanmam burada yatmak istesinler bundan böyle,
ne kadar severlerse sevsinler birbirlerini
artık istemezler uyumak burada yan yana,
ama zincirlerle kurduğum kapan tutacak onları,
tutacak, kızın babası geri verene dek
benim ağırlığı, sunduğum armağanları tekmil,
onun kızı güzelliğine güzel, ama namuslu değil.–
Böyle dedi, toplandı tanrılar tunç evin önünde,
yeri sarsan Poseidon da geldi, koşucu Hermeias da,
ok atan Kral Apollon da geldi,
ama bütün dişi tanrıçalar utandı, evde kaldı.
İnsanlara varlık bağışlayan tanrılar durdular avluda,
ve gördüler marifetlerini çok akıllı Hephaistos'un,
dinmez bir kahkaha yükseldi mutlu tanrılar arasında.
Hepsi şöyle diyorlardı sokulup birbirlerine:
–Kötü işten hiçbir zaman hayır bekleme,
yetişir hızlı koşana ağır giden,
bizim Hephaistos ağır gitti, ama
baksana sonunda yakaladı Ares'i,
en hızlısını Olympos'ta oturan tanrıların,
Hephaistos topal, ama çok becerikli,
bu gizli çiftleşmenin bedelini ödetecek ona.–
Böyle söyleyip dururken onlar birbirlerine,
Kral Apollon, Zeus'un oğlu, seslendi Hermeias'a:
–Hermeias, Zeus'un oğlu, kılavuz tanrı, varlık bağışlayan,
istemez miydin yatmak Aphrodite'yle bir yatakta,
zorlu zincirler altında da olsa, böyle ezile ezile?–
Argos'u öldüren Kılavuz Tanrı da dedi ki:
–Nerde o günler, Kral Apollon, hedefi vuran, nerde,
vurulsam razıydım üç kat ağır zincirlere!
Tekmil tanrılar, tanrıçalar gelseydiniz görmeye beni

altın Aphrodite'nin koynunda yatmış uyurken!–
Böyle dedi, gene bir kahkaha yükseldi ölümsüz tanrılar arasında,
ama Poseidon gülmüyor, kurtarsın diye Ares'i
yalvarıyordu boyuna ünlü eserler yapan Hephaistos'a,
seslenip kanatlı sözler söylüyordu:
–Haydi çöz zincirleri, sözüm söz işte,
ben yapacağım tanrılar arasında ne dersen,
ben ödeyeceğim bütün haklarını senin.–
Çok ünlü topal da şöyle dedi ona:
–Bana buyurmaya kalkma, Poseidon, yeri sarsan!
Kötü şeydir arka olmak kötü kişiye,
unutursa borcunu Ares kurtulunca zincirlerinden,
ölümsüz tanrılar arasında ben nasıl sorumlu tutarım seni?–
Yeri sarsan Poseidon da ona şöyle dedi:
–Kurtulunca Ares bu zordan, Hephaistos,
kaçıp gitse bile, ben öderim borcunu.–
Çok ünlü topal da şöyle karşılık verdi:
–Yakışık almaz yabana atmak senin sözünü!–
Güçlü tanrı böyle dedi, ağı çözdü,
onlar da kurtulur kurtulmaz ağır zincirler altından,
uçup gittiler göz açıp kapayıncaya dek,
Ares yol aldı Trakya'ya doğru,
gülümser Aphrodite de Kıbrıs'a gitti, Paphos'a,
kutsal bir koru, tüten sunaklar vardır ya, işte oraya,
Üç Güzeller yıkadılar orda onu
ve ovdular ölümsüz tanrıların bedenini parlatan yağlarla,
güzelim rubalar giydirdiler, gözlere şenlik.
Çok ünlü ozan bunları söylüyordu işte,
Odysseus'un da bir hoş oluyordu yüreği,
usta gemici Phaiakların da yüreği bir hoş oluyordu.
Derken Alkinoos buyurdu Halios'la Laodamas'a,
Haydi, dedi, oynayın şöyle karşılıklı,
geçemezdi onları oyunda hiç kimse,
onlar da güzelim bir top aldılar ellerine,
erguvan rengi bir toptu bu, usta Polybos'un yaptığı,
birisi topu attı bulutlu göklere doğru,
eğilip arkaya vermişti kendini,
öbürü de fırladı yerden havaya,
ve daha yere değmeden ayakları

kolaycacık yakalayıverdi topu.
Böylece başardılar havada top oyununu,
sonra başladılar bereketli toprak üstünde oynamaya,
hora teptiler karşı karşıya, hızlı hızlı,
çevrelerini bir sürü delikanlı sarmış, el çırpıyordu,
bir cümbüştür gidiyordu, bir gürültü, bir kıyamet.
O sıra tanrısal Odysseus seslendi Alkinoos'a, dedi ki:
"Güçlü Alkinoos, bu koca halkın şanı şerefi,
övünmüştün bana oyuncularının üstünlüğüyle,
ne kadar halkıymışsın, doğrusu şaştım kaldım."
Odysseus böyle dedi, Alkinoos, o kutsal güç, sevindi,
ossaat seslendi kürekleri seven Phaiaklara:
"Phaiakların önderleri, danışmanları, dinleyin beni,
çok akıllı bir adam görünür bana konuğumuz,
haydi konukluk armağanları verelim ona töremizce,
bu halkın arasında siz on iki sivrilmiş kralsınız,
hepiniz başına buyruk, özgürsünüz,
bense on üçüncü kralım içinizde,
her biriniz iyi yıkanmış bir gömlek verin, bir de kaftan,
ve bir külçe sunun konuğumuza en değerli altından.
Çabucak getirip yığalım armağanları şuraya,
alsın onları eline konuğumuz,
içi rahat, sevine sevine gitsin şölene.
Euryalos da bir armağan versin ona,
bir de özür dilesin ondan,
az önce dedikleri yutulur şey değil."
Alkinoos böyle konuştu, hepsi alkışladı onu,
ve her biri kendi habercisine buyurdu,
gitsinler, armağanları getirsinler diye.
Euryalos da karşılık verdi, dedi ki:
"Güçlü Alkinoos, halkların şanı şerefi,
buyurduğun gibi, özür dileyeceğim konuktan,
bu kılıcı vereceğim ona, baştan başa tunçtan,
kabzası gümüş, kını yeni oyulmuş fildişi,
hem de bir boydan bir boya fildişinden,
sanırım bilecektir onun değerini."
Böyle dedi, gümüş kakmalı kılıcını verdi Odysseus'a,
seslendi ona, kanatlı sözlerle dedi ki:
"Sağ olasın, konuk babamız, sağ olasın,
yakışıksız bir söz söylendiyse, yeller alsın!

Karını görmeni nasip etsin tanrılar sana,
yurduna dönmeni nasip etsin,
dostlarından uzakta, besbelli, çok çektin!"
Karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Sen de sağ olasın, dostum, sen de,
mutluluk bağışlasın sana tanrılar!
Bir gün şu kılıcı aramayasın, dilerim,
tatlı sözlerle bana verdiğin şu kılıcı."
Böyle dedi, gümüş kakmalı kılıcı attı omzuna.
Öbür değerli armağanlar da gün batarken geldi,
soylu haberciler Alkinoos'un evine götürdüler hepsini.
Bu çok güzel armağanları orada
kusursuz Alkinoos'un oğulları aldılar bir bir,
sonra bir bir verdiler saygıdeğer analarına.
Alkinoos, kutsal güç, yolu gösterdi onlara,
onlar da içeri girip oturdular yüksek tahtlara.
O zaman Arete'ye seslendi Alkinoos'un gücü, dedi ki:
"Çok güzel bir sandık getirin buraya, kadınım,
ama olsun sandıkların en güzeli,
sen de iyi yıkanmış bir gömlekle bir kaftan koy içine.
Ateşe de bir kazan su koyup ısıtın,
konuk yıkansın, sonra gelsin görsün
kusursuz Phaiakların getirdiği armağanları tekmil,
daha çok sevecek o zaman şöleni,
ozanın ezgilerini daha çok sevecek.
En güzel içki kupamı vereceğim ben de ona,
her zaman beni ansın diye vereceğim altın olanını,
sarayında sunu sunsun diye Zeus'a, öbür tanrılara."
Böyle dedi, Arete de buyurdu hizmetçilerine,
çabuk ateşe koyun, dedi, üç ayaklı büyük kazanı,
onlar da koydular hamamın üç ayaklı kazanını ateşin üstüne,
suyla doldurdular kazanın içini,
altına da odun koyup tutuşturdular.
Ateş yaladıkça kazanın karnını, su başladı ısınmaya.
Bu ara Arete çok güzel bir sandık getirdi yatak odasından,
güzelim armağanları koydu içine,
Phaiakların verdiği rubaları ve altınları koydu.
Kendi de koydu güzel bir kaftanla bir gömlek,
ve şu kanatlı sözleri söyledi ona seslenerek:
"Sen kapağına bak sandığın şimdi,

üstüne sağlam bir düğüm bağla,
gelip karıştırmasın mallarını yolda biri
sen tatlı uykuya dalınca kara gemide."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus duyar duymaz bunu
kapattı sandığın kapağını, bağladı üstüne sağlam bir düğüm,
vaktiyle ulu Kirke'den öğrenmişti bu düğümün nasıl yapılacağını.
Hizmetçi kadın da ossaat geldi, hamama çağırdı onu,
Odysseus gidip soktu ayaklarını tekneye,
gönlünü birdenbire bir hoş etti sıcacık su,
bakamamıştı nice zamandır kendine,
güzel saçlı Kalypso'dan ayrılalı beri bakamamıştı,
oysa orada onun bedenine bakarlardı bir tanrı gibi.
Hizmetçiler yıkayıp yağlarla ovduktan sonra onu,
güzel bir gömlekle bir kaftan attılar sırtına,
çıktı hamamdan, gitti şarap içen konuklara doğru.
Sağlam yapılı kapının aralığından Nausikaa dikildi karşısına,
göz göze geldi Odysseus'la, öylece ona baktı,
sonra seslendi, kanatlı sözlerle dedi ki:
"Sağ esen kal, konuğumuz, sağ esen kal,
baba toprağına döndüğünde unutma, an beni,
sen ilkin bana borçlusun kurtuluşunu."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Ulu yürekli Alkinoos'un kızı, Nausikaa,
Zeus, Hera'nın uzaktan gürleyen kocası, eğer isterse,
döneceksem ben yurduma, göreceksem sıla günümü,
bir tanrı gibi tapacağım sana orada,
her vakit, sabahtan akşama dek, gün boyunca,
can verdin bana sen, ey genç kız, can!"
Böyle dedi, gitti Alkinoos'un yanındaki tahta oturdu.
Etler parça parça edilip şaraplar karılıyordu ki
haberci yaklaştı getirdi değerli ozanı,
halkın saydığı ve sevdiği Demodokos'u,
kocaman direğe dayayıp sırtını
oturttu onu şölen yapanların ortasına.
Çok akıllı Odysseus da seslendi o zaman haberciye,
ak dişli bir domuzun sırtından bir parça kesmişti,
etin çoğu kemiğin üstünde kalmıştı,
pırıl pırıl yağlı bir parçaydı bu.
"Haberci, al götür, Demodokos'a ver şu eti,
bu dertli yürekten ona merhaba, yesin afiyetle,

ozanlar saygı görürler ve değerli bilinirler
bu yeryüzünde yaşayan tekmil insanlar arasında,
çünkü Mousa öğretmiştir onlara ezgi söylemeyi,
Mousa çok sever ozanlar soyunu."
　　Odysseus böyle dedi, haberci aldı eti,
götürdü verdi yaman yiğit Demodokos'un eline,
o da aldı ve yürekten sevindi.
Herkes önündeki yiyeceklere uzattı ellerini.
Yiyip içildikten sonra doyasıya,
çok akıllı Odysseus, Demodokos'a şöyle dedi:
"Daha çok sayarım, Demodokos, seni tekmil ölümlülerden,
sanatını ya Mousa öğretti sana ya da Apollon.
Ne güzel söyledin Akhaların destanını, olduğu gibi,
neler yaptıklarını ne güzel söyledin,
nelere katlandıklarını, neler çektiklerini.
Orda mıydın sen, başka birinden mi duydun yoksa?
Haydi şimdi geç başka bir konuya,
şu tahta at olayını anlat şimdi bize,
Athene'nin yardımıyla Epeios yapmıştı onu hani,
getirmişti Akropolis'e dayamıştı tanrısal Odysseus da kurnazca.
İlyon'u yıkacak adamlarla doluydu içi.
Anlatabilirsen bunları, getirip bir biçimine,
bundan böyle tekmil insanlara ben de diyeceğim ki:
Tanrı sevdi onu, tanrısal bir şiir bağışladı ona."
　　Odysseus böyle dedi, ozan da tanrıdan hız aldı
ve kalkıp başladı şiirini okumaya,
ilkin sağlam bordalı gemilerden açtı.
Argoslular nasıl ateşe vermişlerdi barakalarını,
gemilere nasıl binmişler, açılmışlardı denize,
ama önderler çok ünlü Odysseus'un çevresindeydiler
atın karnında saklı, getirilmişlerdi pazar alanına,
Troyalılar kendileri çekmişti atı Akropolis'e,
at öylece dikilmiş duruyordu alanda,
Troyalılarsa çevresine dizilmişlerdi atın,
konuşup tartışıyorlardı soluk almadan,
üç yol vardı bir türlü karar veremedikleri:
Ya insafsız tunçla bu oyuk karnı deşeceklerdi,
ya kayaların ucuna dek çekip boşluğa atacaklardı,
ya da saklayacaklardı tanrılar için bir adak gibi.
Sonunda bu üçüncü yol uygun göründü onlara,
çünkü kaderlerinde yok olmak vardı,

kocaman tahta atı o gün kente almışlardı,
Argosluların önderleri saklanmıştı içine
yıkım ve ölüm getirmek için Troyalılara.
Akhaların kenti nasıl yıktıklarını söylüyordu ozan,
atın oyuk karnından çıkıp yere indikten sonra nasıl
her biri saldırıyordu kentin bir başka yerine,
Odysseus nasıl, tıpkı Ares gibi, Menelaos'la birlikte,
evine karşı yürüyordu Deiphobos'un,
nasıl atılmıştı orda en korkunç bir savaşa,
sonunda ulu canlı Athene'nin yardımıyla nasıl yenmişti.
Çok ünlü ozan bunları söylüyordu işte,
Odysseus'un da yiyordu içi içini,
yanaklarını ıslatıyordu kirpiklerinden sızan yaşlar.
Bir kadın, kocasının üstüne yıkılmış, nasıl ağlar,
kentinin önünde halk için can vermiştir kocası,
yurdundan ve çocuklarından uzağa atmak için ölüm gününü,
görür kadın can çekiştiğini kocasının çırpına çırpına,
abanır üstüne, ağlar hüngür hüngür,
düşman kargıları saplanacak arkadan ensesine, omuzlarına,
sürüklenecek köleliğe, çekecek onulmaz, ağır acılar,
bu korkunç acıyla yanaklarını eder parça parça.
İşte böyle ağlıyordu tanrısal Odysseus da,
kirpiklerinin altından döküyordu acı yaşlar.
Ama kimse görmüyordu onun gözyaşı döktüğünü,
bir Alkinoos farkına varmış ve görmüştü,
yanı başındaydı, duyuyordu ağladığını hıçkırıklarla.
Ossaat seslendi kürek seven Phaiaklara, dedi ki:
"Phaiakların önderleri, danışmanları, dinleyin beni,
sustursun Demodokos ince sesli sazını,
hepimiz hoşlanmış değiliz bu ezgilerden:
Durmadı hıçkıra hıçkıra ağlaması konuğumuzun
şölene oturalı, ozan ezgiye başlayalı,
dağlamada yüreğini besbelli büyük bir acı.
Sussun ozan artık, rahatlayalım hepimiz,
ev sahibi de rahatlasın, konuk da,
haydi böyle yapalım, en iyisi bu.
Saygıdeğer konuğumuzu kutlamadayız burda,
her şey hazır, dönüş yolculuğu da hazır, armağanları da,
verdik bu armağanları biz ona seve seve,
bir parçacık aklı olan bir adam için
yurduna sığınan bir konuk kardeş sayılır.

Saklayacaksın da düşünceni, konuğum, ne olacak,
en iyisi, ver karşılığını doğru dürüst, ne sorarsak:
Ne ad verdi sana, de bakalım, yurdunda anan baban?
Nasıl çağırırlardı seni kentinde ve çevresinde oturanlar?
İster soylu olsun, ister soysuz, doğduğu günden bu yana
hiç görülmemiştir adı olmayan bir insan,
bir ad takar anası babası her yeni doğan çocuğa.
Ülken, kentin neresi, halkının adı ne?
Söyle de götürsün gemilerimiz seni oraya,
aklı var bizim gemilerimizin, kendileri gider,
ne dümen kullanır Phaiaklar, ne dümenci,
benzemez bizim gemiler öbür gemilere,
insanların düşünce ve isteklerini seziverirler,
bilirler ne kadar varsa insanların bereketli ovası,
ne kadar kenti varsa insanların hepsini bilirler,
denizlerin sisle, bulutla kaplı uçurumlarını aşarlar hızla,
hiç korkmazlar, kaza maza vız gelir onlara,
yalnız duymuştum bir kez şöyle bir şey,
babam Nausithoos demişti, kızacak bize bir gün Poseidon,
bir yolculuktan dönerken edecek parça parça
Phaiakların sağlam yapılı bir gemisini sisli enginde,
sonra da örtecek kentimizi kocaman bir dağla.
Böyle demişti ihtiyar, ama tanrı bilir artık
bir gün gerçekleşir mi bu, gerçekleşmez mi.
Sen gel şimdi söyle bana açık açık,
nereleri dolaştın, kimlerin ülkelerine vardın,
hangi insanları tanıdın, iyi kurulmuş hangi kentleri?
Yabani, kaba, doğruluk bilmez adamlar mıydılar,
yoksa konuksever, tanrıya saygılı insanlar mı?
Bir de şunu söyle bana, neden ağlarsın,
neden dövünürsün içinden, inlersin inim inim,
dinlerken Argosluların ve İlyon'un başına gelenleri?
Tanrılar istemişler de dokumuşlar yıkımı insanlara,
gelecek kuşaklara destan konusu olsun diye.
İlyon önünde soylu bir akraban mı öldü yoksa,
damadın mı ya da kayınbaban mı öldü?
Kandaş ve soydaştan hemen sonra gelen bir yakının mı,
bir arkadaşın mı yoksa, değerli, canın gibi sevdiğin,
bir kan kardeşinden hiç de aşağı kalmaz
aklı başında olan iyi bir arkadaş."

Dokuzuncu Bölüm

ODYSSEUS ANLATIR – KİKONLAR – LOTOSYİYENLER – TEPEGÖZLER

Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Yüce Alkinoos, bu koca halkın seçkin kralı,
ne güzel şeydir dinlemek bir ozanı,
hele sesi bu ozan gibi tanrılara denkse,
bundan daha güzel başka ne var yeryüzünde,
az şey mi barış içinde yaşaması bütün halkın,
evlerde şölen yapıp ozanı dinlemesi,
sıra sıra oturulması et ve ekmek dolu sofralarda,
şarap karılan sağraktan doldurması şarap sunanın,
ve getirip dökmesi herkesin tasına ayrı ayrı.
Ben bundan daha güzel bir şey düşünemem.
Ama senin gönlün ister, ille de anlatayım çektiklerimi,
o yürekler acısı dertlerim tazelensin yeniden.
Nereden başlayayım, hangi birini anlatayım, nasıl bitireyim?
Gökteki tanrılar bana öyle çok acı vermiş ki.
Adımı söyleyeyim sizlere ilk önce,
bari siz de bilesiniz ben kimim,
varırsam uzaktaki yurduma bir gün kurtulup ölümden
bir konuğunuz olacak sizin bilesiniz orada.
Laertes'in oğlu Odysseus'um ben,
kurnazlığımla tanınmışım tekmil insanlar arasında,
benim işte o, ünü göklere yükselen adam.
Otururum uzaktan görünen İthake'de,
çünkü kocaman bir dağ vardır üstünde,
yaprakları hışırdayan Neritos Dağı,
sarmıştır çevresini bir sürü ada,
Dulikhion, Same, ormanlarla kaplı Zakynthos,
çok yakındır bu adalar birbirlerine,
İthake yakındır karaya ve odur batıya en dönük olan,

ötekilerse ya doğuya ya güneye bakar açık denizde.
Kalabalıktır ve yetiştirir güzel delikanlılar,
görmedim bu dünyada ben ondan daha tatlı toprak.
İşte oralarda, oyuk mağaralarda beni Kalypso alıkoymuştu,
istiyordu bu yüce Tanrıça ille kocası olayım.
Tıpkı onun gibi Kirke de tutmuştu beni
Aiaie'deki sarayında binbir düzenle,
kocası olayım istiyordu o da.
Ama hiçbiri kandıramamıştı göğsümde yüreğimi,
ana baba evinden daha sıcak olamaz hiçbir yer,
el toprağının en zengin sarayında yaşasa bile
gene uzaklarda özler durur insan baba evini.
Ama gelin anlatayım şimdi size Troya dönüşünü,
anlatayım Zeus'un ne belalar yağdırdığını başıma.

İlyon'dan çıkarken bir rüzgâr aldı beni,
götürdü attı İsmasor'a, Kikonların kentine,
yerle bir ettim ben orayı, öldürdüm Kikonları,
aldım karılarını, mallarını bütün,
ve onları bir güzel pay ettim,
hiç kimse yakınmadı kendine düşen eşit paydan.
Haydi, dedim adamlarıma, çabuk kaçalım şimdi buradan,
ama koca aptallar dinlemediler sözümü,
oturup bol bol şarap içtiler,
bir sürü koyun kestiler deniz kıyısında,
paytak paytak yürüyen boynuzlu öküz kestiler bir sürü,
oysa Kikonlar gidip komşularını çağırmışlardı,
içerlerde oturan Kikonlar hem yiğittiler, hem de çoktular,
hem at üstünde savaşmasını bilirdi onlar, hem yaya.
Ossaat geldiler, hem de çok geldiler,
ilkyazda açan yapraklar kadar, çiçekler kadar.
Çöktü başımıza o zaman Zeus'un kara kaderi,
ve kalmadı biz zavallılarda çekmedik acı.
Saldırdılar sıra sıra, bir dövüştür başladı,
koca karınlı gemiler önünde uçuştu tunç kargılar.
Tanyeri ağardı, kutsal gün yürüdü,
çok insana karşı dayandık var gücümüzle,
ama güneş yükselmeye başlayınca ikindiye doğru,
Kikonlar ağır basıp Akhalara boyun eğdirdiler.
Güzel dizlikli altı yoldaşım benim
o gün gemilerin dibinde can verdiler.

Kaçmakta bulduk ne yapalım biz de kurtuluşu.
Açıldık oradan denize, yüreğimiz yas dolu,
ölümden kurtulmuştuk ama yanıyorduk yoldaşlara.
Andık Kikonların ovada öldürdüğü dostları
çifte küpeşteli gemilerimiz yol almadan,
zavallıcıkların üç kez çağırttım adlarını bağıra bağıra.
Bulutları devşiren Zeus, tam o sıra,
Boreas yelini, o azgın kasırgayı, saldı üstümüze,
sağanak sağanak bulutlarla kapladı toprağı, denizi,
ve sonra gece yağdı gökyüzünden aşağı.
Sürüklendi durdu gemiler bata çıka,
üç-dört parçaya böldü yelkenleri rüzgârın gücü,
indirtti bize tekmil yelkenleri ölüm korkusu.
Zorla yanaştık karaya, dayanıp küreklere var gücümüzle.
Yattık kaldık orada tam iki gece iki gün,
hem yorgunluk kemiriyordu yüreğimizi, hem acılar.
Güzel belikli Şafak görününce üçüncü günü,
direkleri dikip çektik ak yelkenleri,
gemileri yele ve dümencilere bıraktık, geçtik yerlerimize.
Varacak mıydık şimdi baba toprağına sağ salim?
Maleia Burnu'nu dönüyorduk ki, ne gezer,
dalga ve akıntı ve Boreas bir olmuşlar,
sürdüler bizi Kythere Adası'nın ötesine.
Tam dokuz gün ölüm rüzgârları balıklı denizde çalkaladı bizi,
sonunda Lotosyiyenlerin toprağına vardık onuncu günü,
bir bu çiçeği yer buranın halkı,
orada karaya çıktık ve biz gittik su almaya,
arkadaşlar da çabucak hazır etti akşam yemeğini,
oturup doyurduk karnımızı tez giden gemilerin dibinde.
Yiyip içtikten sonra doyasıya,
yolladım arkadaşları, dedim gidin bakın,
ekmek yiyen hangi insanların toprağına ayak basmışız.
Seçtim iki kişi, kattım yanlarına bir de haberci.
Gittiler, ossaat, buluştular Lotosyiyen adamlarla,
bizim dostlara hiçbir kötülük düşünmedi ora halkı,
lotos bile verdiler onlara yesinler diye,
bizimkilerden kim yediyse lotosun bal gibi yemişini,
kendinden geçti ve dönmek istemedi bir daha gemiye.
Orada kalıp lotos yemekten başka şey düşünmediler,
akıllarını çelmişti bu yemiş, unutturmuştu sılayı.

Ama bakmadım gözlerinin yaşına, sürükledim gemiye onları,
teknede, kürekçi sıraları altına çektim, vurdum zincire.
Sonra buyurdum öbür sevgili yoldaşlarıma,
haydi, dedim, binin tez giden gemilere çabuk,
korktum, biri lotos yer, sılayı unutuverir diye.
Onlar da hemen bindiler ve oturdular sıralarına,
küreklere sarılıp köpürttüler kırçıl denizi.
Engine açıldık yeniden, gene yüreğimiz acı dolu.
Vardık töre bilmez, azgın Tepegözlerin iline,
onlar yalnız ölümsüz tanrılara güvenirler,
ne ekin ekerler elleriyle, ne de çift sürerler,
toprak ekilmeden, işlenmeden verir onlara her şeyi,
arpayı da, buğdayı da, asmayı da verir,
şarap sunan iri salkımları Zeus'un yağmuru şişirir.
Yoktur onların dernekleri, yasaları falan.
Otururlar yüksek dağ tepelerinde, oyuk mağaralarda,
herkes kendi evini yönetir, kendi karısını, çocuğunu,
umurlarında değildir hiç kimse, başkalarına aldırmazlar.
Limanın karşısında Küçükada diye bir adacık var,
Tepegözlerin toprağına ne yakın, ne uzak,
her yer alabildiğine ağaç, orman,
sayısız yabankeçileri ürer orada,
insan ayağı hiç basmaz adacığa, ürkütülmez keçiler,
avcılar buraya avlanmak için uğramazlar,
katlanmazlar binbir derde dağ tepe dolaşıp.
Ne otlak vardır adacıkta, ne de tarla,
ekinsiz ve hasatsızdır bu toprak, görmez insan yüzü,
bu toprak sadece her gün meleyen keçileri besler.
Yoktur bu Tepegözlerin aşıboyalı gemileri,
sağlam güverteli tekneler yapacak marangozları yok,
yapsalardı, giderlerdi gemilerle insanların kentlerine,
alışveriş yaparlardı deniz yoluyla öbür insanlar gibi,
getirip götürürlerdi bir sürü mal,
onarırlardı adalarını güzel güzel yapılarla.
Kötü bir toprak değil çünkü bu toprak,
bol bol verir mevsimine göre her şeyi,
kırçıl denizin kıyısında çayırlar var sulak ve yumuşak,
hiç bozulmaz bağlar yetişebilir buralarda.
Ne de kolay işlenir bu toprak, aman ne kolay!
Ekinler yeşil yeşil uzanır, boy atar,

dolgun hasat alınır her yaz bu semiz topraktan!
Limanlık öyle koylar var ki, görmeye değer,
gemileri bağlamaya ne halat ister, ne demir, ne palamar,
çek limana gemiyi, bırak istediğin kadar,
uygun rüzgâr çıkıncaya dek bırak orada.
Bu limanın dibinde bir su akar pırıl pırıl,
bir kaynak fışkırır kayanın altından,
sarmıştır kaynağı kavak ağaçları çepeçevre.
İşte girdik bu limana, bir tanrı yol gösterdi bize,
göz gözü görmüyordu kapkara gecede.
Kalın bir sis sarmıştı gemilerimizi
gökte ay da yoktu, kapalıydı bulutlarla,
göremedik bu yüzden adayı gözümüzle hiçbirimiz,
karaya doğru yuvarlanan koca dalgaları göremedik
sağlam güverteli gemilerimiz yanaşana kadar kıyıya.
Gemiler yanaşınca topladık tekmil yelkenleri,
sonra çıktık hepimiz karaya, orada uzandık,
uykuya dalıp bekledik tanrısal Şafağı.
Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
adayı bir dolaşalım dedik ve şaşırdık kaldık:
Nympheler, kalkanlı Zeus'un kızları,
kaldırıyorlar baktık dağ keçilerini,
bu bizim yoldaşlara ne de güzel şölendi!
Ossaat koştuk, aldık gemilerimizden
kıvrık yaylarımızla uzun saplı kargılarımızı
üç sıra olduk ve kargıları fırlattık,
tanrı gönlümüze göre verdi bize,
bir av verdi, çok bol, çok bereketli,
düştü on iki gemiye dokuzar keçi,
benim gemiye de düştü tam on tane.
Bütün gün şölen yaptık, gün batıncaya dek,
et yedik doyasıya, içtik tatlı şarap,
kızıl şaraptan epeyce vardı gemilerde,
doldurmuştuk çift kulplu sağraklarımızı ağzına kadar
aldığımız zaman Kikonların kutsal kentini.
Yükselen dumanlarını görüyorduk Tepegözlerin na şuracıkta,
nerdeyse seslerini duyacaktık onların,
keçilerinin melemesini duyacaktık nerdeyse.
Derken gün battı, dört bir yanımızı karanlık sardı,
kıyıya uzanıp daldık biz de uykuya.

Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
çağırdım toplantıya herkesi, söz aldım, dedim ki:
–Burada kalın siz, can yoldaşlarım,
ben kendi gemim ve tayfalarımla gideyim bakayım,
kim bu Tepegözler, ne biçim adamlar,
yabani, kaba, doğruluk bilmez adamlar mı,
konuksever, tanrıya saygılı insanlar mı yoksa?–
Böyle dedim, bindim gemiye, haydi, dedim yoldaşlara,
siz de binin haydi, çözün palamarı.
Yerlerine oturup ıskarmozların başına geçti hepsi,
ve kürekleriyle köpük köpük dövdüler denizi.
Varacağımız yer çok yakındı, vardık az sonra:
Bir burun dikildi önümüze, baktık dibinde bir mağara,
denize açılan yüksek bir mağaraydı bu,
defne ağaçları sarmıştı tepesini.
Ağıldı burası koyun ve keçi sürülerine,
avlusu çevriliydi dikili taşlarla
ve uzun gövdeli çamlarla ve gür yapraklı meşelerle.
İnsan azmanı bir dev otururdu bu mağarada,
bir başına, herkesten uzak, sürülerini güderdi,
kimseyle görüşmez, karışmazdı başka adamlara,
tasarlardı kendi köşesinde bir sürü kötü işler.
İnsan dilini yutardı görünce bu devi,
ekmek yiyen insanlara hiç benzemezdi o,
daha çok ormanlı bir doruk gibiydi,
bir sürü doruk arasından tekbaşına sivrilmiş.
Karaya çıktım ve buyurdum sevgili yoldaşlarıma,
siz, dedim, durun geminin başında, bekleyin gemiyi,
ve seçtim en yiğitlerden on iki kişi,
dolu bir tulum şarapla koyuldum yola,
Maron vermişti bana o tatlı, siyah şarabı,
İsmaros'u koruyan, Apollon'un duacısı, Euanthes'in oğlu.
Karısı ve oğluyla birlikte esirgemiş ve saymıştım onu,
çünkü yaşardı o Phoibos Apollon'un ağaçlı korusunda.
O da bana parlak armağanlar sunduydu:
Yedi talant verdiydi, iyi işlenmiş altından,
baştan başa gümüş bir sağrak verdiydi,
ve on iki testi şarap eklediydi bunlara,
tatlı su katılmamış, tanrısal bir içkiydi bu,
evde hiç kimse bilmezdi onun yerini, ne bir hizmetçi, ne bir uşak,

bir kendisi, bir karısı bilirdi, bir de kâhya kadın.
Bu bal gibi tatlı kırmızı şarabı içeceğin vakit
karıştır bir sağrak dolusunu yirmi ölçü suyla,
yükselir bir de bakarsın sağraktan bir tatlı koku,
öyle bir tanrısal koku yükselir ki, gel de içme.
Büyük bir tulum doldurmuştum bu şaraptan,
kumanyayı da koymuştum bir deri çantaya,
itiyordu yiğit yüreğim, itiyordu durmadan beni,
git, diyordu, bu yaban adamı bul çabuk,
töre nedir, yasa nedir bilmeyen o adamı bul,
bul yalnız kaba gücüne güvenen o azmanı.
Hemen vardık mağaraya, ama bulamadık içerde onu,
semiz davarlarını götürmüştü otlağa.
Girince bakındık dört bir yanımıza, şaştık kaldık:
Kalburlar baktık ağzına dek peynirlerle dolu,
mandıralarda baktık kuzular, oğlaklar tıkabasa,
yaşlarına göre, ayrı ayrı yerlere konmuşlar,
beride körpeler kapatılmış, ilk doğanlar,
ötede ortancalar, daha ötede son doğanlar.
Bütün kaplar, süt sağılan kovalar, kavatalar,
sütten, ayrandan ha taştı ha taşacaklar.
Girer girmez içeri biz, başladı yoldaşlarım yalvarmaya,
alalım, dediler, peynirleri, oğlakları, kuzuları,
boşaltalım mandıraları, hızlı gemilerimize gidelim bi koşu,
durmayalım, binelim açılalım tuzlu engine.
Ben razı olmadım, na kafa, razı olaydım keşke!
İstedim göreyim ilk önce onu,
bakalım, dedim, ne armağanlar verecek konuklarına,
nerden bileyim az sonra bela olacağını bizim yoldaşlara!
Ateş yaktık olduğumuz yerde, sunu sunduk,
peynir aldık yedik ve oturduk dönmesini bekledik,
birden çıkageldi, bir kucak dolusu kuru dalla,
ateş yakacaktı pişirmek için akşam yemeğini,
bir gürültü patırtıyla attı onları mağaranın içine,
ödümüz koptu, kaçıştık en dibe hepimiz.
O ara, geniş mağaraya doğru sürdü o
semiz koyunları, sağılacak bütün dişileri,
kapıda bıraktı erkekleri bütün,
koçları, tekeleri bıraktı dışarda, avluda.
Sonra kaldırdı kocaman bir kayayı,

dikti onu mağaranın ağzına, kapattı ağzı,
öyle kocamandı, öyle kocamandı ki bu kaya,
onu yirmi iki araba bile kıpırdatamazdı,
hem de sağlam yapılı, yüksek ve dört tekerlekli.
Aşılmaz bir engelle işte böyle kapattı mağarayı o.
Sonra oturup başladı koyunları, keçileri sağmaya,
hepsini sırayla, bütün koyunları, meleyen keçileri.
Sonra da her yavruyu anasının altına kodu.
Yarısını pıhtılaştırdı ak sütün,
boşalttı örülmüş sepetlere, süzülsün diye,
öbür yarısını da kaplara doldurdu,
canı isteyince içsin diye akşam yemeğinde.
Bu işleri çabucak bitirdikten sonra ateş yaktı,
işte tam o sıra, gördü bizi ve sordu:
–Kimsiniz, yabancılar, nereden geldiniz buraya?
Deniz yollarında bir iş için mi gezersiniz böyle,
yoksa başıboş mu dolaşırsınız korsanlar gibi,
elâleme kötülük mü götürürsünüz ölümü göze alıp?–
O böyle dedi, hepimizin gücü kurudu,
korku salmıştı içimize gür sesi, dev boyu,
gene de karşılık verdim ben ona, şöyle dedim:
–Biz Troya'dan dönen Akhalarız, yitirdik yolumuzu,
koca engindeki rüzgârlar attı bizi oraya,
bilinmeyen yollara düştük, dönelim derken evimize,
Zeus böyle karar vermiş olacak, ne çare!
Biz Atreusoğlu Agamemnon'un halkından olmakla övünürüz,
bugün göklere dek yükselir onun ünü,
koca kenti yıkan odur, nice halkları yenen o.
Gelmişiz şimdi de kapanırız senin dizlerine,
dileriz konuğun olalım, öyle karşıla bizi,
konuklara yaraşır armağanlar ver bize.
Say tanrıları, kork onlardan, ey güçlü adam,
sığındık sana, yalvarırız bak işte,
konukseverdir Zeus, korur yalvarıcıyı, konuğu.
yoldaşlık eder, buyurur, saygı gösterilsin ona der.–
Ben böyle dedim, ossaat karşılık verdi o, amansız, kaskatı:
–Sen ya bir budalasın, ey yabancı,
geliyor olmalısın ya da çok uzaklardan,
kork diyorsun bana tanrılardan, say onları,
ne kalkanlı Zeus'a aldırış eder Tepegözler,

ne de öbür tanrılara aldırış eder
çok daha güçlüyüz biz onlardan.
Benim hiç umurumda değil Zeus'un öfkesi.
İster esirgerim seni ve dostlarını, ister esirgemem.
Yaparım ben canımın istediğini, yaparım ne dilersem.
Söyle bakalım, nerede bıraktın gelirken, sağlam yapılı gemini,
burnun ucunda mı, daha beride mi, nerede?–
Ossaat anladım, kandırmak isterdi beni bu adam,
bir yalan uydurup şöyle karşılık verdim ona:
–Parça parça etti yeri sarsan Poseidon benim gemimi,
çarptı şu sizin toprağınızın ucundaki kayalara,
açık denizden esen rüzgâr atmıştı bizi o burna doğru.
Bir bu adamlar kurtuldu ölümden, bir de ben.–
Böyle dedim, hiç karşılık vermedi bu katı yürek,
ellerini açıp atıldı arkadaşlarımın üzerine,
yakaladı ikisini, çarptı kafalarını yere enikler gibi,
ossaat beyinleri fışkırdı, ıslattı dört bir yanı,
ayırdı onları parça parça, hazırladı yemeğini,
dağda büyümüş bir aslan gibi, hepsini yedi bitirdi,
ne bağırsak kodu, ne et kodu, ne de ilikli kemik.
Bizse, kaldırıp ellerimizi Zeus'a, ağladık durduk,
o tıkınırken kaldı kan içinde yüreklerimiz bizim,
ama yapamazdık hiçbir şey, çaresizdik.
Tepegöz doldurduktan sonra koca göbeğini
bol insan eti ve su katılmamış sütle,
uzandı mağarasının içinde sürülerinin arasına.
Ben de düşündüm taşındım ulu yüreğimde:
Çıkarıp kınından sivri kılıcımı, üstüne yürüsem mi,
soksam mı göğsüne, caneviyle ciğerinin birleştiği yere,
elimle şöyle bir yoklar, kolayca bulurdum orasını,
ama bir düşünce bundan alıkoydu beni:
Ölür giderdik o zaman biz de olduğumuz yerde,
mağaranın yüksek kapısında dikili iri kayayı
biz taş çatlasa ellerimizle kımıldatamazdık yerinden.
Ve böylece bekledik inleye inleye tanrısal Şafağı.
Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
dev ateş yaktı ve koyuldu güzelim hayvanlarını sağmaya,
hepsini sağdı sırayla ve yavruları analarının altına koydu.
Bitirdikten sonra bu işleri bir çırpıda,
yakaladı iki adamımı daha, yaptı kahvaltısını,

onları yiyip bitirince semiz davarlarını sürdü dışarıya,
kapıyı tıkayan koca kayayı çok kolay kaldırdı,
sonra hemen koydu onu gene yerine,
sanki bir okluğa kapağını takıyordu.
Ve gür sesiyle hızlı hızlı ıslık çala çala,
semiz davarlarını sürdü yaylaya doğru.
Kalakalmıştım ben orda, kurup duruyordum,
bir öç alabilsem, diyordum, bir öç, ne olur,
bir getirse, diyordum, Athene bu dileğimi yerine!
Sonunda şu karar en uygun göründü gözüme:
Bir büyük sopa vardı, mandıraların birine dayalı,
yaş yaş koparmıştı bu dalı bir zeytin ağacından,
bunu o, kuruduktan sonra taşıyacaktı.
Benzettiydik biz onu, görür görmez, bir gemi direğine,
kara gemiler vardır hani, yirmi kürekli,
aşarlar koca engini yük taşıya taşıya,
işte bu sopa da öyle göründü bizim gözümüze,
o gemilerin direği gibi kalın ve uzun.
Gittim kestim ondan bir kulaç kadar,
yontsunlar diye budaklarını, verdim arkadaşlara,
onlar düzelttiler, ben de sivrilttim ucunu,
sonra kızdırıp katılaştırdım korlu ateşte,
sonra gübrenin altına sokup sakladım iyicene,
mağarayı boydan boya kaplayan kalın gübrenin içine.
Sonra kura çektirdim arkadaşlar arasında,
kazığı bakalım benimle birlikte kim kaldıracaktı,
dev tatlı uykudayken onu gözüne bakalım kim sokacaktı?
Kura düştü benim de seçeceğim dört adama,
ben de katıldım onlara ve oldum beşinci.
Akşamüstü döndü otlaktan güzel yapağılı sürüleriyle,
ama o akşam semiz davarların hepsini aldı içeri,
tek bir baş bırakmadı dışarda, avluda,
ya bir kuşkuya düştü, ya da tanrı öyle buyurdu.
Gene kaldırdı koydu koca kayayı kapının önüne,
sonra oturup başladı koyunları, keçileri sağmaya,
hepsini sırayla, bütün koyunları, meleyen keçileri,
sonra da her yavruyu anasının altına kodu,
çarçabuk bitirdikten sonra bu işi,
gene aldı iki arkadaşımı ve hazır etti akşam yemeğini.
O sıra ben yaklaştım Tepegöz'ün yanına ve konuştum,

bir gerdel dolusu siyah şarabı iki elimle uzatmıştım:
–Al bu şarabı, Tepegöz iç yediğin et üstüne,
nasıl şarabımız vardı gemimizde, bi gör bak,
bu şarabı senin için getirmiştim, sunu diye,
bize acıyasın, gönderesin diye bizi yurdumuza.
Ama sen iyice azıtmışsın, ne insaf kalmış sende, ne bir şey.
Kim gelir bundan böyle senin kapına, hangi insan?
Öyle kötü, öyle berbat ki davranışın senin!–
Ben böyle konuştum, o da aldı gerdeli, dikti bütün şarabı,
tatlı şarap çok hoşuna gitmiş olacak, dedi ki:
–Daha ver, ne olur, daha, hem adını söyle çabuk,
seni sevindirecek bir konukluk armağanı veririm sana,
şarap Tepegözlerin topraklarında da yetişir,
şişirir yağmuruyla Zeus iri salkımlarını asmaların,
ama bu şarap değil, nektarın, ambrosianın ta kendisi bu!–
O böyle dedi, ben de hemen verdim ona kızıl şaraptan,
üç kez doldurdum, üç kez içti bitirdi deli gibi.
Şarap Tepegöz'ün yüreğine kadar işledi baktım ki,
ossaat bal gibi sözlerle seslendim ona:
–Peki, diyeyim sana Tepegöz, bana verilen adı,
ama sen de tut sözünü, ver bana armağanı.
Benim adım Kimse, beni böyle çağırır
anam, babam ve bütün arkadaşlarım.–
Ben böyle dedim, hemen karşılık verdi amansız yürek:
–Tekmil arkadaşlarından sonra yiyeceğim Kimse'yi,
hepsini yiyip bitireceğim, sonra onu,
bu da konukluk armağanım olacak sana.–
Der demez yuvarlandı düştü sırtüstü,
her şeyi yenen uyku az sonra yakaladı onu da,
kalın boynu arkaya devrilmiş, öylece yatıyordu.
Pis sarhoş; kusuyordu geğire geğire,
şarap ve insan etleri dökülüyordu boğazından.
Ben hemen aldım kazığını, soktum köz yığını içine,
bir yandan da dil döktüm, yürek verdim dostlarıma,
korkuya kapılıp sakın bırakmayın, dedim, beni yüzüstü.
Zeytin kazığa baktım, ateşte parladı parlıyor,
henüz yeşildi, ama tutuşacaktı nerdeyse.
Kazığı ateşten çekmemle, onun üstüne koşmam bir oldu,
benimle birlikte atıldılar bütün arkadaşlar
bir büyük tanrı güç katmıştı herhal yüreklerine.

Kaldırıp kazığı batırdılar sivrisini gözünün tepesine,
ben de yukardan boyuna çevirdim bastıra bastıra,
nasıl bir gemi kalasında delgiyi çevirirse usta,
altına gerili kayışı kalfaları hani
bir o yana bir bu yana çekip dik tutarlar delgiyi,
o da hep aynı yeri durmadan deler,
biz de tıpkı öyle, ucu ateş gibi kazığı
sokmuştuk gözüne onun, döndürdük ha bire.
Cızırdayıp tütüyordu gözkapakları ve kirpikleri
köklerine dek çatır çatır yanan gözbebeğinin içinde.
Bir demirci ustası, batırdığı zaman
koca bir baltayı ya da çekici soğuk suya,
kızgın demir nasıl birden toplar da gücünü,
ıslık sesleriyle çınlatırsa ortalığı,
göz de öyle cızırdıyordu zeytin kazığının çevresinde.
Bir canavar gibi uludu, yankılandı koca kayalar,
Çekti çıkardı gözünden kana bulanmış kazığı,
çıldırmış elleriyle fırlattı attı uzağa,
başladı haykıra haykıra komşusu Tepegözleri çağırmaya,
mağaralarda otururdu onlar, rüzgârlı tepelerde.
Duydular sesini ve koşup geldiler dört bir yandan,
dikilip mağaranın çevresine, sordular başına geleni:
–Ne oldu sana böyle, Polyphemos, ne bağırırsın acı acı,
tanrısal gecenin ortasında böyle, uykusuz korsun bizi?
Ölümsüzlerden biri sürülerini mi kaçırdı ne?
Yoksa seni biri mi tepeliyor, düzenle ya da zorla?–
Güçlü Polyphemos karşılık verdi mağaranın içinden:
–Beni Kimse tepeliyor, dostlar, zorla değil düzenle.–
Onlar da kanatlı sözlerle karşılık verdiler ona:
–Sana karşı Kimse zor kullanmazsa ve yalnızsan,
Büyük Zeus'tan çaresiz bir dert gelmiş olacak başına.
Ama baban Poseidon'a yalvar yakar sen gene.–
Böyle dediler ve gittiler, ben de yürekten güldüm,
adımla aldatmıştım onu, parlak bir düzen kurmuştum.
Tepegöz de inleyip kıvranarak acılar içinde,
elleriyle yoklaya yoklaya gitti, kaldırdı kayayı,
sonra uzatıp iki elini, oturdu kapının önüne,
koyunlarla birlikte bizden kim çıkarsa yakalayacaktı.
Benden böyle bir ahmaklık umuyordu aklı sıra.
Oysa ben, arayıp duruyordum en iyi yolu,

dostlarımı ve kendimi nasıl kurtaracaktım ölümden,
geçiriyordum aklımdan her çareyi, her düzeni,
düşmüştük can kaygusuna, gelmiş çatmıştı yıkımın büyüğü.
Sonunda en uygun şu yol göründü bana:
Çok besili ve gür yapağılıydı koyunların erkekleri,
iri ve güzeldiler, yünleri çalıyordu menekşe rengine,
iyi bükülmüş saplar aldım, sezdirmeden, usulcana,
üstünde Tepegöz canavarının yattığı hasırdan,
bağladım onlarla koçları üçer üçer,
adamlarımdan birini bindirdim ortadaki koça,
öbür ikisi, iki yandan giderek, saklardı onu.
Böylece üç koç taşırdı her arkadaşımı.
Ben de en güçlü koçu seçtim koyunlar arasında,
sırtından yakaladım onu, karnının altına asıldım,
kıvır kıvır, dolgun yapağıya tutundum ellerimle,
öylece, sabırlı bir yürekle, asılı kaldım.
Koyulduk beklemeye tanrısal Şafağı,
işte böyle, içimizden içimizden, inleye inleye.
Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
davarların erkekleri fırladılar otlağa doğru,
dişilerse, mandıraların çevresinde meleyip durdular,
sağılmamış memeleri sütten şiş şişti, dolu dolu.
Sahipleriyse, kıvrana kıvrana, acılar içinde,
yokluyordu önünden dümdüz geçen koyunların sırtını,
ama farkında değildi aptal, yapağılı karınlara asılanların.
Benim koç kapıya doğru en son yürüdü,
bol yapağının ve benim karışık düşüncelerimin yükü altında.
Güçlü Polyphemos onu da elledi ve şöyle dedi:
–A canım koç, ne diye en son sen çıkarsın mağaradan?
Geri kalmazdın bunlardan sen hiçbir vakit,
hepsinin önünde sen giderdin koşa koşa
çiçek açmış taze çimenleri otlamaya,
sen varırdın ilkin akan sularına ırmağın,
ilkin sen dönmek isterdin ağıla akşamleyin,
ama şimdi kalmışsın en sona sen,
efendinin gözüne mi üzülürsün yoksa?
Çıkardı benim gözümü alçak bir adam,
belalı arkadaşları da bir oldular onunla,
başımı şarapla sersemletip gözümü kör ettiler.
Adı Kimse, ama ölümden kurtulacak mı, sanmam.

Benimle birse düşüncen, bir dile gelebilsen,
bir söyleyebilsen, nerelere kaçtı öfkemden o,
çarpardı o zaman kafası eşiğe, olurdu parça parça,
yayılır giderdi dört bir yana mağaranın içinde beyni,
yüreğimdeki acı da birazcık dinerdi hiç olmazsa,
o hiçbir işe yaramaz Kimse'nin açtığı acı!–
Böyle dedi, saldı koçu kapıdan dışarı.
Mağaradan ve avludan uzaklaşınca az bir şey,
önce kendimi koyverdim koçun altından,
sonra birer birer çözdüm arkadaşlarımı,
ve hemen, ince bacaklı, etli yağlı bir sürü davarı
ayırdık yollarından, sürdük gemiye kadar,
çok sevindi arkadaşlar ölümden kurtulmuş görünce bizi,
öbürleri için de ağladılar bağıra bağıra, inleye inleye,
ama şimdi ağlamanın hiç sırası değildi,
kaldırıp kaşlarımı işmar verdim hepsine,
haydi, dedim, atın gemiye şu güzel yapağılı koyunları,
açılın tuzlu engine hiç vakit geçirmeden.
Onlar da ossaat bindiler ve oturdular küreklere,
ve başladılar köpük köpük dövmeye kırçıl denizi.
Uzaklaşmıştık henüz sesimin duyulacağı yere kadar,
seslendim Tepegöz'e, çıkıştım şu sözlerle, dedim ki:
–Gördün mü, hey Tepegöz, kısmet değilmiş bak sana
güçsüz bir adamın dostlarını yemek, zorla, kıtır kıtır.
Bize ettiklerinin karşılığını bol bol al işte,
çekinmedin kendi evinde konuklarını yemekten, alçak seni,
sana Zeus'un ve öbür tanrıların verdiği bir ceza bu!–
Ben böyle konuştum, o daha çok kudurdu yüreğinde,
kopardı kocaman bir kayanın tepesini,
lacivert pruvalı gemimizin önüne fırlattı attı,
baş bodoslamasını tuzla buz edecekti az daha,
düşen kaya parçası denizi etmişti allak bullak,
bir dalga gerisin geri karaya attı bizi,
baktım, gemi koca akıntıyla nerdeyse kıyıya çarpacak,
bereket aldım elime en uzun saplı kancayı,
ittim gemimizi geriye ve yüreklendirdim arkadaşları,
sarılın dedim küreklere, kurtulalım yıkımdan,
başımla buyruklar veriyordum onlara boyuna,
onlar da ha bire kürek çekiyorlardı yatarak öne doğru.
Açıldığımız zaman denizde bir o kadar daha,

bizim Tepegöz'e gene bir sesleneyim dedim,
arkadaşlar tatlı sözlerle tutmaya çalıştılar beni,
ordan burdan hepsi başladılar yakarmaya:
–Deli misin, ne diye kışkırtırsın şu yaban adamı?
Denize fırlattığı bir taşla baksana ne yaptı,
attı bizi karaya gerisin geri,
olduğumuz yerde ölüp gidecektik az daha.
Sen gene böyle bağırır çağırır, duyurursan ona sesini,
bir sivri kaya fırlatır, ulaşır buraya kadar,
kafalarımızı da tuzla buz eder, teknemizi de.–
Böyle dediler, ama kandıramadılar ulu yüreğimi.
Arkaya dönüp bağırdım yanan yüreğimin öfkesiyle:
–Ölümlü insanlardan biri, Tepegöz, sorarsa sana,
nasıl oldu da böyle kör oldu gözün,
dersin ki, Odysseus kör etti beni, kentler yıkan,
yurdu İthake'de olan Odysseus, Laertes'in oğlu.–
Ben böyle dedim, o da haykırıp karşılık verdi, dedi ki:
–Vay başıma gelen benim, vay başıma gelen,
demek gerçek oluyor eski bir tanrı sözü!
Buralarda bir bilici vardı çok eskiden,
Eurymosoğlu Telemos'tu adı, soylu, büyük bir adam,
tanrı sözcülüğünde ondan ustası yoktu,
Tepegözler arasında kocaldı sözcülük ede ede:
O demişti bana gerçek olacağını bir gün bütün bunların,
Odysseus'un eliyle gözümün çıkarılacağını o demişti.
Ama ben başka bir adam beklediydim, yakışıklı, boylu boslu,
gelecek sandıydım üstün güçlü bir adam.
Oysa şu ufak tefek, şu cılız, pis herif geldi.
İlkin şarapla sarhoş etti beni, sonra gözümü kör etti.
Gel buraya, Odysseus, konukluk armağanları vereyim sana.
Dilerim, yeri sarsan ünlü tanrı sağlasın dönüşünü,
onun oğluyum ben, övünür babam olmakla.
İsterse bir o iyi eder beni, başkası değil,
ne başka bir tanrı iyi eder, ne başka bir insan.–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim ona, dedim ki:
–Canını bir alabilsem senin, yoksun bıraksam seni yaşamaktan,
bir gönderebilsem Hades'in oturduğu ülkeye ölünü!
Hiç umma, senin gözünü iyi edemez yeri sarsan.–
Ben böyle konuştum, ama o kaldırmış ellerini yıldızlı göğe,
başlamıştı bile Tanrı Poseidon'a yakarmaya:

–Dinle beni, toprağı sarsan Poseidon, lacivert yeleli,
gerçekten oğlunsam ben senin, sen de babam olmakla
övünüyorsan,
yerine getir dileğimi, dönmesin bir daha yurduna
bu kentler yıkan Odysseus, bu İthakeli, Laertesoğlu.
Ama kaderinde varsa, sevdiklerine ille de kavuşacaksa,
dönecekse yurduna, yüksek çatılı evine,
geç varsın ve perişan varsın oraya,
ve tekmil dostlarını yitirmiş olsun,
gitsin bir yabancı gemiyle, bulsun evini dert içinde.–
Böyle yakardı o, lacivert yeleli tanrı da dinledi onu.
Ama Tepegöz bir kaya kaldırdı bu kez çok daha büyük,
salladı onu, var gücüyle fırlatıp attı,
kaya düştü lacivert pruvalı geminin arkasına,
az daha tuzla buz edecekti kıç bodoslamasında
dümenin ucunu.
Üstüne yıkılan kayanın altında allak bullak oldu deniz
dalga gerisin geri karaya doğru attı bizi.
Ama sonunda vardık biz gene adamıza,
baktık duruyor bir arada öbür sağlam yapılı gemiler,
öbür arkadaşlar gemilerin çevrelerinde oturmuşlar,
ağlaya sızlaya bekliyorlardı bizi.
Karaya çıkıp çektik kumsala gemiyi,
sonra da gittik oturduk deniz kıyısına.
Çıkardık Tepegöz'ün koyunlarını gemi ambarından, pay ettik,
içimizde hiç kimse yakınmadı eşit paydan.
Bir bana, aldığım koyundan başka
bir kuzu verdiler güzel dizlikli yoldaşlarım,
kurban ettim o kuzuyu ben, yaktım butlarını
bütün tanrıları yöneten kara bulutlu Zeus'a,
ama tanrı kabul etmedi bu adağımı,
boyuna kurup duruyordu kafasında o:
Bütün güzelim tekneler nasıl yok edilecekti,
onlarla birlikte nasıl yok edilecekti benim sadık dostlarım.
Böylece, koca bir gün, güneş batıncaya dek,
oturup şölen yaptık bol et ve tatlı şarapla.
Gün batıp karanlık çökünce, kıyıda yattık uyuduk.
Görünür görünmez erken doğan gül parmaklı Şafak,
uyandırdım yoldaşlarımı ve buyurdum hepsine,
binin dedim gemilere, çözün palamarları.

Onlar da hemen bindiler ve oturdular sıralara,
ardından kürekler başladı dövmeye kırçıl denizi.
Açıldık gene engine, yüreklerimiz acı dolu,
kurtarmıştık canlarımızı ölümden, kurtarmıştık, ama
yitirdiğimiz sevgili dostlar içimizden çıkmıyordu.

Onuncu Bölüm

AİOLOS – LAİSTRYGONLAR – KİRKE

Böylece vardık Aiolos Adası'na.
Hippotesoğlu Aiolos otururdu orada,
ölümsüz tanrıların sevgilisiydi o.
Yıkılmaz, tunçtan bir duvarla çevriliydi bu yüzden ada,
kent oturtulmuştu göğe yükselen bir yalçın kaya üzerine.
Aiolos'un on iki çocuğu vardı konağında,
altısı kızdı, altısı erkek, delikanlı çağında,
oğullarına karı diye vermişti kızlarını Aiolos.
Şölen yaparlardı bu çocuklar her zaman
sevgili babalarının, saygıdeğer analarının yanında,
türlü yiyecek içecekle doluydu sofraları,
tüterdi yağ dumanları bütün gün evin içinde,
kaval sesleriyle çınlar dururdu ev bütün gün,
geceleriyse herkes yatardı sayın eşinin yanında,
kilimler döşeli oyınalı sedirlerde.
İşte bunların kentine, güzelim evine vardık.
Beni konukladı tam bir ay, sordu soruşturdu her şeyi,
İlyon'u, Argosluların gemilerini ve nasıl döndüklerini
Akhaların.
Anlattım ben de hepsini yolu yordamıyla, tane tane.
Sonra dedim, bırak beni artık, gideyim yoluma,
olmaz, demedi, hazırladı dönüşümü kendisi:
Yüzdü dokuz yaşında bir sığırın derisini, bir tulum yaptı,
bağladı tulumun içine azgın yellerin yollarını,
çünkü Kronosoğlu yellerin yöneticisi yapmıştı onu,
dilediği yeli durdurur, dilediği yeli salardı.
Parlayan gümüş bir sicimle bağladı bu tulumu,
koca karınlı teknenin dibine, sımsıkı,
en ufak bir yel bile artık dışarı sızamazdı.
Sonra saldı ardımızdan bir Zephyros yeli,

bu yel götürecekti gemileri ve bizi varacağımız yere,
ama varamadık oraya çılgınlığı yüzünden adamlarımın,
ve perişan olduk, ölecektik nerdeyse.
Dokuz gün dokuz gece durmadan gitmiştik,
başlamıştı görünmeye vatanın tarlaları onuncu günü,
daha da yaklaştıydık ve gördüydük nöbetçi ateşlerini.
Tatlı bir uyku sarmıştı beni o sıra,
yorulmuş bitmiştim geminin ıskotasını tutmaktan,
kimseye vermemiştim onu tez varalım diye baba toprağına.
Oysa arkadaşlar aralarında konuşmaya başlamışlar,
sözde ben yurda altın ve gümüş götürürmüşüm,
Hippotesoğlu Aiolos, ulu yürekli,
bir sürü armağan vermiş bana sözde.
Şöyle diyorlardı birbirlerine göz ede ede:
–Vay dinini, herkesten nasıl da sevgi saygı görür bu adam,
kimin kentine, kimin toprağına giderse gitsin!
Doyurmalık diye bir sürü armağan almadı mı Troya'dan?
Biz de onunla aynı yolu aştık, elimize geçen ne?
İşte, ellerimiz boş dönüyoruz evimize şimdi.
Dostluğunu kazanmak için Aiolos neler verdi kimbilir,
haydi gelin bir bakalım neymiş bunlar,
bakalım tulumda altın ne kadar, gümüş ne kadar!–
Onlar böyle konuştu ve bu düşünce yendi onları,
çözdüler tulumu, fırladı dışarı tekmil rüzgârlar,
kopan fırtına sürdü bizi açık denize,
çok uzaklara sürdü baba toprağından,
arkadaşlar çığrışmaya başladı ama iş işten geçmişti!
Uyandım ve düşündüm ben yüreğimde en iyi yolu,
atayım mı kendimi gemiden, yok olayım mı denizde,
yoksa her şeyi sineye çekip kalayım mı yaşayanlarla?
Kal gemide, dedim kendi kendime, kal, dayan,
ve sarındım, uzandım teknenin içine,
karışık rüzgârlar Aiolos Adası'na attı bizi gerisin geri,
tekmil arkadaşlar dövünüp durdular yol boyunca.
Orada çıktık karaya ve gittik su içmeye,
yoldaşlar da yemeğe oturdular gemilerin yanında.
Adamakıllı doyurup karnımı yola çıktım,
yanıma bir ulakla bir adamımı almıştım,
ünlü konağına vardım Aiolos'un, orda buldum onu,
karısı ve çocuklarıyla oturmuş şölen yapıyordu.

Oraya varınca oturduk kapı aralığında, eşikte,
şaşakaldılar görünce bizi ve sordular bana:
–Nerden böyle, Odysseus, nerden bu geliş böyle?
Gene peşine hangi kötü cin takıldı ki?
Biz yapmıştık senin için gereken her şeyi,
yola çıkasın, varasın diye yurduna,
evinin ve sevdiklerinin bulunduğu yere.–
Böyle dediler, ben de kederli kederli karşılık verdim,
dedim ki:
–Arkadaşlar yüzünden oldu ne olduysa,
uğursuz bir de uyku geldi başıma,
ama düzeltin her şeyi, dostlar, sizin elinizde bu.–
Böyle dedim, denedim en yumuşak sözleri,
ama onlar açmadılar ağızlarını, öylece kaldılar,
sonunda babaları karşılık verdi, dedi ki:
–Çabuk git bu adadan, aşağılık herif, defol haydi,
seni konuklamak da, yolcu etmek de meğer yasakmış bana,
sen mutlu tanrıların lanetine uğramışsın bi kere,
madem ölümsüzler lanetledi seni, defol burdan!–
Böyle dedi Aiolos, kovdu beni evinden,
için için, derin derin ağlayan beni.
Ordan gene açıldık denize, yüreklerimiz acı dolu,
yoldaşların canları çıkıyordu ha bire kürek çekmekten,
görünmez olmuştu bizim çılgınlığımızdan sıla yolu.
Altı gün aralıksız gittik geceli gündüzlü,
Lamos'un sarp kalesine vardık yedinci günü,
vardık Laistrygonların Telepylos kentine,
orada ağıldan çıkan çobana seslenir ağıla dönen çoban,
ağıldan çıkan çoban da duyar onu, ses verir:
Orada uyku uyumayan adam kazanır isterse iki gündelik,
bir gündeliği sığır güderek kazanır,
bir gündeliği de sütbeyaz koyunları otlatarak,
çünkü yolları kavuşur orda geceyle gündüzün.
Derken girdik bu güzelim limana,
boydan boya yüksek kayalarla çevriliydi iki yanı,
ağzında iki burun uzanıyordu karşı karşıya,
böylece orda dar bir boğaz oluyordu,
sokuldu oraya iki kıvrımlı tekmil gemiler,
ve dibe kadar girip bağlandılar sırt sırta.
Tek bir dalga yoktu limanda, ne küçük ne büyük,

ortalık akpaktı, dümdüz, çarşaf gibi.
Bir ben dışarda bıraktım kara gemimi,
yanaştım sarp buruna, palamarı kayaya bağladım,
ve sonra karaya çıktım, tırmandım en sivri tepeye,
görünürde ne bir sığır izi vardı, ne bir insan izi,
baktım uzakta topraktan bir duman tütüyor,
yolladım arkadaşları oraya, dedim gidin bakın,
ekmek yiyen hangi insanlarındır bu toprak,
iki adam seçtim, yanlarına bir de haberci verdim.
Onlar da karaya çıkıp vardılar düz bir yola,
arabalar bu yolla indirirdi kente odunu dağlardan,
yaklaşınca kente, rastladılar suya giden bir kıza,
Laistrygon Antiphates'in kızıydı bu, irikıyım,
gelmişti Ayı Çeşmesi'nden duru su almaya,
o çeşmeden duru su taşırdı kente tekmil halk.
Yaklaşıp bizimkiler, konuştular ve sordular kıza,
kim, dediler, kralı buranın, kimleri yönetir?
Kız da gösterdi hemen babasının yüksek çatılı evini.
Ünlü konağa girince onlar, içerde bir kadın buldular,
kocamandı bu kadın, bir dağ doruğu kadar,
ona, ağızları açık ve şaşkın, bakakaldılar.
Kadın çağırttı kocasını pazaryerinden, şanlı Antiphates'i,
o da kapkara bir ölüm kurdu bizimkilere:
Birini yakaladı bizimkilerden, hazırladı akşam yemeğini.
Öbür ikisi kaçtılar gemilere doğru koşa koşa,
ama kral çığırtkan dolaştırdı kentin içinde,
dört bir yanda Laistrygonlar koşuştu, iri iri,
toplandı binlerce kişi, insandan çok deve benzeyen.
Başladılar taşlar atmaya, taşınamayacak kadar ağır,
korkunç gürültüler yükseldi gemilerden,
insanlar ölüyor, gemiler oluyordu parça parça.
Adamlar şişlenip taşındılar iğrenç şölenlere balık gibi.
Çok derin limanda onlar böyle öldürürlerken birbirlerini,
çektim ben kalçam boyunca uzanan sivri kılıcımı,
lacivert pruvalı geminin halatını kestim onunla,
haydi, dedim arkadaşlara, haydi durmayın,
sarılın küreklere, kurtulalım yıkımdan çabuk,
onlar da can kaygısıyla köpürttüler dalgayı hep birden.
Kurtarmıştık canımızı, çıkmıştık açık denize,
uzaklaşmıştı gemimiz boğazın sarp kayalarından.

Ama yok olmuştu öbür gemiler tekmil.
Oradan yol aldık gene, yüreklerimiz acı dolu,
ölümden kurtulduğumuza seviniyorduk ama,
yitirdiğimiz dostlar içimizden çıkmıyordu.
Gide gide Aiaie Adası'na vardık sonunda,
orada Kirke otururdu, güzel belikli,
insan sesli korkunç Tanrıça,
kız kardeşiydi o kötü niyetli Aietes'in.
Doğmuştu ikisi de ölümlülere ışıyan Güneş'ten,
anaları da Perse'ydi, Okeanos'un kızı.
Sarp kıyının önünden usulca geçirip gemiyi,
yanaştırdık en tehlikesiz, sığ yerine koyun,
bir tanrı da kılavuzluk ediyordu bize.
Karaya çıktık ve yattık iki gün iki gece,
yorgunluktan, üzüntüden canımız çıkmıştı.
Ama güzel örgülü Şafak getirince üçüncü günü,
aldım ben kargımı ve sivri kılıcımı,
hızla uzaklaşıp gemiden, çıktım bir yüksek tepeye,
bakındım görür müyüz diye bir insan izi,
kulak kabarttım bir insan sesi duyar mıyım diye.
Gözetlerken çevreyi yüksek bir kayanın tepesinden,
bir duman gördüm, geniş yollu topraktan tüten,
Kirke'nin konağından çıkıyordu bu duman,
uzakta, sık çalılığın, ormanın ötesinde.
Düşündüm taşındım yüreğimde, gönlümde,
gideyim bakayım mı, bu tüten kızıl duman ne?
Sonunda en iyi karar şu göründü bana:
Önce tez giden gemiye döneyim, deniz kıyısına,
orada arkadaşların bir güzel karınlarını doyurayım,
sonra da göndereyim oraya, bir baksınlar.
İki kıvrımlı gemiye epey yaklaşmıştım ki,
bir tanrı acımış olacak bana herhal,
ne zavallı şu adam, demiş olacak, kalmış tek başına,
iri bir geyik çıkardı yoluma, yüksek boynuzlu,
ırmağa iniyordu ormandaki otlağından, su içmeye,
başlamıştı kızgın güneş onun da başına vurmaya.
Ormandan çıkarken vurdum onu sırtının ortasından,
tunç kargı dümdüz geçti belkemiğini,
bağırarak yere yuvarlandı toza toprağa, canı uçtu gitti.
Basıp üstüne çektim çıkardım tunç kargıyı yaradan,

bıraktım kargıyı oracıkta, olduğu yerde,
dallar ve sazlar koparmaya gittim bi koşu,
bir bir büküp onları, bir halat ördüm,
bağladım koca hayvanın ayaklarını bu bir kulaçlık halatla,
vurdum boynuma ve yürüdüm kara gemiye doğru,
yürüdüm kargıma yaslana yaslana,
taşıyamazdım onu, mümkünü yok, omzumda ve tek elle,
gerçekten çok iri bir hayvandı o.
Getirdim attım geminin önüne ve uyandırdım arkadaşları,
yanaşıp her adamın yanına, bal gibi sözler ettim:
–Kaygılıyız, perişanız ama dostlar,
Hades ülkesine inmeye daha günümüz var.
Haydi tez giden geminin yanında yiyip içelim gelin,
karnımızı doyuralım, yıpratmasın açlık bizi.–
Böyle dedim, onlar da ossaat dinlediler sözümü,
kaldırdılar örtülerinin altından başlarını,
bereketsiz denizin kıyısında şaşakaldılar koca geyiğe.
Gözleriyle seyrettiler hayvanı doya doya,
sonra yıkayıp ellerini şanlı bir şölen hazır ettiler,
yedik içtik bütün bir gün, güneş batıncaya dek,
çok güzel etler yedik, tatlı şaraplar içtik.
Güneş batıp karanlıklar başlayınca çökmeye,
serildik denizin kıyısında, girdik uykuya.
Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
derneğe çağırdım herkesi, hepsine şöyle dedim:
–Dinleyin, çok dertli dostlarım, dinleyin beni,
ne batıyı görürüz buradan, ne doğuyu,
nerede batar bilmeyiz ölümlülere ışıyan güneş,
ve bilmeyiz gün nereden ağarır sabahleyin,
haydi düşünelim, derim, bir şeyler bilir belki biri,
oysa ben bulamadım bundan daha iyisini:
Kayalık bir tepeye çıktım, baktım çevreme,
bir ada bu, dört yanı sonsuz deniz.
Alçacık bir ovadır bu ada,
ortasında bir duman var, gördüm gözlerimle,
sık çalılığın ve ormanın ötesinde.–
Ben böyle konuştum, parçalandı onların yürekleri,
Laistrygon Antiphates'in yaptıkları geldi gözlerinin önüne,
ve zorbalığı geldi insan yiyen, ulu yürekli Tepegöz'ün.
Ağladılar hüngür hüngür, yaşlar döktüler sıcak sıcak,

ama yaramadı bu ağlamalar sızlamalar hiçbir işe.
Tekmil güzel dizlikli arkadaşlarımı saydım bir bir,
ve ayırdım onları iki takıma, birer önderle.
Ben geçtim birinin başına, ötekine Eurylokhos,
tanrıya denk.
Tunç bir kapta salladık kuraları hızlı hızlı,
Ulu yürekli Eurylokhos'un kurası fırladı dışarı.
Hepsi yirmi arkadaş, yola çıktılar.
Gidenler iki gözü iki çeşme ağlıyordu,
biz de hıçkırıklar içinde kaldık arkada.
Bir düzlükte buldular Kirke'nin güzel yapılı konağını,
cilalı taştandı ve açıktı dört bir yanı,
kurtlar, aslanlar vardı çevresinde, dağ hayvanları,
büyülemişti Kirke onları kötü ilaçlarla.
Saldırmadı bu hayvanlar adamlarımın üstüne,
ama kalkıp uzun kuyruklarıyla onları okşadılar.
Köpekler nasıl kuyruk sallarsa şölenden dönen efendilerine,
bilirler çünkü kendilerine güzel şeyler getirdiğini her seferinde,
öyle kuyruk sallıyordu bu sert tırnaklı kurtlar ve aslanlar.
Oysa benim arkadaşlar korkmuştu bu canavarları görür görmez,
güzel belikli Tanrıça'nın eşiğinde durakaldılar,
duyuyorlardı içerde türkü söyleyen Kirke'nin güzel sesini,
tanrısal bir büyük bez dokuyordu tezgâhta,
ince ve güzel parlak bir işti bu, tanrıçalara yaraşır.
Aralarında dile geldi Polytes, erlerin güdücüsü,
arkadaşımdı o benim, en sevdiğim, en saydığım:
–Arkadaşlar, büyük bir tezgâhta mekik dokur içerde biri,
bir güzel türkü de söyler, her yer çınçın öter,
yaklaşıp ses edelim, bir tanrıça mı o, yoksa kadın mı?–
O böyle dedi, ötekiler de seslenip çağırdılar.
Kirke de çıktı dışarı ve parlak kapıları açtı,
çağırdı hepsini içeri, onlar da boş bulunup girdiler,
bir Eurylokhos kalmıştı dışarıda, sezmişti tuzak kokusu.
Tanrıça onları içerde iskemlelere, tahtlara oturttu,
peynir, sarı bal ve arpa unu ezdi Pramnos şarabında,
sağrağa korkunç ilaçlar karıştırdı
büsbütün unutsunlar diye baba toprağını.
Verdi onlara bu içkiyi, onlar da hemen diktiler,
onlar diker dikmez içkiyi, Kirke hepsine değneğiyle vurdu
ve kapattı yoldaşlarımı domuz ağılına.

Şimdi onlar tıpkı domuza benzemişlerdi
başları ve sesleri, kılları ve gövdeleriyle,
ama akıl vardı gene içlerinde, eskisi gibi.
Ağlar sızlar halde onları kapadı oraya,
attı önlerine kayın kozalağı, palamut, kızılcık yemişi,
hep yediği şeylerdi bunlar yerde sürünen domuzların.
Eurylokhos bu ara geldi hızla kara gemiye,
bize haber verecek ve anlatacaktı dostların başına geleni,
çok zorladı kendini, ama çıkmadı ağzından tek söz,
öylesine büyük bir acı saplanmıştı yüreğine,
iki gözü yaş dolu, hıçkırıklar onu boğuyordu.
Boyuna sorular soruyorduk biz, şaşkın şaşkın,
Neyse sonunda anlatabildi, arkadaşların başına geleni:
–Gidiyorduk, ünlü Odysseus, buyurduğun gibi, çalılar arasında,
bir ev bulduk düzlükte, güzel yapılı,
cilalı taştandı ve açıktı dört bir yanı.
Bir güzel türkü çağırırdı biri içerde,
bir büyük tezgâha gide gele,
bir kadın mıydı bu, yoksa bir tanrıça mı,
seslendi arkadaşlar, hemen çıktı o da dışarı,
açtı parlak kapıları, hepsini çağırdı eve,
onlar da boş bulunup daldılar içeri,
ama ben dışarda kaldım, sezmiştim tuzak kokusu.
Yok oldular gittiler içerde hepsi birden,
bekledim durdum, baktım ne gelen var ne giden.–
O böyle dedi, bense attım omuzlarıma kılıcımı,
büyük, tunçtan bir kılıçtı bu, gümüş kakmalı,
kuşandım yayımı da ve dedim, göster bana oraya giden yolu.
Ama o sarılıp dizlerime başladı yalvarmaya,
söyledi ağlaya ağlaya şu kanatlı sözleri:
–Götürme beni bir daha oraya, tanrıların beslediği,
istemem gitmek, kalayım bırak burada,
ordan ne sana dönmek var bir daha, ne arkadaşına.
Tek yapacağımız iş, bu kalanlarla çabuk kaçmak,
belki böylece kurtulur, önleriz kara günü.–
O böyle konuştu, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Kal sen burada, Eurylokhos, olduğun yerde,
kara geminin yanında yiye içe geçir vaktini,
ödevim çağırır beni oraya, gitmem gerek.–
Böyle dedim, uzaklaştım gemiden ve deniz kıyısından,

ama kutsal yarları geçip varmak üzereyken tam
ot büyücüsü Kirke'nin büyük konağına,
altın değnekli Hermeias çıktı baktım karşıma,
girmiş genç bir adam kılığına, gelirdi konağa doğru,
bir güzel delikanlıydı, bıyıkları yeni terlemiş.
Elini dayadı elime, konuştu, diller döktü:
–Nereye böyle, tek başına, yamaçlardan doğru?
Sen bilmezsin buraları, ey bahtı kara!
Nereye gidersin, Kirke'nin katına mı?
Ağıllara kapatıldı orada dostların, hepsi domuz oldu,
kurtarmaya mı gidersin onları oradan?
Sen de dönemezsin, kalırsın onlar gibi orda, bilmiş ol.
Hadi gel bakalım, bu belalardan kurtarayım seni,
al şu iyi otu, kolay girersin Kirke'nin konağına,
otun gücü uzak tutar senden kara günü.
Kirke'nin bütün tuzaklarını, büyülerini, bir bir sayayım sana:
Bir içki hazırlayacak, bir ilaç koyacak içine,
ama dinlemez büyü müyü benim sana vereceğim ot.
Daha bitmedi, anlatayım bak dinle:
Kirke uzun değneğiyle sana vurur vurmaz,
çek sen de kalçandan sivri kılıcını,
öldürmek istermiş gibi atıl üstüne Kirke'nin.
Ödü kopacak, yatağına götürmek isteyecek seni,
sakın olmaz deme, hor görme Tanrıça'nın yatağını,
çok iyi bakılacaksın, yoldaşların da kurtulacak,
ama önce büyük andını içsin mutluların, zorla onu,
ant içsin sana bir daha kötülük etmeyeceğine,
yoksun bırakmayacağına seni gücünden ve erkekliğinden,
soyununca sen anadan doğma, çırılçıplak.–
Argos'u öldüren böyle konuştu ve kopardı otu topraktan,
uzattı onu bana ve bir bir saydı özelliğini:
Çiçeği sütbeyazdı, kökü kapkara,
ona 'molü' derlerdi tanrılar arasında,
koparamazdı onu hiçbir ölümlü insan,
ama yeterdi her şeye tanrıların gücü.
Hermeias bundan sonra daldı adanın ormanlarına,
yollandı gitti koca Olympos'a doğru,
ben de yürüdüm Kirke'nin konağına gittim,
bir sürü şeyler yüreğimde kaynayıp duruyordu.
Durdum eşiğinde güzel belikli Tanrıça'nın,

seslendim oradan, Tanrıça da duydu sesimi,
dışarı çıktı hemencecik, açtı parlak kapıları,
çağırdı içeri, yürüdüm ardından tasalı tasalı.
Getirdi oturttu beni altın kakmalı bir tahta,
çok güzel işlenmiş bir koltuktu bu,
ayakları dayamak için bir tokmak vardı önünde.
Bana bir içki hazırladı altın bir sağrakta,
ilacı attı içine, kötülükler kura kura yüreğinde.
Verdi içtim, ne büyülendim ne bir şey oldum,
derken değneğiyle vurup konuştu, diller döktü, dedi ki:
–Sen de gel ağıla bakalım, öbür arkadaşlarınla yat orada!–
O böyle dedi, ben de çektim sivri kılıcımı kalçamdan,
atıldım Kirke'nin üstüne öldürecekmiş gibi.
O bir çığlık attı ve kapandı dizlerime,
yalvara yakara söyledi şu kanatlı sözleri:
–Kimsin, nerden gelirsin? Nerelisin, anan baban kim?
Nasıl da büyülenmedin, şaştım kaldım ben buna,
hiçbir insan hiçbir zaman dayanamadı bu zehre,
hem içer içmez, geçer geçmez dişlerinin arasından,
ne alt edilmez bir gücün varmış senin!
Çok kurnaz Odysseus musun sen yoksa,
her vakit söylerdi bana Argos'u öldüren, altın değnekli,
hızlı bir kara gemiyle geleceğini senin Troya dönüşü.
Ama şimdi sok kılıcını kınına, haydi,
gidelim seninle uzanalım yatağımıza,
sevgi içinde güvenelim birbirimize, sevişe birleşe.–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Nasıl istersin, Kirke, sana tatlı davranmamı,
konağında dostlarımı domuza sen çevirmedin mi?
Beni de geçirdin ele, tuzak kurarsın bana da,
odama gel, dersin, hadi gel yatağıma yat,
soyununca, gücümden erkekliğimden etmek mi istersin beni?
Katlanmazsan büyük bir ant içmeye, Tanrıça,
bana hiçbir kötülük etmeyeceğine bundan böyle,
çıkmam senin yatağına ben, taş çatlasa.–
Böyle dedim, o da ossaat ant içti, istediğim gibi.
Bitirdikten sonra andını, çıktım onun güzel yatağına.
O sıra hizmetçiler düzene koyuyorlardı konağı,
dört peri kızı vardı Kirke'nin evinde iş gören,
pınarlardan, ormanlardan doğmuşlardı bu periler,

ya da denize akan kutsal ırmaklardan doğmuşlardı.
Biri güzelim örtüler örtüyordu koltuklara,
bu örtüler erguvandı ve ketenler seriliydi altında,
öbürü gümüş sofralar kuruyordu koltukların önüne,
altın sepetler koyuyordu üstüne sofraların,
üçüncüsü bal gibi şarap taşıyordu sağrakta,
şarap tatlıydı, sağrak gümüştü, taslar altın.
Dördüncüsü su taşıdı, kızgın bir ateş yaktı kazanın altında,
üç ayaklı büyük kazanda su başladı ısınmaya.
Kaynayınca su pırıl pırıl tuncun içinde,
çıksın diye kollarının bacaklarımın yürek kemiren
yorgunluğu
tekneye oturttu, bir güzel yıkadı beni,
döke döke başımdan, omuzlarından aşağıya
kocaman üçayaklıda ılıştırdığı suyu.
Yıkayıp beni, ovduktan sonra ince bir yağla,
güzel bir harmani giydirdi, bir de gömlek,
getirdi oturttu kakmalı bir tahta,
çok güzel işlenmiş bir koltuktu bu,
ayakları dayamak için bir tokmak vardı önünde.
Ellerine su döktü hizmetçi güzel bir altın ibrikten,
yıkadı ellerini gümüş bir leğen üstünde,
bir cilalı masa açtı yanına,
saygıdeğer kâhya kadın ekmeği getirdi koydu,
sonra yemeklerin hepsini serdi önüme.
Haydi, ye, dedi, ama hiç yoktu benim yiyesim,
gönlüm başka yerdeydi, düşünürdüm kara kara.
Kirke baktı ki ben ekmeğe el uzatmam,
olduğum yerde, ağır bir acı içinde kıvranırım,
geldi yanıma, şu kanatlı sözleri söyledi:
–Niçin oturursun böyle, Odysseus, dilsizler gibi,
ne yemeğe dokunursun, ne içkiye, kendini yer durursun?
Başka bir tuzaktan mı korkarsın yoksa?
En büyük andı içtim senin için, haydi korkma.–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Göster bana, Kirke, bir adam, aklı başında,
görmeden gözleriyle dostlarının kurtuluşunu,
güzel güzel yesin içsin, baksın keyfine!
Yürekten diliyorsan sen benim yememi içmemi,
kurtar sevgili arkadaşlarımı, göreyim onları gözlerimle.–

Ben böyle dedim, Kirke de, elinde değneği,
çıktı dışarı, açtı kapılarını domuz ağılının,
arkadaşlarımı dışarıya çekti birer birer,
baktım, dokuzar yaşında, semiz semiz domuzlar.
Kirke'nin karşısında durup öylece baktılar ona,
o da aralarından geçip oğdu her birini başka bir ilaçla,
üstlerindeki kıllar dökülüverdi ossaat,
yüce Kirke daha önce o uğursuz içkiyi içirince
bütün vücutlarını saran kıllardı bunlar.
İşte hepsi insan olmuşlardı yeniden,
ama şimdi eskisinden daha gençtiler,
daha güzeldiler ve daha boylu boslu.
Tanır tanımaz beni sarıldılar ellerime,
ağlamak geldi hepsinin içinden hıçkıra hıçkıra,
ev baştan başa iniltilerle yankılandı durdu,
Tanrıça bile acıdı bizim halimize,
geldi yanıma tanrıçaların en tanrısalı, durdu ayakta, dedi ki:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıdan doğma,
haydi dön şimdi hızlı gemine, deniz kıyısına,
bakmayın hiçbir şeye, hemen karaya çekin gemiyi,
saklayın mağaralara ne kadar malınız, aracınız varsa,
sonra al yanına bütün tayfanı, bana gel.–
Böyle dedi, ulu gönlüm de hemen uydu onun bu sözüne,
yürüdüm gittim hızlı gemiye ve deniz kıyısına,
buldum orda, geminin yanında, sevgili yoldaşlarımı,
hıçkırır dururlardı gözyaşı döke döke,
geceyi dışarda geçirmiş buzağılar nasıl
hoplaya zıplaya atılırlarsa hep birden,
karınlarını iyice doyurup ağıla dönen ineklerin üstüne,
nasıl sığmaz olurlarsa mandıralara ve böğüre böğüre
dört dönerlerse çevresinde analarının,
onlar da tıpkı öyle, gözleriyle görünce beni
atıldılar üstüme ağlaya çırpına,
ve yürekleri öylesine kabardı taştı ki,
sanki kentlerine varmışlar, yurtlarına dönmüşlerdi,
kavuşmuşlardı sanki doğup büyüdükleri İthake'ye.
Şu kanatlı sözleri söylediler bana, hıçkırıklarla:
–Öyle sevindik ki görünce seni yeniden, tanrıların beslediği,
varmış gibi olduk İthake'ye, baba toprağına.
Ama öbür arkadaşlar nasıl öldü, hadi anlat bize.–

Böyle dediler, ben de tatlı sözlerle dedim ki:
–İlk önce karaya çekelim gemiyi,
saklayalım mağaralara ne kadar malımız, aracımız varsa,
sonra hazırlanın arkamdan gelmeye hepiniz,
gelin, Kirke'nin kutsal sarayında arkadaşlarınızı görün,
yerler içerler orada, her şey var önlerinde bol bol.–
Böyle dedim, onlar da çabucak dinlediler sözümü,
bir Eurylokhos alıkoymaya çalıştı onları,
seslendi onlara, söyledi kanatlı sözler:
–Nereye böyle, bahtsız kişiler, ölmeye mi?
Konağına mı gitmek istersiniz Kirke'nin,
orada ya domuz, ya kurt yapacak sizi o, ya da aslan,
bekçilik edeceksiniz onun koca sarayında, zorla.
Unuttunuz mu, Tepegöz ne yaptı arkadaşlara bizim,
girmişlerdi avlusuna bu yaman Odysseus'un arkasından,
bunun yüzünden ölmediler miydi arkadaşlar bütün?–
O böyle dedi, ben de düşündüm taşındım içimden,
kalın kalçam boyunca sivri kılıcımı çeksem miydi,
çok yakın akrabam olduğuna aldırmadan
uçurup atsam mıydı kılıcımla kafasını yere,
ama arkadaşlarım atılıp tuttular beni,
yaptırmadılar bunu bana, bal gibi sözlerle dediler ki:
–Bırakalım onu burada, buyur ona kalsın o,
kıyıda otursun, bekçilik etsin gemiye,
hadi sen Kirke'nin kutsal sarayına götür bizi.–
Böyle dediler, hepimiz uzaklaştık gemiden ve denizden,
ama Eurylokhos koca karınlı geminin yanında kalmak istemedi,
ürktü kabaran öfkemden benim, o da geldi bizimle.
Bu ara Kirke, konağında öbür arkadaşlarımı
bir güzel yıkatmış ve ovdurmuştu ince bir yağla,
giydirmişti hepsine gömlekler ve yün harmaniler.
Konakta şölen yapar bulduk hepsini.
Birbirlerini görüp tanıyınca başladılar ağlamaya,
çınçın çınladı konak hıçkırıklar içinde.
Yanıma geldi yüce Tanrıça, bana dedi ki:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
vazgeçin artık sonu gelmeyen bu iniltilerden,
biliyorum, çok acılar çektiniz balıklı denizde,
çok kötülük gördünüz karada düşman adamlardan,
ama gelin, yiyin şu yemeklerden, şu şaraplardan için,

canlansın yeni baştan göğsünüzde yüreğiniz,
yürekli olun ilk ayrıldığınız zamanki gibi
o baba toprağından, o kayalık İthake'den!
Bakın şu halinize, kalmamış iler tutar yeriniz,
öyle acılar, öyle acılar çekmişsiniz ki,
acı günleri düşünmekten sevinci unutmuş yürekleriniz.–
Böyle dedi, atılgan yüreklerimiz de buna kandı.
Tam bir yılın sonuna dek kaldık orada,
her gün şölen yaptık bol etlerle, tatlı şaraplarla,
ama bir yıl geçip de mevsimler dönünce,
aylar bir bir geçip de gelince uzun günler,
sevgili dostlarım çağırdılar beni, dediler ki:
–Ey çılgın, yurdunu düşünmenin vakti gelmedi mi,
eğer kaderinde kurtulmak ve dönmek varsa
yüksek damlı evine ve baba toprağına?–
Böyle dediler, dinledi sözlerini ateşli yüreğim.
Oturduk bütün gün, güneş batıncaya dek,
şölen yaptık bol etlerle, tatlı şaraplarla,
gün batıp karanlıklar çökünce ortalığa,
adamlarım gidip yattılar gölgeli odalarda.
Ben de çıktım çok güzel yatağına Kirke'nin,
dizlerine sarıldım, yakardım, o da kulak verdi bana,
ben de kanatlı sözler söyledim, dedim ki:
–Getir yerine artık, ey Kirke, bana verdiğin sözü,
beni evime göndereceğini söylemiştin hani,
ben de can atarım gitmek için, arkadaşlar da,
sen biraz uzaklaştın mı buradan, sararlar çevremi,
ağlar sızlarlar durmadan, yüreğim parçalanır.–
Böyle dedim, yüce Tanrıça hemen karşılık verdi, dedi ki:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
kalmayın benim evimde istemeye istemeye,
ama bir başka yolculuk yapmanız gerek daha önce:
Gidilecek Hades'in ve korkunç Persephone'nin ülkesine,
danışmak için Thebailı Teiresias'ın ruhuna,
henüz yitirmemiş aklını bu kör bilici,
Persephone bir ona bilinç bağışlamıştır ölülerden,
bir odur düşünen, ötekiler uçuşurlar gölgeler gibi.–
O böyle dedi, çatladı benim yüreğim,
yattığım yerde başladım ağlamaya,
ne yaşamak isterdim artık, ne görmek gün ışığını.

Ağladım kana kana, attım yerden yere kendimi,
sonra söyledim Tanrıça'ya şu kanatlı sözleri:
–Ey Kirke, bu yolculukta kim yol gösterecek bize,
şimdiye dek Hades'e kara gemiyle bir kimse gitti mi?–
Ben böyle dedim, yüce Tanrıça hemen karşılık verdi, dedi ki:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
geminde bir kılavuz olacak da ne olacak,
dikersin direği, açarsın yelkenleri, geçersin yerine,
bırakırsın Boreas'ın soluğuna, alır götürür seni.
Ama geçtiğin zaman Okeanos'u geminle,
orda Alçak Kıyı var ve Persephone'nin koruluğu,
uzun kavaklar göreceksin, kısır söğütler,
derin anaforlu Okeanos'un kıyısında çek karaya gemini,
sonra çık yola, Hades bataklarına doğru,
orada Akheron'a Pyriphlegeton ve Kokytos akar,
Styks'ten gelen sular da dökülür oraya.
Bu yankılanan iki ırmağın birleşiminde bir kaya var,
işte yaklaş oraya, yiğidim, yap dediğimi:
Bir çukur kaz, eni boyu bir arşın,
çukurun üstünde sunu sun tekmil ölülere,
önce ballı sütle, sonra tatlı şarapla, sonra suyla,
sonra da çukurun üstüne ak un serp,
bir yandan da ölülerin güçsüz başlarına yalvar yakar,
kurban edeceğine söz ver İthake'ye döner dönmez
kısır ineklerin en iyisini konağında,
en güzel armağanlarla donanmış bir odun yığını üstünde.
Bir de Teiresias'ın yalnız kendisine bir koç ada,
kapkara bir koç, sürülerinde en göze çarpan, en alımlı.
Adaklarla yakarırken ölülerin ünlü soyuna,
ayrıca bir koç kurban et, bir de kara koyun,
başlarını Akheron'a doğru çevir öyle kes,
ama sen döndür kendi başını, ırmağın akan sularına bak,
dört yanın nasıl bir anda ölmüşlerin ruhlarıyla dolacak.
Dön sonra adamlarına, yüreklendir onları,
alsınlar insafsız tunçla boğazlanan hayvanları,
yüzsünler derilerini ve adamakıllı yaksınlar,
o arada yakarsınlar tanrılara da,
güçlü Hades'e yakarsınlar ve korku saçan Persephone'ye.
Sen de otur orada, ama çek kalçandan sivri kılıcını,
Teiresias sana karşılık verene dek

ölülerin güçsüz başlarını yaklaştırma kana.
İşte o zaman, ey erlerin güdücüsü, ossaat gelecek bilici
ve söyleyecek sana gideceğin yolu, yolun ne kadar sürdüğünü,
ve balıklı denizde nasıl gideceğini, baba toprağına doğru.–
O böyle dedi ve hemen altın tahtlı Şafak söktü.
Bir gömlekle bir harmani giydirdi Kirke bana,
gümüşten bir yaşınağa sarındı kendisi de,
çok güzeldi, incecikti, dal gibi,
sardı kalçasına altın bir kuşak,
ve bir başörtüsü attı başına.
Ben de dolaştım konağı, uyandırdım arkadaşları,
ondan ona gittim, bal gibi sözler ettim:
–Haydi uyanın, yeter artık tatlı uyku,
Kirke tanrı kararını açtı bana, yolculuk çıktı.–
Böyle dedim, kandı sözlerime ulu yürekleri.
Ama kısmet değilmiş götürmek dostların hepsini:
Elpenor adlı biri vardı, en gençleri,
ne savaşta çok atılgandı, ne akıldan yana üstün,
ayrılır arkadaşlarından, gider Kirke'nin damına çıkar,
bulur bir serin yer ve ağırlaşır şaraptan, sızar oraya,
ama duyar duymaz gürültü patırtıyla kalktığını onların,
birden uyanır kalkar ve unutur nerde olduğunu,
gitmeyi akıl edemez büyük merdivene doğru,
gider dümdüz ve yuvarlanır damdan aşağı,
kırar boynunun boğumlarını ve iner ruhu Hades'e.
Bir araya gelince adamlarım, şu sözleri söyledim onlara:
–Sanmayın evimize döneriz, baba toprağına!
Kirke gösterdi bize başka bir yol,
gideceğiz Hades'in ve korku saçan Persephone'nin ülkesine,
danışacağız Thebailı Teiresias'ın ruhuna orada.–
Ben böyle konuştum, onların çatladı yüreği,
oraya çöküverdiler ve başladılar saçlarını yolmaya,
ama bu ağlamalar sızlamalar yaramadı hiçbir işe.
Yürüdük hızlı gemiye ve deniz kıyısına doğru,
gözyaşı döke döke, yürekler yas içinde.
Kirke gelmişti kara gemiye bizden önce,
bağlamıştı oraya bir koçla bir kara koyun,
kolayca gelmişti bizden habersiz, hiç görünmeden,
bir tanrının ordan oraya gittiğini kim görebilir,
kendisi göze görünmeyi istemedi mi?

On Birinci Bölüm

ÖLÜLER ÜLKESİNDE

Az sonra indik gemiye, deniz kıyısına,
çektik önce gemiyi tanrısal denize,
diktik direği ve yelkenleri kara gemiye serdik.
Koyunları aldık içeri ve sonra kendimiz bindik.
Hüngür hüngür ağlıyorduk, üzüntü içindeydik.
Yelken şişiren bir yel saldı bize,
iyi bir yoldaş, lacivert geminin ardından,
güzel belikli Kirke, yaman Tanrıça, insan sesli,
bütün avadanlıkları yerli yerine koyduk ve oturduk,
rüzgârla dümenci yönelttiler gemiyi.
Gergin kaldı yelken deniz aşan gemide bütün gün.
Güneş batarken ve kararırken tekmil yollar
vardık sınırlarına derin akışlı Okeanos'un,
ordadır Kimmerlerin ülkesi ve kenti,
oldum olası bol sisle ve bulutlarla örtülü,
parlak güneş onları ışınlarıyla göremez hiçbir vakit,
ne yükseldiği vakit yıldızlı göğe,
ne de gökten toprağa döndüğü vakit.
Öylece serili durur bir uğursuz gece
bu zavallı ölümlülerin üstünde.
Varınca oraya çektik kara gemiyi,
çıkardık bütün koyunları gemiden,
yürüdük biz de Okeanos'un akıntısı boyunca,
Kirke'nin dediği yere varalım dedik.
Orada kurbanları Perimedes'le Eurylokhos tuttu,
ben de çektim kalçam boyunca sivri kılıcımı,
ve bir çukur kazdım, eni boyu bir arşın,
çukurun üstünde sunu sundum tekmil ölülere,
önce ballı sütle, sonra tatlı şarapla, sonra suyla,
sonra da çukurun üstüne ak un serptim.

Öte yandan ölülerin güçsüz başlarına yalvardım yakardım,
kurban edeceğime söz verdim İthake'ye döner dönmez
kısır ineklerin en iyisini konağımda,
en güzel armağanlarla donanmış bir odun yığını üstünde.
Bir de koç adadım Teiresias'ın yalnız kendisine,
kapkara bir koç, sürülerimde en göze çarpan, en alımlı.
Adaklarla yakardıktan sonra ölülerin ünlü soyuna,
aldım koyunları, çukurun üstünde kestim,
kanlar aktı, tüttü kapkara ve ruhlar üşüştü,
Erebos'tan doğru, ölmüşlerin ruhları:
Gelinler, delikanlılar, çok çekmiş ihtiyarlar,
gönülleri yeni yaslı kızlar, körpecik körpecik,
ve tunç kargılar altında can vermiş savaş erleri,
tekmil silahları hâlâ kan içinde.
Çok kalabalıktılar, sürü sürü dolaşıp durdular
çukurun üstünde korkunç çığlıklar ata ata,
bir korku sarmıştı beni, sarı-yeşil bir korku.
O ara döndüm yoldaşlarıma, yüreklendirdim onları,
alın, dedim, insafsız tunçla kestiğiniz şu hayvanları,
yüzün derilerini ve adamakıllı yakın,
ve yakarın güçlü Hades'e ve korku saçan Persephone'ye.
Kendim de çekip kalçamdan sivri kılıcımı,
Teiresias sorularıma karşılık verene dek
ölülerin güçsüz başlarını yaklaştırmadım kana.
Önce yoldaşım Elpenor'un ruhu çıkageldi:
Daha gömülmemişti engin yollu toprağın altına.
Kirke'nin konağında bırakmıştık bedenini,
mezarsız ve ağıtsız bırakmıştık onu orda,
başka işler çıkmış, bundan alıkoymuştu bizi.
Öyle ağlar görünce onu, acıdım yüreğimde,
ve seslendim ona, kanatlı sözlerle, dedim ki:
–Nasıl vardın bizden önce, Elpenor, karanlıklar ülkesine,
yürüye yürüye mi, yoksa kara gemiyle mi?–
Böyle dedim, o da karşılık verdi inleye inleye:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
neden şaşırdım ben yolumu, şarap mı çok geldi,
yoksa uğursuzluk mu saldı bir tanrı üstüme?
Yatıyordum Kirke'nin damında, içim geçmişti,
ineyim derken gitmemişim büyük merdivene doğru,
atmışım kendimi dosdoğru damdan aşağı,

kırıldı boynumun boğumu, uçtu ruhum Hades'e.
Yalvarırım, burada olmayan yakınların adına,
konağında bıraktığın biricik oğlun Telemakhos adına,
sen dönerken buradan, Hades ülkesinden, Aiaie Adası'na
sağlam yapılı gemin götürecek gene seni,
ne olur, unutma beni burada, efendiciğim,
beni geride böyle mezarsız, ağıtsız koma,
öfkelenmesin sana tanrılar benim yüzümden.
Yak beni silahlarımla ve daha neyim varsa hepsiyle,
kırçıl denizin kıyısında bana bir mezar yığ,
bilsin gelecek kuşaklar ne kara bahtlıyım ben,
yap bu dediklerimi ve çaktır mezarımın üstüne
sağlığımda dostlarımla birlikte çektiğim küreği.–
O böyle dedi, ben de ona karşılık verdim, dedim ki:
–Yapacağım hepsini bunların, ey bahtı kara!–
İşte böyle acı acı konuşuyorduk, karşıdan karşıya,
ben bir yanda, kılıcımla bakıyordum o kana değmesin diye,
öte yanda boyuna konuşup duruyordu onun görüntüsü.
Bir de baktım, geçmiş göçmüş anamın ruhu çıkageldi,
ulu yürekli Autolykos'un kızı Antikleia'nın ruhu,
oysa kutsal İlyon'a giderken sağ bırakmıştım onu,
görünce bir acıdım, bir yandım, bir ağladım,
ama ne kadar büyük olursa olsun benim acım,
gene bırakmadım öne geçsin, yanaşsın kana,
Teiresias sorularıma karşılık verene dek.
O zaman yaklaştı Thebailı Teiresias'ın ruhu,
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
ne diye bıraktın sanki, bahtsız adam, güneşin ışığını,
ne diye geldin bu ölüleri, bu pis ülkeyi görmeye?
Çekil çukurun üstünden, kaldır sivri kılıcını,
içeyim bu kandan bırak ve gerçeği diyeyim sana.–
O böyle dedi, ben de çekildim geri geri,
gümüş kakmalı kılıcımı soktum kınına.
Kusursuz tanrı sözcüsü, geldi içti kara kandan
ve sonra seslendi bana şu sözlerle, dedi ki:
–Bir dönüş özlüyorsun, şanlı Odysseus, bal gibi tatlı,
oysa bir tanrı sana çok zorluk verecek bu yolculukta,
yeri sarsan tanrı sana olan kinini sanmam unutsun,
onun sevgili oğlunu sen kör etmedin mi?
Ama gene de varabilirsin sılaya, acı çeke çeke,

gemlersen kendi yüreğini ve yoldaşlarının yüreğini,
siz kaçınca menekşe rengi denizden,
yanaştırınca sağlam yapılı gemiyi Çatal Adası'na,
otlayan inekler göreceksiniz ve besili koyunlar,
her şeyi gören ve işiten Güneş Tanrı'nındır onlar,
aklın fikrin dönüşte olursa, dokunmazsan bu sürülere,
belki varırsın o zaman İthake'ye, çile doldura doldura,
ama dokunursanız onlara, peşin söyleyeyim bak,
gemin de, arkadaşların da bil ki yok olacak,
sen kurtulsan bile, çekeceksin çok acılar,
bir tek arkadaşın kalmayacak, yitireceksin hepsini,
yabancı bir gemiyle çok geç varacaksın yurduna,
karşılaşacaksın evinde nice dertlerle,
bir de bakacaksın, yasa bilmez adamlar
yemedeler senin malını mülkünü,
armağanlar getirip karına talip olmadalar.
Evine vardığında o zorbalardan öç alacaksın elbet,
ama öldürdüğün zaman konağında o talipleri
ya tuzakla ya da sivri kılıcınla güpegündüz,
senin bir daha yola çıkman gerekecek,
bir daha sarılman gerekecek avuca yatkın küreklere,
denizi bilmez adamların ülkesine varana dek,
hiç tuz komazlar yemeklerine bu adamlar,
kırmızı aşıboyalı gemileri hiç bilmezler,
avuca yatkın kürekleri hiç bilmezler, gemilere kanat olan.
Sana apaçık bir işmar vereyim de unutma,
bir başka yolcuya rastlayacaksın yolunda o gün,
nedir diye soracak sana o yolcu
güçlü omzunda taşıdığın şu harman küreği,
hemen oracıkta kaz toprağı, göm küreği oraya,
ve çok güzel kurbanlar kes Poseidon efendimize:
Bir koç, bir boğa ve dişileri aşabilen bir erkek domuz,
kutsal yüzlük kurbanlar da kesmelisin evine döndüğünde,
engin gökte oturan ölümsüz tanrılara, sırayla,
bunu yaparsan denizin dışında gelecek sana ölüm,
öyle bir tatlı ölüme kavuşacaksın ki bir gün,
yalnız parlak ihtiyarlık alt edebilir seni,
dört bir yanında halkların, hepsi de mutlu.
Olacak bu dediklerim, gerçekleşecek bütün bunlar.–

O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:

–Demek tanrılar bana bu kaderi dokudu.
Sen bir de şunu söyle bana, Teiresias, anlat açıkça:
Şurda görürüm anamın ölmüş göçmüş ruhunu,
işte kanın dolayında sessiz sedasız durur,
ama ne oğlunun yüzüne bakabilir, ne konuşur,
nasıl anlatayım, efendimiz, kendimi ona?–
Ben böyle dedim, o da hemen karşılık verdi, dedi ki:
–Amma yaptın, bundan kolay ne var,
ölmüşlerden kimi yaklaştırırsan kana,
o gerçeği söyler sana olduğu gibi,
kimi yaklaştırmazsan, gerisin geri döner yerine.–
Böyle dedi Teiresias'ın ruhu, girdi gene Hades'e,
açıklamıştı efendimiz bize tanrı sözlerini.
Bense olduğum yerde bekledim anam gelsin diye,
gelsin ve içsin kara kara tüten kandan.
Anam içince kanı hemen tanıdı beni
ve şu kanatlı sözleri söyledi inleye inleye:
–Nasıl geldin, çocuğum, sisli karanlıklar ülkesine, diri diri?
Yaşayan insanlar kolay kolay göremez buraları,
büyük ırmaklar var arada, korkunç akıntılar var:
Önce Okeanos var, bulamazsın bir sığ yerini,
sağlam yapılı bir gemin yoksa aşamazsın onu.
Söyle bakalım, sen neden şimdi gelirsin Troya'dan,
bunca zaman gemin ve arkadaşlarınla nerelerde dolaştın ki?
Gitmedin mi İthake'ye, evini, karını görmedin mi?–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Hades'e gelmek zorundaydım, anacığım,
soru sormam gerek Thebailı Teiresias'ın ruhuna.
Daha varamadım Akhais ülkesine,
ayak basamadım topraklarına yurdumun,
savaşmak için Troyalılara karşı,
peşine takılıp tanrısal Agamemnon'un
güzel kısraklı İlyon'a geldiğim günden bu yana,
dolaştım durdum, çok acılar çektim.
Sen şimdi şunu söyle bana, anlat açıkça:
Seni hangi kader alt edip attı acıklı ölüme,
uzun süren bir hastalık mı attı,
ok saçan Artemis mi attı yoksa,
söyle, tatlı oklarıyla o mu öldürdü seni?
Babamdan, orada bıraktığım oğlumdan söz et bana,

sahip çıktılar mı onlar krallığıma benim,
yoksa onur payım başka bir adamın eline mi geçti,
artık beklemezler mi beni, kestiler mi umudu benden?
Ne düşünür asıl karım, ne ister?
Kaldı mı çocuğumun yanında o,
göz kulak oldu mu malıma mülküme,
yoksa soylu bir Akha alıp götürdü mü onu?–
Ben böyle dedim, hemen karşılık verdi ulu anam:
–Karın büyük bir sabırla bekler seni evinde,
gündüzleri ağlaya ağlaya tüketir kendini,
bir geceler geçirir ki düşman başına,
güzelim krallığına el koymadı hiç kimse,
Telemakhos yönetir varlığını rahat rahat,
alır töreli şölenlerden eşit payını,
yargı hakkı olanlar arasında o da çağrılır şölenlere.
Babansa hiç inmez kente, kırlarda yaşar,
artık hiçbir şey istemez onun canı,
ne yatak döşek, ne yorgan, ne tiril tiril çarşaflar,
kışın yatar uşaklarının kaldığı evde,
ocağın dibinde yatar, küllerin içerisinde,
sırtında eski püskü rubalar.
Ama yaz ve güze gelip, patlatınca yemişleri,
dökülen yapraklarla örtülünce bağların yamaçları,
serer kendine yerde yapraklardan bir yatak,
acılar içinde yatar orada, düşünür seni,
bekler durur senin dönüşünü, büyür yüreğindeki yas,
üstüne bir ihtiyarlık çökmüştür ki babanın, tariflere sığmaz.
Ben de kaderime boyun eğmiş de ölmüş değilim:
Konağıma gelip tatlı oklarıyla öldürmüş değil beni
ok saçan keskin gözlü tanrıça,
bir hastalık da çökmüş değil benim üstüme,
bedeni kemire kemire insanın canını alan,
senin yüzünden öldüm ben, şanlı Odysseus, senin hasretinden,
senin sevgindir beni bal gibi canımdan eden.–
O böyle konuştu, benim gönlümse bir tek şey istiyordu:
Kucaklamak geçmiş göçmüş anamın ruhunu.
Üç sefer atıldım üstüne, ah dedim anama bir sarılsam,
üç seferinde de uçtu gitti kollarımın arasından,
üç seferinde de bir gölge gibi, düş gibi,
yüreğimdeki keskin acı her seferinde büyüdü.

Ve dile geldim, şu kanatlı sözleri söyledim ona:
–Neden kaçarsın, anacığım, kucaklayayım bırak seni,
sarılalım kollarımızla birbirimize, Hades'te de olsa, gel,
hıçkıra hıçkıra çıkaralım ağlamanın tadını.
Güçlü Persephone bir görüntü mü çıkardı karşıma,
daha da artırsın diye iniltilerimi, acılarımı?–
Ben böyle dedim, ossaat karşılık verdi ulu anam:
–İnsanların en kara bahtlısı, canım yavrum,
sanma ki oyun eder sana Persephone, Zeus'un kızı,
ölümlülerden biri öldü mü, yasadır bu,
can ayrılır ayrılmaz ak kemiklerden
kaslar artık etleri, kemikleri tutmaz olur,
yok eder onları ışıldayan ateşin zorlu gücü,
ruh uçar gider kanatlanan düş gibi.
Ama sen tezelden yönelt isteğini ışığa,
bütün bunları aklında tut iyicene,
kavuştuğunda anlatasın karına bir bir.–
Biz böyle alıp verirken kadınlar yaklaştı,
güçlü Persophone yolluyordu onları bize doğru,
hepsi de karıları, kızlarıydı soylu kişilerin.
Geldiler yığın yığın, toplandılar kara kanın çevresinde,
bunlara ben ayrı ayrı nasıl ve neler sorsaydım ki,
sonunda şu göründü gözüme, kararın en iyisi:
Çektim kalçamın kaba eti boyunca uzun, sivri kılıcımı,
önledim hepsinin birden içmelerini kara kandan,
geldiler birbiri ardından, içtiler sırayla,
her biri anlattı soyunu sopunu, söylettim böylece hepsini.
İlkin gördüm soylu bir babanın kızı Tyro'yu,
doğduğunu söyledi kusursuz Salmoneus'tan,
ve Aiolos'un oğlu Kretheus'a vardığını.
Ama tanrısal Enipeus Irmağı'nı severmiş o,
en güzeliymiş Enipeus yeryüzünde akan ırmakların,
onun güzel akışları boyunca gezinirmiş Tyro.
Bir gün ırmağa benzetmiş kendini Poseidon, yeri sarsan,
anaforlu ırmağın ağzında yatmış onunla,
bir köpüklü dalga yükselmiş yanlarında, dağ gibi,
kapanmış üstlerine, örtmüş ikisini de,
tanrı da çözmüş kadının kuşağını, uyku dökmüş üstüne.
Bitirir bitirmez işini Poseidon Tanrı,
almış Tyro'nun elini eline, diller dökmüş:

–Hoşnut ol bu birleşmeye, ey kadın, hoşnut ol,
güzel çocuklar doğuracaksın, yıl geçmeden,
çocuksuz bittiği görülmüş değil sevişmesi ölümsüzlerin,
sen beslersin onları, sen büyütür, sen yetiştirirsin.
Dön şimdi evine, dilini tut, kimseye verme adımı,
Poseidon Tanrı'yım ben, yeri sarsan, bunu bir sen bil.–
Böyle dedi, daldı köpüklü denizin altına.
Tyro da gebe kaldı, doğurdu Pelias'la Neleus'u,
yüce Zeus'un güçlü uşakları oldu ikisi de:
Pelias sürüleriyle yaşardı engin ovalı İaolkos'ta,
kardeşi Neleus da kumsal Pylos'ta yaşardı.
Kretheus'tan da çocukları oldu Kadınlar Kraliçesi Tyro'nun,
Aison, Pheres, arabasıyla savaşan Amythaon.
Sonra Antiope'yi gördüm, Asopos'un kızını,
Zeus'un kollarında yatmışım ben, der, övünür durur,
iki çocuk doğurmuştur o, Amphion'la Zethos'u,
onlardır yedi kapılı Thebai'ı ilk kuranlar,
yiğittiler, ama gene de bir surla çevirmişlerdi kenti,
kolay değildi oturmak engin Thebai Ovası'nda.
Sonra da Alkmene'yi gördüm, Amphitryon'un karısını,
büyük Zeus'un koynunda yatmış, birleşmişti onunla,
doğurmuştu Herakles'i, o atılgan güçlü, aslan yürekliyi.
Megare'yi gördüm, üstün canlı Kreion'un kızını,
varmıştı Amphitryon'un gücü dipdiri oğluna.
Oidipus'un anasını gördüm, güzel Epikaste'yi,
bilmeden büyük bir suç işlemiş, evlenmişti oğluyla,
Oidipus öldürmüştü babasını ve koynuna girmişti anasının,
tanrılar da açıklamıştı bunu insanlara ansızın.
Oidipus yönetti gene de Kadmosoğulları'nı güzel Thebai'de,
amansız tanrıların buyruklarıyla acılar çeke çeke.
Epikaste'yse engin kapılı Hades'e inmişti kaygı içinde,
yüksek damından sarkıttığı kemende bağlayıp kendini,
bir sürü de bela bıraktı arkada Oidipus'a,
ne kadar bela gelirse anasının öcünü alan perilerden, hepsini.
Khloris'i de gördüm, kadınların en güzelini,
bir vakitler Neleus vurulmuştu onun güzelliğine,
bol bol armağanlar vermiş, kendine almıştı onu,
en küçük kızıydı o İasosoğlu Amphion'un,
Orkhomenos'da Minyoların güçlü kralıydı babası.
Pylos Kraliçesi Khloris güzel çocuklar doğurmuştu kocasına:

Nestor'u, Khromios'u, şanlı Periklymenos'u,
sonra da yaman Pero'yu doğurmuştu, dillere destan kızı,
çevredeki bütün erkekler talip olduydular o kıza,
ama Neleus, kızın babası, bir şart koştuydu:
Phylake'de, İphikles'in buyruğu altındaki sürüyü,
yüksek alınlı, kıvrık boynuzlu, belalı sığırları
kim alıp getirirse, dedi, ona veririm kızı.
Bir Melampus, kusursuz bilici, söz verdi getireceğine,
ama engel oldu buna bir tanrının zorlu buyruğu:
Bağladılar onu sığır çobanları acı veren bağlarla.
Ama aylar ve günler tamamlanıp yıl sona erince,
ve bahar geri dönünce, işte o zaman,
güçlü İphikles serbest bıraktı tanrı sözcüsünü,
bir bir gerçekleştirmişti çünkü ne söylediyse,
ve böylece yerine gelmişti Zeus'un buyruğu.
Sonra Leda'yı gördüm, Tynedareos'un karısını,
Tyndareos'tan gözü pek, iki oğul doğurdu o:
At yetiştiren Kastor'u ve güreşçi Polydeukes'i.
Can veren toprak ikisini de aldı diri diri.
Zeus yer altında bile onur verdi onlara:
Sırayla bir gün o yaşıyordu, bir gün o.
Saygı görürlerdi ikisi de ölümsüzler gibi.
Sonra da İphimedeia'yı gördüm, Aloeus'un karısını,
seviştiğini söylerler onun Poseidon'la,
iki çocuk doğurmuş, ikisi de kısa ömürlü:
Tanrılara denk Otos ve çok ünlü Ephialtes.
Onlar gibi boylu boslu insan yetiştirmemişti bereketli toprak,
güzellikten yanaysa bir ünlü Orion vardı onları geçen.
dokuz arşın enindeydiler dokuz yaşındayken,
boyları da dokuz kulaç kadardı.
Olympos tanrılarına verirlerdi bunlar gözdağı,
savaş gürültülerini götüreceğiz, derlerdi, Olympos'a,
yığacağız, derlerdi, Ossa Dağı'nı Olympos'un üstüne,
Ossa'nın üstüne de bindireceğiz yaprakları titreyen Pelion'u,
böylece, derlerdi, tırmanacağız ta gökyüzüne.
Erselerdi ergin çağlarına belki de yaparlardı bunu
ama Zeus'un oğlu, güzel saçlı Leto'nun doğurduğu,
öldürdü ikisini de şakaklarında sakalları terlemeden,
yanaklarını gölgelendirmeden sarı tüyler.
Phaidra'yı, Prokris'i gördüm ve güzel Ariadne'yi,

kötü niyetli Minos'un kızıdır Ariadne,
Theseus onu Girit'ten kutsal Atina'nın tepesine götürmüştü hani,
ama tadamamıştı aşkını, Artemis öldürmüştü onu daha önce,
iki deniz arasındaki Die Adası'nda; Dionysos'un
tanıklığıyla.
Maira ile Klymene'yi gördüm ve İriphle'yi,
değerli altına karşılık kocasını satmıştı bu katı yürekli.
Şimdi anlatamam bu gördüklerimin hepsini,
bunca yiğit karısının ve kızının sayamam adlarını,
kalksam saymaya yetmez bu tanrısal gece,
hem yatmanın da artık vakti geldi,
ya tez giden gemide, dostlarımın yanında, ya da burada.
Tanrılara siz de hazırlayın benim dönüşümü."
Odysseus böyle konuştu, ordakiler de sustular,
ve öylece büyülenmiş kaldılar gölgeli konakta.
Aralarında güzel kollu Arete dile geldi, dedi ki:
"Ne dersiniz, Phaiaklar, siz bu adama,
işte yüzü, işte boyu bosu, dengeli aklı!
O benim konuğum, ama onuru sizin,
onu hemen şimdi, çabucak gönderelim demeyin,
ne kadar perişan, haline bir baksanıza,
verin armağanlarınızı ona, bol bol verin,
tanrı dileğiyle konaklarınız tıkabasa mal dolu."
İhtiyar yiğit Ekheneos söz aldı aralarında,
Phaiakların en yaşlısıydı o, dedi ki:
"Dinleyin sözünü, arkadaşlar, uslu akıllı kraliçemizin,
bizim düşündüklerimizden hiç de uzak değil dedikleri.
Ama söz ve iş Alkinoos'undur bundan sonra."
Alkinoos da karşılık verdi, dedi ki:
"Ben de öyle olsun derim, hem öyle de olacak,
usta kürekçi Phaiaklar arasında hüküm sürdükçe ben.
Çok özlemiş, biliyorum, konuğumuz sılayı,
ama burada kalmaya katlansın yarına kadar,
getireyim bütün armağanları bir araya,
dönüşü için uğraşsın tekmil adamlarımız,
krallık gücünü taşıyan ben uğraşayım en başta."
Çok kurnaz Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Güçlü Alkinoos, bu halkın en seçkin adamı,
parlak armağanlarla yola koymanız için beni
yıl sonuna dek burada kal deseniz gene kalırım,

çok yararlıdır baba toprağına bol armağanla dönmek,
bol armağanla döndüğümü görürlerse benim İthake'ye,
tekmil adamlarım daha çok saygı, sevgi gösterir bana."
Alkinoos bu söze de karşılık verdi, dedi ki:
"Hemen anlar insan, Odysseus, görür görmez seni,
ne idüğü belirsiz palavracılardan değilsin sen,
bu kara toprağın bol bol yetiştirdiği,
değilsin durmadan yalan uyduran o düzenbazlardan.
Öyle güzel bir biçim var ki sözlerinde,
konuşmanda öyle bir soylu akıl var ki,
bilge bir ozan bile senden daha iyi anlatamaz
tekmil Argosluların ve senin başına gelen kara dertleri.
Ama söyle şimdi bana, açıkça anlat hadi,
tanrılara benzer yoldaşlarından birini gördün mü,
seninle İlyon'a gelip kadere kurban gidenlerden?
Çok uzundur bu çöken gece, kolay görünmez sonu,
odalarda uykuya çekilmenin de henüz vakti gelmedi,
o yaptığın akıl almaz işleri say dök bana burada,
oturur dinlerim şuracıkta tanrısal Şafağa dek,
ama içinden gelir mi anlatmak bunları, bilmem."
Çok kurnaz Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Güçlü Alkinoos, bu halkın en seçkin adamı,
uzun uzun anlatmanın da zamanı var, uyumanın da.
Ama ille de beni dinlemek isterse senin canın,
en acıklı olayları anlatmaktan hiç de geri kalmam,
sonradan kırılıp giden arkadaşlarımın başına gelenleri:
Onlar Troyalıların savaş naraları arasında can vermedi,
dönüşte kurban gittiler kötü bir kadın yüzünden.
Kadınların ince ruhlarını saygıdeğer Persephone,
tam o yana bu yana dağıtmıştı ki,
Agamemnon'un ruhu, keder içinde, çıkageldi,
bir sürü ruh toplanmıştı çevresinde,
kendisiyle birlikte ölenlerdi bunlar Aigisthos'un konağında.
Beni hemen tanıdı o, içer içmez kara kandan,
ağlayıp sızlıyordu gözyaşları döke döke,
yetişip dokunmak için uzatıyordu ellerini bana doğru,
ama bir zamanlar çok çevik olan kolları, bacakları
şimdi öyle güçsüz, öyle güçsüzdü ki!
Onu böyle ağlar sızlar görünce, yüreğim cız etti,
dile gelip kanatlı sözlerle seslendim ona:

–Çok ünlü Agamemnon, erlerin başbuğu, Atreusoğlu,
hangi ecel alt edip attı seni acıklı ölüme?
Gemilerinin içinde seni Poseidon mu alt etti,
uğursuz yellerinin azgın soluğunu saldı da üstüne?
Yoksa karadaki düşman adamlar mı kıydı sana,
sığırlarını, güzel koyunlarını kaçırdın diye,
ya da kadınlar uğruna giriştiğin bir savaşta?–
Böyle konuştum, o da karşılık verdi, dedi ki:
–Çok kurnaz Odysseus, tanrıya denk Laertesoğlu,
gemilerimde alt etmiş değil Poseidon beni
uğursuz yellerinin azgın soluğunu salıp üstüme,
beni düşman adamlar da yok etmiş değil karada,
Aigisthos'tur hazırlayan bana ölümü ve eceli,
o öldürdü beni hain karımın yardımıyla,
evine buyur etmiş, oturtmuştu beni sofrasına,
öldürdü yemek yerken, boğazlar gibi ağılda bir sığırı.
Ben yürekler acısı bir ölümle böyle öldüm işte.
Üstün güçlü bir adamın varlıklı evinde,
bir düğün, ortaklaşa bir yemek ya da içkili bir şölende
nasıl boğazlanırsa ak dişli domuzlar,
öbür arkadaşlar da birer birer öyle öldürüldüler.
Öldürülen birçok adam görmüşsündür sen,
tek başına öldürülen, zorlu savaşta öldürülen,
ama görseydin benim ölümümü, bir yanardı ki yüreğin:
Yerlere serilmiştik sağrakların ve dolu sofraların çevresinde,
kanlar tütüyordu dört bir yanımızdan kara kara.
Birden korkunç bir ses duydum, baktım bizim Kassandra,
Priamos'un kızını öldürüyordu benim üstümde,
ben ellerimle onu korumak isterken tam
bir kılıç salladı, kıydı benim canıma,
ve sonra döndü gitti, köpek suratlı,
ben yol alırken Hades ülkesine doğru,
o ne gözlerimi kapattı benim, ne ağzımı kapattı.
Bulunmaz ondan daha korkunç, daha aşağılık bir köpek
böyle alçakça düzenler kuran kadınlar arasında!
Sen şu kadının işlediği iğrenç işe bak:
Kızoğlankız vardığı kocasını öldürmek!
Oysa ben neler ummuştum dönerken evime,
kimbilir nasıl karşılar beni çocuklarım, uşaklarım, demiştim!
Meğer kötülük yapmakta ne hünerliymiş bu kadın!

Bir lekedir o gelecekteki tekmil kadınlara,
en iyi, en saygılı kadınlara bile bir leke.–
O böyle konuştu, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Vah, ne yazık! Engin sesli Zeus, bildim bileli,
Atreus soyunun üstüne lanetler yağdırır durur!
Helene uğruna nice yiğitlerimiz gitti,
meğer sen de düşmüşsün Klytaimestra'nın tuzağına!–
Ben böyle konuştum, o da hemen karşılık verdi, dedi ki:
–Sen de ders al bundan, yumuşak olma karına,
güvenip ona açma tekmil düşüncelerini,
ara sıra açıl ona, ara sıra fikrini sakla.
Ama kadın elinden ölüm gelmez sana, Odysseus,
erdemlidir, iyi düşünceler besler içinde
uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı.
Yeni gelin bırakmıştık biz onu savaşa giderken,
o zaman memedeydi çocuğu, minnacıktı,
şimdi yetişkin erkekler arasında olmalı.
Sevgili babası dönünce görecek onu, ne mutlu,
o da, törelere göre, kucaklayacak babasını.
Oysa benim karım bırakmadı oğlumu göreyim,
öldürdü beni oğlumu göremeden.
Bir şey daha diyeyim sana bak, iyice kafana koy,
çok gizli yanaştır gemini sevgili baba toprağına,
görünme kimseye sakın, güven olmaz kadın soyuna.
Hadi şimdi de sen bana söyle, hiçbir şey saklama,
neler çalınır kulağına, oğlum sağ mı,
Orkhomenos'ta mı yaşar, kumsal Pylos'ta mı,
engin Sparta'da Menelaos'un yanında mı yoksa,
ölmemiş olsa gerek tanrısal Orestes, yeryüzünde olmalı.–
O böyle konuştu, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Ne diye sorarsın bunları bana, Atreusoğlu,
öldü mü, sağ mı, nereden bileyim bunu ben,
boşuna laf etmekse hiç iyi şey değil.–
Karşı karşıya durmuş, konuşuyorduk böyle acı acı,
kederler içinde, gözyaşı döke döke.
Derken Peleusoğlu Akhilleus'un ruhu çıkageldi,
arkasından Patroklos'un ve Antilokhos'un ruhu,
bir de baktım Aias'ın ruhu geldi onların arkasından,
Aias en üstündü güçten ve güzellikten yana

Danaolar içinde, Peleusoğlu'ndan sonra.
Ayağıtez Akhilleus'un ruhu tanıdı beni,
şu kanatlı sözleri söyledi inleye inleye:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
daha ne büyük işler tasarladın, korkunç adam, kimbilir,
nasıl göze alabildin Hades'e inmeyi,
burada ölüler oturur, düşünme gücünden yoksun olanlar,
işi bitmiş ölümlülerin görüntüleri.–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Ey Peleusoğlu Akhilleus, Akhaların en yiğidi,
Teiresias'a geldim, bir öğüt istemeye,
geldim İthake'ye nasıl gideyim diye sormaya.
Çünkü Akhaların ülkesine yaklaşamadım henüz,
ayak basamadım henüz kendi toprağıma,
dertten derde sürüklendim durdum bugüne dek.
Oysa senden mutlu adam yok, Akhilleus,
ne geçmişte vardı senden mutlu, ne gelecekte olacak:
Biz Argoslular sayardık seni sağlığında bir tanrı gibi,
burada, ölüler arasında da, sürdürmedesin gücünü,
hiç üzülme, tasalanma, Akhilleus, öldün diye.–
Ben böyle dedim, o da hemen karşılık verdi, dedi ki:
–Ballandırma bana ölümü, şanlı Odysseus,
bütün geçmiş göçmüş ölülere kral olacağıma
el kapısında kulluk edeydim keşke,
varlıksız, yoksul bir çiftçinin yanında ırgat olaydım.
Haydi bırak bunu, bana soylu oğlumdan söz et şimdi,
geçebildi mi savaşta en öne, geçemedi mi?
Bir de kusursuz Peleus için ne duydun, onu söyle:
Tekmil Myrmidonlara bugün de krallık eder mi?
Ellerine, ayaklarına ihtiyarlık çöktü de yoksa
yitirdi mi Hellas'ta ve Phthie'de ününü?
Güneşin ışınları altında olsam şu anda, koşsam yardımına,
engin Troya önünde olduğum gibi olsam,
kurtarmak için orda tekmil Argosluları
en seçkin yiğitleri kıyasıya nasıl öldürdümdü,
işte öyle olsam bir ancık, gelebilsem babamın evine,
gücümle ve dokunulmaz ellerimle öyle bir titretirdim ki
onu zorla onur payından edenleri!–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Kusursuz Peleus için bir şey çalınmadı kulağıma,

ama söylerim, dilediğin gibi, bütün gerçeği,
sevgili oğlun Neopolemos üzerine:
Güzel dizlikli Akhalar arasına Skyros'tan onu ben
kendim getirdim koca karınlı sağlam gemimle.
İlkin o söz alır ve yanılmazdı ne dese,
Troya kenti önünde kurduğumuz kurultaylarda,
onu bir tanrıya denk Nestor geçebilirdi, bir de ben.
Hiçbir vakit erler sürüsünün arasında kalmazdı o
Troya kenti önünde biz Akhalar savaşırken,
koşardı en öne, herkesin gücünü aşardı onun gücü.
Korkunç kargaşalıkta bir sürü er öldürdü:
Argosluları savunurken o kadar çok er öldürdü ki,
söyleyemem onların hepsini, sayamam bir bir adlarını,
bak diyeyim sana bunlardan yalnız birini,
Telephos'un oğlu yiğit Eurypylos'u tepeledi kılıcıyla,
ve tepeledi onun çevresinde bir sürü arkadaşını,
kadın armağanları uğruna ölüyordu bu Keteiler.
Ama Eurypylos, tanrısal Agamemnon'dan sonra,
benim gördüğüm en güzel adamdı.
Ve sonra, bindiğimizde Epeios'un yaptığı ata,
oradaydı en seçkinleri Argosluların,
bana düştü tuzağın kapısı açılsın ya da kapasın diye
buyurmak.
Danaoların başbuğları ve önderlerine baktım,
kimi gözyaşı döker, kiminin titrer eli ayağı.
Ama görmedi gözlerim bir kez olsun
güzel yüzünün sarardığını senin oğlunun,
bir damla yaş aktığını yanaklarından aşağı.
Durmadan yalvarırdı inelim diye attan.
Kılıcının kabzasını, ağır tunç kargısını bırakmazdı elinden,
boyuna düşünür dururdu Troyalıların yıkımını.
Sonunda Troyalıların sivri kalesini yıkınca biz,
seçkin bir onur payı aldı, bindi gemisine,
hiçbir şeyi yoktu, vurulmamıştı sivri tunçla,
teke tek savaşta bile yara almamıştı,
oysa savaşta çok alırdı insan bu yaralardan,
çünkü Ares, kimseyi ayırt etmeden saldırırdı kalabalığa.–

Böyle dedim, ayağıtez Akhilleus'un ruhu
uzun adımlarla yürüdü gitti Asfodel Çayırı boyunca,
sevinçliydi, sığmıyordu içi içine,

seçkin bir er olduğunu öğrenmişti oğlunun.
Göçmüş gitmiş ölülerin daha başka ruhları
keder içinde durup anlatıyorlardı dertlerini,
bir Telamonoğlu Aias'ın ruhu vardı yanaşmayan,
uzakta durmuş, bana yenildiğini unutamamıştı bir türlü,
ben kazanmıştım gemilerin yanında yapılan yarışmada
Akhilleus'un silahlarını, ulu anası Thetis'in verdiği,
ve Troyalıların kızlarıyla Pallas Athene'nin bana bağışladığı.
Keşke kazanmasaydım ne olurdu böyle bir ödülü,
çünkü bu silahlar yüzünden yuttu toprak bu başı,
güzellikte ve yiğitlikte, kusursuz Akhilleus'tan sonra,
geçerdi Aias öbür Danaoları tekmil.
Bal gibi tatlı sözlerle seslendim ona, dedim ki:
Ölmüşken de mi unutmayacaksın, Aias, Telamon'un oğlu,
o silahlar yüzünden bana o kinini?
Bu uğursuz silahları tanrılar ortaya
Argoslulara bela olsunlar diye koymadılar mıydı:
Yitirdik seni yitirmekle biz en önemli kalemizi,
biz Akhalar nasıl yandıysak Akhilleus'un ölümüne,
öyle ağladık senin ölümüne de, öyle yandık,
daha da dinmiş değil yüreğimizdeki acı,
ama sen bunu bizden bilme sakın,
Zeus, kargı salan Danaolara düşman kesilmişti,
o yüzden bu korkunç kadere çarptı seni.
Ne olur, buraya gel, dinle beni efendim,
dinle de, bastır ulu yüreğinin öfkesini.–
Ben böyle dedim, ama o karşılık vermedi, gitti
geçmiş göçmüş başka ölülerin ruhlarıyla, Erebos'a doğru.
Küskün küskün dursa da belli değildi gene de,
belki bir şeyler söylerdi bana, belki dinlerdi beni,
ama başka ölmüşlerin ruhlarını görmek istedi benim yüreğim.
Tam da o sıra Minos'u gördüm, Zeus'un parlak oğlunu,
elinde altın değneği, oturmuş ölüleri yargılıyordu,
ölüler de onun çevresinde, kimi oturmuş, kimi ayakta,
yargıları dinliyorlardı Hades'in engin kapılı konağında.
Sonra dev Orion'a takıldı gözüm,
eskiden ıssız dağlarda öldürdüğü hayvanları
avlıyordu şimdi Asfodel çayırlarında,
elinde gene topuzu, hiç kırılmamış tunç topuzu.
Tityos'u gördüm sonra da, çok şanlı Toprağın oğlunu,

toprağa uzanmış, dokuz dönüm yer kaplamıştı toprakta,
iki akbaba, konmuş iki yanına,
bağrını deşip didikliyorlardı ciğerini,
ama o, elleriyle kovamıyordu akbabaları bir türlü,
çünkü Leto'ya saldırmıştı, Zeus'un ulu karısına,
güzel alanlı Panopeus'tan geçip Pytho'ya giderken.
Tantalos'u da gördüm, korkunç işkenceler çekerken:
Duruyordu bir gölün içinde, ayakta,
yüksele yüksele çıkıyordu su çenesine kadar,
ama içmek için davrandı mıydı, damlasını alamıyordu suyun,
ihtiyar adam eğiliyor, eğiliyor, eğiliyordu,
su da çekiliyor, çekiliyor, yok oluyordu emen toprakta,
ve bir çamur peyda oluyordu ayaklarının dibinde, kapkara,
ossaat bir tanrı kurutuveriyordu gölü.
Yemişler sarkıyordu başının üstünde dallı budaklı ağaçlardan
armutlar, narlar, pırıl pırıl elmalar,
ballı incirler, tombul zeytinler sarkıyordu,
ama ihtiyar adam, koparayım diye ellerini uzattı mıydı,
bir yel geliyor, savuruyordu onları kara bulutlara.
Sisyphos'u gördüm, korkunç işkenceler çekerken:
Yakalamış iki avcuyla kocaman bir kayayı,
ve de kollarıyla bacaklarıyla dayanmıştı kayaya,
ha bire itiyordu onu bir tepeye doğru,
işte kaya tepeye vardı varacak, işte tamam,
ama tepeye varmasına tam bir parmak kala,
bir güç itiyordu onu tepeden gerisin geri,
aşağıya kadar yuvarlanıyordu yeniden başbelası kaya,
o da yeniden itiyordu kayayı tekmil kaslarını gere gere,
kopan toz toprak habire aşarken başının üstünden,
o da ha bire itiyordu kayayı, kan ter içinde.
Sonra da Herakles'in gücüne ilişti gözüm,
ama kendisi değildi bu, görüntüsüydü Herakles'in,
şölendeydi kendisi, ölümsüz tanrılar arasında,
güzel topuklu Hebe vardı yanında,
büyük Zeus'un altın sandallı Hera'nın kızı.
Ölüler uçuşuyordu çevresinde, yırtıcı kuşlar gibi,
çığlık çığlığa,
oturmuştu Herakles, bir kara gece gibi,
yayını yalın tutuyordu, okunu kirişte,
korkunç gözleri aranıyor, ha attı oku ha atacak.

Çok korkunçtu göğsünü saran kemer ve altın okluğu,
çok güzel işlenmiş nakışlarla dolu,
parlak gözlü aslanlar, ayılar, yabandomuzları,
savaşlar, boğuşmalar, tokuşlar, boğazlaşmalar...
Bir kez yarattı mıydı bir sanatçı bu okluğu,
taş çatlasa bir benzerini yapamazdı bir daha.
Gözleriyle görür görmez Herakles hemen tanıdı beni,
şu kanatlı sözleri söyledi içini çeke çeke:
–Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, Zeus'un beslediği,
sen de mi o kara bahtı sürüklersin, sen de mi,
bir vakitler güneşin altında benim sürüklediğim gibi?
Ben Kronos'un torunu ve Zeus'un oğluyken
ne sonsuz acılar çektim gene de, bir düşün,
benden çok aşağı bir adama köle olmuştum,
buyururdu bana o hiç olmayacak işler:
Bir ara buraya göndermişti beni o,
Kerberos köpeğini al getir, demişti,
aklınca bu onun bana yüklediği en güç işti,
ama ben köpeği alıp çıkarıverdim Hades'ten dışarı,
Hermeias'la gök gözlü Athene bana kılavuzluk etmişti.–
Böyle dedi, gene girdi Hades'in konağına,
ben de bekledim belki gelir diye
bizden önce ölen yiğit erlerden biri.
Görmek istediklerim vardı eski yiğitlerden:
Çok isterdim Theseus'u, Peirithoos'u görmek,
tanrıların bu ünlü, yiğit iki oğlunu.
Ama baktım onlardan önce başladı toplanmaya
cehennem çığlıklarıyla, ölülerin binlerce sürüsü,
bir korku aldı beni birdenbire, sapsarı,
ya gönderdiyse dedim ulu Persephone, Hades'ten buraya
korkular saçan başını Gorgo canavarının!
Ossaat döndüm gemiye ve buyurdum yoldaşlarıma,
haydi binin çabuk, dedim, çözün palamarı.
Onlar da atladılar gemiye çabucak, oturdular sıralara.
Ve indik Okeanos Irmağı boyunca, akıntıya uyup,
önceleri kürek çeke çeke,
ve sonra ardımızdan esen yele bırakarak.

On İkinci Bölüm

SEİRENLER – SKYLLA – KHARYBDİS – GÜNEŞ'İN SIĞIRLARI

Ama ayrıldığı vakit gemimiz Okeanos Irmağı akıntısından,
engin denizin dalgaları sürdü bizi Aiaie Adası'na,
erken doğan Şafağın yuvası var orda cıvıl cıvıl,
orda Güneş'in apaydınlık beşikleri var.
Varır varmaz oraya çektik kumsala gemiyi,
indik hepimiz gemiden, ayak bastık kıyıya,
sonra uykuya dalıp bekledik tanrısal Şafağı.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
gönderdim arkadaşlarımı Kirke'nin konağına,
alın götürün, dedim, Elpenor'un ölüsünü.
Ossaat ağaç kütüklerini kesip ölüyü yaktık,
kıyının en yüksek yerinde acı gözyaşları döktük.
Üstündeki silahlarla yandı kül oldu ölü,
sonra bir tümsek yığdık ve bir anıt diktik,
eline yatkın küreğini mezarın tepesine çaktık.
Biz yaparken bir bir bütün bu işleri,
öğrendi Kirke bizim Hades'ten döndüğümüzü,
çabucak süslendi püslendi ve çıkageldi,
hizmetçileri de ekmek getirdiler ardından,
bol et getirdiler ve pırıl pırıl kırmızı şarap.
Ortamızda durdu ulu Tanrıça ve dedi ki:
–Yamansınız çok! İndiniz Hades'in evine sağ salim,
bir kez ölür öbür insanlar, siz öldünüz iki kez.
Haydi gelin, yiyin için burada bütün gün,
Şafak sökünce çıkarsınız gene yola,
hem yolu göstereceğim size, hem anlatacağım her şeyi,
bir aksilik çıkar bakarsınız gene,
denizde, karada bir şey gelmesin başınıza.–

Böyle dedi o, ulu yüreklerimiz de dinledi onu,
orada oturduk bütün gün, güneş batıncaya dek,
bol bol et yedik ve diktik tatlı şarabı.
Güneş batıp karanlık kaplayınca ortalığı,
adamlarım palamarların dibine uzandılar,
o da tutup elimden götürdü arkadaşlardan uzağa beni,
uzanıp yanıma sordu tekmil olup biteni bir bir,
ben de anlattım ona her şeyi olduğu gibi.
Ulu Kirke dinledi beni, sonra şu sözleri söyledi bana:
–Demek her şey böyle oldu bitti,
şimdi kulak ver sen benim diyeceklerime,
hep hatırlatsın bir tanrı sana bu dediklerimi:
Seirenlere varacaksın sen en önce,
onlar büyüler yakınlarına gelen bütün insanları,
kim yaklaşırsa bilmeden ve dinlerse onları, yandı,
bir daha evinde onu ne karısı karşılar, ne çocukları.
Seirenler onu çayırda çınlayan ezgileriyle büyüler,
çayırın çevresinde kemikler vardır, öbek öbek,
bunlar kemikleridir etleri çürüyen insanların,
büzük büzük durur kemiklerin üstünde deriler.
Durma orada yürü, arkadaşlarının da tıka kulaklarını,
tatlı balmumuyla tıka ki, onların sesini dinlemesinler,
istersen dinle sen, ama bağlasınlar ayakta seni,
hızlı geminin içinde iplerle bağlasınlar
kollarından bacaklarından orta direğe,
ondan sonra dinle Seirenleri doya doya.
Ama dostlarına yalvarır da, dersen ki ne olur iplerimi çözün,
bağlasınlar onlar senin bağlarını bir kat daha sıkı.
Orayı aşıp geçtikten sonra adamların, danış yüreğine
ve karar ver iki yoldan hangisini seçeceğini,
ben bir şey demem, yalnız anlatırım sana bu iki yolu:
Denize dimdik inen iki kayanın önünden geçer yolun biri,
çarpar durur bu kayalara gürleye gürleye
lacivert gözlü Amphitrite'nin kocaman dalgaları,
Kıranlar denir ölümsüz tanrılar katında bu kayalığa,
aşamadı bir tek kuş bu kayaları şimdiye dek,
Zeus'a tanrı balı taşıyan ürkek güvercinler bile aşamadı.
Yalçın kaya, uçan kuşların birini kapar boyuna,
Zeus da, azalmasın diye kuşlar, katar bir başkasını,
hiçbir insan gemisi varamadı öbür kayaya sağ salim,

bir gemi yaklaştı mı alır götürür denizin dalgaları
ve öldürücü bir ateşin kasırgaları alır götürür
geminin tahtalarını ve gövdelerini tayfaların.
Ama bir tanesi aşabildi bu kayayı denizde yüzen gemilerden,
dillere destan Argo gemisiydi bu da,
aştı kayayı Aietes'in ülkesinden dönerken,
dalgalar onu engin kayaların üstüne atmıştı ya, neyse,
bereket İeson'u seviyordu da Hera, kurtardı gemiyi.
Öbür yol da çıkar gene iki kayaya,
biri yükselir sivri doruğuyla engin göklere,
hiç dağılmayan bulutlar sarar çevresini, koyu bulutlar,
aşılmaz hiçbir zaman bu kayanın doruğu,
hiçbir adam tırmanamaz üstüne, ne yazın ne güzün,
üstünde duramaz olsa yirmi kolu, yirmi bacağı.
çünkü yalçındır kaya, ve de cilalanmış gibi.
Karanlık bir mağara vardır kayanın ortasında.
kuzey yönünden açılır Erebos'a,
yönelt oraya, şanlı Odysseus, koca karınlı gemiyi.
Ama en usta okçu bile düşüremez mağaranın içine
koca karınlı geminin teknesinden attığı oku.
Skylla oturur mağarada, ulur acı acı,
sesi benzer yeni doğmuş bir eniğin sesine,
ama kendisi öyle korkunç bir canavardır ki,
istemez kimse onu görmek, istemez bir tanrı bile.
On iki ayağı var, biçimsiz ve güdük on ikisi de,
upuzun boyunları var, tam altı tane,
her boynun üstünde korkunç bir kafa var,
her kafada üç sıra diş, üst üste, sımsıkı,
kapkara ağızlar durmadan ölüm saçar.
Mağaranın kovuğuna bele kadar gömülüdür o,
uzatır başlarını korkunç uçurumdan dışarı,
gezdirip bakışlarını kayalarda, olduğu yerden
avlar yunus balıklarını, köpekbalıklarını,
ve indirir gövdeye sürülerle deniz canavarını,
uğuldayan Amphitrite'nin beslediği canavarlardır bunlar.
Şimdiye dek övünemez hiçbir denizci,
diyemez ben gemimi sağ salim geçiririm oradan,
canavar uzanır lacivert pruvalı geminin dibine kadar,
her başıyla bir adam kapar geminin içinden.
Göreceksin, Odysseus, daha alçak öbür kaya,

çok yakınlar birbirlerine bu kayalar,
vurursun birinden öbürünü bir okla,
bir incir ağacı var üstünde, yaprak dolu, kocaman,
tanrısal Kharybdis sömürür yutar kara suları ağacın altından.
Üç kez kusar günde ve çeker içine sömürür üç kez,
suları yuttuğu sıra varayım deme oraya sakın,
yerı sarsan tanrı bile seni yıkımdan kurtaramaz.
Sen Skylla kayasına yaklaşmaya bak, en iyisi bu,
gemiyi çabucak geçir kayanın önünden,
tutsanız yalnız altı arkadaşın yasını, ne olur sanki,
yok olup gideceğinize şuracıkta topunuz birden.–
O böyle dedi, ben de karşılık verdim, dedim ki:
–Öyle ama şunu da söyle bana Tanrıça, dosdoğru:
Hem uğursuz Kharybdis'ten kaçıp kurtulsam,
hem öbürüyle savaşsam, dostlarımı tam kapacakken?–
Böyle dedim, ulu Tanrıça da ossaat karşılık verdi:
–Aklın fikrin savaşta dövüşte, bahtsız adam,
ölümsüz tanrılara da mı boyun eğmezsin sen?
Ölümsüz bir beladır Skylla, ölümlü değil,
yok edilmez korkunç bir canavardır o,
karşı gelemezsin ona, savunamazsın kendini,
sana bir tek yol var: kaçmak ondan.
Sen kayanın önünde davranayım derken silaha.
bir daha saldırırsa üstünüze, ne yaparsın,
başının sayısı kadar adam kapacak o zaman gene.
Haydi vazgeç, sen buradan çabucak sıvışmaya bak,
bir yandan da Kratais'e seslen, Skylla'nın anasına,
insanlara nasıl bu belayı salan oysa,
önleyecek olan da odur bu belayı insanlardan.
Ondan sonra varacaksın Çatal Adası'na,
sığırları otlar orda Güneş'in, iri koyunları otlar,
yedi inek sürüsü vardır, yedi de güzel koyun sürüsü,
elli baş hayvan vardır her sürüde,
doğum yoktur bunlarda, hiçbir zaman da yok olmazlar,
iki tanrıçadır bekçileri onların, iki Nymphe,
güzel belikli Phaethusa ile Lampetie,
yüce Helios'a tanrısal Neaira doğurdu onları,
ulu anaları onları doğurup büyüttükten sonra da aldı
Çatal Adası'na gönderdi, yerleştirdi o uzak yere,
bekçilik etsinler diye babalarının koyunlarına,

ve boynuzlu sığırlarına bekçilik etsinler diye.
Aklın fikrin sılada olursa, dokunmazsan bu sürülere,
belki varırsın o zaman İthake'ye, çile doldura doldura,
ama dokunursanız onlara, peşin söyleyeyim bak,
gemin de, arkadaşların da bil ki yok olacak.–
O böyle dedi, der demez altın tahtlı Şafak göründü,
ve Kirke, ulu Tanrıça, yollandı adasının içine doğru.
Gemiye gittim ben de, uyandırdım arkadaşlarımı,
haydi binin dedim gemiye, çözün palamarları.
Onlar da hemen bindiler ve oturdular sıralara,
başladılar kürekleriyle dövmeye kırçıl denizi.
Yelken şişiren bir yel saldı bize,
iyi bir yoldaş, lacivert geminin ardından,
güzel belikli Kirke, yaman Tanrıça, insan sesli,
bütün avadanlıkları yerli yerine koyduk ve oturduk,
rüzgârla dümenci yönelttiler gemiyi.
O sıra seslendim arkadaşlara, yüreğim acı içinde:
–Yalnız biriniz ya da ikiniz bilmiş, ne çıkar,
ulu Tanrıça Kirke'nin bana dediklerini, dostlar,
bir bir anlatayım size, bilesiniz siz de her şeyi,
bakalım ölecek miyiz, yoksa kurtulacak mıyız kara kaderden.
Ne yapın yapın, tanrısal Seirenlerden sakının, dedi bana o,
büyüleyen seslerinden sakının, dedi, ve çiçekli çayırlarından,
sen dinle dedi istersen, ama bağlasınlar ayakta seni,
hızlı geminin içinde iplerle bağlasınlar
kollarından bacaklarından, dedi, orta direğe,
size yalvarır da, çözün iplerimi ne olur, dersem,
bağlayacaksınız beni o zaman bir kat daha sıkı.–
Böyle dedim ve uyardım arkadaşlarımı.
Bu ara gemimiz Seirenlerin adasına varmıştı bile,
çünkü itici bir rüzgâr esiyordu arkamızdan.
Derken rüzgâr düştü, deniz oldu çarşaf gibi,
bir tanrı bütün dalgaları dindirmişti.
Yoldaşlarım kalkıp geminin yelkenlerini topladılar
ve koydular koca karınlı geminin ambarına,
sonra da cilalı kürekleriyle döve döve köpürttüler denizi.
O zaman ben tunç kılıcımla, iri bir mum peteğini
parçaladım ufak ufak ve ezdim güçlü ellerimle,
mum elimin altında yumuşayıverdi ossaat,
ve Yücelerin oğlu Güneş'in ışınlarıyla yumuşayıverdi.

Sırayla sürdüm mumu arkadaşlarımın kulaklarına,
onlar da bağladılar kollarımdan bacaklarımdan beni
sarıp orta direğe ayakta iplerle.
Sonra oturup vurdular kürekleriyle kırçıl denize.
Geldiğimiz zaman yakına, sesin duyulacağı kadar,
bi sıvışsak göz açıp kapayıncaya dek şurdan, dedik,
ama gözlerinden kaçmadı yakından geçen hızlı gemi,
lavan sesleriyle hemen başladılar ezgiye:
–Gel buraya, dillere destan Odysseus, Akhaların şanı şerefi,
durdur gemini de duy bizim sesimizi.
Hiçbir vakit bir kara gemi buradan geçemedi
durup dinlemeden ağzımızdan çıkan tatlı ezgileri,
dinlerler doya doya, daha çok şey öğrenir öyle giderler.
Biliriz biz engin Troya'da olup biten her şeyi,
Argoslularla Troyalılara tanrıların ne acılar çektirdiğini,
biliriz biz ne olur ne biter bereketli toprak üstünde.–
Güzelim sesleriyle onlar böyle diyorlardı işte,
ve dinlemek istiyordu onları benim gönlüm,
kaşlarımla işmar verdim arkadaşlara, çözün dedim beni,
onlarsa ha bire kürek çekiyorlardı, iki büklüm.
Perimedes'le Eurylokhos hemen kalktılar ayağa
ve bir kat daha sıkı bağladılar bağlarımı.
Az sonra epey uzaklaşmıştık Seirenlerden,
artık duymaz olmuştuk onların seslerini ve ezgilerini,
o zaman çıkardılar kulaklarından balmumlarını sadık yoldaşlarım,
ve sonra geldiler çözdüler benim bağlarımı.
Ama şöyle az bir şey ayrılmıştık ki adadan,
bir duman gördüm birdenbire ve bir dalga gördüm kocaman,
sesler geldi arkasından kulağıma gümbür gümbür,
ürktü arkadaşlar ve kürekler uçuverdi ellerinden,
ve küttedek düştüler suyun akıntısına, gemi durdu,
uçları yassı kürekleri artık eller çekemez olmuştu.
Geminin içinde başladım ben bir ona bir ona koşmaya,
bal gibi tatlı sözlerle yüreklendirdim yoldaşlarımı:
–Bir düşünün, dostlar, biz neler atlatmadık ki!
Düşünün bizi oyuk mağarasına zorla kapattığı günü Tepegöz'ün,
gelir mi şimdi bizim başımıza ondan büyük bela?
Benim yüreğim, düşüncem ve aklımla nasıl kurtulduyduk oradan,

bir gün gelir onun gibi anarız bunu da.
Şimdi ben ne dersem hepiniz onu yapın haydi:
Sağlam oturun sıralarınıza, şöyle sımsıkı,
engin denizin dalgalarını dövün küreklerinizle,
bakalım Zeus bu beladan kurtulmamızı nasip eder mi?
Bana bak, iyice kafana ko şu buyruğumu, dümenci,
sen tutuyorsun madem dümeni koca karınlı gemide:
Şu dumandan ve şu dalgadan uzak tut gemiyi,
gözün kayada olsun, onu iyi gözetle,
hepimiz gümler gideriz bir çarparsan kayaya.–
Böyle dedim, onlar da çabucak dinlediler sözümü.
Skylla'dan hiç söz etmemiştim onlara,
o kaçınılmaz beladan hepsinin ödü kopacaktı,
belki de bırakıp kürekleri sığınırlardı teknenin dibine.
Ama unutmuştum o ara Kirke'nin acıklı öğüdünü,
sakın silahına davranma, demişti bana o,
unuttum onu, ünlü silahlarımı kuşandım,
iki de büyük kargı alıp çıktım pruva küpeştesine,
bekledim orada, Skylla'yı kayanın içinde aradım durdum,
dostlarımın başına bela getirmeden onu göreyim dedim,
ama göremedim hiçbir şey, yoruldu gözlerim
buğulu kayaya durmadan baka baka.
Böylece girdik dar boğaza, içimizi çeke çeke,
Skylla bir yanımızda, tanrısal Kharybdis bir yanımızda.
Ne korkunçtur bu canavar yutarken denizin acı sularını,
kustuğu zaman da kaynayıp gümbürder koca engin
ateşin üstünde dopdolu bir kazan gibi,
köpükler yükselir iki kayanın doruklarına kadar,
sonra doruklardan aşağı yuvarlanır bu köpükler.
Bir daha yutunca acı sularını denizin,
dibi görünür anaforların içinde,
sarsılır gümbürtüyle çevresinde kayalar,
dipteki masmavi kumlar fırlar dışarı.
Sapsarı bir korku kapladı o zaman bütün arkadaşları.
Ölüm ondan gelecek diye biz tam bakarken,
Skylla daldı geminin içine ve kaptı kopardı
en güçlü kürekçilerimi, en iyi altı yoldaşımı,
dönünce ben gemiye ve arkadaşlarıma bakayım diye,
gördüm tepemde onları, elleri ayaklarıyla çırpınırlarken,
havada sallanıp bağıra bağıra çağırıyorlardı beni adımla,

son kez anıyorlardı adımı, ecel terleri döke döke.
Denize uzanan burunda bir balıkçı
yabanöküzü boynuzundan yalancı yemini
uzun olta sırığıyla küçük balıklara doğru sarkıtır da hani,
nasıl yakalayıp yere atarsa çırpınan balıkları,
öyle çırpınıyordu işte yoldaşlarım havada, kayaların üstünde.
Skylla, dostlarımı mağaranın kapısında bağırırlarken yedi,
kollarını bana uzatıyordu onlar bu tüyler ürperten savaşta bile.
Bu kadar acıklı şey görmedi gözlerim benim
denizlerde, çileler içinde, ararken yolumu.
Sonunda geçtik kayaları, Kharybdis'ten de kurtulduk,
Skylla'dan da,
tanrının kusursuz adasına kavuştuk çabucak,
orda yüksek alınlı güzel sığırları vardı
ve sürüyle iri koyunları Yücelerin oğlu Güneş'in.
Kara gemimiz daha açıklardayken gelmişti kulağıma
ağıllardaki ineklerin böğürmesi koyunların melemesi,
hemen aklıma kör bilici Thebai'lı Teiresias'ın sözü düştü.
Seslendim arkadaşlara, yüreğim acı içinde, dedim ki:
–Dinleyin beni, çile çeken yoldaşlarım benim,
dinleyin beni de bakın diyeyim size
bilici Teiresias'ın gelecekten verdiği haberi:
Üst üste öğütler vermişti bana o Hades ülkesindeyken,
ölümlüleri büyüleyen Güneş'in adasından sakın, demişti,
orda sizi, demişti, korkunç bir yıkım bekler.
Haydi bu adayı geçelim, açın kara gemiyi.–
Ben böyle dedim, ama yürekleri parçalandı onların,
Ossaat Eurylokhos acı sözlerle karşılık verdi, dedi ki:
–Amma da insafsız adamsın sen, Odysseus,
baksana sapasağlamsın, bütün gücün yerinde,
yorulmak bilmez elin kolun, bedenin çelikten sanki,
oysa arkadaşlarında yorgunluktan, uykusuzluktan hal
kalmadı,
sen hâlâ bırakmazsın bizi çıkalım karaya,
şurda, denizle çevrili şu adada oturup
bir yemek yesek ne olur ağız tadıyla.
İstersin tez gelen gecede sürelim gemiyi
bu adadan uzaklara, sisleri arasında enginin.
Gemilerin başını yiyen zorlu rüzgârlar gecelerden doğar,
yellerin bir kasırgası çıkarsa karşımıza birdenbire,

ya Notos'un ya da uluyan Zephyros'un kasırgası,
o zaman ölüm uçurumuna düşmekten gel de kurtul,
kral tanrılar bile kurtaramaz gemiyi paramparça olmaktan.
Haydi, boyun eğelim şimdi karanlık geceye,
tez giden geminin yanında hazır edelim akşam yemeğini,
şafakleyin gene biner açılırız engin denize.–
Eurylokhos böyle konuştu, arkadaşlar da doğruladı onu,
ama ben biliyordum, ne belalar kuruyordu bir tanrı bize,
seslendim bu yüzden, şu kanatlı sözlerle dedim ki:
–Zorluyorsunuz beni, Eurylokhos, içinizde tek kaldım diye,
hepiniz en büyük yeminle ant için bari,
rastlarsak bir inek ya da büyük bir koyun sürüsüne,
bela getirecek bir çılgınlığa kapılmasın hiçbiriniz,
ne bir inek öldüreceksiniz, ne bir koyun öldüreceksiniz
Kirke'nin size verdiklerini yiyeceksiniz uslu uslu.–
Böyle konuştum, onlar da ossaat dediğim gibi ant içtiler.
Ant içtikten ve tamamladıktan sonra yeminlerini,
yanaştırdık sağlam yapılı gemimizi Oyuk Liman'a,
Tatlı suların yanı başında indi karaya arkadaşlarım,
sonra ustalıkla giriştiler hazırlamaya şöleni.
Ama yiyip içtikten sonra doyasıya,
andılar sevgili arkadaşlarını ve ağladılar,
Skylla gemi teknesinden kapıp yemişti hani,
ağlarken de tatlı bir uyku bastı gözlerine.
Gecenin üçte biri kalmış, yıldızlar epey yol almıştı,
uluyan bir Notos çıkardı bulutları devşiren Zeus,
yeri göğü sarsan kasırga toprağı ve denizi bulutlarla kapladı,
karanlıklar yağdı gökten aşağı.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
gemiyi karaya alıp çektik, oyuk bir mağaraya,
Nympheler orada oturur, orada hora teperlerdi.
Hemen dernek kurup bütün adamlarıma şöyle dedim:
–Tez giden gemide, arkadaşlar, yiyecek de var içecek de,
bu sürülere sakın dokunmayalım, bela gelmesin başımıza,
korkunç bir tanrınındır bu inekler, bu semiz koyunlar,
Güneş'indir onlar, her şeyi gören, her şeyi duyan.–
Böyle konuştum ve kandırdım yiğit yüreklerini.
Ne var ki bütün bir ay dinmeden esti durdu Notos,
bir yel çıkmadı Euros ve Notos'tan başka.
Adamlarım ekmek ve kızıl şarap buldukları sürece

dokunmadılar sürüden bir tek hayvana bile,
gemideki bütün azıklar tükenince de,
başladı mideler açlıktan acı acı kazınmaya,
o zaman kırlarda ve denizde ava çıkıldı çaresiz,
çengelli oltalarla tuttular ellerine ne geçerse, balık, kuş.
Yürümüştüm bir gün ben adanın içine doğru,
tanrılara yakarayım, demiştim, göstersinler bir dönüş yolu.
Ordan oraya derken epey uzaklaştım dostlarımdan,
rüzgârsız, kuytu bir yerde yıkadım ellerimi
ve yakardım Olympos'ta oturan tekmil tanrılara.
Onlar da döktüler gözkapaklarıma tatlı uykuyu.
O sıra Eurylokhos öğütler vermişti arkadaşlara kötü kötü:
–Dinleyin beni, çile çeken yoldaşlarım benim,
acı verir zavallı insanlara ölümün her türlüsü,
ama açlıktan gitmek en acıklısıdır ölümlerin.
Güneş'in inekleri arasında en seçkinlerini alalım, gelin,
kurban edelim engin göklerde oturan tanrılara.
Varırsak bir gün İthake'ye, baba toprağına,
bir büyük tapınak yapalım Yücelerin oğlu Güneş'e,
seçkin adaklar koyalım içine çok çok.
Ama tanrı kızar da yok etmek isterse gemimizi
düz boynuzlu ineklerine karşılık,
ve onaylarsa onun bu kararını öbür tanrılar
boğulup gidelim dalgalar arasında daha iyi
sürüne sürüne öleceğimize bu ıssız adada.–
Eurylokhos böyle konuştu, öbür arkadaşlar doğruladı onu,
hemen kovalayıp yakaladılar en seçkin ineklerini Güneş'in,
yüksek alınlı, güzel boynuzlu bu inekler oracıkta
lacivert pruvalı geminin yanı başında oturuyorlardı.
Çevrelerini sardılar onların ve tanrılara yakardılar,
ak arpa taneleri kalmamıştı sağlam güverteli gemide,
kopardılar körpe yapraklarını iri dallı bir meşenin.
Ve yakardılar tanrılara, boğazlayıp yüzdüler hayvanları,
ayırıp butları sardılar iki yandan içyağıyla,
et parçaları yığdılar üstlerine, kanlı kanlı,
yanan kurbanların üstüne dökmeye şarapları kalmamıştı,
sunularını suyla yaptılar ve içerikleri kızarttılar.
Butlar yakılıp bakıldıktan sonra kızarmış içeriklerin tadına,
parçaladılar ve şişlere geçirdiler kanlı etleri.
O ara çekilmişti derin uyku benim gözkapaklarımdan,

kalktım yürüdüm tez giden gemiye ve deniz kıyısına doğru,
az bir şey kalınca çift kıvrımlı gemiye varmaya,
kızarmış yağ kokuları sardı dört yanımı.
Ölümsüz tanrılara seslendim ossaat, bağıra bağıra:
–Zeus Baba, ve siz, hep var olan öbür mutlu tanrılar,
demek yıkımım için şu uğursuz uykuya yatırdınız beni!
Bizim arkadaşlar yalnız kalınca ne işler tasarlamışlar!–
Öte yandan Yücelerin oğlu Güneş'e bir haberci yetişti,
uzun entarili Lampetie, bildirdi inekleri öldürdüğümüzü.
Tanrı ossaat öfke kesildi, ölümsüzlere dedi ki:
–Zeus Baba, ve siz, hep var olan öbür mutlu tanrılar,
Laertesoğlu Odysseus'un adamlarından alın öcümü,
karşı geldi bu azgınlar bana, öldürdüler ineklerimi,
onlarla övünürdüm çıkarken yıldızlı göklere,
ve göklerden inerken toprağa gerisin geri.
Gereğince ödemezlerse ineklerimin karşılığını bana,
Hades'e dalacağım, orasını aydınlatacağım ben de.–
Bulutları devşiren Zeus karşılık verdi ona, dedi ki:
–Sen burada parlamaya bak, Güneş, ölümsüzler arasında,
ve ölümlüler arasında, bereketli toprak üstünde.
Birazdan ak yıldırımla çarpacağım onların gemisini,
paramparça edeceğim şarap rengi denizin ortasında.–
Güzel saçlı Kalypso'dur bana bunları anlatan,
o da haberci Hermeias'tan duymuş hepsini.
Sonra deniz kıyısına inip gemiye vardığımda,
bir ona koştum bir ona, çattım bütün arkadaşlara,
ama ne çare, inekler öldürülmüş, iş işten geçmişti.
Tanrılar da hemen işmar vermeye başladı bize:
Postlar yerlerde sürünüp yürüyordu.
şişlere geçirilmiş etler, çiğ ve pişmiş, böğürüyordu,
baktım etlerden çıkan ses, tıpkı inek sesi.
Sonra da, bizim yaman dostlar, tam altı gün
şölen yaptılar Güneş'ten çaldıkları seçkin ineklerle.
Ama Kronosoğlu Zeus getirince yedinci günü,
kasırgalarla esen Notos birdenbire dindi.
Çarçabuk bindik gemiye, engin denize açıldık,
bir yandan da direği diktik, ak yelkenleri çektik.
Artık görünmedi gözümüze başka hiçbir toprak,
önümüz, ardımız, tepemiz, alabildiğine gök ve deniz.
Kronosoğlu birdenbire koyu bir bulut astı üstümüze,

tam tepesine koca karınlı gemimizin,
bulutun altında deniz oldu kapkara.
Korkunç bir gümbürtüyle patladı Zephyros yeli,
ve birden saldırdı üstümüze, gemi gidemedi.
Kopardı kasırga geminin her iki çarmıh halatını,
tekne bütün avadanlıklarla devrildi arkaya,
vurdu dümencinin başına pupa küpeştesine çarpan direk,
ezdi kafa kemiklerini, tuzla buz etti,
adam bir dalgıç gibi düştü küpeşteden aşağı,
Zeus hem gürledi, hem yıldırım yağdırdı gemiye.
Altüst oldu Zeus'un kükürtlü yıldırımıyla çarpılan gemi,
tekmil arkadaşlar hep birden denize düştüler.
Dalgalar aldı götürdü yoldaşlarımı,
başladılar yüzmeye karabataklar gibi geminin çevresinde,
Tanrı onlara sılayı kısmet etmemişti.
Bense koşuyordum geminin içinde bir yandan bir yana,
saldırdı bir dalga gümbür gümbür, dağıttı padavraları,
çıplak kalan omurgayı da bir başka dalga aldı götürdü,
yelken direği devrilmiş yüzüyordu omurganın üstünde,
ona bir kayış bağlı kalmıştı, öküz derisinden bir sırım,
omurgayla direği bu kayışla bağladım birbirine,
ve oturup üstüne bıraktım kendimi ölüm rüzgârlarına.
Derken Zephyros'un kasırgalı yeli dindi,
ama arkasından Notos geldi, kaygı girdi yüreğime,
beni alıp bir daha uğursuz Kharybdis'e götürebilirdi.
Çalkandım durdum, gün doğana dek, bütün gece,
vardım Skylla kayasına ve korkunç Kharybdis'e sabahleyin.
Denizin acı suyunu yutmaktaydı Kharybdis o ara,
suyun üstünde doğruldum ve attım kendimi incir ağacına.
Asılı kaldım koca ağacın dalında bir yarasa gibi,
ne sağlam bir yere basabildim ayağımı, ne de tırmanabildim,
çok uzaktı kökleri bu kocaman incir ağacının,
ve Kharybdis'e gölge salan iri dalları çok yüksek.
Tutundum sıkı sıkı ve bekledim dört gözle,
bekledim Kharybdis kussun diye direkle omurgayı,
ama gönlüme göre çok geç çıktı bunlar ortaya,
bir yargıç, bir sürü davaya bakmıştır da hani,
toplantıdan döner ya evine akşamleyin yemek vakti,
işte direkle omurga o saatte göründü benim gözüme.
Koyverdim ellerimi ayaklarımı, güm diye düştüm

suyun ortasına, uzun kalasların üstüne,
sonra oturup kürek gibi kullandım ellerimi.
Tanrıların ve insanların babası göstermedi beni Skylla'ya,
yoksa, mümkünü yok, kurtulamazdım ölüm uçurumundan.
Ve böyle çalkalandım durdum daha dokuz gün,
tanrılar attı beni Ogygie Adası'na onuncu gece,
Tanrıça Kalypso otururdu orada, güzel belikli,
bu insan sesli ulu Tanrıça konukladı ve sevdi beni.
Ama bunları şimdi bir daha ne diye anlatayım,
konağında dün akşam sana ve sayın eşine anlattıydım hepsini,
ben bir daha anlatmasını hiç sevmem
uzun uzadıya bir kere anlattığımı."

On Üçüncü Bölüm

ODYSSEUS'UN PHAİAKLAR İLİNDEN AYRILMASI – İTHAKE'YE VARIŞI

Böyle dedi, oradakiler de öylece sessiz kalakaldı,
bir büyü sarmıştı karanlığa gömülen ortalığı.
Neden sonra Alkinoos dile geldi, dedi ki:
"Madem eriştin, Odysseus, yüksek damlı evimin tunç eşiğine,
sanırım orda burda sürünmeden dönersin yurduna,
artık yeter bugüne dek çektiğin çileler.
Şimdi her birinizden ne beklediğimi diyeyim size,
sizler ki sık sık toplanırsınız konağımda,
yanık yüzlü onur şarabını içer, dinlersiniz ozanı.
Giysiler konmuştur konuğumuz için şu güzel oymalı sandığa,
işlenmiş altınlar konmuştur ve başka armağanlar bir sürü,
Phaiak danışmanlarının buraya getirdiği armağanlar.
Haydi ona bir de büyük üçayak verelim,
birer leğen verelim ayrıca adam başına,
toplayalım gene halkı, onlara ödetelim bunu,
böyle bir bağış ağır gelir tek adama."
Alkinoos böyle konuştu, bu konuşma sevindirdi herkesi,
ve sonra hepsi kalkıp evlerine yatmaya gitti.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
Phaiaklar koşup erlere yakışan tuncu getirdiler gemiden.
Alkinoos'un kutsal gücü de bindi gemiye
ve sıraların altına güzelce yerleştirdi her şeyi,
yolda hızla kürek çekerlerken yoldaşlara engel olmasın diye.
Sonra Alkinoos'un konağına dönüp hazırladılar şöleni.
Bir sığır kurban etti şölen için Alkinoos'un kutsal gücü
Kronosoğlu kara bulutlu Zeus'a, tanrıların kralına.
Butları yakıp doya doya çıkardılar tadını şanlı şölenin,
aralarında Demodokos başladı ezgiye,
tanrısal ozan, halktan saygı gören Demodokos,

ama Odysseus bakıyordu dönüp dönüp ışıldayan güneşe,
bekliyordu dört gözle batmasını güneşin,
can atıyordu yola çıkmaya, yanıyordu içinde sıla ateşi.
Nasıl özlerse akşam yemeğini bütün gün tarlada
mor öküzleriyle ağır sabanı süren çiftçi,
günün batışına sevinir, gidecektir yemeğe,
giderken de yolda titrer dizleri yorgunluktan,
işte Odysseus da öyle sevindi gün ışığının batışına.
Usta kürekçi Phaiaklara seslendi ossaat,
Alkinoos'a döndü asıl, söyledi şu sözleri:
"Kral Alkinoos, en üstün adamı bu halkın,
sunularını sun ve gönder beni sağ salim yurduma,
siz de hoşçakalın, sağ esen kalın burada,
yerine getirdiniz bütün dileklerini gönlümün:
Sağladınız dönüşümü ve bu güzel armağanları verdiniz,
gökteki tanrılar uğurlu etsin bana bunları,
sağ salim bulayım karımı ve hısım akrabamı evimde.
Mutlu olun siz de burada, karınız ve çocuklarınızla,
bütün nimetleri bağışlasın size tanrılar,
halkınız dert yüzü görmesin bu topraklar üstünde."
Böyle konuştu, bu sözleri hepsi alkışladılar,
uğurlayalım, dediler, gereğince konuşan bu konuğu.
Alkinoos'un gücü de şöyle seslendi ulağına:
"Şarabı kardıktan sonra, Pontonoos, sağrakta,
dağıt onu konakta kim varsa, hepsine,
yakarıp Zeus'a, uğurlayalım baba toprağına konuğu."
Böyle dedi, Pontonoos da kardı bal gibi şarabı,
sonra sırayla herkese dağıttı onu,
onlar da sunu döktüler oturdukları yerden
engin göğün sahibi mutlu tanrılara.
Tanrısal Odysseus da ayağa kalktı,
verdi iki kulplu tası Arete'nin eline,
seslendi ona, şu kanatlı sözlerle dedi ki:
"Mutlu olasın, Kraliçe, her zaman mutlu,
ihtiyarlayana dek ve gelene dek senin de başına
tekmil insanların başına gelen ölüm.
Ben yurduma gitmek için yola çıkıyorum,
hoşçakalasın sen de evinde çocuklarınla,
halkın ve kralın Alkinoos'la hoşçakalasın."
Tanrısal Odysseus böyle dedi ve aştı eşiği.
Onunla gönderdi ulağını Alkinoos'un gücü,

götürsün diye onu hızlı gemiye ve deniz kıyısına.
Arete de hizmetçi kızlarını yolladı ardından:
Biri tertemiz yıkanmış kaftanla entariyi taşıyordu,
öbürü sık tahtalı bir sandıkla geliyordu, arkadan,
ekmekle kızıl şarap getiriyordu bir üçüncüsü.
Vardıkları zaman gemiye ve deniz kıyısına,
bütün içkiyi ve yiyeceği alıp yerleştirdiler teknenin dibine
oyuk karınlı geminin içindeki soylu kılavuzlar.
Odysseus için de halı ve keten çarşaflar yaydılar
geminin kıç güvertesinde, rahat rahat uyusun diye,
o da bindi gemiye ve yatağına sessizce uzandı,
tayfalar sırayla oturdular küreklerin başına,
çözdüler palamarı delikli taştan.
Az sonra abandılar küreklere, köpürttüler denizi.
Tatlı bir uyku düştü gözkapaklarına Odysseus'un,
rahat ve derin bir uykuydu bu, ölümün eşiğinde.
Arabaya koşulmuş dört aygır ovada nasıl
şaklayan kamçı altında atılırsa hep birden öne,
nasıl hızla yol alırlarsa şahlanıp şahlanıp,
geminin pruvası da öyle şaha kalkıyordu işte
ve tütüyordu ardından alacalı koca dalgası
uğuldayan denizin.
Gemi hiç sallanmadan öyle koşuyordu ki güvenle,
hızlı kara çaylak bile yetişemezdi ona, kuşların en çeviği.
Böylece yarıyordu denizin dalgalarını, koşa koşa,
taşıyordu tanrısal düşünceli yiğidi,
çok büyük acılar çekmişti yüreğinde o yiğit
dövüşe vuruşa erlerin savaşlarında,
ve denizde korkunç dalgalarla boğuşa boğuşa,
uyuyordu şimdi o adam, hiç kımıldamadan,
artık bütün çektiklerini unutmuş gitmişti.
Erken doğan Şafağı haber veren yıldız,
yıldızların en parlağı, doğarken tam,
yaklaştı adaya denizi aşan gemi.
Bir limanı vardır deniz ihtiyarı Phorkys'ün, İthake ilinde,
denize uzanan iki burun yamyassı olur limanda
ve yalçın kayalıklarıyla sarar bu koyu.
Bu burunlar azgın rüzgârların iri dalgalarından
korurlar limanı dışarıya doğru,
ve gelince demir atma yerine sağlam yapılı gemiler
durabilirler koyun içinde, bağlanmadan.

Gür yapraklı bir zeytin ağacı vardır koyun bir ucunda
ve onun yanı başında güzel ve loş bir mağara,
Naiades denen Nymphelerin kutsal yeridir burası:
Taştan küpler, testiler dizilidir bu mağarada,
kurmaya gelir oraya arılar peteklerini.
Uzun uzun tezgâhlar dizilidir gene taştan,
Nympheler alacalı bezlerini dokurlar, gözlere şenlik.
Sular da vardır, boyuna çağlar durur,
iki de kapısı vardır mağaranın,
biri Poyraz'a bakar, insanlara açık,
öbürü Lodos'a bakar, tanrılarındır o kapı,
ölümsüzlerin yoludur, insanlar geçemez o kapıdan.
Girdiler önceden bildikleri bu limana,
geldi hızla gemi, karaya bindi yarısına kadar,
öylesine hız vermişti ona kürekçilerin elleri.
İndiler sağlam yapılı gemiden, çıktılar karaya,
önce, parlak çarşafları ve yumuşak döşeğiyle birlikte
Odysseus'u çıkardılar koca karınlı gemiden,
yatırdılar kumsalın üstüne, derin uykusunda onu.
Sonra da malları çıkardılar, soylu Phaiakların verdiği,
ulu Athene'nin buyruğu gereğince, dönerken yurduna,
ve getirip yığdılar yolun dışına, zeytin ağacının dibine,
gelip aşırmasın diye ordan geçen bir adam
bu malları, Odysseus uyanmadan önce.
Sonra da yurtlarına doğru koyuldular yola.
Ama hiçbir vakit unutmamıştı Poseidon, yeri sarsan,
tanrısal Odysseus'a karşı olan öcünü,
ve gitti başvurdu Zeus'a, danıştı ona, dedi ki:
"Artık ben ölümsüz tanrılar arasında; Zeus Baba,
nasıl saygı göreyim, ölümlüler saymazken beni,
benim soyumdan doğmuş Phaiaklar bile saymazken.
Yurduna dönecek Odysseus, biliyorum,
ama çok acılar çektikten sonra dönecek,
sen bir kere söz vermiş, işmar etmiştin madem,
sılasından yoksun kılmadım ben onu.
Hızlı gemileriyle getirmişler işte onu denizden,
getirmişler ve bırakmışlar İthake'ye,
vermişler ona parlak armağanlar bir sürü:
Bir yığın tunç, altın ve dokunmuş rubalar,
sağ salim dönseydi ve almış olsaydı talan payını,
Troya'dan bile getiremezdi Odysseus bu kadar çok şey."

Bulutları devşiren Zeus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Amanın, neler söylersin, engin güçlü Poseidon,
tanrılar mı saymayacak seni, yeri sarsan,
saymamak kolay mı en eski, en üstün tanrıyı?
Ama insanlardan biri gücüne güvenir de hor görürse seni,
bugün yarın her zaman öç almak elinde senin.
Nasıl istersen öyle yap hadi, gönlün nasıl dilerse."
Yeri sarsan Poseidon karşılık verdi ona, dedi ki:
"Hemen yapardım, kara bulutlu, dediğin gibi yapardım ama,
her zaman korkar kaçınırım senin öfkenden.
İsterim şimdi de Phaiakların şu güzel gemisini
paramparça etmek kılavuzluktan dönerken sisli denizde,
anlasınlar ne demekmiş kılavuzluk etmek ona buna,
isterim sarılsın kentleri koskoca bir dağla."
Bulutları devşiren Zeus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Benim de gönlüme, kardeş, en uygun görünen şu:
Gemiyi olduğu gibi görünce kent halkı,
taşa çevir onu kıyıya yakın bir yerde,
insanlar şaşıp kalsın bir gemiye benzeyen kayaya,
ve koskoca bir dağla sarıver kentlerini."
Yeri sarsan Poseidon duyunca bu sözleri yola çıktı
ve gitti Phaiakların oturduğu Skherie'ye doğru.
Bekledi orada, çok yakın geldi denizi aşan gemi,
tam hızla geçip giderken, yeri sarsan yaklaştı ona,
eliyle çarptı, çevirdi taşa, kök saldırdı derinlere,
sonra da uzaklaştı gitti oradan.
Birbirlerine bu ara kanatlı sözler söylüyorlardı kıyıda
uzun kürekli Phaiaklar, ün salmış denizciler,
şöyle diyorlardı birbirlerine dönüp dönüp:
"Eyvah! Hızlı gemiyi kim bağladı böyle,
denizin ortasında, yurda dönmek üzereyken tam,
olduğu gibi de göründüydü, baştan kıça?"
Böyle dediler birbirlerine, ama anlamadılar olup biteni.
Derken Alkinoos söz aldı, seslendi, dedi ki:
"Yazık! Babamın eski tanrı sözleri gerçek oluyor işte,
Poseidon kızacak bir gün bize, derdi o,
geçirtiriz diye bütün insanlara denizleri sağ salim,
edecek, derdi, Phaiak erlerinin sapasağlam bir gemisini
kılavuzluktan dönerken sisli denizde paramparça,
sonra da koskoca bir dağla saracak kentimizi.
İhtiyar böyle söylerdi, sözleri gerçek oluyor şimdi.

Benim diyeceklerimi dinleyin hepiniz, haydi:
Vazgeçin ölümlülere kılavuzluk etmekten,
kentimize başvuracak kim olursa olsun.
On iki seçkin boğa kurban edelim Poseidon'a,
bize acısın, koskoca bir dağla sarmasın kentimizi."
Böyle dedi, onlar da korkup hazırladılar boğaları.
Böyle yakardıkları sırada Kral Poseidon'a
Phaiak ilindeki önderler ve danışmanlar
sunağın çevresinde dizi dizi ayakta,
tanrısal Odysseus uyandı uykusundan baba toprağı üstünde,
ama tanımadı onu, çok olmuştu ayrıldığı ordan,
çevresine de sis dökmüştü Pallas Athene, Zeus'un kızı,
Odysseus hiç tanımasın diye buraları,
her şeyi kendinden öğrensin diye.
Onu ne karısı tanısın istiyordu, ne yurttaşları, ne dostları,
taliplerin bunca taşkınlıklarından öç alana dek,
bu yüzden İthake kralına her şey bambaşka göründü:
Uzayıp giden yollar, limanlık koylar,
yalçın kayalar ve gür yapraklı ağaçlar.
Davrandı birden ve ayakta bakındı baba toprağına.
Ve hemen ağlamaklı oldu, hemen bakar bakmaz,
ve kalçalarına vurarak ellerinin ayasıyla
seslendi kendi kendine, inleye inleye:
"Vay başıma gelen! Gene kimlerin toprağına vardım ki?
Yabani, kaba, doğruluk bilmez adamlar mı bunlar,
konuksever, tanrıya saygılı insanlar mı yoksa?
Bütün bu malları ben nereye taşısam şimdi,
nerelere gideyim bilmem ki, başımı alıp?
Keşke Phaiakların yanında kalaydım orada,
bir başka güçlü krala rastlardım belki de,
severdi o da beni, yurduma gönderirdi.
Nereye koyayım bu malları şimdi, şaşırdım kaldım,
burda bıraksam, yabancılar gelip yağma etmezler mi?
Hiç de akıllı ve doğru insanlar değilmişler, ne yazık,
şu Phaiakların danışmanları ve önderleri,
getirip bırakmışlar beni yabancı bir toprağa.
Uzaktan görünen İthake'ye bırakacaklardı hani,
öyle söz verdilerdi, ama yerine getirmediler sözlerini.
Zeus onların cezalarını versin, tanrısı yalvarıcıların,
insanları gözler ve suçlarını cezasız bırakmaz o.
Şimdi mallarımı gözden geçirip sayayım bir bir:

Oyuk gemileriyle giderken götürmüş olmasınlar bir şeyimi."
Böyle dedi ve saydı o güzelim üçayaklarla leğenleri,
altını saydı ve güzel dokunmuş kumaşlarla giysileri.
Hiç eksiği yoktu, ağlıyordu ama o, baba toprağında,
kıyısında dövüne dövüne uğuldayan denizin.
Tanrısal Athene geldi yanına tam o sıra,
genç bir çobanın kılığına girmişti,
kral oğlu gibi incecikti, dal gibi,
güzel işlenmiş iki katlı kepenek vardı sırtında,
parlak ayaklarında sandallar, elinde çoban değneği.
Onu görünce sevindi Odysseus, vardı yanına
ve seslendi, kanatlı sözlerle dedi ki:
"İlk rastladığım insansın sen, arkadaş, bu ülkede,
merhaba, beni sen burada kötü niyetle karşılama,
ne olur, hem şu mallarımı koru, hem beni,
yalvarırım sana bir tanrı gibi, kapanırım dizlerine,
gerçeği söyle bana, bilmek isterim her şeyi:
Neresi bura, hangi ülke, kimler oturur burada?
Bir ada mı burası, denizin ortasında,
yoksa denize uzanan ucu mu bereketli bir toprağın?"
Gök gözlü tanrıça Athene karşılık verdi, dedi ki:
"Sorduğuna göre neresi olduğunu buranın, yabancı,
sen ya çocuksun ya da gelirsin çok uzaklardan.
Oysa hiç de bilinmeyen bir yer değildir burası,
çok insan bilir bu toprağı, çok insan,
Şafağın ve Güneş'in yatağında oturanlar da bilir,
arkada, sisli kuzeye doğru oturanlar da.
Kayalıktır bu toprak, yaramaz at yetiştirmeye,
çok yaygın değil, ama kısır da değil:
Buğdayı bereketlidir, şarabı bol,
sık sık yağmur görür, bol çisintili,
hem domuz yetiştirmeye elverişlidir, hem keçi,
ormanları var türlü türlü, sular kaynar pınarlarından.
İşte bu yüzden, yabancı, gider Troya'ya kadar İthake'nin adı,
hani şu Akha topraklarından çok uzaktaki Troya'ya kadar."
O böyle der demez hop etti çok çekmiş Odysseus'un
yüreği,
çok sevindi baba toprağına varmış olduğunu duyunca
kalkanlı Zeus'un kızı Pallas Athene'nin ağzından.
Seslendi ve kanatlı sözler söyledi ona,
ama söylemedi gerçeği, sakladı asıl düşüncesini,

kurnazca düzenler hiç eksik olmazdı onun göğsünde:
“Evet, engin Girit’te duymuştum İthake’nin adını,
oradan gelirim ben şimdi, o uzak yerden,
o denizaşırı ülkeden gelirim şu gördüğün mallarla,
çocuklarıma bıraktım kaçtım bir bu kadarını,
öldürdüm çünkü sevgili oğlunu İdomeneus’un,
ayağına çabuk Orsilokhos’u öldürdüm,
ekmek yiyen bütün adamları yenerdi hızlı ayaklarıyla o,
almak istedi elimden tekmil talan payımı, Troya’dan getirdiğim,
oysa ben onlar için düşman elinden neler çekmiştim,
nice acılara, dertlere katlanmıştım denizlerde.
Onun babasına gereğince hizmet etmemişim Troya ilinde,
kendi arkadaşlarımın başına geçmişim sözde.
Bu yüzden vurdum onu tunç kargımla, dönerken tarlasından,
pusu kurmuştum bir arkadaşımla yol kenarında,
çok karanlık bir gece sarmıştı ortalığı,
görmedi kimse bizi, gizlice aldım canını.
Sivri tuncumla işte böyle öldürdükten sonra onu,
hemen vardım soylu Fenikyelilerin bir gemisine,
yalvardım onlara, mallarımdan çokça bir pay verdim,
beni gemilerine alıp Pylos’a bırakmalarını diledim onlardan,
ya da Epeoların yönettiği tanrısal Elis’e bırakmalarını.
Ama onları buraya attı işte rüzgârın gücü,
hiç de beni aldatmak değildi niyetleri onların,
gönülleri hiç de buralara gelmeyi istememişti,
vardık buraya gece yarısı, güçbela girebildik limana,
karnımız açtı, ama getirmedik aklımıza yemek yemeyi,
hepimiz serildik kıyıya çıkar çıkmaz gemiden,
orda tatlı bir uyku bastı yorgun bedenime.
Onlar almışlar mallarımı oyuk gemiden, bırakmışlar kıyıya,
kumun üstünde benim uzanıp uyuduğum yere,
sonra yollanmışlar güzel kurulmuş Sidon kentine doğru.
Bırakmışlar beni gönlümün dertleriyle baş başa.”
Odysseus böyle dedi, gülümsedi gök gözlü Tanrıça Athene,
okşadı eliyle onu, gene kadın kılığına girmişti,
güzel, uzun boylu, parlak sanatlar bilen,
ve ona seslendi, kanatlı sözlerle dedi ki:
“Binbir türlü düzeninde aşmak için seni
bir tanrı bile çok kurnaz ve düzenbaz olmalı,
seni hınzır, seni cin fikirli, yalana dolana doymaz seni,
kendi yurdunda da mı vazgeçmeyeceksin sen

çocukluğundan beri sevdiğin bu uydurma masallardan?
Bırakalım bunları artık, düzenden anlarız ikimiz de,
düşüncede ve sözde en ustası sensin bütün ölümlülerin,
ben de aklım ve düzenlerimle övünürüm tanrılar arasında,
Zeus'un kızını tanımadın mı daha, Pallas Athene'yi,
ben ki çektiğin bütün çilelerde korumuşum seni,
ben ki bütün Phaiakları dost kılmışım sana?
İşte şimdi de geldim, seninle bir çare bulup saklamaya
benim öğüdüm ve buyruğumla sana verdikleri malları,
soylu Phaiakların verdikleri, yurduna dönerken sen.
Bir de diyeyim bak ne dertler hazırladığını
güzel yapılı evinde sana kaderin,
daha çok acıya katlanmak gerekecek, çok acıya,
tek bir şey söylemeyeceksin sen hiç kimseye,
ne bir kadına, ne bir erkeğe, hiçbir şey,
bunca çilelerden sonra yurda döndüğünü falan,
başına ne gelirse çekeceksin ses çıkarmadan,
boyun eğeceksin bütün zorbalıklarına insanların."
Ona karşılık verdi cin fikirli Odysseus, dedi ki:
"Çok zor tanır, Tanrıça, çok zor seni,
ne kadar kurnaz olursa olsun karşına çıkan,
sokarsın çünkü sen kendini her kılığa.
İyilik ettiydin bana eskiden, hiç unutmam,
savaşırken biz Akhaların oğulları Troya önünde.
Ama Priamos'un yüksek kalesini yıkıp binince gemilere,
bir tanrı bütün Akhaları darmadağın ettiydi,
yanımda görmedim bir daha seni o günden bu yana,
bir kez sezmedim, Zeus'un kızı, gemime bindiğini,
savmak için belaları benim başımdan.
Oysa ben, paramparça bir yürekle süründüm durdum,
ve bekledim yıkımdan kurtarsınlar diye tanrılar beni.
Sonraları Phaiakların bereketli ülkesinde sendin demek
sözlerinle beni yüreklendirip kente götüren.
Baban adına kapanıyorum senin dizlerine şimdi,
vardığımı sanmıyorum dört bir yandan görülen İthake'ye,
herhal başka bir toprağa düşmüş olacağım,
alay mı edersin benimle, maksadın aklımı çelmek mi,
gerçekten sevgili yurduma mı vardım yoksa, söyle bana?"
Karşılık verdi ona gök gözlü tanrıça Athene, dedi ki:
"Hep böyle kuşkulu bir düşünce var senin yüreğinde!
Bu yüzden böyle mutsuz halinde bırakamam seni,

çünkü kavrayışlı ve düşüncelisin sen, ve de akıllı:
Bunca sürünmeden sonra, başka bir adam olaydı,
evinde, çocuklarında, karısında olurdu aklı fikri,
oysa senin, onlardan bir habercik bile almaya niyetin yok,
karını kendin sınamayı koymuşsun aklına,
şunu iyi bil ki, konağında oturur bekler karın,
hep üzüntü içinde geçirir gecelerini,
gündüzleri de boyuna ağlar, gözyaşı döker.
Hoş benim güvenim kırılmadı hiçbir zaman,
gönlümde biliyordum döneceğini bir gün yurduna,
yitirdikten sonra tekmil yoldaşlarını,
savaşmak istemedim ben o sırada Poseidon'a karşı,
amcamdır benim o, kin besler sana yüreğinde,
kör ettin diye oğlunun gözünü öfkelenmişti çok.
Hadi gel, yurdun İthake'yi göstereyim de sana, inan:
İşte Phorkys'ün limanı, o deniz ihtiyarının,
koyun ucundaki gür yapraklı zeytin ağacı, işte na,
işte onun yanı başında güzelim loş mağara,
Naiadlar denen Nymphelerin kutsal yeri,
işte şu, geniş kubbeli mağara, sık sık gelirdin hani,
gelirdin Nymphelere yüzlük kurbanlar kesmeye,
şu ormanla kaplı dağa bak, Neritos değil mi?"
Tanrıça böyle diye diye dağıttı sisi, göründü yeryüzü,
çok çekmiş tanrısal Odysseus'un yüreği doldu sevinçle,
başladı öpmeye yurdunun bereketli toprağını.
Ve hemen kaldırdı ellerini, yakardı Nymphelere:
"Ey Nympheler, Naiadlar, Zeus'un kızları,
hiç ummazdım sizi bir daha göreceğimi,
şimdi içten yakarırım size, hepinize merhaba,
size çok armağanlar sunacağım, eskisi gibi,
Zeus'un kızı bana iyilik ve sağlık dilesin yeter ki,
talan tanrıçası bıraksın yeter ki sevgili oğlum büyüsün."
Ona karşılık gök gözlü Tanrıça Athene dedi ki:
"Güvenli ol, at bu kaygıları yüreğinden,
hemen koyalım bu malları kutsal mağaranın dibine, gel,
hiçbir şey olmasın onlara, olduğu gibi sana kalsınlar,
düşünelim sonra biz de, en iyi yol bakalım hangisi."
Tanrıça böyle dedi, loş mağaranın içine girdi,
araştıra araştıra ini, köşe bucak,
Odysseus da Phaiakların verdiği malları taşıdı gide gele,
altını, bozulmaz tuncu, güzel dokunmuş giysileri.

Kalkanlı Zeus'un kızı hepsini güzel güzel yerleştirdi,
sonra da kapadı mağaranın eşiğini bir kaya ile.
Oturdular ikisi de kutsal zeytin ağacının dibine,
ve tasarladılar orada taşkın taliplerin ölümünü.
İlkin gök gözlü Tanrıça Athene dile geldi, dedi ki:
"Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, Zeus'tan doğma,
düşün bakalım, utanmaz talipleri nasıl geçireceksin ele,
efendilik taslarlar senin konağında dört yıldır,
almak isterler senin karını, ağırlık verirler ona.
Oysa hep senin dönüşünü bekler o, yüreği acı içinde,
haberler gönderir onlara tek tek, umutlar verir,
ama aklı onun bambaşka şeylerdedir."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, şöyle dedi:
"Vah talihsiz başım, ölecektim demek kötü bir ölümle
Atreusoğlu Agamemnon gibi ben de kendi konağımda,
her şeyi bana sen, tanrıça, söylemeseydin olduğu gibi.
Haydi bir akıl ver bana, alayım öcümü onlardan,
yanımda dur sen de, yılmayan bir güç sal yüreğime,
tıpkı çözdüğümüz günkü gibi Troya'nın parlak tacını.
Öyle bir güçle yanımda durursan, gök gözlü,
savaşabilirim ben üç yüz adama karşı,
seninle birlikte, senin iyi niyetli yardımınla, ulu Tanrıça."
Karşılık verdi ona gök gözlü Tanrıça Athene, dedi ki:
"Yanında olurum elbet, gözümden ırak etmem seni,
hele bu işleri yapmaya bir girişelim de gör,
senin malını yiyip kemiren bu taliplerin çoğu nasıl
kanları ve beyinleriyle boyuna yerleri kirletecekler.
Gel şimdi seni ölümlüler gözünde getireyim tanınmaz hale:
Çevik üyelerinin üstünde buruş buruş edeyim derini,
sarıya çalan saçlarını dökeyim, örteyim bedenini paçavrayla,
öyle ol ki, tiksinsin senin yüzüne bakan,
şu çok güzel gözlerin olsun çipil çipil,
çok çirkin görünesin tekmil taliplere ve karına,
konağında bıraktığın çocuğuna çok çirkin görünesin.
Domuz çobanına gitmelisin en önce, Eumaios'un yanına,
domuzlarına bekçilik eder o, candan bağlıdır sana,
oğlunu da sever senin, akıllı uslu Penelopeia'yı da.
Domuz sürülerinin yanında bulacaksın onu,
otlarlar Karga Kayası'nın, Arethusa Çeşmesi'nin orada,
palamut yerler tıkabasa ve lokur lokur içerler kara suyu,
domuzların yağlarını tam kıvamına getirmek için ne gerekse.

Sen orada kal, ahbaplık et onunla, her şeyi sor soruştur,
bir ara, kadınları güzel Sparta'ya gideyim ben de,
Telemakhos'u çağırmaya, Odysseus, senin oğlunu,
geniş ovalı Lakedaimon'a gitmişti o, Menelaos'un yanına,
senden bir haber almaya, sağ mısın, ölü müsün diye."
Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Ne diye bir şeyler söylemedin ona, öğüt vermedin,
sen ki aklınla düşünür, bilirsin her şeyi,
onun da mı çile çekmesini isterdin yoksa
sürüne sürüne ordan oraya hasat vermez denizde,
o ara eller gelsin, yesin varını yoğunu diye, öyle mi?"
Gök gözlü Tanrıça Athene karşılık verdi ona, dedi ki:
"Kaygılanmasın yüreğin onun için o kadar,
bir büyük ün kazansın diye kendim götürdüm onu oraya,
oturur şimdi Atreusoğulları'nın konağında rahat rahat,
hiçbir sıkıntısı yok, hiçbir şeyi eksik değil.
Gerçi baba toprağına dönmeden önce öldürmek için onu,
bir sürü genç kara bir gemiyle yola çıktı ama,
sanmam onlar bu işi becerebilsinler,
daha önce toprak örtecek gibime gelir
senin mallarını yiyen taliplerin çoğunu."
Athene böyle dedi ve değneğiyle dokundu ona:
Çevik üyeleri üstünde buruş buruş etti güzelim derisini,
sarıya çalan saçlarını döktü başından,
sardı bedenini çok yaşlı bir adamın derisiyle,
o çok güzel gözlerini yaptı çipil çipil,
çok kötü bir çaput attı sırtına, yırtık pırtık,
kirli yağlı ve dumandan sis içinde,
onun üstüne de tüyü dökülmüş postunu attı hızlı bir geyiğin,
eline bir değnek verdi, bir de heybe,
omzuna bir iple astığı bir heybeydi bu, delik deşik.
Böylece danışıp anlaştıktan sonra ayrıldılar,
tanrısal Lakedaimon'a gitti Athene hemen,
gitti Odysseus'un oğlunu aramaya.

On Dördüncü Bölüm

ODYSSEUS'UN EUMAİOS'LA KONUŞMASI

Odysseus da ayrıldı limandan, tuttu sarp bir patikayı,
ormanlar içinden yürüye yürüye vardı tepeye,
orda bulursun tanrısal domuz çobanını, demişti ona Athene,
tanrısal Odysseus'un mallarını tekmil uşaklar arasında
o domuz çobanıydı en iyi koruyan.
Evin önünde oturur buldu onu Odysseus,
çepeçevre görünen bu yere bir avlu yapmıştı çoban,
güzel ve büyük bir avluydu bu, yusyuvarlak,
kendi yapmıştı domuzlar için, efendisi gittikten sonra,
ne hanımına danışmıştı, ne de ihtiyar Laertes'e,
taşları yuvarlaya yuvarlaya getirmişti oraya,
ve güzelce örtmüştü tepesini dikenli çalılarla,
yan yana kazıklar çakmıştı dışarıya boydan boya,
yontulmuş meşe ağacındandı kazıklar, kalın ve sık sıktılar.
On iki domuz ahırı yapmıştı, birbirine bitişik,
dişiler yatsın diye, bu avlunun içine,
yerde sürünen elli domuz konmuştu her ahıra,
dişiydiler ve doğurmuşlardı bu hayvanların hepsi,
ahırın dışarısında yatıyordu erkek domuzlar,
onlar daha azdı ve eksiliyorlardı gitgide,
tanrıya denk taliplere sunuluyorlardı kesilip kesilip,
en besili ve en yağlılarını her gün gönderirdi çoban,
üç yüz altmış erkek kalmıştı kala kala.
Beklerdi onları kurt gibi dört köpek,
o köpekleri Eumaios büyütmüştü, çobanların başı.
Orda oturmuş, çarık hazırlıyordu ayağına göre,
biçmiş dikiyordu parlak bir sığır derisini,
dağılmıştı öbür çobanlar şuraya buraya,
sığır sürülerinin peşinde dağılmıştı üçü,
kente yollamıştı Eumaios dördüncüsünü,

götürsün diye taşkın taliplere günlük tayınları domuzu,
kurban etsinler ve yesinler diye etlerini doyasıya.
Gördüler uluyan köpekler apansız Odysseus'u,
ve havlaya havlaya atıldılar üstüne,
Odysseus da korunmak için yere oturdu, değneği düştü,
az kalsın bir bela gelecekti başına kendi ağılı önünde,
neyse ki Eumaios çevik ayaklarıyla koştu arkalarından,
yetişti dış kapıya, düştü elinden çarık derisi.
Bağıra çığıra dağıttı köpekleri o yana bu yana,
taş yağmuruna tuttu onları ve efendisine şöyle dedi:
"Az kaldı, ihtiyar, bir saldırışta paralayacaktılar seni,
bir şey değil, leke getirecektin benim de adıma,
tanrıların verdiği bunca tasa bana yetmezmiş gibi:
Bir yandan ağlarım, dövünür dururum tanrıya denk bir
efendiye,
bir yandan yağlı domuzlar yetiştiririm yesin diye eller,
şu anda sağsa henüz, görüyorsa gün ışığını,
belki de sürünüyordur orda burda benim efendim,
sürünüyordur gurbet ellerde aç açına.
Gel arkamdan sen hele, ihtiyar, girelim kulübeme,
canın istediği kadar ye iç, doyur karnını,
sonra anlatırsın bana nerden gelirsin, neler çektin."
Tanrısal Çoban böyle dedi, kulübesine götürdü onu,
içeri alıp oturttu çalı çırpıdan bir sedire,
onun döşeğiydi bu kocaman, kaba sedir,
ve bir yabankeçisinin sık tüylü postuyla örtülmüştü.
Böyle karşılanınca çok sevindi Odysseus, konuştu, diller döktü:
"Zeus ve öbür ölümsüz tanrılar versinler sana dilediğini,
güzel karşıladığın için beni böyle, yabancı."
Domuz Çobanı Eumaios karşılık verdi ona, dedi ki:
"Senden daha yoksul biri gelse kapıma, konuğum,
ağırlamadan edemem onu, saygısızlık olur,
tekmil yabancılar ve dilenciler Zeus'tan gelmedir çünkü,
az verirsin ama hoş edersin ya onların gönlünü,
bilirsin sen de, uşakların kaderidir yaşamak korku içinde,
hele hizmet ettikleri, efendileri, akılsız olursa.
Ah, benim efendim olsaydı şimdi burada,
dönüşüne tanrıların engel olduğu efendim,
nasıl severdi beni, neler bağışlardı bana!
İyi bir efendi neler verirse, onları verirdi:

Bir ev, hamarat bir kadın, bir tarla,
uğruna durmadan çalışan uşağına neler vermezdi ki,
burada tanrılar bak nasıl berekete boğdu benim yaptığım işi,
buna karşılık efendim çok şey bağışlardı bana,
ama ne yapalım ki ömür süremedi burada o, öldü gitti.
Ah şu Helene bütün soyu sopuyla yok olaydı keşke,
bunca insanın dizlerini kıran bu kadının kökü kurusaydı.
Benim efendim de gittiydi Troyalılara karşı savaşmaya,
Agamemnon'un uğruna, at yetiştiren Troya'da."
Böyle dedi ve entarisinin üstüne bağladı kemerini,
yollandı domuz yavrularının bulunduğu ağıllara doğru,
iki domuz alıp getirdi ve kurban etti ikisini de,
ve ütüleyip etlerini doğradı ve sonra şişlere geçirdi.
Hepsini kızartınca da getirdi koydu Odysseus'un önüne,
getirdi şişleriyle birlikte, dumanı tüte tüte,
beyaz un serpmişti etlerin üstüne daha önce,
çanağın içinde bal gibi şarap kardı,
oturup Odysseus'un karşısına, yemeğe buyur etti onu:
"Ye şimdi, konuğum, biz uşakların payına düşeni,
yavruları biz yeriz, yağlı domuzları talipler yer,
ne tanrı gözünden korkar onlar, ne kimseye acır yürekleri.
Ama mutlu tanrılar hoşlanmaz haksız işlerden,
doğruluğun ve dürüst işlerin karşılığını bir gün verirler.
Çıkınca yabancı bir toprağa kötü niyetli düşman kişiler,
verir onlara Zeus yağma etme gücünü,
sonunda dönerler yurtlarına, doldurup gemilerini,
ama bir korku düşer yüreklerine, bir tanrı gözü.
Oysa bu haydutlar herhal bilirler Odysseus'un acıklı ölümünü,
duymuş olsalar gerek bunu bir tanrı sesinden,
istemezler bu yüzden yolunca talip olmak, dönmek topraklarına,
yutup sömürürler bizim mallarımızı rahat rahat,
sakın sen bunlarda tutum diye bir şey arama.
Ne kadar gün gelirse Zeus'tan, ne kadar gece,
o kadar kurban isterler, yetinmezler bir-ikisiyle,
çekerler, çekerler şarabı, küpleri boşaltırlar.
Sonsuzdu efendimizin varlığı, uçsuz bucaksızdı,
o kadarına varamazdı hiçbir yiğit kişi,
ne şu karşıda kara topraklarda oturanlar,
ne de İthake'de oturanlar, İthake'nin kendinde,
yirmi yiğidin varlığı gelse bir araya ulaşamazlar onunkine,

sayayım sana gel istersen, bak dinle:
On iki sığır sürüsü var karada, o kadar da koyun sürüsü,
o kadar domuzu var ve uzaklara dağılmış keçisi
ya yabancılar otlatır onları, ya kendi çobanları otlatır.
Burada, İthake'de, on iki keçi sürüsü vardır,
dağılmışlar adanın ucuna kadar, bakar onlara soylu kişiler.
Onların her biri, tek tek, her gün bir hayvan getirirler,
gözlerine en üstün görüneni getirirler besili keçilerinden,
bense, bu domuzları bekler, korurum burada,
seçer gönderirim onlara en güzel, en üstün olanı."
O böyle konuştu, Odysseus da dalmış, etleri atıştırıyordu,
ve çekiyordu boyuna şarabı, ses çıkarmadan ve düşüne düşüne
nasıl dikeceğini taliplerin ocağına yıkım ağacını.
Böyle yedi yemeğini ve pekiştirdi yüreğini yiyecek içecekle.
Çoban da doldurdu şarapla kendi tahta çanağını ve ona sundu,
ağzına kadar doluydu çanak, Odysseus da aldı onu,
sevindi yüreğinde, kanatlı sözlerle seslendi, dedi ki:
"Kimdi bu adam, dostum, kendi malıyla seni satın alan,
kimdi bu çok varlıklı, çok güçlü dediğin?
Agamemnon'un şanı uğruna yok oldu gitti, diyorsun,
söyle bana onun adını, bakayım tanır mıyım, tanımaz mıyım?
Çok gezmiş dolaşmış adamım ben, görmüşümdür belki onu,
Zeus ve öbür ölümsüzler bilir ki, söylerim doğruyu."
Karşılık verdi ona çobanların başı, dedi ki:
"Denizleri aşıp buraya gelen kim olursa olsun, ihtiyar,
getirdiği haberlerle kandıramaz artık karısını ve sevgili oğlunu.
Yollarda sürünenler gelip burada barınmak isterler,
uydururlar bir sürü yalan, söylemezler gerçeği.
Kim varırsa İthake iline bu yolculardan,
hemen koşar hanımının yanına, bakar aldatmaya onu.
O da iyi karşılar, konuklar, sorup soruşturur her şeyi,
ve durmadan ağlar, iki gözü iki çeşme.
Böylesi yaraşır gurbet ellerde kocası ölen bir kadına.
Sen de, babalık, bir masal uyduruvereceksin hemen,
versinler diye sana bir ruba, gömlek falan.
Oysa çoktan canı uçup gitmiştir efendimizin,
çevik köpekler ve kuşlar soymuştur derisini kemiklerinden.
Belki de denizde balıklar yemiştir onu,
kemikleri yatıyordur karada, kumda gömülü.
İşte böylece ölmüştür oralarda, acılar bırakarak

arkasında bütün sevdiklerine, en çok da bana,
nereye gitsem bulamam öyle bir efendi, öyle yumuşak,
dönecek olsam bile bulamam anamın babamın evine,
doğduğum büyüdüğüm eve dönecek olsam bile bulamam,
onları özlerim, ama onlar için yanmam o kadar,
baba toprağına dönüp onları görmek isterim elbet,
ama o gurbetlerde kalan Odysseus yok mu, Odysseus,
ah bir bilsen, nasıl da burnumda tüter!
Adını bile anmaya kıyamam, yabancı, o burda değilken,
çok severdi beni, hem nasıl, canı gibi.
Ben ona ağabey derim gene, uzaklarda olmasına bakmam."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus buna karşılık dedi ki:
"Demek sen büsbütün yitirmişsin umudunu, arkadaş,
inanç kalmamış yüreğinde, artık gelmez dersin o.
Madem öyle, sana benim söyleyeceğim işte bu kadar,
Odysseus buraya dönecek, derim, bir de ant içerim,
sonra verirsin müjdemi, o buraya gelince, evine barkına,
o gün giydirirsin bana bir ruba, bir gömlek,
çıplağım, ama şimdi istemem senden hiçbir şey,
yoksulluğa baş eğip bir sürü yalan uyduran adam
iğrençtir benim için Hades'in kapıları kadar.
Tanığım olsun Zeus, tanrıların en başında,
tanığım olsun senin konuk sofran
ve kusursuz Odysseus'un sığındığım şu ocağı:
Gerçek olacak bütün bunlar, dediğim gibi tam.
Bu yıl içinde gelecek Odysseus buraya, evine,
ya bu ayın sonunda, ya öbür ayın başında,
dönecek yurduna ve hepsinden öç alacak,
karısına, ünlü oğluna kimler saygısızlık etmişse, hepsinden."
Sen de karşılık verdin, Çoban Eumaios, dedin ki:
"Hiçbir zaman alamazsın, ihtiyar, benden böyle bir müjdeyi,
çünkü Odysseus evine bir daha dönmeyecek,
hem bırakalım artık bu konuyu, sen şarabını iç, keyfine bak,
hadi biraz da başka şeylerden dem vuralım,
biri çıkıp andı mı o canım efendimin adını,
o anda parça parça olur göğsümde yüreğim.
Antları bir yana bırakalım, gelsin Odysseus yeter ki,
tek isteğimiz bu, hem benim, hem Penelopeia'nın,
ihtiyar Laertes'in, tanrıya denk Telemakhos'un tek isteği bu.
Dövünürüm şimdi Odysseus'un oğlu Telemakhos için gece gündüz,

tanrılar bir fidan gibi büyüttülerdi onu,
erler arasında, derdim, kalmayacak babasından aşağı,
boyu bosu ve görünüşünün şaşılacak üstünlüğüyle.
Ya bir ölümsüz çeldi onun dengeli aklını, ya bir insan,
gitti babasından bir haber almaya, kutsal Pylos'a,
pusu kuracaklar ona dönüşünde, bizim talipler, başbelaları,
İthake'de tanrısal Arkesios'un kökü kurusun diye,
bir ad bırakmadan.
Ama bırakalım onu artık, bir şey gelmez elimizden,
belki yakalanır, belki Kronosoğlu korur onu da kaçar.
Sen bana şimdi kendi dertlerini anlat, haydi ihtiyar,
söyle bana her şeyi olduğu gibi, bileyim iyice,
kimsin, kimlerdensin, kentin neresi, anan baban kim?
Nerden geldin gemiyle buraya, nasıl getirdiler İthake'ye seni?
Söyle bana, kimler olmakla övünürdü o gemiciler?
Çünkü bizim adaya yayan gelmiş olamazsın sen."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Bütün bunları söyleyeceğim sana açık açık,
ama şimdi uzatıp ayaklarımızı otursak şu kulübede,
bol yemeğimiz olsa, bol tatlı şarabımız,
işleri başkaları görse, biz boyuna yesek içsek,
bakarsın bir yıl geçivermiş, göz açıp kapayıncaya dek,
anlata anlata gene de bitiremem yüreğimin acılarını.
Tanrıların buyruğuyla çektiğim çileler öylesine çok.
Övünürüm ben yaygın Girit'te doğmuş olmakla,
çok varlıklı bir adamdı benim babam,
oğulları vardı konağında onun daha bir sürü,
hepsi de doğmuşlardı asıl karısından.
Oysa beni satın alınmış bir ana doğurmuştu, bir kapatma.
Ama Hylakosoğlu Kastor sayardı beni öz çocukları gibi,
Kastor, soyundan olmakla övündüğüm adam.
Bir zamanlar mutluluğu, malı mülkü ve yararlı oğullarıyla o
Girit'te halktan saygı görürdü bir tanrı gibi.
Ama ne zaman ki ölüm tanrıçaları onu alıp Hades'e götürdü,
kura çekip pay ettiler taşkın canlı oğulları malını mülkünü,
çok az bir mal ve bir ev ayırdılar bana da.
Ama ben gene çok varlıklı bir adamdan kız alabildim,
erdemliydim, savaştan kaçmazdım, işe yaramaz adam değildim.
Şimdi hepsi geçti, hepsi hayal oldu ama
sen gene de samanına bak, başağını anla:

Eh, ne yaparsın, bu başa nice dertler geldi!
Ares'le Athene atılganlık ve pazı gücü vermişti bana,
pusuya yatmak için seçtiğim zaman yiğit adamlarımı,
ve düşmanlara kötülük dileğimi tasarladığımda,
yiğit yüreğim hiç görmez olurdu ölümü,
herkesten önce atılır, tepelerdim kargımla
düşman erlerden benim kadar koşamayıp ayağımın altına düşeni.
İşte böyle gözü pek bir adamdım ben savaşta,
ama hiç mi hiç hoşlanmazdım tarla işlerinden,
güzel çocuk yetiştirmeden ve ev işlerinden,
ben kürekli gemileri, savaşları severdim her zaman,
severdim güzel cilalanmış kargıları, okları,
herkesi titreten korkunç araçları severdim.
Bütün bunları bir tanrı koymuştu benim gönlüme:
Her insanın hoşlandığı şeyler başka başka.
Akhaoğulları Troya toprağına basmadan önce,
dokuz kez götürmüştüm adamlarımı yabancı ülkelere,
hızlı gemilerimle götürmüş, çok da kazancım olmuştu.
Aldıktan sonra bu talandan gönlümün dilediğini,
kuradan da bir sürü şeyler düştüydü payıma,
böylece evimin varlığı geliştiydi çabucak,
değerli bir adam olduydum Giritliler arasında, çok saygı gören.
Ama ne zaman ki kararlaştırdı gür sesli Zeus
bunca yiğidin dizlerini bükecek o belalı seferi,
bana ve şanlı İdomeneus'a buyurdular gemileri İlyon'a götürmemizi,
olmaz, diyemezdim, halk arasında kötüye çıkardı adım.
Orada savaştık biz Akhaoğulları tam dokuz yıl,
yıktık Priamos'un kentini onuncu yılda,
sonra bindik gemilerimize, yurda doğru yola çıktık,
ama bir tanrı darmadağın etti Akhaları,
ben zavallıya da yıkımlar kurdu akıllı Zeus!
Yalnız bir ay kalabildim evimde ve keyfine varabildim
çocuklarımın, asıl karımın ve malımın mülkümün,
sonra Mısır'a doğru sefer etmek hevesine düştüm,
gemiler donattım tanrıya denk arkadaşlarımla.
Donattım dokuz gemi, tayfaları üşüşüverdi çabucak.
Şölen yaptı değerli arkadaşlarım tam altı gün,
kurbanlar kestirdim hem ölümsüzler için, hem şölen için,

yedinci günü yaygın Girit'ten çıktık yola,
püfür püfür esiyordu arkamızda güzelim bir poyraz yeli,
dümdüz gidiyorduk, bir ırmak üzerinde gider gibi.
Bir tek kaza olmadı gemilerimin hiçbirinde,
hepimiz sağ salim oturuyorduk, hasta filan olmadan,
rüzgârla dümenciler yönetiyordu gemilerimizi.
Güzel akışlı Aigyptos Irmağı'na vardık beşinci günü,
soktum çift kıvrımlı gemileri ırmağın içine,
ve sonra buyurdum değerli arkadaşlarıma,
kalın, dedim, gemilerin yanında, bekleyin onları,
sonra da gözcüler gönderdim gözetleme yerlerine.
Ama onlar taşkınlığa kapılıp güvendiler güçlerine,
ossaat yağma ettiler Mısırlı adamların güzel tarlalarını,
kaçırdılar karılarını, küçük çocuklarını, öldürdüler erkeklerini,
acı çığlıklar baştan başa kapladı kenti.
Sesleri duyan halk, şafak söker sökmez geldi,
yayalar ve atlılarla doldu tekmil ova,
silahların tunç ışıltısıyla doldu,
düşürdü Zeus arkadaşlarımı korkunç bir şaşkınlığa,
hiçbiri karşı koyup dayanamadı arkadaşların
yıkım sarmıştı çünkü dört bir yanımızı.
Bizimkilerin çoğu can vardi tunç kargıların altında,
işe koşmaya götürdüler sağ kalanları, sürüye sürüye.
O ara Zeus bir fikir koydu aklıma benim:
–Ah keşke ölseydim şu Mısır toprağında kaderime boyun eğip,
çünkü daha neler, ne dertler beklemedeymiş beni!–
İyi yapılmış tolgamı hemen çıkardım başımdan,
attım omuzlarımdan kalkanımı, ellerimden kargımı,
yürüdüm dosdoğru kralın atlarına doğru,
dizlerine sarılıp öptüm, kral acıdı bana, korudu beni,
oturttu arabasına, gözlerim yaşlı, götürdü evine.
Uzatıyordu insanlar kargılarını bana karşı,
ölümümü istiyordu öfkeyle kuduran kalabalık,
ama kral onları itiyor, çekiniyordu öfkesinden Zeus'un,
konuksever ve kötülükleri bağışlamayan tanrının öfkesinden.
İşte böylece kaldım orada tam yedi yıl,
bol bol mal topladım eliaçık Mısırlılardan,
ama basınca sekizinci yıl, çıkageldi Fenikyeli bir adam,
berbat mı berbat, işi gücü yalan dolan,
çok insana kötülük etmiş dolandırıcının biri.

Sivri aklıyla kandırdı beni ve aldı götürdü
evlerinin, mallarının olduğu yere, Fenikye'ye.
Orada onun evinde kaldım yılın sonuna dek,
ama çevrilen yılın ayları ve günleri
ne zaman ki sona erdi ve bahar geldi yeni baştan,
denizin aşan bir gemiyle Libya'ya götürdü beni,
ne yalanlar uydurmuştu mallarımla birlikte binmem için gemiye,
orda beni satıp iyi paralar kazanmakmış meğer niyeti.
Bindim gemisine, bir şeyler sezindim, ama ne çare.
Arkadan esen güzelim bir poyrazla uçuyordu gemi,
tam Girit'in üstüne gelmiştik ki, yıkımı saldı Zeus.
Görünürde hiçbir toprak yoktu Girit'ten uzaklaşırken,
yalnız gök ve deniz, başka hiçbir şey,
tam o sıra Kronosoğlu koca karınlı geminin üstüne kapkara
bir bulut oturttu ve deniz kararıverdi bulutun altında,
Zeus hem gürledi, hem yıldırım yağdırdı gemiye.
Altüst oldu kükürtlü yıldırımla çarpılan gemi,
tekmil arkadaşlar hep birden denize düştüler.
Dalgalar aldı götürdü yoldaşlarımı,
başladılar yüzmeye karabataklar gibi geminin çevresinde,
tanrı onlara sılayı kısmet etmemişti.
Ama acıyla kıvranırken benim yüreğim, Zeus getirdi kodu
lacivert pruvalı geminin koca direğini ellerimin arasına,
kurtulmamı istiyordu bu ölümlü beladan benim,
sarıldım direğe, ölüm yellerine bıraktım kendimi.
Dokuz gün sürüklendim durdum, onuncu gün kara gecede
yuvarlanan koca bir dalga attı beni Thesprotların toprağına.
Orta Thesprotların Kralı Pheidon konukladı beni,
kurtulmalık bile istemedi benden bu yiğit adam,
soğuktan ve yorgunluktan kalmamıştı iler tutar yerim,
onun sevgili oğlu bulmuştu beni, götürmüştü evlerine,
elimden tutmuş, götürmüştü konağına babasının,
bir ruba giydirdiler bana orda, bir gömlek, bir de kaftan.
İşte orda aldım kraldan Odysseus'un haberini,
konuklamış, ağırlamış onu baba toprağının yolu üzerinde.
Odysseus'un biriktirdiği malları da gösterdi bana o:
Tunç ve altın ve çok işlenmiş demir,
on kuşak insan soyu geçindirecek kadar çoktu bunlar,
işte böyle zengin mallar vardı kralın sarayında.
Odysseus da gitmiş diyorlardı Dodone'ye,

duyacakmış Zeus'un buyruğunu yüksek yapraklı meşe ağacından,
öğrenecekmiş nasıl döneceğini İthake'nin bereketli iline,
bunca zaman dışarda kaldıktan sonra nasıl dönmeliydi,
apaçık görünerek mi, yoksa gizli gizli mi?
Konağında sunular döktüğümüz zaman kral bana yemin etti,
donanmış bir gemi ve tayfası hazır, dedi,
bu gemi sevgili baba toprağına, dedi, götürecek Odysseus'u.
Ama kral önce beni gönderdi Thesprot gemisiyle,
buğday pazarı Dulikhion'a gidiyordu bu gemi tam o sıra.
Beni Kral Akastos'a götürmelerini buyurdu Pheidon adamlarına,
ama çeldi onların akıllarını kötü bir düşünce,
karar verdiler, türlü belalar içine atacaklardı beni.
Denizi aşan gemi epey uzaklaşmıştı ki karadan,
başladılar beni köleliğe atmak için düzen kurmaya.
Çıkardılar üstümde ne varsa, ruba, gömlek falan,
şu paçavraları attılar sırtıma, şu kötü gömleği,
yırtık pırtık abayı attılar, şu gördüğün.
İthake'nin işlenmiş topraklarına vardılar akşamleyin,
o zaman beni kürek sıralarının altına çabucak
bağladılar iyi bükülmüş bir iple sımsıkı,
kendileri de çıkıp karaya, yediler akşam yemeğini.
Ama tanrılar kolayca çözdüler benim bağlarımı,
başımı da örttüler işte bu paçavrayla,
kaydım cilalı pruva bodoslamasından aşağı,
atıldım denize yüzükoyun, yüzdüm iki elimle,
çarçabuk uzaklaştım onların bulunduğu yerden,
çiçekli bir ormanın çalıları arasında karaya çıktım,
ve çömelip saklandım oraya, bağrışıp koşuştular onlar,
anlayınca bulamayacaklarını beni, vazgeçtiler aramaktan,
bindiler koca karınlı gemilerine, gittiler gerisin geri,
tanrılar çok kolay sakladılar beni, getirdiler bu kulübeye,
uslu akıllı, çok doğru bir adamın yanına,
daha yaşamak varmış demek kaderimde benim."
    Karşılık verdin ona, Domuz Çobanı Eumaios, dedin ki:
"Altüst ettin yüreğimi, ey konukların en mutsuzu,
anlattın birbiri peşi sıra neler çektiğini, nasıl süründüğünü,
ama bir şey var ki gereğince söylemedin gibime gelir
Odysseus üstüne dediklerinle kandıramadın beni,
ne diye boşuna yalan söylersin bu halinle?

Ben bilirim asıl efendimin dönüşünde başına geleni.
Tekmil tanrılar öyle hınç besliyordu ki ona,
ama bir türlü alt edemedilerdi Troyalılar arasında,
savaşı atlatınca da sevdiklerinin kollarında alt edemedilerdi.
Öyle olsaydı bir mezar dikerdi ona bütün Akhalar,
büyük bir ün bırakmış olurdu çocuğuna geride,
ama şimdi Harpyalar götürdü onu, gitti pisi pisine.
Ben de domuzlarımın yanına çekildim, buradayım işte,
kente mente hiçbir yere pek öyle indiğim yok,
uslu akıllı Penelopeia çağırır beni arada bir,
giderim o zaman, bir yerlerden bir haber gelmiştir,
bırakmazlar habercinin çevresinde sormadık soru,
kimi üzülür durur çoktandır gurbette kalan efendilerine,
kimi mallarını har vurup harman savurduğuna sevinir durur.
Oysa sorup soruşturmak hiç hoşuma gitmez benim artık
bir Aitolyalı adamın beni yalanlarla aldattığından bu yana,
bir adam öldürmüş o, almış başını gitmiş, dolaşmış dünyayı,
benim kulübeye de geldi, sevgiyle karşıladım onu:
Güya Girit'te görmüş efendimi, İdomeneus'un yanında,
onarıyormuş fırtınalardan zarar gören gemilerini,
ya yazın, ya güzün gelecekti, onun dediğine göre,
tanrısal arkadaşlarıyla birlikte ve bol malla.
Sen de, çok çekmiş ihtiyar, bak bana,
madem bir tanrı gönderdi buraya seni,
yalan dolanla gönlümü almaya, beni aldatmaya kalkma,
sana saygım ya da sevgim bu yüzden değil,
acırım sana, korkarım konukları koruyan Zeus'tan."
    Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Ne inanmaz bir yürek varmış senin göğsünde,
ant içtim, gene de inandıramadım seni.
Haydi öyleyse bir anlaşma yapalım aramızda.
Olympos'ta oturanlar tanık olsun ikimize:
Dönecek olursa bu eve senin efendin,
giydirirsin bana bir ruba, bir gömlek, bir de kaftan,
isterim Dulikhion'a gitmek, oraya gönderirsin beni,
ama dönmezse efendin senin, dediğim çıkmazsa,
söyle uşaklarına, atsınlar beni Büyük Kaya'dan aşağı,
seni bundan böyle aldatmasın yalanlarla hiçbir dilenci."
    Ona karşılık verdi tanrısal Çoban, dedi ki:
"Eğer seni kulübeme alır da, konukluk armağanları verir de,

sonra öldürürsem, konuğum, tatlı canını alırsam,
nice olur benim halim, adım sanım nice olur
bugünkü insanlar gözünde, gelecek kuşaklar gözünde?
Ne yüzle yakarırım Kronosoğlu Zeus'a, ne yüzle?
Ama arkadaşlar da nerdeyse gelirler, şimdi yemek vakti,
güzel bir yemek hazırlayalım kulübede, hep birlikte, hadi gel."
Onlar aralarında konuşurken böyle,
domuzlar ve çobanları çıkageldiler.
Sürdüler dişi domuzları mandıralara, gecelesinler diye,
kapatılan hayvanlar uzun uzun homurdandı durdu.
O ara şöyle seslendi arkadaşlarına tanrısal Çoban:
"Getirin şuraya en iyisini domuzlarımızın,
kurban edeyim onu şu uzaktan gelen konuğuma,
fırsat bu fırsat, sürelim keyfimizi biz de,
asıl biz çekeriz bu ak dişli domuzların kahrını,
oysa bizim emeğimizi başkaları sömürür hiç korkmadan."
Böyle dedi ve yarmaya başladı odunları insafsız tunçla,
onlar da bir domuz getirdiler, beş yaşında, çok yağlı,
hemen koydular ocağın üstüne domuzu,
Domuz Çobanı da unutmadı ölümsüz tanrıları,
çünkü hep iyi düşünceler vardı aklında,
ak dişli domuzun bir tutam saçını kesip attı ateşe,
yakardı tanrılara, dönsün diye evine çok akıllı Odysseus,
ve yarılmamış bir meşe odununu kaldırıp tepeledi hayvanı,
can ossaat hayvanı bıraktı ve uçtu gitti.
Boğazlayıp ütülediler ve hemen parçaladılar domuzu,
çobanbaşı da ayırdı en kanlı et parçalarını kemiklerden,
adamakıllı sardı bunları kalın bir yağ sargısıyla,
ve üstlerine beyaz un serpip attı ateşe,
kalan etler de şişlere geçirildi, kesilip ufak ufak.
Gereğince kızartıldı hepsi ve sonra çekildiler ateşten,
sofraların üstüne koydular onları öbek öbek,
sonra Çobanbaşı kalkıp etleri pay etti,
çünkü gönlünde doğruluk bilirdi o.
Etleri böylece bölüp ayırdı yedi paya,
birini Nymphelere ve Zeus'un oğlu Hermeias'a adadı
yakara yakara,
geri kalanları orda olanlara dağıttı,
domuzun kaburga kemiklerini de sundu Odysseus'a,
böylece sevindirdi efendisinin yüreğini.

Çok akıllı Odysseus seslendi ona, dedi ki:
"Dilerim, Eumaios, benim kadar sevsin seni Zeus Baba,
en iyi payla ağırladın bu halimde sen beni."
Ona karşılık verdi Eumaios, Çobanbaşı, şöyle dedi:
"Ye, tanrısal konuğum, şu önündekilerin çıkar tadını,
veren de, esirgeyen de tanrıdır çünkü,
gönlü ne dilerse onu yapar, her şey onun elinde."
Böyle dedi, sundu adak parçalarını hep var olan tanrılara,
döküp kızıl şarabı, verdi eline Troya'yı yıkan Odysseus'un,
kendi de oturdu yiyecek payının başına.
Bu ara Mesaulios dağıttı herkese ekmeği,
çobanbaşı satın almıştı onu, efendisi yokken,
ne hanımına danışmıştı, ne ihtiyar Laertes'e,
satın almıştı kendi parasıyla Taphoslulardan.
Hepsi önlerindeki seçkin yemeklere uzattılar ellerini.
Yiyip içildikten sonra doyasıya,
Mesaulios topladı kaldırdı önlerinden ekmeği,
onlar da çekilip uzandılar döşeklerine,
ekmek ve etle adamakallı doymuştu karınları.
Gece bastırmıştı, hırçın ve aysız bir gece,
sabaha dek yağdırdı yağmuru Zeus,
sabaha dek yağmur getiren koca bir Zephyros esti.
Konuştu Odysseus, Çobanbaşı'yı denemek istedi,
acaba çıkarır verir miydi ona kendi kepeneğini,
kendi canını düşünürdü de başkasından mı isterdi yoksa?
"Dinle şimdi, Eumaios, arkadaşlar, dinleyin siz de,
bir dileğim var, anlatmak isterim hepinize,
şaraptır söyleten böyle beni, deli şarap,
en aklı başında insanı bile sarhoş eden,
söyleten, oynatan, kahkahalarla güldüren,
söylenmemesi gereken sözleri kaçırtan ağzından.
Gevezeliğe başladım madem, artık susmam.
Keşke genç olaydım, ah, gücüm yerinde olaydı,
Troya surları altında pusuya yattığımız günkü gibi!
Odysseus'la Atreusoğlu Menelaos'tu yönetenler bizi,
üçüncü komutan beni seçmişlerdi onlar aralarında.
Ama vardığımız zaman kentin ve yalçın surun dibine,
baktık kentin önünde sık bir fundalık var,
uzandık hemen bataklıkta sazların arasına,
büzülüp silahlarımızı siper ettik üstümüze,

karanlık kaplayınca ortalığı bir poyraz esti soğuk soğuk,
bu yetmezmiş gibi arkadan başladı kar yağmaya,
buz tutuverdi az sonra kalkanlarımız,
rubaları ve abaları vardı bütün öbür arkadaşların,
kalkanlarını omuzlarına dek örtmüşler, uyurlardı mışıl mışıl,
bense giderken, na kafa, abamı arkadaşlara bırakmıştım,
nerden bilecektim soğuk olacağını bu kadar!
Bir kalkanımı almış gelmiştim, bir de parlak kemerimi.
Gecenin üçte biri kalmış, yıldızlar epey yol almıştı,
dirseğimle dürtüp seslendim yanımda yatan Odysseus'a,
o da kulak verdi hemen benim sözüme:
–Çok kurnaz Odysseus, tanrısal Laertesoğlu,
benim artık canlılar arasından ayrılmam gerek,
dondum soğuktan, abam da yok, bir tanrı çeldi aklımı,
bir rubayla çıktım yola, öleceğim, yolu yok.–
Ben böyle konuştum, o hemen bir çare düşündü
aklında:
O ne adamdı o, hem danışmada, hem savaşta!
Seslendi bana usul usul, şöyle dedi:
–Aman sus, bir başka Akha sakın duymasın seni!–
Ve başını kaldırıp dayadı dirseğine, dedi ki:
–Arkadaşlar, dinleyin beni, bir tanrı göründü bana
düşümde:
Çok uzaklaştık gemilerimizden, şimdi yollayayım birini
Atreusoğlu Agamemnon'a, erlerin güdücüsüne,
buyursun daha bir-iki gemi gönderilmesini bize.–
Der demez kalktı ayağa Thoas, Andraimon'un oğlu,
erguvan rengi abasını atıp koştu gemilere doğru,
ben de sarındım onun abasına, yattım sıcak sıcak.
Az sonra da altın tahtlı Şafak söktü.
Ah, şu sıra genç ve güçlü olaydım keşke!
Biri çıkar şu çoban kulübesinde verirdi abasını bana,
bir yiğide karşı hem dostluk duyardı, hem saygı,
oysa şimdi sırtımdakilere bakar, hor görürler beni."
Sen de şöyle karşılık verdin, Eumaios, Çobanbaşı:
"Ne güzel dedin bu dediklerini, ihtiyar,
zararına olacak bir tek söz çıkmadı ağzından!
Korkma, ne giysiden yoksun kalacaksın, ne bir şeyden,
çok çekmiş bir yalvarıcı neyi hak ederse onu alacaksın,
ama yarın sabah pılını pırtını yamar giyersin gene,

çünkü bizim fazladan abalarımız, rubalarımız yok,
değiştirip giyilemez, bir tane var her adamda.
Odysseus'un sevgili oğlu gelsin hele,
verir o zaman sana bir ruba ve bir aba,
ve gönderir seni canının, gönlünün dilediği yere."
Böyle dedi kalktı ve bir döşek yaptı ona,
koyun ve keçi derileri sererek ateşin yanı başında,
Odysseus uzandı döşeğe, çoban da üstüne attı abayı,
tüylü, kalın bir abaydı bu, dururdu hep yedekte,
dondurucu kasırgalar estiği zaman giyerdi onu.
Çobanın adamları da uzandılar Odysseus'un yanı başına,
ama Çobanbaşı yatmak istemedi domuzlarından uzakta,
hazırlandı dışarı çıkmaya, kuşandı silahlarını,
Odysseus da çok sevindi onu görünce böyle,
kendisi yokken ne kadar iyi bakıyordu malına.
Eumaios attı sivri kılıcını ilkin güçlü omuzlarına,
rüzgârdan koruyan, çok kalın kepeneğini giydi,
aldı iyi beslenmiş büyük bir keçinin postunu,
köpeklerden ve insanlardan koruyan sivri sopasını aldı,
ve sonra gitti ak dişli domuzların yanında yatmaya.
Oyuk Kaya'nın dibinde, poyrazın hiç esmediği.

On Beşinci Bölüm

TELEMAKHOS'UN EUMAİOS'UN KULÜBESİNE GELİŞİ

O ara Pallas Athene, geniş ovalı Lakedaimon'a geliyordu,
ulu canlı Odysseus'un oğluna dönüşünü hatırlatmaya,
kışkırtmaya geliyordu onu yola çıkması için.
Telemakhos'la Nestor'un parlak oğlunu
şanlı Menelaos'un ön konağında uyur buldu.
Nestoroğlu dalmıştı rahat bir uykuya,
ama Telemakhos tutturamamıştı tatlı uykuyu henüz,
babasının kaygısı girmişti gönlüne,
tanrısal gecede uyanık tutuyordu onu.
Gök gözlü Athene durdu yanında, ona şöyle dedi:
"Artık yakışmaz sana, Telemakhos, evinden uzak durman,
evine yerleşmiş bir sürü adama bırakmışsın varını yoğunu,
bilmez onlar ne yaptıklarını, hepsi taşkın ve deli,
yerler nen var nen yok, pay ederler malını mülkünü,
boşuna yapmış olursun bu yolculuğu sen de.
Haydi git, gür sesli Menelaos'a söyle,
seni göndersin de kavuşasın kusursuz anana.
Bir yandan babası kışkırtır onu, bir yandan kardeşleri,
kışkırtırlar Eurymakhos'a varsın diye,
ağırlığı en çok talipler arasında o artırır çünkü.
Evinden bir mal götürülmesin sakın haberin olmadan,
bilirsin, göğsünde nasıl bir gönül taşır kadın:
Yararlı olmak ister yeni vardığı erkeğin evine,
ölen kocasını ve ondan olan çocuklarını unutur,
ne şöyle bir anar onları, ne de ilgilenir onlarla.
Emanet etmelisin her şeyini sen kendin gelip
hizmetçilerinden sana en iyi, en namuslu görünene,
tanrılar sana saygıdeğer bir eş gösterdiği güne dek.
Bir şey daha diyeceğim sana, koy kafana iyicene:

Şu anda İthake ile taşlık Same arasındaki boğazda
pusu kurmadalar sana taliplerin elebaşıları,
can atarlar seni öldürmeye, baba toprağına varmadan.
Becerebilirler mi onlar bunu, hiç sanmam,
toprak yutacak bir-ikisini daha önce
senin varını yoğunu kemiren bu adamların.
ama sen gene de adalardan uzak tut sağlam gemini,
yalnız geceleyin sefer et, hiç korkma,
seni gözleyen ve koruyan tanrı rüzgâr estirecek arkandan.
Varınca İthake'ye, ilk burunda çık karaya,
sonra kente gönder geminle bütün arkadaşlarını,
kendin de hemen domuz çobanının yanına git,
domuz sürülerinin bekçisidir o, sever seni.
Geceyi orda geçir ve sonra gönder onu da kente,
haber götürsün uslu akıllı Penelopeia'ya,
Pylos'tan döndüğünü söylesin senin sağ salim."
Böyle dedi ve döndü gitti yüksek Olympos'a.
Telemakhos da dürttü ayağının topuğuyla Nestor'un oğlunu,
uyandırdı tatlı uykusundan ve şöyle dedi:
"Uyan Peisistratos, Nestoroğlu, yola çıkalım haydi,
tek tırnaklı atları getir koş arabaya."
Nestoroğlu Peisistratos da karşılık verdi ona, dedi ki:
"Süremeyiz atları, Telemakhos, böyle karanlık gecede,
neredeyse şafak söker, bekle biraz,
kargısıyla ünlü Menelaos, yiğit Atreusoğlu,
armağanlarını getirip koysun arabaya,
ve tatlı sözler etsin, uğurlasın seni.
Ömrü boyunca anar durur bir konuk
ona dostluk göstermiş olan konuklayanını."
Böyle dedi, altın tahtlı Şafak da söküverdi,
gür sesli Menelaos da geldi yanlarına,
kalkmıştı yatağından güzel saçlı Helene'nin.
Odysseus'un sevgili oğlu görür görmez onu,
çabucak giydi bedenine parlak kaftanını,
ve uzun harmanisini atıp güçlü omuzlarına
yürüdü kapıya doğru ve yanında durdu onun, dedi ki:
"Zeus'un beslediği Menelaos, Atreusoğlu, erlerin güdücüsü,
haydi artık gönder beni sevgili baba toprağına,
çok özler yurdumda olmayı gönlüm."
Karşılık verdi ona gür sesli Menelaos, dedi ki:

"Madem gitmek istersin, Telemakhos, git,
ne diye daha çok alıkoyayım seni burada,
konuğunu ağırlarken kim düşse aşırılığa, onu kınarım asıl ben,
en iyi töresince davranmaktır her işte,
gitmek istemeyen bir konuğa soğuk davranmak da bir,
gitmeye can atanı zorla alıkoymak da.
Kalmak isterse ağırla, gitmek isterse bırak gitsin.
Ama bekle de armağanlarını getireyim arabaya,
bak ne güzeldir armağanlarım, gör sen de gözünle,
kadınlara da söyleyeyim, hazır etsinler konakta yemeği,
bir sürü yiyecek hazır durur içerde.
Karnınızı doyurup sizi sonsuz yollara salmaktır
benim şanıma şerefime ve zenginliğime yaraşan.
Hellas'ı dolaşmak ya da Argos'ta kalmak istiyorsan,
koşarım arabaya atlarımı, ben de gelirim seninle,
ben kendim götürürüm kentten kente seni,
göreceksin, geri çevirmeyecek bizi hiç kimse,
hepsi ayrı ayrı armağanlar sunacak,
kimi tunçtan, güzel bir üçayak, kimi bir leğen,
kimi bir çift katır ya da bir altın sağrak."
Uslu akıllı Telemakhos buna karşılık dedi ki:
"Zeus'un beslediği Menelaos, Atreusoğlu, erlerin güdücüsü,
artık bizim eve dönmek ister canım,
bırakmadım orda malıma mülküme bakacak birini,
korkarım, tanrısal babamı ararken ya ben yok olacağım,
ya da pahalı bir malımı aşıracaklar konağımda."
Gür sesli Menelaos duyar duymaz bu sözü,
hemen karısına ve hizmetçilerine buyurdu,
hazır edin, dedi, yemeği evdeki yiyeceklerle.
O sıra Boethos'un oğlu Eteoneus geldi yanına,
yeni kalkmıştı yatağından, çok yakındı evi.
Gür sesli Menelaos hemen buyurdu ona,
haydi, dedi, ateşi yak, kızart etleri,
o da dinlemezlik etmedi sözünü onun.
Sonra Menelaos gitti güzel kokulu sandık odasına,
yalnız değildi, Helene ve Megapenthes de vardı yanında.
Geldiği vakit hazinenin bulunduğu yere,
bir tas aldı ordan Atreusoğlu, iki kulplu,
buyurdu gümüş bir sağrak almasını oğlu Megapenthes'e,
Helene de kumaşların önünde duruyordu,

yaşmaklar vardı orada renk renk, kendi eliyle işlediği,
Helene, tanrısal kadın, aldı bunlardan birini,
en güzel nakışlısını ve en büyüğünü,
parlıyordu en altta bir yıldız gibi.
Konağın içinden geçip vardılar yanına Telemakhos'un,
seslendi ona sarışın Menelaos, dedi ki:
"Nasıl düşündüysen, Telemakhos, bu dönüşünü aklında,
öyle gerçekleştirsin onu sana Zeus,
Hera'nın uzaklardan gürleyen kocası.
En güzelini vereceğim sana evimdeki eşyaların:
Tüm gümüş dövme bir sağrak vereceğim,
ağzı altınla bezenmiş, Hephaistos'un eseri,
yiğit Phaidimos vermişti bana onu, Sidon kralı,
evinde konuk etmişti buraya dönerken beni o,
şimdi sana sunmak istiyorum o sağrağı."
Yiğit Atreusoğlu böyle dedi
ve iki kulplu tası verdi eline,
parlak gümüş sağrağı da güçlü Megapenthes getirdi önüne koydu,
güzel yanaklı Helene de, elinde yaşmağı,
geldi yanına, diller döktü, dedi ki:
"Ben de bu armağanı veriyorum sana, sevgili çocuk,
işledi bu anıyı Helene kendi eliyle,
gelince özlediğin düğün saati, verirsin onu karına,
konakta kalsın o güne dek, yanında sevgili ananın,
haydi dön yüksek damlı evine ve baba toprağına, git güle güle."
Böyle dedi, verdi yaşmağı eline, o da aldı sevine sevine.
Yiğit Peisistratos aldıktan sonra bu armağanları,
gözleri parıldaya parıldaya koydu arabanın sepetine.
Sarışın Menelaos götürdü onları eve doğru,
iskemlelere ve koltuklara oturdular orda sırayla,
bir hizmetçi geldi, su döktü yıkasınlar diye ellerini
gümüş bir leğenin içine güzelim altın bir ibrikten,
yanlarına da bir cilalı masa kurdu.
Ekmek getirip koydu önlerine saygıdeğer kâhya kadın,
ve bol bol sundu onlara hazır yiyeceklerden.
Boethos'un oğlu etleri doğrayıp dağıttı payları,
bir yandan da Menelaos'un oğlu onlara şarap döküyordu.
Onlar da önlerindeki seçkin yiyeceklere uzattılar ellerini.
Böylece yiyip içildikten sonra doyasıya,
Telemakhos'la Nestor'un parlak oğlu

koştular atları ve bindiler alacalı arabalarına,
sürdüler dış kapıdan ve yankılı eşikten dışarı.
Atreusoğlu sarışın Menelaos arkalarından geliyordu,
sağ elinde altın bir tas vardı, bal gibi şarap dolu,
serpecekti onu gidenleri uğurlamak için,
durdu atların yanı başında, kaldırdı tası, dedi ki:
"Selam size, delikanlılar, selam Nestor'a,
savaştıkları zaman Troya'da Akhaoğulları
bana yumuşak bir baba gibi davranan Nestor'a."
Aklı başında Telemakhos da karşılık verdi, dedi ki:
"Hiç kuşkun olmasın, Zeus'un beslediği,
hepsini olduğu gibi söyleyeceğiz Nestor'a, ne dediysen,
keşke İthake'ye dönüşümde evde bulsam Odysseus'u da
anlatsam senden gördüğüm bütün dostluğu,
ne değerli armağanlar aldığımı söylesem ona."
O böyle konuşurken bir kuş havalandı sağ yanından,
bir kartaldı bu, ak kanatlı bir kartal,
avludan kaptığı bir evcil kaz vardı pençesinde, kocaman,
koşuyordu evin erkekleriyle kadınları arkasından bağıra çağıra,
kartal geldi yakına ve atların sağından uçtu,
görenler sevindi, ferahladı herkesin göğsünde yüreği.
Aralarında Nestoroğlu Peisistratos dile geldi, dedi ki:
"Söyle bakalım, Menelaos, erlerin güdücüsü,
bizim için mi Zeus'un bu işmarı, senin için mi?"
Böyle dedi, Ares'in sevdiği Menelaos da düşündü,
nasıl uygun bir karşılık verecekti bu soruya.
O sıra, uzun entarili Helene tez davrandı, dedi ki:
"Dinleyin beni, ben bildireyim size,
ölümsüzler bakın ne koydular gönlüme benim,
sanırım düşündüğüm gibi gerçekleşecek bu:
Bu kartal nasıl, soyunun sopunun yaşadığı dağdan inip
aldı götürdüyse evde beslenmiş bu kazı,
Odysseus da çok acılar çeke çeke süründükten sonra
dönecek evine ve alacak öcünü,
belki dönmüştür şimdi, evindedir belki,
incir dikiyordur ocağına o heriflerin."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi Helene'ye, dedi ki:
"Hani Zeus vere de öyle ola,
Hera'nın uzaklardan gürleyen kocası,
bir tanrı gibi tapayım ben de oralarda sana."

Böyle dedi, çaldı atlara kamçıyı,
atlar ossaat kentin içinden geçip atıldılar ovaya.
Sallandırdılar hamudu boyunlarının iki yanında bütün gün.
Güneş batıp gölgelenirken bütün yollar
vardılar Phreai'ye, Diokles'in evine,
Ortilokhos'un oğlu ve Alpheios'un torunuydu Diokles.
Orada geçirdiler geceyi ve aldılar konukluk armağanları.
Görününce erken doğan gül parmaklı Şafak,
koştular atları, bindiler alacalı arabaya
ve çıktılar dış kapıdan ve yankılı avludan dışarı,
kamçıladılar atları, onlar da uçtular yol boyunca seve seve.
Pylos'un sarp tepesine vardılar az sonra,
bir ara Telemakhos seslendi Nestoroğlu'na, dedi ki:
"Söz ver, Peisistratos, şu dediğimi yerine getireceğine,
ikimiz de konuğuz ve bununla övünürüz,
hem babalarımızın dostluğu bağlar bizi, hem yaşıt olmamız,
bu yolculuk bağlayacak birbirimizi daha sıkı.
Götür beni gemime kadar, Zeus'un beslediği, orda bırak,
belki ihtiyar baban alıkoymaya kalkar evinde beni,
yanar tutuşur dostluk göstermek için bana,
oysa benim çok acele gitmem gerek."
Böyle dedi, Nestor'un oğlu da düşündü taşındı gönlünde.
nasıl gereğince söz verecek, nasıl gerçekleştirecekti sözünü,
sonunda şu göründü gözüne en uygun yol:
Sürdü atları hızlı gemiye ve deniz kıyısına,
sonra taşıdı güzelim armağanları geminin kıç küpeştesine,
Menelaos'un verdiği giysileri ve altını.
Sonra da kışkırttı şu kanatlı sözlerle Telemakhos'u:
"Çabuk bin gemiye ve tekmil arkadaşlarına buyur,
ben eve dönüp ihtiyara haber vermeden binsin onlar da,
Yüreğimde ve gönlümde biliyorum ki iyice,
bırakmayacak seni o, çok taşkın onun gönlü,
o kendi gelecek seni almaya ve boş dönmeyecek,
bir de öfkelenecek ki üstelik."
Böyle dedi ve kamçıladı güzel yeleli atları
gerisin geri Pylos'a doğru ve az sonra vardı evine.
Telemakhos da yüreklendirdi arkadaşlarını, dedi ki:
"Her şeyi yerleştirin, arkadaşlar, kara geminin içine,
kendiniz de binin hadi, çabuk yola çıkacağız."
O böyle dedi, ötekiler de dinlediler onun sözünü,

hemen bindiler gemiye ve kürekçi sıralarına oturdular.
O böylece hazırlanıp bir yandan da Athene'ye yalvara yalvara
adak adarken geminin kıç küpeştesinde,
bir adam yaklaşıverdi yanlarına,
uzaktan geliyordu, Argos'ta adam öldürmüş, kaçmıştı,
bir tanrı sözcüsüydü, Melampus soyundan,
bu Melampus, sürüler anası Pylos'ta otururdu eskiden,
çok varlıklıydı, onundu Pylosluların en güzel konağı.
Ama yurdundan kaçmış, gitmişti yaban ellere,
insanların en soylusu, ulu canlı Neleus yüzünden.
Bu Neleus zorla el koymuştu malına mülküne bütün bir yıl,
o sırada Melampus ağır zincirlere vurulmuştu Phylakos'un evinde,
Neleus'un kızına olan delice taşkınlığı yüzünden,
ağır çarpan Erinys tanrıça koymuştu gönlüne bu duyguyu.
Ama Melampus gene de kurtuldu ölümden,
sürdü böğüren sığırlarını Phylake'den Pylos'a doğru,
ve tanrıya denk Neleus'tan aldı öcünü,
sonra da kardeşine bir karı buldu, everdi onu,
ve kendi de göçtü başkalarının toprağına.
Bir gün at besleyen Argos'a vardı ve kaldı orada,
kısmet olmuştu ona Argosluların topluluğunu yönetmek.
Orada bir karı aldı ve bir ev yaptı yüksek çatılı,
yetiştirdi Antiphates'le Mantios'u, iki güçlü oğlunu.
Antiphates babası oldu ulu canlı Oikleos'un,
erleri savaşta yöneten Amphiaros doğdu Oikleos'tan
kalkanlı Zeus severdi onu canı gibi,
Apollon da bütün sevgisini bağışlamıştı ona.
ama ihtiyarlığın eşiğine varamadı gene de,
Thebai'da karısına verilen bir armağan yüzünden öldü gitti.
İki oğlu olmuştu, Alkmaon ve Amphilokhos adında.
Mantios'tan da Polypheides'le Kleites doğdu.
Altın tahtlı Şafak kaçırdı Kleitos'u.
Güzelliğine vurulmuş, istemişti karışmasını ölümsüzlere.
Tanrı sözcüsü yaptı Apollon ulu canlı Polypheides'i,
Amphiaraos ölünce o kaldı ölümlüler arasında en üstün sözcü,
babasına kızmıştı Polypheides, göçmüştü Hyperesie'ye,
oradan bildiriyordu tanrı buyruklarını bütün insanlara.
İşte onun oğluydu bu gelen, Theoklymenos'tu adı.
Yanına geldiği zaman Telemakhos'un, buldu onu

kara geminin önünde sunu sunar, adak adarken,
ve seslendi ona şu kanatlı sözlerle, dedi ki:
"Madem yakarır görürüm, arkadaş seni burada,
yalvarırım ben de bu sunular, tanrılar ve yakınların adına,
senin başın için, peşinden gelen yoldaşlarının başı için,
dosdoğru cevap ver sorularıma, bir şey saklama benden:
Kimsin, nerden gelirsin, kentin, evin barkın nerede?"
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Dosdoğru cevap vereceğim bu sorularına, yabancı,
İthake'dendir soyum, babam da Odysseus,
böyle bir adam bilmem yaşamış mı sahiden,
yaşamışsa, ölmüş olmalı şimdi çok kötü bir ölümle.
Onun için bindim arkadaşlarımla bu kara gemiye,
geldim nice zamandır gurbette olan babamı sormaya."
Tanrıya benzer Theoklymenos da ona dedi ki:
"Ben de bir adam öldürdüm, kaçmak zorunda kaldım yurdumdan,
at besleyen Argos'ta onun bir sürü kardeşi, arkadaşı var,
çok güçlü kimseler var Akhalar arasında,
korktum kaçtım onların elinden gelecek kara ölümden,
bundan böyle insanlar arasında sürünmektir benim kaderim.
Gemine al beni ne olur, bir sürgün gibi sığınırım sana,
sanırım peşimdeler, gelip öldürecekler beni."
Aklı başında Telemakhos da karşılık verdi, dedi ki:
"Madem istersin o kadar, kovmam seni sağlam yapılı gemimden,
gel bizimle, dostluk görürsün orada elden geldiği kadar."
Böyle dedi, tunç kargısını aldı elinden,
çift kıvrımlı geminin güvertesine dayadı onu.
Kendi de denizi aşan gemiye binip oturdu kıç küpeştesine,
yanına da Theoklymenos'u oturttu,
tayfalar da hemen çözdüler palamarı.
Manevra yapın, dedi yoldaşlarına Telemakhos,
dinlediler onlar da Telemakhos'un buyruğunu,
kaldırdılar çam direği, diktiler oyuk yuvasına,
çarmıkları gerip çektiler sağlam kayışlarla ak yelkeni.
Gök gözlü Athene itici bir rüzgâr saldı arkalarından,
göklerde sağanak sağanak esen bir yeldi bu,
gemiyi ereğine koşturuyordu denizin acı suları üstünde.
Geçince Krunoi'yu ve güzel akışlı Khalkis'i,
gün battı, gölge kapladı tekmil yolları,

ardından esen Zeus'un rüzgârıyla Pheia'ya vardı gemi,
ordan vardı Epeoların hüküm sürdüğü tanrısal Elis'e.
Oradan da Sivri Adalara yöneltti gemiyi Telemakhos,
düşünüyordu, kurtulacak mıyım ölümden, yoksa yakalanacak
mıyım, diye.
Tam o sıra Odysseus'la tanrısal Çoban yemek yiyorlardı
kulübede,
öbür adamlar da yemek yiyorlardı onlarla birlikte.
Doyasıya yiyip içtikten sonra başladı konuşmaya Odysseus,
sınamak istiyordu Domuz Çobanı'nı, bakalım ne yapacaktı,
dostluğu candan mıydı, alıkoymak mıydı niyeti onu,
kente gitmesini mi öğütleyecekti onun yoksa:
"Eumaios ve öbür arkadaşları, dinleyin şimdi beni,
kente gitmek isterim, şafak söker sökmez, dilenmeye,
istemem sana ve arkadaşlarına daha fazla yük olmak.
İyi öğütler ver şimdi sen bana ve güvenilir bir kılavuz,
güzel güzel götürsün kente beni,
varınca oraya; ister istemez dolaşacağım kapı kapı,
bakacağım kim uzatır bir çanak su, bir somun ekmek,
ve varır varmaz tanrısal Odysseus'un konağına
uslu akıllı Penelopeia'ya vereceğim haberimi.
Karışırım belki taşkın talipler arasına da,
madem o kadar bolluk içindeler, elbet doyururlar beni.
Nasıl isterlerse öyle hizmet ederim onlara,
bak sana diyeyim, aklına koy, bana inan:
Sığınırım ben kılavuz tanrı Hermeias'a,
tekmil insanlara işlerinde başarı ve şan sağlar o,
hizmet etmekte hiçbir ölümlü yarışamaz benimle,
ateşi yakmakta, kuru odunları yarmakta eşim yok benim,
eti kesmekte, kızartmakta, şarap dökmekte eşim yok,
görürüm yoksulların zenginlere gördüğü her hizmeti."
Sen de fena kızdın, Çoban Eumaios, şöyle dedin:
"Amma da yaptın, konuğum, bu fikir sana nerden esti?
Taliplerin kalabalığına karışmak istemek de ne,
gerçekten kendine kıymak mı yoksa niyetin?
Onların taşkınlığı, zorbalığı çıkmıştır demir göklere dek.
Onlara hizmet edenler hiç benzemezler sana:
Gençtirler, güzel entariler, kaftanlar giyinirler,
saçları pırıl pırıldır ve güzel yüzleri parlak,
işte onlara böyle delikanlılar hizmet eder,

cilalı sofraları ekmekler, etler, şaraplarla dolup taşar.
Nene gerek, kal burada, senden kimsenin yakındığı yok,
ne ben yakınırım, ne de bir arkadaşım yakınır senden.
Geldiği zaman buraya Odysseus'un sevgili oğlu,
bir entari, bir kaftan ve giysiler verir sana,
sonra da gönderir seni gönlünün dilediği yere."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus ona karşılık verdi
dedi ki:
"Sevsin seni Zeus Baba, Eumaios, benim seni sevdiğim kadar,
son verdin garipliğime ve yürekler acısı yoksulluğuma,
daha kötü bir şey yok insanlar için, ilden ile dolaşmaktan,
şu uğursuz karnımız yüzünden nice dertler çekeriz biz insanlar,
ordan oraya sürünmeler, acılar, kaygılar hep onun
yüzünden.
Madem şimdi beni alıkor, kalmamı buyurursun burada,
haydi bir haber ver bana tanrısal Odysseus'un anasından,
ihtiyarlığın eşiğinde bıraktığı babasından bir haber ver:
Yaşarlar mı daha güneşin ışınları altında,
yoksa öldüler de Hades'in ülkesinde midirler?"
Domuz Çobanı ve çobanların güdücüsü, ona şöyle dedi:
"Dosdoğru söyleyeceğim bunları sana, konuğum,
Laertes yaşıyor, ama Zeus'a her gün yalvarır durur,
al artık şu konakta canımı da kurtulayım, der,
çünkü korkunç acılar çekmektedir o, oğlu gideli beri,
ve öleli beri kızoğlankız aldığı uslu akıllı karısı,
karısının ölümüdür onu en çok üzen ve vakitsiz ihtiyarlatan.
Şanlı oğlunun acısından öldü gitti kraliçe,
öldü gitti çok acıklı bir ölümle,
bana iyilik edenleri tanrı esirgesin öyle ölümden!
o sağken, büyük acılar içindeyken bile,
ne hoşuma giderdi danışmak, soru sormak ona,
o büyütmüştü çünkü beni, soylu kızı ile birlikte,
çocuklarının en büyüğü, uzun entarili Ktimene'yle.
Onunla birlikte yetiştim ben, onun kadar bakılırdı bana da.
Çok sevimli gençlik çağına vardığımızda ikimiz,
Sameli birine verdiler onu ve sayısız armağanlar aldılar.
Yeniler giydirdi bana o zaman kraliçe, tepeden tırnağa,
güzel entariler, kaftanlar, sandallar verdi, kırlara gönderdi,
eskisinden çok daha candan severdi beni o.
Bütün bunlardan yoksun kaldım ben şimdi,

ama şu köşemde mutlu tanrılar çalışmamı bereketlendirdi,
ürettiğimle yedim içtim ve dağıttım korunması gerekenlere.
Bugünkü Kraliçe'nin ağzını bıçak açmaz,
bu taşkın adamlar yüzünden bela çöktü evin üstüne!
Oysa uşaklar çok ister hanımın karşısına çıkıp konuşmayı,
bir şeyler öğrenmeyi ondan, sofrasında yiyip içmeyi,
sonra da bir şeyler alıp götürmeyi kırlara,
gönlünü hoş eder bu her zaman uşakların."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Zavallı Çobanbaşı Eumaios, demek sen küçücükten
çok uzaklara düştün yurdundan, anandan babandan.
Hadi anlat bunu bana, nasıl oldu, doğru söyle:
Düşman kişiler ne zaman götürdüler gemilerine seni,
ne zaman sattılar zengin bir erin konağına, pahalı pahalı,
ananın babanın yaşadığı geniş sokaklı kenti talan ederlerken mi,
yoksa koyunlarını, sığırlarını güderken mi sen tek başına?"
Çobanbaşı Eumaios şöyle karşılık verdi ona:
"Madem sorar, öğrenmek istersin bunları, konuğum,
sus ve oturduğun yerde dinle şimdi beni,
bir yandan da iç şarabı, keyfine bak,
sonsuzdur geceler, uyumaya da vakit var, dinlenmeye de,
vakitsiz yatağa girmek gereksizdir senin için,
hem fazla uyku da insanı sıkar.
Kimin canı isterse uyumak öbür arkadaşlardan, gitsin yatsın,
şafak sökünce de, karnını doyurup ardına takılsın domuzların
Şu kulübede oturup yiyelim içelim biz ikimiz,
ve keyfedelim dertlerimizi anlata anlata birbirimize,
hoşuna gider insanın geçmişteki acılarını anmak,
çok çile çekmiş, çok dolaşmışsa dünyayı.
Öğrenmek istediklerini anlatayım şimdi sana:
Belki duymuşsundur, bir ada vardır Syros adında,
Ortygie'nin ötesinde, güneşin batı yönünde,
çok kalabalık bir yer değil, ama iyi bir toprak:
Sığırları ve koyunları besli, şarabı ve buğdayı bol.
Hiçbir zaman kıtlığa uğramaz ora halkı,
başka kötü bir hastalık da saldırmaz zavallı insanlara,
kentteki insanlar varınca ihtiyarlık çağına
gümüş yaylı Apollon gelir Artemis'le birlikte,
tatlı oklarıyla saldırıp öldürür onları.
İki kenti vardır, paylaşırlar aralarında her şeyi.

Kraldı bunların ikisinde de benim babam,
adı Ormenosoğlu Ktesios'tu, benzerdi ölümsüzlere.
Denizci Fenikyeliler geldi buraya bir gün, bir sürü madrabaz,
binbir çeşit incik boncuk getirdiler kara gemileriyle.
Fenikyeli bir kadın vardı babamın evinde,
elleri parlak işlere yatkın, güzel, iyi bir kadın.
Kurnaz Fenikyeliler baştan çıkardılar bu kadını:
Çamaşır yıkamaya gitmişti bu kadın bir gün,
bir Fenikyeli aldı altına onu koca karınlı geminin dibinde.
Ne kadar namuslu olursa olsun bir kadın,
sevişmek ve yatmak onu çıkarır baştan.
Sordu adam sonra, kimsin, dedi, nerden gelirsin,
o da hemencecik yüksek konağından söz açtı babasının:
–Övünürüm ben tuncu bol Sidon'dan olmakla,
parası oluk gibi akan Arybas'ın kızıyım ben,
Taphoslu korsan gemiciler kaçırdı beni,
kırdan dönerken ben aldılar getirdiler buraya,
getirdiler bu adamın evine, sattılar bol parayla.–
Gizlice seviştiği adam da şöyle dedi ona:
–İstemez misin bizim peşimize takılıp dönmek evine;
ananın babanın yüksek damlı konağına dönmek, görmek onları?
İkisi de sağ ve varlık içindeler.–
Kadın da bu söze karşılık ona şöyle dedi:
–İsterim, ama ant için bana bütün gemiciler,
söz verin sağ salim götüreceğinize beni evime.–
Böyle dedi, onlar da ant içtiler onun istediği gibi,
tamamladıktan sonra antlarını töresince,
kadın yeniden başladı söze, dedi ki:
–Sıkı tutun ağzınızı şimdi hepiniz,
hiçbir arkadaşınız sakın konuşmasın benimle
rastlarsa bana ya sokakta ya da çeşmede,
sonra görür biri, gider evine ihtiyarın, haber verir ona,
o da düşer kuşkuya, çözülmez bağlarla bağlar beni,
size de yıkım ve ölüm kurar.
Gizli tutun bu sözümü, kumanyalarınızı düzün çabuk,
tamam olunca yükü, azığı geminin
hemen bir haber salın bana, konağa,
ne kadar altın geçerse elime, hepsini getireyim size,
bir de navlun ödemek isterim ayrıca:
Büyütmedeyim ben konakta bu adamın oğlunu,

benimle çıkar sokağa o, getireyim onu da gemiye,
yabancı dil konuşan insanlar ülkesine götürür
satarsanız orda onu, size çok para sağlar.–
Böyle dedi ve sonra döndü babamın evine.
Fenikyeliler bizim ülkede kaldılar bütün bir yıl,
mal satın aldılar boyuna, teknelerini doldurmak için,
koca karınlı gemi alınca yükünü,
haber gönderdiler kadına, hazırız diye.
Çok kurnaz bir adam geldi babamın konağına,
altın bir gerdanlık vardı elinde, bir dizi kehribarla bezenmiş.
Sofada hizmetçi kadınlar ve aralarında ulu anam,
elden ele geçirip pazarlık ederek bakıyorlardı gerdanlığa,
adamsa bir işmar verdi kadına, hiç ses etmeden,
ve yöneldi gitti koca karınlı gemiye doğru.
Kadın da beni elimden tutup dışarı götürdü, kapıdan yana.
Ön avluda bir sürü tas vardı ve kurulmuş sofralar,
babamın verdiği şölenden kalmaydı bunlar,
konuklar toplantıya gitmişti, işlerini görüşmeye.
Kadın üç altın tas soktu koynuna çabucak ve yürüdü,
ben de arkasından gittim, hiçbir şey düşünmeden.
Güneş battı, karanlık çöktü bütün sokaklara,
biz de koşa koşa vardık ünlü limana,
ordaydı hızlı gemisi Fenikyeli gemicilerin.
Gemiciler gemiye binip bizi de aldılar ve açıldılar denize,
Zeus, itici bir rüzgâr estirdi arkamızdan.
Yol aldık durmadan, altı gün altı gece,
ve Kronosoğlu tam getiriyorken yedinci günü
ok atan Artemis vurdu kadını bir okla,
düştü geminin sintinesine bir deniz kuşu gibi,
sonra attılar denize onu, foklarla balıklar yesin diye,
ben de kalakaldım, yüreğim üzüntü içinde.
Rüzgâr ve dalga İthake'ye sürükledi bizi,
orda Laertes aldı beni, mal karşılığı.
İşte böyle oldu bu ülkeyi gözlerimle görmem benim."
Şöyle karşılık verdi tanrı dölü Odysseus bu söze, dedi ki:
"Altüst ettin, Eumaios, göğsümde yüreğimi
neler çektiğini anlatırken bana böyle bir bir.
Ama Zeus kötünün yanında iyisini de vermiş sana,
bunca dertten sonra yumuşak bir adamın evine düşmüşsün işte,

bol bol yedirip içirir, rahat ettirir seni,
oysa ben nice kentleri sürüne sürüne dolaştım da geldim buraya."
İşte onlar böyle konuştular birbirleriyle,
sonra da uyudular, çok değil, ama azıcık,
göründü güzel tahtlı Şafak çabucak.
Telemakhos'un arkadaşları bu ara deniz kıyısında
toplayıp yelkenleri, indirdiler direği tez elden,
çektiler kürekle gemiyi sığ yere, bağladılar halatları.
Sonra indiler deniz kıyısına, hazır ettiler akşam yemeğini,
ve yanık yüzlü şarabı bir güzel kardılar.
Yiyip içtikten sonra doyasıya,
aklı başında Telemakhos dile geldi, dedi ki:
"Kente doğru götürün siz kara gemiyi,
ben çobanları bulacağım gidip tarlalara,
toprakları bir gözden geçirir, dönerim akşamüstü.
Hepinize dönüş şöleni çekeceğim yarın erkenden,
en tatlı şarabımla güzel bir şölen, bol etli."
Tam o sıra tanrıya benzer Theoklymenos atıldı, dedi ki:
"Ya ben nereye gideyim, sevgili çocuğum,
sözü geçen hangi adamın evine, kayalık İthake'de,
yoksa dosdoğru senin ve ananın konağına mı varayım?"
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Başka zaman olsa, bizim eve gel, derdim sana,
konuk ağırlamada yoktur hiçbir eksiğimiz,
ama şimdi yaramaz sana orası, ben yokum,
anamınsa hiç hali yok sana bakacak,
üst katta bez dokur boyuna, taliplerin gözünden uzak.
Salık vereyim ben sana başka birini, git onun evine,
Eurymakhos'tur adı, yiğit Polybos'un parlak oğlu,
İthakeliler şimdiden bir tanrı gözüyle bakarlar ona.
Taliplerin en iyisi odur gene de,
özler durur anamla evlenip Odysseus'un mallarına konmayı,
Ama olacağı Olymposlu Zeus bilir, gökte oturan,
belki kara günü eriştirir onlara düğün gününden önce."
Telemakhos söylerken bu sözü, bir kuş uçtu sağ yanından,
bir şahindi bu, Apollon'un tez giden habercisi,
tüylerini yoluyordu pençesindeki bir güvercinin,
tüyler gemiyle Telemakhos'un arasına düşüyordu.
Derken Theoklymenos arkadaşlarından uzağa çekti onu,
sarıldı eline, konuştu, diller döktü:

"Bir tanrı parmağı var, Telemakhos, bu kuşun uçuşunda,
gözümle gördüm, tanıdım, bir işmardır bu,
sizsiniz İthake ilinde her zaman en güçlü,
soy yok sizin soyunuzdan başka kral olacak."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Tanrı vere gerçekleşse bu sözün, yabancı,
öyle bir dostluk görür, öyle armağanlar alırsın ki o zaman,
hiç kimse daha mutlu sayamaz kendini senden."
Sonra da sadık yoldaşı Peiraios'a döndü, dedi ki:
"Sen dinledin, Klytiosoğlu Peiraios, sözümü en çok,
benimle birlikte Pylos'a gelen arkadaşlarım arasında,
şimdi de bu yabancıyı al götür evine,
gereken dostluğu ve saygıyı göster ben gelinceye dek."
Peiraios, ünlü kargıcı, karşılık verdi ona, dedi ki:
"Uzun zaman oyalansan da, Telemakhos, sen burada,
bakarım bu adama ben, kalmaz konuk olarak hiçbir eksiği."
Böyle dedi, bindi gemiye, buyurdu öbür arkadaşlarına da.
Haydi, dedi, binin siz de, çözün halatları.
Onlar da hemen çıktılar gemiye ve oturdular küreklere.
Telemakhos da güzel sandallarını bağladı ayaklarına,
aldı sivri uçlu tunç kargısını geminin güvertesinden,
tayfalar da ossaat çözdüler palamarı.
Ve tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos'un buyruğuna uyup
açıldılar ve götürdüler gemiyi kente doğru.
Telemakhos'u da götürüyordu çevik ayakları ağıla,
o ağılda binlerce domuzu vardı onun,
soylu çoban da otururdu hani orda,
efendilerine o pek sadık Eumaios.

On Altıncı Bölüm

TELEMAKHOS'UN BABASINI TANIMASI

Odysseus'la tanrısal Çoban, şafak vakti, kulübede,
ateş yakmışlar, hazır ediyorlardı sabah yemeğini,
domuz sürülerini çobanlarıyla salınışlardı dışarıya.
Bu ara Telemakhos onlara yaklaşmadaydı,
her zaman uluyan köpekler sarmıştı çevresini,
boyuna kuyruk sallıyorlardı, hiç havlamadan,
tanrısal Odysseus köpeklerin telaşını gördü,
az sonra da duydu ayak seslerini Telemakhos'un,
şu kanatlı sözlerle seslendi Eumaios'a, dedi ki:
"Baksana, Eumaios, herhal bir arkadaşın gelir buraya,
ya da bir başka tanışın gelir,
köpekler hiç havlamaz, boyuna kuyruk sallar,
bak, ayak sesleri de duydum işte."
Tam bu sözleri bitirmişti ki o,
kapı aralığında görünüverdi sevgili oğlu,
Çoban şaşırdı birden, fırladı ayağa,
içinde kızıl şarap kardığı kaplar düştü elinden,
koştu efendisine doğru, öptü başını onun,
öptü güzelim gözlerini ve iki elini,
yaşlar boşanıverdi gözlerinden iri iri.
Bir baba nasıl sevgiyle öperse çocuğunu,
binbir emekle yetiştirdiği biricik oğlunu,
döndüğü gün on yıl sonra uzak bir ülkeden,
tanrısal Çoban da, tanrıya benzer Telemakhos'u
öyle kucakladı öptü, kurtulmuş görünce ölümden.
Ve şu kanatlı sözleri söyledi ona, ağlaya ağlaya:
"Hoş geldin, Telemakhos, iki gözümün tatlı ışığı,
gemiyle Pylos'a gittiğin günden bu yana,
sanmıştım seni bir daha göremem.
Haydi, sevgili yavrum, gir içeri,

çok uzaktan gelirsin, bakayım sana doya doya,
neden kentte kalırsın çokluk,
tarlalarına, çobanlarına neden seyrek uğrarsın,
taliplerin pis kalabalığını seyretmekten mi hoşlanır gönlün?"
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Neyse uzatma, amca, geldim buraya şimdi senin için,
göreyim diye seni gözlerimle, bir haber alayım diye senden,
annem hâlâ sarayda mı oturur,
yoksa o adamlardan biri mi aldı onu, götürdü evine,
kötü örümcekler mi sardı Odysseus'un boş yatağını?"
Çobanbaşı Eumaios karşılık verdi ona, dedi ki:
"Sabırla bekler durur senin konağında o,
yürekler acısıdır, evlat, onun hali,
durmadan gözyaşı döker, gece gündüz."
Böyle konuşup aldı elinden tunç kargıyı,
Telemakhos da taş eşiği aşıp girdi içeriye,
girer girmez kalktı babası Odysseus, yer gösterdi ona.
Ama Telemakhos oturttu yerine onu ve dedi ki:
"Kalkma, yabancı, biz kulübemizde yer buluruz oturacak,
işte bu adam hazırlar o yeri bize."
O böyle dedi, babası da oturdu gene yerine,
Domuz Çobanı, Telemakhos'a yeşil yapraklar serdi,
örttü bu yeşil yaprakları koyun postlarıyla,
ve oturdu oraya Odysseus'un sevgili oğlu.
Çoban onun önüne kızarmış et dolu bir tepsi koydu,
akşam yemeğinden kalmıştı bu etler,
çabucak da ekmek yığdı sepetlerin içine,
çanağında da bal gibi şarabı güzelce kardı,
sonra oturdu tanrısal Odysseus'un karşısına.
Önlerindeki seçkin yemeklere uzattılar ellerini.
Yiyip içip doyurunca karınlarını iyicene,
Telemakhos seslendi tanrısal Çoban'a, dedi ki:
"Nerden geldi, amca, sana bu yabancı,
söyledi mi, kimlerden olmakla övünür?
Nasıl getirmiş onu gemiciler İthake'ye?
Sanmam yaya gelebilsin o buraya kadar."
Şöyle karşılık verdin, Çoban Eumaios, sen de ona:
"Olduğu gibi diyeyim, çocuğum, sana her şeyi:
Giritliyim, der, engin ovalı Girit'ten,
uğramış ölümlü insanların bir sürü kentine,

bir tanrı vermiş ona bu kaderi, sürünmüş durmuş,
kaçmış Thesprotların gemisinden, gelmiş buraya,
onu sana veriyorum, yap dilediğini onun,
sana yalvarıcı gelmiş, öyle der."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Sızlatırsın yüreğimi, Eumaios, böyle konuşmakla,
bu yabancıyı ben nasıl alırım evime?
Gencim daha ben, güvenemem koluma,
kalkarsa biri kötülük etmeye, nasıl korurum onu?
İki düşünce arasında gider gelir anamın gönlü:
Ya benim yanımda kalmak, bakmak benim evime,
saygı göstermek kocasının yatağına, girmek halkın gözüne,
ya da Akhalardan seçeceği bir adama varmak gitmek,
taliplerden en çok armağan veren bir soyluya.
Madem geldi, sığındı senin ocağına bu yabancı,
güzel giysiler vereceğim ona, bir ruba, bir kaftan,
ve göndereceğim onu gönlünün dilediği yere.
Ama sen istersen ağıllarda alıkoy ve ağırla onu,
ben de göndereyim onun giysilerini buraya,
göndereyim ne gerekirse, ekmeğini, yiyeceğini falan,
sana ve arkadaşlarına yük olmasın daha çok.
Ama götürüp onu taliplerin arasına bırakamam,
çünkü onlar çok taşkın, çok şımarıktırlar,
kalkarlarsa bir kötülük yapmaya, yanarım doğrusu.
Zordur bir sürü insana karşı koması bir tek insanın,
ne kadar yiğit olursa olsun, yenerler onu."
Karşılık verdi ona çok çekmiş Odysseus, dedi ki:
"İzin verirsen, dostum, ben de bir şey diyeyim sana,
duydukça bunları parça parça olur yüreğim.
Nedir o taliplerin çevirdiği iğrenç işler
senin konağında, senin gibi bir soyluya karşı.
Söyle bakayım, isteyerek mi boyun eğersin onlara,
bir tanrı sesine uydu da düşman mı kesildi
yoksa ülkende sana birtakım halk,
aran mı açıldı yoksa kardeşlerinle?
En çetin savaşta bile arka olur insana onlar.
Yüreğim genç olsa, ah keşke senin gibi,
kusursuz Odysseus'un oğlu olsam, ya da dönse Odysseus kendisi,
dönse bunca çileden sonra, umut da kesilmez hani,

ant içerim ki bela olurdum başlarına bu heriflerin,
tutmazsam andımı kessin kafamı, derdim, bir yabancı adam.
Tek başıma olduğum için yenilseydim o kalabalığa,
kendi konağımda öldürülmeyi yeğ görürdüm gene de,
ölsem, derdim, ölsem, bu pis işleri görmesem,
nasıl kötü davranıldığını görmesem konuklarıma,
ve hizmetçilerimin nasıl hor kullanıldığını güzelim evimde,
görmesem oluk oluk aktığını şarabımın,
ve yiyeceklerimin tükenip gittiğini boşu boşuna."

Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Diyeceğim sana, yabancı, her şeyi olduğu gibi,
ne hıncı var halkımın bana, ne öfkesi,
en çetin savaşta bile insana arka olan
kardaşlerimle de aram açılmış değil.
Hem Kronosoğlu her zaman bir oğul verdi soyumuza:
Arkessios'un bir tek oğlu oldu Laertes adında,
Laertes'in de tek çocuğu Odysseus'tu, benim babam,
o da oğul olarak bir tek beni bırakmış konağında.
Sevemeden oğlunu doya doya, gitmiş gurbete.
Bu yüzden bir sürü düşman sardı evimi
Ne kadar soylu kişi varsa adalarda,
Dulikhion'da, Same'de, ormanlı Zakynthos'ta,
ne kadar sözü geçer adam varsa İthake'de,
hepsi talip anama, sömürürler varımı yoğumu.
Anam razı değil böyle pis bir evlenmeye,
ama kesip atamaz da bir türlü,
onlar da yer içer, yıkarlar evimi,
yok edecekler nerdeyse beni de.
Ne desen boş, her şey tanrıların elinde.
Haydi sen hemen git, Eumaios Amca,
yanına var uslu akıllı Penelopeia'nın,
söyle ona, burdayım, döndüm Pylos'tan sağ salim,
dön sonra geri, ama bunu bir ona de,
ondan başka hiç kimse duymasın geldiğimi.
Bir sürü insan var orda, yıkımımı kuran."

Karşılık verdin ona, Çoban Eumaios, şöyle dedin:
"Önceden anladımdı ben senin ne diyeceğini,
ama söyle bakalım sen bana şunu da:
Giderken uğrayıp haber vereyim mi Laertes'e?
O ne talihsiz adam, o ne bahtı kara!

Bir Odysseus için kaygılanırdı eskiden,
işlerine şöyle bir göz atardı ara sıra,
canı isteyince adamlarıyla yer içerdi evinde,
ama şimdi, sen geminle Pylos'a gideli beri,
büsbütün kesilmiş, derler, yemeden içmeden,
işine mişine artık hiç baktığı yok, derler,
ağlaya sızlaya oturur, derler, yaslar içinde,
erimiş, derler, kalmış bir deri bir kemik."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Çok acı, çok üzücü, ama ne yapalım,
bütün dilekleri yerine gelseydi ölümlülerin
isterdim önce göreyim babamın dönüş gününü.
Git ver haberi sen ve hemen dön,
kırlardan dolaşıp da uğrama sakın Laertes'e,
anneme söyle, çabuk gizlice yollasın buraya kâhya kadını,
burdan onunla salarız haberi ihtiyara."
Böyle dedi, Çoban da hemen kalktı,
sandallarını alıp bağladı ayaklarına ve kente yollandı,
ama onun ağıldan çıktığı kaçmadı Athene'nin gözünden,
hemen çıkageldi, bir kadın kılığındaydı,
parlak işler işlemesini bilen, güzel ve iri,
durup kapı aralığında kulübenin, göründü Odysseus'a,
Telemakhos'un karşısındaydı, ama Telemakhos görmüyordu onu,
tanrılar belli etmezler kendilerini herkese.
Ama köpekler gördü onu, Odysseus gibi ve havlamadılar,
gidip sindiler homurdana homurdana, ağılın öbür bucağına.
İşmar verdi Tanrıça kaşlarıyla, Odysseus anladı,
ve kalkıp çıktı avluya, Athene de ona dedi ki:
"Çok kurnaz Odysseus, Laertesoğlu, tanrıların beslediği,
artık açıl oğluna, bir şey gizleme ondan,
talipleri nasıl pusuya düşürüp öldüreceksiniz,
bunun bir yolunu bulmalısınız ikiniz baş başa verip.
Haydi, çok ünlü kente gitmeye bakın,
ben de uzak olmam sizden, çok özledim savaşı."
Athene böyle dedi ve dokundu altın değneğiyle Odysseus'a,
tertemiz yıkanmış ruba ve gömlek giydirdi ona,
sonra boy bos, gençlik ve güzellik verdi.
Teni esmerleşti, dolgun dolgun oldu yanakları,
kara bir sakal bitti çenesinde.

Tanrıça onu böyle yapıp ayrıldı oradan,
Odysseus da kulübeye döndü, donakaldı sevgili oğlu,
çevirdi gözlerini korku içinde, bir tanrı sandı onu,
seslendi ona, şu kanatlı sözlerle dedi ki:
"Demin böyle değildin, yabancı, ne kadar değiştin birden,
giysilerin değişmiş, bambaşka olmuş derin.
Yoksa bir tanrı mısın sen, engin göklerde oturan?
Kurbanlar sunalım sana, kabul et, acı bize,
altın armağanlar sunalım, esirge bizi."
Çok çekmiş Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Ben tanrı değilim, ne diye benzetirsin beni ölümsüzlere?
Babanın ben senin, uğruna bunca acılar çektiğin,
o adamların zorbalığına katlandığın, baban."
Böyle dedi, öptü oğlunu ve yaşlar boşandı gözlerinden,
gözyaşları yanaklarından aşağıya, yerlere aktı.
Ama Telemakhos gene inanamadı babası olduğuna,
gene konuştu, verdi ona şu karşılığı:
"Odysseus değilsin, benim babam değilsin sen,
sen bir tanrısın, aldatırsın beni,
daha çok acılar çekeyim, dövüneyim diye.
Bir ölümlü yapamaz bu senin yaptığını tek başına,
bir tanrı işe karışmadıkça yapamaz bunu,
ama bir tanrı isterse, ihtiyar da yapar, genç de.
Az önce sen bir ihtiyardın, paçavralar içinde,
engin göklerde oturan tanrılara benzersin şimdi."
Çok kurnaz Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Yakışık almaz, Telemakhos, sevgili babanın
eve dönmüş olmasına böyle şaşırıp kalman.
Başka bir Odysseus ayak basamaz artık buraya, bekleme.
Senin baban benim, çok çektim, süründüm durdum,
yirmi yıl sonra baba toprağına döndüm işte.
Talan Tanrıçası Athene'nin işi bütün bunlar
o soktu beni bu kılığa, buna gücü yeter onun,
dilenciye benzetir insanı bir bakarsın,
bir bakarsın güzel rubalar giymiş genç bir adama,
engin gökte oturan tanrılar için çok kolay
yüceltmek ya da alçaltmak ölümlü bir insanı."
Odysseus böyle konuştu, sonra oturdu yerine,
Telemakhos da soylu babasına sarıldı
ve başladı hıçkıra hıçkıra ağlamaya,

ağlaya inleye boşanıyordu şimdi ikisi de,
gözyaşı dökmeye ikisi de öylesine hasrettiler
ve bunların sesi daha çok paralıyordu insanın yüreğini,
uçmak bilmeyen yavrularını köylüler çaldığı vakit
acı acı haykıran deniz kartallarının
ya da sivri pençeli akbabaların sesinden.
Kaşlarının altından böyle acı yaşlar döküyorlardı işte,
ve gün batıncaya kadar da böyle ağlayacaklardı
Telemakhos birden seslenip babasına sormasaydı eğer:
"Seni buraya gemiciler hangi gemiyle getirdiler, baba,
nasıl geldin İthake'ye, kimlerdi getirenler seni?
Yaya gelmiş olamazsın sen buraya kadar."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus karşılık verdi ona,
dedi ki:
"Sana her şeyi olduğu gibi anlatayım, oğlum, dinle:
Phaiaklar getirdi beni buraya, ünlü denizciler,
kim gelirse ülkelerine, sılasına kavuştururlar onu,
beni de aldılar uyurken hızlı gemilerine, geçirdiler denizi,
bıraktılar İthake'ye ve parlak armağanlar verdiler:
Tunç ve altın verdiler ve bol bol işlemeli giysiler,
bunlar, tanrıların buyruğuyla durur mağarada,
ben de Athene'nin öğütleriyle geldim buraya şimdi,
bir karara varalım diye, nasıl öldüreceğiz düşmanlarımızı.
Önce sen bana taliplerin sayısını ve adlarını söyle,
bileyim kaç kişidirler ve nasıl adamlar,
düşüneyim sonra kusursuz yüreğimde ve diyeyim sana,
karşı gelebilir miyiz onlara tek başımıza ikimiz,
yoksa başkalarından yardım istememiz mi gerekecek?"
Aklı başında Telemakhos da şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Çok işittim, baba, senin ününü, şanını,
ellerinle usta kargıcıymışsın, aklınla usta öğütçü,
ama bir büyük söz ettin ki, başım döndü,
görülmüş değil iki adamın bir sürü adamla savaşması,
o herifler ne on kişidir, ne de yirmi kişi,
çok kalabalıklar, göreceksin kendin de birazdan,
elli iki kişi gelmiş Dulikhion'dan,
hepsi de seçkin delikanlı, altı da uşak,
yirmi dört adam gelmiş Same'den,
Zakynthos'tan da yirmi Akha delikanlısı.
İthake içinden de on iki kişi, hepsi yiğit,

haberci Medon ve tanrısal ozan da onlarla,
bir de sofracılıkta usta iki uşak var.
Baş etmeye kalkarsan eğer konağı tutan bütün bu adamlarla,
onlardan öç almaya kalkışman pahalıya mal olur sana çok.
Ama bulabilir misin, bak bakalım, bir yardımcı,
bize kim destek olabilir, iyi niyetle bir düşün hele?"
Çok çekmiş tanrısal Odysseus karşılık verdi, dedi ki:
"Diyeyim sana bunu, aç kulağını dinle, sen de konuş sonra:
Bize Athene'yle Zeus Baba yeter mi,
yoksa daha başka yardımcı mı aramalıyız kendimize?"
Aklı başında Telemakhos da şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Bu iki tanrı en iyi yardımcıdır bize,
onlar az yüksekte, bulutlarda otururlar ama
insanlara da geçer sözleri, ölümsüz tanrılara da."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus buna karşılık dedi ki:
"Uzak kalmaz onlar uzun zaman zorlu savaştan,
o adamlarla kozumuzu paylaşırken biz konakta,
tam yargıç olacağı sıra Ares'in gücü,
bakacaksın ki onların ikisi de yanımızda.
Ama sen git oraya şafak söker sökmez
ve karış aralarına o taşkın heriflerin,
az sonra da Domuz Çobanı götürür kente beni,
girerim kendini acındıran ihtiyar bir dilenci kılığına,
kötü davranırlarsa o adamlar bana konakta eğer,
bastır göğsünde yüreğini, buna katlan.
Sürükleyip ayaklarımdan kapı dışarı ederlerse beni,
ya da vururlarsa sopalarıyla, seyirci kal sen,
istersen durdurmak onları, konuş yumuşak yumuşak,
nasıl olsa onlar seni dinlemeyecekler,
çok yakındır çünkü onların ecel günü.
Bir şey daha diyeyim, iyicene kafana koy bunu:
İyi öğütçü Athene getirdiği vakit aklıma,
başımla işmar vereceğim sana ben,
ne kadar savaş aracı varsa hemen topla,
götür koy üst katta hazine odasında bir köşeye.
Talipler de isterlerse bunları, sorarlarsa nerde diye,
yumuşak sözlerle avut onları, de ki:
–Dumandan korumak için kaldırdım silahları,
Odysseus'un Troya'ya giderken bıraktığı gibi değiller artık,
ocağın dumanlarından kir pas içindeler.

Bir başka düşünce koydu aklıma Kronosoğlu, daha önemli:
Kavga çıkarsa aranızda bir içkili gününüzde,
birbirinizi yaralar, leke getirirsiniz şölene,
taliplik onuruna leke getirirsiniz diye korktum,
çünkü demir çeker kendine adamı.–
İki kılıç bırak ikimiz için, iki de kargı,
bir de elde tutulacak sığır derisinden iki kalkan,
Pallas Athene'yle Zeus, üstün akıllı,
taliplere büyü yapınca, koşar kaparız onları.
Bir şey daha diyeyim, bunu da aklına iyice koy:
Gerçekten benim soyumdansan, benim kanımdan,
kimseye duyurmayacaksın evde olduğunu Odysseus'un,
ne Laertes bilecek bunu, ne Domuz Çobanı bilecek,
hiçbiri bilmeyecek evdekilerden, Penelopeia bile,
yalnız senle ben, ikimiz sınayacağız kadınları,
bakalım kim doğru, kim doğru değil kadınlardan,
ve erkek hizmetçiler arasında, anlayacağız,
kimin içten bir saygısı var, kimin yok,
senin bu haline aldırış etmeyen bakalım kimler?"
Karşılık verdi soylu oğlu onun bu sözlerine, dedi ki:
"Anlarsın az sonra, baba, nasıl bir yürek var bende,
hiç gevşemem ben, hiç korkmam, gözünle görürsün az sönra,
ama hiçbir faydası yok bize bu dediklerinin,
dur bunun üstünde, adamakıllı bir düşün,
çok vakit alır tekmil uşakları denemek ayrı ayrı,
topraklarını dolaşacak, işlerine katılacaksın,
beride, konakta, herifler rahat rahat yiyip içecekler,
mallarının altından girip üstünden çıkacaklar, hiç utanmadan.
Kadınları sınamana bir şey demem, git anla,
hangileri sapıtmış, hangileri sadık kalmış,
ama vazgeçelim kulübe kulübe dolaşıp erkekleri denemekten,
sonra bakarız bu işe, bir işmar verirse bize kalkanlı Zeus."
Böyle konuşup dururken onlar aralarında,
Telemakhos'u tekmil arkadaşlarıyla Pylos'tan getiren
sağlam yapılı gemi İthake Limanı'na giriyordu,
sokulunca derin koylu limanın içine,
tayfalar kıyıya çektiler kara gemiyi,
becerikli uşaklar da götürdüler avadanlıkları.
Güzelim armağanları hemen taşıdılar Klytios'un evine,

bir de haberci yolladılar Odysseus'un konağına,
bildirsin diye uslu akıllı Penelopeia'ya, döndüğünü
Telemakhos'un,
ve tarlalarına gittiğini ve gemisini kente gönderdiğini.
Alsındı soylu Kraliçe bu haberi, artık korkmasındı,
yüreği daralmasındı, yaşlar dökmesindi tane tane.
Aynı haberi vermek için giderlerken hanımlarına,
haberciyle tanrısal Domuz Çobanı, rastladılar birbirlerine.
Tanrısal kralın konağına girer girmez
hizmetçilerin ortasında durdu haberci, dedi ki:
"Ey Kraliçe, müjde sana, döndü Pylos'tan sevgili oğlun."
Domuz Çobanı da vardı Penelopeia'nın yanına,
söyledi oğlunun buyurduklarını ona bir bir,
ve sonra, bitirince kendisine ısmarlanan işi,
ayrıldı konaktan ve avludan, yola çıktı domuzlarına doğru.
Talipler donakaldılar, çok sıkılmışlardı bu habere,
çıktılar dışarı, vardılar büyük avlu duvarının dibine,
toplantı kurdular orada, önünde dış kapının.
Polybos'un oğlu Eurymakhos söz aldı ilkin, dedi ki:
"Arkadaşlar, sona erdirmekle bu yolculuğu
Telemakhos saygısızca bir iş başarmış oldu,
oysa biz ona, sen beceremezsin, demiştik bu işi.
Bir gemi donatalım, en iyisinden, haydi çabuk,
usta kürekçiler toplayıp bindirelim gemiye,
gitsinler bi koşu söylesinler bizimkilere, yurda
dönmelerini."
Eurymakhos daha sözünü bitirmemişti ki,
Amphinomos çevirmişti başını koydan yana,
görmüştü geminin derin koylu limana girdiğini,
tayfalar yelkenleri toplamış, küreklere sarılmışlardı bile.
Güldü tatlı tatlı ve seslendi arkadaşlarına, dedi ki:
"Gerek kalmadı haber göndermeye, geldiler işte!
Onlara bunu bir tanrı mı bildirdi ki,
yoksa kendileri mi gördü yanlarından geçtiğini geminin,
gördüler de yetişemediler, kaçırdılar mı gemiyi?"
Böyle dedi, onlar da kalkıp gittiler deniz kıyısına,
tayfalar kara gemiyi ossaat karaya çekti,
becerikli uşaklar da avadanlıkları götürdüler,
kendileri de topluca gittiler pazar alanına,
genç, ihtiyar, hiç kimseyi bırakmadılar karışsın aralarına.

Antinoos, Eupeithes'in oğlu, söz aldı, dedi ki:
"Bakın şu işe, ölümden kurtardı tanrılar bu adamı!
Gündüzün gözcülerimizi, gün batıncaya dek
nöbet beklediler rüzgârlı yarlar üstünde,
hiçbir geceyi de kıyıda geçirmedik.
denizde dolaştık durduk hızlı gemiyle şafağa kadar,
Telemakhos'u yakalayıp öldürmek için pusu kuruyorduk.
Kaçırıp yurda getirmiş olacak bir tanrı onu,
ama şimdi ona burda korkunç bir ölüm düşünelim,
kaçamasın bu Telemakhos belası artık elimizden,
o sağ kaldıkça kalkamayız altından biz bu işlerin,
çünkü hem düşünmede, hem düzende ustadır o,
halk da hiç tutmaz oldu artık bizi.
Tez davranalım, Akhaları pazar alanına toplamadan o,
sanmam çünkü yumuşasın, artacak öfkesi bir kat daha,
ve kalkıp anlatacak herkesin arasında
onu nasıl ölüm uçurumuna atmak isteyip başaramadığımızı.
Dinleyen halk da doğru bulmayacak bu pis işleri.
Ya başımıza dert açarlarsa bizim,
sürerlerse bizi kendi yurdumuzdan yaban ellere?
Haydi, tez davranıp yakalayalım onu tarlalarındayken,
ya da yolda öldürelim, dönerken kente,
el koyalım azıklarına, mallarına tekmil, pay edelim hepsini,
bırakalım evleri anasına ve onunla evlenecek adama.
Hoşunuza gitmediyse bu sözüm, isterseniz onun yaşamasını,
hepsine sahip çıkmasını babadan kalma malların,
biz de vazgeçelim burada topluca yaşamaktan,
nesi var nesi yok, sömürmekten vazgeçelim.
Evine dönsün herkes, oradan talip olsun Penelopeia'ya,
herkes ayrı ayrı armağanlar göndersin oradan,
kadın da varsın ya en çok verene ya en talihliye."
Böyle dedi, hepsi de sessizce kalakaldılar.
Aralarında Amphinomos söz alıp konuştu.
Nisos'un yiğit oğluydu, Kral Aretes'in torunu,
başkanıydı buğdayı bol yemyeşil Dulikhion'dan gelenlerin,
sözleriyle beğendirmişti kendini Penelopeia'ya,
iyi duygular beslerdi çünkü yüreğinde o.
Konuştu Amphinomos iyi niyetle, dedi ki:
"Ben istemem, arkadaşlar, öldürülmesini Telemakhos'un,
büyük suçtur öldürmek kral soyundan birini,

önce tanrıların dileğini soruşturalım bakalım:
Buysa eğer büyük Zeus'un gösterdiği yol,
öldürürüm ben kendim onu, sizi de iterim buna,
ama bundan yana değilse tanrılar,
derim, vazgeçin, derim, çekin bundan elinizi."
Amphinomos böyle konuştu ve herkes hoşlandı bu konuşmadan,
ossaat kalkıp Odysseus'un konağına gittiler,
oraya varınca da oturdular cilalı koltuklara.
O ara uslu akıllı Penelopeia başka bir şey düşündü:
Görünmek istedi taşkın güçlü taliplere,
çünkü oğlunun ölümünü kurduklarını duymuştu,
bunu haberci Medon öğrenmiş ve söylemişti ona.
Hizmetçi kadınlarıyla birlikte büyük sofaya indi.
Gelince tanrısal kadın, taliplerin önüne,
dikilip durdu sağlam yapılı kapı aralığında,
ve yanaklarının üstüne örttü parlak yaşmağını,
seslenip Antinoos'a, çıkıştı şu sözlerle, dedi ki:
"Ey taşkın yürek, Antinoos, kötülükler kuran,
İthake'de yaşıtların arasında, danışmada ve konuşmada,
üstüne yoktur derler senin için,
oysa hiç de öyle değilsin sen.
Sen mi tasarladın Telemakhos'u öldürmeyi, budala?
Zeus'un tanık olduğu yalvarıcılara kulak vermez misin?
Günah değil mi kötülük kurmak başkalarına?
Bir zamanlar baban buraya gelmişti, bilmez misin,
çok öfkelenmişti ona halk, o da kaçmıştı kininden halkın,
çünkü Taphos korsanlarıyla birlik olmuştu o,
bela kesilmişti dostlarımızın, Thesprotların başına.
Onu tepelemek isterlerdi ve koparmak canını,
ve konmak isterlerdi herkesin göz diktiği mallarına.
Ama Odysseus girmişti araya, yatıştırmıştı öfkelerini.
O adamın evini sömürürsün sen şimdi, borcunu ödemeden,
karısına göz koymuşsun, kurarsın çocuğunu öldürmeyi.
Şunu bil ki, çok canımı sıkıyorsun sen benim.
Çek elini artık bu işten, vazgeçir öbürlerini de."
Karşılık verdi Eurymakhos, Polybos'un oğlu, dedi ki:
"Uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı,
güvenli ol, bu kaygıları sil at yüreğinden.
Senin oğluna, Telemakhos'a, el kaldıracak adam

doğmadı anasının karnından ve doğmayacak da.
Ben yaşadıkça ve gözlerim gördükçe yeryüzünü,
söz veriyorum sana, olacak benim bu dediğim:
Ona dokunanın kara kanı kargımdan fışkıracak.
Ben kentleri talan eden Odysseus'u nasıl unuturum,
dizlerinin üstünde oturturdu beni o,
kızarmış etler yedirir, üstüne kırmızı şarap içirirdi.
Bu yüzden Telemakhos en sevdiğim insandır
dünyada benim.
Korkma, taliplerin elinden olmaz onun ölümü,
ama tanrı elinden gelirse, karşı konamaz."
Penelopeia'yı avutmak için böyle konuştu o,
oysa içinden Telemakhos'un ölümünü kuruyordu.
Döndü Penelopeia üst kattaki aydınlık odalarına,
ve orada sevgili kocası Odysseus için ağladı durdu
gök gözlü Athene dökene dek gözlerine tatlı uykuyu.
Tanrısal Domuz Çobanı, akşama doğru
dönmüştü yanlarına Odysseus'la oğlunun,
koyulmuşlardı akşam yemeğini hazırlamaya,
bir domuz kurban etmişlerdi, bir yaşında,
Athene yanına gelmişti Odysseus'un daha önce,
ona değneğiyle dokunmuş, sokmuştu ihtiyar kılığına,
eski püskü giysilerle sarmıştı bedenini,
Domuz Çobanı karşısında görünce tanımasın diye onu,
kendini tutamayıp Penelopeia'ya haber vermesin diye.
İlkin Telemakhos söz aldı, Çoban'a dedi ki:
"Geldin mi, tanrısal Eumaios, kentte ne var ne yok?
Taşkın talipler eve döndüler mi pusularından,
yoksa benim yolumu mu gözlerler hâlâ?"
Ona karşılık verdin, Çoban Eumaios, şöyle dedin:
"Hiç işim yoktu da, bunu mu soruşturacaktım
kentte ordan oraya dolaşa dolaşa,
haberi verip hemen dönmekteydi benim aklım fikrim.
Hızlı bir haberciye rastladım yolda, senin arkadaşlarından,
döndüğünü ilkin bu adam haber vermiş anana.
Bir şey daha biliyorum, gördüm gözlerimle:
Kentin üstündeki Hermes Tepesi'ne varmıştım ki dönerken,
baktım hızlı bir gemi giriyor bizim limana,
içinde bir sürü adam vardı geminin,
kalkanlarla, iki temrenli kargılarla yüklü.

Sanırım onlardı, ama bildiğim bu kadar işte."
O böyle dedi, Telemakhos'un da tanrısal gücü
babasının gözleri içine bakarak gülümsedi,
ama Çoban varmadı bunun farkına.
İşlerini bitirip sofrayı kurdular ve yediler,
eşit paylardan yakınmadı yürekleri
ve yiyip içtikten sonra akıllarına uyku geldi,
gidip armağanını aldılar uykunun.

On Yedinci Bölüm

TELEMAKHOS'UN KENTE DÖNÜŞÜ

Erken doğan gül parmaklı Şafak görününce,
Telemakhos, tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu,
güzel sandallarını bağladı ayaklarının altına,
aldı avcuna yatkın, güçlü kargısını,
kentin yolunu tutacağı sıra, seslendi Çoban'a:
"Kente gidiyorum, amca, görsün anam beni,
iyi bilirim onu, görmedikçe beni gözleriyle,
ne hıçkırıkları kesilir, ne gözyaşları diner.
Veriyorum sana da şimdi buyruğu:
Kente götür bu bahtsız yabancıyı, dilensin orada,
isteyen bir lokma ekmek verir, isteyen bir tas içecek,
uğraşamam ben bütün insanların derdiyle,
başımdan aşmış kendi derdim benim.
Ama konuk gücenirmiş, hiç tasa etmem,
içimdekini söylemek rahatlık verir bana."
Çok kurnaz Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Pek de istekli değilim, arkadaş, burada alıkonmaya,
neye yarar kırlarda kalması bir dilencinin,
kentte ekmeğini dilenmektir onca en iyi yol,
bir parça ekmek verir ona canı isteyen,
hem artık ben ağıllarda kalamam bu yaşımda,
her buyruğuna boyun eğemem bir efendinin.
Sen var git, buyurduğun gibi götürür beni bu çoban,
ben şu ateşte ısınayım biraz, güneş sıcağı da bassın,
bu üstümdeki giysilerde çünkü hiç iş yok,
korkarım dondurmasın beni sabahın ayazı,
söylendiğine göre, kent de epey uzakmış burdan."
Böyle konuştu, Telemakhos da kulübeden çıktı gitti,
yürüdü hızlı hızlı, taliplerin yıkımını kura kura.
Konağa, o güzelim eve varınca,

kargısını dayayıp dikti yüksek direğe,
kendisi de girdi içeriye, aştı taş eşiği.
Sütninesi Eurykleia'ydı onu en önce gören,
işlenmiş koltukların üstüne postlar seriyordu,
ossaat geldi yanına, gözyaşları döke döke,
çok sabırlı Odysseus'un öbür hizmetçileri de sardılar onu,
başladılar sevip okşamaya, başını, omuzlarını öpmeye.
Uslu akıllı Penelopeia da çıktı odasından.
Artemis'e ya da altın Aphrodite'ye benziyordu,
sevgili oğlunun boynuna attı kollarını ağlaya ağlaya,
öptü başını ve güzel iki gözünü onun,
ve şu kanatlı sözleri söyledi hıçkırıklarla:
"Geldin mi, Telemakhos, gözümün tatlı ışığı,
geminle Pylos'a, bana sormadan, benden gizli,
sevgili babandan haber almaya gittiğin günden bu yana
göremem sanıyordum bir daha senin yüzünü.
Kimlere rastladın, neler gördün, söyle şimdi bana."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Anam benim, ağlatma şimdi beni, yüreğimi oynatma,
ölüm uçurumundan kurtuldum geldim ya işte.
Hizmetçi kızlarınla çık şimdi üst kata sen,
bir güzel yıkan, temizpak giysiler giyin,
kusursuz yüzlü kurbanlar ada tekmil tanrılara,
belki Zeus öç almayı kısmet eder bize.
Pazar alanına gideceğim ben şimdi,
çağırdım oraya arkamdan gelen bir konuğumu,
onu tanrıya benzer yoldaşlarımla önden yollamıştım,
Peiraios'a da buyurmuştum, götür demiştim onu evine,
gereğince ağırla ve saygı göster, demiştim, ben gelene dek."
Böyle konuştu, anası da dinledi onu can kulağıyla.
Gitti yıkandı, temizpak giysiler giyindi,
kusursuz yüzlük kurbanlar adadı tekmil tanrılara,
belki Zeus öç almayı kısmet ederdi bir gün.
Telemakhos da, elinde kargısı, çıktı büyük sofadan,
iki beyaz köpeği de arkasından geliyordu.
Athene tanrısal bir güzellik dökmüştü üstüne.
Alana girince tekmil halkın gözü ona döndü.
Yaman talipler sardılar onu dört bir yandan,
yüzüne gülüp boyuna dil döküyorlardı,
ama kötülükler saklıyorlardı yüreklerinde.

Telemakhos kaçındı büyük kalabalıktan,
gitti babasının en eski dostlarının yanına,
Mentor'un, Antiphos'un ve Halitherses'in yanına oturdu,
onlar sorup soruştururlarken her şeyi,
kargısıyla ün salmış Peiraios geldi onların yanına,
konuklarını kentten geçirip pazar alanına getirmişti.
Telemakhos da hemen karşıladı onu.
İlkin Peiraios başladı söze, dedi ki:
"Gönder hizmetçi kadınları çabuk, Telemakhos, bizim eve,
alsınlar Menelaos'un sana verdiği armağanları."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Nereye varır bilemeyiz, Peiraios, bu işin sonu.
Bu taşkın talipler bu konakta gizlice öldürür de beni
babadan kalma bütün mallarımı paylaşırlarsa ya,
bir parçası bu adamların eline geçeceğine
bu malların hepsi sende kalsın daha iyi.
Ama ben kurarsam onların ölümünü ve kara gününü,
o zaman senin vereceklerini alırın seve seve."
Böyle diyerek konağa götürdü talihsiz konuğunu.
Vardıkları zaman rahat oturulan eve,
çıkarıp koydular giysilerini koltukların, iskemlelerin üstüne,
ve güzel cilalı banyolara inip yıkandılar.
Hizmetçiler onları iyicene yıkayıp ovdular yağla,
sonra yün entariler ve gömlekler giydirdiler sırtlarına,
çıktılar banyolardan, oturdular sofra önünde iskemlelere.
Bir hizmetçi kadın bir ibrik su getirdi,
güzel bir ibrikti bu, altındandı,
su döktü gümüş leğen içine, ellerini yıkasınlar diye,
sonra da sürdü önlerine cilalı sofrayı.
Saygıdeğer kâhya kadın ekmek getirdi koydu,
ve hazır yiyeceklerden çıkardı bol bol.
Bu ara, anası Penelopeia da, tam karşılarında,
taş direğin dibinde bir iskemleye yaslanmış,
hafif çıkrığını çevirip duruyordu.
Hepsi önlerindeki seçkin yiyeceklere uzattılar ellerini.
Yiyip içildikten sonra doyasıya,
uslu akıllı Penelopeia dile geldi, dedi ki:
"Çıkayım mı gene üst kata, Telemakhos, ne dersin,
uzanayım mı gene yatağıma ağlaya ağlaya,
Odysseus, Atreusoğulları'yla İlyon'a gideli beri

gözyaşlarımla ıslanır durur o yatak,
o azgın herifler gelmeden buraya
sen göze alamazsın bakarım bir türlü
baban için duyduklarını bana söylemeyi."
Aklı başında Telemakhos da karşılık verdi, dedi ki:
"Söyleyeceğim gerçeği, anacığım, şimdi sana:
Pylos'a, erlerin güdücüsü Nestor'a gittim,
yüksek çatılı evine aldı beni o,
nasıl severse bir baba gurbetten dönen oğlunu,
öyle sevdi, öyle ağırladı beni ünlü oğullarıyla.
Ama talihsiz Odysseus için bir şey demedi,
sağ mı yoksa ölü mü, bir şey duymamış ölümlülerden,
tuttu atlarla ve sağlam yapılı arabalarla yolladı beni
kargısıyla ün salmış Atreusoğlu Menelaos'a.
Orada gördüm Argoslu Helene'yi,
Argoslularla Troyalılar, onun yüzünden,
tanrı buyruğuyla çektilerdi hani çok acılar.
Gür sesli Menelaos hemen sordu bana
tanrısal Lakedaimon'a neden geldiğimi.
Her şeyi olduğu gibi anlattım ona ben de,
Menelaos da bana şöyle karşılık verdi, dedi ki:
–Biz bu günleri de mi görecektik böyle!
O aşağılık, bayağı adamlar çıkacak demek
böyle güçlü bir yiğidin yatağına!
Girer koca aslanın inine bir geyik,
yeni doğmuş, memede iki yavrusunu koyar uyumaya,
çıkar dağın çimenli bayırlarına, otlar,
aslan da dönünce inine, bulur yavruları orada,
getirir ikisine de korkunç ölümü.
Odysseus da öyle bir ölüm getirecek onlara.
Ne olur, Zeus Baba, Athene, Apollon,
bir daha gösterseler bize, ne olur,
güzel surlu Lesbos'taki o günü,
Philomelesoğlu ona meydan okumuştu hani,
o da kalkmış güreşmişti, alt etmişti onu gücüyle,
çok sevinmişti buna tekmil Akhalar,
Çıksın taliplerin karşısına Odysseus o günkü gibi.
Hepsi acı düğünlü olsun, hepsi kısa ömürlü.
Sorduğun, istediğin bütün şeyler aklımda,
anlatacağım sana bir bir, hiç saklamadan, gizlemeden,

ne dediyse bana denizin yalan bilmez ihtiyarı.
Görmüş bir adada Odysseus'u, gözyaşları içinde,
Nymphe Kalypso alıkoyarmış onu evinde zorla,
o da bu yüzden baba toprağına dönemezmiş bir türlü,
ne kürekli gemileri varmış, ne de arkadaşları,
onu denizin engin sırtında götürecek.–
Böyle konuştu Atreusoğlu Menelaos, ünlü kargıcı.
Bunları öğrendikten sonra gene açıldım denize,
ölümsüzler öyle bir rüzgâr bağışladılar ki bana,
dosdoğru sevgili baba toprağına getirdi rüzgâr beni."
Böyle dedi, altüst etti göğsünde anasının yüreğini.
Aralarında tanrıya denk Theoklymenos söz aldı, dedi ki:
"Ey Laertesoğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
Menelaos bir şey bilmez, meydanda işte, besbelli,
sen benim sözüme kulak ver asıl,
tanrı sözcüsüyüm, her şeyi olduğu gibi diyeceğim sana:
Tanığım olsun tanrılardan Zeus en başta,
senin konuksever sofran, kusursuz Odysseus'un şu ocağı:
Varmış bulunuyor Odysseus bugün baba toprağına,
şu anda ya bir yerde oturmakta ya da dolaşmada,
onun bütün döndürülen dolaplardan haberi var,
yıkım kuruyor şimdi o tekmil taliplere.
Sağlam güverteli gemide tanrı kuşu bildirdi bana bunu,
ben de olduğu gibi söyledim Telemakhos'a."
Uslu akıllı Penelopeia da şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Keşke bu sözün bir gerçekleşse, konuğum,
o zaman görürdün ne dostluk gösterilirdi sana,
o kadar çok armağanlar alırdın ki benden
hemen kutlardı seni her karşısına çıkan."
İşte böyle konuşuyorlardı onlar aralarında.
Taliplerse bu ara Odysseus'un konağı önünde
her gün taşkınlık ettikleri çok düzgün alanda
eğleniyorlardı disk ve kargı atarak.
Yemek vakti gelip başlarında çobanlarıyla
sürüler çayırlardan döndüğü sıra, konuştu Medon,
haberciler arasında en sevilen ve şölenlere karışan:
"Madem gönül eğlendirdiniz, delikanlılar, hepiniz oyunlarla,
gelin şimdi eve de, hazır edelim yemeği,
kötü bir şey değildir vaktinde yemek yemek."
Medon böyle konuştu, onlar da kalkıp dinlediler sözünü.

Vardıkları zaman rahat oturulan eve,
bıraktılar giysilerini koltukların, iskemlelerin üstüne,
ve kurban ettiler koca koyunlarla besili keçileri,
ve yağlı domuzlarla sürüden alınmış bir buzağı kesip
koyuldular yemeği hazır etmeye.
Odysseus'la tanrısal Çoban tam o sıra,
yola çıktılar kırdan kente gelmek üzere.
Dile geldi Çobanbaşı Eumaios, dedi ki:
"Madem canın bugün kente gitmek ister, konuğum,
madem efendim de öyle buyurdu, gidelim haydi,
ben seni ağıllara bekçi koymak isterdim ya, neyse,
çok sayarım onu, istemem gücensin bana,
efendisinden azar işitmek zoruna gider insanın.
Gel çıkalım yola, epey ilerledi gün,
nerdeyse akşam iner, hava serinler."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Anladım, tamam, bekliyordum bu sözünü,
haydi çıkalım yola, önden yürü sen, götür beni,
kesilmiş bir değneğin varsa, ver dayanayım ona,
çünkü yol çok kaypaktır dediler."
Böyle dedi ve pis bir heybe attı omuzlarına,
bir paçavraydı bu, iple bağlı, delik deşik.
Eumaios da, istediği değneği verdi ona.
Yola koyulup ağılı köpeklere ve çobanlara bıraktılar.
Eumaios'un kente doğru götürdüğü, efendisiydi,
girmişti yoksul, ihtiyar bir dilenci kılığına
elinde değneği, sırtında yırtık pırtık giysileri.
Yürüdüler taş döşeli yoldan aşağı doğru,
kente epey yaklaşınca, vardılar bir çeşmeye,
güzel akan bir çeşmeydi bu, duvarı taşla örülü,
bütün kent halkı alırdı suyunu oradan,
bu çeşmeyi İthakos, Neritos ve Polyktor yaptırmıştı,
suyla beslenen kavaklar sarmıştı onu çepeçevre,
serin bir su akıyordu tepedeki kayadan,
orada taştan bir sunağı vardı Nymphelerin,
adak adardı geçerken ordan yolcular bütün.
İşte orda Melantheus çıktı karşılarına, Dolios'un oğlu,
tekmil sürünün en güzel keçilerini götürüyordu,
iki çobanla birlikte, taliplerin şöleni için,
görür görmez çıkıştı onlara, söyledi ağzına geleni,

Odysseus onun bu kaba sözlerine çok içerledi.
"Bakın hele, tutmuş aşağılık herifin biri
kılavuz olmuş kendinden daha aşağılık birine,
işte tanrı böyle birleştirir birbirine benzeyen kişileri,
şu miskini nereye götürürsün, pis Domuz Çobanı,
nereye götürürsün şölenlerin belasını, iğrenç dilenciyi?
Kapı pervazlarına dayana dayana omuzları çürüyecek onun,
kılıç ve leğen dilenmeyecek o, kırıntı dilenecek!
Bana verseydin ağıllarıma bekçi yapardım onu,
gübreyi süpürtür, yeşil yem taşıtırdım keçilerime,
peynir suları içer, etlenir butlanırdı.
Ama o, ömrü boyunca, kötü işler peşinde koştu,
kapı kapı dilenmek ister, tembelin biridir,
ha bire doldurmak ister doymak bilmez karnını.
Şunu da diyeyim sana, dediğim gibi de olacak:
Tanrısal Odysseus'un konağına ayak basarsa eğer,
tokmaklar yağacak kafasına adamların elinden,
dayak yiye yiye aşınacak böğürleri."
Böyle dedi ve yanından geçerken bir tekme indirdi
Odysseus'un böğrüne, bu sapık, bu deli.
Ama atamadı onu toprak yoldan dışarı,
sapasağlam durdu ayakta ve düşündü Odysseus,
indirip sopayı başına canını alsın mıydı,
yoksa ayaklarından havaya kaldırıp çarpsın mıydı kafasını yere?
Ama tuttu kendini, yatıştırdı öfkesini yüreğinin,
Domuz Çobanı da çıkıştı ona, gözlerinin içine bakarak,
ve kaldırıp ellerini, yüksek sesle yakardı:
"Bu pınarın Nympheleri, Zeus'un kızları,
Odysseus bir gün, kuzuların ya da oğlakların butlarını
yağlı derilere sarıp yakmışsa size, gerçekleştirin dileğimi.
Gelsin artık o adam, tanrı getirsin onu buraya,
gelsin dağıtsın senin bütün cakalarını,
kentte geze geze gösterdiğin taşkınlıkları bütün,
davarların pis çobanlar elinde sürünürken."
Keçilerin Çobanı Melantheus karşılık verdi, dedi ki:
"Şu itin dediklerine bakın hele!
Seni birazdan sağlam yapılı kara bir gemiyle
İthake'den uzaklara götürüp bol parayla satayım da gör.
Telemakhos'u da gümüş yaylı Apollon vursun konakta bugün,
ya da taliplerin elinden çıksın canı,

nasıl Odysseus yitirdiyse uzaklarda dönüş gününü."
Böyle dedi, yavaş yürüyenleri bıraktı geride
ve hızla yürüdü gitti kralın konağına doğru,
varınca oraya hemen girdi içeri, talipler arasına oturdu,
en büyük dostu Eurymakhos'un karşısına.
Hizmet edenler et payını koydular önüne,
saygıdeğer kâhya kadın da getirip ekmek koydu.
Odysseus'la tanrısal Çoban, yaklaşınca konağa, durdular,
oyuk bir sazın sesi geliyordu kulaklarına.
Phemios saza başlamıştı talipler önünde.
Odysseus elinden tuttu Domuz Çobanı'nın, dedi ki:
"Bu olmalı, Eumaios, Odysseus'un güzel konağı,
çok kolay tanınır, öbür konaklardan bambaşka,
bir duvar ve bir sıra direkle çevrilmiş avlusu,
iki kanatlı kapılarına bak, ne kadar sağlam,
hiçbir insan zorlayamaz bu kapıları,
anlaşılan şölen yapar içeride bir sürü adam,
duydun mu bak, dışarı yayılır yağ kokuları,
saz da çınlıyor, tanrılar şölene onu yoldaş yapmışlar."
Sen de şöyle karşılık verdin, Eumaios, dedin ki:
"İyi bildin, bayağı akıllı adammışsın sen,
ama gel de şimdi düşünelim yapacağımız şeyi:
İlkin sen mi gireceksin rahat oturulan konağa,
taliplere sen mi karışacaksın, ben geride mi kalacağım,
istersen bekle burada, ben gideyim önden,
sakın gecikeyim deme, bir gören olur burada seni,
dayağı yersin sonra, karar ver çabuk."
Çok çekmiş tanrısal Odysseus karşılık verdi, dedi ki:
"Hiç bilmez olur muyum başıma geleceği.
Sen önden yürü, ben geride kalayım burda,
alışmamış değilim dayak yemeye, dayanıklıdır yüreğim,
denizlerde ve savaşta ben çok acılar çektim,
bu da gelsin başıma, ne olur sanki.
Şu kör olası aç karına boyun eğmemek elde değil,
bütün belaları başımıza odur getiren,
onun uğruna donatır insanlar denk yapılı gemileri,
yıkım getirmek için düşmana, açılırlar hasat vermez denize."
Böyle konuşurlarken onlar birbirleriyle,
yerde yatan bir köpek başını kaldırdı, kulaklarını dikti,
Argos'tu bu, sabırlı Odysseus büyütmüştü onu,

ama hayrını görmeden gitmişti kutsal İlyon'a,
genç adamlar ava götürürlerdi onu eskiden,
takarlardı yabankeçilerinin, geyiklerin, tavşanların peşine,
oysa şimdi bakımsız ve sahipsizdi,
dış kapının önünde yatıyordu, gübrenin içinde,
katırların ve öküzlerin gübresi yığılmıştı oraya,
uşaklar ordan alırlardı gübreyi,
götürür dikerlerdi Odysseus'un engin topraklarına.
İşte orda yatıyordu Argos, her yanı bit dolu.
Yaklaşan Odysseus'u hemen o anda tanıdı,
kuyruk salladı ve indirdi iki kulağını,
ama çok bitkindi, kalkıp gelemedi efendisinin yanına.
Odysseus da başını çevirdi ve sildi gözünden akan yaşı,
ossaat başladı söze, Eumaios varmasın diye farkına:
"Ne tuhaf bir köpek, Eumaios, şu gübrenin içinde yatan,
boyu bosu güzel, alımlı bir hayvan ama,
bilmem, görünüşü gibi koşuda da tez miydi ki,
yoksa bir sofra köpeği miydi sadece,
efendileri sırf gösteriş için bakarlar ya hani?"
Ona karşılık verdin, Çobanbaşı Eumaios, dedin ki:
"Uzakta ölen efendimizin köpeğidir o,
görseydin ne güzel, ne canlı köpekti
Odysseus bıraktığında onu bize, giderken Troya'ya,
hızını, çevikliğini göreydin, açık kalırdı ağzın.
Bir hayvan en sık ormanda bile kurtulamazdı ondan,
iz kovalamakta yoktu onun eşi emsali.
Ama işte böyle kötüledi, döndü uyuza,
efendisi yaban ellerde yok olup gideli beri
hizmetçi kadınlar bakmaz oldular ona, kaldı tımarsız,
kul kısmı böyledir işte, ne yaparsın,
görmezler işlerini gereğince, başlarından gidince efendileri.
Kölelik günü çökmeyegörsün bir insanın omuzlarına,
engin bakışlı Zeus, erdeminin yarısını alır ondan."
Vardı rahat oturulan konağa böyle konuşa konuşa,
ve hemen girdi büyük sofaya, soylu taliplerin oturduğu yere.
Ama kara ölümün kaderi yakalamıştı Argos'u,
görür görmez, Odysseus'u, yirmi yıl sonra.
Domuz Çobanı Eumaios'un sofaya girdiğini
en önce tanrıya benzer Telemakhos gördü,
hemen işmar etti ona başıyla, gel diye,

o da bakındı çevresine, bir iskemle buldu,
talipler konakta şölen yaptıklarında, doğrayıcının
et keserken oturduğu alacalı iskemleydi bu.
Telemakhos'un sofrasına götürdü Eumaios bu iskemleyi,
orada karşısına koyup oturdu üstüne,
haberci de sepetten ekmek alıp verdi ona payını.
Hemen onun ardından Odysseus da girdi konağa,
yoksul, ihtiyar bir dilenci kılığındaydı,
elinde değneği, üstü başı yırtık pırtık.
Cilalanmış eşiğe oturdu, kapının iç tarafında,
selvi ağacından yapılmış direğe yaslandı,
bir zamanlar, sanatçı usta rendelemişti onu,
önce dikip çırpı ipine dümdüz.
Telemakhos da Domuz Çobanı'nı çağırıp seslendi,
en güzel sepetten bir ekmek parçası almıştı, kocaman,
ve iki elini dolduran bir et parçası almıştı:
"Haydi ver şunları konuğumuza ve söyle ona,
dolaşsın taliplerin sofralarını ve dilensin,
çekinmek yakışmaz yoksulluk içinde olan adama."
Böyle dedi, Çoban da gitti duyar duymaz bu sözü,
durdu dilencinin yanında, söyledi şu kanatlı sözleri:
"Telemakhos bunları verir sana, yabancı,
bütün talipleri dolaşsın, dilensin, der, sofra sofra,
çekinmek hiç yakışmaz, der, yoksul kişiye."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Telemakhos mutlu olsun, Zeus tanrı, insanlar arasında,
ve gönlünde ne dilerse gerçekleşsin hepsi."
Böyle dedi ve iki eliyle aldı verilenleri,
koydu ayakları önünde duran pis heybenin üstüne,
ozan sofada ezgi söylerken, o yemeğe başladı.
Yemeğini bitirip, tanrısal ozan da son verince ezgisine,
sofada taliplerin gürültüsü yükseldi bu kez,
Athene geldi yanına Odysseus'un, kışkırttı onu,
haydi, dedi, taliplerden ekmek kabuğu dilen,
kim töre bilir, kim töre bilmez, anlayacaktı,
ama gene de hiçbiri kurtulamayacaktı yıkımdan.
Yürüdü Odysseus sağdan sola, dineldi önünde her adamın,
çok eski bir dilenci gibi her yana elini aça aça.
Kimisi acıdı, sadaka verdi, kimisi şaşırdı kaldı,
sordular birbirlerine, kimdi bu, nereden gelmişti?

Aralarında Melanthios, Keçiler Çobanı, konuştu, dedi ki:
"Çok ünlü Kraliçe'nin talipleri, dinleyin beni,
bu yabancıdan söz edeceğim, az önce gördüm onu,
Domuz Çobanı getiriyordu onu buraya,
ama ne adını bilirim, ne de övündüğü soyunu."
Böyle dedi, Antinoos da çıkıştı Domuz Çobanı'na, dedi ki:
"Hep senin başının altından çıkar bunlar, Çobanbaşı,
böylelerini ne diye getirirsin sanki kente?
Serseri mi yoktu sanki buralarda,
dilenciler mi eksikti burada, çanak yalayıcılar mı eksikti?
Sen değil misin, burada toplanmış olanlar
efendinin varını yoğunu yiyor, diye yakınan?
Ne diye bu adamı da buraya çağırdın öyleyse?"
Sen de ona karşılık verdin, Çobanbaşı Eumaios, dedin ki:
"Yakışmaz bu sözler, Antinoos, soylu bir adama,
kim gider, halkın yararına çalışan ustalardan gayrısını
konuk çağırır buraya yaban ellerden?
Bir tanrı sözcüsü çağrılır, bir hekim, bir doğramacı,
ya da tanrısal bir ozan çağrılır, ezgileriyle hoşa giden,
bunlardır uçsuz bucaksız yeryüzünde çağrılan insanlar,
yoksa kim çağırır bir dilenciyi, malını kemirsin diye senin.
Tekmil talipler arasında, her vakit en sert sensin
Odysseus'un uşaklarına karşı, en çok da bana karşı,
ama hiç umurumda değil bu benim,
üstün akıllı Penelopeia yaşadıkça bu konakta
ve tanrıya denk Telemakhos yaşadıkça, umurumda değil."
Aklı başında Telemakhos hemen karıştı söze, dedi ki:
"Daha fazla karşılık verme ona, bırak,
bayağı sözlerle sık sık çıkışmak âdetidir Antinoos'un,
hep o kışkırtır zaten ötekilerini de."
Böyle dedi, Antinoos'a da dönüp şu kanatlı sözleri söyledi:
"Bir baba gibi iyiliğimi istersin benim herhal, Antinoos,
illa ki kovayım istersin bu konuğu konağımdan
dilerim, tanrı hiçbir zaman göstermesin bana bunu.
Sen de ver, kınamam seni, tersine, öğütlerim veresin diye.
Çekinme hiç kimseden, ne anamdan çekin, ne başkasından,
ne de tanrısal Odysseus'un konağındaki bir hizmetçiden çekin.
Ama öyle düşünceler yok senin yüreğinde, bilirim,
istemezsin veresin, istersin hep yiyesin kendin."
Karşılık verdi bu söze Antinoos, dedi ki:

"Neler söylersin, öfkesini tutamayan Telemakhos, yüksekten atan!
Her talip benim verdiğim kadar verseydi ona,
bu herif üç ay ayak basmaz olurdu bu eve."
Böyle dedi ve parlak ayaklarını dayadığı tokmağı
masanın altından çıkarıp eline aldı.
Öbürleriyse, boyuna verip duruyorlardı,
ekmek ve etle doldurdular heybesini Odysseus'un,
Odysseus, Akhaların verdiği armağanların
tadına bakmaya giderken eşiğe doğru,
Antinoos'un önünde durdu, dedi ki ona:
"Haydi, sen de ver, arkadaş,
hiç de Akhaların en aşağısı değilsin sen,
görünürsün onların en soylusu, benzersin bir krala,
bu yüzden vermen gerek herkesten daha çok,
bu engin yeryüzünde överim ben de seni.
Vaktiyle insanlar arasında benim de bir evim vardı,
varlıklı ve mutluydum, verirdim sık sık gariplere,
bakmazdım kim olduklarına, nerden geldiklerine.
Sayısız uşaklarım vardı benim de, bir sürü başka şeyim,
iyi yaşayan, zengin denilen kişilerin nesi varsa.
Ama Kronosoğlu Zeus'un isteğiyle hepsi gitti elimden,
bu tanrı, yok olmam için, yolladıydı beni,
denizde sürten korsanlarla, uzun bir yola, ta Mısır'a.
Varınca çift kıvrımlı gemilerim Aigyptos Irmağı'na,
buyurdum değerli arkadaşlarıma, dedim, kalın siz,
gemilerin yanında, dedim, bekleyin onları,
sonra da gözcüler gönderdim gözetleme yerlerine.
Ama onlar taşkınlığa kapılıp güvendiler güçlerine,
ossaat yağma ettiler Mısırlı adamların çok güzel tarlalarını,
kaçırdılar karılarını, çocuklarını, öldürdüler erkeklerini,
acı çığlıklar baştan başa kapladı kenti.
Sesleri duyan halk, şafak söker sökmez geldi,
yayalar ve atlılarla doldu tekmil ova,
silahların tunç ışıltısıyla doldu,
düşürdü Zeus arkadaşlarımı korkunç bir şaşkınlığa,
hiçbiri karşı koyup dayanamadı arkadaşların,
yıkım sarmıştı çünkü dört bir yanımızı.
Bizimkilerin çoğu can verdi tunç kargıların altında,
işe koşmaya götürdüler sağ kalanları, sürüye sürüye,
Verdiler beni de bir yabancıya, ordan geçen bir Kıbrıslıya,

Kıbrıs'ta önemli bir kişiydi o, İasosoğlu Dmetor'du adı.
İşte oradan geldim buraya, acılar çeke çeke."
Antinoos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Bu belayı hangi tanrı saldı başımıza
kaçırmak için keyfini şölenin?
Çekil benim masamdan, şurda ortada dur!
Yoksa Kıbrıs'ından da başların şimdi, Mısır'ından da.
Amma da sıkılmaz, yüzsüz bir dilenciymişsin sen!
Her sofranın önünde durursun sırayla,
verenler de bol keseden verir bakarım,
ölçüsü mü olurmuş başkasının malından vermenin,
herkesin eli altında bol bol varken."
Çok akıllı Odysseus uzaklaştı ve şöyle dedi ona:
"Çok yazık! Aklınla güzelliğin hiç denk değil.
Sen şimdi başkasının masasında otururken böyle,
ve önünde her şey bol bol varken,
bir parça ekmek alıp veremediğine göre,
biri evine gelip yalvarsa, tuz bile vermezsin ona."
Odysseus böyle dedi, Antinoos daha çok öfkelendi,
yan yan baktı ona ve şu kanatlı sözlerle dedi ki:
"Sen bana hem böyle aşağılatıcı sözler söyle,
hem de bu konaktan sağ salim çık bakalım!"
Böyle dedi ve tokmağı fırlattı attı,
Odysseus'un sağ omzuna vurdu tokmak, sırtının bitimine,
ama durdu Odysseus olduğu yerde bir kaya gibi,
Antinoos'un attığı tokmak vız geldi ona,
sessizce salladı başını, öç almayı kurdu içinden.
Sonra gitti orada eşiğe oturdu,
dolu heybeyi yere koyup seslendi taliplere, dedi ki:
"Bu çok ünlü Kraliçe'nin talipleri, dinleyin beni,
göğsümde yüreğim bana ne buyurur, diyeyim size:
Doğrusu hiç acı değil, yakınılacak şey değil
vurulması bir adamın kendi malı mülkü için savaşırken,
sığırları, ak koyunları için savaşırken vurulması,
ama Antinoos şu batasıca kursak yüzünden vurdu bana,
başa belalar açan şu uğursuz kursak yüzünden.
Dilencilerin öcünü alan tanrılar varsa eğer,
dilerim Antinoos düğününden önce varsın eşiğine ölümün."
Eupeithes'in oğlu Antinoos da karşılık verdi ona, dedi ki:
"Yemeğini ye ve uslu otur, yabancı, ya da çek git burdan,

yoksa bu söylediklerin yüzünden kork bu gençlerden,
tutup elinden ayağından seni bu evde sürüklemesinler,
yüzmesinler tependen tırnağına kadar derini."
Böyle dedi, ama ordakiler çok kınadılar bu sözleri,
şımarık, taşkın gençlerden biri şöyle diyordu öbürüne:
"Hiç iyi olmadı, Antinoos, vurman
yersiz yurtsuz dolaşan bir yoksula,
ya gökteki tanrılardan biriyse o,
uzaktan gelen yabancılara benzetir kendilerini tanrılar,
binbir kılığa girer, dolaşırlar kentleri,
insanların iyi ve kötü işlerini gözleye gözleye."
Talipler böyle konuştu, ama Antinoos hiç aldırış etmedi.
Telemakhos görünce babasına vurulduğunu,
içi sızlamış, olmuştu yüreği parça parça.
Ama gözyaşı dökmedi kirpiklerinin altından,
öç almayı kurarak sessizce salladı başını.
Duyunca şölen sofrasında dövüldüğünü bir konuğun,
döndü hizmetçilerine uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Dilerim, altın yaylı Apollon da öyle vursun onu!"
Dile geldi Eurynome, bilici kadın, dedi ki:
"İlenmelerimizin bir etkisi olsa
bu adamların hiçbiri göremez altın tahtlı Şafağı."
Uslu akıllı Penelopeia ona da şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"İğrenirim bunlardan, dadı, hep kötülük kurarlar,
ama Antinoos hepsinden beter,
bu adam kara ölüm cadısına benzer.
Talihsiz bir garip dolaşırmış evde,
aç yoksul, dolaşırmış sofra sofra,
herkes bol bol verir, doldururmuş heybesini,
ama o bir tokmak fırlatmış, indirmiş sağ omzuna."
Penelopeia, odasında oturmuş, böyle konuşurken hizmetçilerle,
öbür yanda tanrısal Odysseus karnını doyuruyordu.
Tanrısal Domuz Çobanı'nı çağırttı Kraliçe yanına, dedi ki:
"Git, tanrısal Eimaios, getir buraya o yabancıyı,
konuşmak isterim onunla, sormak isterim Odysseus'u,
bakalım çok çekmiş Odysseus'tan bir haber var mı,
gözüyle görmüştür belki onu, çok dolaşmışa benzer."
Sen de karşılık verdin, Çobanbaşı, şöyle dedin ona:
"Ah Kraliçem, şu Akhalar bir sussalar,

bir sussalar da, yalnız o adam konuşsa,
bilmezsin nasıl açılırdın, ferahlardı yüreğin.
Alıkoydum onu ben kulübemde üç gün üç gece:
Doğru bana gelmişti gemiden çıkar çıkmaz,
başına gelenleri anlatmakla bitiremedi gene de.
Hani nasıl ağzı açık bakakalırsa insan bir ozana,
tanrılardan öğrenmiştir ozan büyüleyici ezgiler söylemeyi,
durmadan söylesin, hiç kesmesin ister ölümlüler,
o da sofadaki dinleyicileri işte öyle büyüler.
Tanrısal Odysseus baba konuğuymuş onların,
Girit'te otururlarmış, Minos soyunun ülkesinde,
buraya ordan gelirmiş, çok acılar çekmiş yolda,
yuvarlana yuvarlana denizlerde ordan oraya.
Ant içti, bir şeyler duymuş, Odysseus yakınlardaymış,
yaşarmış semiz topraklarında Thesprotların,
yakında dönecekmiş yurduna bir sürü malla."
Uslu akıllı Penelopeia da şöyle dedi ona:
"Git çağır buraya onu, gelsin anlatsın bana da,
o adamlar da oturup eğlenedursunlar,
ya kapının önünde eğlenedursunlar ya da evin içinde,
kendi mallarına kimse dokunmaz, rahat onlar,
ekmeklerini, şaraplarını evlerinde yalnız hizmetçileri yer,
onlarsa bizim eve girer çıkarlar bütün gün,
sığırlar keserler, koyunlar ve yağlı keçiler,
şölen yapar, içerler kızıl renkli şarabı,
ne var ne yok harcanır gider pisi pisine,
Odysseus gibi bir erkek yok ki başında,
savsın evden bu belayı, bu zulmü.
Dönseydi Odysseus, ayak bassaydı baba toprağına,
oğluyla bir olup bu zorbalardan öyle bir öç alırdı ki."
O böyle konuştu, Telemakhos da aksırdı var gücüyle,
yankılandı bütün ev, Penelopeia da güldü,
ossaat şu kanatlı sözleri söyledi Eumaios'a:
"Git haydi, çağır gelsin o konuğu bana,
görmedi mi, dediklerime nasıl aksırdı oğlum?
Bütün taliplerin ölümüne bir işaret midir bu,
hiçbiri kurtulamayacak mı ölümden ve ölüm perilerinden?
Sana bir şey diyeyim bak, iyice koy kafana,
her şeyi dosdoğru söylediğini görürsem bu adamın,
bir entariyle bir kaftan ve güzel giysiler veririm ona."

Böyle konuştu, Domuz Çobanı da ossaat gitti,
durdu yanında Odysseus'un, söyledi şu kanatlı sözleri:
"Konuk baba, uslu akıllı Penelopeia çağırır seni,
içini yer Telemakhos'un anası meraktan,
can atar kocasından bir haber almak için.
Görürse ki, doğruyu söylersin sen, tam gerçeği,
bir entariyle bir kaftan giydirecek sana,
sağlayacak en çok yoksun olduğun şeyleri,
sonra dileneceksin ekmeğini halk arasında,
dileyen verecek, doyuracaksın karnını."
Karşılık verdi çok çekmiş tanrısal Odysseus, dedi ki:
"Hemen söylemek isterdim, Eumaios, bütün gerçeği
uslu akıllı Penelopeia'ya, İkarios'un kızına,
iyi bilirim onun halini, çarpıldık aynı kadere,
ama korkarım kötü niyetli taliplerin kalabalığından,
taşkınlıkları, zorbalıkları yükselir demir göklere dek.
Demin gördün, evde dolaşırken ve bir kötülük etmezken,
nasıl vurdu beni, nasıl yaktı canımı,
o ara ne Telemakhos önledi onu, ne bir başkası.
Söyle şimdi sen Penelopeia'ya, sabretsin,
gün batıncaya dek beklesin olduğu yerde.
O zaman kocasından, dönüş gününden sorsun bana,
yeter ki ateşin yanına oturtsun beni,
çünkü üstüm başım paramparça, bilirsin sen de,
ilkin gelmiş sana sığınmış, sana yalvarmıştım."
Böyle dedi, Domuz Çobanı da ossaat döndü gitti.
Basar basmaz eşiğe, Penelopeia seslendi ona, dedi ki:
"Getirmedin mi onu, Eumaios, ne düşünür o serseri?
Buraya gelmekten bu kadar neden korkar,
başka bir şey mi var bu evde onu ürküten?
Ürkeklik de dilenciye bir yakışır ki hani."
Karşılık verdin, Çobanbaşı Eumaios, şöyle dedin ona:
"Tam gereğince konuşur, onun gibi düşünür kim olsa,
bu taşkın adamların kötülüğünden çekinir o.
Beklesin, der senin için, güneş batıncaya dek.
Sence de bu çok iyi, değil mi, Kraliçe,
konukla kalırsın baş başa, sorar öğrenirsin her şeyi."
Uslu akıllı Penelopeia ona karşılık verdi, dedi ki:
"Yabancı hiç de aptal değil, anlamış durumu:
Gerçekten ölümlü insanlar arasında hiç kimse

bunlar kadar taşkın olmaz, kötülük kurmaz."
Kraliçe böyle konuştu, tanrısal Çoban da döndü gene
taliplerin kalabalığına doğru yürüdü gitti,
başka hiçbir şey kalmamıştı söyleyecek.
Vardı Telemakhos'un yanına ve kimse duymasın diye
eğdi başını ona doğru, söyledi şu kanatlı sözleri:
"Domuzların oraya giderim ben, dostum,
onlara bakmaya, onlar bizim öz malımız,
sen burada kal ve her şeye göz kulak ol.
İlkin düşün kendi canını, bir şey gelmesin başına,
çünkü kötülük kurar sana bir sürü Akha,
Zeus vere, yok olsunlar, sana dokunmadan."
Aklı başında Telemakhos da karşılık verdi, dedi ki:
"Öyle olsun, amca, git haydi, akşam oldu,
ama yarın güzel kurbanlıklarla gel buraya.
Ölümsüzler ve ben, bakarız burdaki bütün işlere."
Böyle konuştu, Eumaios da oturdu cilalı iskemleye,
doyasıya yedi içti, doyurdu karnını,
sonra kalktı domuzların oraya gitmek için,
çıktı konaktan ve avludan, tuttu yolu.
Ötekiler şölende oyunlar ve ezgilerle eğleniyorlardı,
ve gün batıyor, karanlık çöküyordu.

On Sekizinci Bölüm

ODYSSEUS'LA İROS'UN GÜREŞİ

Derken bir dilenci çıkageldi, kentin dilencisi,
İthake'de dilenir, dolaşırdı kapı kapı,
oburluğuyla tanırdı onu tekmil halk,
durmadan yer içerdi, ama güçsüzdü çok,
yalnız bir iriliği vardı, yalnız boyu bosu.
Adı Arnaios'tu, ulu anası takmıştı doğduğunda bu adı ona,
ama İros diye çağırırdı onu bütün delikanlılar,
gönderildiği yere haberci İris gibi koşardı da ondan.
Girdi içeri bu adam, dışarı kovmak istedi Odysseus'u,
çıkıştı ona şu kanatlı sözlerle, dedi ki:
"Haydi, ihtiyar, durma, çekil git burdan,
yoksa şimdi tutar ayağından sürüklerim seni.
Herkes işaret eder bak, seni dışarı atayım diye,
ama utanırım, yakıştıramam ben kendime bunu,
haydi kalk git, gelmeyelim yumruk yumruğa."
Çok akıllı Odysseus ona yan yana baktı, dedi ki:
"Bir şey mi yaptım sana, tanrı belası, bir şey mi dedim,
herkes versin sana bol bol, gözüm yok,
işte yer var burada, bu eşikte, ikimize de,
başkalarının malını kıskanmak yakışmaz sana,
bir serseri dilenciye benzersin sen de benim gibi,
korkma, tanrılar aramızda dağıtırlar kısmetimizi,
kaldırayım deme elini, kafamı kızdırma sakın,
kan kustururum sana bu yaşlı halimle bile,
yarından sonra ben keyfini sürerim buranın,
sanmam gelesin bir daha Laertesoğlu Odysseus'un konağına."
Dilenci İros içerledi bu sözlere, dedi ki:
"Şu pis herife bak, amma da konuştu,
ocak başındaki kocakarılar gibi tıpkı,
dur hele, gösteririm sana şimdi,

iki elimle vurup sökeyim çenenden tekmil dişlerini,
ekine dalan domuza yapıldığı gibi, tüküreyim hepsini yere.
Haydi bakalım, kuşan da görsünler burdakiler
ne demekmiş kendinden genç biriyle savaşa kalkmak!"
İşte böyle, yüksek kapıların önünde, cilalı eşikte
çekişip duruyorlardı öfkeden yana yana.
Görünce onların kavga ettiğini Antinoos'un kutsal gücü,
seslendi taliplere, gülerek tatlı tatlı:
"Bugüne dek, arkadaşlar, burda böyle şey görülmemişti,
tanrı eşsiz bir eğlence getirdi bu eve:
İros bu yabancıyla yumruk yumruğa gelecek nerdeyse,
haydi durmayalım biz de, kışkırtalım onları."
Böyle dedi, hepsi de gülerek kalktılar ayağa,
paçavralara bürünmüş dilencilerin sardılar çevresini.
Aralarında Antinoos, Eupeithes'in oğlu, şöyle dedi:
"Bir sözüm var, yaman talipler, dinleyin beni:
Akşam yemeğine keçi kursakları ayırmıştık hani,
yağ ve kanla doldurmuş, ateşe koymuştuk,
hangisi üstün gelir kazanırsa savaşı
gitsin alsın onlardan istediğini,
bundan sonra da yalnız o katılsın şölenimize,
ve bir daha başka dilenciyi koymayalım aramıza."
Antinoos böyle dedi, bu söz taliplerin hoşuna gitti.
Çok akıllı Odysseus da düzenler kurup şöyle dedi:
"Genç bir adamla savaşması görülmüş şey mi, arkadaşlar,
yoksulluktan iki büklüm olmuş bir ihtiyarın?
Dayağı göze almaya beni şu körolası karın zorlar.
Siz hepiniz güçlü bir antla söz verin bana,
İros'a yardım için hiç kimse kaldırmayacak ağır elini,
amansızca vurup boyun eğdirmeyecek bana zorla."
Böyle dedi, hepsi onun istediği gibi ant içti.
Ant içip tamamladıktan sonra yeminlerini,
aralarında tanrısal güçlü Telemakhos söz aldı, dedi ki:
"Seni bu adamla dövüşmeye itiyorsa yaman gönlün,
korkma Akhaların hiçbirinden, yabancı,
çok insana karşı komalı sana el kaldıracak olana,
bana karşı komalı önce, seni konuklayana karşı,
sonra da beni destekleyen iki krala karşı komalı,
aklı başında olan Antinoos'la Eurymakhos'a."
Böyle konuştu, hepsi de onayladılar bu sözü.

O ara Odysseus kaldırıp sardı çaputlarını beli altına,
çıkardı ortaya güzel, iri bacaklarını,
geniş omuzları göründü, göğsü, güçlü kolları,
Athene yanında durmuş, güçlendirmişti erlerin güdücüsünü.
Bütün talipler, ağızları açık kalakaldılar,
biri döndü ötekine, şöyle dedi:
"Tamam, bitti İros, aradığı belayı buldu şimdi,
çaputların altından ne bacaklar çıkardı, ihtiyara bak."
Böyle dediler birbirlerine, İros'un ağzına geldi yüreği,
uşaklar soydular onu, getirdiler zorla,
korkudan kol ve bacaklarındaki etler titriyordu.
Antinoos böyle görünce onu, çıkıştı, dedi ki:
"Yoksulluktan bitkin düşmüş bir yaşlı adam önünde sen
madem bu kadar titreyecek, korkacaktın, koca öküz,
hiç doğmasaydın anandan, yaşamasaydın, daha iyiydi.
Bak sen diyeyim, gerçek olacak bu dediklerim:
Bu adam yenerse seni, üstün gelirse sana,
seni bir kara gemiye atıp karşı yakaya göndereceğim,
tekmil ölümlülerin en kötüsü Kral Ekhetos'un yanına,
amansız tuncuyla burnunu ve kulaklarını kesecek o senin,
erkekliğini koparıp atacak köpeklere, yedirecek çiğ çiğ."
Böyle konuşurken o, başladı İros daha çok titremeye.
Sürdüler onu ortaya, her ikisi de kaldırdılar kollarını.
O sıra çok çekmiş tanrısal Odysseus düşündü,
bir vuruşta canını alıp onu yere çalsın mıydı,
yoksa daha az vurup yere sermekle mi yetinsindi?
İkinci yol çok daha iyi göründü ona,
yavaş vurursa Akhalar anlamayacaktı kim olduğunu.
Elleri kalktı, İros, Odysseus'un sağ omzuna vurdu,
Odysseus da indirdi yumruğunu kulağının altına, boynuna,
kırıldı kemikleri, kızıl kan fışkırdı ağzından,
böğürerek yıkıldı tozun toprağın içine,
dişleri kenetli, yerde tepindi durdu.
Taşkın talipler kollarını kaldırıp güldüler katıla katıla.
Odysseus da tuttu İros'u ayağından, sürükledi dışarı,
götürdü onu dış kapıların önündeki avluya,
dayadı orda başını duvara, verdi eline değneğini,
ve yükseltip sesini, şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Şimdi otur bakalım burda, köpekleri, domuzları kov,
bir daha kalkışma yabancılara, dilencilere buyruk olmaya,

sonra gelir başına bundan çok daha beteri."
Böyle dedi ve pis heybesini attı omuzlarına,
bir paçavraydı bu, iple bağlı, delik deşik.
Sonra geldi oturdu gene eşiğe, öbürleri de girdiler içeri,
güldüler tatlı tatlı ve kutladılar onu şu sözlerle:
"Hem Zeus, hem öbür bütün ölümsüzler, ey yabancı,
getirsinler yerine ne dilersen, ne isterse gönlün,
kurtardın bizi sen bu doymak bilmez heriften,
dolaşamaz artık halkın arasında, boylar karşı yakayı,
gider tekmil ölümlülerin en kötüsü Kral Ekhetos'un oraya."
Böyle dediler, tanrısal Odysseus da sevindi bu dileğe.
Antinoos bir kocaman kursak koydu önüne, yağ ve kan dolu,
Amphinomos da iki ekmek seçti getirdi sepetten,
ve altın tasını kaldırdı onun onuruna, dedi ki:
"Sağ olasın, konuk baba, bahtın açık olsun,
dilerim, tezelden kurtulasın bu yoksulluktan."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Gerçekten çok akıllı görünürsün sen bana, Amphinomos,
Dulikhionlu Nisos'un oğlu olduğun nasıl da belli.
Ününü, varlıklı bir adam olduğunu duymuştum onun.
Madem aklın başında, madem ondan doğdun,
şu diyeceklerimi iyice kafana koy:
Yeryüzünde yürüyen ve soluk alan yaratıklar arasında
insandan daha güçsüz bir yaratık beslemez ana toprak.
Tanrılar ona sağlığını ve mutluluğunu bağışlar,
o da, artık benim başıma hiçbir dert gelmez, der,
ama mutlu tanrılar ona acılardan pay verince de,
dayanamaz, nedir der, bu benim başıma gelen,
oysa şu yeryüzünde yaşayan insanların kafasındaki ne,
insanların, tanrıların babası Zeus her gün ne koyarsa o.
İnsanlar arasında ben de mutlu sayılırdım bir zamanlar,
ama gücüme güvendim, delilikler yaptım akla gelmedik,
üstelik hem babama güvendim, hem kardeşlerime.
İşte bu yüzden, doğruluktan hiç ayrılmamalı, derim,
tanrılar ne verirse şükretmeli ses çıkarmadan.
Şu taliplere bak, yaptıkları ne kötü şeyler:
Bir adamın mallarını yer, karısına saygısızlık ederler,
ama bence, o adam dostlarından ve baba toprağından
uzun zaman uzak kalmayacak, çok yakında olmalı.
Keşke bir tanrı seni evine götürse de karşılaşmasanız,

sevgili baba toprağına döndüğü zaman o adam.
Bu konağın içine girmeyegörsün bi kere o,
taliplerle kozunu paylaşmaz kan dökmeden."
Böyle dedi, bal gibi şaraptan tanrılara sundu ve içti,
sonra da verdi tası erlerin güdücüsüne.
Amphinomos yerine döndü, kaygılıydı yüreği,
başını sallıyor, gönlü kötü şeyler tasarlıyordu,
anma gene de kurtulamayacaktı ölümden,
Athene onu Telemakhos'un kargısına bağlamıştı bir kere.
Gitti oturdu az önce ayrıldığı tahtın üstüne.
Gök gözlü Tanrıça Athene o sıra
İkarios'un kızı uslu akıllı Penelopeia'nın aklına koydu,
taliplere görünüp, gönüllerini alevlendirmesini,
böylece kocası ve oğlu ona daha çok saygı besleyecekti.
Gülmeye zorladı Penelopeia kendini ve kâhya kadına dedi ki:
"Bilirsin, Eurynome, oldum olası çok tiksinirim onlardan,
ama tam şu sıra onlara görünmek istedi canım.
Bir çift söz söylemek isterdim oğluma da,
bu azgın heriflere karışmasın bu kadar,
şimdi yüzüne gülerler, ama arkadan kötülük kurarlar."
Kâhya kadın Eurynome de karşılık verdi, dedi ki:
"Doğru bu dediklerin, kızım, çok doğru,
hadi git konuş bunları oğlunla, bir şeyi saklama ondan,
ama yüzünü yıka önce, allık sür yanaklarına,
ağlamaktan yüzün gözün şiş, böyle çıkma,
çünkü süresiz yas tutmak çok kötü şey.
Bıyıkları terlemiş oğlunun, olmuş delikanlı,
ah o yaşa bir gelse, derdin ya hani."
Uslu akıllı Penelopeia da karşılık verdi, dedi ki:
"Beni sevdiğinden söylersin, bilirim Eurynome, ama bırak,
yüzümü yıkayacak, allık süreceğim de ne olacak.
Olympos'ta oturan tanrılar benim güzelliğimi
kocam tez giden gemilere bindiği gün yok ettilerdi.
Şimdi sen bana Autonoe'yle Hippodameia'yı gönder,
gelsinler, benimle birlikte onlar da insinler büyük sofaya,
utanırım ben erkekler arasına tek başıma girmekten."
İhtiyar kadın da gitti evin öbür köşesine,
çağırdı hizmetçileri, haydi tez gelin, dedi.
Ama başka şeyler düşündü gök gözlü Tanrıça Athene,
döküverdi İkarios kızının gözlerine tatlı uykuyu:

Olduğu yerde gevşedi Penelopeia'nın tekmil bedeni,
başı arkaya kaydı ve daldı tatlı uykuya.
O ara Tanrıça ona ölümsüz armağanlar bağışladı,
Akhalar yüzüne bakmaya doyamasınlar diye:
Önce sildi o güzellik özsuyuyla güzelim yüzünü,
Kharitlerin iç açan korolarına katıldığı zamanlar
güzel çelenkli Kıbrıs tanrıçası sürerdi onu,
tanrıçayı daha iri gösterirdi bu özsu, daha boylu,
ve gösterirdi tenini fildişi tozundan daha ak.
Ulu tanrıça bu işleri gördü ve yok oldu gitti,
ak kollu hizmetçiler de, çağrıya uyup çıkageldiler,
Penelopeia da uyandı tatlı uykudan,
yanaklarını elleriyle uva uva konuştu, dedi ki:
"İçim geçmiş üzüntüden, uyumuşum tatlı tatlı,
keşke böyle bir ölüm bağışlasa bana Artemis, şuracıkta,
neye yarar ağlayan bir yürekle böyle yaşamak,
böyle özleye özleye sevgili kocamı,
var mı Akhalar arasında onun gibi güçlü ve erdemli?"
Böyle dedi ve apaydınlık katından inmeye koyuldu,
yalnız değildi, iki hizmetçi geliyordu ardından.
Çıkar çıkmaz tanrısal kadın, taliplerin karşısına,
sağlam yapılı kapının pervazları altında durdu
ve örttü yanaklarını parlak yaşmağıyla,
hizmetçiler de iki yanında durup ayakta beklediler,
tekmil talipler eridi bitti, gönülleri büyülendi,
hepsi can atıyordu onunla yatmaya.
Penelopeia da seslendi sevgili oğlu Telemakhos'a, dedi ki:
"Aklın, düşüncen hiç yerinde değil, Telemakhos,
çok daha iyi düşünürdün sen çocukken,
oysa şimdi büyüdün, vardın delikanlılık çağına,
herkes boyuna bosuna bakar ve güzelliğine,
bu, derler, mutlu bir adamın oğlu olsa gerek,
ama ne aklın işe yarar senin, ne düşüncen,
duyduğuma göre, çok şeyler dönmüş konakta:
Horlanmış bu yabancı, sense çıkarmamışsın sesini.
Konağımıza sığınan bir garip adamcağız
böyle karşılanırsa neye varır sonumuz?
İnsanlar arasında sana bu tam bir yüzkarası."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Beni azarlaman gitmez gücüme, anacığım,

ben aklımla ve gönlümle düşünür, anlarım her şeyi,
artık çocuk değilim, ayırırım iyiyi kötüden,
ama düşündüklerimin hepsini gerçekleştiremem,
buraya yerleşmiş kötü düşünceli kişiler
beni şaşırtıp çelerler aklımı, kimse destek olmaz bana.
Ama bitmedi bunların kavgası taliplerin gönlünce,
gücüyle üstün geldi İros'a yabancı adam.
Zeus Baba, Athene ve Apollon, ne olur bir isteseler,
bizim evlerimize yerleşmiş şu talipler de şimdi
bir güzel dayak yeseler, alt edilseler,
kimi avluda, kimi evin içinde sallasalar başlarını,
hepsi elden ayaktan çözülseler,
bak İros dış avlu kapısında çökmüş nasıl,
başını bir sarhoş gibi sallar durur,
artık doğrulamaz ayakları üstünde, dönemez evine,
işte öylesine tutmaz oldu eli ayağı."

Aralarında böyle konuştuktan sonra ana-oğul,
Eurymakhos şu sözlerle seslendi Penelopeia'ya:
"Uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı,
ya Argos'taki tekmil Akhalar seni görseydi,
daha bir sürü talip gelir yerleşirdi evinize,
şölen yaparlardı şafak sökünceye dek,
çünkü sen çok üstünsün bütün kadınlardan
boyun bosun, güzelliğin ve dengeli aklınla."

Uslu akıllı Penelopeia ona karşılık verdi, dedi ki:
"Ölümsüzler benim yüzümün, bedenimin güzelliğini daha o zaman
Argoslular İlyon'a, sefere çıkarken yok ettilerdi,
gidenler içinde Odysseus vardı, benim kocam.
Ah, bir dönseydi o, korusaydı canımı benim,
o zaman ünüm daha büyük olurdu, daha güzel;
şimdi kıvranır dururum acılar içinde,
bir tanrı başıma öyle çok dert yağdırdı ki.
O tam ayrılmak üzereyken baba toprağından,
tuttu sağ elimi bileğimden, bana dedi ki:
-Hiç sanmam, karıcığım, güzel dizlikli Akhalar
hep birden dönebilsinler Troya'dan sağ salim:
Çok iyi savaşan adamlarmış Troyalılar,
iyi kargı atarlarmış, iyi gererlermiş yayı,
binerlermiş tez giden ayaklı atlara,
eşit kavgada azgın savaşı o atlarmış kazandıran.

Tanrı beni yurduma geri gönderir mi, bilmem,
yoksa orda, Troya'da ölmek midir kaderim?
Senin omuzlarında kalacak bütün yük.
Anama babama göz kulak ol, onlara iyi bak,
şimdikinden daha iyi bak, çünkü ben yokum artık.
Bekle oğlunun yanaklarında sakal bitene dek,
sonra kimi seçerse gönlün ona var, ayrıl bu evden.–
Böyle dediydi o, şimdi hep gerçek oluyor bu dedikleri,
belalı bir gün gelecek, çatacağım yeni bir evliliğe,
Zeus mutluluktan yoksun etti beni, yok olacağım.
Ama şu adamların törelere uymamaları yok mu,
işte beni asıl çileden çıkaran bu,
talip olunca soylu bir kadına, varlıklı bir adamın kızına,
ilkin birbirleriyle yarışırlar, sonra da konağa
sığırlar ve semiz koyunlar getirirlerdi bir sürü,
kızın yakınlarına şölenler ve parlak armağanlar verirlerdi,
böyle tüketilmezdi elâlemin malı uluorta."

Böyle konuştu, çok çekmiş tanrısal Odysseus da sevindi;
armağan koparmaya çalışıyor ve büyülüyordu Penelopeia
bal gibi tatlı sözlerle onların yüreklerini,
ama aklından başka şeyler geçirmedeydi.
Karşılık verdi Antinoos, Eupeithes'in oğlu, dedi ki:
"Uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı,
Akhalar diledikleri armağanları getirecekler buraya,
kabul et sen de, doğru değil verileni geri çevirmek,
ama sen aramızdan seçeceğin bir Akhayla evlenmeden
biz ne topraklarımıza döneriz, ne de başka yere."

Antinoos böyle dedi, bu söz hoşuna gitti ordakilerin,
herkes ulağını gönderdi armağanlar getirsin diye.
Antinoos'a kocaman bir yaşmak geldi,
pırıl pırıl işlenmiş çok güzel bir yaşınaktı bu,
altından kopçası vardı tam on iki tane,
ustalıkla kıvrılmış halkalarla iliştiriliydiler.
Eurymakhos'a da bir gerdanlık geldi, iyi işlenmiş,
altındandı, kehribarla bezenmiş, güneş gibiydi.
İki uşağı küpeler getirdi Eurydamas'a,
üç inciyle bezenmiştiler, dut tanesi kadar,
pırıl pırıl parlıyorlardı, aman ne güzeldiler.
Bir de Peisandros'a, Kral Polyktor'un oğluna
bir gerdanlık geldi, güzel mi güzel bir parça.

İşte böyle armağanlar sundular, her biri başka güzel.
Sonra tanrısal kadın çıktı gene üst kata,
güzelim armağanları hizmetçiler taşıyordu yanında.
Ötekilerse, döndüler oyunlara ve büyüleyici ezgilere,
keyfederek beklediler akşamın gelmesini,
böylece eğlenirlerken onlar, geldi çöktü kara gece.
Ossaat diktiler sofaya üç büyük çırağı yeri,
çevrelerine çam dalları yerleştirdiler, kupkuru ve sakızlı,
çok olmuştu bunlar ağaçtan kopalı, tunç baltayla yeni yarılmıştılar,
onlara çıralar da kattılar çok çekmiş Odysseus'un hizmetçileri,
ve sonra gelip tutuşturdular onları sırayla.
O ara seslendi çok kurnaz Odysseus, Zeus'tan doğma dedi ki:
"Gurbetteki bir efendinin, Odysseus'un hizmetçileri,
çıkın yukarı, saygıdeğer Kraliçe'nin oraya,
çevirin iğlerinizi onun yanında, oyalayın onu,
kalın kadınlar katında, orda tarayın yünleri,
bütün bu çırağıların ışığına ben bakarım,
beklemek isterlerse güzel tatlı Şafağı,
yenemez beni onlar, dayanıklıyımdır çok."
Böyle dedi, hizmetçiler de baktılar birbirlerine, gülüştüler:
Güzel yanaklı Melantho çok fena çıkıştı ona,
Dolios'un kızıydı, ama Penelopeia büyütmüştü onu,
kendi kızı gibi bakmış, ne isterse vermiş, şımartmıştı,
ama Penelopeia'ya şu kadarcık acımazdı yüreğinde,
Eurymakhos'la sevişip yatmaktı onun işi gücü.
İşte bu kadın seslendi Odysseus'a söve söve, dedi ki:
"Aklını mı oynattın yoksa sen, pis yabancı?
Burada yiğitler arasında hiç sıkılmadan gevezelik edeceğine,
git bir nalbant dükkânı bul ya da bir han, yat bir köşesinde,
korku yok mu sende hiç, aklını şarap mı bulandırdı,
yoksa hep bu kafayla mı konuşursun, böyle uluorta?
Neden kendinden geçtin, şu serseri İros'u yendin diye mi?
Ya daha yürekli bir başka İros dikilirse karşına,
ya güçlü yumruklarıyla kırarsa kafanı,
atarsa seni kapı dışarı, kan revan içinde!"
Çok akıllı Odysseus baktı onlara yan yan, dedi ki:
"Anlatırım ne dediğini şimdi gider Telemakhos'a,
gelir buraya, köpek, kıtır kıtır keser seni!"
Böyle konuştu o, kadınlar da sahi sandılar,

başladılar evin içinde oraya buraya kaçışmaya,
korkudan dizlerinin bağı çözülmüştü hepsinin.
Odysseus da ışık saçan çırağıların yanında durup
yokladı onları ayrı ayrı, yüreği ata ata,
bir şeyler tasarlıyordu, gerçekleşmesi gerekli.
Ama Athene azgın talipleri durmadan kışkırtıyordu,
vazgeçmesinler istiyordu Odysseus'u horlamaktan,
acı adamakıllı otursun istiyordu Laertesoğlu'nun yüreğine.
Aralarında Eurymakhos, Polybos'un oğlu, başladı söze,
şöyle alay etti Odysseus'la ve herkesi bir gülme tuttu:
"Çok ünlü Kraliçe'nin talipleri, dinleyin beni,
dinleyin bakın ne buyurur yüreğim bana:
boşuna değil bu adamın buraya gelmesi, bunda bir iş var,
nasıl da parıldar kafası, bir çırağı gibi,
üstünde tek kıl yok, baksanıza, damdazlak."
Sonra döndü kentler yıkan Odysseus'a, dedi ki:
"Yanımda çalışır mısın, yabancı iş vereyim sana,
adanın öbür ucunda, tarlalarımda, iyi gündelikle,
taş toplarsın, büyük ağaçlar dikersin orada.
Bütün bir yıl ekmeğini sağlarım senin,
giyimini sağlarım, çarığını veririm ayaklarının altına.
Ama sen böyle tembel durmaya alışmışsın, böyle miskin,
işe koyulmak istemezsin, dilenmek gider hoşuna,
doymak bilmez kursağını bu yolla doyurmak gelir işine."
Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Hani nerde, Eurymakhos, bir yarışa çıksak seninle,
yaz gününde, günler alabildiğine uzunken,
çayıra salsalar bizi, benim elimde iyi kıvrılmış orağım,
senin elinde de tıpkısı bir orak, girişsek işe,
çalışsak aç susuz, bütün gün, otlar bitene dek.
Öküzler sürsem, bana versen en iyilerinden,
karınları yeşil yemle doymuş, iki kocaman kızıl öküz,
ikisi de bir yaşta, bir güçte ve ikisi de kabına sığmaz,
bir de dört dönüm toprağım olsa benim,
sabah dalsa çıksa toprağa, dalsa çıksa,
görürdün nasıl dümdüz dizerdim kesekleri iki yana.
Bir de bugün tutup bir savaş kopartsa Kronosoğlu,
yeter ki bir kalkanım olsun, iki de kargım,
bir de şakaklarıma iyi oturan bir tolgam olsun,
en ön sıralarda savaşır görecektin o zaman beni,

kursağırından falan söz edip alamazdın alaya.
Ama çok sayısız bir yürek var sende, ve de katı,
neden böyle büyük ve güçlü görürsün kendini,
bir avuç cılız insan arasındasın da ondan,
bir gelse Odysseus, baba toprağına bir varsa,
kapıya doğru gerisin geri dönerdin ossaat,
kapı ne kadar geniş olursa olsun, gene de
dar gelirdi dışarı kaçmak isteyen ayağına senin."
Böyle dedi, Eurymakhos da bu sözlere çok içerledi,
yan yan baktı ona ve söyledi şu kanatlı sözleri:
"Vay miskin vay, başına bir bela yağdırayım da gör,
utanmadan böyle nasıl konuşursun bunca yiğit arasında,
hiç korku bilmez misin sen, sarhoş musun ne,
yoksa hep bu kafada mı konuşursun böyle uluorta,
İros serserisini yendin diye mi yoksa bu cakan?"
Böyle dedi, bir tokmak aldı eline, fırlattı attı,
Odysseus birden çömeldi dizlerine Dulikhionlu Amphinomos'un,
tokmak gitti çarptı şarap dağıtanın sağ eline,
testi yere düştü adamın elinden ve çınladı,
adam da inleyerek devrildi tozun toprağın içine.
Talipler gölge düşmüş büyük sofada gürültüye başladılar,
her biri döndü yanındakine, şöyle dedi:
"Başka yerlerde sürünseydi keşke bu yabancı, gelmeseydi buraya,
oralarda geberseydi, bu gürültü patırtı da olmasaydı!
Değer mi şu sıra dilenciler için kavga etmeye?
Karıştı ortalık, tadı kalmadı güzelim şölenin."
Onlara şöyle dedi Telemakhos'un kutsal gücü:
"Ne o, aklınızı mı kaçırdınız, deliler,
yemekten içmekten kesildi gönlünüz, tamam,
yoksa bir tanrı mı sizi böyle kışkırtan?
İyi şölen yaptınız, gidebilirsiniz isterseniz evinize,
ters anlamayın, kovmak istemem ben kimseyi."
Telemakhos böyle konuştu, hepsi dişleriyle dudaklarını ısırdı,
Telemakhos'un bu kadar erkekçe konuşmasına şaşmışlardı.
Aralarında Amphinomos söz aldı ve konuştu,
oğluydu o ünlü Nisos'un, dedesi de Kral Aretes'ti:
"Doğru bir söz dendi mi, dostlar, gücenme yok,
hiç yakışık almaz düşmanca karşılık vermek bu söze,

ne bu yabancıyı dövün, ne de bir başkasını,
tanrısal Odysseus'un evindeki uşaklardan birini.
Haydi, şarap dağıtan taslarımızı doldursun,
sunalım tanrılara ve gidelim yatalım evlerimizde.
Yabancıyı da bırakalım konağında Odysseus'un.
madem evine konuk geldi, Telemakhos baksın ona."
Böyle konuştu, bu sözler herkesin hoşuna gitti,
yiğit haberci Mulios, sağrakta şarap kardı,
Dulikhionluydu o ve hizmetindeydi Amphinomos'un.
Sonra geldi dağıttı herkese sırayla.
Tanrılara pay verdiler ve içtiler bal gibi şarabı,
sunularını yapıp kendileri de içtikten sonra kana kana,
yola çıkıp her biri kendi evine yatmaya gitti.

On Dokuzuncu Bölüm

ODYSSEUS'LA PENELOPEİA'NIN GÖRÜŞMESİ – AYAK YIKAMA SAHNESİ

Tanrısal Odysseus büyük sofada kalakaldı böylece,
Athene'nin yardımıyla taliplere ölüm kura kura,
sonra da söyledi Telemakhos'a şu kanatlı sözleri:
"Bütün savaş silahlarını, Telemakhos, içeri götürmeli,
oyalamalı o herifleri de yumuşak sözlerle,
isterlerse silahları, sorarlarsa nerde diye,
dumandan kurtardım onları, dersin,
artık, dersin, Odysseus'un giderken bıraktığı silahlara benzemezler,
paslanıp bozulmuşlar, dersin, ocaktan tüten dumanlarla.
Kronosoğlu aklıma bir de şu önemli düşünceyi koydu:
Bir gün sarhoş olup kavgaya tutuşmayasınız sakın,
yaralayıp birbirinizi leke sürmeyesiniz şölenimize, onurumuza,
çünkü erkeği durup dururken çağırır demir."
Böyle dedi, Telemakhos da dinledi sevgili babasının sözünü,
çağırdı Eurykleia'yı, sütninesini, dedi ki:
"Ben babamın silahlarını hazne odasına yerleştirene dek
sen git, nine, kadınları odalarında oyala,
duman götürdü parlaklığını bu canım silahların,
ben ufaktım babam giderken, bakımsız kaldılar çok,
bari onları şimdi koruyayım ocağın dumanından."
Ona şöyle karşılık verdi Eurykleia, sevgili ninesi:
"Ah bir de şunu akıl etsen, bir yolunu bulsan, yavrum,
evine göz kulak olsan, mallarına sahip çıksan.
Hadi git, ama kim ışık tutacak yanında sana?
İsteseydin aydınlatırdı hizmetçiler yolunu."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Bu dilenci tutacak, bakınam uzaktan gelmesine,
bırakmam hiçbir iş yapmadan yesin ekmeğimi."
Telemakhos böyle dedi, kanatsız kaldı kadının sözü,

kapatıverdi kapılarını güzel döşeli yatak odalarının.
Hemen işe giriştiler Odysseus'la parlak oğlu:
Taşıdılar tolgaları, göbekli kalkanları ve sivri kargıları,
yanı başlarında Pallas Athene, elinde altın bir kandil,
en güzel ışığı saçıyordu çevrelerine.
Telemakhos şöyle seslendi babasına birdenbire:
"Neler görürüm şurda, baba, ne şaşılacak şeyler:
Konağın duvarları ve kirişleri bak ne güzel,
çam merteklere bak ve yükselen direklere,
nasıl pırıl pırıllar, tutuşmuş gibi ateşte,
sanki içerde, engin gökte oturanlardan biri var."
    Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Kendine sakla düşündüğünü, sus, bir şey de sorma,
töresi böyle Olympos'ta oturan tanrıların.
Hadi sen git yat, ben kalacağım burada,
bir daha deneyeceğim hizmetçileri ve ananı.
Sanırım ağlaya sızlaya her şeyi soracak o bana."
    Odysseus böyle konuştu, Telemakhos da çıktı sofadan,
gitti yatak odasına çırağıların ışığı altında,
hep orda yatardı o, gelince tatlı uykusu,
orada yattı gene ve bekledi tanrısal Şafağı.
    Büyük sofada kalmıştı tanrısal Odysseus tek başına.
Athene'nin yardımıyla taliplere ölümler kuruyordu.
Bu ara uslu akıllı Penelopeia çıktı kadınlar katından,
yalnız değildi, iki hizmetçisi vardı yanında,
hizmetçiler bir koltuk koydular ateşin önüne, o da oturdu.
Fildişi ve gümüş kakmalıydı bu koltuk,
bir zamanlar usta İkmalios yapmıştı onu,
altında bir tokmak vardı, ayak dayamak için,
koltuğa yapışıktı ve örtülüydü kalın bir postla.
İşte bu koltuğa oturdu uslu akıllı Penelopeia,
güzel kollu hizmetçileri de taşıdılar büyük sofadan dışarı
artan ekmekleri ve taşkın adamların boş şarap taslarını,
sonra çırağıların altındaki korları yere döktüler,
ve sonra, aydınlanıp ısıtsın diye, beslediler onları kuru odunla.
Bu ara Melantho, ikinci kez çıkıştı Odysseus'a:
"Niyetin ne, yabancı, bütün gece bizi tedirgin etmek mi?
Kadınları mı gözetleyeceksin dolanıp evin içinde?
Haydi defol git burdan, pis herif, yeter tıkındığın,
yoksa yanmış odunu yersin kafana, dışarda bulursun kendini."

Çok akıllı Odysseus yan yan baktı ona, dedi ki:
"Ne diye varırsın üstüme, deli kız, öfkeli yürekle?
Kirli ve eski paçavralar içinde kapı kapı dilenirim diye mi?
Yoksulluk zorlar beni buna, elimde değil ne yapayım,
yersiz yurtsuz dolanıp dilenen insanların kaderi bu.
Bir zamanlar insanlar arasında evim vardı benim de,
varlıklı ve mutluydum, verirdim dilenenlere bol keseden,
sormazdım kimdir, nerden gelir, yalnız bakardım neye muhtaç,
binlerce uşağım vardı, türlü türlü mallarım,
insanı mutlu eden, iyi yaşatan, ünlü kılan,
ama her şey altüst oldu bir gün Kronosoğlu'nun gönlüyle.
Belki sen de ortada yüzüstü kalırsın bir gün, kadın,
sana hizmetçiler arasında üstünlük veren güzelliğin gider bir gün,
bakarsın kızar hanımın, cezalandırır seni,
ya da bir gün bakarsın Odysseus geri döner, umut bu,
hadi diyelim bir daha dönmez o, diyelim öldü,
ama oğlu sağ, Telemakhos, Apollon'un yetiştirdiği,
konakta kadınların taşkınlığı kaçmaz onun gözünden,
çocuk değil artık Telemakhos, büyüdü."
Böyle dedi uslu akıllı Penelopeia da dinledi onu,
ve sonra payladı hizmetçisini ağır sözlerle, dedi ki:
"Haberim var senin pisliklerinden, utanmaz, arsız köpek,
başınla ödeyeceksin bu yaptıklarını bir gün,
biliyordun her şeyi, ağzımdan duymuştun kendin,
bu yabancıyla büyük sofada görüşmek isterim, demiştim,
kocamı soracağım ona, sabrım taştı artık."
Böyle dedi ve kâhya kadın Eurynome'ye seslendi:
"Bir koltuk getir, Eurynome, üstüne postlar ser,
otursun konuğumuz, hem söylesin, hem dinlesin,
çünkü soracağım çok şey var ona."
Böyle konuştu, kâhya kadın da isteneni çabucak yaptı,
iyi cilalı bir koltuk getirdi ve postlar attı üstüne.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus da geldi oturdu.
İlkin uslu akıllı Penelopeia başladı söze, dedi ki:
"En önce şunu sormak isterim sana, konuğum,
adın ne, nereli ve kimlerdensin, anan baban kim?"
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Kınayamaz seni hiçbir ölümlü, ey kadın,
bu uçsuz bucaksız toprak üzerinde,
engin göklere dek yükselir senin ünün,

anılırsın her yerde kusursuz bir kral gibi,
tanrılardan korkar da hani, kalabalık, soylu bir halkı
doğruluk töresince yönetir hiç şaşmadan,
buğday ve arpa getirir yurdunda ona kara toprak,
ağaçlar yemişle dolar, sürüler durmadan ürer, bol balık verir deniz,
öyle iyidir ki yönetici, yaşar buyruğunda halk bey gibi.
Sor şimdi sen bana kendi evinde ne istersen,
ama soyumu, baba toprağıını sakın sorma bana,
tazelenir anılarım, dolar yüreğime daha çok acı,
inilder dururum, hiç iyi olmaz bu da,
yakışık almaz ağlayıp sızlanmak, dövünmek yabancı bir evde
ve de oturup yas tutmak uyku durak bilmeden.
Sonra kınar beni hizmetçilerinden biri, ya da sen kınarsın,
şarapla ağırlaştı, dersiniz bunun yüreği, gözyaşları bundan."
Karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Ölümsüzler yok ettilerdi, ey yabancı,
güzellikte, boyda bosta üstünlüğümü benim,
yola çıktığı vakit Argoslular İlyon'a doğru,
Odysseus da vardı onların arasında, benim kocam.
Ah bir dönseydi o, korusaydı benim canımı,
o zaman ünüm daha büyük olurdu, daha güzel,
kıvranır dururum şimdi acılar içinde,
bir tanrı başıma öyle çok dert yağdırdı ki:
Ne kadar soylu kişi varsa adalarda,
Dulikhion'da, Same'de, ormanlı Zakynthos'ta,
ne kadar sözü geçer adam varsa İthake'de,
hepsi taliptirler bana, sömürürler varımı yoğumu.
Hiçbir yararım dokunmaz bu yüzden konuklara ve yalvarıcılara,
halka hizmet eden habercilere bu yüzden dokunmaz hiçbir yararım,
yiyip kemiririm yüreğimi özleye özleye Odysseus'u.
Onlar isterler çabuk düğün olsun, bense düzenler yaparım bir sürü:
Tanrı bir bez dokumayı kodu aklıma ilkin,
kocaman bir tezgâh kurmuştum odamda,
arşın arşın bez dokuyordum habire,
taliplere de şöyle laf ediyordum arada bir:
–Delikanlılar, madem tanrısal Odysseus öldü,
çaresiz varacağım içinizden birine,
ama ne olur, bekleyin bir parça daha,

bitsin şu dokuma, boşa gitmesin bunca iplik,
bir kefen dokuyorum yiğit Laertes'e,
gün gelir de, ölüm onu yere sererse upuzun,
mezara kefensiz yatarsa o varlıklı adam,
Akhalı kadınlar ne der sonra bana.–
Böyle derdim, kanardı bu sözlere taşkın yürekleri.
Oysa ben, gündüzleri dokuduğum koca bezi
bir çırağı önünde sökerdim geceleri.
Kandırdım onları işte böyle tam üç yıl,
ama dördüncü yıl başlayıp çatınca ilk yaz,
aylar geçip de getirince uzun günleri,
bir hizmetçim, saygısız bir köpek, duyurur onlara bunu,
geldiler yakaladılar beni, bağırdılar çağırdılar.
Bitirdim ben de dokumayı istemeye istemeye, zorla.
Başka bir düzen bulamam artık, evlenmezsem olmaz,
anam babam da baskı yapar durur evleneyim diye,
köpürür durur oğlum, sömürürler diye malı mülkü,
artık adam oldu o, aklı erer her şeye,
ün bağışlasın Zeus, geldi ev bark yönetecek yaşa.
Neyse, bu böyle, hadi şimdi söyle bakalım bana soyunu,
elbet değilsin masallardaki gibi, meşeden ya da kayadan doğma."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Ey saygıdeğer karısı Laertesoğlu Odysseus'un,
vazgeçmezsin demek benim soyumu sorup araştırmaktan?
Söyleyeyim, ama bil ki çok acı katacaksın acılarıma,
kaderi budur yurdundan bunca zaman uzak kalan adamın,
ölümlülerin bunca kentini acılar çekerek gezen adamın budur kaderi.
Bana sorduklarına gene de karşılık vereyim bir bir:
Girit denen bir toprak var şarap rengi denizin ortasında,
denizle çevrilidir, güzeldir ve semiz,
çok insan var içinde, sayamazsın, doksan tane de kenti.
Karışmıştır burada bir dil öbür dile:
Akhalar var, ulu yürekli Eteokretler, Kydonlar bir de,
üç boya ayrılan Dorlar ve tanrısal Pelasglar.
Adada Knossos adında bir kent var, kocaman,
kralları Minos'tur, ulu Zeus'un dokuz yılda bir danışmanı,
babasıdır o benim babamın, ulu canlı Deukalion'un.
Deukalion beni ve Kral İdomeneus'u getirdi dünyaya,
İdomeneus bindi kıvrak burunlu gemilere bir gün

gitti İlyon'a, Atreusoğullarıyla birlikte.
Aithon'dur benim adım, daha küçüğüm İdomeneus'tan,
o hem daha yaşlıydı, hem de güçlüydü benden.
İşte orada gördüydüm ben Odysseus'u,
orada verdiydim konukluk armağanlarını ona.
Troya yolunda Maleia Burnu'nu geçerken, yellerin azgın gücü
onu karadan çok uzağa atmıştı, Girit'e doğru,
sığınmıştı Eileithuie Mağarası'nın bulunduğu Amnisos'a,
tehlikeli koylara girmiş, güç bela kurtulmuştu fırtınadan.
Hemen kente doğru çıkıp başlamıştı İdomeneus'u aramaya,
eski konuğuymuş onun İdomeneus ve çok saydığı bir dostu.
Oysa İdomeneus'un Troya'ya doğru yola çıktığından bu yana
şafak on kez ya da on bir kez görünmüştü.
Kendi evime götürdüm ben onu, konukladım bir güzel,
töresince ağırladım, her şey boldu çünkü evimde,
çok şey verdim ona ve arkadaşlarına, diledikleri kadar,
halktan aldığım unu verdim, kızıl ışınlı şarabı,
kurban kesmek için sığırlar verdim bir sürü.
On iki gün kaldı tanrısal Akhalar orada,
alıkoyuyordu onları azgın bir poyraz yeli,
uğursuz bir cin kışkırtmıştı, aman vermiyordu karada bile.
On üçüncü günü rüzgâr dindi ve denize açıldılar."
Böyle anlattı, anlattıkları bayağı gerçeğe benziyordu.
Onu dinlerken Penelopeia'nın yaşlar akıyordu gözünden,
teni eriyordu, dağ doruklarında eriyen kar gibi,
Zephyros'un yığdığı bu karları Euros eritir de hani,
ırmaklar dolar eriyen karların sularıyla,
gözyaşı döktükçe güzel yanakları öyle eriyordu.
Karşısında duran kocasına ağlıyordu Penelopeia,
Odysseus da karısına bakıyor, yüreği paralanıyordu.
Ama sanki boynuzdan ya da demirdendi gözleri onun,
gözkapakları altında hiç titremiyorlardı:
Düzeni uğruna gözyaşlarını tutuyordu o.
Penelopeia ağlayıp sızladıktan sonra kana kana,
gene başladı Odysseus'la konuşmaya, ona dedi ki:
"Şimdi de seni sınamak gerekir sanırım, yabancı,
bakalım doğru mu dediğin, orda konağında sen
tanrıya denk arkadaşlarıyla konukladın mı kocamı:
Söyle bana, ne vardı sırtında, kendisi nasıldı,
ve ardından gelen arkadaşları kimlerdiler?"

Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Bunca zaman geçti, ey kadın, bunu söylemek zor,
Odysseus yurdumuza geleli ve ordan ayrılalı yirmi yıl var,
ama gene de aklımda nasıl kaldıysa anlatayım sana:
Bir kaftan giymişti erguvan renginde, yünlü,
iki katlıydı ve tutturulmuştu iki gözlü bir altın tokayla,
toka nakışlarla bezenmişti ve çok güzeldi bu nakışlar:
Tutuyordu ön ayaklarıyla bir köpek, benekli bir geyik yavrusu,
geyik çırpınıyor, köpek havlıyordu durmadan,
nasıl da bakardı herkes bu iki altın hayvana şaşarak,
köpek geyiği kıskıvrak yakalamış boğuyordu,
geyikse ayaklarıyla çırpınıp bakıyordu kurtulmaya.
Bir de gömlek ilişmişti gözüme parlak teni üstünde,
incecikti, kurumuş bir soğanın zarı gibi,
ve bir güneş ışını kadar da parlak.
Kadınlar üşüşüp üşüşüp bakıyorlardı ona.
Bir şey daha diyeyim, tut aklında iyicene:
Odysseus bu giysileri yurdundan mı getirmişti, bilmem,
yoksa bir arkadaşı mı vermişti yolda, yoksa bir konuğu mu,
çünkü dostları çoktu onun, sevenleri çoktu,
onun gibi çok az kişi vardı, Akhalar içinde.
Ben de tunç bir kılıç verdiydim ona,
ve erguvan renginde iki katlı güzel bir kaftan,
bir de entari verdiydim, etekleri yere kadar uzanan,
ve uğurladıydım sağlam güverteli gemisine kadar saygıyla,
ardından bir haberci geliyordu ondan az yaşlı.
Onun da nasıl olduğunu anlatabilirim sana:
Sırtı yuvarlaktı, teni esmer, saçları kıvırcık,
Eurybates'ti adı, Odysseus onu sayardı en çok,
çünkü oydu en iyi düşünen arkadaşları arasında."
Böyle dedi, daha da kabardı Penelopeia'da ağlama özlemi,
hiç kuşkusu kalmamıştı, Odysseus'tu o.
Gözyaşı döküp ağladıktan sonra kana kana,
dile geldi, karşılık verdi Odysseus'a dedi ki:
"Sana demin yalnız acırdım, yabancı,
ama şimdi benim değerli bir dostumsun konağımda,
sözünü ettiğin giysileri Odysseus'a bendim veren,
ben çıkarmıştım onları hazine odasından,
bir de parlak toka takmıştım ona süs diye.
Demek kısmet olmayacak bana onu bir daha karşılamak,

görmek evine, baba toprağına döndüğünü onun.
Kötü bir kader bindirdi Odysseus'u oyuk karınlı gemiye
adı batası uğursuz İlyon'a doğru yola çıktığı gün."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Ey saygıdeğer karısı Laertesoğlu Odysseus'un,
kocana ağlaya ağlaya yıpratma güzelim tenini,
yüreğini kemirme, ama seni kınarım da sanma,
böyle dövünür kocasını yitiren her kadın,
kızoğlankız vardığı kocası için böyle ağlar,
sevgiyle birleşip çocuk yetiştirdiği kocası için,
Odysseus'tan da aşağı olsa kocası, ağlar ona,
oysa Odysseus tanrılara denkti, derler.
Sen gene de bırak ağlamayı, dinle sözümü benim,
gerçeği söylerim sana, saklamam senden hiçbir şey:
Odysseus dönecek buraya, aldım haberini
şu yakınımızdaki Thesprotların bereketli ülkesinde,
Odysseus sağ, bir sürü de değerli malı var,
halklar arasından toplamış bu malları o,
ama yitirmiş değerli arkadaşlarını ve oyuk karınlı gemisini
şarap rengi denizde, Thrinakie Adası'ndan dönerken,
Zeus ve Güneş Tanrı çok kızmışlar ona,
çünkü arkadaşları Güneş Tanrısı'nın sığırlarını öldürmüşler.
Hepsi de yok olmuşlardı fırtınalı denizde,
dalgalar karaya atmış omurgaya yapışan Odysseus'u,
tanrılara denk olan Phaiakların toprağına.
Phaiaklar bir tanrı gibi saydılar onu ve ağırladılar,
birçok da armağanlar verdiler yanında götürmesi için,
dediler, biz kendimiz ulaştıralım yurduna seni,
o zaman Odysseus çoktan burada olurdu,
dünyayı gezip mal toplamak daha kazançlı geldi ona,
en çok düzen bilen adamdır Odysseus ölümlüler arasında,
yarışamaz onunla ölümlü insanların hiçbiri.
Pheidon anlattı bana bunu, Thesprotların kralı,
ayrıca evinde sunular sunup ant içtiydi:
Bir gemi donatmıştı, tayfasını da hazırlamıştı
göndermek için sevgili baba toprağına Odysseus'u.
Oysa beni uğurladı önce bir Thesprot gemisiyle,
buğdayı bol Dulikhion'a gidiyordu bu gemi.
Pheidon bana Odysseus'un topladığı malları da gösterdi,
bu mallar iki insanı on kuşak boyunca beslerdi,

işte bu kadar değerli mallar duruyordu evinde kralın.
Odysseus gitti, diyordu, Dodone'ye öğrenmeye
tanrısal gür yapraklı Meşe'den Zeus'un buyruğunu,
nasıl döneceğini sevgili baba toprağına.
Bunca zaman gurbette dolaştıktan sonra nasıl gelsindi,
birdenbire mi çıksındı ortaya, yoksa saklansın mıydı?
Dediğim doğru, Odysseus sağ ve yakında gelecek,
uzun zaman uzak kalmayacak sevdiklerinden, baba
toprağından,
doğrudur söylediğim, ant içeyim istersen:
Tanık olsun tanrıların en yücesi ve en ulusu,
kusursuz Odysseus'un şu ocağı tanık olsun,
dediğim gibi gerçekleşecek bunların hepsi,
bu ay içinde gelecek Odysseus buraya,
ya bu ayın sonunda, ya gelecek ayın başında."
Uslu akıllı Penelopeia şöyle karşılık verdi ona, dedi ki:
"Ah, keşke gerçekleşse bu sözün, yabancı,
dostluğumu görürdün ossaat ve bol armağanlarımı,
işte mutlu adam, derdi o zaman seni gören.
Ama bir başka duygu var benim gönlümde,
Odysseus bir daha evine dönmeyecek gibime gelir,
sen de o zaman kavuşamayacaksın sılana,
çünkü bu evde öyle yöneticiler yok,
sanki Odysseus gibisi hiç oldu mu ki!
Saygıdeğer konukları ağırlamak ve uğurlamakta bir taneydi.
Haydi şimdi, hizmetçiler, yıkayın onu, yapın yatağını,
serin döşeği, keçeleri ve parlak çarşafları,
altın tahtlı Şafak gelene dek yatsın sıcacık sıcacık.
Sabahleyin erken gene yıkar, uvarsınız yağla,
içerde Telemakhos'un yanında durup katılacak şölene.
Orada kim kıskanç bir yürekle sataşırsa ona, yandı!
İstediği kadar kızsın, iş yok bizde böyle bir adama,
konağımda şölene pis çaputlar içinde gönderirsem seni
nerden anlardın sen, konuğum, akıldan ve iyi düşünmekten
yana
üstün olduğumu benim öbür kadınlardan?
Göz açıp kapayıncaya dek göçer gider insanlar,
kötülükten başka şey düşünmeyen, katı yürekli,
bütün ölümlülerce kargılanır, istenir acı çeksin,
ve anılmaz olur öldükten sonra adı.

Ama kusursuzsa, hep iyi şeyler düşünmüşse,
alır yabancılar onun ününü, götürürler uzaklara,
yayılır ünü ülkeden ülkeye, övülür iyiliği."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Ey saygıdeğer karısı Laertesoğlu Odysseus'un,
Girit'in karlı dağlarından uzaklaşıp da
uzun kürekli bir gemiyle ayrıldığım günden bu yana
hoşlanmaz oldum örtülerden ve pırıl pırıl çarşaflardan.
Uykusuz geçiririm bu geceyi de öbür geceler gibi:
Berbat bir kerevet üstünde çok geceler geçirmişim ben,
güzel tahtlı Şafağın gelmesini beklemiş durmuşum!
Ayaklarımın yıkanmasını da canım istemez pek,
senin yanında gördüğüm hizmetçilerden bir kız
hiçbir vakit dokunmamalı ayaklarıma benim.
Belki bir yaşlı kadın bulunur, hizmetten anlar biri,
benim kadar çok acı çekmiştir yüreğinde,
bir diyeceğim yok böyle birinin yıkamasına ayaklarımı."
Şöyle karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Rastlamadım, sevgili konuğum, akıllı bir adama senin kadar
uzaktan gelen dost konuklarımız arasında,
ne güzel söylersin her sözü, ölçüp biçerek!
Hizmetimde uslu akıllı, çok görgülü bir nine var,
o emzirdi, o büyüttü talihsiz Odysseus'u,
anasının karnından doğmuştu Odysseus onun eline.
Hiç hali yok, ama o yıkayıversin ayaklarını senin.
Haydi kalk, uslu akıllı Eurykleia, buraya gel,
yıka bu adamın ayaklarını, bak efendinin akranı,
şimdi Odysseus'un da elleri ayakları herhal böyle,
çabuk yaşlanır çünkü ölümlüler yoksulluk içinde."
Böyle konuştu, kocakarı da elleriyle kapadı yüzünü,
ve sıcacık yaşlar dökerek, acıklı acıklı dedi ki:
"Ah yavrucuğum, senin için hiçbir şey gelmez elimden,
Zeus en çok sana kızmış olacak insanlar arasında,
oysa çok korkardı senin yüreğin tanrılardan,
senin kadar, şimşek savuran Zeus'a, hiçbir ölümlü
yağlı butlar yakmamış, seçkin kurbanlar kesmemişti;
bütün bunları sunarken tek dileğin senin
kavuşmandı mutlu bir ihtiyarlığa ve soylu oğlunun serpilmesiydi.
Oysa Zeus bir seni yoksun etti sıla gününden.
Belki senin gibi, yabancı, onu da kadınlar yaban ellerde

ünlü konaklara uğradığında horlamaktadırlar
bütün bu köpekler demin nasıl saldırdılardı sana,
çekinirsin artık onlardan, istemezsin yıkasınlar seni,
ama ben yerine getiririm şimdi seve seve
İkarios'un kızı uslu akıllı Penelopeia'nın buyruğunu.
Hem Penelopeia'nın hatırı için yıkarım ayaklarını,
hem de senin hatırın için yıkarım,
çünkü kuşkuyla allak bullak oldu yüreğim,
dinle de diyeyim nedenini sana:
Bir sürü garip geldi bu kapıya şimdiye dek,
ama gelmemişti Odysseus'a benzeyeni bu kadar,
bedeninin yapısı, sesin, bacaklarınla tıpkı osun."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Herkes öyle der, kocakarı, bütün görenler,
ikiniz tıpatıp, derler, benzersiniz birbirinize,
doğruyu söyledin sen de, bastın üstüne tam."
Böyle dedi, kocakarı Eurykleia da gitti çabucak
içinde ayak yıkanan pırıl pırıl bir leğen getirdi,
leğene bolca soğuk su döktü, sonra kattı sıcak su,
Odysseus o ara gitmiş ocaktan uzak bir yere oturmuştu,
ve birden çevirmişti sırtını ışığa,
çünkü bir korku düşmüştü yüreğine apansız,
ya ayağını ellerken, yarasını görüp anlarsa her şeyi.
Nitekim yaklaşınca kadın yıkamak için ayağını,
ossaat tanıdı yarasını efendisinin,
vaktiyle bir yabandomuzu ak dişleriyle açmıştı o yarayı
Autolykos ve oğullarıyla birlikte Parnesos'a gittiğinde.
Anasının soylu babasıydı Autolykos,
hırsızlıkta ve yalan yere yeminde üstüne yoktu,
Hermeias Tanrı'nın kendisi vermişti bu yetiyi ona,
yaktığı kuzu ve oğlak butlarından hoşlanmıştı çok,
hep yoldaş olurdu ona bu yüzden, isterdi iyiliğini.
Autolykos gelmişti bir gün semiz topraklarına İthake'nin,
torununu görmeye, kızının yeni doğurduğu,
Eurykleia da yemekten sonra uzatıp çocuğu
onun kucağına vermiş ve diller döküp demişti ki:
"Sen bir ad bul koy sevgili kızının çocuğuna,
bu yavruyu sen dört gözle bekledindi."
Autolykos şöyle karşılık vermiş, demişti ki:
"Diyeyim o adı size, damadım ve kızım benim,

erkeklerden ve kadınlardan çok kötülük gördüm gelirken buraya,
çektim bereketli toprak üstünde çok çileler,
bu yüzden Odysseus adını taktım bu çocuğa, yani Çileli.
Ana evine gelsin delikanlı olunca bu çocuk,
Parnesos'a, benim mallarımın olduğu konağa,
armağanlar vereyim ve sevindirip geri göndereyim onu."
İşte bu parlak armağanlar için gittiydi Odysseus,
Autolykos ve Autolykos'un oğulları onu orada
kollarını açıp karşıladılardı bal gibi sözlerle,
anasının anası Amphithee kucakladıydı Odysseus'u
ve öptüydü başından ve iki güzel gözünden.
Autolykos da şanlı oğullarına buyurduydu yemek hazırlamalarını,
onlar da dinlediydiler babalarının sözünü,
ossaat bir boğa getirmişlerdi, beş yaşında,
derisini yüzüp, hazırlayıp, doğramışlardı hepsini,
sonra parça parça edip dağıtmışlardı.
ve güzelce kızartıp ve pay edip dağıtmışlardı.
Şölen yaptıydılar bütün gün, güneş batıncaya dek,
yakınmadıydı hiçbir gönül eşit paylardan.
Ve güneş batıp, karanlık kaplayınca ortalığı
yatmaya gittiydiler, armağanını almaya uykunun.
Görünür görünmez erken doğan gül parmaklı Şafak,
ava çıktılardı köpekleriyle Autolykos'un oğulları,
tanrısal Odysseus da gittiydi onlarla birlikte,
çıktıydılar ormanlarla kaplı dik yamaçlarını Parneos Dağı'nın,
az sonra da vardıydılar rüzgârlı yarlarına.
Derinden akan Okeanos'un durgun sularına çıkıp
başladıydı tarlalara vurmaya güneş ışınları,
o sıra avcılar bir dereye varmışlardı,
önde köpekler gidiyordu izleri koklaya koklaya,
Autolykos'un oğulları da arkasından gidiyordu köpeklerin,
onlarla birlikte de tanrısal Odysseus yürüyordu,
köpeklerin yanı başında, uzun gölgeli kargısını sallayarak.
Orada, sık bir çalılığın içinde
kocaman bir yabandomuzu yatıyordu,
ne yellerin nemli gücü varıyordu oraya,
ne parlayan güneş geçirebiliyordu ışınlarını,
oraya bir damlası bile sızamazdı yağmurun,
öylesine sıktı bu orman bir boydan bir boya,
yığılmıştı yerde üst üste bir sürü de yaprak.

İnsanların ve köpeklerin ayak sesleri sarmıştı hayvanı,
sesler gelince kulağına, fırladıydı dışarı, dikildiydi
karşılarına,
kılları diken dikendi, ateş fışkırıyordu gözlerinden,
Odysseus atıldıydı herkesten önce üstüne onun,
iri elleriyle kaldırmıştı uzun kargısını,
yanıp tutuşuyordu hayvanı öldüresiye vurmak için,
ama ondan önce davrandıydı yabandomuzu,
yandan saldırıp, atıldıydı dizinin üstüne,
ve azı dişleriyle koca bir parça et kopardıydı,
dişler yiğidin kemiğine değmemişti neyse ki,
davrandıydı Odysseus, vurduydu canavarı sağ omzundan,
geçtiydi kargının parlak ucu bir yandan öbür yana,
canavar homurtuyla düşüp tozların içine, uçtuydu canı.
Autolykos'un sevgili oğulları hemen üşüşmüşlerdi,
sarmışlardı çevresini kusursuz, tanrıya denk Odysseus'un,
ve başlamışlardı yarasını ustalıkla tımar edip sarmaya,
bir büyü okuyup ossaat durdurmuşlardı kara kanı,
ve sonra çarçabuk dönmüştülerdi babalarının evine.
Autolykos ve oğulları yarasını iyileştirmişlerdi yiğidin,
sonra çok parlak armağanlar vermişlerdi kendisine,
ve uğurlamışlardı sevgili baba toprağına, İthake'ye,
babası ve ulu anası sevinçle karşıladıydılar onu orada,
sorup araştırdılar her şeyi, yarasını, başına geleni,
o da anlattıydı onlara nasıl yaralandığını, uzun uzun,
bir yabandomuzunun ak dişleriyle, Parnesos Dağı'nda,
Autolykos'un oğullarıyla birlikte avlanmaya gittiği gün.
Bacağı ellerinin içine alınca ihtiyar kadın,
şöyle bir dokundu ve hemen tanıdı yarayı,
koyuverdi ayağı, düştü ayak leğenin içine,
tunç çınladı, leğen yana devrildi, sular saçıldı.
Bir anda sevinç ve acı kapladı kocakarının gönlünü,
gözleri doldu ve tam bağıracakken boğuldu sesi,
yakaladı Odysseus'un çenesini ve ona şöyle dedi:
"Odysseus'sun sen, Odysseus, sevgili yavrum benim,
nasıl da tanıyamamışım demin ben seni,
önümdeymiş benim efendim, tekmil elimdeymiş meğer."
Böyle dedi ve çevirdi gözlerini Penelopeia'dan yana,
söylemek istedi sevgili kocasının orada olduğunu,
ama karşılaşmadı gözleri, Penelopeia da sezmedi hiçbir şey,

Athene başka yana çevirmişti onun gözlerini,
Odysseus da sağ eliyle boğazına yapışıp yakaladı nineyi,
öbür eliyle de kendine çekti onu, seslendi ve dedi ki:
"Öldürtmek mi istersin yoksa beni sen, nine,
büyütmedin miydi sen kendi memende beni?
Acı çektim yirmi yıl, sonunda baba toprağına geldim işte!
Madem anladın, madem senin gönlüne bunu bir tanrı kodu,
kıs sesini, duymasın evin içinde bunu hiç kimse.
Bak sana diyeyim, bu dediğim de gerçek olacak hani:
Tanrı alt ederse benim elimle bütün talipleri,
evin içindeki tekmil öbür kadınları öldüreceğim zaman
senin beni emzirdiğine falan hiç bakmam."
Ona karşı sevgili sütninesi Eurykleia dedi ki:
"Ne biçim söz çıktı, yavrucuğum, dişlerinin arasından,
bilirsin nasıl bağlıdır sana gönlüm, nasıl sağlam,
olacağım taş gibi, demir gibi katı.
Ama bir şey diyeyim sana, iyice koy aklına bunu:
O herifleri alt ederse bir tanrı senin elinden,
sayacağım konaktaki kadınları sana bir bir,
sana saygısızlık edenleri ve sana sadık kalanları."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Ne diye bunları sen söyleyesin, nineciğim,
onları ben tanırım, bir bir görürüm ben kendim,
sen yalnız ağzını tut, bırak ötesini tanrılara."
Böyle dedi, kocakarı da çıktı dışarı su almaya,
çünkü önce getirdiği suyun hepsi dökülmüştü.
Ninesi onu yıkayıp uvduktan sonra iyice yağlarla,
ateşin yanına çekti ısınmak için Odysseus koltuğunu,
yara izini de çaputlarıyla örttü iyicene.
Ve gene başladı söze uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Sana bir sorum daha var, bir tek, konuğum,
çünkü insanın yatmaktan hoşlandığı saat geldi,
tasalı da olsa, bırakmak ister kendini insan tatlı uykuya.
Ama bana sınırsız bir yas vermiştir tanrı:
Gündüzleri neyse, avunurum ağlaya sızlaya,
işime dalar, gözlerim evin içinde hizmetçileri,
ama gece gelip, varınca uykuya herkes,
kaygılarla dolar, sıkışır yatağımda yüreğim,
keskin acılar saplanır içime, ağlatır beni.
Papadereos'un kızı, yeşillik bülbülü nasıl

yeni yaz geldi mi şakırsa güzel güzel
ağaçların yapraklanan dallarına kona kona,
nasıl çağlarsa çok yankılı sesi, döküle döküle,
yavrusuna dövünür, İtylos'a, Kral Zethos'un oğluna,
bir vakitler çıldırmış ve kendi eliyle öldürmüştü hani,
benim de öyle, çalkanır durur yüreğim bir o yana bir bu yana,
düşünür dururum, oğlumun yanında kalayım mı, derim,
göz kulak olayım mı mallarıma, hizmetçilere, yüksek çatılı
konağa,
saygı göstereyim mi kocamın yatağına, halkımın sesine?
Yoksa, derim, Akhaların en üstün gelenine mi varayım,
bu konakta bana talip olup en çok ağırlık verene?
Ufacık bir çocukken benim oğlum, aklı ermezken
yakışık almazdı kocamın evini bırakıp da evlenmem,
ama şimdi büyüdü, ulaştı delikanlılık çağına,
artık o kendisi ister çıkıp gitmemi bu evden,
Akhaların yiyip tükettiği mallarına yanar içi.
Haydi, gördüğüm düşü anlatayım da, yorumla bana:
Yirmi kazım var, sudan çıkmış, avluda tane yerler,
ben de durmuş seyrederim onları keyifli keyifli,
derken dağdan eğri gagalı kocaman bir kartal iner,
tekmil kazlarımın boynunu kırar, öldürür hepsini,
ölü kazlar serilir avluda, kartal havalanır tanrısal
gökyüzüne.
Ağlar dövünürüm düşümde ben, iki gözüm iki çeşme,
güzel belikli Akha kadınları çevremi sarmışlar,
ağlarım acı acı, kartal kazlarımı öldürdü diye.
Bir de bakarım, kartal gelmiş gene, konmuş konağın çatısına,
seslenir bana insan sesiyle, şöyle avutur beni:
–Korkma, çok ünlü İkarios'un kızı, düş değil bu,
hayırlı bir işarettir bu sana ve gerçekleşecek;
kazlar senin talipler, kanatlı kartal da ben,
demin gittim ve şimdi kocan oldum geldim,
korkunç bir ölüm hazırlayacağım tekmil taliplere.–
O böyle konuştu, ben de uyandım bal gibi düşümden,
kazlara bir bakayım dedim, çıktım konaktan dışarı,
hepsi yalağın başında baktım, eskisi gibi tane yerler."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Madem Odysseus'un kendisi söyledi bunu sana,
elden gelmez, ey kadın, başka türlü yormak bu düşü,

taliplerin hepsi için ölüm görünür burada,
hiçbiri kurtulamayacak ölümden ve kaderden."
Şöyle karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Boş görüntüdür düşler, konuğum ve yorumu zor,
üstelik insanların yorduğu gibi de çıkmaz çoğu:
Özsüz ve güçsüz düşler bizlere iki kapıdan gelir,
kapının biri boynuzdandır, biri fildişinden,
boştur fildişi kapıdan sızıp gelen düşler,
laf kalabalığı gibi ufalanıp uçarlar havada,
cilalı boynuz kapısından gelenlerse aldatmazlar,
düşü gören ölümlü kimse, bildirirler ona gerçeği.
Sanırnam benim bu korkunç düşüm o kapıdan gelsin,
çok büyük bir mutluluk olurdu bu oğlumla benim için.
Bir sözüm daha var sana, iyicene aklına koy:
Nerdeyse gelip çatacak o uğursuz Şafak.
Odysseus'un evinden alıp götürecek beni,
bir yarışma düzenleyeceğim, hani şu baltayla yapılan,
hani Odysseus, gemi kaburgası gibi dizerdi on ikisini,
sonra uzağa gider, geçirirdi okunu hepsinin arasından,
işte o yarışmaya sokacağım talipleri az sonra.
İçlerinden hangisi kolaycacık gerebilir de yayını
okunu geçirirse on iki balta arasından,
gideceğim arkasından onun, ayrılacağım bu konaktan,
kızoğlankız geldiğim, zenginlik dolu bu evden,
ama hiç çıkarmayacağım aklımdan, düşümde bile anacığım bu evi."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Ey Laertesoğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
haydi düzenle konağında bu yarışmayı, ama gecikme,
bu adamlar cilalı yayı ellerine alıp germeden kirişi,
ve oku baltalar arasından geçirmeye vakit bulmadan,
bir de bakacaksın çok akıllı Odysseus çıkagelmiş buraya."
Ona karşılık verdi uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Gitmeseydin bu odadan, ey yabancı, hep otursaydın burada,
büyüleseydin sözlerinle beni, uyku akmazdı gözkapaklarımın üstüne.
Ama uykusuz da kalamaz bütün gece insanlar,
koydular ölümsüz tanrılar bunu töre diye
bereketli topraklar üstünde yaşayan bütün ölümlüler için.
Ben de çıkıp yukarı uzanayım odamda yatağıma,

Odysseus'un o uğursuz İlyon'u görmeye gittiği günden bu yana,
o yatak benim nice hıçkırığımı duymuş, gözyaşlarımla ıslanmıştı.
Ben orda yatayım bari, sen de yat bu odada,
ister yerde yat, istersen bir yatak sersinler sana da."
Böyle dedi ve çıktı yukardaki aydınlık katına,
yalnız değildi, hizmetçiler de onunla birlikte çıktılar.
Çıkınca üst katta odasına hizmetçileriyle birlikte,
koyuldu gene ağlamaya sevgili kocası için,
gök gözlü dökünceye dek gözkapaklarına tatlı uykuyu.

Yirminci Bölüm

TANRIDAN İŞMARLAR

O ara tanrısal Odysseus ön odaya yatmaya gitmişti,
taze yüzülmüş bir sığır derisi sermişti yere,
üstüne de koyun pöstekileri yaymıştı, Akhaların kurban ettiği.
Yattıktan sonra da Eurynome gelmiş, bir kaftanla örtmüştü onu.
Odysseus yattığı yerde taliplere kötülük kuruyordu,
gözleri açıktı ve kadınların çıktığını görüyordu büyük sofadan,
onlar gider taliplerle yatarlardı öteden beri,
kışkırtıyorlardı birbirlerini güle oynaya, cilveli cilveli.
Beride Odysseus'un yüreği altüst oldu, kabardı öfkeyle.
Düşündü taşındı aklında ve gönlünde uzun uzun:
Atılıp üstlerine gebertsin miydi onları tek tek,
yoksa bıraksın da, o heriflerle son kez birleşsinler miydi?
Göğsünün içinde uluyordu Odysseus'un tekmil yüreği,
bir dişi köpek nasıl, çelimsiz eniklerinin çevresinde,
bir yabancı adama kalkarsa saldırmaya, havlaya havlaya,
kuduran yüreği öyle havlıyordu işte Odysseus'un.
Çattı yüreğine şu sözlerle, göğsüne vura vura:
"Katlan, yüreğim, katlan, atlattıydın sen daha korkuncunu,
gücü sınırsız Tepegöz değerli arkadaşlarını yemişti hani o gün,
ben öleceğimi sanırken, sen nasıl dayandıydın,
ve akıl nasıl bulduydu beni mağaradan çıkarmanın yolunu."
Sevgili yüreğine çıkışarak böyle diyordu,
sabırlı yüreği de katlandı, çıkmadı sözünden,
ama kendisi durmadan bir o yana dönüyordu, bir bu yana,
bir adam nasıl yanan bir büyük ateşin üstünde
yağ ve kanla dolu bir kursağı o yana bu yana döndürür,
çabucak kızarıp pişmesini isterse onun,
Odysseus da bir o yana bir bu yana dönüp düşünüyordu,
nasıl gelecekti hakkından bu utanmaz adamların,
onlar sürüsüne bereketti, kendisiyse tek başına.

Derken yanına gök gözlü Athene geldi,
gökten aşağı inmişti bir kadın kılığına girip,
başının üstünde durdu ve dile geldi, dedi ki:
“Ne diye uyumazsın, insanların en mutsuzu?
Evindesin işte, karın da evinde, oğlun da,
hem ne oğul, her baba benim de böyle bir oğlum olsa, der.”
Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
“Çok doğru, tanrıça, dediklerin çok doğru,
ama ben gene de tartıp biçerim gönlümde ve aklımda,
nasıl geleceğim hakkından bu utanmaz adamların,
ben bir başımayım, onlarsa evin içinde bir sürü.
Üstelik daha da ağır bir kaygı kaplar yüreğimi:
Öldürürsem bunları Zeus'la senin, ikinizin yardımıyla,
nereye kaçar sığınırım, bunu düşünsene bir.”
Karşılık verdi ona gök gözlü Athene, dedi ki:
“Vah zavallı, kimi insan kendinden değersiz bir dosta güvenir,
çünkü ölümlüdür o ve çok şeye ermez aklı,
ama ben bir tanrıçayım ve hep koruyacağım seni
başına gelecek bütün dertlerden ve belalardan.
Şunu da diyeyim bak sana açıkça:
Eğer bu çelimsiz adamların elli bölüğü
ikimizi sarıp da, savaşla öldürmeye kalkarlarsa,
sonunda sığırlar ve semiz koyunlar geçecek gene senin eline,
ama haydi bırak kendini uykuya artık,
bütün gece uyumamak, bekçilik etmek de ayrı dert,
nasıl olsa kalkacaksın belaların altından.”
Ulu Tanrıça böyle dedi ve gözkapaklarına uyku döktü
sonra da döndü gitti gene Olympos'a.
Gönlün dertlerini, bedenin tekmil bağlarını çözen uyku
Odysseus'u yendiği sıra, karısı uyanmıştı,
yumuşak döşeğinde oturmuş dertli dertli ağlıyordu.
Doya doya ağlayıp da avutunca gönlünü,
bu tanrısal kadın yakardı ilkin Artemis'e:
“Artemis, ulu Tanrıça, Zeus'un kızı, ne olurdu,
atsaydın göğsüme okunu, alıverseydin canımı şuracıkta,
ya da kaldırsaydı bir kasırga, alıp götürseydi bulutların ovasından,
atsaydı ağzına çepeçevre akan Okeanos Irmağı'nın.
Öyle kaçırmamış mıydı kasırgalar Pandereos'un kızlarını?
Daha önce tanrılar ana babalarını yok etmişlerdi

ve öksüz bırakmışlardı kızları konaklarında,
o zaman tanrısal Aphrodite beslemişti onları,
peynirle ve yumuşak balla beslemişti ve tatlı şarapla.
Hera onlara güzellik ve akıl vermişti,
tekmil kadınlara verdiğinden daha çok.
Ulu Artemis bağışlamıştı boyu bosu,
Athene de öğretmişti güzelim işler işlemeyi.
Ama bir gün Aphrodite çıkmıştı koca Olympos'a,
bu kızlara iyi bir kısmet bağışlamasını dilemişti,
iyi bir koca dilemişti yıldırım seven Zeus'tan,
çünkü bir o bilirdi ölümlülerin iyi ve kötü talihini,
işte o zaman Harpyalar gelip bu kızları kaçırdılar,
hizmet etsinler diye verdiler uğursuz Erinyslere.
Olymposlu tanrılar beni onlar gibi yok etselerdi ne olurdu,
güzel belikli Artemis, oklarıyla vursaydı beni,
o korkunç yeraltı ülkesinde gidip göreydim Odysseus'u.
Oyuncak olmayaydım ondan çok aşağı bir erkeğin keyfine.
Ama gene de insan acıya dayanabilir,
gündüzleri kaygılı gönülle ağlayıp uyuyabilse geceleri,
çünkü uyku bir örttü mü gözkapaklarını insanın
unutturur iyiyi de, kötüyü de, her şeyi.
Oysa bir tanrı uykuda da kötü düşler gönderir bana:
Bu geceki düşümde onu yanımda yatar gördüm,
tıpkı sefere çıktığı günkü gibiydi,
sevinçle doldu yüreğim, gerçek sandım düşü."
Böyle söylerken o, Şafak da çıktı altın tahtına.
Tanrısal Odysseus duydu ağlayan karısının sesini,
düşünceye dalıp öyle bir duygu uyandı ki gönlünde,
herhal, dedi, karım beni tanımış olacak,
ve hemen şimdi kalkıp yanına gelecek sandı;
üstündeki örtüyü, altındaki postları toplayıp kaldırdı,
ve götürdü büyük sofada bir tahtın üstüne koydu,
sığır postunu da aldı götürdü dışarıya,
ve orada kaldırıp ellerini Zeus'a yakardı;
"Karada ve denizde çektiğim bunca dertten sonra, Zeus Baba,
siz tanrılar istedinizse kavuşturmak beni toprağıma,
bir ses versin içerde uyanan insanlardan biri,
dışarda da bir başka işmarın görünsün senin!"
Yakardı ve böyle dedi, akıllı Zeus da dinledi onu:
bulutların üstünden, ışık saçan Olympos'un doruğundan

ossaat gürledi ve tanrısal Odysseus da sevindi.
Evden gelen sesi de bir kadın verdi,
değirmen çevirmedeydi bu kadın az ötede,
on iki değirmen taşı vardı halkların önderi Odysseus'un,
bunların on ikisini de kadınlar çevirirdi,
arpa ve buğday öğütürlerdi, insanlara ilik olsun diye.
Öbür kadınlar uykudaydı, öğütmüşlerdi unlarını,
bir bu çalışıyordu, çünkü güçsüzdü hepsinden.
İşte bu kadın durdurdu değirmen taşını ve dedi ki:
"Tanrıların ve insanların kralı, Zeus Baba,
amma da sert gürledin buraya yıldızlı gökten,
bu senin işmarın olsa gerek, çünkü bir tek bulut yok,
ne olur, ben zavallının da getiriver dileğini yerine:
Bugün Odysseus'un konağında çekilecek neşeli şölen
ne olur, talipler için son şölen olsun,
dizlerim çözüldü, tükendi yüreğim un öğüte öğüte,
dilerim, yedikleri son yemek olsun onların bu."
Böyle dedi, Odysseus da bu söze, Zeus'un gürleyişine sevindi,
demek artık öç alacaktı Zeus bu suçlardan.
Öbür hizmetçiler Odysseus'un güzelim konağında
hep birden tazelediler ocakta sönmez ateşi,
Telemakhos da, tanrıya denk delikanlı, yatağından kalktı,
giyindikten sonra, attı sivri kılıcını omzuna,
pırıl pırıl ayaklarının altına bağladı güzel sandallarını,
sivri ucu tunçtan, sağlam kargısını aldı eline,
eşiğe doğru giderken durdu ve Eurykleia'ya dedi ki:
"İyi ağırladınız mı, nineciğim, konuğu,
yatak döşek serdiniz mi içerde ona, yoksa hiç
aldırmadınız mı?
Benim anam akıllı olmasına akıllıdır, ama
bakarsın, değersiz birini güzelce ağırlar,
daha çok değerlisini de yollayıverir yüzüne bakmadan."
Şöyle karşılık verdi sevgili ninesi Eurykleia, dedi ki:
"Ne diye suçlarsın ananı, hiç suçu yokken,
konuk oturup istediği kadar şarap içti,
sordu anan, aç değilim, ekmek istemem, dedi,
yatağa uzanıp uyumak vakti gelince de
anan bir yatak kurmalarını buyurdu hizmetçilere,
ama o, acınacak mutsuz bir kişi gibi,

uyumak istemedi yataklarda çarşaflar içinde,
yattı uyudu koyun postlarıyla ön odada,
ve taze yüzülmüş bir sığır derisiyle,
biz de üstüne bir kaftan örttük."
Böyle dedi, Telemakhos da çıktı büyük sofadan,
elinde kargısı ve arkasında iki hızlı köpek,
gitti dernek alanına, güzel dizlikli Akhalarla buluşmaya.
O gittikten sonra, Eurykleia, tanrısal kadın,
Peisenor'un oğlu Ops'un kızı, seslendi hizmetçilere, dedi ki:
"Haydin iş başına, kiminiz yerleri süpürüp sulayın,
örtün güzel yapılı tahtları erguvan rengi halılarla,
kiminiz de silin süngerle bütün masaların üstünü,
temizleyin sağrakları ve iki kulplu tasları,
geri kalanlar çeşmeye gidip su getirsinler çabuk.
Talipler uzun zaman uzak kalmazlar büyük sofadan,
sabah erkenden damlarlar, hepsine bayram bugün."
Böyle dedi, hizmetçiler de dinlediler onu ve koşuştular,
yirmi kişi, suları kara akan çeşmeye gitti,
ötekiler de ev işine koyuldular canla başla.
Az sonra coşkun talipler sökün etti,
ossaat başladılar ustalıkla odunları yarmaya,
derken kadınlar da döndüler çeşmeden,
arkadan domuz çobanı geldi üç yağlı domuzla,
bunlar sürünün en iyi domuzlarıydılar,
güzel avluda bırakmıştı onları otlasınlar diye.
Çoban Eumaios bal gibi sözlerle seslendi Odysseus'a,
dedi ki:
"Nasıl, iyi mi davranırlar bunlar sana, yabancı,
yoksa hor mu görürler şu konakta seni eskisi gibi?"
Ona karşılık verdi çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Tanrılar suçlarının cezasını versin onların, Eumaios,
ne utanma bilirler, ne bir şey, girerler başkasının evine,
tanrılara karşı gelir, taşkınlık ederler."
Onlar böyle konuşurlarken yanlarına Melanthios vardı,
Keçilerin Çobanbaşısı, ardında iki çobanla,
keçiler getiriyordu, sürülerde en üstün olanlardan,
taliplere şölen olsun diye geliyordu bu keçiler.
Bağladı onları yankılı dış kapının altına,
ve gitti sert sert çıkıştı Odysseus'a, dedi ki:
"Daha burda mısın sen, yabancı,

ne diye tedirgin edersin ev halkını, dilene dilene,
hâlâ boynunu kırıp defolmadın mı?
Korkarım burdan ayrılmaya hiç niyetin yok senin,
herhal ellerimizin tadını alman gerekecek,
senin bu dilenmen artık ölçüyü aştı,
başka yerlerde de Akhaların şölenleri var."
Böyle dedi, akıllı Odysseus ona karşılık vermedi,
salladı başını sessiz sessiz, öcünü düşüne düşüne.
Sonra Philoitios geldi üçüncü olarak, Sığırtmaçbaşı,
kısır bir inek getiriyordu ve semiz koyunlar,
onları suyun üstünden kayıkçılar geçirmişlerdi,
her zaman başkalarını nasıl geçirirlerse öyle.
O da bağladı hayvanlarını dış kapının altına
ve gitti Domuz Çobanı'nın yanına, ona dedi ki:
"Kim bu yabancı, Çobanbaşı, kim bu yeni gelen,
kimlerden olmakla övünür, nereden gelir evimize,
nerde baba toprağı, soyu sopu nerede?
Mutsuz ama boy bosça bir krala benzer,
ölümsüz tanrılar insanlara çile örmeyegörsün,
kralları bile süründüre süründüre yok ederler."
Böyle dedi, Odysseus'un yanına varıp selam verdi,
dile gelip şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Selam, konuk babamız, bakarım dertler sarmış başını,
dilerim, kavuşasın yakında eski bolluğuna.
Bir tanrı yok, Zeus Baba, senden katı yürekli,
hem yaratırsın insanları, hem acımazsın onlara,
yıkıma sürükler, yağdırırsın başlarına korkunç acılar.
Seni gördüm, ter döktüm, yaşla doldu iki gözüm,
aklıma Odysseus geldi, belki şimdi o da,
sürünür insanlar arasında böyle pılıpırtılar içinde,
eğer hâlâ yaşıyorsa, görüyorsa gün ışığını.
Ama ölmüş de, gitmişse Hades ülkesine,
bundan böyle kusursuz Odysseus'u anar, ağlarım ben.
Kephallenlerin sığırlarına çoban yapmıştı o beni,
küçücükken.
Bugün öyle çok oldu bu sürüler, öyle çok oldu ki,
şimdiye dek hiç kimsenin sığır sürüleri üremedi bu kadar.
Ama şimdi, yabancılar, eller buyurur bana,
ben de getiririm hayvanları onlara, kesip yesinler diye,
ne oğluna aldırırlar, ne tanrılardan korkarlar,

can atarlar paylaşmaya mallarını gurbetteki efendimizin.
Şu göğsümün içinde gönlüm çırpınır durur, kurar bir sürü şey:
Hiç iyi olmaz başka bir ülkeye göçmek, oğlu sağken,
yanıma alıp sığırlarımı, gidip sığınmak yabancılara;
ama burada kalıp çile çekmek de iş mi sanki?
Bu sığırları ellere yedirmeye gel de katlan.
Burada olan bitene dayanamaz hiç kimse,
çoktan kaçar giderdim başka bir güçlü kralın yanına ama
hep o mutsuz efendimdedir aklım fikrim,
bir gelse, şu herifleri konakta etse darmadağın."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Hiç de akılsız bir adama benzemezsin, Sığırtmaç,
gönlünde doğru düşündüğünü görürüm ben de,
bak sana bir şey diyeyim ve büyük bir ant içeyim,
tanık olsun tekmil tanrılardan Zeus ve konuk sofrası,
ve kusursuz Odysseus'un bu ocağı tanık olsun:
Sen burdayken gelecek Odysseus buraya,
o zorba herifleri burda nasıl tepeleyecek,
bekle gözlerinle gör istersen."
Sığırtmaçların başı karşılık verdi ona, dedi ki:
"Keşke Kronosoğlu gerçekleştirse bu sözünü, yabancı!
Görürsün neler yapar o vakit gücüm, kollarım benim."
Eumaios da onun gibi yakardı bütün tanrılara,
çok akıllı Odysseus kendi evine dönsün diye.
İşte böyle konuşurlarken aralarında onlar,
Telemakhos'un ölümünü kuruyordu talipler öte yanda.
Tam o ara bir kuş göründü soldan doğru,
yukarlardan uçan bir kartaldı bu,
körpe bir güvercin vardı pençesinde.
Amphinomos gördü kuşu, seslendi taliplere, dedi ki:
"İsteğimiz olmayacak, arkadaşlar, anlaşıldı,
gidip yememize içmemize bakalım öyleyse."
Amphinomos böyle dedi, onlar da beğendiler sözünü,
hep birden gittiler tanrısal Odysseus'un evine,
iskemlelerle tahtların üstüne attılar kaftanlarını.
Koca koca koyunlar kurban ettiler, semiz keçiler,
yağlı domuzları ve otlak ineğini de kestiler,
içerikleri bir güzel kızartıp pay ettiler,
bir yandan da kardılar şarabı sağrakta,
şarap taslarını domuz çobanı dağıttı bir bir,

ekmeği de Sığırtmaçbaşı gezdirdi güzel sepetler içinde,
Melanthius da şarap döktü herkesin tasına.
Önlerinde duran yemeklere uzattı hepsi ellerini.
Telemakhos oturtmuştu Odysseus'u taş eşiğin oraya,
onu sağlam büyük sofada oturtınayı uygun görmüştü,
biçimsiz bir iskemle koydurmuştu, küçük bir de masa.
Üstüne payını ayırtınıştı kızarmış etlerden.
Altın bir tas içinde şarap verdi ona ve dedi ki:
"Otur bakalım buraya, erlerle birlikte iç şarabını,
talipler çıkışır, el uzatırlarsa senin üstüne,
korkma, seni korumak bana düşer,
Odysseus'undur burası, orta malı değil bu ev,
benim için yaptırmıştı Odysseus bu evi.
Siz de bırakın laf atmayı, hor görmeyi, efendiler,
vazgeçin el kaldırmaktan, kavga çıkmasın aramızda."
Böyle dedi, hepsi dişleriyle dudaklarını ısırdı kaldı,
Telemakhos nasıl ileri gidebilmişti bu kadar.
Aralarında Antinoos, Eupeithes'in oğlu söz aldı:
"Telemakhos bu sözüyle bize meydan okudu, Akhalar,
ama yutacağız onun bu sözünü, çare yok,
ne yapalım, Kronosoğlu Zeus bırakmadı bizi,
yoksa bu gür sesli sözcüyü biz çoktan sustururduk."
Antinoos böyle konuştu, Telemakhos'un kılı kıpırdamadı.
Uşaklar bu ara kentin içinden bir yüzlük kurbanı
Okçu Apollon'un gölgeli korusuna götürüyorlardı,
çünkü gür saçlı Akhalar orda toplanacaklardı.
Kaba etler kızartılıp çekildikten sonra ateşten,
paylara bölündü ve herkes şölenin tadını çıkardı.
Ne kadar pay konmuşsa herkesin önüne,
Odysseus'un önüne de o kadar pay koymuştu yemek dağıtanlar,
öyle buyurmuştu Telemakhos, Odysseus'un sevgili oğlu.
Ama Tanrıça Athene istemedi taşkın taliplerin
büsbütün vazgeçmelerini yürek kıran küfürlerinden,
daha derine batmalıydı Odysseus'un yüreğindeki acı.
Töre bilmez bir adam vardı talipler arasında.
Ktesippos'tu adı, evi de Same Adası'ndaydı.
Bir sürü malına güvenmiş, talip çıkmıştı
çoktandır gurbette olan Odysseus'un karısına.
Saygısız taliplere o seslendi işte, dedi ki:
"Bir diyeceğim var size, arkadaşlar, dinleyin beni:

Çoktan aldı konuk tam payını, afiyet olsun,
saygılı davranmamak, doğrusu hiç iyi olmaz
Telemakhos'un evine buyur ettiği konuklara.
ona bir konukluk armağanı da ben vermek isterim,
beğenmezse hamam uşağına versin, ya da başkasına,
tanrısal Odysseus'un evindeki uşaklardan birine."
Böyle dedi, sepetten bir öküz paçası aldı,
güçlü koluyla fırlattı onu Odysseus'a,
ama korundu Odysseus, başını yana eğdi,
ve gülümsedi yüreğinde alaylı alaylı,
paça da gitti, güzel yapılı duvara vurdu.
Ama Telemakhos çıkıştı Ktesippos'a, dedi ki:
"Şükret ki talihin varmış, Ktesippos,
bu yabancıya vuramadın, korudu o kendisini,
şu sivri kargıyı göğsüne saplardım yoksa,
yapardı baban sana düğün şöleni yerine cenaze şöleni.
Artık böyle pis şeyler görmeyeyim ben bu evde,
farkındayım her şeyin, hiçbir şey kaçmaz gözümden,
çocuk değilim artık, ayırabilirim iyiyi kötüyü.
Çok şeyler görür, çaresiz katlanırım hepsine,
koyunlarım kesilir, şarabım ve ekmeğim harcanır,
ama sizin kalabalığınızla baş edemem tek başıma.
Bana karşı bu düşman davranışları kesin artık,
yok eğer öldürmeyi tasarlarsanız beni tunçla,
çoktan razıyım buna, bence de en iyisi bu,
öleyim daha iyi, her tanrının günü böyle horlanacağıma,
hiç olmazsa konuklarıma sövüp saymaz bundan böyle hiç kimse,
bu güzel konakta kadın hizmetçilerim sürüklenmez
namussuzluğa."
Böyle dedi, dinleyenler öylece sessiz kalakaldılar.
Az sonra Damastaroğlu Agelaos başladı söze, dedi ki:
"Gücenmek ve ters karşılık vermek hiç yakışmaz
böyle doğru söylenen söze, arkadaşlar.
Bundan böyle ne bu yabancıya sataşın,
ne de tanrısal Odysseus'un evinde başka bir uşağa.
Ama benim Telemakhos'a ve anasına yumuşak bir sözüm var,
umarım bu söz okşar ikisinin de yüreğini:
Bir süre ikinizin de gönlü umutluydu,
çok akıllı Odysseus dönebilirdi evine bir gün,
anasının beklemesi ve talipleri bekletmesi doğruydu,

hiç kimsenin bir diyeceği yoktu buna,
Odysseus dönebilir, geri gelebilirdi evine.
Ama şimdi besbelli, artık döneceği falan yok,
haydi git, söyle anana bu dediklerimi bir bir,
en çok veren talip kimse, varsın ona,
geçersin sen de mirasının başına, yer içer, bakarsın keyfine,
anan da gider bakar evine bir başka erkeğin."
Aklı başında Telemakhos karşılık verdi ona, dedi ki:
"Zeus hakkı için, Agelaos, babamın çektiği acılar için,
İthake'den uzakta belki yok olan, belki sürünen babam için,
ben değilim geciktiren anamın düğününü,
istediğin adamla evlen, dedim kaç kez ben ona,
armağan vereyim sana, dedim, dünya kadar,
ama onu bu evden kovmaya dilim varmaz,
tanrı hiçbir zaman yaptırmasın bana bunu."
Telemakhos böyle konuştu, beri yandan Pallas Athene
taliplerin akıllarını başlarından alıp katılttı gülmekten,
ha bire güldüler, sırıta sırıta, yana kayarak yanakları,
yedikleri etlerin kanları ağızlarından aktı durdu,
ve gözleri yaşlarla dolup gönülleri ağlamaklı oldu.
Ve aralarında tanrıya denk Theoklymenos dile geldi, dedi ki:
"Nedir, zavallılar, nedir bu başınıza gelen?
Her yerinizi, dizkapaklarınıza dek, karanlıklar sarmış,
yanaklarınız yaş içinde, hüngür hüngür ağlarsınız,
kan fışkırır ağzınızdan güzelim duvarlara, direklere!
Görüntülerle dolu bakın, evin önü ve avlusu,
yol almış giderler Erebos'un karanlıklarına doğru,
gökyüzünde güneş söndü sönecek,
kapkara bir sis kaplamada ortalığı."
Böyle dedi, herkes tatlı tatlı güldü.
Aralarında Eurymakhos başladı konuşmaya, Polybos'un oğlu:
"Aklını kaçırmış bu konuk, bu yeni gelen!
Haydi delikanlılar, ona yolu gösterin çabuk,
gitsin baksın dernek alanında gece olmuş mu."
Ona karşılık verdi tanrıya denk Theoklymenos, dedi ki:
"Senden kılavuz istediğim yok, Eurymakhos!
Gözlerim, kulaklarım var benim, iki de bacağım,
hiç de bozuk değil göğsümde aklım, durur sapasağlam.
Bunlarla çıkar giderim burdan ben şimdi,
çünkü başınızın üstünde dönen belayı görürüm,

kaçıp kurtulamayacak bu beladan hiç kimse,
kaç kişi varsa tanrıya denk Odysseus'un evinde,
taşkınlık edip ortalığı berbat eden."
Böyle dedi ve çıktı güzel yapılı evden dışarı.
Gitti Peiraos'a, iyi karşıladı Peiraos onu.
Bu ara talipler birbirlerine baka baka.
Telemakhos'a takılıp, konuklarını alaya alıyorlardı.
Şöyle diyordu bu aşırı şımarıklardan bir delikanlı:
"Konuktan yana, Telemakhos, senden mutsuzu yok,
şuna bak, şu açgözlüye, şu serseriye bir bak,
ekmek ister boyuna, şarap ister ve bir şey gelmez elinden,
şu yeryüzünde o yararsız bir yükten başka ne ki.
Ya demin bize bilicilik taslayan, öteki!
Akıllılık et, dinle beni, ben ne dersem onu yap:
Bindirelim şu konuğu çok kürekli bir gemiye,
satalım Sicilya'ya götürüp, iyi para alırız."
Böyle dedi, ama Telemakhos aldırış etmedi ona,
bakıyordu babasına öylece hiç ses çıkarmadan,
şu utanmazlara kaldırıp elini ne zaman saldıracaktı.
Bu ara uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı,
merdiven sahanlığına güzel bir iskemle koydurup oturmuştu,
dinliyordu büyük sofada söylenen her sözü.
Ve şölen kahkahalar içinde sürüp gidiyordu,
çok kurban kesilmişti, tadına doyum yoktu şölenin.
Ama şölenlerin en tatsızı olacaktı az sonra,
bir tanrıçayla güçlü bir adam altını üstüne getirecekti oranın,
dünyada eşi görülmemiş bir cümbüş hazırlanıyordu onlara.
Onlar değil miydi uygunsuz işlere ilk başlayan!

Yirmi Birinci Bölüm

ODYSSEUS'UN OKU

İşte o ara gök gözlü Tanrıça Athene koydu aklına
İkarios'un kızı uslu akıllı Penelopeia'nın,
yayı ve kırçıl demiri sunmasını taliplere,
ve başlamasını Odysseus'un konağında ölüm yarışına.
İndi yüksek merdivenden, kendi katından aşağı,
güzel kıvrılmış anahtarı almıştı güçlü eline,
tunçtan bir anahtardı bu, kulbu fildişinden.
Gitti hizmetçi kadınlarıyla hazine odasının en dibine,
orada efendinin en pahalı malları vardı,
tuncu, altını ve çok işlenmiş demirleri,
orada, insanları inletecek nice oklar arasında
geri tepen yayı vardı ve ok dolu okluğu.
Bunları tanrılara benzer İphitos vermişti, Eurytos'un oğlu,
Lakedaimon'a konuk gittiğinde Odysseus'a armağan diye.
Messenie'de rastlamışlardı birbirlerine onlar,
bir gün Odysseus yiğit Ortilokhos'un evine gelmişti,
ora halkının kendisine olan bir borcunu almaya:
Messenieliler çobanlarıyla birlikte alıp götürmüşlerdi
çok kürekli gemileriyle üç yüz koyunu.
Odysseus, daha çocuk bir yaşta
elçi olarak geçmişti bu uzun yolu,
babası ve öbür yaşlılar göndermişti onu bu yola.
İphitos da yitirdiği on iki kısrağını arıyordu,
çalışacak çağa gelmiş tayları vardı altlarında.
Ama bu taylar onun ölümüne neden olacaklardı,
Zeus'un oğlu Herakles'in yanına gideceği gün,
büyük işler başaran o güçlü, yürekli yiğidin yanına.
Akılsız Herakles öldürecekti onu konukladığı öz evinde,
korkmadan tanrılardan, konukluğuna falan bakmadan,
sofra başında ağırlarken öldürecekti onu,

çünkü göz koymuştu İphitos'un sert tırnaklı kısraklarına.
İphitos rastlamıştı Odysseus'a Messenie'de kısrakları ararken,
ve ona armağan etmişti, vaktiyle Eurytos'un taşıdığı
ve ölürken yüksek konağında oğluna bıraktığı yayı.
Odysseus da sivri bir kılıç ve güçlü bir kargı vermişti ona.
Konukluk dostluğu ile ilk böyle bağlanmışlardı,
ama oturmamışlardı birbirlerinin sofralarına,
çünkü daha önce öldürmüştü Herakles, Zeus'un oğlu,
tanrılara denk Eurytosoğlu İphitos'u.
Bu yüzden hiçbir vakit tanrısal Odysseus bu yayı
kara gemilere savaşa gittiğinde almazdı yanına,
saklardı konağında sevgili dostunun anısı olarak,
ve taşırdı onu yalnız kendi topraklarında.
İşte tanrısal kadın gidince bu hazine odasına,
ilkin meşe ağacından eşiğe bastı,
vaktiyle bir usta onu cilalamış ve çırpıya çekmişti,
pervazları da düzeltmiş, takınıştı parlak kapılar,
Hemen tokmağın kayışını çözüp anahtarı soktu,
ve kapının sürmelerini oynatıp itti öne doğru,
nasıl böğürürse çayırda otlayan bir boğa,
güzel kapı da, anahtar dokunur dokunmaz öyle böğürdü,
ve kapı kanatları birden açıldılar önünde hızla.
Bindi Penelopeia yüksek bir kerevetin üstüne,
sandıklar duruyordu orda dizi dizi,
kat kat ıtırlı giysiler vardı sandıklar içinde.
Oradan uzanıp aldı çiviye asılı yayı
ve yayı çepeçevre saran parlak kılıfı.
Olduğu yere çöktü, dayadı onu dizlerinin üstüne,
ve hıçkıra hıçkıra başladı kılıfından çıkarmaya.
Ağlayıp sızladıktan sonra doya doya,
büyük sofaya, soylu taliplerin yanına yürüdü gitti,
elinde geri tepen yayı vardı, bir de okluğu,
ve okluğun içinde, iniltiler kopartacak bir sürü ok.
Bir sandık taşıyordu ardından gelen hizmetçileri,
sandıkta yarışma araçları vardı, bol demir ve tunç.
Varınca tanrısal kadın taliplerin yanına,
sağlam yapılı kapının pervazları arasında durdu
ve örttü yanaklarını pırıl pırıl yaşmağıyla,
iki yanında da hamarat birer hizmetçi duruyordu,
Penelopeia söz aldı ve taliplere dedi ki:

"Ey coşkun talipler, dinleyin şimdi beni,
siz ki, her tanrının günü yemek için saldırırsınız bu eve,
çünkü yıllar var ki gurbette bu evin erkeği,
bu yaptığınıza bulabildiğiniz tek bahane,
benimle evlenmek, karı olarak almak beni.
Haydin öyleyse, talipler, işte size bir yarışma,
koyuyorum önünüze tanrısal Odysseus'un büyük yayını,
kim kurarsa en kolay bu yayı elleriyle,
ve oku kim geçirirse on iki baltanın arasından,
ona varacağım ve bu güzel evden ayrılacağım,
kızoğlankız geldiğim, bolluk içindeki,
ve her gün düşlerime girecek olan bu evden."
Böyle dedi ve buyurdu Eumaios'a, tanrısal Çoban'a,
yayı ve kırçıl demirleri taliplere götürmesini.
Eumaios da götürdü onları gözyaşı döke döke,
beri yanda Sığırtmaç da gördü yayı ve ağladı.
Antinoos sert sözlerle çıkıştı onlara, dedi ki:
"Aptal köylüler, sizin aklınız neye erer ki,
ne diye gözyaşı dökersiniz, miskin herifler,
bu kadının ne diye gönlünü kışkırtırsınız göğsünde,
zaten kocasını yitirdiğinden beri onun, yıllardır
kıvranır durur kaygılar içinde yüreği.
Eğer sessiz oturursanız, katılırsınız şölene,
yok ağlayacaksanız, yayı bırakır çıkarsınız dışarı;
sanmam kolay kurulabilsin bu cilalı yay,
bu yarışma belalı bir yarışma olacak gibime gelir,
çünkü yok burada, bu adamların arasında,
Odysseus'un dengi olabilecek bir adam,
görmüştüm onu, küçüktüm, ama aklımda kalmış gene de."
Böyle dedi, ama göğsünde umutluydu gönlü,
yayı gerecek ve oku baltalardan geçirecekti.
(Oysa kendisiydi oku ilk yiyecek olan,
kusursuz Odysseus'un elinden fırlayan oku,
çünkü oydu konağında oturup onu hor gören,
ve arkadaşlarını ona karşı kışkırtan oydu.)
Telemakhos'un kutsal gücü onlara şöyle dedi:
"Ne yazık! Herhal aklımdan etmiş olacak Zeus beni,
yoksa sevgili anam benim, uslu akıllı anam,
söylerken başkasına varacağını, bu evden ayrılacağını,
ben ne diye böyle güleyim ve sevineyim akılsız gönlümde.

Haydi talipler, girişin yarışa, işte ödül:
Yok Akha topraklarında bu kadın gibi kadın,
ne kutsal Pylos'ta var, ne Argos'ta, ne Mykene'de,
ne de bu İthake'de ve karşıki kara toprakta,
bilirsiniz siz de, anamı ne diye övmeli sanki?
Haydi, oyalayıp vakit geçirmeyin boş yere,
gerin yayı, biz de görelim şunu bir.
Hem ben de isterim bu yayı bir kere sınamak:
Onu bir gerip de oku geçirsem baltalar arasından,
bırakmaz o zaman ulu anam beni bu konakta boynu bükük,
varmaz başkasına, kalmam ben de arkada tek başıma,
yarışma araçlarını kullanınada olurum babamın dengi."
Böyle dedi, erguvan rengi kaftanını attı sırtından,
dikildi ayağa ve sivri kılıcını omzundan sıyırdı,
ilkin çırpı ile bir çizgi çekti toprağa,
sonra bastıra bastıra dizdi baltaları bir sıra üzerine.
Şaşırdı tekmil Akhalar, baltaları ne güzel dizmişti,
oysa daha önce görmemişti o böyle bir oyun.
Sonra çıktı eşiğin üstüne, yayı denedi:
Kurmak için onu, gerdi kirişi üç kez,
üçünde de gücü yetmedi, umudu gitti boşa,
dördüncüde bütün gücüyle yayı gerecekti ki,
işmar verdi Odysseus, o da çabasını kesti.
Taliplere dönüp şöyle dedi Telemakhos'un kutsal gücü:
"Ben hep böyle güçsüz kalacaksam yandım,
çok genç olduğum için mi beceremedim yoksa,
eğer öyleyse, ilk saldıracak adama karşı koyamam.
Haydi, madem siz daha üstün güçtesiniz benden,
siz deneyin bu yayı, başlansın yarışa."
Böyle dedi, yayı bırakıp elinden yere koydu
ve dayadı kapının sağlam yapılı cilalı kanatlarına,
sivri oku da güzelim tokmağa iliştirdi,
ve az önce kalktığı tahta dönüp oturdu.
Aralarında söz aldı Antinoos, Eupeithes'in oğlu, dedi ki:
"Haydi bakalım, arkadaşlar, başlayın sırayla hepiniz,
başlayın şarap sunulan yerden, soldan sağa doğru."
Antinoos böyle konuştu, hepsi sevindiler bu söze.
Leiodes kalktı ilkin ayağa, Oinops'un oğlu,
onların kurban okçusuydu o, ve her zaman
köşede otururdu, güzel sağrağın yanında,

hoşlanmayan bir oydu taliplerin taşkınlığından,
ve kınardı bu yüzden tekmil talipleri.
İşte ilkin bu adam aldı yayı ve sivri oku,
ve çıktı eşiğin üstüne, denedi gücünü,
ama geremedi yayı, yoruldu alışmamış, yumuşak elleri,
yoruldu kirişi çeke çeke ve döndü taliplere, dedi ki:
"Gelsin başkası, dostlar, bu benim harcım değil,
nice yiğitleri yüreğinden, canından edecek bu yay,
hem bunca zaman bekle burda, hem ödüle kavuşama,
böyle yaşamaktansa yok olalım daha iyi.
Şu anda kim umut besliyorsa gönlünde,
almaya can atıyorsa Odysseus'un karısı Penelopeia'yı,
gelsin bir kez de bu yayı o denesin,
ve görsün, talip olup armağanlar sunmak gerekeceğini
bir başka Akha kadınına, güzel entarili,
Penelopeia da varsın kısmetine, kim verirse en çok."
Böyle dedi, yayı bırakıp elinden yere koydu
ve dayadı kapının sağlam yapılı cilalı kanatlarına,
sivri oku da güzelim tokmağa iliştirdi
ve az önce kalktığı tahta döndü oturdu.
Antinoos sert sözlerle çıkıştı ona, dedi ki:
"Ne biçim bir söz çıktı, Leiodes, dişlerinin arasından,
insanı çileden çıkaran ne korkunç bir söz bu,
demek bu yay nice yiğitleri yüreğinden, canından edecek,
sen onu kurmasını beceremedin diye, öyle mi?
Belli, yay germek ve ok atmak için doğurmamış seni anan,
sen bir de bizim soylu arkadaşları gör bak,
nasıl kuracaklar yayı, hiç güçlük çekmeden, çabucak."
Böyle dedi ve buyurdu Melanthios'a, Keçi Çobanı'na:
"Haydi ateşi yak, Melanthios, çabuk,
bir büyük kerevet koy yanına, üstüne postlar ser,
getir içerden büyük bir içyağı somunu,
delikanlılar yayı ısıtıp ısıtıp yağlasınlar,
sonra da denesinler ve bitsin yarışma."
Böyle konuştu, Melanthios da hemen tazeledi sönmez ateşi.
Bir kerevet getirip yanına koydu, üstüne postlar attı,
bir de büyük içyağı somunu getirdi içerden,
delikanlılar yayı bununla ısıtıp denediler,
ama bir türlü geremediler, yetmedi güçleri.
Antinoos'la tanrıya denk Eurymakhos kaldı sonunda,

taliplerin başta gelenleri, yürekte en üstün olanlar.
O sıra, Sığırtmaç'la Domuz Çobanı, danışıp birbirleriyle,
dışarı çıktılar tanrısal Odysseus'un evinden,
Odysseus da kalktı peşlerinden, çıktı dışarı.
Avluyu geçip vardıkları zaman dış kapıya,
seslendi Odysseus, söyledi onlara bal gibi sözler:
"Sığırtmaç ve sen Domuz Çobanı, bir şey diyeyim mi size,
gizleyeyim mi yoksa, ne dersiniz, edemem ama söylemeden:
Odysseus şöyle birdenbire, apansız geliverse,
bir tanrı getirse onu buraya, yardımına koşar mısınız?
Odysseus'tan yana mı çıkarsınız, taliplerden yana mı?
Yüreğiniz ve gönlünüz ne buyurur, onu deyin bana."
Karşılık verdi ona sığırların çobanbaşısı, dedi ki:
"Ah bir gerçekleştirse bu dileğimi Zeus Baba,
bir geri gelse o, getirse bir tanrı onu,
görürdün neler gelirdi o zaman elimden, gücümden benim."
Eumaios da onun gibi yakardı tekmil tanrılara,
çok akıllı Odysseus dönsün diye evine.
Anlayınca ikisinin de gerçekten ne düşündüğünü,
dile geldi Odysseus yeniden, onlara dedi ki:
"İşte burada o! Odysseus işte benim!
Bunca acılardan sonra, döndüm yirminci yılda baba toprağına,
bir sizi gördüm hizmetçilerim arasında dönmemi dileyen,
duymadım yakardığını ötekilerden hiçbirinin.
İşte açıkça diyeyim size ne yapmak istediğimi:
Tanrı alt ederse soylu talipleri benim elimden
birer karı alacağım ikinize de, mallar vereceğim,
bir de ev yaptıracağım benimkinin yanında,
yoldaşı ve kardeşi olacaksınız Telemakhos'un.
Ama şimdi de apaçık bir başka belirti göstereyim size,
iyice tanıyasınız beni ve inanasınız bana gönlünüzde:
İyi yara izim, yabandomuzu açmıştı onu
ak dişiyle, Parnesos'ta, ta eskiden,
Autolykos'un oğullarıyla gitmiştim hani."
Böyle dedi, kaldırdı büyük yara izini örten çaputları,
onlar da görüp, efendilerini iyice tanımış oldular,
sarılıp yiğit Odysseus'un boynuna, başladılar ağlamaya,
başını ve omuzlarını sevgiyle öptüler bol bol,
Odysseus da başlarını ve omuzlarını öptü onların.
Durdurmasaydı onları Odysseus ve şöyle demeseydi,

sürerdi ağlamaları gün batıncaya dek:
"Kesin artık ağlamayı hıçkırmayı, görmesin sizi
büyük sofadan çıkan biri, söyler sonra gidip içeriye.
Haydi sırayla girelim büyük sofaya, tek tek,
önce ben gireyim, sonra siz girin ve uyanık olun:
O heriflerden kaç kişi varsa içerde,
engel olacak hepsi bana verilmesine yayın ve okluğun,
o zaman sen, tanrısal Eumaios, yayı al getir bana,
benim ellerime ver onu, kadınlara da söyle,
kapasınlar büyük sofanın sağlam yapılı kapılarını;
biri bir inilti ya da gürültü duyacak olursa içerde,
biz erkeklerin kapalı olduğu yerden doğru gelen,
sakın çıkmasın hiçbir kadın kapıdan dışarı,
olduğu yerde kalsın işinin başında, ses çıkarmadan.
Bekçi koyuyorum seni de, Philoitios, avlunun kapısına:
Kilitle orayı, sürmeyi sür, üstüne de bir halat bağla."
Böyle dedi ve güzel yapılı eve girdi,
ve gitti oturdu az önce kalktığı iskemleye.
Az sonra da girdi tanrısal Odysseus'un iki uşağı.
Eurymakhos almıştı yayı ellerinin arasına,
tutup ateşin üstüne, ısıtıyordu orasını burasını,
ama gene de kuramıyor, ulu yüreği çatlıyordu sıkıntıdan.
Öfkeyle dile geldi sonunda, sert sert konuştu, dedi ki:
"Vay benim başıma ve hepinizin başına gelenler!
Şimdi kaygım bu düşün olmayacak diye değil:
Daha bir sürü başka Akhalı kadın var bizimle evlenecek,
kimi burada, denizle çevrili İthake'de, kimi başka kentte,
ama güçte kuvvette tanrısal Odysseus'un bu kadar altına düşmek,
ve hiçbirimizin bir türlü kuramaması onun yayını,
işte büyük bir utanç olacak ilerde bu bize."
Karşılık verdi ona Antinoos, Eupeithes'in oğlu:
"Hayır, Eurymakhos, yanlışın var, sen de bilirsin,
halk nasıl bir tanrının bayramını kutlar bugün,
hiç yay gerilir mi böyle kutsal bir bayram günü?
Rahat bırakalım yayı, dursun baltalar da yerli yerinde,
sanmam biri gelsin de kaldırsın onları
girip Laertesoğlu Odysseus'un bu büyük sofasına.
Haydi, şarap dağıtan taslarımızı doldursun,
sunularımızı yapalım ve sonra yerine koyalım bu kıvrık yayı.
Keçi Çobanı'na buyurun yarın sabah için de, Melanthios'a,

keçiler getirsin, sürülerin en seçkinlerinden,
şanlı okçu Apollon'a sunalım butlarını,
sonra deneyelim gene yayı, bitsin bu yarışma."
Antinoos böyle konuştu, hepsi beğendi bu sözü.
Uşaklar su döktüler herkesin ellerine,
delikanlılar da doldurdular sağrakları ağzına kadar,
ve tas tas şarap dağıttılar herkese.
Onlar da sunu sunup doyana kadar içtiler.
O ara düzen kuran akıllı Odysseus dedi ki:
"Çok ünlü kraliçenin talipleri, dinleyin beni,
dinleyin de diyeyim ne buyurur göğsümde yüreğim.
Eurymakhos'a ve tanrıya denk Antinoos'a yalvarırım en başta,
çünkü gerçekten tam yerinde söyledi bu sözü;
ara vermeli şimdi yaya, tanrılara bırakmalı işi:
Yarın sabah tanrı verir gücü kime isterse.
Ama bir de bana verin bakalım şu güzel cilalı yayı,
bir kere de ben deneyeyim sizin aranızda kollarımın gücünü,
eskiden çevik olan kollarımda bakalım bir güç kaldı mı,
gurbet elde sürünmek ve yoksulluk bir şey bırakmadı mı yoksa?"
Böyle dedi, tekmil talipler öfkelendiler kudurasıya,
ödleri patlamıştı güzel cilalı yayı kuracak diye.
Antinoos dile geldi, sert sözlerle çıkıştı, dedi ki:
"Ey yabancıların en miskini! Hiç mi akıl yok sende!
Daha ne istersin, aramızda rahat rahat oturursun işte,
kendinden çok üstünlerle şölendesin, eksik değil
hiçbir şeyin,
biz ne konuşur, biz ne dersek dinlersin hepsini,
oysa şimdiye denk dinlememiştir burada bizi hiçbir dilenci.
Bal gibi şarap vurmuş olacak senin başına,
kim olsa çarpılır, insan ölçüyü kaçırmayagörsün.
Çelmişti şarap ünlü at adam Eurytion'un da aklını,
Lipithlere geldiğinde, ulu canlı Peirithoos'un konağında;
şarapla çılgına dönmüş ve çok kötü şeyler yapmıştı o.
Yiğitleri bir öfkedir almış, yakalamışlardı onu
ve sürükleyip atmışlardı dış kapıdan sokağa,
kesmişlerdi insafsız tunçla kulaklarını ve burnunu,
o da kudurmuştu büsbütün ve ayrılmıştı oradan,
şaşkın gönlünde öç almayı kura kura.
At adamlarla insanlar arasında kavga çıktı bu yüzden,
o sarhoş oldu bundan ilk kötülüğü gören.

Senin başının üstünde de bir büyük bela dolaşmada,
gerersen bu yayı, artık bu ülkede kimse olmaz senden yana.
Yaka paça bir kara gemiye bindiririz seni,
göndeririz insanların başbelası Kral Ekhetos'a,
artık hiçbir şey kurtaramaz seni ordan;
otur oturduğun yerde, iç şarabını, gençlere sataşma."
Karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Kim gelirse gelsin, Antinoos, bu eve,
Telemakhos'un konuklarını küçük düşürmek doğru değil,
güvenip bu yabancı, ellerinin ve kollarının gücüne
gerebilir mi Odysseus'un büyük yayını, ne dersin,
götürebilir mi beni evine, karısı yapabilir mi?
Bu umudu beslememiştir göğsünde kendisi bile.
Kaygı girmesin gönlüne bu yüzden hiçbirimizin,
haydi bakın keyfinize, besbelli bunun olacağı yok."
Şöyle karşılık verdi ona Eurymakhos, Polybos'un oğlu:
"Uslu akıllı Penelopeia, İkarios'un kızı,
sanmayız bu adam alsın götürsün seni, böyle şey olmaz,
erkeklerin ve kadınların dilinden korkarız biz daha çok,
günün birinde aşağılık bir Akha çıkar, ya derse ki:
–Öyle değersiz ve güçsüz adamlarmış ki bunlar,
kusursuz bir yiğidin karısına talip çıkmışlar,
ama güzel cilalı yayını kurmasını bile becerememişler!
Bir dilenci çıkagelmiş, şıp diye kurmuş yayı,
ve hemencecik geçirmiş oku baltaların arasından.–
Uslu akıllı Penelopeia karşılık verdi ona, dedi ki:
"Nasıl anlı şanlı olur o adamlar, Eurymakhos, halk arasında,
saygısızlık ederlerse bir yiğide, malını yiyip tüketirlerse.
Asıl ayıp sayılacak sizin bu yaptıklarınız değil mi?
Bakın bu konuğumuz iri yapılı, boylu boslu,
ve övünür soylu bir babanın oğlu olmakla.
Haydi ona da verin cilalı yayı, bakalım kurabilecek mi?
Ben ne derim size bakın, bu dediğim de olacak:
Yayı gerebilir de, Apollon bağışlarsa ona bu ünü,
güzel giysiler vereceğim ona, bir kaftan ve bir entari,
sivri bir kargı vereceğim ve bir kılıç, iki yanı keskin,
köpeklerden ve insanlardan korusun diye kendini,
sandallar geçireceğim ayaklarının altına,
ve göndereceğim onu, nereye isterse canı."
Ama akıllı Telemakhos söz alıp anasına dedi ki:

"Hiçbir Akhanın, anacığım, benden üstün hakkı yok bu yayda:
İstediğime veririm, istediğime vermem, zorlayamaz beni kimse,
ne kayalık İthake'nin ağaları karışır buna,
ne de at besleyen Elis'e bakan adadakiler,
istersem konuğa büsbütün veririm bu yayı, götürür yanında.
Ama sen çık şimdi odana, bak kendi işlerine:
Tezgâhına bak, bezine, ipliğine, çıkrığına,
buyur hizmetçilerine, geçsinler işlerinin başına,
erkeklere düşer yay işi, en başta bana, efendisine bu evin."
Böyle dedi, kadın da titreye titreye gitti kendi katına,
oğlunun uslu akıllı sözleri yüreğinde yer etmişti.
Hizmetçi kadınlarıyla birlikte üst kata çıkınca o,
gene sevgili kocası Odysseus için ağladı durdu,
gök gözlü Athene dökene dek gözkapaklarına tatlı uykuyu.
O ara tanrısal Çoban kıvrık yayı almış götürüyordu,
dört bir yandan başladılar bağrışmaya tekmil talipler,
şöyle çıkışıp duruyordu o taşkın taliplerden biri:
"Onu nereye götürürsün, miskin domuzcu, sen delirdin mi?
Birazdan domuzlarının yanında, insanlardan uzakta,
elinle beslediğin hızlı köpekler paralar seni.
Yeter ki Apollon ve öbür tanrılar bizden yana olsunlar."
Böyle bağrıldı ona, o da götürdü yerine koydu yayı,
ödü kopmuştu ortalıkta kopan bağrışmalardan.
Ama Telemakhos öteden, yıldırırcasına haykırdı ona:
"Götür ver yayı, amca, onlara kulak asma,
yoksa bakınam ihtiyarlığına, ta köye dek kovalarım seni,
arkandan taş ata ata, üstündür senden gücüm.
ne olurdu, kollarımın gücü alt edebilseydi
bu konağa yerleşmiş olan tekmil talipleri,
ossaat hepsini kapı dışarı ederdim evimden,
kalmadı çünkü burda etmedikleri kötülük."
Böyle konuştu, ordakiler tatlı tatlı güldüler ona,
taliplerin Telemakhos'a karşı kızgın öfkeleri gevşedi,
domuz çobanı aldı gene yayı, götürdü verdi yiğit Odysseus'a,
sonra da çağırdı Eurykleia'yı dışarıya, dedi ki:
"Ey uslu akıllı Eurykleia, Telemakhos sana buyurur,
kapasın, der, büyük sofanın sağlam yapılı kapılarını;
biriniz bir inilti ya da bir gürültü duyarsanız içerde,
biz erkeklerin kapalı olduğu yerden doğru gelen,

sakın çıkmasın dışarı, kalsın işinin başında,
ses çıkarmadan."
Böyle konuştu, söz kanatsız kaldı Eurykleia'nın ağzında.
Gitti hemen kapılarını kapadı güzel yapılı büyük sofanın.
Philoitios da çıkmıştı evden, usulcacık, sessiz sedasız,
gitmiş güzel çitli avlunun kapılarını kapamıştı:
Girişte bir halat vardı, çift kıvrımlı bir gemiden kalma,
papirüs iplerinden örmeydi bu halat,
bağladı kapıyı bu halatla ve girdi içeri,
az önce kalktığı yere gidip oturdu, bakarak Odysseus'a,
Odysseus yayı eline almış, yokluyordu evire çevire,
bakıyordu sahibi yokken kurtlar boynuzu kemirmiş mi diye.
O ara biri şöyle diyordu yanında duran birine:
"Bu adam bu işin erbabı olsa gerek,
ya evinde böyle şeyleri var kendisinin,
ya da yakında bunlardan birini edinecek,
nasıl evirir çevirir, şu çile çekmiş dilenciye bak."
O taşkın gençlerden biri de şöyle dedi:
"Sanki o bu yayı kuracak mı sanırsın,
onun bundan sonra görüp göreceği ne ki!"
Onlar böyle dediler, çok akıllı Odysseus da bu ara
koca yayı yoklamış ve her yanını gözden geçirmişti.
Sazı iyi kullanmasını bilen bir ozan nasıl
koyun bağırsağından bükülmüş yepyeni bir teli
kolaycacık gerer de tutturursa sazın iki yanına,
Odysseus da öyle gerdi koca yayı, hiç zorluk çekmeden,
sonra sağ eliyle kirişi tutup çekti,
kiriş de öttü güzel güzel, tıpkı kırlangıç gibi.
Büyük bir korku aldı tekmil talipleri,
suratlarında renk menk kalmadı hiçbirinin,
o sıra Zeus da büyük bir işmar verip gürledi,
çok çekmiş tanrısal Odysseus çok sevindi buna,
bir işmardı bu kendisine sivri akıllı Kronos'un oğlundan.
Masanın üstüne koyduğu çıplak sivri oku aldı eline,
öbür oklar duruyordu okluğun içinde sessiz sedasız,
az sonra onları birer birer Akhalar deneyecekti.
oku koluna aldı taktı yaya, kirişle yeleği çekti,
nişan aldı oturduğu yerden ve attı oku.
Ağır tunç hiç şaşmadı, geçti delikten deliğe,
tekmil baltaların halkaları arasından dümdüz,

ve seslendi Telemakhos'a bizim yiğit, dedi ki:
"Utandırmadı, Telemakhos, evine aldığın konuk seni,
talipler hor gördüler beni, adam yerine koymadılar ama,
dosdoğru yerine ulaştırdım oku işte bak,
zor olmadı yayı kurmak, hâlâ yerindeymiş gücüm.
Haydi, şölen çekilsin Akhalara şimdi, ortalık aydınlıkken,
ama şölen tam olsun ki, keyifleri gelsin yerine,
olsun şarkısıyla, sazıyla, her türlü eğlencesiyle."
Böyle diyerek kaşıyla işmar verdi.
Telemakhos, tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu,
attı omzuna sivri kılıcını,
yanında duran kargısını da aldı eline,
tahtına dayamıştı onun tunçla parlayan ucunu.

Yirmi İkinci Bölüm

TALİPLERİN ÖLDÜRÜLMESİ

Derken çok akıllı Odysseus soyunuverdi çaputlarından,
sıçradı geniş eşiğe, elinde yayı, ok dolu okluğu,
ve hızlı oklarını döktü ayaklarının önüne,
sonra da seslendi taliplere, dedi ki:
"İşte tamam, zararsız oyun burda bitti,
kimsenin vuramadığı bir yere nişan alacağım şimdi de,
vurur muyum bakalım, Apollon dileğimi yerine getirir mi?"
Böyle dedi, acı oku yöneltti Antinoos'a doğru,
tam kaldırırken o iki kulplu altın tasını,
iki eliyle tutup kaldırmış, şarabını içecekti,
aklının köşesinden bile geçmiyordu öldürüleceği,
çok güçlü de olsa, tek başına bir kişi,
şölende, bunca kalabalık adam arasında çıksın,
ölüm ve kara kader saçsın, kimin aklına gelirdi ki?
Ona nişan aldı Odysseus okuyla, vurdu boğazından:
Temren dümdüz geçti ince boğazı, enseden çıktı.
Devrildi adam öbür yana, tas da düştü elinden,
koyu bir sel boşandı burnundan ossaat, insan kanı,
ve birdenbire çarptı ayaklarıyla masaya,
masada ne kadar yemek varsa döküldü yere,
tozlara bulandı ekmekler, kızarmış etler tekmil.
Görünce talipler adamın yıkıldığını, başladılar çığrışmaya,
tahtlarından fırlayıp koşuştular evin içinde, dört döndüler,
bütün iyi yapılı duvarlarda aranıp durdular,
bakındılar bir kalkan ya da güçlü bir kargı bulur muyuz diye.
Bir yandan da çıkıştılar Odysseus'a öfkeyle, dediler ki:
"İnsanların üstüne ok atarsın ha, alçak yabancı seni!
Giremezsin artık sen yarışmaya, bunu aklından çıkar,
en üstünüydü bu öldürdüğün adam İthake delikanlılarının,
açıldı sana ölüm uçurumu, yiyecek seni burda akbabalar."

İşte böyle diyordu taliplerin her birisi,
onlar sanıyorlardı Odysseus adamı istemeyerek öldürdü,
az sonra kendilerinin de tuzağa düşeceklerini anlamamışlardı.
Çok akıllı Odysseus yan yan baktı onlara, dedi ki:
"Ne sandınız, köpekler, evime bir daha dönmeyecek miydim,
Troyalıların ilinden, soyup sovana çevirdiğiniz evime?
Zorbalık ettiniz, yattınız hizmetçi kadınlarımla,
bir de karıma talip oldunuz ben sağken,
hiç mi korkmadınız engin gökteki tanrılardan,
bir gün gelir, sizden öç alınır, bunu düşünmediniz mi?
Düşeceksiniz ölüm tuzağına şimdi hepiniz."
Böyle dedi, hepsinin suratı yemyeşil oldu korkudan,
bakındılar çevrelerine, ölüm uçurumundan nasıl kaçacağız diye.
Aralarında bir Eurymakhos karşılık verdi, dedi ki:
"Sen eğer gerçekten evine dönen Odysseus'san,
haklısın yerden göğe, yer Akhaları yerebildiğin kadar:
Onlar senin konağında ve topraklarında etmediklerini komadılar.
Ama bütün bunlara önayak olan şu adam, şu yerde yatan:
Antinoos'tur o, her şey çıktı onun başı altından.
Hem evlenmek değildi asıl gereksindiği, özlediği,
vardı başka niyetleri, getirmedi onları Kronosoğlu yerine:
İlkin senin oğluna pusu kurup onu öldürecekti,
sonra da kral olacaktı güzel kurulmuş İthake ilinde.
Şimdi madem cezasını buldu, sen de kendi halkını koru:
Biz halk arasında toplar veririz sana karşılığını
konağında yenen ve içilen tekmil şeylerin,
yüz öküzlük de ceza öderiz sana her birimiz,
ayrıca tunç veririz, altın veririz istediğin kadar,
öfkelenmene bir şey diyemem, sana bunlar verilene dek."
Çok akıllı Odysseus yan yan baktı ona, dedi ki:
"Verseniz, Eurymakhos, babalarınızın tekmil mallarını,
ne kadar kendi malınız varsa verseniz onları da,
başka mallar da katsanız üstüne ordan burdan,
gene de sizi öldürmekten ellerimi alıkoyamam,
duramam almadan bütün bu suçların öcünü.
İki yol var size: Ya savaşmak ya da kaçmak buradan.
Ama hiç sanınam ölüm uçurumundan kurtulacağınızı."
Böyle dedi, hepsinin gücü kurudu, yürekleri çözüldü.
Aralarında gene Eurymakhos söz aldı, dedi ki:
"Duydunuz işte, bu adam durdurmayacak dokunulmaz ellerini,

güzel cilalı yayı elinde ve de okluğu,
hepimizi öldürene dek parlak eşikten ok atıp duracak.
Haydi savunalım kendimizi, çekin kılıçlarınızı,
kalkan yapın masaları ölüm saçan oklara karşı,
hepimiz birden topluca saldıralım onun üstüne,
bakalım onu eşikten ve kapıdan dışarı atmaya,
kente doğru koşup bağıralım var gücümüzle!
O zaman son ok olur bu adamın atacağı ok."
Söylerken bu sözleri, çıkardı kınından sivri kılıcını,
iki yanı keskin tunçtan bir kılıçtı bu,
saldırdı Odysseus'un üstüne korkunç çığlıklarla,
ama tam o sıra tanrısal Odysseus saldı okunu,
gitti memenin altından vurdu hızlı ok, saplandı karaciğere,
düştü kılıcı elinden, abandı öne doğru
ve yıkıldı masanın üstüne iki büklüm,
tekmil yiyecekleri ve iki kulplu tası devirdi yere,
vurdu alnını toprağa can çekişerek,
iki ayağıyla koltuğa çarptı, devirdi koltuğu,
ve birden karanlık kapladı gözlerini.
Amphinomos da yürüdü şanlı Odysseus'a doğru,
sivri kılıcını çıkarmış, kapıdan atmak istemişti onu,
ama önledi Telemakhos tunç kargısıyla, vurdu arkasından,
kargı girdi iki omzu arasına, çıktı göğsünden dışarı,
düştü paldır küldür, alnı boydan boya çarptı toprağa.
Bıraktı Telemakhos kargısını Amphinomos'un içinde,
koşarak geri gitti, çünkü korkuyordu bir Akha
kılıcını çekip vurursa diye arkasından,
uzun gölgeli kargıyı çıkarmak için eğilirken o.
Koştu gitti ve ossaat vardı sevgili babasının yanına,
durdu orda ve şu kanatlı sözleri söyledi, dedi ki:
"Gideyim, babacığım, bir kalkanla iki kargı getireyim sana,
bir de tolga, baştan başa tunç, tam şakaklarına uygun,
kendim de silahlanıp Domuz Çobanı'yla Sığırtmaca da silah vereyim,
çünkü onların silahlı olmaları daha iyi."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Haydi koş getir, şimdilik yeterince okum var ama,
tek başımayım, korkarım atmasınlar beni kapı önünden."
Böyle dedi, Telemakhos da sevgili babasının sözünü dinledi.

Gitti hazine odasına, içinde silahlar bulunan,
aldı ordan dört kalkan ve sekiz kargı,
ve uzun yeleli tunçtan dört tolga aldı,
döndü çarçabuk vardı yanına sevgili babasının,
ilkin kendisi kuşandı tunç silahları bedenine,
sonra uşaklar da kuşandılar silahları onun gibi,
ve dikildiler biri bir yanına, biri bir yanına.
Odysseus, elinde kendini savunacak okları varken,
evin içinde atıyordu taliplere, vuruyordu onları bir bir,
talipler de yan yana, üst üste düşüyorlardı.
Ama sonunda tüketince kral okları ata ata,
bıraktı sağlam yapılı büyük sofanın bir direği dibine yayını,
ve dayadı onu pırıl pırıl parlayan duvara.
Sonra omuzlarına dört katlı bir kalkan attı,
tolgasını koydu güçlü başına, güzel yapılı, at yeleli,
korkunç korkunç sallanıyordu üstünde sorgucu,
ve tunç kakmalı iki sağlam kargıyı aldı eline.
Sağlam temelli büyük sofanın iyi yapılmış duvarında,
eşiğin ucunda, bir kapı vardı dehlize açılan,
sımsıkı kenetlenmiş iki kanatla kapalıydı bu kapı,
ona göz kulak olmasını buyurdu Odysseus tanrısal Çoban'a,
yanındaydı Çoban kapının, başka çıkış yolu kalmamıştı.
Seslendi Agelaos ordakilerin hepsine, dedi ki:
"Biri yok mu, arkadaşlar, bu yan kapıya çıkacak,
ordan seslenip halka, kolayca duyursun sesini,
o zaman bu adam da son okunu atmış olurdu."
Ona şöyle karşılık verdi Melanthios, Keçi Çobanı:
"Olacak şey değil bu, Agelaos, olacak şey değil,
avlunun kapısına çok yakın ve dehlizin ağzı çok dar.
Gücü yerinde tek bir adam karış koyabilir hepimize.
Ama durun, silah getireyim size hazne odasından,
oraya koymuşlardır sanırım silahları Odysseus'la soylu oğlu,
onları ordan başka nereye koyacaklar."
Keçi Çobanı Melanthios böyle dedi ve çıktı
büyük sofanın basamaklı duvarlarından hazine odasına,
ordan on iki kalkan aldı, on iki kargı,
o kadar da tunç tolga, uzun at yeleli.
Ve getirdi koşa koşa verdi bunları taliplere.
Görünce silahları kuşanıp uzun kargıları salladıklarını

Odysseus'un dizleri çözüldü, hopladı yüreği,
nasıl çıkacaktı bu işin içinden şimdi:
Şu kanatlı sözleri uçurdu ossaat Telemakhos'a:
"Ya konaktaki kadınlardan biridir, Telemakhos,
ya da Melanthios'tur bizi bu uğursuz savaşa atan."
Aklı başında Telemakhos da şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Suç kimsede değil, babacığım, suç bende,
aralık bırakmıştım hazine odasının sağlam kapısını,
onların gözcüsü daha kurnazmış bizden.
Haydi, tanrısal Eumaios, git kapat o kapıyı,
kadınlardan biri mi yaptı bu işi, bak bakalım,
yoksa Dolios'un oğlu Melanthios mu, kuşkum ondan."
Söylerken onlar birbirlerine bu sözleri,
Melanthios bir daha çıktı hazine odasına,
Keçi Çobanı gene güzel silahlar alıp getirecekti,
ama tanrısal Domuz Çobanı gördü onu
ve hemen geldi Odysseus'un yanına, dedi ki:
"Çok kurnaz Odysseus, Zeus'tan doğma Laertesoğlu,
gerçekten düşündüğümüz adammış, o alçak herif,
şimdi gene çıkıyor hazine odasına,
haklayayım mı onu gelirsem üstesinden ne dersin,
yoksa buraya mı getireyim, cezasını kendin veresin,
bunca suç işledi o senin evinde."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Saldırsınlar bize içerde büyük sofada, istedikleri kadar,
o azgın heriflerle başa çıkarız Telemakhos'la ikimiz.
Siz koşun yakalayın onu, ellerini ayaklarını bağlayın,
atın hazine odasına, kapatın kapıyı arkasından,
ama önce bağlayın örülü bir halatla sımsıkı,
çekin bir direğe tavanın oraya kadar,
bırakın işkenceler çeksin orda diri diri."
Böyle dedi, onlar da sözünü dinleyip yaptılar dediğini:
Hazine odasına girdiler ve görünmediler Melanthios'a,
odanın dibine gitmiş, silahları topluyordu o.
İki direğin dibinde durdular, beklediler onu,
az sonra, tam eşikten dışarı çıkarken keçi çobanı,
bir elinde güzel bir tolga taşıyordu,
bir elinde geniş bir kalkan, pasla örtülü,
yiğit Laertes taşırdı onu delikanlıyken,
atılmış duruyordu orda, kayışları çözülmüştü;

çullandılar üstüne, çekip saçlarından sürüklediler içeri,
adamı yere serdiler, adam neye uğradığını bilemedi,
ossaat bağladılar ellerini ayaklarını sımsıkı,
iki büklüm edip sırtını yere getirdiler,
buyruğuna uydular çok çekmiş tanrısal Odysseus'un,
adamakıllı bağladılar onu örülü bir halatla,
sonra bir direğe çekip bıraktılar tavana yakın.
Seslenip çıkıştı ona Eumaios, Domuz Çobanı, dedi ki:
"Şimdi iyi bekçilik edersin, Melanthios, bütün gece,
bir döşek işte, tam sana göre, yumuşacık,
altın tahtına oturduğu saati artık kaçırmazsın
Okeanos akıntılarından yükselen erkenci Şafağın,
sen keçilerini konağa o saatte götürürsün hani
hazır etsinler diye senin şu taliplerin yemeğini."
O da orda kalakaldı, ölüm bağlarıyla bağlı.
İki çoban silahları alıp kapattılar parlak kapıyı,
sonra da gittiler yiğit Odysseus'a, cin fikirliye.
Güç soluyarak dikildiler, bir yanda eşikte dört kişi,
bir yanda, evin içinde, kalabalık, soylu kişiler.
Athene, Zeus'un kızı, geldi yaklaştı onlara,
beden yapısını ve sesini Mentor'a benzetmişti.
Görünce onu sevindi Odysseus, ona dedi ki:
"Kurtar bizi bu beladan, Mentor, akranımsın benim,
eski dostluğumuzu getir aklına, sana yaptığım iyilikleri."
Böyle dedi, erleri savaşa yönelten Athene olduğunu
sezmişti.
Öte yandan talipler de bağrışıyorlardı büyük sofada:
İlkin Damastoroğlu Agelaos çıkıştı ona, dedi ki:
"Çelmesin Odysseus'un sözleri, Mentor, aklını senin
savaşman için taliplere karşı ve savunman için yalnız kendisini.
Bak biz ne düşünürüz gerçekleşecek bu düşüncemiz:
Öldürdükten sonra biz ikisini, baba ile oğlunu,
sıra gelecek sana, öldürüleceksin sen de,
kalkarsan ona yardıma, başınla ödersin bunu.
Canınızı aldıktan sonra tunç kargıyla,
ne kadar malın varsa içerde ve dışarda,
karıştıracağız Odysseus'unkilerle hepsini,
oğullarını bırakmayacağız yaşasınlar konağında,
ne kızların kalacak İthake ilinde, ne saygıdeğer karın."
Böyle dedi, Athene de daha çok içerledi yüreğinde,

öfke dolu sözlerle çıkıştı Odysseus'a, dedi ki:
"Ne o güç kalmış sende, Odysseus, ne de o atılgan yürek,
sen değil miydin Troyalılara karşı dokuz yıl savaşan
soylu Helene uğruna, dur durak bilmeden,
sen değil miydin bir sürü adam öldüren korkunç kargaşalıkta,
senin öğüdünle alınmamış mıydı güzel sokaklı kenti
Priamos'un?
Artık döndün, evine ve mallarına kavuştun işte,
şunlarla boy ölçüşeceğine, karşılarında ağlaşıp duruyorsun.
Haydi dostum, geç yanıma da seyret beni,
Alkimos'un oğlu Mentor nasıl bilirmiş, gör bak,
düşman erler arasında iyiliğin karşılığını ödemesini."
Böyle dedi, ne o yana verdi zaferi, ne o yana,
daha sınamak istedi Odysseus'la şanlı oğlunun gücünü.
Ama kendisi giriverdi bir kırlangıç kılığına ve uçtu gitti,
dumandan kapkara olmuş çatısına kondu büyük sofanın.
Damastoroğlu Agelaos talipleri kışkırtıp duruyordu,
Eunynomos, Amphimedon, Demoptolemos,
Polyktoroğlu Peisandros'la akıllı Polybos,
talipler arasında üstün olan bu adamlar
daha sağdılar ve savaşıyorlardı kurtarmak için canlarını,
öbürleriniyse yaydan yağan oklar sermişti yere.
Aralarında Agelaos, seslendi hepsine, dedi ki:
"Bu adamın yorulmaz elleri birazdan duracak, arkadaşlar,
boş yere böbürlendi Mentor, sonra çekti gitti,
onlar da kaldılar kapı önünde gene yalnız.
Haydi davranın, uzun kargıları birden atmayın hepiniz,
saldıralım ilk önce biz altı kişi,
Zeus vere de Odysseus'u vuralım, kazanalım bu ünü,
o bir kez düşsün hele, bize ne öbürlerinden."
Böyle dedi, altısı da dinledi onu, attılar kargılarını,
attılar, ama Tanrıça Athene boşa çıkardı hepsini,
biri vurdu iyi oturtulmuş büyük sofanın eşiğine,
öbürü sağlam yapılı ağır kapıya vurdu,
öbürünün de ağır tunç temreni gitti saplandı duvara.
Böylece kurtulunca taliplerin kargılarından,
çok çekmiş tanrısal Odysseus başladı söze, dedi ki:
"Arkadaşlar, bize geldi şimdi sıra,
atalım kargılarımızı şunların topuna birden,
can atarlar bizi öldürmeye, yaptıkları yetmezmiş gibi."

Böyle dedi ve hepsi nişan alıp kargılarını attılar,
Odysseus Demoptolemos'u vurdu, Telemakhos Euryades'i,
Domuz Çobanı Eumaios da vurdu Elatos'u,
Peisandros'u da sığırlara bakan Sığırtmaç hakladı.
Düşenlerin hepsi dişleriyle engin tabanı ısırdılar,
sağ kalanlar da çekildiler büyük sofanın bir köşesine,
berikiler de koşup aldılar kargılarını ölülerin içinden.
Talipler bir daha nişan alıp attılar sivri kargılarını,
ama Athene onların çoğunu gene boşa çıkardı:
Biri vurdu iyi oturtulmuş büyük sofanın eşiğine,
öbürü vurdu sağlam yapılı ağır kapıya,
öbürünün de gitti duvara saplandı tunç temreni,
yalnız Amphimedon vurdu Telemakhos'un elini bileğinden,
ama tunç temren deriyi sıyırıp geçti.
Ktesippos'un uzun kargısı geçerken kalkanının üstünden
omzunu sıyırdı Eumaios'un ve uçup saplandı yere.
Çok akıllı, çok kurnaz Odysseus ve çevresindekiler
gene attılar taliplerin kalabalığına kargılarını.
Kentler yıkan Odysseus bu kez vurdu Eurydamas'ı,
Telemakhos vurdu Amphimedon'u, Domuz Çobanı da Polybos'u,
sığırlara bakan Sığırtmaç da vurdu Ktesippos'u göğsünden,
sonra da böbürlenerek seslendi, şöyle konuştu:
"Ey Polytherses'in oğlu, alaycı herif,
taşkınlık yok artık, yüksekten atmak yok,
sözü tanrılara bırak, daha üstün onlar senden,
al bu benim armağanım olsun, deminki paçaya karşılık,
tanrısal Odysseus'a kendi konağında dilenirken verdiğin."
Sığırlara bakan sığırtmaç böyle konuştu,
Odysseus da atıldı Damastoroğlu'na, vurdu onu kargısıyla,
Telemakhos da Leokritos'u vurdu karnının ortasından
bir boydan bir boya girdi tunç kargı,
adam yıkıldı yüzüstü, alnı ve suratı çarptı yere.
O sıra Athene insan öldüren kalkanını kaldırdı çatı arasından,
oynadı yürekleri tekmil taliplerin, güçleri kurudu,
hani şu, günlerin uzadığı ilkyaz mevsiminde,
bir atsineğinin saldırıp darmadağan ettiği
sığır sürüleri gibi kaçıştılar o yana bu yana.
Öbürleri sanki sivri pençeli, kıvrık gagalı akbabalardı,
sanki dağlardan gelip kuşların üstüne saldırıyorlardı,
o kuşlar bulut bulut ovaya inip kaçışırlar hani,

akbabalar da saldırıp saldırıp öldürürler onları,
ne karşı koyar, ne kaçabilirler, insanlar da sevinir bu ava,
işte Odysseus'la arkadaşları öyle saldırıyorlardı konakta,
talipleri vurup vurup yerlere seriyorlardı,
korkunç bir gürültü yükseliyordu kırılan kafalardan,
taban baştan başa tütüyordu kanla.
Atıldı bu ara Leiodes, sarıldı dizlerine Odysseus'un,
ona şu kanatlı sözleri söyledi yalvara yakara:
"Ayaklarına kapandım işte, Odysseus, bana acı, esirge beni,
inan ki, bir tek kadına bile şu konakta
yakışıksız bir söz söylemiş, bir şey yapmış değilim,
tam tersi, durdurmaya çalıştım yapmak isteyeni.
Ama dinlemediler beni, el çekmediler kötü işlerden,
işte taşkınlığın sonu bu çirkin kader oldu.
Ne suçum var benim onların kurbancısı olmaktan başka.
İyi davranmanın ödülünü görmek yok mu?"
Çok akıllı Odysseus yan yan baktı ona, dedi ki:
"Madem övünürsün onların kurbancısı olmakla,
herhal yalvarınışındır bu konakta sık sık,
uzak olsun diye benden tatlı sıla günüm,
sevgili karım senin olsun, sana çocuk doğursun diye.
Sen de bu yüzden kurtulamayacaksın acıklı ölümden."
Böyle diyerek kaldırdı birden güçlü eliyle
Agalaos'un ölürken bıraktığı kılıcı,
ve yapıştırdı onu tam boynunun ortasına,
bir çığlıkla düştü kafa tozun toprağın içine.
Phemios da kurtulmaya çalışıyordu kara ölümden,
taliplere hep zorla ezgi söylemiş bir ozandı o.
Elinde gür sesli sazı, duruyordu duvarın dibinde,
bir oraya akıyordu yüreği, bir oraya:
Dışarı çıkıp gitsin miydi sunağına büyük Zeus'un,
sığınsın mıydı koruyucu tanrının bu sağlam tapınağına,
Laertes'le Odysseus yakınışlardı oraya çok sığır budu,
yoksa koşup dizlerine mi sarılsındı Odysseus'un?
Böyle düşünüp taşındıktan sonra, en uygun görünen,
kapanmak oldu Laertesoğlu Odysseus'un dizlerine.
Böylece oyuk sazını bıraktı yere,
şarap sağrağı ile altın kakmalı bir taht arasına,
ve koştu Odysseus'a, dizlerine sarıldı,
şu kanatlı sözleri söyledi yalvara yakara:

"Ayaklarına kapandım işte, Odysseus, bana acı, esirge beni,
acı duyarsın sonra öldürdün diye bir ozanı,
çünkü tanrılar ve insanlar için ezgi söylerim ben.
Ustasız öğrenmişim ozanlığı, kendi kendime,
tanrı esinledi bana türkülerin her türlüsünü,
sana da ezgi okuyabilirim, bir tanrıymışsın gibi,
onun için vazgeç boğazımı kesmekten.
Hem Telemakhos söylesin sana, senin kendi oğlun,
şölenlerinde ezgi söylemek için taliplere
isteyerek gelmiş değilim ben senin konağına,
zorla getirirlerdi beni, çünkü kalabalık ve güçlüydüler."
Böyle dedi, işitti onu Telemakhos'un kutsal gücü,
vardı babasının yanına, seslendi ona, dedi ki:
"Dur, vurma tunç kargınla bu suçsuz adamı,
bir de haberci Medon'u esirgememiz gerek,
çocukluğumdan beri bakmıştır evimizde bana o.
Sakın Philoitios ya da Domuz Çobanı öldürmüş olmasın onu,
ya da sen saldırırken konaktan çıkmış olmasın karşına senin."
Böyle dedi, akıllıca davranan Medon onu işitti:
Kara ölümden sakınmış, sığınmıştı bir tahtın altına iki büklüm
örtünmüştü yeni yüzülmüş bir sığırın derisiyle.
Hemen tahtın altından çıktı, deriyi de attı üstünden,
sonra da öne fırlayıp kapandı dizlerine Telemakhos'un,
ona şu kanatlı sözleri söyledi yalvara yakara:
"Ben burdayım, dostum, sen koru beni,
babana da söyle, sivri tuncuyla kıymasın canıma benim,
taliplere çok öfkeli, yiyip bitirdiler mallarını konağında,
seni de, budalalar, hiç adam yerine koymadılar."
Çok akıllı Odysseus gülümseyerek şöyle dedi:
"Korkma, seni korudu oğlum, kurtardı elimden,
yüreğinde anla ve duy ve başkalarına da duyur.
İyilik çok daha üstündür kötülükten.
Haydi çıkın dışarı, oturun kapının önüne,
ünlü ozanla birlikte, avluda, kandan uzakta,
ben de bitireyim bu evde başladığım işi."
Böyle dedi, onlar da çıktılar dışarı,
oturdular büyük Zeus'un sunağı önünde,
dört bir yana bakınıp gözleye gözleye ölümü.
Odysseus da bakınıyordu evin içinde dört bir yana,
biri sağ kalmış da, bir yere sığınmış mı diye,

ama gördü hepsini kan ve toz toprak içinde,
serilmiş yatıyorlardı, tıpkı balıklar gibi,
balıkçılar alacalı denizden çıkarırlar da hani,
çok ilmikli ağların içinde atarlar kumsalın bir köşesine,
ve güneşin ışınları alır götürür son nefeslerini,
kumların üstünde denizin dalgalarını özleye özleye,
talipler de öyle yatıyorlardı işte, onlar gibi, üst üste.
O ara çok akıllı Odysseus şöyle dedi Telemakhos'a:
"Git çağır bana, Telemakhos, Eurykleia Nine'yi,
çağır da aklımda olan bir sözü diyeyim ona."
Böyle dedi, Telemakhos da sevgili babasını dinledi,
kapıyı sarsıp seslendi Eurykleia Nine'ye, dedi ki:
"Buraya gel, ninelerin ninesi, gel çabuk,
evimizdeki bütün hizmetçilerin bekçisi, gel buraya,
babam çağırır seni, bir diyeceği var."
Böyle seslendi, kocakarının da kanatsız kaldı sözleri,
açtı kapısını iyi yapılmış büyük sofanın
ve girdi içeri düşerek Telemakhos'un ardına.
Taliplerin cansız gövdeleri arasında buldu Odysseus'u,
kana çamura bulanmış bir arslana benziyordu,
bir sığırı parçalayıp da ağıldan çıkar hani,
her iki yandan yanakları ve tekmil göğsü
bulanmıştır kanlara, korkunçtur görünüşü.
Öyle kanlar içindeydi elleri ayakları Odysseus'un.
Kocakarı görünce ölüleri ve kan birikintilerini,
bir çığlık atacaktı büyük bir iş başarıldı diye,
ama bırakmadı Odysseus, onu tuttu,
ve seslenip şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Sevin gönlünün içinde, nineciğim, bağırma, tut kendini,
öldürülmüş insanlara sevinip övünmek yakışık almaz,
tanrıların kaderidir bunları alt eden ve işledikleri kötülükler,
soylu ya da soysuz, kime rastladılarsa onlar,
adam yerine komadılar şu yeryüzünde hiç kimseyi,
sonları da işte bu yüzden çok kötü bitti.
Hadi sen şimdi bana konaktaki kadınları söyle,
hangisi onuruma leke sürdü, hangisi bağlı kaldı bana?"
Sevgili ninesi Eurykleia da ona dedi ki:
"Söyleyim sana, çocuğum, gerçeği dosdoğru,
elli hizmetçi var senin konağında topu topu,
ben öğrettim el işlerinin her türlüsünü onlara,

yün eğirmesini öğrettim, hizmet görmesini.
Yalnız on ikisi tuttu bunların namussuzluk yolunu,
ne beni umursadılar, ne de Penelopeia'yı.
Yeni yeni büyüyüp serpilmeye başladı Telemakhos,
hizmetçi kadınlara buyruk vermesini istemezdi anası,
Haydi ben şimdi yukarı çıkayım, pırıl pırıl kata,
haber vereyim karına, bir tanrı uykuya düşürdü onu."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Uyandırma onu sakın, sen önce buraya kadınları yolla,
hani şu, namussuzluk yolunu tutan kadınları."
Böyle dedi, kocakarı da çıktı büyük sofadan dışarı,
gitti kadınlara haber vermeye, gelsinler diye.
Odysseus da çağırdı Telemakhos'u, sığırtmacı ve domuz çobanını,
şu kanatlı sözlerle seslendi onlara, dedi ki:
"Başlayın taşımaya ölüleri, koşun kadınları da bu işe.
Sonra da yıkayın güzelim tahtları ve masaları
bol suyla ve çok delikli süngerlerle,
temizleyip düzene koyduktan sonra iyecene bütün evi,
çıkarın hizmetçi kadınları güzel yapılı sofadan dışarı,
yuvarlak damla avlunun sağlam duvarları arasında
çalın keskin kılıçları onlara, canları çıkıncaya kadar,
unutsunlar Aphrodite'yi büsbütün ve sevişemesinler
bir daha da birleşmesinler o heriflerle gizli gizli."
Böyle derken bütün namussuz kadınlar içeri girdi,
bağırıp çağırıyorlar, gözyaşı döküyorlardı sel gibi,
önce koyuldular ölülerin gövdelerini dışarı taşımaya,
yığdılar onları çepeçevre avlunun giriş kapısı önüne,
Odysseus başlarındaydı, hız veriyordu işe,
onlar da taşıyorlardı zor altında, yardımlaşa yardımlaşa.
Silinip yıkandıktan sonra güzelim tahtlar ve masalar
bol suyla ve çok delikli süngerlerle,
Telemakhos, sığırtmaç ve domuz çobanı
kazıdılar küreklerle güzel yapılı büyük sofanın tabanını,
hizmetçi kadınlar da pisliği taşıdılar dışarıya.
Büyük sofada her şey konunca yerli yerine,
iyi yapılı konaktan dışarı götürdüler hizmetçileri,
kaçamayacakları bir yere, dar bir köşeye sıkıştırdılar,
yuvarlak damla avlunun sağlam duvarı arasında.
Bu ara Telemakhos başladı söze, adamlarına dedi ki:

"Temiz bir ölümle almayalım bu kadınların canlarını,
çünkü o heriflerle düşüp kalktılar onlar
ve utanç yağdırdılar başımıza, anamla ikimizin."
Böyle dedi ve kara gagalı bir geminin halatını
bağladı direğe ve sardı çepeçevre yuvarlak damı,
sonra gerdi halatı, ayaklar yere değmesin diye.
Yaygın kanatlı ardıç kuşları ya da güvercinler
çalılar arasında kurulmuş bir tuzağa tutulurlar da hani,
nasıl düşerlerse uğursuz bir döşeğe, dönerken yuvalarına,
bu kadın başları da öyle dizilmişler sırayla,
acıklı bir ölümle ölsünler diye sıkılmıştı ilmikle boyunları.
Bir ara ayakları çırpınıverdi, ama uzun sürmedi bu.
Getirdiler Melanthios'u da dışarı avluya ön kapıdan,
kestiler insafsız tunçla kulaklarını ve burnunu,
sonra erkekliğini koparıp attılar köpeklere çiğ çiğ,
sonra kestiler ellerini ve ayaklarını öfke içinde.
Sonra da kendi ellerini ayaklarını yıkayıp
vardılar Odysseus'un yanına ve işleri bitti.
Seslendi Odysseus sevgili ninesi Eurykleia'ya, dedi ki:
"Kükürt getir bana, nineceğim, temizleyeyim her yanı,
ateş de getir, büyük sobayı tütsüleyip arındırayım,
Penelopeia'ya da git söyle, gelsin buraya kadınlarıyla,
ne kadar hizmetçi varsa, gönder buraya hepsini."
Şöyle karşılık verdi sütninesi Eurykleia, dedi ki:
"Peki, yavrum, gereğince söyledin bunu da,
ama giysiler getireyim sana önce, bir entari, bir kaftan,
yakışık almaz büyük sofada senin böyle durman,
geniş omuzların böyle çaputlara sarılı."
Karşılık verdi ona çok akıllı Odysseus, dedi ki:
"Büyük sofada ateş yakılsın isterim önce."
Böyle dedi, ninesi Eurykleia da dinlemezlik etmedi,
hemen gitti, ateşi de getirdi, kükürtü de,
ve Odysseus iyice kükürtleyip tütsüledi avluyla evi,
kocakarı da çıktı güzelim dairesine Odysseus'un,
çağırdı kadınları, haydi çabuk inin, dedi,
onlar da indiler odalardan ellerinde çırağılarla.
Sarıldılar boynuna Odysseus'un, selamladılar onu,
başını, omuzlarını öpüp sevdiler, tuttular ellerini,
tatlı bir özlem kapladı her yanını Odysseus'un,
doyasıya ağlamak istedi, hıçkıra hıçkıra,
çünkü tanımıştı gönlünde hepsini ayrı ayrı.

Yirmi Üçüncü Bölüm

ODYSSEUS'LA PENELOPEİA'NIN KAVUŞMASI

Çıktı üst kata kocakarı, sevinçle, güle oynaya,
hanımına sevgili eşinin içerde olduğunu söyleyecekti.
Ayakları birbirine dolanıyor, hopluyordu dizleri,
durdu hanımının başucunda, seslendi ona, dedi ki:
"Uyan, Penelopeia, uyan da, sevgili yavrum,
gece gündüz özlediğini gör kendi gözlerinle:
Geldi Odysseus, kavuştu evine, geç geldi, ama geldi!
Öldürdü hepsini, evine bela olan o azgın herifleri,
mallarını yiyip bitiren, oğluna eziyet eden adamları."
Buna karşılık uslu akıllı Penelopeia dedi ki:
"Senin aklını oynatmış tanrılar, sevgili dadım,
güçleri yeter onların çok akıllı birini bile akılsız yapmaya,
en aptallara bile akıl bağışlamaya güçleri yeter,
sen çok akıllıydın, seni onlar şaşırtmış olacaklar.
Hem ne diye eğlenirsin benim yaslı gönlümle,
konuşursun abuk sabuk, uyandırırsın tatlı uykumdan,
ne güzel sarmıştı gözkapaklarımı uyku!
Varmamıştım şimdiye dek böyle tatlı uykuya,
Odysseus o adı batasıca uğursuz İlyon'a gittiği günden beri.
Haydi sen in gene aşağıya, büyük sofaya dön.
Benim kadınların arasında bir başkası gelseydi buraya,
uyandırsaydı beni bu haberi vermek için,
inan olsun, hiç dinlemem, ossaat kovardım konağımdan,
ne yapayım ki, ihtiyarlığın koruyor seni."
Sevgili dadısı Eurykleia karşılık verdi, dedi ki:
"Seninle eğlenen meğlenen yok, sevgili yavrum,
doğruyu derim sana, geldi Odysseus, döndü evine,
aşağıda o garip var ya, herkesin hor gördüğü, işte o.
Telemakhos çoktan bilirdi geldiğini onun,
ama akıllıca saklıyordu babasının sırrını,

o şımarık, zorba adamlardan öcünü alsın diye babası."
Böyle dedi, Penelopeia da sevinçle yatağından fırladı,
gözkapaklarından yaşlar döke döke sarıldı ihtiyar kadına,
ve dile geldi, söyledi ona şu kanatlı sözleri:
"Ne olur, sevgili dadım, doğruyu söyle bana:
Gerçekten eve dönmüşse, doğruysa dediğin,
o utanmaz herifleri nasıl tepeleyebildi tek başına,
onlar her zaman çok kalabalıktırlar evin içinde?"
Şöyle karşılık verdi sevgili dadısı Eurykleia, dedi ki:
"Bir şey görmüş değilim, yalnız iniltiler işitirdim,
biz sağlam yapılı odaların bir köşesine sinmiştik,
kapıları sımsıkı kapamış, duruyorduk öylece.
Oğlun geldi neden sonra büyük sofadan, çağırdı beni,
onu da babası göndermiş, beni çağırsın diye.
Ölü gövdeler arasında buldum Odysseus'u, ayakta,
çevresinde, katı tabanda, üst üsteydi ölüler
bir görseydin onları, öyle ferahlardı ki yüreğin,
kana çamura bulanınıştı Odysseus da, bir aslan gibi.
Şimdi hepsi avlu kapısı önüne atılmış durur yığınla,
Odysseus ateş yaktırdı ve güzelce tütsüledi bütün evi,
seni çağırayım diye gönderdi beni şimdi de.
Haydi gelin benimle, çıksın ikinizin de yüreği feraha,
çünkü kalmadı çekmediğiniz acı sizin yıllardır.
Ama şimdi gerçek oldu en büyük dileğin:
İşte sağ döndü ocağına, sana ve oğluna kavuştu,
bunca kötülük yapan o heriflerin de işi görüldü,
öç aldı konağında bir bir hepsinden."
Uslu akıllı Penelopeia karşılık verdi ona, dedi ki:
"Tut sevincini, sevgili dadım, bağırıp çağırma öyle,
o buraya bir gelirse, ne mutlu oluruz bilirsin,
en başta ben ve ikimizden olan çocuğumuz,
ama bu dediğine inanasım gelmiyor gene de:
O herifleri ölümsüzlerden biri öldürmüş olacak,
onların azgınlıklarına kızmıştır ve yaptıkları kötülüklere,
çünkü, soylu ya da soysuz, kime rastladılarsa onlar,
adam yerine komadılar şu yeryüzünde hiç kimseyi,
bu taşkınlıkları yüzünden yıkıma uğramış olacaklar,
yok olup gitmiştir Odysseus Akha topraklarına dönmeden."
Karşılık verdi sevgili dadısı Eurykleia, dedi ki:
"Nasıl bir söz çıktı, yavrum, dişlerinin arasından?

Artık dönmez sandığın kocan içerde, ocak başında!
Seni bilirim ben, kuşkuludur yüreğin öteden beri,
ama gel, şaşmaz bir kanıt vereyim sana:
Hani vaktiyle bir yabandomuzu ak dişiyle bir yara açmıştı,
işte o yara izini gördüm ayaklarını yıkarken,
sana ossaat haber vermek istediydim bunu ama
iki eliyle yakaladı boğazımdan, bırakmadı beni,
gönlünde tasarladığı şeyler varmış meğer.
Haydi gel benimle, dediğim yalansa işte başım,
ossaat öldür beni ölümlerin en kötüsüyle."
Uslu akıllı Penelopeia şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Tanrı kararlarına karşı gelmek çok zor, sevgili dadı,
ne kadar bilgiç olursan ol, karşı gelmezsin onlara.
Gene de gel gidelim oğlumun yanına, görelim bakalım
o herifler öldürüldü mü, onları öldüren kim."
Böyle dedi, indi üst kattan, kararsızdı yüreği:
Uzaktan mı soru sorsundu sevgili kocasına,
yoksa yanına varıp, başını öpüp, elini mi tutsundu?
Böylece girdi içeri ve taş eşiği aştı,
gitti karşısına oturdu Odysseus'un, ateşin ışıltısında,
Odysseus'sa karşı duvarda, büyük direğin dibinde oturmuştu,
gözleri yerde, bekliyordu sevgili karısını,
bakalım kendisini gözleriyle görünce ne diyecekti.
Oysa kadın uzun zaman öyle kaldı, bir şey demeden,
şaşkınlık kaplamıştı zavallıcığın yüreğini.
Kimi zaman Odysseus'un yüzüne benzetiyordu yüzünü onun,
kimi zaman da tanıyamıyordu çaputların altında bir türlü.
Çıkıştı anasına Telemakhos, şu sözleri söyledi ona:
"Ana, kötü ana, yüreği taştan ana!
Ne diye böyle uzak durursun babamdan,
ne diye yanına oturup konuşmaz, sorular sormazsın ki?
Kim dayanır senden başka, hangi kadının yüreği
baba toprağına dönen kocasından böyle uzak durmaya,
sürüne dilene yirmi yıl sonra dönen kocasından?
Oldum olası taştan katıdır bilirim yüreğin senin."
Şöyle karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Şaşırdı kaldı göğsümde yüreğim, yavrucuğum,
ne bir şey söylemek gelir elimden, ne bir şey sormak,
ne de dosdoğru, yüzüne bakmak gelir,
gerçekten Odysseus'sa ve evine dönüyorsa bu adam,

kolay tanırız birbirimizi, aramızda işınarlar var,
gizli işmarlar, ikimizden başka kimsenin bilmediği."
Böyle dedi, çok çekmiş tanrısal Odysseus da gülümsedi,
hemen şu kanatlı sözleri uçurdu Telemakhos'a:
"Bırak, Telemakhos, nasıl isterse öyle sınasın anan,
nasıl olsa çok geçmeden iyice tanıyacak beni,
şimdi kir içindeyim, kötü giysiler var sırtımda,
bu yüzden hor görür, inanamaz Odysseus olduğuma.
Gel biz seninle danışıp bulalım en iyi yolu:
Halk arasında bir adam bir adamı öldürse,
öcünü alacak hiç kimsesi olmasa ölenin,
gene de öldüren bırakır hısım akrabasını, kaçar yurdundan,
bizse bu kentin kalesini yıktık,
öldürdük en yiğit delikanlılarını İthake'nin.
Şimdi ne yapmak gerekse, bana söyle."
Aklı başında Telemakhos şöyle karşılık verdi, dedi ki:
"Sen karar ver, sevgili baba, sen bak çaresine,
yok derler ölümlüler içinde akıldan yana senden üstünü,
yarışamazmış seninle çare bulmada hiçbir insan.
Biz bütün gönlümüzle geliriz peşinden senin,
hiçbir kusur işlemeyiz savunmada, koruz bütün gücümüzü."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Öyleyse ben de sana diyeyim en uygun görüneni:
Yıkanın önce ve giyin temiz kaftanlar,
söyleyin hizmetçi kadınlara değiştirsinler rubalarını,
Tanrısal ozan alsın eline gür sesli sazını,
bir oyun havası çalsın bize, insanın içini açan,
bu evde düğün var, desin, dışardan kim duyarsa,
sokaktan geçenlerden, komşuda oturanlardan.
Sakın yayılmasın kentte taliplerin öldürüldüğü
biz buradan çıkıp bağ bahçelerimize varana kadar,
sonra orada düşünür taşınır, çare ararız,
bakarız Olymposlu Zeus nasıl bir yol gösterir bize."
Böyle dedi, onlar da dinleyip yaptılar dediğini.
Önce yıkandılar ve temiz kaftanlarını giydiler,
kadınlar da bir güzel süslenip püslendiler,
tanrısal ozan aldı eline koca karınlı sazını,
tatlı ezgilere, güzel oyunlara özlem uyandı hepsinde.
Az sonra ayakları altında çınladı koca konak
oynayan erkeklerin ve güzel kuşaklı kadınların.

Birbirlerine şöyle dediler dışarıdan duyanlar:
"Çok talipli kraliçe kocaya varıyor demek,
vefasız kadın, dayanamadı sonuna kadar beklemeye
kızoğlankız vardığı kocasının evini,
kral dönünceye kadar gurbet ellerden sılasına."
Böyle söyleşiyorlardı bilmeden olanı biteni.
Bu ara kâhya kadın Eurynome, ulu yürekli Odysseus'u
yıkadı kendi evinde ve yağla ovdu,
sırtına da güzel bir entari giydirdi, bir de kaftan.
Athene de bol güzellik döktü başından aşağı,
onu daha uzun gösterdi ve daha iri,
süsledi başını lüle lüle taçlarla, sümbüller gibi.
Usta bir kuyumcu, katarak altına gümüşü,
Hephaistos'la Athene'den öğrenmiştir sanatın her türlüsünü,
güzelim bir eser döküp ortaya çıkarırsa nasıl,
öyle döküyordu güzelliği başına ve omuzlarına.
Tekneden çıktığında bedeni tanrılara benzemişti.
az önce kalktığı tahta oturdu gene,
tam karısının karşısında, söyledi şu sözleri:
"Olympos'ta oturanlar en katı yüreği vermişler sana,
tekmil kadınlar içinde, ey cinlerin çarptığı,
kim dayanır senden başka, hangi kadının yüreği,
baba toprağına dönen kocasından böyle uzak durmaya,
sürüne dilene yirmi yıl sonra dönen kocasından?
Haydi, dadı, ser döşeğimi, gidip yatayım tek başıma,
bu kadının göğsünde demir var, yürek değil."
Uslu akıllı Penelopeia karşılık verdi ona, dedi ki:
"Ne kendimi üstün tutar, ne seni hor görürüm,
ey cinlerin çarptığı, şaşkınlığımı da geçti artık,
iyi bilirim sen nasıldın ayrıldığın vakit
uzun kürekli gemilerinle İthake'den.
Haydi ser bakalım yatak odamıza, Eurykleia,
onun kendi elleriyle yaptığı sağlam döşeğini,
yerleştir yerine sağlam sediri, şilteyi de koy üstüne,
koy keçeleri, postları, menevişli çarşafları."
Böyle diyerek sınamak istedi kocasını,
Odysseus da, iyi şeyler düşünen karısına içerledi, dedi ki:
"Altüst ettin, kadın, bu sözlerinle yüreğimi!
Kimdir benim yatağımı yerinden oynatan?
Yapamaz tanrı yardım olmadan bu işi hiç kimse,

onu başka yere bir tanrı götürür, götürse götürse,
insan ne kadar genç ve güçlü olursa olsun
gene de kolay değil oynatmak yerinden onu,
büyük bir sır bu, çok ustaca yapılmıştır o yatak,
çünkü ben yaptıydım onu tek başıma.
Sık yapraklı bir zeytin ağacı vardı avlunun ortasında,
kocaman, gür, gövdesi bir direk gibi kalın.
Onun çevresinde yapmıştım ben yatak odamı,
ördüm duvarlarını ağır taşlarla, örttüm çatısını,
iyice kenetlenen kapılar yaptım, sağlam kanatlı,
sonra gür yapraklı dallarını kestim ağacın,
gövdesini tunç bıçakla rendeledim köküne kadar,
sonra güzelce bir çırpı çekip düzelttim,
içini oyup sedirini tamamladım yatağın,
ve sonra burguyla deldim her yanını,
süsledim altınla, gümüşle, fildişiyle,
ve parlak kırmızı kayışlar gerdim üstüne sığır derisinden.
İşte şimdi açıklamış oldum sırrımı sana,
ama bilmem ki, bu yatak hâlâ durur mu yerinde,
yoksa zeytin ağacını kesip dibinden
aldı onu başka yere mi götürdü biri?"
Böyle dedi, kadının çözüldü dizleriyle yüreği,
doğruydu Odysseus'un verdiği kanıtlar bütün.
Koştu Odysseus'a, gözlerinden yaşlar boşana boşana,
doladı boynuna kollarını ve başını öperek dedi ki:
"Darılma bana, Odysseus, insanların en akıllısı!
Ne yapalım ki, tanrılar dertlere boğdu bizi:
Çok gördüler bize yan yana yaşamamızı,
gençliğin tadını çıkarıp ihtiyarlığın eşiğine varmamızı.
Onun için darılma, gücenme şimdi bana
kucaklamadım diye seni görür görmez.
Bir ölümlü gelir de sözleriyle aldatır diye beni
titrerdi göğsümde yüreğim her gün korkuyla.
Kötü düzenler kuran az mı insan var ki!
Zeus'un soyundan olan Argoslu Helene,
bilseydi Akhaların savaşçı oğulları kendisini
gene baba toprağındaki evine götürecekler,
hiç alır mıydı yabancı bir adamı yatağına?
Durup dururken koymamıştı yüreğine o
bizi yaslara boğan o uğursuz taşkınlığı,

bir tanrı itmişti onu bu çirkin işi yapmaya!
Madem şaşmaz kanıtlar verdin sen şimdi bana,
bil ki, görmedi onu başka hiçbir ölümlü,
yalnız senle ben gördük, bir de hizmetçimiz Aktoris gördü,
hani babam bana buraya geldiğimde vermişti onu,
oydu sağlam duvarlı yatak odamızın kapılarını bekleyen.
Artık inandırdın o katı dediğin yüreğimi."
Böyle dedi, Odysseus'un da yaşlar boşandı gözlerinden,
sıktı kollarında sadık karısını, gönlünün sevdiğini.
Denizle boğuşanlara nasıl güzel görünürse toprak,
salmıştır üstlerine Poseidon rüzgârları ve dalgaları,
sağlam gemilerini etmiştir denizde parça parça,
kurtulmuştur içlerinden ancak birkaç kişi,
yüzer dururlar kırçıl denizden karaya doğru,
yapışmıştır bedenlerine tuzlu köpükler,
sonunda yıkımdan kurtulup çıkarlar karaya sevinçle,
işte Penelopeia da öyle tatlı bakıyordu kocasına
ve ayıramıyordu onun boynundan ak kollarını.
Gök gözlü Athene başka şeyler düşünmeseydi eğer
gül parmaklı Şafak bile onları ağlar bulacaktı:
Uzattı geceyi, tam sonuna varmışken;
altın tahtlı Şafağı tuttu Okeanos'un kıyısında,
ve Şafağı taşıyıp insanlara ışık getiren Lampos'la Phaeton'u
alıkoydu tez giden atlarını boyunduruğa koşmaktan.
Sonunda karısına şöyle dedi akıllı Odysseus:
"Artık dertlerimiz bitti sanma, karıcığım,
önümüzde daha bir sürü sıkıntı var,
çok güç ve çetin bir iş var, başarmam gereken.
Öyle söyledi bana Teiresias, tanrı bilicisi,
nasıl döneceğimizi sormak için arkadaşlarımla benim
Hades ülkesine indiğim gün açıkladı bunu bana.
Ama gel, kadınım, gidelim biz, yatalım yatağımıza,
tatlı uykudan koyun koyuna alalım payımızı."
Karşılık verdi ona uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
"Madem tanrılar sana nasip etti dönmeni
yüksek çatılı evine ve baba toprağına,
yatağın senin artık ne zaman istersen.
Ama madem aklına geldi ve bir tanrı koydu gönlüne,
söyle, neymiş bu geride kalan dert,
nasıl olsa öğreneceğim, şimdiden bileyim daha iyi."

Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
“Ey cinlerin çarptığı kadın, bu telaşın ne,
söyleyeyim diye neden varırsın üstüme bu kadar,
elbet söyleyeceğim bir gün, saklayacak değilim ki,
ama ikimizin de yüreğini ferahlatmayacak bu,
dolaşacaksın, dedi bana, ülkeden ülkeye,
denizi bilmeyen insanların ülkesine varana dek,
elinde cilalı bir kürek bulunduracaksın, dedi,
yemeklerine hiç tuz karıştırmaz o adamlar,
hiç görmemişler yanakları kızıla boyalı gemileri,
bilmezler cilalı kürekleri, gemilere kanat olan.
Bana bir de kanıt verdi, gizlemem senden:
Rastlayacakmışım yolda giderken bir başka yolcuya,
ne diye omzumda yaba taşıdığımı soracakmış bana o,
o zaman yere dikecekmişim ben küreği,
güzel kurbanlar kesecekmişim Kral Poseidon’a:
Bir boğa, bir koç ve bir domuz, dişisine binen,
sonra evime dönüp kutsal yüzlük kurbanlar sunacakmışım
engin gökte oturan ölümsüz tanrılara,
hepsini yaparsam sırayla, denizden gelecekmiş bana ölüm,
ölecekmişim parlak ihtiyarlığa boyun eğerek, tatlı tatlı,
uyruklarım mutlu ve varlıklı olacakmış çevremde.
İşte bütün bunlar gerçek olacak, dedi bana.”
Karşılık verdi uslu akıllı Penelopeia, dedi ki:
“Daha mutlu bir ihtiyarlık nasip ettiyse tanrılar bize,
o zaman belki kurtuluruz bütün bu belalardan.”
Onlar böyle konuşurlarken birbirleriyle,
Eurynome’yle dadı yatağı hazır ediyorlardı,
yumuşak örtüler seriyorlardı çırağıların ışığında.
Hamarat kadınlar serdikten sonra sağlam döşeği,
kocakarı kendi odasına yatmaya gitti,
oda hizmetçisi Eurynome’yse, elinde bir çırağı,
yol gösterdi onlara, yataklarına kadar,
odalarına götürdükten sonra onları, o da çekildi,
karı koca da sevinç içinde eski yataklarına kavuştular.
Bu ara Telemakhos, Sığırtmaç ve Domuz Çobanı
hora tepmeyi kesip durdurdular kadınları,
ve herkes yatmaya gitti gölgeli odalarına.
Karı koca, aldılar paylarını çok özledikleri sevgiden,
ve sonra daldılar olup biteni birbirlerine anlatmanın tadına:

Tanrısal kadın konakta neler çektiğini saydı döktü,
o bir sürü iğrenç herifi her gün nasıl karşısında gördüğünü,
sığır ve koyunları naslı kurban ettiklerini, bol keseden,
ve nasıl durmadan aktığını fıçılardan şarabın.
Zeus dölü Odysseus da başladı uzun uzun anlatmaya,
düşmanlarının başına açtığı dertleri, kendisinin çektiklerini,
tanrısal kadın da onu dinlemekten öyle hoşlanıyordu ki,
Odysseus her şeyi anlatmadan gözkapaklarına uyku girmedi.
Kikonları nasıl alt ettiğini anlattı ilkin,
sonra nasıl geldiğini anlattı Lotofagların semiz topraklarına,
sonra Tepegöz'ün ettiklerini ve soylu arkadaşlarını nasıl
hiç acımadan yediğini ve nasıl öç aldığını ondan,
nasıl Aiolos'a gidip de iyi karşılandığını ve uğurlandığını,
ama dönmek nasip olmadığından yurduna,
fırtınaya tutulup allak bullak olduğunu balıklı denizde,
ve dalgalara sürüklendiğini bağıra çağıra;
anlattı Laistrygonların kenti Telepylos'a nasıl vardığını,
gemilerini ve güzel dizlikli arkadaşlarını nasıl yok ettiklerini,
ve kendisinin nasıl kaçtığını kara gemiyle tek başına.
Sonra düzenlerini anlattı kurnaz Kirke'nin,
ve sorular sormak için Thebailı Theiresias'ın ruhuna,
çok kürekli gemiyle nasıl indiğini gölgeli Hades ülkesine,
nasıl gördüğünü anlattı orda arkadaşlarını tekmil,
kendisini doğuran ve çocukken yetiştiren anasını bir de.
Anlattı sonra sesini nasıl duyduğunu deniz Seirenlerinin.
ordan Kıranlar kayalığına nasıl vardığını anlattı sonra,
korkunç Kharybdis'e nasıl vardığını, Skylla'ya nasıl,
ve hiçbir insanın kazasız belasız geçemediğini bunlardan.
Sonra Güneş Tanrı'nın ineklerini arkadaşlarının nasıl öldürdüğünü,
ve gemisini nasıl yıldırımla çarptığını yüksekten gürleyenin,
nasıl yok olduklarını soylu arkadaşlarının hep birden,
ve nasıl kurtardığını kötü kaderden kendi canını,
sonra nasıl gittiğini anlattı Ogygie Adası'nda Kalypso'ya,
bu perinin nasıl yanıp tutuştuğunu koca edinmek için onu,
nasıl oyuk mağaralarda beslediğini ve alıkoyduğunu,
ve söz verdiğini onu ölümsüz ve ihtiyarlamaz kılacağına,
ama hiçbir zaman kandıramadığını gönlünü göğsünde.
Anlattı nasıl Phaiaklara vardığını binbir dertten sonra,
kendisini nasıl candan saydıklarını, bir tanrı gibi,

ve bir gemi verip nasıl gönderdiklerini baba toprağına,
tunç ve altın ve yığınla giysiler de armağan ederek.
En son bunu anlatıyordu ki, tatlı uyku bastı,
gevşetti bedenini ve uyuşturdu kaygılarını gönlünün.
Ama Tanrıça Athene başka şeyler kuruyordu bu ara:
Karısının yanında yatıp uyuyan Odysseus'u
tam tadına varmış ve doymuş gördü,
erken doğan altın tahtlı Şafağı, Okeanos kıyılarından
hemen kaldırdı, insanlara ışık getirsin diye,
Odysseus da kalktı yumuşak yatağından ve karısına dedi ki:
"Bıktık usandık, kadınım, bir sürü dert çekmekten,
sen burda çok kaygılı dönüşümü beklerken, ağlaya sızlaya,
Zeus ve öbür tanrılar, başıma bela yağdırıp
baba toprağından uzakta alıkoyarlardı beni.
Ama madem kavuştuk çok sevdiğimiz yatağımıza,
gidip konağımdaki mallarıma bakmalıyım şimdi,
o azgın heriflerin yiyip tükettiği sürülerime;
gider topların yağınayla birçoğunu kendim,
geri kalanını Akhalar verir, gene dolar ağıllarım.
Ama çok ağaçlı korularımıza, bahçelere gitmeliyim önce,
görmek isterim soylu babamı, benim için dertlenir durur.
Sen de, kadınım, çok akıllısın ama gene dinle öğüdümü:
Güneş doğar doğmaz yayılacak ossaat
o heriflerin konakta öldürüldükleri, bütün kente,
hizmetçi kadınlarınla çık sen üst kata şimdi,
otur orada, ne yanına kimseyi sok, ne de bir şey sor
kimseye."
Böyle dedi ve güzel silahlarını omuzlarına astı,
kaldırdı Telemakhos'la Sığırtmacı ve Domuz Çobanı'nı,
haydi, dedi, savaş silahlarınızı kuşanın çabuk,
onlar da söz dinleyip sardılar bedenlerini tunçla,
kapıyı açıp çıktılar sonra, başlarında Odysseus.
Gün ağarmış, ortalık iyice aydınlanmıştı,
ama Tanrıça Athene sardı onları geceye
ve çabucak çıkardı kentten dışarı.

Yirmi Dördüncü Bölüm

ÖLÜLER ÜLKESİ – SON

Kylleneli Hermesias bir bir ruhlarını çağırıyordu taliplerin,
elleri arasında güzel altın değneğini tutmuştu;
isterse bu değnekle insanların gözlerini büyülerdi o,
isterse uyandırırdı onları derin uykudan.
İşte bu değnekle başladı ruhları dürtüklemeye,
onlar da cızırtıyla yürümeye koyuldular peşi sıra.
Tanrısal bir mağaranın dibinde yarasalar nasıl
uçuşurlarsa hep birden ıslık çala çala
aralarından biri koyuverince sarktıkları kayadan kendini,
ruhlar da öyle ıslık sesleriyle başladılar uçuşmaya,
götürüyordu onları Sağlık Tanrısı Hermesias nemli
yollardan.
Okenaos'un akışını izleyip vardılar Ak Kayaya,
Güneş'in Kapılarını geçtiler ve Düşler Ülkesi'ni,
ve Asfodel Çayırı'na ulaştılar az sonra,
orda kalır ruhlar, geçmiş göçmüşlerin görüntüleri.
Peleusoğlu Akhilleus'un ruhunu buldular orada,
Patroklos'un ve kusursuz Antilokhos'un ruhlarını,
kusursuz Peleusoğlu bir yana, tekmil Danaoları
yüz ve beden güzelliğiyle geçen Aias'ın ruhunu.
Ruhlar Akhilleus'u dörtbir yandan sararken tam,
çıkageldi Atreusoğlu Agamemnon'un ruhu,
üzüntülüydü ve başka ruhlar almıştı çevresini,
Aigisthos'un evinde kendisiyle birlikte ölenlerdi bunlar.
İlkin Peleusoğlu'nun ruhu dile geldi, dedi ki:
"Biz de derdik ki, Atreusoğlu, yiğit erler arasında
en çok sevdiği sendin yıldırım savuran Zeus'un,
çünkü Akhaların çile çektiği Troya ülkesinde
sendin bunca seçkin erlere krallık eden.
Demek seni de böyle erken alıp götürecekti uğursuz kader,

dünyaya gelmiş tek kişi bile kurtulamaz ondan.
Troya ilindeyken kadere boyun eğip öleydin keşke,
onur payını aldığın sıralarda, krallık ederken,
tekmil Akhalar bir olur, bir höyük yaparlardı sana,
büyük bir ün bırakırdın oğluna geride,
oysa yürekler acısı bir ölümle göçmekmiş kaderin."
Atreusoğlu'nun ruhu buna karşılık dedi ki:
"Tanrılara benzer Akhilleus, Peleus'un mutlu oğlu,
Argos'tan uzakta öldün sen, Troya'da,
senin çevrende öldürüldü, senin için savaşırken,
Troyalıların ve Akhaların en seçkin oğulları,
toz hortumu içinde yatıyordun boylu boyunca,
at sürmesini, araba sürmesini unutmuştun.
Biz de savaştık bütün gün, ara vermeyecektik dövüşe,
Zeus bir fırtınayla sonunu getirmeseydi savaşın.
Gemilere taşıdık o gün seni savaş alanından,
ve boylu boyunca uzatıp yatağa güzel bedenini
ılık suyla yıkadık ve uvduk duru yağla,
sıcak gözyaşı döktü Danaolar, kestiler saçlarını.
Anan da deniz tanrıçalarıyla çıkageldi duyar duymaz,
tanrısal çığlıklar koptu denizin üzerinde,
bir titreme aldı tekmil Akhaları tepeden tırnağa.
Çok görmüş geçirmiş bir adam alıkoymasaydı onları
koca karınlı gemilere dağılacaklardı perperişan;
Nestor her zamanki gibi buldu en iyi yolu,
iyi niyetle seslendi onlara ve dedi ki:
–Durun, Argoslular, kaçmayın sakın Akhaoğluları!
Deniz tanrıçalarıyla bu gelen anasıdır onun,
denizden çıkar, görmek için oğlunun ölüsünü.–
Böyle dedi, ulu canlı Akhaların dağıldı korkusu.
Deniz ihtiyarının kızları aldılar çevreni senin,
tanrısal rubalar giydirdiler sana ağlaya sızlaya.
Dokuz Mousa da karşılıklı ağıtlar okudular güzel sesleriyle,
öyle dokunaklı çıkıyordu ki ağızlarından o ağıtlar,
kalmadı gözyaşı dökmeyen tek bir Akha.
İşte böyle ağladık on yedi gün, on yedi gece,
ölümlü insanlar ve ölümsüz tanrılar ağladık sana.
Verdik seni ateşe on sekizinci günü,
kurban ettik çevrende semiz koyunlar, paytak yürüyen inekler.
Yakıldın tanrısal giysiler, kokulu yağlar, tatlı ballar içinde,

yanan ateş yığınının çevresinde dört döndüler
birçok silahlı Akha yiğitleri, yaya ve arabalarla,
yükseldi gürültüler gökyüzüne kadar.
Seni yakıp kül ettikten sonra Hephaistos'un alevi,
şafak sökerken topladık, Akhilleus, senin ak kemiklerini,
yıkadık onları duru şarapla ve kokulu yağlarla,
Dionysos'un armağanı altın bir sağrak verdi anan,
çok ünlü Hephaistos yapmış kendi eliyle o sağrağı.
Onun içinde, ünü parlak Akhilleus, senin ak kemiklerin.
Menoitios'un oğlu Patroklos'unkilerle birlikte.
Ayrı bir kaba da Antilokhos'un külleri kondu,
oydu Patroklos'tan sonra senin en saydığın arkadaşın.
Sonra, biz kargıcı Akhaların kutsal ordusu,
kocaman ve kusursuz bir höyük yığdık bunların üstüne,
Hellespontos'a uzanan yaygın ovanın bir ucunda,
denizden geçen insanlar uzaktan görsünler diye onu,
bugün yaşayanlar, gelecekte yaşayacaklar görsünler diye.
Anan da, tanrılardan istediği güzelim ödülleri
yiğit Akhalar arasındaki yarışma için koydu ortaya.
Nice yiğitlerin ölü törenlerinde bulunmuştum ben önceleri,
yarışmalara katılan ne seçkin delikanlılar görmüştüm,
ama görseydin senin uğruna Tanrıça Thetis, gümüş ayaklı,
ne parlak ödüller getirmişti, şaşar kalırdın gönlünde,
ne kadar çok seviyormuş, Akhilleus, tanrılar seni.
Sen ölmekle adını yitirdin sanma,
soylu adın hep var olacak tekmil insanlar arasında!
Ben savaşı sonuna dek yaşadım da ne kazandım sanki?
Meğer Zeus sılayı nasip ederken bana,
Aigisthos'un ve uğursuz karımın elinden kurmuş ölümümü."
Aralarında böyle konuşurlarken onlar,
vardı yanlarına Argos'u öldüren kılavuz tanrı,
Odysseus'un öldürdüğü taliplerin ruhlarıyla birlikte.
Onları görünce iki kral şaşakalıp yaklaştılar,
Atreusoğlu Agamemnon'un ruhu ossaat tanıdı
Menelaos'un sevgili oğlu çok ünlü Amphimedon'u,
vaktiyle İthake'ye gittiğinde konuk olmuştu ona.
Önce Atreusoğlu'nun ruhu seslenip dedi ki:
"Başınıza ne geldi de, Amphimedon, böyle hepiniz birden,
seçkin ve yaşıt bunca yiğit, göçtünüz yeraltı karanlıklarına,
bu kentte en yiğit erleri başka türlü seçemezdi hiç kimse.

Belalı rüzgârları ve kocaman dalgaları salıp üstünüze
sizi gemilerinizle Poseidon mu alt etti yoksa?
Karada bir yerde yoksa düşman adamlar mı öldürdüler sizi,
yağma ettiğinizde sığırlarını, güzelim koyun sürülerini,
ya da bir kent ve kadınlar uğruna savaşırken?
Söyle haydi, ben övünürüm senin konuğun olmakla.
Yoksa hatırlamaz mısın orda sizin eve geldiğimi,
tanrısal Menelaos'la birlikte, kandırmak için Odysseus'u,
güzel küpeşteli gemileriyle gelsin diye Troya'ya,
aşıp durmuştuk bütün bir ay engin denizi,
kandırmıştık kentler yıkan Odysseus'u bin zorla."
Buna karşılık Amphimedon'un ruhu seslendi, dedi ki:
"Erlerin başbuğu Agamemnon, ünlü Atreusoğlu,
hatırlarım bütün bu dediklerini, tanrının beslediği,
bak söyleyeyim her şeyi sana, hiç gizlemeden,
bittiği gibi anlatayım ömrümüzün acıklı sonunu:
Taliptik biz sılasına dönmeyen Odysseus'un karısına,
kadınsa olmaz demiyordu hiç hoşlanmadığı bu evlenmeye,
ama bağlamıyordu bir sonuca, ölümümüzü kuruyordu besbelli.
Bir de düşünmüştü aklında şu düzeni:
Kocaman bir tezgâh kurmuştu odasında,
ince ve uzun bir bez dokuyordu ha bire,
bize de şöyle laf ediyordu arada bir:
–Delikanlılar, taliplerim, tanrısal Odysseus herhal öldü,
içinizden birine varacağım bir gün elbette,
ama ne olur, bekleyin bir parça daha,
bitsin şu dokuma, boşa gitmesin bunca iplik,
bir kefen dokurum yiğit Laertes'e,
günü gelir de, ölüm onu yere sererse upuzun,
mezara kefensiz yatarsa o varlıklı adam,
Akhalı kadınlar ne der sonra bana.–
Böyle derdi o, bizim de coşkun gönlümüz dinlerdi.
Meğer o, gündüzleri dokuduğu koca bezi
bir çırağı önünde sökermiş geceleri.
Kandırdı bizi işte böyle tam üç yıl,
dördüncü yılda, gene bahar olunca,
aylar geçip uzadıktan sonra günler,
bir kadın geldi, düzeni haber verdi bize,
parlak dokumayı sökerken yakaladık onu.
Bitirdi dokumayı istemeye istemeye, zorla.

Dokuduğu o büyük bezi gösterirdi bize ara sıra,
yıkamıştı onu, pırıl pırıldı, güneş gibi, ay gibi.
İşte o sıralar, uğursuz bir cin çıkardı Odysseus'u
adanın bir ucuna, domuz çobanının oturduğu yere.
Tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu da çıkageldi oraya
dönerken kara gemisiyle kumsal Pylos'tan.
Baş başa verip tasarladılar taliplerin ölümünü,
sonra koyuldular çok ünlü kentimize doğru,
Odysseus arkadan geliyor, Telemakhos yolu açıyordu ona.
Domuz Çobanı yanındaydı paçavralar içindeki ihtiyarın,
değneği elinde, tıpkı bir dilenci gibiydi o.
Hiç kimse anlayamamıştı Odysseus olduğunu bu adamın,
en yaşlı olanlarımız bile anlayamamıştı.
Kötü sözlerle çıkıştık ona, sövdük saydık,
sövülmeye de katlandıydı o, dövülmeye de,
sabırlı bir yürekle, hem de kendi evinde.
Ama kalkanlı Zeus'un aklı uyarınca onu,
Telemakhos'la birlikte güzel silahları kaldırdı,
koydu onları hazne odasına ve sürmeledi kapıları.
Binbir düzen bilen karısını kışkırttı öte yandan,
yayı ve alacalı demirleri taliplerin önüne koysun diye
biz bahtı karalara ölüm bu yarışmayla görünmeye başladı.
Kirişi gerip kuramadık bu sert yayı hiçbirimiz,
çok zordu bizim için bu işi başarmak.
Ama Odysseus'un eline varınca koca yay,
hepimiz birden bağırıp çağırdık ve söylendik,
verilmesin dedik yay ona, ne derse desin o,
ama Telemakhos çağırdı Eumaios'u, dedi yayı götür ver ona,
çok çekmiş Odysseus da yayı aldı eline,
gerdi kirişini kolaycacık ve demirlerden geçirdi oku.
Sonra durdu eşikte, tez giden okları döktü yere,
korkunç öfkesiyle nişan aldı, vurdu Antinoos'u.
Sonra başkalarına da attı inleten okları
o karşıdan vuruyor, ötekiler yan yana devriliyorlardı,
bir tanrı yardım ediyordu ona, besbelliydi bu.
Evin içinde hepsi kapılmışlardı kudurmuş öfkelerine,
sağdan soldan boyuna öldürüyorlardı bizi,
korkunç çatırtılar yükseliyordu vurulan kafalardan,
tütüyordu yerler baştan başa kanla.
İşte, Agamemnon, biz böyle yok olduk gittik,

hâlâ mezarsız durur Odysseus'un konağında ölülerimiz,
henüz yakınlarımızın haberi yok bu olup bitenden,
yoksa çoktan yıkarlardı yaralarımızdan kara kanı,
ağıtlar okurlar, son armağanlarını verirlerdi bize."
Buna karşılık Atreusoğlu'nun ruhu seslendi, dedi ki:
"Çok kurnaz Odysseus, Laertes'in mutlu oğlu,
demek büyük yararlığınla kazandın gene karını.
Ne sağlam düşünen kadınmış kusursuz Penelopeia,
kızoğlankız vardığı kocasına ne de sadık kalmış,
yok olmayacak erdeminin şanı hiçbir vakit,
ölümsüz tanrılar uslu akıllı Penelopeia'nın şerefine
destanlar dizdirecek yeryüzündeki insanlara.
Ne tuzaklar kurduydu Tyndareos'un kızı, tam tersine,
nasıl öldürdüydü kızoğlankız vardığı kocasını,
ne korkunç bir destanı olacak insanlar arasında onun,
bir lekedir o gelecekteki tekmil kadınlara,
en iyi, en saygılı kadınlara bile bir leke."
Hades ülkesinde onlar böyle söyleşiyorlardı gide gele.
Öbürleriyle, kentten çıktıktan az sonra
vardılar Laertes'in duvarla çevrili güzel bağına.
Laertes çalışmış çabalamış, kendi malı yapmıştı orasını,
orda evi vardı, dört bir yanı damlarla çevrili,
uşakları orda yer içer, oturur kalkarlardı,
onun her türlü işini görürdü bu köleler.
Bir kocakarı da vardı yanında, Sicilyalı,
ihtiyara uzakta, bağlarında, o bakardı.
Odysseus orada adamlarına ve oğluna dedi ki:
"Siz girin şimdi iyi yapılmış evin içine,
yemeğimiz için hemen kesin en yağlı domuzu,
ben gidip bakayım, babam tanıyacak mı beni,
gözleriyle görünce anlayacak mı kim olduğumu,
yoksa çoktandır uzak kaldığım için, tanımayacak mı?"
Böyle dedi ve silahlarını çıkarıp verdi uşaklara,
onlar da dinlediler ve yollandılar eve doğru,
Odysseus da bol yemişli bahçeye bakmaya gitti,
Girince büyük bahçeye, Dolios'u bulamadı orada,
ne oğullarını bulabildi, ne uşaklardan birini,
bahçenin duvarı için taş toplamaya gitmişlerdi,
başlarında yol gösteriyordu onlara ihtiyar Dolios.
Odysseus yalnız babasını buldu bakımlı bahçenin içinde,

çapalıyordu ihtiyar adam bir ağacın dibini,
entarisi eski ve yamalı ve pimpisti,
yamalı sığır derileri bağlamıştı bacaklarına,
sıyrıklardan korunmak içindi, dizlik yerine,
ellerinde eldiven vardı dikenler batmasın diye,
başında da soğuğa karşı keçi derisi bir takke.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus görünce babasını böyle,
ihtiyarlık çökmüş, gönlü büyük bir yas içinde,
durdu ince uzun bir armut ağacı dibinde ve ağladı.
Sonra da düşünmeye koyuldu aklında ve gönlünde,
sarılıp öpsün müydü babasını, her şeyi anlatsın mıydı,
sayıp döksün müydü nasıl döndüğünü baba toprağına,
yoksa sınamak için ona sorular mı sorsundu ilkin?
Düşündü taşındı ve buldu en doğru yolu:
Kışkırtıcı sözlerle onu sınayacaktı önce,
vardı tanrısal Odysseus doğru babasının yanına,
ihtiyar başını eğmiş, çapayla eşiyordu bir ağacın dibini.
Şanlı oğlu durdu onun yanında, seslendi, dedi ki:
"Bakıyorum, ihtiyar, hiç yabancı değilsin bahçe işlerine,
bir kusur yok, bağın bahçen pek bakımlı,
bakımsız kalmamış bu bahçede tek bir ağaç,
incirler, üzümler, zeytinler, sebzeler ne güzel.
Ama bir şey diyeyim sana, güvenme bu sözüme:
Senin kendine hiç mi hiç baktığın yok,
bir yandan acıklı ihtiyarlık bastırmış seni,
bir yandan üstün başın perişan, kir içinde.
Tembelsin de efendin seni bakımsız koyar, denemez,
çünkü köleye benzetemez seni hiç kimse,
sen boyunla bosunla bir krala benzersin daha çok,
ya da, yıkanıp, yiyip içtikten sonra
yumuşak döşekte yatan ihtiyar bir adama.
Ama sen şimdi bana açıkça anlat,
kimin uşağısın, kimin bahçesine bakarsın böyle?
Bir şey daha var senden öğrenmek istediğim:
İthake mi bu geldiğim yer gerçekten,
öyle demişti gelirken yolda rastladığım bir adam,
ama akılsızın biri gibi geldi bana o,
dişe dokunur bir karşılık veremedi sorularıma,
sormuştum burada konuğu olduğum adam yaşıyor mu diye,
yoksa öldü de Hades ülkesine mi göçtü.

Sana sorayım bari, beni sen dinle ve anla:
Vaktiyle sevgili baba toprağında birini konuk etmiştim,
bize gelmişti o adam, öylesine dost olmamıştı bana
konukların hiçbiri, uzaktan gelen hiçbir ölümlü.
O dost İthake soyundan olmakla övünürdü,
Arkesios'un oğlu Laertes'miş babası, dediğine göre.
Evime buyur edip iyice ağırladıydım onu,
dostluk gösterip konukluk armağanları verdiydim
evimdeki mallardan, giderken ona,
yedi talant verdiydim işlenmiş altınımdan,
som gümüşten bir sağrak, üstü çiçek işlemeli,
on iki entari, o kadar da astarsız kaftan,
on iki güzel örtü ve on iki gömlek,
dört tane de kadın seç, dedim, istediğin gibi,
en ince işleri bilenler ve en güzelleri arasından."
        Babası da gözyaşları döke döke ona dedi ki:
"Burası işte, yabancı, o aradığın toprak,
ama bugün azgın ve tanrısız eşkıyaların elinde.
Sayıp döktüğün o armağanları boşuna vermişsin sen.
İthake ülkesinde sağ bulsaydın konukladığın adamı,
senin gibi konuklardı o da seni, dostça,
armağanlarına karşılık armağanlar verir, öyle gönderirdi.
Ama sen şimdi söyle bakalım bana açıkça:
Senin bu konuğu konuklayalı kaç yıl oldu,
benim oğlumdur o senin mutsuz konuğun,
ya da bir zamanlar öyleydi, oğlum benim, kara bahtlı,
sevdiklerinden ve baba toprağından çok uzakta o
ya denizde balıklara yem oldu, ya karada kurda kuşa;
ölü rubalarını giydirip ağlayamadık ona,
biz anası babası, onu dünyaya getirenler,
bol armağan verip aldığı karısı Penelopeia da,
ölü döşeğinde ağıt yakmadı ona, töresince,
kapatamadı gözlerini, son saygıyı gösteremedi ölüsüne.
Ama sen bana şunu açıkça söyle ki bileyim:
Kimsin sen, hangi insanlardan, nerde kentin ve anan baban?
Nerde bıraktın seni buraya getiren hızlı gemiyi?
Tanrıya denk arkadaşların hani nerde?
Yabancı bir gemiyle bir yolcu gibi geldin de yoksa,
seni burada karaya indirip gittiler mi?"
        Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:

"Hiçbir şey gizlemeden anlatayım sana olanı biteni:
Alybaslıyım ben, otururum orada ünlü bir evde,
Apheidas'tır babam, Kral Polypemon'un oğlu,
Eperitos'tur benim de adım,
bir cin attı beni buralara Sicilya dönüşü,
kaldı gemim şehirden uzakta, kırların orda.
Beş yılı geçti bizim yurda geldiği Odysseus'un,
sonra da hemen gittiydi o mutsuz adam,
ama giderken kuşlar iyi yönden, sağdan uçmuştu,
öyle sevinçli ve umutlu bir yürekle uğurlamıştım ki onu,
o da çıkıp gitmişti umutlu ve keyifli keyifli,
bir daha konuk olmayı dilemiştik ikimiz de gönlümüzde
ve birbirimize parlak armağanlar vermeyi."
Böyle dedi, kapkara bir keder bulutu sardı Laertes'i,
kara toprak aldı yerden iki eliyle, avuç dolusu,
kırçıl başına döktü ve hıçkıra hıçkıra ağladı:
Öyle görünce babasını, altüst oldu yüreği Odysseus'un,
bir ağlama isteği yükseldi burun deliklerine kadar.
Fırlayıp kucakladı ihtiyarı ve öpe öpe dedi ki:
"O benim, arayıp özlediğin oğlun benim, baba,
yirmi yıl sonra baba toprağına döndüm işte.
Ama bırak sen şimdi ağlamayı sızlamayı,
çok tez davranmamız gerek, beni dinle,
öldürdüm o azgın heriflerin hepsini konağımızın içinde,
kötü işlerin, onurumla oynamanın aldım öcünü."
Buna karşılık Laertes seslendi, ona dedi ki:
"Gerçekten benim oğlum Odysseus'san, gelmişsen buraya,
şaşmaz bir kanıt ver ki, inanayım ben de."
Çok akıllı Odysseus ona karşılık verdi, dedi ki:
"Önce gör kendi gözünle şu yara izini,
bilirsin, onu bir yabandomuzu yapmıştı ak dişiyle,
Parnesos'a gittiğimde, anamla sen göndermiştiniz hani,
git, demiştiniz, sevgili deden Autolykos'a,
buraya geldiğinde vereceği armağanları al ondan.
Bu bahçedeki ağaçları sayayım sana bir de,
hani senden istemiştim de vermiştin bana,
arkandan koşardım bu bahçede ufacık bir çocukken,
giderdik bir ağaçtan bir ağaca, söylerdin sen adlarını,
işte bana verdiğin on üç armut ve on elma ağacı,
işte bunlar da kırk incir ağacım benim,

işte elli asma kütüğü, demiştin bunları sana vereceğim,
başka başka zamanlarda olgunlaşır her biri,
her salkımın rengi çeşit çeşit, başka renkte,
değişirler her mevsimine göre Zeus'un."
Böyle dedi, Laertes'in çözüldü dizleri ve yüreği,
doğruydu Odysseus'un verdiği kanıtlar,
doladı oğlunun boynuna iki kolunu,
çok acı çekmiş Odysseus da kucakladı onu yarı baygın.
Gene soluk alınca Laertes, dirilince yüreği göğsünde,
şu sözlerle karşılık verdi oğluna, dedi ki:
"Doğruysa o azgın heriflerin cezalarını çektiği,
demek tanrılar var, Zeus Baba, koca Olympos'un tepesinde.
Ama ben çok korkarım yüreğimde şimdi,
ya gelirlerse hep birden buraya İthakeliler,
yayarlarsa haberi dört bir yana, Kephallen kentlerine."
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Bırak korkuyu şimdi, at bu kaygıyı yüreğinden,
haydi bağın ucundaki eve gidelim seninle,
Telemakhos'la Sığırtmacı ve Domuz Çobanı'nı demin
oraya yolladımdı yemeği hazırlasınlar diye tezelden."
Böyle konuşa konuşa yürüdüler güzelim dama doğru,
vardıkları zaman evin sağlam yapılı sofasına,
buldular Telemakhos'la Sığırtmacı ve Domuz Çobanı'nı,
etleri kesip kızıl şarabı karıyorlardı.
O ara ulu yürekli Laertes gitti kendi odasına,
yıkadı onu Sicilyalı hizmetçi ve uvdu kokulu yağla,
sırtına da giydirdi temiz bir entari,
Athene de dikilip yanına güçlü kıldı bedenini kralın,
daha uzun görünmesini sağladı ve daha iri.
Laertes çıkınca tekneden, şaştı sevgili oğlu,
tıpkı bir tanrı gibi görmüştü onu karşısında.
Seslendi ona, söyledi şu kanatlı sözleri:
"Hep var olan tanrılardan biridir herhal, baba,
gözlerimize daha boylu boslu ve güzel gösteren seni!"
Akıllı Laertes ona karşılık konuştu, şöyle dedi:
"Ah, Zeus Baba, Athene, Apollon, ne olurdu,
alırken karşı kıyıdaki sağlam surlu Nerikos kentini
Kephallenlerin başında nasıl idiysem,
dün da öyle olaydım kendi toprağımızda,
vurup omuzlarıma silahlarımı, saldıraydım o heriflere,

çoğunun hakkından gelir, çözerdim dizlerini,
senin de nasıl sevinirdi göğsünde yüreğin."
Onlar söylerken bu sözleri birbirlerine,
içerdekiler yemek hazırlıklarını bitirmişlerdi,
yerlerini alıp oturdular koltuklara, tahtlara.
Tam yemeğe başlıyorlardı ki, geldi yanlarına
ihtiyar Dolios, oğullarıyla birlikte,
dönmüşlerdi tarladan yorgun argın,
anaları koşup çağırmıştı onları, Sicilyalı kocakarı,
bir yandan onlara, bir yandan yaşlı Laertes'e bakardı o.
Odysseus'u görüp anlayınca onun kim olduğunu,
şaşkın şaşkın kalakaldılar orta yerde,
ama Odysseus seslendi, bal gibi sözlerle dedi ki:
"Bırak şaşkınlığı, ihtiyar, geç sofraya, otur şöyle,
epey zamandır el uzatmak isteriz ekmeğe,
ama bekler dururuz, gözleriz gelmenizi sizin."
Böyle dedi, Dolios da açarak iki kolunu
atıldı Odysseus'a doğru, alıp ellerini öptü bileklerinden,
ve seslendi, şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Hoş geldin, ey dost, ne çok özlemiştik seni,
tanrılar getirdi herhal buraya, kesmişken biz umudumuzu.
Hoş geldin, sefalar getirdin, mutluluk versin tanrılar sana.
Ama söyle bana açıkça ki, bileyim ben de:
Duydu mu akıllı Penelopeia senin burada olduğunu,
duymadıysa haber verelim mi gidip bi koşu?"
Çok akıllı Odysseus karşılık verdi ona, dedi ki:
"Var haberi, ihtiyar, sen bunlarla yorma kafanı."
Böyle dedi, Dolios da oturdu cilalı bir koltuğa,
oğulları da aldılar şanlı Odysseus'un çevresini,
tatlı sözlerle selamlayıp onu, sarıldılar ellerine,
sonra da oturdular yanına babaları Dolios'un.
Onlar damın altında yerlerken yemeklerini,
ossaat, koştu kentin dört bir yanına, hızlı haberci,
yaydı taliplerin acıklı bir ölümle öldürüldüklerini.
Bu haberi duyanların her biri bir yandan koştu,
geldiler Odysseus'un evi önüne iniltiler ve çığlıklarla,
herkes aldı ölüsünü gömmeye götürdü,
öbür kentlerden olanları hızlı gemilere yüklediler,
buyurdular balıkçılara, onları yurtlarına götürsünler diye.
İthakeliler de geldiler toplantı yerine üzüntü içinde.

Halk bir araya gelip, dernek kurulunca,
aralarında Eupeithes kalktı ayağa, söz aldı;
avunmaz bir evlat acısı sarmıştı yüreğini,
onun oğlu Antinoos'u öldürmüştü Odysseus ilkin.
Konuştu gözyaşları döke döke, dedi ki:
"Ne işler açtı, arkadaşlar, bu adam Akhaların başına!
Gemileriyle aldı götürdü birçok soylu yiğidimizi,
batırdı koca karınlı gemileri, insanları yitirdi,
buraya gelince de, en soylularını öldürdü Kephallenlerin.
Haydi, kaçmadan şimdi bu adam tezelden Pylos'a,
ya da Epeioların yurdu Elis'e sığınmadan, yürüyelim üstüne,
onursuz kalırız yoksa, leke hiç silinmez adımızdan,
hem bugünkü insanlar, hem gelecek kuşaklar ayıplar bizi,
öldürülen evlatlarımızın ve kardeşlerimizin almazsak öcünü
hiçbir tadı kalmaz benim için yaşamanın,
varsın karışsın ölüp göçenler arasına bedenim.
Haydi tez davranalım, geçmesinler karşı kıyıya."
Ağlayarak böyle dedi, acındırdı Akhaları tekmil,
ama Medon'la tanrısal ozan çıkageldiler o ara,
yeni kalkınışlardı Odysseus'un konağında uykudan.
Kalabalığın ortasına dikilince onlar, herkes şaşakaldı.
Aralarında şöyle konuştu aklı başında Medon, dedi ki:
"Dinleyin şimdi beni, İthakeliler, Odysseus bu işleri
ölümsüz tanrıların buyruğu olmadan tasarlamış değil.
Ölümsüz bir tanrı vardı yanı başında Odysseus'un,
ben kendim gördüm, Mentor'a benziyordu tıpatıp,
ilkin Odysseus'un yanında durup yüreklendiriyor onu,
sonra da öbürlerini şaşırtıp büyük sofada kovalıyordu,
yığılıp ölüyorlardı onlar da üst üste."
Böyle dedi, hepsinin suratı korkudan yemyeşil oldu.
Söz aldı yaşlı yiğit Halitherses, Mastor'un oğlu,
aralarında bir o vardı geleceği ve geçmişi gören,
iyi niyetle seslendi onlara, şöyle dedi:
"Dinleyin şimdi beni, İthakeliler, diyeyim size,
başımıza bütün bu gelenler, dostlarım, sizin yüzünüzden,
ne beni dinlediniz, ne de halkın kılavuzu Mentor'u,
oğullarınızın taşkınlığına gem vurun, dedikti size,
hepsinin gözü dönmüş, kötü işler görüyorlardı,
bir yiğidin mallarını yediler, saygısızlık ettiler karısına,
sandılar o yiğit adam artık dönmeyecek.

Ama olan oldu, dinleyin şimdi beni, öğüdüm şu benim:
Ona karşı yürümeyelim, çekeceğiz belayı üstümüze."
Böyle dedi, halkın yarıdan çoğu fırladı yerinden,
ötekilerse oldukları yerde öylece kaldılar,
gönüllerine yatmadı bu öğüt, Epueithes'e inanmışlardı,
hepsi birden silahlarına sarıldılar çabucak.
Tenlerine geçirdikten sonra pırıl pırıl tuncu,
toplanıp geldiler bir araya yaygın kentin önünde,
Eupeithes geçmişti bu akılsız adamların başına,
öldürülen oğlunun öcünü alacağını umuyordu,
ömrünü orada tüketeceğini nereden bilsindi.
O sıra Athene şöyle dedi Kronosoğlu Zeus'a:
"Ey Kronosoğlu, tanrıların en üstünü, babam benim,
haydi söyle bana, bir niyetin mi var aklında gizlediğin,
sürdürecek misin bu uğursuz kargaşalığı, bu kötü savaşı,
barıştıracak mısın yoksa her iki yanı dostluk içinde?"
Ona karşılık verdi bulutları devşiren Zeus, dedi ki:
"Ne diye sorarsın şimdi bunları bana, yavrucuğum,
sen değil miydin bu kararı verdiren bize,
Odysseus yurduna dönsün, öç alsın onlardan, diyen?
Sen yap istediğini gene, ben diyeyim bana uygun görüneni:
Tanrısal Odysseus taliplerden öç aldı madem,
ant içip barışsınlar, kralları kalsın o da,
biz de unutturalım onlara oğullarının, kardeşlerinin ölümünü,
dostlukla bağlansınlar birbirlerine eskisi gibi,
barış yaysın ülkeye bolluğu ve mutluluğu."
Böyle dedi, daha çok artırdı hevesini Athene'nin,
Athene de Olympos'un doruklarından fırladı indi aşağı.
Bu ara ötekiler doya doya yemişlerdi tatlı yemeklerini.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus söz aldı, dedi ki:
"Biriniz çıkın dışarı, bakın bakalım yaklaştılar mı?"
Böyle dedi, Dolios'un oğullarından biri dinledi onu,
çıkıp eşikte durdu ve gördü yaklaşan kalabalığı,
ossaat şu kanatlı sözleri uçurdu Odysseus'a:
"Yaklaşıyorlar işte, silah kuşanalım çabuk!"
Böyle dedi, hepsi kalkıp kuşandılar silahlarını,
Odysseus'la yanındakiler dört kişi, Dolios'un altı oğlu,
Laertes'le Dolios da sarıldılar silaha,
ak saçlı o iki ihtiyar da savaşmak zorundaydılar.
Sardıktan sonra tenlerini pırıl pırıl tunçla,

açtılar kapıyı, Odysseus önde, yürüdüler dışarıya,
öte yandan da Athene yaklaşıyordu, Zeus'un kızı,
girmişti gene Mentor'un kılığına, almıştı onun sesini.
Görür görmez onu çok sevindi tanrısal Odysseus,
ossaat seslendi sevgili oğlu Telemakhos'a, dedi ki:
"Haydi atıl savaşa, Telemakhos, tam sırası,
böyle savaşta belli olur yiğit dediğin!
Atalarının soyunu utandırma sakın, göreyim seni,
biz öteden beri övünürüz dünyada yiğitliğimizle."
Ona karşılık verdi aklı başında Telemakhos, dedi ki:
"Gönlünde dilediğin buysa, getireceğim onun yerine,
göreceksin, sevgili baba, utandırmayacağım soyunu."
Böyle dedi, Laertes de sevinç içinde dedi ki:
"Bu ne güzel gün, sevgili tanrılar, bu ne mutlu gün!
Yiğitlikle yarış ederler oğlumla torunum."
Gök gözlü Athene geldi onun yanına, dedi ki:
"Arkesios'un oğlu, bütün dostlar arasından en sevdiğim,
yakar gök gözlü kız tanrıyla Zeus Baba'ya,
sonra da salla ve at uzun gölgeli kargını!"
Böyle dedi ve büyük güç verdi ihtiyara,
Laertes de ulu Tanrı Zeus'un kızına yakardı
ve ossaat salladı attı uzun gölgeli kargısını,
vurdu Eupeithes'i tunç yanaklı tolgasından,
tolga tutamadı kargıyı, kargı delip geçti onu,
adam gürültüyle yıkıldı yere, çangırdadı üstünde silahları.
Odysseus'la soylu oğlu da saldırdılar ön sıradakilere,
kılıçları ve iki uçlu kargılarıyla başladılar vurmaya,
hepsini öldürüp, geri döndürmeyeceklerdi hiçbirini
eğer Athene, Kalkanlı Zeus'un kızı,
sesini savurup da durdurmasaydı tekmil halkı:
"Kesin, İthakeliler, bu uğursuz savaşı!
Kan dökmeden ayrılın birbirinizden çabuk!"
Athene böyle dedi, hepsini yemyeşil bir korku sardı.
Öyle korkmuşlardı ki, silahları uçtu ellerinden,
Tanrıça'nın sesini duyan silahını attı yere.
Düşüp can kaygısına, kaçıştılar kente doğru.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus korkunç bir nara attı
ve fırladı yüksekten saldıran bir kartal gibi.
Ama o anda Kronosoğlu, alev saçan yıldırımını
indirdi güçlü tanrının kızı gök gözlü Athene'nin önüne.

Gök gözlü Athene de dönüp Odysseus'a, şöyle buyurdu:
"Çok akıllı Odysseus, Laertesoğlu, Zeus'tan doğma,
son ver kararsız savaşa dövüşe, yeter artık,
Kronosoğlu Zeus'un öfkesine uğrayacaksın sonra."
Böyle dedi, Odysseus da dinledi ve sevindi gönlünde.
Gök gözlü Pallas Athene, kalkanlı Zeus'un kızı,
benzetti sesini ve bedenini tıpkı Mentor'unkine,
karşılıklı antlar içirip sağladı ölümsüz barışı.

OKEANOS IRMAĞI
KORKUNÇ DEVLER ÜLKESİ
KİMMERLER
KALYPSO'NUN ADASI
OGYGİE
KİRKE'NİN ADASI
SEİREN'LER
PHAIAK'LAR ÜLKESİ
SKHERİE
ÖLÜLER ÜLKESİ
SKILLA İLE KHARBDİS
TEPEGÖZ POLYPHEMOS'UN ÜLKESİ
OLYMPOS DAĞI
İSMAROS
DULİKHİON
SAME
İTHAKE
TENEDOS
TROYA
İDA DAĞI
ATİNA
EGE DENİZİ
ASYA
MYKENE
ARGOS
SPARTA
MALİA BURNU
GİRİT
KYTERA
BÜYÜK DENİZ
LOTÜS YİYENLER ÜLKESİ
MISIR
NİL
YÜZÜ YANIKLARIN ÜLKESİ
OKEANOS IRMAĞI

KRONOLOJİK SIRAYA GÖRE ODYSSEUS'UN YOLCULUĞU VE SERÜVENLERİ[1]

Troya'nın yıkılışı: İÖ1200

Birinci yıl

Bahar (?)	–Odysseus'un gemileri Troya'dan ayrılır. Trakya'da Kikonların kenti İsmaros'u yağma ederler. Kikonların öcü. Sert bir poyraz onları Ege'de güneye atar. Peloponez'in ucunda Maleia Burnu'nu dönüp İthake'ye yönelmek isterler, ama 9 gün esen rüzgâr onları Akdeniz'e sürer. 10'uncu günü Lotosyiyenlerin ülkesine varış.
Yaz	–Kyklopların ülkesine varış. Küçükada'ya çıkış. 12 kişilik bir gemi Polyphemos'un mağarasına çıkar. Odysseus 6 arkadaşını kurban verip kurtulur. Küçükada'ya dönüş. Ertesi gün yola çıkış. Aiolos Adası'na varış: Orada 1 ay kalırlar. Zephyros yeliyle 9 gün 9 gece yol alırlar. 10'uncu günü İthake görünür: Odysseus uyurken tayfası rüzgâr tulumunu açar. Fırtına. Gerisin geri Aiolos Adası'na. 6 gün 6 gece kürek çeke çeke yol alıp 7'nci günü Laistrygonların Telephylos kentine varış. 11 geminin tayfasıyla birlikte yok oluşu.

[1] Ernle Bradford, a.g.e., s. 249.

Sonbahar	–Odysseus'un tek gemisiyle Kirke Adası'na varışı.
Birinci yılın sonu	–Kirke Adası'nda geçirilen kış.
İkinci yıl	
Bahar	–Kirke Adası'ndan Okeanos kıyısındaki
Yaz	Ölüler Ülkesine gidiş ve dönüş.
Sonbahar	–Seirenlerin önünden geçiş.
(Eylül ?)	–Skylla ile Kharybdis. Güneş'in adasına varış. Bütün bir ay yalnız Notos eser, sonra da yalnız Euros: Yola çıkamazlar. Kutsal sığırları kesip yerler.
Güz sonu	–Aiolos Adası'ndan ayrılınca Zephyros fırtınası.
Kış başı	–Gemi batar, bütün tayfa boğulur. Gene Notos eser. Odysseus gemi omurgasının üstünde bir daha Kahrybdis'in önünden geçer.
İkinci yılın sonu	–9 gün denizde kalır. 10'uncu günü Kalypso Adası'na çıkış.
Üçüncü yıldan dokuzuncu yıla	–Kalypso Adası'nda geçen 7 yıl.
Onuncu yıl	
Yaz (?)	–Kalypso Adası'ndan sal üstünde yola çıkış. 17 gün yol, 18'inci günü Phaiakların toprağı görünür. Fırtına: 2 gün 2 gece yüzer. 3'üncü günü bir ırmağın ağzına çıkar. Skherie'den ayrılış ve bir gecede İthake'ye varış.

ODYSSEİA'DA GEÇEN ADLAR[1]

A

ADRASTE: IV, 123.
AGAMEMNON: III, 143, 156, 164, 234, 248; IV, 532, 584; VIII, 77; IX, 263; XI, 168, 387, 397; XIII, 383; XIV, 70, 117, 497; XXIV, 20, 102, 181, 186.
AGELAOS: XX, 321, 339; XXII, 131, 136, 212, 241, 247, 327.
AİAİE (Kirke): IX, 32; XII, 268, 273.
AİAİE (ada): X, 135, XI, 70; XII, 3.
AİETES: X, 137; XII, 70.
AİAS (Telamon'un oğlu): III, 109; XI, 469, 543, 550, 553; XXIV, 17.
AİAS (Oileus'un oğlu): IV, 499, 509.
AİGAİ: V, 381.
AİGYPTİOS (İthake'li): II, 15.
AİGYPTİOS (Mısır): III, 300; IV, 351, 355; XIV, 246, 275; XVIII, 426, 448.
AİGYPTOS (Nil): IV, 477, 483, 581; XIV, 257, 258; XVII, 427.
AİGİSTHOS: I, 29, 35, 42, 300; III, 194, 198, 235, 250, 303, 308, 310; IV, 518, 525, 529, 537; XI, 389, 409; XXIV, 22, 97.
AİOLOS: X, 2, 36, 44, 60; XXIII, 314.
AİOLOS (oğulları): XI, 237.
AİOLOS (adası): X, 1, 55.
AİSON: XI, 259.
AKARTOS: XIV, 336.
AKHERON: X, 513.
AKHİLLEUS: III, 106, 109, 189; IV, 5; VIII, 75; XI, 467, 478, 482, 486, 546, 557; XXIV, 15, 36, 72, 76, 94.

[1] Destanda geçen adlar Homeros'a özgü yazılışla (örn.: Athena yerine Athene, Hermes yerine Hermeias vb.) aşağıda sıralanmış, bölümler romen, dizeler normal sayı ile gösterilmiştir. Gösterilen dize sayıları destanın Yunanca aslının sayılarıdır. Bu indeksi meydana getirmek için en çok faydalandığımız kaynak Garnier-Flammarion'da yayınlanan *Odyssée*'nin indeksidir.

AKRONEOS: VII, 111.
ALKANDREUS: IV, 126.
ALKİNOOS: VI, 12, 17, 139, 196, 213, 299, 302; VII, 10, 23, 55, 63, 70, 82, 85, 93, 132, 141, 159, 167, 178, 185, 208, 231, 298, 308, 346; VIII, 2, 4, 8, 13, 25, 56, 59, 94, 130, 143, 235, 370, 381, 382, 385, 401, 418, 419, 421, 423, 464, 469, 533; IX, 2; XI, 346, 347, 355, 362, 378; XVIII, 3, 16, 20, 23, 24, 37, 38, 49, 62, 64, 171.
ALKİPPE: IV, 124.
ALKMENE: II, 120; XI, 266.
ALKMEİON: XV, 248.
ALEKTOR: IV, 10.
ALOEUS: XI, 305.
ALPHEİOS: III, 489; XV, 187.
ALYBAS: XXIV, 304.
AMNİSOS: XIX, 188.
AMPHİALOS: VIII, 114, 128.
AMPHİARAOS: XV, 244, 253.
AMPHİLOKHOS: XV, 248.
AMPHİMEDON: XXII, 242, 277, 284; XXIV, 103, 106, 120.
AMPHİNOMOS: XVI, 351, 394, 406; XVIII, 119, 125, 395, 412, 424; XX, 244, 247; XXII, 89, 96.
AMPHİON: XI, 262, 283.
AMPHİTHOE: XIX, 416.
AMPHİTRİTE: III, 91; V, 422; XII, 60, 97.
AMPHİTRYON: XI, 266, 270.
AMYTHAON: XI, 259.
ANABESİNEOS: VIII, 113.
1. ANKHİALOS (Taphos'lu): I, 180, 418.
2. ANKHİALOS (Phaiak): VIII, 112.
ANDREMON: XVI, 499.
ANTİKLEİA: XI, 85.
ANTİKLOS: IV, 286.
ANTİLOKHOS: III, 112; IV, 187, 202; XI, 468; XXIV, 16, 78.
ANTİNOOS: I, 383, 389; II, 84, 130, 301, 310, 321; IV, 628, 631, 632, 641, 773; XVI, 363, 417, 418; XVII, 374, 381, 394, 396, 397, 405, 414, 445, 458, 464, 473, 476, 477, 483, 500; XVIII, 34, 42, 50, 65, 78, 118, 284, 290, 292; XX, 270, 275; XXI, 84, 140, 143, 167, 186, 256, 269, 277, 287, 312; XXII, 8, 49; XXIV, 179, 424.
ANTİOPE: XI, 260.
1. ANTİPHATES (Laistrygon): X, 106, 114, 199.

2. ANTİPHATES (Melampus'un oğlu): XV, 242, 243.
1. ANTİPHOS (Aigyptios'un oğlu): II, 19.
2. ANTİPHOS (İthake'li): XVII, 68.
APEİRE: VII, 8.
APHEİDAS: XXIV, 305.
APHRODİTE: IV, 14, 261; VIII, 267, 308, 337, 342, 362; XVII, 37, XIX, 54; XX, 68, 73; XXII, 444.
APOLLON: III, 279; IV, 341; VI, 162; VII, 64, 311; VIII, 79, 227, 323, 334, 339, 488; IX, 198, 201; XV, 245, 252, 410, 526; XVII, 132, 251, 494; XVIII, 235; XIX. 86; XX, 278; XXI, 267, 338, 364; XXII, 7; XXIV, 376.
ARES: VIII, 115, 267, 276, 285, 309, 330, 345, 353, 355, 518; XI, 537; XIV, 216; XVI, 269; XX. 50.
ARETE: VII, 54, 66, 141, 142, 146, 231, 233, 335; VIII, 423, 433, 438,; XI, 335; XIII, 57, 66.
ARETHUSA: XIII, 408.
ARGO: XII, 70.
ARGOS (yer adı): I, 344; III, 180, 251, 263; IV, 99, 174, 562, 726, 816; XV, 80, 224, 239, 274; XVIII, 246; XXI, 108; XXIV, 37.
ARGOS (Odysseus'un köpeği): XVIII, 292, 300, 326.
ARİADNE: XI, 426.
ARKEİSİOS: XIV, 182; XVI, 118.
ARNAİOS: XVIII, 5.
ARTEMİS: IV, 122; V, 123; VI, 102, 151; XI, 172, 324; XV, 410, 478; XVII, 37; XVIII, 202, XIX, 54; XX, 60, 61, 71, 80.
ARYBAS: XV, 426.
ASOPOS: XI, 260.
ASTERİS: IV, 846.
ATHENE: I, 44, 80, 118 vb. – Odysseus'u savunur; I, 58, 81; V, 7; – İthake'ye gider: I, 96; – Telemakhos'a öğüt verir: I, 271; – Kuş olur uçar: I, 319; – Mentor kılığında yol gösterir: II, 267; – Telemakhos'la birlikte Pylos'a gider: II, 416; – Penelopeia'yı avutur: IV, 795; – fırtınayı dindirir: V, 382; – Nausikaa'ya gider: VI, 2; – Odysseus'a kılavuz olur; VII, 19; – İthake'de ona yol gösterir: XIII, 190; Odysseus'a kılık değiştirtir: XIII, 429; – XVI, 155, 454; – XVIII, 69; XXIII, 156; – Penelopeia'yı güzelleştirir: XVIII, 190; – Işık verir: XIX, 33; – Odysseus'u yüreklendirir: XX, 30; – Mentor kılığında sofaya gelir: XXII, 205; Laertes'e güç verir: XXIV, 367, 520; – Taliplerin akrabalarıyla kavgaya son verir: XXIV 530.

ATİNA: III, 278, 307; VII, 80; XI, 323.
ATLAS: I, 52; VII, 245.
ATREUS: IV, 462, 543; XI, 436.
ATREUSOĞULLARI: III, 136, XIII, 307; XVII, 104; XIX, 183.
1. ATREUSOĞLU (AGAMEMNON): I, 35, 40; III, 156, 164, 193, 248, 268, 305; IV, 536; IX, 387, 397, 463; XIII, 383; XIV, 497; XXIV, 20, 24, 35, 102, 105, 121, 191.
2. ATREUSOĞLU (MENELAOS): III, 257, 277; IV, 51, 156, 185, 190, 235, 291, 304, 316, 492, 594;VIII, 424; XIV, 470; XV, 52, 64, 87, 102, 121, 147; XVII, 116, 147.
ATRYTONE: IV, 762; VI, 324.
AUTOLYKOS: XI, 85; XIX, 394, 399, 403, 405, 414, 418, 430, 437, 455, 459, 466; XXI, 220; XXIV, 334.
AUTONDE: XVIII, 182.

B

BOREAS: V, 296, 328, 331, 385; IX, 67, 81; X, 507; XIII, 110; XIV, 253, 299, 475, 533; XIX, 200.

D

DANAOLAR: I, 350; IV, 278, 725, 815; V, 306; VII, 82, 578; XI, 470, 526, 551, 559; XXIV, 18, 46.
DEİPHOBOS: IV, 276; VIII, 517.
DELOS: VI, 162.
DEMETER: V, 125.
DEMODOKOS: VIII, 44, 106, 254, 262, 472, 478, 483, 486, 487, 537; XIII, 28.
DEMOPTOLEMOS: XXII, 242, 266.
DEUKALİON: XIX, 180, 181.
DİE: XI, 325.
DİOKLES: III, 488; XV, 186.
DİOMEDES: III, 181.
DİONYSOS: XI, 325; XXIV, 74.
DMETOR: XVII, 443.
DODONE: XIV, 327; XIX, 296.
DOLİOS: IV, 735; XVII, 212; XVIII, 322; XXII, 159; XXIV, 222, 387, 397, 409, 411, 492, 497, 498.
DORLAR: XIX, 177.

DULİKHİON: I, 246; IX, 24; XIV, 335, 397; XVI, 123, 247, 396; XIX, 131, 292.
DYMAS: VI, 22.

E

EİDOTHOE: IV, 366.
EİLEİTHYA: XIX, 188.
EKHENEOS: VII, 155; XI, 324.
EKHEPHRON: III, 413, 439.
EKHETOS: XVIII, 85, 116; XXI, 308.
ELATOS: XXII, 267.
ELATREUS: VIII, 111, 129.
ELİS: IV, 635; XIII, 275; XV, 298; XXI, 347; XXIV, 431.
ELPENOR: X, 552; XI,51, 57; XII, 10.
ENİPEUS: XI, 238, 240.
EPEOLAR: XIII, 275; XV, 298; XXIV, 431.
EPEİOS: VIII, 493; XI, 523.
EPERİTOS: XXIV, 306.
EPHİALTES: XI, 308.
EPHYRE: I, 259; II, 328.
EPİKASTE: XI, 271.
EREBOS: X, 528; XI, 37, 564; XII, 81; XX, 356.
EREKHTEUS: VII, 81.
ERETMEUS: VIII, 112.
ERİNYSLER: II, 135; XI, 280; XV, 234; XVII, 475; XX, 78.
ERİPHYLE: XI, 326.
ERYMANTHOS: VI, 103.
ETEOKRETLER: XIX, 176.
ETEONEUS: IV, 22, 31; XV, 95.
ETHON: XIX, 183.
EUANTHES: IX, 197.
EUBOİA: III, 174; VII, 321.
EUMAİOS: XIV, 55, 165, 360, 440, 442, 462, 507; XV, 307, 325, 341, 381, 486; XVI, 7, 8, 60, 69, 135, 156, 461, 464; XVII, 199, 264, 272, 305, 306, 311, 380, 508, 512, 543, 561, 576, 579; XX, 169, 238; XXI, 80, 82, 203, 234; XXII, 157, 194, 279.
EUMELOS: IV, 798.
EUPEİTHES: I, 383; IV, 641, 660; XVI, 363; XVII, 477; XVIII, 42, 284; XX, 270; XXI, 140, 256; XXIV, 422, 465, 469, 523.

EUROS: V, 295, 332; XII, 326; XIX, 206.
EURYADES: XXII, 267.
EURYALOS: VIII, 115, 127, 140, 158, 396, 400.
EURYBATES: XIX, 247.
EURYKLEİA: I, 429; II, 347, 361; IV, 724; XVII, 31; XIX, 15, 21, 357, 401, 491; XX, 128, 134, 148; XXI, 380, 381; XXII, 391, 394, 419, 480, 485, 492; XXIII, 25, 39, 69, 177.
EURYDAMAS: XVIII, 297; XXII, 283.
EURYDİKE: III, 452.
EURYLOKHOS: X, 205, 207, 232, 244, 271, 429, 447; XI, 23; XII, 195, 278, 294, 297, 339, 352.
EURYMAKHOS: I, 399, 413; II, 177, 209; IV, 628; XV, 17, 519; XVI, 295, 325, 345, 396, 434; XVII, 257; XVIII, 65, 244, 251, 295, 325, 349, 366, 387, 396; XX, 359, 364; XXI, 186, 245, 257; 277, 320, 331; XXII, 44, 61, 69.
EURYMEDON: VII, 58.
EURYMEDOUSA: VII, 8.
EURYNOME: XVII, 495; XVIII, 164, 169, 178; XIX, 96, 97; XX, 4; XXIII, 154, 289, 293.
EURYNOMOS: II, 22; XXII, 242.
EURYPYLE: XI, 520.
EURYTİON: XXI, 295.
EURYTOS: VIII, 224, 226; XXI, 32.

G

GERAİSTOS: III, 177.
GİRİT: III, 191, 291; XI, 323; XIII, 256, 260; XIV, 199, 252, 300, 301; XVI, 62; XVII, 523; XIX, 172, 186, 338.
GİRİTLİ: XIV, 205, 234, 382.
GORGO: XI, 634.
GORTYNE: III, 294.
GYRAİ: IV, 507.

H

HADES: III, 410; IV, 834; VI, 11; IX, 524; X, 175, 491, 502, 512, 534, 560, 564; XI, 47, 65, 69, 150, 164, 211, 277, 425, 475, 571, 625, 627, 635; XII, 17, 21, 383; XIV, 156, 208; XV, 350; XX, 208; XXIII, 252, 322; XXIV, 204, 264.

HALİOS: VIII, 119, 370.
HALİTHERSES: II, 157, 253; XVII, 68; XXIV, 451.
HARPYALAR: I, 241; XIV, 371; XX, 77.
HEBE: XI, 603.
HELİOS: I, 8; III, 1; VIII, 271, 302; IX, 58; X, 138; XI, 16, 109; XII, 4, 128, 133, 176, 263, 269, 274, 323, 343, 346, 353, 374, 385, 398; XIX, 276, 433, 441; XXII, 388; XXIII, 329; XXIV, 12.
HELENE: IV, 12, 121, 130, 184, 219, 296, 305, 369; XI, 438; XIV, 68; XV, 58, 100, 104, 106, 123, 126, 171; XVII, 118; XXII, 227; XXIII, 218.
HELLAS: I, 344; IV, 726, 816; XI, 496; XV, 80.
HELLESPONTOS: XXIV, 82.
HEPHAİSTOS: IV, 617; VI, 233; VII, 92; VIII, 268, 270, 272, 286, 287, 293, 297, 327, 330, 345, 355, 359; XV, 117; XXIII, 160; XXIV, 71, 75.
HERAKLES: VIII, 224; XI, 267, 601; XXI, 26.
HERA: IV, 513; VIII, 465; XI, 604; XII, 72; XV, 112, 180; XX, 70, 307; XI, 626; XII, 390; XIV, 435; XV, 319; XIX, 397; XXIV, 1, 10.
HERMEİAS: II, 38, 42, 84; V, 28, 29, 54, 85, 87, 196; VIII, 323, 334, 335; X, 277.
HERMİONE: IV, 14.
HİPPODAMEİA: XVIII, 182.
HİPPOTES (oğlu): X, 2, 36.
HYPEREİA: VI, 4.
HYPERESİE: XV, 254.
HYPERİON (Yücelerin Oğlu): I, 8, 24; XII, 133, 263, 346, 374.

İ

İARDANOS: III, 292.
İASİON: V, 125.
İESON: XII, 72.
İDOMENEUS: III, 191; XIII, 259; XIV, 237, 382; XIX, 181, 190.
İKARİOS: I, 329; II, 53, 133; IV, 797, 840; XI, 446; XVI, 435; XVII, 562; XVIII, 159, 188, 245, 285; XIX, 375, 546; XX, 388; XXI, 2, 321; XXIV, 195.
İKMALİOS: XIX, 57.
İLYON: II, 18, 172; VIII, 495, 578, 581; IX, 39; X, 15; XI, 86, 169, 372; XIV, 71, 238; XVII, 104, 293; XVIII, 252; XIX, 125, 182, 193; XXIV, 117.

İLOS: I, 259.
İNO: V, 333, 461.
İOLKOS: XI, 256.
İPHİKLES: XI, 290, 296.
İPHİMEDEİA: XI, 305.
İPHİTOS: XXI, 14, 22, 37.
İPHTHİME: IV, 797.
İROS: XVIII. 6, 25, 38, 56, 73, 75, 96, 233, 239, 333, 337, 393.
İSMAROS: IX, 40, 198.
İTHAKE: I, 18, 57, 88, 103, 163, 172, 247, 386, 395, 401, 404; II, 167, 256, 293; III, 81; IV, 175, 555, 601, 605, 608, 643, 671, 845; IX, 21, 505, 531; X, 417, 420, 463, 522; XI, 30, 111, 162, 361, 480; XII, 138, 345; XIII, 97, 135, 212, 248, 256, 325, 344; XIV, 98, 126, 182, 189, 329, 344; XV, 29, 36, 157, 267, 482, 510, 534; XVI, 58, 124, 223, 230, 251, 322, 419; XVII, 250; XVIII, 2; XIX, 132, 399, 462; XX, 340; XXI, 18, 109, 252, 346; XXII, 30, 52, 223; XXIII, 122, 176; XXIV, 104, 259, 269, 284.
İTHAKOS: XVII, 207.
İTYLOS: XIX, 522.

K

KADMOS: V, 333.
KALYPSO: I, 14; IV, 557; V, 14, 78, 85, 116, 180, 202, 242, 246, 258, 263, 276, 321, 372; VII, 245, 254, 260; VIII, 452; IX, 29; XII, 389, 448; XVII, 143; XXIII, 333.
KASSANDRA: XI, 442.
1. KASTOR (Leda'nın oğlu): XI, 300.
2. KASTOR (Giritli): XIV, 204.
KAUKONLAR: III, 366.
KEPHALLENLER: XX, 210; XXIV, 355, 378, 429.
KETEİLER: XI, 521.
KHALKİS: XV, 295.
KHARİTLER: VI, 18; VIII, 364; XVIII, 194.
KHARYBDİS: XII, 104, 113, 235, 260, 428, 430, 436, 441; XXIII, 327.
KHİOS: III, 170, 172.
KHLORİS: XI, 281.
KHROMİOS: XI, 286.
KIBRIS: IV, 83; VIII, 362; XVII, 442, 443, 448.
KİKONLAR: IX, 39, 47, 59, 66, 165; XXIII, 310.

KİMMERLER: XI, 14.
KİMSE: IX, 366, 369, 408, 455, 460.
KİRKE: VIII, 448; IX, 31; X, 136, 150, 210, 221, 241, 276, 282, 287, 289, 293, 308, 322, 337, 347, 375, 383, 394, 426, 432, 445, 449, 480, 483, 501, 549, 554, 563, 571; XI, 8, 22, 53, 62; XII, 9, 16, 36, 150, 155, 226, 268, 273, 302; XXIII, 321.
KLEİTOS: XV, 249, 250.
KLYMENE: XI, 326.
KLYMENOS: III, 452.
KLYTAİMESTRA: III, 266; XI, 422, 439.
KLYTİOS: XVI, 327.
KLYTONEOS: VIII, 119, 123.
KNOSSOS: XIX, 178.
KOKYTOS: X, 514.
KRATAİS: XII, 124.
KREON: XI, 269.
KRETHEUS: XI, 237, 258.
KRONOS: XXI, 415.
KRONOSOĞLU: I, 45, 81, 386; III, 88, 119; IV, 207, 699; VIII, 289; IX, 552; X, 21; XI, 620; XII, 399, 405; XIII, 25; XIV, 184, 303, 406; XV, 477; XVI, 117, 291; XVII, 424; XVIII, 376; XIX, 80; XX, 236, 273; XXI, 102; XXII, 51; XXIV, 472, 473, 539, 544.
KTESİOS: XV, 414.
KTESİPPOS: XX, 288, 303, 304; XXII, 279, 285.
KTİMENE: XV, 363.
KYKLOPS (POLYPHEMOS): I, 69; II, 19; IX, 296, 316, 319, 345, 347, 362, 364, 415, 428, 474, 475, 492, 502, 548; X, 200, 435; XII, 209; XX, 19; XXIII, 312.
KYKLOPLAR: I, 71: VI, 5; VII, 206; IX, 106, 117, 125, 166, 275, 357, 399, 510.
KYDONLAR: III, 292; XIX, 176.
KYLLENE: XXIV, 1.
KYTHERA: IX, 81.

L

LAKEDAİMON: III, 326; IV, 1, 313, 702; V, 20; XIII, 414, 440; XV, 1; XVII, 121; XXI, 13.
LAERKES: III, 425.
LAERTES: I, 189, 430; II, 99, IV, 111, 555, 738; VIII, 18; IX, 505; XIV,

9, 173, 451; XV, 353, 483; XVI, 118, 138, 302; XIX, 144; XXII, 185, 191, 336; XXIII, 134, 192, 206, 207, 270, 327, 365, 375, 489, 513.
LAERTESOĞLU: V, 203; IX, 19; X, 401, 456, 488; XI, 60, 92, 405, 473, 617; XII, 378, XIII, 375; XIV, 486; XVI, 104, 167, 455; XVII, 152, 361; XVIII, 24, 348; XIX, 165, 262, 336, 583; XX, 286; XXI, 262; XXII, 164, 339; XXIV, 542.
LAİSTRYGONLAR: X, 82, 106, 109, 199; XXIII, 318.
LEMNOS: VIII, 294.
LETO: VI, 106; XI, 318, 580.
LEUKAD (Ak Kaya): XXIV, 11.
LEUKOTHEE (Ak Tanrıça): V, 334.
LİBYA: IV, 85; XIV, 295.
LOTOSYİYENLER: IX, 84, 91, 92; XXIII, 311.

M

MAİA: XIV, 435.
MAİRA: XI, 326.
MALEİA: III, 287; IV, 514; IX, 80; XIX, 187.
MANTİOS: XV, 242, 249.
MARATHON: VII, 80.
MARON: IX, 197.
MEDON: IV, 677, 696, 711; XVI, 252, 412; XVII, 172; XXII, 357, 361; XXIV, 439, 442.
MEGAPENTHES: IV, 11; XV, 100, 103, 122.
MEGARE: XI, 269.
MELAMPUS: XV, 225.
MELANEUS: XXIV, 103. MELANTHEUS: (veya MELANTHİOS): XVII, 212, 247, 369; XX, 173, 255; XXI, 175, 176, 181, 265; XXII, 135, 142, 152, 159, 161, 182, 195, 474.
MELANTHO: XVIII, 321; XIX, 65.
MEMNON: XI, 522.
MENELAOS: I, 285; III, 141, 168, 249, 257, 311, 317, 326; IV, 2, 16, 23, 26, 30, 46, 51, 59, 76, 116, 128, 138, 147, 156, 168, 185, 203, 217, 235, 265, 291, 307, 316, 332, 561, 609; VIII, 518; XI, 460; XIII, 414; XIV, 470; XV, 5, 14, 52, 57, 64, 67, 87, 92, 97, 110, 133, 141, 147, 167, 169, 207; XVII, 76, 116, 120, 147; XXIV, 116.
MENTES: I, 105, 180, 418.
MENTOR: II, 225, 243, 253, 268, 401; III, 22, 240; IV, 654, 655; XVII,

68; XXII, 206, 208, 213, 235, 249; XXIV, 446, 456, 503, 548.
MERMEROSOĞLU: I, 259.
MESSENİE: XXI, 15, 18.
MİMAS: III, 172.
MİNOS: XI, 322, 568; XVII, 523; XIX, 178.
MİNYOLAR: XI, 284.
MOUSA: I, 1; VIII, 63, 73, 481, 488; XXIV, 60, 62.
MULİOS: XVIII, 423.
MYKENE (İnakhos'un kızı): II, 120.
MYKENE (şehir): III, 305; XXI, 108.
MYRMİDONLAR: III, 188; IV, 9; XI, 495.

N

NAUSİKAA: VI, 17, 25, 49, 101, 186, 213, 251, 276; VII, 12; VIII, 457, 464.
NAUSİTHOOS: VI, 7; VII, 56, 62, 63; VIII, 565.
NAUTEUS: VIII, 112.
NEAİRA: XII, 133.
NEİON: I, 186.
NELEUS: III, 4, 409; XI, 254, 281, 288; XV, 229, 233, 237.
NERİTOS: IX, 22; XIII, 351; XVII, 207.
NESTOR: I, 284; III, 17, 32, 57, 68, 79, 102, 202, 210, 244, 247, 253, 345, 386, 397, 405, 411, 417, 436, 444, 448, 452, 465, 469, 474; IV, 21, 69, 161, 186, 191, 209, 303, 488; XI, 286, 512; XV, 4, 144, 151, 194; XVII, 109; XXIV, 52.
NESTOROĞLU: III, 36, 482; IV, 71, 155; XV, 6, 44, 46, 48, 166, 195, 202.
NİSOS: XVI, 395; XVIII, 127, 413.
NOEMON: II, 386; IV, 630, 648.
NOTOS: III, 295; V, 295, 331; XII, 289, 325, 326, 427; XIII, 111.

O

OKEANOS: IV, 568; V, 275; X, 139, 508, 511; XI, 13, 21, 158, 639; XII, 1; XIX, 434; XX, 65; XXII, 197; XXIII, 244, 347; XXIV, 11.
OKYALOS: VIII, 111.
ODYSSEUS: I, 21; II, 217; III, 64 vb. – Kalypso Adası'nda; I, 13, 49; IV, 556; V, 14'ten 263'e; VII; 254; IX, 29; – Athene'nin onu koruması: III; 219, 379; XIII, 300; – Helene ile Menelaos onu

anarlar: IV, 240, 266; – sal yapar: V, 234; – Kalypso'nun adasından ayrılır: V, 269; – Poseidon yüzünden salı batar: V, 291; – İno'dan yardım görür: V, 333, – Skherie Adası'na çıkar: V, 453; – Nausikaa'ya yalvarması: VI, 149; – şehre girer: VII, 14; – Arete'ye yalvarır: VII, 145; – başından geçenleri anlatır: VII, 241; – ozanın ezgisine ağlar; VIII, 83, 521; – Euryalos'un sözlerine içerleyip disk atar: VIII, 186; – Euryalos'un özür dilemesi: VIII, 395; – serüvenlerini anlatır: IX, 1'den XII, 453'e; – adını verir; IX, 19; – Kikonlar serüveni; IX; 39; – Lotosyiyenlerde: IX, 82; Kykloplar: IX, 105; – Aiolos'ta: X, 1; – Laistrygonlarda; X, 81; – Kirke Adası'nda: X, 135; – ölüler ülkesinde: XI; 568; – Seirenler: XII, 166; – Skylla ile Kharybdis: XII, 201; – Çatal Adası'nda: XII, 305; – gemisinin batması: XII, 405; – Phaiak gemisiyle İthake'ye dönmesi: XIII, 117; – Athene'ye rastlayışı: XIII, 190; – dilenci kılığına girmesi: XIII, 430; – Eumaios'un kulübesinde: XIV, 1'den XVII, 200'e; – zenginliği; XIV, 99; – kılık değiştirip kendini Telemakhos'a tanıtması: XVI, 172; – şehre gitmesi: XVII, 200; – Melanthios'un hakaretleri: XVII, 215; – konağına varması: XVII, 260; – köpeği Argos'un onu tanıması: XVII, 292; – Antinoos'un dövmesi: XVII, 462; – İros'la güreşmesi; XVIII, 1'den 107'e; – Melantho'nun hakaretleri: XVIII, 327; XIX, 65; – Eurymakhos başına bir tokmak atar: XVIII, 394; – Penelopeia ile görüşmesi: XIX, 102'den 600'e; – Eurykleia ayaklarını yıkar: XIX, 346; – yabandomuzu avının anlatılması: XIX, 392; – Eurykleia onu tanır: XIX, 474; – Penelopeia'ya yarışmayı salık verir: XIX, 583; – Ktesippos onunla alay eder: XX, 292; – Eumaios'la Philoitios'a kendini tanıtır: XXI, 405; – yayı gerer: XXI, 405; – kendini tanıtıp talipleri öldürmeye girişir: XXII; 1; – Phemios'la Medon'u esirger: XXII, 372; – ihanet etmiş kadınların öldürülmesini buyurur: XXII, 441; – Athene onu güzelleştirir: XXIII, 156; – yatağını tanımlayarak Penelopeia'yı inandırır: XXIII, 183; – Penelopeia'ya kavuşma: XXIII, 205; – bağ evine gider: XXIII, 371; – Laertes'e kendini tanıtır: XXIV, 321; – taliplerin akrabalarıyla çarpışma: XXIV, 405; – uydurma öyküleri: XIII, 256; XIV, 199; XVII, 419, XIX, 165; XXIV, 304; – ölümü hakkındaki kehanet: XI, 134.

OGYGİE: I, 85; VI, 172; VII, 244, 254; XII, 448; XXIII, 333.

OKEANOS: IV, 568; V, 275; X, 139, 508, 511; XI, 13, 21, 158, 639; XII,

1; XIX, 434; XX, 65; XXII, 197; XXIII, 244, 347; XXIV, 11.
OKYALOS: VIII, 111.
OİDİPUS: XI, 271.
OİKLEOS: XV, 243, 244.
OİNOPS: XXI, 144.
OLYMPOS: I, 102; VI, 42, 240; VIII, 331; X, 307; XI, 313, 315; XII, 337; XIV, 394; XV, 43; XVIII, 180; XIX, 43; XX, 55, 73, 103; XXIV, 351, 488.
OPS: I, 429; II, 247; XX, 148.
ORKHOMENOS: XI, 284, 459.
ORESTES: I, 30, 40, 298; III, 306; IV, 546; XI, 461.
ORİON: V, 121, 274; XI, 310, 572.
ORSİLOKHOS: XIII, 260.
ORTİLOKHOS: III, 489; XV, 187; XXI, 16.
ORTYGİE; V, 123; XV, 404.
OSSA: XI, 315.
OTOS: XI, 308.

P

PAİON: IV, 232.
PALLAS: I, 125, 252, 327; II, 405; III, 29, 42, 222, 385; IV, 289, 828; VI, 233, 328; VII, 37; VIII, 7; XI, 547; XIII, 190, 252, 300, 371; XV, 1; XVI, 298; XIX, 33; XX, 345; XXIII, 160; XXIV, 520, 547.
PANDAREUS: XIX, 518, XX, 66.
PANOPEUS: XI, 581.
PAPHOS: VIII, 363.
PARNESOS: XIX, 394, 411, 432, 466; XXI; 220; XXIV, 332.
PATROKLOS: III, 110; XI, 468; XXIV, 16, 77, 79.
PEİRAİOS: XV, 539, 540, 544; XVII, 55, 71, 74, 78; XX, 372.
PEİRİTHOOS: XI, 631; XXI, 296, 298.
PEİSANDROS: XVIII, 299; XXII, 243, 268, 299.
PEİSENOR: II, 38.
PEİSİSTRATOS: III, 36, 400, 415, 454, 482; IV, 155; XV, 46, 48, 131, 166.
PELASGLAR: XIX, 177.
PELİAS: XI, 254, 256.
PELEUS: XI, 478, 494, 505; XXIV, 36.
PELEUSOĞLU: V, 310; VIII, 75; XI, 470; 551; XXIV, 18, 23.
PELİON: XI, 316.

PENELOPEİA: I, 323 vd., kocasına bağlılığı; XI; 181, 444; XIII, 336, 379; XVI; 37; – Klytaimestra ile karşılaştırılması: XI; 430, 453; XXIV, 192, 202; – yalnızlığı: I, 340, 362; IV; 812; XVI, 449; XIX, 124, 512, 603; XVIII, 201, 251; – taliplere görünür: I, 330; XVI, 409; XVIII, 206; XIX, 63; – yalancıktan bez dokuması: II, 93; XIX, 139; XXIV, 128; – Athene tarafından avutulması: IV, 795; – Odysseus ile görüşmesi: XIX, 53; – yarışmayı tertipler: XIX, 572; XXI, 68; – Odysseus'a kavuşması: XXIII, 205.
PERİBOİA: VII, 57.
PERİKLYMENE: XI, 286.
PERİMEDES: XI, 23; XII, 195.
PERO: XI, 287.
PERSE: X, 139.
PERSEUS: III, 414, 444.
PERSEPHONEİA: X, 491, 494, 509, 534, 564; XI, 47, 213, 217, 226, 386, 635.
PHAETHON: XXIII, 246.
PHAETHUSA: XII, 132.
PHAİKLAR: V, 35, 280, 288 vd.
PHAİDİMOS: IV, 617; XV, 117.
PHAİDRA: XI, 321.
PHAİSTOS: III, 296.
PHAROS: IV, 355.
PHEİA: XV, 297.
PHEMİOS: I, 154, 337; XVII, 263; XXII, 331.
PHERAİ: IV, 798.
PHERES: XI, 259.
PHEİDON: XIV, 316; XIX, 287.
PHİLOİTİOS: XX, 185, 254; XXI, 240, 388; XXII, 359.
PHİLOKTETES: III, 190; VIII, 219.
PHİLOMELESOĞLU: IV, 343; XVII, 134.
PHOİBOS (Apollon): III, 279; VIII, 79; IX, 201.
PHORKYS: I, 72; XIII, 96, 345.
PHRONİOS: II, 386; IV, 630, 648.
PHRONTİS: III, 282.
PHTHİE: XI, 496.
PHYLAKE: XI. 290; XV, 236.
PHYLAKOS: XV, 231.
PHYLO: IV, 125, 133.
PİERİE: V, 50.

POLYTES: X, 224.
POLYDEUKES: XI, 300.
POLYBOS (Eurymakhos'un babası): I, 399; II, 177; XV, 519; XVI, 345, 434; XVIII, 349; XX, 359; XXI, 320.
POLYBOS (talip): XXII, 243, 284.
POLYBOS (Mısırlı): IV, 126.
POLYBOS (Phaiak): VIII. 373.
POLYKASTE: III, 464.
POLYKTOR: XVIII, 207.
POLYDAMNA: IV, 228.
POLYNEOS: VIII, 114.
POLYPHEİDES: XV, 249, 252.
POLYPHEMOS: I, 70; IX, 403, 407, 446.
PONTEUS: VIII, 113.
PONTONOOS: VII, 179, 182; VIII, 65; XIII, 50, 53.
POSEİDON: I, 20, 68, 73, vd.; Yüzüyanıklara gider: I, 22; – ordan döner: V, 282; Odysseus'a karşı öfkesi: I, 20, 68; V, 204, 340, 375; VI, 330; XIII, 342; – Odysseus'un salını paramparça eder: V, 291; – Polyphemos'un yakarmasını duyar: IX, 538; – Phaiakların gemisini batırır: XIII, 128-164.
PRAMNOS: X, 235.
PRİAMOS: III, 107, 130; V, 106; XI, 421, 533; XIII, 316; XIV, 241; XXII, 230.
PROKRİS: XI, 321.
PROREUS: VIII, 113.
PROTEUS: IV, 365, 385.
PRYMNEUS: VIII, 112.
PSARA: III, 171.
PYLOS: I, 93, 284; II, 214, 308, 317, 326, 359; III, 4, 182, 485; IV, 599, 633, 639, 656, 702, 713; V, 20; XI, 257, 285, 459; XIII, 274; XIV, 180; XV, 42, 193, 226, 236, 541; XVI, 24, 131, 142, 323, 337; XVII, 42, 109; XXI, 108; XXIV, 152, 430.
PYLOSLULAR: III, 31, 59; XV, 216, 227.
PYRİPHLEGETHON: X, 513.
PYTHO: VIII, 80; XI, 581.

R

REKSENOR: VII, 63, 146.
RHADAMANTYS: IV, 564; VII, 323.

RHEİTHROS: I, 186.

S

SALMONEUS: XI, 236.
SAME (SAMOS): I, 246; IV, 671, 845; IX, 24; XV, 29, 367; XVI, 123, 249; XIX, 131; XX, 288.
SEİRENLER: XII, 39, 42, 44, 52, 158, 167, 198; XXIII, 326.
SKHERİE: V, 34, VI, 8; VII, 79; XIII, 160.
SKYLLA: XII, 85, 108, 125, 223, 231, 235, 245, 261, 310, 430, 445; XXIII, 328.
SKYROS: XI, 509.
SİDON: IV, 84, 618; XIII, 285; XV, 118, 425.
SİCİLYA: XXIV, 307.
SİCİLYALILAR: XX, 383; XXIV, 211, 366, 389.
SİNTİLİLER: VIII, 294.
SİSYPHOS: XI, 593.
SOLYMOS (Lykia'da Musa Dağı): V, 283.
SUNİON: III, 278.
SPARTA: I, 93, 285; II, 214, 327, 359; IV, 10; XI, 460; XIII, 412.
STRATİOS: III, 413, 439.
STYKS: V, 185, X, 514.
SYROS: XV, 403.

T

TANTALOS: XI, 582.
TAPHOS: I, 105, 181, 417, 419; XIV, 452; XV, 427; XVI, 426.
TAYGETOS: VI, 103.
TEİRESİAS: X, 492, 524, 537, 564; XI, 32, 50, 89, 90, 139, 151, 165, 479; XII, 267, 272; XXIII, 251, 323.
TELAMON: XI, 553.
TELEMAKHOS: I, 113 vb.; Athene ile konuşması: I, 113; – tanrıça onu yüreklendirir: I, 298; III, 197; – taliplere meydan okur: I, 368; II, 138, 310; – İthakelileri toplantıya çağırır: II, 6; anasını göndermeyi red eder: II, 130; – taliplerden bir gemi ister: II, 212; – Athene tarafından korunur: II, 267; – İthake'den yola çıkar: II, 413; – Pylos'ta: III, 4'ten 484'e; – Lakedaimon'da: IV; babasının sözünü duyunca ağlar: IV, 114, 185; Helene ile karşılaşması: IV, 141; – Menelaos'un armağanlarını alır: IV,

612; – taliplerin onu öldürmek için kurdukları düzen: IV, 669; – Lakedaimon'dan ayrılır: XV, 182; – Theoklymenes'le buluşması: XV, 222; – Eumaios'un kulübesine gider: XVI, 4; – Odysseus'la görüşmesi: XVI, 213; – şehre gider: XVII, 1; – Eurykleia ile karşılaşması: XVII, 31; – Penelopeia'yla karşılaşması: XVII, 36; – Theoklymenos'u saraya alır: XVII, 84; – silahları saklar: XIX, 14; – Odysseus'un yayını dener: XXI, 118; – Amphinomos'u öldürür: XXII, 92; silahları getirir; XXII, 101; – hizmetçileri öldürür: XXII, 458; – Penelopeia'yı yerer: XXIII, 97; – taliplerin akrabalarıyla çarpışmaya katılır: XXIV, 495.
TELEMOS: IX, 509.
TELEPYLOS: X, 82; XXIII, 318.
TEMESE: I, 184.
TENEDOS: III, 159.
TEPEGÖZ: bak. KYKLOPLAR
THEBAİLILAR: X, 492, 565; XI, 90, 165; XII, 267; XXIII, 323.
THEBAİ (Mısır'da): IV, 126.
THEBAİ (Boiotia'da): XI, 263, 265, 275; XV, 247.
THEMİS: II, 68.
THEOKLYMENOS: XV, 256, 271, 286, 508, 529; XVII, 151; XX, 350, 363.
THESEUS: XI, 322, 631.
THESPROTLAR: XIV, 315, 316, 335; XVI, 65, 427; XVII, 526; XIX, 271, 287, 292.
THETİS: XXIV, 92.
THOAS: XIV, 499.
THOON: VIII, 113.
THOOSA: I, 71.
THON: IV, 228.
THRASYMEDES: III, 39, 414, 442, 448.
THRİNAKİE (Çatal): XI, 107; XII, 127, 135; XIX, 275.
THYESTES: IV, 517.
TİTHON: V, 1.
TİTYOS: VII, 324; XI, 576.
TRAKYA: VIII, 361,
TRİTOGENEİA (Athene): III, 378.
TROYA:I, 2, 62, 210, 327, 355; III, 257, 268, 276; IV, 6, 99, 146, 488; V, 39, 307; IX, 38, 259; X, 40, 332; XI, 160, 499, 510, 513; XII, 189; XIII, 137, 248, 315, 388; XIV, 229, 469; XV, 153; XVI, 289; XVII,

314; XVIII, 260, 266; XIX, 8, 187; XXIV, 37.
TROYALILAR: I, 237; III, 85, 86, 87, 100, 220; IV, 243, 249, 257, 273, 275, 330; V, 310; VIII, 82, 220, 503, 504, 513; XI, 169, 383, 513, 532, 547; XII, 190; XIII, 266; XIV, 71, 367; XVII, 119; XVIII, 261; XXII, 36, 228; XXIV, 27, 31, 38.
THDEUS: III, 167.
TYDEUSOĞLU: III, 181; IV, 280.
TYNDAREOS: XI, 298, 299, XXIV, 190.
TYRO: II, 120; XI, 235.

Y

YÜZÜYANIKLAR: I, 22, 23; IV, 84; V, 282, 287.

Z

ZAKYNTHOS: I, 246; IX, 24; XVI, 123, 250; XIX, 131.
ZEPHYROS: II, 421; IV, 402, 567; V, 295, 332; X, 25, XII, 289, 408, 426; XIV, 458; XIX, 206.
ZETHOS: XI, 262; XIX, 523.
ZEUS: I, 10; II, 36; III, 42; IV, 27; V, 4; VI, 105; VII, 164; VIII, 82; IX, 38; XI, 217; XII, 63; XIII, 25; XIV, 53; XV, 112; XVI, 260; XVII, 51; XVIII, 112; XIX, 80; XX, 42; XXI, 25; XXII, 205; XXIII, 218; XXIV, 24 vd.

ODYSSEİA ÇEVİRİSİNDE KULLANILAN BAŞLICA METİN VE ÇEVİRİLER

Homeros, *Odyssea*, ed. W. Dindorf-C. Hentze, Teubner, 1918.

L'odyssée "Poème Homérique" texte établi et traduit par Victor Bérard. Ed. Les Belles Lettres, Paris, 1955.

Homer's Odyssee, von J. H. Voss, Stuttgart und Tübingen, 1847.

Homer, *Die Odyssee*, Deutsch von Wolfgang Schadewald, Rowohlt, 1966.

Homère, *L'Odyssée*, Trad., Introd., Notes et Index, par M. Dufour et J. Raison. Garnier-Flammarion, Paris, 1965.

Homère, *Odyssée*, Trad. de Victor Bérard, Introduction et Notes de Jean Bérard. Armand Collin, Paris, 1960.

Homeros, *Odysseia*, Çeviren: Ahmet Cevat Emre, Varlık Yayınevi, İstanbul, 1963.

The Iliad and Odyssey of Homer, translated by Alexander Pope. Routledge, London and New York.

Homer, *The Odyssey*, translated by W. H. D. Rouse. A. Mentor Book, New York, 1956.

Homère, *L'Odyssée*, Flammarion, Paris, 1953.

HOMEROS
İlyada

Eski Yunan edebiyatının iki büyük destanı *İlyada* ve *Odysseia*, Batı edebiyatının temel kaynakları arasında yer alır. Sözlü edebiyat geleneğinin ürünü olan bu yapıtların Egeli ozan Homeros'a ait olduğu kabul edilir.

16 bin dizelik *İlyada*'da, Yunan yarımadasından gelen Akhalar'la Anadolu yakasındaki Troyalılar arasındaki savaş anlatılır. Ama bu destan, yalnızca yıllarca süren Troya Savaşı'nın öyküsü değil, aynı zamanda kahramanlık idealinin tüm çelişkileriyle sorgulanmasıdır.

İlyada ve *Odysseia*'da, mitologya ile gerçek yaşam, tanrılar dünyası ile insanlar dünyası doğal bir birliktelik içindedir. Yazgıları tanrılarca belirlenen insanlar, ölümlülükle ölümsüzlüğün başsız sonsuz çelişkisini yaşarlar. İÖ 6. yüzyılda, yazıya aktarılan bu iki destan, sonradan bütün bir Batı edebiyatı geleneğinin ödünç alıp kullanacağı kahramanları yaratmıştır.

İlyada ve *Odysseia* destanlarını, yazıldıkları Eski Yunanca asıllarından Azra Erhat'ın A. Kadir'le birlikte yaptığı emek, bilgi ve sabır ürünü usta işi çevirilerle sunuyoruz.

İlyada bir olayın, *Odysseia* bir kişinin destanıdır. Çağdaş okuyucu destan da demez *Odysseia*'ya, onu daha çok bir romana, bir filme benzetir. Gerçekten de konusuyla romanı, kuruluşuyla filmi andırır *Odysseia*... *Odysseia*, tanrı-insan ikiliğini, bir gökte, bir yerde yansıtan bir destan değil, insan ağzından anlatılan ve insanın insan-üstü, insan-dışı varlıklarla ilişkilerine yeni yeni anlam, imge ve simgeler arayan bir romandır. Uygarlığımızın ilk romanı. Film dedik, roman diyoruz; ikisi de doğrudur: *Odysseia* göze görüneniyle film, kafaya değineniyle romandır... *Odysseia*'nın kaleme alındığı zamanda Batı Akdeniz'e sokulmuş gemiciler vardı, bunların anlattıkları serüvenler ağızdan ağıza dolaşmış ve birçok efsane ve masal öğeleriyle süslenerek dillere destan olmuştur. Homeros dediğimiz ozan, sözlü geleneğin aktardığı bütün bu destan parçalarını bir tek büyük destan halinde toplayan, ona kahraman olarak da Troya Savaşı'nın önderleri arasından cin fikirli Odysseus'u seçen kimsedir... Odysseus o güne dek Giritli, Fenikyeli ya da Yunanlı olsun Akdeniz'i dolaşmış gemicilerin prototipi ve böylelikle ilk dünya kâşifi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Azra Erhat, 1970

HOMEROS

ODYSSEİA

DÜNYA KLASİKLERİ

Eski Yunan edebiyatının iki büyük destanı *İlyada* ve ***Odysseia***, Batı kültürünün temel kaynakları arasında yer almış, sonradan bütün bir Batı edebiyatı geleneğinin ödünç alacağı kahramanları yaratmıştır. *İlyada*'nın bir savaşın, bir kentin destanı olmasına karşılık, *Odysseia* bir kişinin destanıdır. O yüzden de, birçoklarınca modern romanın atası olarak görülmüştür. Gerçekten de, *Odysseia*, belki de uygarlığımızın ilk ve en ölümsüz romanıdır.

Egeli ozan **Homeros**'un *Odysseia*'sı, Akhaların en zeki, en kurnaz savaşçısı Kral Odysseus'un Troya Savaşı'ndan sonra kendi ülkesine, İthake kentine dönerken on yıl boyunca yaşadığı serüvenleri, üstesinden geldiği güçlüklerin öyküsünü anlatır. Kurgusuyla bir filmi andıran bu destanın yapısı, *İlyada*'dan daha karmaşık, daha zengin, aynı zamanda daha sağlam ve bütünseldir.

İlyada'yı olduğu gibi *Odysseia*'yı da, Eski Yunanca aslından Azra Erhat'ın A. Kadir'le birlikte yaptığı usta işi çeviriyle sunuyoruz.

KAPAK RESMİ: SİYAH FİGÜRLÜ ATTİKA VAZOSUNDAN AYRINTI, İÖ 5. YÜZYIL

ISBN 978-975-510-378-5

http://www.canyayinlari.com

KDV İÇİNDEDİR

25,00 YTL